

تأليف شافق

وهرگيراني له عمره مينه
جليل ككهو ميس

چل پيساكهى عشق

رؤمانتيكه نهر بارهى جه لاله ميني رومی

منتدی اقرا الثقافی

www.igra.afilamontada.com

منتدى اقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

چل ريساكهى عشق

(رؤمانىكه دهر بارهى جه لاله دىنى رومی)

ئەلیف شەفەق

وهرگیزانی له عەرەبىيەو:

جه لیل کاکه وەیس

زنجیره‌ی کتیبی همزگای چاپ و پمخشی سردهم ژماره (۷۳۲)
سهرپهرشتیاری گشتیی زنجیره
نازاد بهرزنجی

www.sardem.org

سهرچاوه:
قواعد العشق الأربعون
إلیف شافاق
ترجمة: خالد الجبیلی
الطبعة الأولى ۲۰۱۲
دار طوی للثقافة والنشر والإعلام - لندن

■ چل ریسلکمی عمشق

نووسینی: ئلیف شهفق

وه رگتپتی له عه ره بییه وه: جه لیل کاکه ره میس

بابهت: بزمان

هه له چنی و ریئووس: دمریا غه فوور

دیرایی ناوه وه: رهوشت محه مه د

دیرایی بهرگ: ئاکار جه لیل کاکه ره میس

تیرلز: ۱۵۰۰ دانه

نرخ: ۹۰۰۰ دینار

چاپی به کام: چاپخانه‌ی (تاران) سالی ۲۰۱۵

■ له بهرپتوه به رایه تیی گشتیی کتیبخانه گشتیی کان ژماره (۱۷۹۸) ی سالی ۲۰۱۴ ی پتیرلوه

■ مافی له چاپدانه وه ی بز همزگای چاپ و په خشی سردهم پاریزلوه ©

که منداڻ بووم، خودام بينى،

فريشته ڪانم بينى؛

رازه ڪانى ههردوو دنياى سهروو و ڙيريم بينى. پڄم و ابوو
ٺهوهى من ديتوومه هه موو پياوانيش بينويانه، وهلى هه
زوو تيگه يستم كه ٺهوان هيچيان نه بينيوه...

شهمسى ته ورڙي

ناومرۆك

۷ بهر له خویندنهوهی ئەم رۆمانه
۹ دەستپێك
۱۳ ئیلا
۲۹ كفری شبرین
۳۱ بهراییهك
۳۳ بكوژهكه

بهشی یهكهم

۳۹ زهوی له توخمی رهب و پاراو و ئارام پێكدیت
----	--

بهشی دووهم

۱۲۹ ئاو، شته شلهمهنبیهكان دهگورپین و پیشینی ناكرین
-----	--

بهشی سێیهم

۱۹۹ با، ئەو شتانهی كه دهبزوین، گهشه دهكهن، مهیدانخوازی دهكهن
-----	--

بهشی چوارهم

۳۱۷ ئاگر، ئەو شتانهی كه رووخینهر و تیکشکینهرن
-----	---

بهشی پینجهم

۳۷۹ عهدهم، ئەو شتانهی لهمیانهی نادیارییانهوه ههن
-----	--

۴۶۵ ئەلیف شهفهق
-----	-------------------

بەر لە خویندنهوهی ئەم پۆمانە

پۆمانی (چل پێساکەى عەشق) شۆرپوونەوهیەکە بەرەو ناخ و گەرانیکە بەنیو ئەو سووچ و کەلهبەرانیەى کە بوونەتە حەشارگەى چەندین نەینییى کەسانی ئاسایى و نا ئاسایى. کاتى ئەو نەینییانە بۆ کەسەکە ئاشکرا دەبیت، ئیدی ململانێیەکی بەردەوام لە خودى کەسەکەدا بەردەوام دەبیت و وردەوردە ململانێکە دەبیتە پێداچوونەوه و بەراوردکردن و لە پەفتار و ئەتواری ئەو کەسەدا پەنگ دەداتەوه. زۆر جار ئەم هەلگەرانەوهیە لە خود بۆ کەسانی تر قووت ناچیت و نامۆییەک یان بۆشاییەک دەکەوێتە نێوان ئەو خودە و کۆمەلەوه تا دەگاتە ئەو رادەیهى کەسەکە تووشى نەفرەت دەبیت و بەهەستەم دەتوانیت سرووتەکانى خۆى جێبەجێ بکات. ئەم لىووتە لاییهى کۆمەل لەو کەسە بەلەسە بوو، لە هەموو سەردەمەکاندا دووبارە دەبیتەوه. هەندى جار بە ناوى فەلسەفەوه و برى جار بە ناوى بیری لە پەوتدەرچووى دیدگای کۆمەلەوه و جارجارى بە ناوى سۆفیگەریتیهوه ئەو کەسانە تووشى سزای دابونەریتی کۆمەل یان سزای کەسانی توندپەروى ناو کۆمەل دەبن و کەسى گەپیدەى ناو خود فریای گەیاندى پەيامەکەى ناکەوێت، یان بە نێوهچلى پەيامەکەى جێدەهێلێت و بۆ هەتا هەتایە بە جەستە سەردەنیتەوه، بەلام دەوسى پەفتار و کردار و وتەکانى بە زیندوویى دەمیتێتەوه.

ئەم پۆمانە دەربارەى ژيانى کۆمەلایەتى و پایەى زانستى جەلالەدینى پۆمىیه، بەلام دواى ئەوهى لەگەل شەمسى تەوریزیدا بەیەک دەگەن، ئیدی جەلالەدینى پۆمى دەست لە هەموو تەماحیکى دنیا هەلدەگریت و دەبیت بە جەلالەدینى دیکە و بەرەو ناوهوهى خۆى شۆردەبیتەوه و پىوالەتەکانى دنیا دەکاتە قوربانى پامانە قوولەکانى خۆى و عەشقى خودایى دەکاتە ئامانجى

سۆفییەکی بېنیاژ و پښت له دنیا کړدو، جگه له وهش ئەم پۆمانه له شپوهی ته کنيکیکی هونه ریی ناوازه دا له دوو پۆمان یان له گيړپانه وهی دوو پروداو که هر یه که یان له سهرده میکی جیا و دوور له یه کتر پرویان داوه، پیک دیت و مه وداي نپوانیان نزیکه ی 800 ساله، به لام له دواییدا له یه ک نوخته دا یه ک دهگر نه وه که ئه ویش شو پوونه وهیه به ره و ناوه وهی نه فس و هه ولدانیکه بو پاکردنه وهی خود له خلتی پواله تبازی، به لام هه ریه که یان به که ره سه و ناو و زاراوه ی سه رده می خوی. ئه و پروداوانه ی که له سه ده ی دوانزه هه می زاینیدا پرویانداوه و باسی جه لاله دینی پومی و شه می ته وریزی ده که ن، له پۆمانه که دا شوین و کۆله که کانی فیربوون و زانست له سه ده ی دوانزه هه مدا به قوتابخانه و قوتابی و ماموستا ناو ده بات، به لام من پیم وایه له و سه رده مه زوه دا ئه م ناوانه به و جوړه به کار نه هینراون، بویه له بری (قوتابی) وشه ی (فه قی) و له بری (قوتابخانه) وشه ی (سوخته خانه) م به کار هیناوه. له کاتیکدا وهک من پیم وایه قومای دووم که باسی (ئیل) و عه زیز ز. زاهارایه و له سه ره تای سه ده ی بیستویهک پرووده دن، ناوه کان هه مان ئه و زاراوه ته کتولۆژیانه ن که ئیستا به کار ده هینرین.

له هه ندی شوینی ئەم پۆمانه دا هه ستم به جوړه غاقلبوونیک کړدوه و به بوچوونی خۆم په راویزم بو پیکه ستوون، هه روه ها له لیکدانه وهی ئایه ته کانی قورئاندا پرسم به ماموستای ئایینی شاره زا کړدوه، له هه ندی شوین سوودم له وه رگيړانه که ی هه ژاری موکریانیش وه رگرتوه. له گه ل ئه و زه حمه ته زۆره ی له وه رگيړانی ئەم پۆمانه دا بینیم، چیژیکي پوچی زۆریشم وه رگرتوه، ئومیدم وایه خوینهرانی ئەم پۆمانه به زیاده وه ئه و چیژه وه رگرن و نووسه ره که یشیم په نج به خه سار نه کړدیت. ئەم پۆمانه خالید ئه لجبیلی له ئینگلیزییه وه کړدوویه تی به عه ره بی.

جهلیل کاکه وهیس

۲۰۱۴-۷-۱۴

دهسټپټيک

بهردټيک له نيو ټهنگو سټه کانت هه لږگريت و بهرزی بکه يته وه، ټينجا فرټی بده يته نيو ټاويکی خوړه وه. رهنگه بينینی ټه وه ټاسان نه بيت، چونکه شه پوړوکه يه که له سهر ټه و ټاوه ی که بهرده که ی ټيکه و ټووه دروست ده بيت و پرژه ی ټاوه که په رت ده بيت، لی ټاوی خوړی پووباره که کچی ده کات. هه موو شته که ټا ټه مه يه.

بهردټيک باويژه نيو ده ریاچه يه که، کاریگه ريه که ی ته نها بينراويک نييه، به لکو بهرده و امييه که ی زورتره، چونکه بهرده که ټارامی ټاوه وه سټاوه که ده شله قينيت و له و شوينه ی که بهرده که ی ټيکه و ټووه، بازنه يه که دروست ده بيت و له چاو تر و وکانیکا ټه و بازنه يه فراوان ده بيت و بازنه له دوا ی بازنه چی ده بيت. ټیدی زو و ټه و ورده شه پولا نه ی که له دهنگی ټيکه و ټنی بهرده که په يدا ده بن و له سهر پووی ټاوه که بهرده که ون، له هاويته ده چيت. ټیدی ټه م بازنه يه تا نه گاته که نار، نه ده وه سټيت و نه ون ده بيت.

ټه گهر بهردټيک هاويشته نيو پووباريکه وه، ټه و پووباره که له په و ټی هاژه هاژکه ری ټيکه چرژاوی خویدا بهرده که به جووله يه کی تری لرفه لرف داده نيت.

خو ټه گهر بهرده که که و ته نيو ده ریاچه يه که وه، ټه و جارټی دی ده ریاچه که هه مان کچی نامينيت. ژيانی ټيلا پوونشتاين به درټیایي چل سال وه که ټاويکی وه سټا و سبريتی بوو له زنجيره يه که خو پيوه گرتن و پيوستبوون و به هه ند و هرگرتنی شته ده فگرتووه کان. هه رچه نده ټه و ژيانه له چهندين پووه وه ژيانیکی پيکخراو و خواسابی بوو، لی ټيلا به تا قه ټپرووکين و بينزارکه ری نه ده زانی. له م بيست ساله ی دواييدا، هه ر ټاره زوويه که هه لی

پېچا بيا ھاوړپټه تېي له گهل هر كه سټكدا كر دبا، يان هر بريار يكي بدايه، له ديدگاي ژن و ميردايه تيبه وه ته ماشاي ده كرد. ده يفيدى ميردى پزيشكيكي سر كه وتووى ددان بوو، چهندين سه عاتى دوورودريژ، كارى ده كرد و سامانكي زورى پي كه وه نابوو. خو ده يزاني كه په يوه ندييه كه يان قول نيه، لئ به خوئ دهوت له ژيانى ژن و ميرددا گرنگ نيه په يوه نديى سوزدارى له ريزى پيشه وه بيت، چجاي ژن و ميرديك ماو هيكى زور به سر ژن و ميردايه تيبه كه ياندا تپه رى بيت. له ژيانى ژن و ميردايه تيدا شتگه لئ هن له سوز و ئه فنى گرنگ ترن، وهك خوشه ويستى و به زه يى، ئاخر ئه و شته خودايانه ي كه رهنكه ميرديك په يره وى بكات، لئ بوورده ييه، به لام خوشه ويستى به چاو هموو ئه م شتانه وه لاوه كييه، مه گه ر بنيادم له دووتوى رومانه كان يان فيلمه رومانسيه كاندا ئه وه بينيت، كه هميشه كاره كته ره كان له ژيانى خواساى خويان گوره تر وينا ده كرين و له ئه فسانه يه ك ده چيت.

ئىلا منداله كانى له ريزه ندى پيشه وه ي بايه خه كانى بوون. كچيكي جوانيان به ناوى جانيت هه بوو له زانكو ده خويئند، هه روه ها كچ و كور يكي جمكى هه رزه كار يان به ناوى ئورلى و ئافى هه بوو، سه گيكي زه رديشيان به ناوى سپيريت هه بوو كه ته مهنى دوانزه سال بوو و ئىلا له پاسه ي به يان ياندا له گهل خوئ ده ييرد و هر له گوجيله ييه وه خوشه ويست ترين ھاوړپټى بوو، وه لئ ئه ميسا پير بووبوو و كيشى زياد بووبوو و گوئى كه ر بووبوو و خهريك بوو كويزيش بيت. بيگومان ژيانى سپيريت به ره و كوتايى ده چوو، وه لئ ئىلا ده يه ويست باور به خوئ بينيت كه هه تا هه تايه ده ژى. له ژيانيدا مهرگى هيج شتيكى نه ديتبوو، ئيدى مه گه ر وهك ده قپتوه كرتنيك يان قوناغيك يان وهك ژن و ميردايه تى به بهرچاوييه وه به روونى رووى دابا.

خيزانى روينشتاين له نورتامبتون له ولايه تى ماساشو سستس له خانوويه كى گه وره و له سر شتوازي فيكتورى ده ژيا. هه رچه نده خانووه كه حه وه جى به هه ندى بيراز كرده وه هه بوو، له گهل ئه وه شدا هيشتا خانوويه كى ناياب بوو، پينچ ژوروى نوستن و سئ گه رماوى تيدابوو. زه وييه كه ي به دار يكي پته و دره وشاوه مؤكيت كرابوو. گه راجيكي تيدابوو جيگه ي سئ ئوتومبيلى لينده بووه وه، ده رگاي شووشه ي فراوانى هه بوو، هه روه ها له

باخچه که یدا جاکوزی هه بوو. خیزانه که زیانبری ژیان و زیانبری ئۆتومبیلی هه بوو، بهرنامه‌ی خانه‌نشینی و پلانی پاشه‌که‌وتی له زانکۆ هه بوو، ههروه‌ها ژمیره‌ی هاوبه‌شیی بانکیشی هه بوو. جگه له و خانووه‌ی که تیندا نیشته‌جئ بوون، خیزانه که دوو شوقه‌ی نایابی دیکه‌یان هه بوو: شوقه‌یه‌ک له بوستن و ئه‌وی دی له رۆدئایلاند. خۆی و ده‌یفید له پای وه‌ده‌سته‌تینانی هه موو ئه‌وانه‌دا ده‌وانیکی زۆریان دا. مائیکی فراوانی پر مندال و پر له که‌لوپه‌لی نایاب، له‌گه‌ل ئه‌وه‌ی بۆنی نانی هه‌لاته‌ ماله‌که‌ی پر ده‌کرد، په‌نگه به لای هه‌ندی که‌سه‌وه شتیکی دووباره‌وه بووبیت، به‌لام وینه‌ی ژیانیکی نموونه‌بیش بوو. له‌سه‌ر ئه‌م دیدگا هاوبه‌شه ژیانی ژن و میزدايه‌تییان پیکه‌وه نا و گه‌ر هه‌موو خه‌ونه‌کانیشیان به‌دی نه‌هینابیت، ئه‌وا زۆربه‌یان به‌دی هینابوو. له‌دوا جه‌ژنی قالانتایندا، شووه‌که‌ی ملوانکه‌یه‌کی ئه‌لماسی شیوه‌ دلی له‌یهل کارتیکدا پیشکesh کرد که ئه‌مه‌ی له‌سه‌ر نووسرابوو:

بۆ ئیلائی نازیزم

ئهو ژنه‌ ته‌بیات هین و دل باشه، که ئارامی قه‌دیسه‌یه‌کی هه‌یه. سوپاست ده‌که‌م، چونکه‌ تو منت وه‌ک چون هه‌م قه‌بووله. سوپاست ده‌که‌م، چونکه‌ تو هاوسه‌رمیت.

خۆشه‌ویستت

ده‌یفید

ئیلا پیشتر له لای ده‌یفید هه‌چی نه‌درکاندبوو، لی کاتی کارته‌که‌ی خوینده‌وه، هه‌ستی کرد شینیک ده‌خوینیته‌وه. به‌ خۆی گوت: کاتی که ده‌مرم هه‌ر ئه‌مه‌ ده‌نووسن، خۆ ئه‌گه‌ر له‌مه‌ش زیاتر دلسۆز بن، ئه‌وا ده‌کرئ ئه‌م په‌ره‌گرافه‌یشی بخه‌نه‌سه‌ر:

له‌گه‌ل ئه‌وه‌ی ئیلا به‌شیکی زۆری ژیانی خۆی بۆ شووه‌که‌ی و منداله‌کانی ته‌رخان کردبوو، که‌چی شاره‌زایی له‌و شیوه‌ ژیانه‌ نه‌بوو که په‌نگه هه‌ر بایی ئه‌وه‌ی یارمه‌تی دابا تا به‌سه‌ر ئاسته‌نگه‌کانی ژیانی خۆیدا زال بیت. ئاخ‌ر خۆ

لهو كهسانهش نه بوو كه حهز له سهركيشى دهكهن، چونكه گوږپنى جوړى
ئو قاوهيهى پوژانه دهخواردوه، بۇ ئو ئهركىكى گوره بوو.
له سونگهى هموو ئهمانهوه كهسيك نهيتوانى تهنانهت به ئيلا
خويشيهوه لهو شته بگات، كه دواى بيست سالى ژن و ميژدايهتى، له سالى
۲۰۰۸ دا دواى ليك جياپوونهوه بگات.

* * *

بهلام هوپهك هه بوو، ئهويش خو شهويستى بوو.
خو ئهوان له هه مان شار پيكهوه نه ده ژيان، تهنانهت له هه مان كيشوه ريش
نه بوون و چهندهها ميل له نيوانياندا بوو، بهلكو بهقهه جياوازيى شهو و پوژ
له يهك جياپوون. شيوازي ژيانيان به جوړى جيا بوو، هيچيان ئهوى ترى پى
قووت نه ده چوو، ئيدى چون يهكتريان خوش بوئ. كه چى ئهوه بهراستى
پووى دا، زور به خيرايش پووى دا، به خيرايبهكى وا ئيلا خويشى بوارى
ئهوهى نه بوو تا لهو خو شهويستيه ئاگادار بيتهوه و لى تىبگات.
ئهوه بوو له ناكاو مينا كهسيك له شوينيكهوه بهردىكى فرىدايپته ناو گومى
مهنگى ژيانى، ئاوها عشق زورى بو ئيلا هينا.

ئىيلا

نۇرتامبىتون، ۱۷ ئايارى ۲۰۰۸

بالىنىڭ ئىككىنچى قېتىمدا لەۋ پۇژە بەھارىيە فىنكىدا لەۋ دىيىۋى پەنجەرى ناندېنەكەۋە دەيىنخوئىند. ئىيلا دىۋى ئەۋەى لە يادەۋەرىيى خۇيدا نەك ھەر دىمەنەكەى ۋەك بەشىك لە رابردوۋ زىندوۋ نەكردەۋە، بەلكو ۋاى بە خەيالىدا ھات كە لە شوئىنىكى تىرى ئەم بوۋنەۋارەدا چىركەساتىكى بەردەۋام لەئارادايە.

لە عەسرى پۇژى شەممەدا، ھەموو ئەندامانى خىزانەكە بەدەۋرى مېزەكەدا كۆبۇبۇنەۋە و نىۋەپۇژەيان دەكرد. شوۋەكەى قاپىكى لە رانەمىشىكى كولاۋ پىركىدبو، كە بە لايەۋە خۇشتىن خوارىن بو. ئافى ۋەك ئەۋەى چەقۇ و چەتالەكەى دوو شوول بن و دەۋلىان پى لىتبات، گەمەى پىدەكردن، لە كاتىكىدا ئۆرلىي خوشكە جىكانەى ھەۋلى دەدا ئەۋ پاروۋانە بژمىرئىت كە دەخوارىن تا پۇژانە ۶۵۰ كالورى دەست بىكەۋىت و سىستەمى ۋزەى تىك نەچىت. جانىت كە ھىشتا لە قۇناغى يەكەمى زانكۆى ماونت ھۆلىۋك بو، ۋا دىاربوو لە فىكران پۇچۇبۇو و خەرىك بو پەنئىرىكى سېى و تازەى دەخستە ناۋ پارچە نانېكەۋە، ھەرۋەھا پورە ئىستىرىش كە ھاتبوۋ تا قالېىك كاتۆيان بۇ دروست بىكات كە لە دروستكردىدا دەستپىرەنگىن بو، مابوۋەۋە تا نانېان لەگەلدا بخوات، چۈنكە ئىيلا كارى ناۋمالى زۇر بو و پى باش بو يارمەتېيان بىدات. ئاخىر لەم دوايىدە نەدەھاتقەۋە تا پىكەۋە نان بخۇن، ئىدى ئەمەى بە ھەل زانى تا سەرلەنۋى پىكەۋە لەسەر مېزەكە نان بخۇن.

ئىستىر، ئايا ئىيلا ھەۋالى خۇشى پى رانەگە ياندوۋىت؟، دەپقىد لەناكاۋ پىسىارى كىر، كارىكى گىرىنگى دۆزىۋەتەۋە.

له گهل ئه وهی ئیلا ده رچووی زانکو بوو و بروانامه ی له ئه ده بیاتی ئینگلیزیدا به ده ست هیتابوو و هه زی له خویندنه وهی پۆمانیش بوو، به لام دوا ی ده رچوونی له بواری پسیپۆرییه که ی خویدا کاری نه کردبوو، ته نها هه ندی کورته گوتاری بۆ هه ندی گو قاری ئافره تان نووسیوو و به شداری له چه ند یانه یه کی کتیدا کردبوو و ناوبه ناویش و تاگه لیک ی بۆ چه ند پۆژنامه یه کی ناوخۆ نووسیوو، ئیدی هه مو شته که هه ر ئه وه نده بوو. بری جار ته ماخی ئه وه ی هه بوو که بیته ره خنه گرکی به نیوانگی کتیبان، لی دوا ی ئه وه به و دۆخه قایل بوو که ژیان به ره و شوینتیکی دیکه ی بر دووه و کردوویه تی به کابانیک ی به هۆله وه بووی مال و گه ره که بایه خ به هه رسن منداله که ی بدات، چونکه ئه رک ی له راده به ده ری به پۆیه بر دنی ماله که ی که وتووه ته ئه ستو.

بیزاری ده رنه ده بری. ئاخه ئه و دایکه و هاوسه ره، به زۆری مژوولی کاری ماله وه یه، به یانیا ن له گهل سه گه که یدا پیاسه ی ده کرد و به رپرسیاریتی بژیوی خیزانیشی له ئه ستو نه بوو. هه رچه نده دهسته خوشکه کانی تری له زانکو ی سمیت، به تابه تی ئه وانه ی لاگری یه کسان ی ژن و پیاو بوون، له گهل ئه م هه لپژاردنه یدا نه بوون، که چی ئه و به وه قایل بوو وه ک دایکیک مال جینه هیلت و ئاوه اش هه ستی به ره زامه ندی ده کرد، چونکه توانیوو ی له گهل شووه که یدا ئه و ئه رک هه لگریت، به لام ده ستبه رداری ئاره زوو ی خویندنه وه نه ده بوو و هیشتا خۆی به خوینه ریکی به په رۆش داده نا.

به لام ئه وه چه ند سالیکی که مه خه ریکه شته کان ده گو پین: منداله کان گه وره بوون و خۆیا ن وا پیشان ده دن که ئیدی وه ک جاران ئاتاجی ئه و نین. ئیلا که زانیی کاتیکی زۆری ده ستبه تالیی هه یه، ئیدی که سیکیش نییه کاتی له گه لدا به سه ر بیات، بیری کرده وه که له کاریک بگه ریت، له مه دا ده یقید هانی دا. هه رچه نده له م باره یه وه قسه یان کردبوو، لی ئه و هه له ی که بۆی هه لده که وت، به که می هه ولی ده دا بیقوزیته وه. که کاریکی ده دۆزییه وه، خاوه ن کاره که پیی ده گوت که ئه وان منه ی که سیکی له و ته من که متر ده که ن، یان که سیکیان ده وئ شاره زاییه کی فراوانتری هه بیته. جا له ترسی ئه وه ی به رده وام ده ستیا ن به روویه وه ده نا، شته که ی پشتگو ی ده خست.

له ئایاری ۲۰۰۸دا، هه‌موو ئه‌و ئاسته‌نگانه نه‌مان که به دریزایی ئه‌م هه‌موو ساله له بهره‌میدا ڕیگره‌بون. ئه‌وه‌بوو نزیکه‌ی دوو هه‌فته له‌مه‌وه‌به‌ر له چله‌مین جه‌ژنی له‌دایکه‌بوونیدا، کاتیکی زانی وا بۆ په‌خشکاریکی ئه‌ده‌بی کار ده‌کات که بکه‌که‌ی له بۆسته‌نه. شووه‌که‌ی له ڕیگه‌ی به‌کێ له مه‌عمیله‌کانییه‌وه ئه‌م کاره‌ی بۆ دۆزییه‌وه- دووریش نییه له ڕیگه‌ی به‌کێ له ئافره‌ته دۆسته‌کانییه‌وه بووبیت.

ئیلا وتی: "ئه‌وه کاریکی ئه‌وه‌نده گرینگ نییه، ئاخ‌ر من جگه له خوینه‌ریکی خۆته‌رخانه‌کردوی کاره ئه‌ده‌بییه‌کانی په‌خشکاریکی ئه‌ده‌بی پتر نیم."

وله‌ی ده‌یفید وا دیاربوو پتی له‌سه‌ر ئه‌وه داده‌گرت که نه‌هیلێت له نرخ‌ی کاره نوێیه‌که‌ی که‌م بکاته‌وه، ویستی به هاندانه‌وه پنی بلیت، ده‌ی پینان بلی که ئه‌وه په‌خشکاریکی ئه‌ده‌بییه‌ی به‌نیۆبانگه، لێ کاتی ئه‌مه‌ی نه‌وت، به سووربوونه‌وه گوتی: "ئێستر، ئه‌وه په‌خشکاریکی ئه‌ده‌بییه‌ی سه‌نگینه. گه‌ره‌که ئه‌وه‌ش په‌چاو بکه‌یت که ئه‌و کورپ و کچانه‌ی تازه له زانکۆ ده‌رچوون، ئیلا له نیویاندا تاقه ئافره‌تیکه دوا‌ی سالانیکه زۆر ته‌نها کابانی مال بووه! ئایا ئه‌مه شتیکی گرینگ نییه؟"

ئیلا له خۆی پرس‌ی ئاخۆ شووه‌که‌ی له دل‌ه‌وه هه‌ست به تاوان ده‌کات که له ماوه‌ی ئه‌و ساله دووردریزانه له کارکردن دووری خستوه‌ته‌وه، یان غایه‌نه‌تی لیده‌کات. ئیدی به‌وای زۆر په‌رۆشییه‌وه که له ئێستادا کاربکات، ئه‌وه‌نده ئه‌م دوو گریمانه‌یه‌ی به‌هه‌ند هه‌لنه‌گرت.

ده‌یفید که کۆتایی به‌ قسه‌که‌ی هیتا، هیتا زه‌رده‌خه‌نه به لالیوییه‌وه بوو "هه‌ر ئه‌مه‌شه من ناوی لیده‌نیم باوه‌ر به‌خۆبوونی ره‌ها، هه‌موومانیش شانازی به‌وه‌وه ده‌که‌ین."

وه‌ک ئه‌وه‌ی ئیلا بۆ هه‌تاهه‌تایه میزه‌که جی به‌هیلێت، پوره ئێستر به ده‌نگیکه‌ی به‌سۆز و ناسکه‌وه وتی: "ئه‌مه خه‌لاتکردنه، به‌راستی ئیلا شایسته‌ی ئه‌وه‌یه."

هه‌موویان به‌ خۆشه‌ویستی و نیانییه‌وه تییان‌روانی. ئافی وه‌ک پیشه‌ی هه‌میشه‌یی سه‌رنجی بیزاریی ده‌رنه‌به‌ری، ئۆرلیش وا دیاربوو بۆ یه‌که‌م چاره جگه له دیمه‌نی خۆی بایه‌خ به شتیکی تر ده‌دات. ئیلا خۆی ناچارکرد که

پیزی ئەم چرکەساتی نیانی و ناسکییە بگریت، لئ هەستی بە شەهەتییەکی زۆر کرد که لەو هەبەر هەستی پێ نه کردبوو. ئیدی خواخوای بوو یه کێکیان بابەتەکه بگۆریت.

بێگومان جانیتی کچهگه زهری گوئی له خواسته که ی بوو، بۆیه له ناکاوی وتی: 'منیش هه والێکی نویم پێیه'.

هه موو سه ره کان به لایدا وه رسووران، روخسارگه لئ به زهرده خه نه یه کی چاوه پروانکراوه وه گه شانوه.

'من و سکۆت بریارمان دا هاوسه رگیری بکهین، جانیته له گه ل جار دانه که دا وتی: 'ده زانم چی ده لێن! گوایا هیشتا خۆیندیمان ته واو نه کردوه و شتی له م بابته، وه لئ گه ره که ئه وه بزائن ئیمه ئامادهین دواتر ههنگاوی گه وه بنیین'.

دوای ئەو گه رموگورییە که پیش چەند چرکە یەک دەوری دابوون، بێدەنگییەکی تەنگە تاوینامیز جێی گرتەو و بەالی بەسەر میزەکه دا کیشا. ئۆرلی و ئافی نیگایەکی ئالوزیان ئالوگۆر کرد، میمکه ئیستر که په رداخی خوشاوی سیوی به دەستی توند گرتبوو، له جێی خۆی وشک بوو، ده یفیدیش وه ک ئه وه ی له په ر دلی له خواردن تۆرابیت، چه تاله که ی خسته لاه و به چاوه مه پیه کانی ته ماشای جانیتی کرد، وه ک ئه وه ی قومی سرکه ی خوار دبیته وه، له زهرده خه نه که وت و لئوه کانی هه لقرچان.

'جوانه! پیم وابوو که ئیوه به شداری شادمانییەکه م ده کن، جگه له م ساردوسرپیه تان هیچی دیکه م پێ نه برأ. جانیته به دەم قسه وه دهستی به گریان کرد.

ده یفید وه ک ئه وه ی بیهه وی له قسه که ی جانیته دلنیا بیت، پرسیی: 'ئهری وتت گوایا ئیوه هاوسه رگیری ده کن؟'.

'باوکه، وا دیاره پیتان وایه که ئه مه هیشتا زۆر زوه، به لام چەند روژی له مه وه بهر سکۆت داوای لیکردم که شووی پێ بکه م، منیش قایل بووم'.
ئیلا پرسیی: 'به لام بوچی؟'

له نیگای جانیته وه، ئیلا زانی که دویته که ی چاوه پێی پرسیا ریکی ئاوه ای لئ نه ده کرد، به لکو ده بوو بپرسیته که ی؟ 'یان' چۆن؟' له هه ردوو باردا ئه وه

مانای وایه به دواى جلی بووکتینیدا دهگهړیت، بهلام پرسپاری (بوچی) ته و او
تووشی سهرسورمانی کرد.

“چونکه پیتم وایه خوشم دهوئ، جانیت ئەمەى به ږیتمیکى
خۆبه دهسته وه دانه وه وت.

“نازیزم، مه بهستم ئەوه یه بلیم ئەم په له کردنه بوچی؟، نیلا پتی له سهر
داگرت، “بۆ نمونه ئایا تۆ دووگیانیت؟”.

میمکه نیستر له سهر کورسییه که ی راپهړی و دهموچاوی گرژ بوو، دیاره
نازاریکی هه بوو. بۆ هیورکردنه وه ی دلەکزیکه ی حه بیکی له گیرفانی دهرهینا و
دهستی به کرۆشنتی کرد.

ئافی به پیکه نینه وه گوتی: “دهبم به خالۆ، نیلا دهستی جانیتی گرت و به
نهرمی گوشى و گوتی: “دهتوانیت به ردهوام له گه لماندا راستگۆ بیت. خۆت
ئوه دهزانیت، شته که هه رچییه ک بیت، ئیمه یارمه تیت ددهین”.

“دایکه، تکایه واز له وه بیته!، جانیت راپهړی و دهستی کیشایه وه و وتی:
“ئمه په یوه نندیی به دووگیانبوونه وه نییه. تۆ شهرمه زارم دهکهیت”.

نیلا به هیوری به رسفی دایه وه: “تهنها دهمه وئ کومه کت بکه م”. دوايی
هیوربوونه وه یه ک خه ریکبوو دهر بکه ویت که نیشانه ی ئوه بوو شته که
ههسته مه سهر بگریت.

تۆ دته وئ سووکایه تیم پی بکهیت. وا دیاره له شووکردنم به سکوت له
سک لی ږبوونمی زیاتر نابینیت! ئایا بیترت له وه کردووه ته وه که ږهنگه
خوشم بوئ؟ ئاخه دهمه وئ شوو بهم پیاوه بکه م، چونکه خوشم دهوئ. ئوه
ههشت مانگه ئیمه چاومان به یه کتر دهکه وئ”.

نیلا به تهوسه وه وه لامی دایه وه: “ئى ئى، به لى، له تۆ وایه به ههشت مانگ
دهتوانیت که سایه تیی پیاویک بناسیت! ئوه بیست ساله من و باوکت ژن و
میردین، که چی هیتشتا ناتوانین لافى ئوه لیبدهین که هه ریه که مان دهر باره ی
ئوه ی تر هه موو شتی دهزانیت. ئاخه بۆ ئەم جوړه په یوه نندییه، ههشت مانگ
هه ر هیچ نییه”.

ئافی به زه رده خه نه وه گوتی “خودا له شهش ږوژدا ئەم بوونه ی
دروستکرد، وه لى ئوه زه رده خه نه ساردوسره ی ئه وانەى سهر میز هه که

ئاراسته‌يان كرد، بېده‌نگيان كرد. كه زياته شله‌ژانگيش بالى كيشا، ده‌يفيد هاته قسه و هه‌ردوو چاوى له كچه گه‌وره‌كه‌ى برى، بروى تىك نا و وتى: 'تازيزم، ئه‌وه‌ى دايكت هه‌ولده‌دات پېتى بلېت ئه‌وه‌يه كه به‌لېن به‌يه‌كردان شتىكه و هاوسه‌رگيرى شتىكى ديكه‌يه'.

جانېت لى پرسی: 'به‌لام باوكه، ئايا تو پېت وايه كه ئېمه هه‌تاهه‌تايه ده‌بى هه‌ر خه‌رىكى به‌لېن به‌يه‌كردان بېن؟'

ئېلا هه‌ناسه‌يه‌كى قوولى هه‌لكيشا و گوتى: 'له راستيدا ئېمه چاوه‌پى ئه‌وه‌مان ده‌كرد كه لاوىكى باشتىر بدۆزىته‌وه. ئاخىر تو هېشتا له‌وه مندالترى تا بتوانيت په‌يوه‌ندييه‌كى راسته‌قىنه بېه‌ستيت'.

'دايكه، ئايا ده‌زانيت؟'، جانېت به‌ده‌نگىكى نزمى وا هه‌ر ئه‌وه‌تا بېسترا وتى: 'پېم وايه تو له روانگه‌ى په‌يوه‌ندييه‌كه‌ى خۆته‌وه ده‌روانېته په‌يوه‌ندييه‌كه‌ى من. تو له‌به‌ر ئه‌وه‌ى له ته‌مه‌نىكى زودا شووت كرد و هه‌ر له ته‌مه‌نى مندا بوويت دووگيان بوويت، ئه‌مه وا ناگه‌يه‌نېت كه منيش هه‌مان هه‌له بكه‌م'.

ده‌موچاوى ئېلا وهك ئه‌وه‌ى زلله‌يه‌كى ليدرايېت، سووره‌ه‌لگه‌پا. به وردى ماوه‌ى سه‌ختى دووگيانېيه‌كه‌ى خۆى بېرکه‌وته‌وه، كه بوو به‌واى ئه‌وه‌ى جانېت به‌نه‌به‌كامى له‌دايك بېت. منداله‌كه‌ى هېز و بېستى له‌به‌ر بېبېوو، بۆيه لېتېرا شه‌ش سالى تر چاوه‌پى بكات ئېنجا دووگيان بېت.

'تازيزم، ئېمه شادمانېن كه په‌يوه‌ندىت له‌گه‌ل سكوټدا به‌ستووه'، ده‌يفيد ئه‌مه‌ى به‌ورىاييه‌وه گوت و هه‌ولى دا شتووزىكى جيا به‌كار به‌نېت، ئه‌و لاوىكى ناسكه، به‌لام دواى ده‌رچوونت له زانكو كى ده‌زانيت بۆچوونه‌كانت ناگورېن؟ په‌نگه به‌ته‌واوى بگورېن'.

جانېت كه‌مه‌كې سه‌رى بادا و جوړه پاساوىكى په‌خنه‌گرانه‌ى دروستكراوى هېتايه‌وه، ئېنجا پرسى: 'ئايا ئه‌مه هه‌مووى له‌به‌ر ئه‌وه‌يه كه سكوټ جووله‌كه نېيه؟'

ده‌يفيد له‌وه‌ى بېستى وهك ئه‌وه‌ى باوه‌پ به‌گوټيه‌كانى خۆى نه‌كات، تىى پوانى. ئاخىر ئه‌و شانازى به‌وه‌وه ده‌كرد كه باوكىكى كراوه و پۆشنبېره و له ماله‌كه‌دا ده‌راره‌ى نه‌ژاد يان نايېن يان سېكس قه‌ت بۆچوونى خرابى نه‌بووه.

وا دیار بوو جانیت سووره له سهر بۆچوونه کانی خوئی، ئه وه بوو لای به لای دایکیدا کرده وه و لیبی پرسسی: 'ئایا ده توانیت راسته وخۆ تهماشای چاوه کانم بکهیت و پیم بلتیت، ئه گهر سکوت لایکی جووله که بوایه و ناوی هاروون بوایه، ئه وسا ریگریت ده کرد؟'، دهنگی جانیت جووره بیزارای و ده رده دلپیه کی تیکهوت و ئیلای له وه ترساند که شتهایه ک له دلیدا په نگیان خوار دووه ته وه.

'نازیم. له گه لندا ته واو راستگو ده بم، ته نانهت گهر به قسه کانیشم قایل نه بیت. ده زانم چهند نایابه که بنیادهم لای و عاشق بیت. بروام پی بکه، به لام شو کردن به پیاویک سهر به پاشخانیکی جیا بیت، قوماریکی گه وره یه. من و باوکتیش ده مانه وی دلنیا بین که تو پیاویکی شیاوت هه لباژاردووه.'
'تو چوزانیت که هه لباژاردنی شیاو له دیدی تووه بۆ من هه لباژاردنیکی شیاوه؟'

پرسیاره که ئیلای تووشی هه ندی سهره گیزکه کرد. وه ک ئه وه ی تووشی ژانه سهر بوو بیت، هه ناسه یه کی هه لکتیشا و دهستی به ته ویلیدا هیتا.
'دایکه، دایکه من خووشم ده وی، ئایا پیت وایه ئه مه شتیکی تیدایه؟ ئایا وشه ی خووشه ویستیت له شویتینکدا بیر ناکه ویته وه؟ ئاخیر ئه م وشه یه به توندی دلم ده خاته خورپه و ناتوانم به بی ئه و بژیم.'
ئیلای گوئی له خوئی بوو به بیدهنگی بیده که نیت. قهت نیازی نه بوو گالته به ههستی کچه که ی بکات، لئ رهنگه پیکه نینه که ی به وای شتگه لیکه وه بن و خوئی په ی پی نه بات، بویه ئاوها شله ژاوه. خو ئه و و جانیت زور به گز به کدا چون، به لام ئه مرۆ وا ههست دهکات به گز شتیکی دیکه دا ده چیت، شتیکی گه وره تر.
'دایکه، ئه ی تو له ژانندا که سینکت خووش نه ویستووه؟'، جانیت به پیتمیک که که مریزی تیدا بوو، وه لامی دایه وه.

'نه ختی راوهسته. ئه ری واز له خوئو قمر کردن له نیو زینده خهون ناهیتیت تا بگه ریته وه دوخی راسته قینه ی خوت؟ تو بوویت به...'. چاوه کانی ئیلای به ره و په نجه ره که هه لیانروانی و له وشه یه کی کاریگر ده گه را، تا له کو تایدایا وشه ی (پرومانسی) ی به خه یالدا هات.

'چی تیدایه بیمه پۆمانسی؟'، جانیت پرساری کرد و له ریتمی دهنگیدا
ئوهی دهرخست که سووکایهتی پیکراوه.

بهراستی چیی تیدایه که ببیته پۆمانسی؟ ئیلا پرسیی ئهوه له کهیهوه
وشه پۆمانسی بیزارای دهکات؟ که نهیتوانی بهرسقی ئهوه پرسیاره
متبوانه لیواری مهژگی بداتهوه، دریزه‌ی به قسهکانی با، دهی، ئازیزم. تو
له چ سه‌دهیه‌کدا ده‌ژبیت؟ ئهوه بخه بن سه‌رت که ئافره‌تان شوو به‌وانه ناکه‌ن
که خوشیان ده‌وین، به‌لکو ئه‌و پیاوه هه‌لده‌بژیرن که ده‌بیته باوکیکی باش و
میردیکی وا که پشتی پی به‌سترئ. خو‌شه‌ویستی هه‌ستیکی جوانه و دیت،
به‌لام زوو ون ده‌بیت.

کاتی ئیلا له قسه‌که‌ی بووه‌وه، ئاورپی له میرده‌که‌ی دایه‌وه. ده‌یفید مینا
ده‌سته‌کانی له‌نیو ئاودا تیکه‌پرنیت، به‌کاو‌ه‌خۆ له به‌رده‌م خۆی ده‌سته‌کانی
تیکه‌پرانند و وه‌ک ئه‌وه‌ی له ژیانیدا بۆ یه‌که‌م جار ببینیت ته‌ماشای کرد.

جانیت وتی: 'ده‌زانم بۆ وا ده‌که‌یت، ئیره‌یی ده‌به‌یت، چونکه من جحیل و
دلخۆشم. دایکه ده‌ته‌وی وه‌ک تو بم؟'

هه‌ستیکی نامۆ وه‌ک به‌ردیکی گه‌وره که‌وتبووه هه‌ناوی ئیلا. ئایا کابانیکی
شادمانی مال نییه؟ یان له نیوه‌ی ته‌مه‌ندا له تو‌ری ژن و میردایه‌تییه‌کی
سه‌رنه‌که‌وتوودا گیری خواردووه؟ تو بلنیت منداله‌کانی ئاوها ته‌ماشای بکه‌ن؟
هه‌روه‌ها شووه‌که‌یشی به‌و گویره؟ ئه‌ی هاورپی و دراوسینکانی چی ده‌لین؟
له‌ناکاو بیرکردنه‌وه‌یه‌کی به‌سه‌ردا زال بوو، هه‌ستی کرد وا هه‌موو ئه‌وانه‌ی
ده‌وروبه‌ری شینی بۆ ده‌گێرن. ئه‌م گومانه‌ی له پاده‌به‌ده‌ر ئازاربه‌خش بوو و
هه‌ناسه‌یه‌کی سارد له ده‌می ده‌رپه‌ری.

ده‌یفید به‌ پوو‌گرژییه‌وه ئاورپی له جانیت دایه‌وه و گوتی: 'گه‌ره‌که داوای
لیبوردن له دایکت بکه‌یت.'

ئیلا به‌ مه‌لوولییه‌وه گوتی: 'گرینگ نییه. من چاوه‌رپی هیچ ته‌وا‌زویه‌کی لی
ناکه‌م.'

جانیت نیگایه‌کی ناویلی دایکی کرد و کورسییه‌که‌ی به‌ره‌و پشته‌وه پال نا
و سه‌رکۆشه‌که‌ی خسته‌ لاوه و به‌ توورپه‌ی له ناندینه‌که ده‌رچوو. دوا‌ی چهند
چرکه‌یه‌ک ئورلی و ئافی به‌ بیده‌نگی دوا‌یکه‌وتن. جا ئه‌م ره‌فتاره‌یان له

پشتگیریکردنیکی نااسایی خوشکه گورهکه یانهوه بوو، یان له قسهی
گورهکان بیزار بووبوون، ئینجا میمکه ئیستر به بیانگیکی لاواز رویشت و
دوا دهنکی حهیی دژه دلّهکزهی کرۆشت.

دهیفید و ئیلا به دهوری میزهکه دا مانهوه، ههستی شلهژانیک به توندی له
نیوانیاندا بالی کیشا. ئه و شتهی ئازاری ئیلا ده دا، وهک خویان ده یانزانی
رووبه رووبوونه وهی ئه و بۆشاییه ی نیوانیان بوو، په یوه ندیی نه به جانیته وه
هه بوو نه به دوو منداله که ی دیکه یانه وه.

دهیفید که چه تاله که ی خستبووه لاه، هه لیگرت و قه ده ریک ته ماشای کرد
و گوتی: "که واته ده توانم بگه مه ئه و به ره نجامه ی که تو شووت به و پیاوه
نه کردووه که خوشت ویستووه؟".

"تکایه، مه بهستی من ئه مه نه بوو".

"ئه ی مه بهستت چی بوو؟"، ده یفید که هیشتا له گه ل چه تاله که دا ده دوا،
پرسیی: "کاتی هاوسه رگیرمان کرد، پیم وابوو که خوشت ده ویم".
"تۆم خوشت ده ویست"، به لام ئیلا ئه مه یشی خسته سه ر و گوتی: "ئه و
کاته".

دهیفید به ده نگیکی بی ده برین پرسیی: "ئه ی که ی ده ستنت له
خوشه ویستی من هه لگرت؟".

ئیلا مینا ئافره تیک که قهت رهنگدانه وهی وینه ی خوی نه دییت، به
سه رسورمانه وه دیقه تی شووه که ی دا، وه لی ئه میستا ئافره تیک بوو
ئاوینه یه کی هه لگرتبوو و به ره و پوخساری خوی به رزی کردبووه وه. ئه ری
دهستی له خوشه ویستی میزده که ی هه لگرتووه؟ پرسیاریک بوو له وه و به ر له
خوی نه کردبوو. ده یهه ویست به رسقی ئه م پرسیاره بداته وه، وه لی ئه و شته ی
حه وه جه ی بوو په یف بوو. له ناخه وه ده یزانی گه ره که هه ردووکیان
چاره سه ری شته که بکه ن، نه ک منداله کانیا ن، به لام هه ردووکیان له جیاتی ئه وه
تا له توانایاندا بوو هه ولیان دا که: لیکه رین با پۆژه کان تیپه رن و شته
دوو باره وه بووه کان به سه ر ژیاناندا زال بن و پۆژگار به ساردوسرپی
راسته قینه وه پیره وی خوی بپریت.

دهستی به گریان کرد، نهیتوانی بهر له و خه مه بهردهوامه بگریت که به بچ
ئاگایی هردووکیان بالی کیشابوو و بووبوو به بهشیک له بوونیان. دهیغید
پوخساره گرژه که ی شاردهوه. هردووکیان دهیانزانی که به قهده ئه وهی رقی
له وهبوو که له بهرانبه ری بگری، ئه ویش نایه وهی بیبیتیت، دهگری. له بهختی
ئه واندا زهنگی تهلیفونه که رزگاری کردن.

دهیغید تهلیفونه که ی هه لگرت و وتی: "ئه لۆ... به لئێ لیرهیه. به یارمهتیت
نهختی چاوه ری بکه".

ئێلا خۆی کۆکردهوه و تا له توانایدا بوو ههولی دا وا ده ربکه ویت که له
دۆخیکی دهروونی باشدایه. دهستی به قسان کرد: "به لئێ، ئێلا قسه دهکات".
"ئه لۆ، من میتیشلم، ببوره له م پشووێ کۆتایی ههفتهیه دا بیزارم کردیت،
دهنگی ئافرهتیکه گهنج بوو، دویتی ستیف داوای لیکردم په یوه ندیت پتوه
بکه م، به لام بیرم چوو. ئایا دهستت به خویندنه وهی دهستتوسه که کرد؟"
"ئوو، ئێلا داوای ئه وهی بیرم کهوته وه که ئه رکیک چاوه ری دهکات،
هه ناسه یه کی هه لکیشا. به که م کاریکه که په خشکاریکی ئه ده بی بوی ده نیریت،
پۆمانیکه نووسه ریکی ئه وروویی نه ناسراو نووسیوتی و ده بیت راپۆرتیکی
تیروته سه لی له سه ر بنوسیت. پینی رابگه یه نه با نیکه ران نه بیت، دهستم به
خویندنه وهی کردوه، ئێلا ئه مه ی به درۆ گوت. ئاخو ژنیکی به ته ماح و
سه رسهخت، نایه وئ له به که م کاریکدا که داوای جیبه جیکردنی لیکراوه، میتیشیل
بیزار بکات.

"باشه، ئه ی شته کان چۆن ده پۆن؟"

ئێلا که مه کئ بیدهنگ بوو و نه یزانی چی بلیت. ئاخو جگه له وهی که
دهستتوسه ی پۆمانیکه میژوویه ده رباره ی پۆمی شاعیری سوڤیی به نئو و
دهنگ که به (شه کسپیری دنیای ئیسلامه تی) یش داده نری، ده رباره ی
دهستتوسه که هه یج شتیکی نه ده زانی.

"پۆمانیکه سوڤیانه یه"، ئێلا پیکه نی و ئومیده وار بوو که به شوخیکردن
درۆکه ی په رده پۆش بکات.

بەلام مېشىل مژوول بوو و بە کردەبېرى کوتى: باشە، کوئ بگره. پېم وایه وهک خوټ پېشېبېنى دەکهیت که راپۆرتنوووسین دەر باره ی رۆمانیکى ناوها کاتیکى زۆرتى گەرکه...".

که دەنگى مېشىل کپ بوو، له دوورى تەلیفونە که وره ورىکی ژنەوت. ئیلا وای به خەيالدا هات که له یهک کاتدا چەندین کار دەکات- نامە ئەلیکترۆنییه کانی دەخوینیتە وه، پیداپوونە وه یه کى له نووسەرەکان دەخوینیتە وه، قەپال له بابۆله یه کى زەلاتە ی تونا دەدات، نینۆکه کانی بۆیه دەکات- هەموو ئەمانەش له کاتى تەلیفونکردندا.

مېشىل دواى خوله کیک پرسى: 'هیشتا له ویت؟'.
'بەلى'.

'باشە، کوئ بگره، لیره دۆخه که ئالۆزه. دەبى برۆم. تەنها ئەوهت له یاد بېت که دوامۆلت بۆ رادەستکردنى کاره که سى هەفته ی تره'.

له پەر ئیلا وتى: 'دەزانم، هەولى دا وای دەر بخت که زۆر به پلانە، کاره که له کاتى دیاریکراوى خۆیدا ئامادە دەبیت'.

له راستیدا ئیلا له هەلسەنگاندنى ئەم دەستوووسەدا متمانه ی به خوئى نەبوو، هەرچەندە له سەرەتادا زۆر پەرۆش و لەخۆ دلتیا بوو، خوشحالیش بوو، چونکه یه کهم کهس بوو رۆمانى نووسەر یکی گومناوى دەخویندە وه که هیشتا چاپ نەکراوه و له دیاریکردنى ئەم نووسەرەدا رۆلیکی دەبیت، با که مېش بېت. که چى ئیستا دلتیا نەبوو که دەتوانیت له بابەتیکى وهک سۆفیگەریتى قولبیتە وه که په یوه ندبى به ژيانى ئەوه وه نیه و پرودا وه کانی بۆ سەده ی سیانزه هەم دەگەرینه وه.

بېگومان مېشىل هەستى به دوودلییه که ی کردبوو، بۆیه لى پرسى: (ئایا کیشه یه ک هه یه؟).

کاتى وهلامى نەژنەوت، پتر پى داگرت و پرسى: (کوئ بگره، دەتوانیت پیم بلیت دەتەوئ چى بلیت؟).

ئیلا دواى که مى بیدەنگى، بریارى دا که راستیه که ی بلیت.

'پیم وایه له م رۆژانەدا سەرودلیکی ئەوتۆم نیه تا له رۆمانیکى مژوووی وردبمە وه. مەبەستم ئەوه یه من بایه خ به رۆمى و شتى وا نادەم و هیشتا

بابه ته که به لاهوه نامویه. کاشکی رومانیکي دیکهت دهادمی - شتیک زورتر په یوه ندی به خومه وه هبیت.

"وای چ بچوونیکي سهیره!" میثیل ئه مېشی گوت، "تو پیت وایه گهر شتیکت خوینده وه و شاره زایی باشت لئی هه بوو، ئیدی ده توانیت باستر کاری له سهه بکیت؟ نه خیر، قهت وایه! هر به وای ئه وهی له م ولایه ته نیشته جیت وات به خه یالدا دیت که ده توانیت رومانگه لئ بنوسیت، پروداوه کانی له ولایه تی ماساشوستس قه ومان، ئایا ئه مه راسته؟".

"من مه به ستم ئه مه نه بوو..."، ئیلا که وای گوت ده سبه جی زانیی دواینیوه رۆش هه مان رستهی دووباره کردوه ته وه. نیگایه کی شووه که ی کرد تا بزانت ئاخو ئه ویش سه رنجی ئه وهی داوه، وه لئ زه حمهت بوو سیمای ده موچاری ده یقید بخوینیته وه.

"زور جار واپیوست ده کات کتیکه لیکش بخوینینه وه که په یوه ندییان به ژیانمانه وه نییه، ئه مه به شیکه له کاره کانمان. هر له م هه فته یه دا کتیکم خوینده وه ئافره تیکي ئیرانی نووسیوتی که له تاران سه ره رشتی سوزانیخانه یه ک ده کات، ئیدی ناچار بوو له ولات هه لیت. ئایا ده کری داوای لئ بکه م که ده ستنوسه که بچو خشکاریکی ئیرانی بنیریت؟".

"بیگومان نه خیر"، ئیلا وره ورکی کرد و ههستی به خوی کرد که هیچ له باردانه بوو و تووره اته.

"ئایا ئاشنابوون به خاک و کولتووری دووره وه به نیشانه ی هیزی ئه ده بیاتی باش دانانری؟".

"بیگومان. گوئی بگره، ئه وهی پیم وتیت له بیر خوتی به ره وه. پیش واده ی دیاریکراو راپورتیک له سهه میزه کهت ده بینی، ئیلا به دم قسه وه رقی له میثیل هه لگرت، چونکه به شیوه یه ک مامه له ی له گه لدا ده کات وه ک ئه وهی له هه موو کهس وه رسکه ر و گیلتر بیت، رقی له خویشی بووه وه، چونکه بواری دا ئه وه روویدات.

"نایابه، ئه مه یه گیانی به هۆله وه بوون"، میثیل ئه مه ی به جورئ گوت مینا ستران بچریت، "خراب لیم تیمه که، لئ پیم وایه ده بی ئه وهت له یاد بیت که

دهيان كهس ئاواته خوازن ئهم كارهى تويان دهست بكه ويټ و زوربه شيان له نيوه ي ته مهنى تودان، ئهمهش بۆ كار كردن په روشترت دهكات.

كه ئيلا ته ليفونه كه ي داخست، بيني ده يقيد ته ماشاي دهكات و له روخساريدا نيشانه ي په روش و دوودلى دياربوو. وا دهرده كه وت چاوه پتي ئه وه ي كرد بيت له كوئ كوتايان پي هيتابوو هر له ويوه دهست پيكتات، به لام ئيلا ئيدي نه يده ويست دهرباره ي دويته كه يان قسه بكات، مادام بهر له هر شتيك ههردووكيانى نيگه ران ده كرد.

دواتر هه ر ئه و پورژه خوئ بينى به ته نها له بالكونه كه له سهر ئه و كورسييه بزوكه دانيشتوو ه كه چه زى ده كرد له سهرى دابنيشيت و بپروانيتها په نكه سوور و مهيله و پرته قالييه كه ي پورژاوابوون له تورتامبتون. وا هه ستى كرد كه ئاسمان به راده يه ك لتيه وه نزيك و ئاوه لايه، له وه يه بتوانيت ده ستى پي بگات. مه ژگى خوئ هتوركرده وه، چونكه وا دياربوو به واي ئه و ژاوه ژاوه ي كه له ناوه وه ي ده خولايه وه، ماندوو بوويت: دانه وه ي خه رجى كارتى زيانبژيرى ژيان (تامين على الحياه) ي ئهم مانگه، خووه توره اته كاني ئورلى له كاتى نانخواردندا، نمره كه مه كاني ئافى له قوتابخانه دا، ميمكه ئيستر و كيكه غه مگينه كاني، خراپوونى ته ندروستى سه گه سپيريتى، پلانه كاني جانيت بۆ شوو كردن و په يوه ندييه سيكسيه كاني شووه كه ي و سه ربارى نه مانى خو شه ويستى له ژيانى خو يشيدا... ئه مانه هه موو پي كه وه يه ك له دواى يه ك له چه ند سندوقى بچووكى ئاوه زيدا به سهر يه كدا داخران. ئيلا له و دوخه دهروونيه دا ده ستنوسه كه ي ده رهيتا و وه ك ئه وه ي بزانيت كيشى چه نده، به ده ستى به رزى كرده وه. ناو نيشانى رومانه كه له سهر به رگه كه ي به مه ره كه بيكي شينى توخ نووسرابوو: "كفرى شيرين".

ئيلا زانىي كه كهس دهرباره ي نووسه زه كه كه ناوى عه زيز. ز. زاها رايه و له هۆله ندا ده ژى، شتيكى ئه وتو نازانيت. ده ستنوسه كه له ئه مستردامه وه بۆ په خشكارى ئه ده بى نيرد رابوو و له ناو زه رفه كه دا كارتى كيشى له گه لدا بوو، ديمهنى په له گوله زه نبه قىكى زه رد و ئه رخنه وانى نايابى له سهر بوو و له پرووكارى پشته وه ي تيبينيه ك به ده ستخه تىكى جوان نووسرابوو:

سەیدایىن من - خاتوونا من

له ئەمستردامەوه سلاو.

پۆمانى نىردراوى هاوپىنچ پووداوهكانى له سەدهى سىانزههمدا له قونیا له ئاسىاي بچووك پوويان داوه، بهلام پاستگويانه دهليم كه پووداوهكانى كارىگهرييان بهسەر هه موو ولاتان و پۆشنبىرى هه موو سەدهكانهوه ههيه. هيوادارم بۆ خويندنهوهى پۆمانى (كفرى شىرين) كاتتان ههبيت، كه پۆمانىكى باتىنى مېژووويه دهبارهى پهيوهئىدى شىرىنى نىوان پۆمى شاعىرى ههلكهوتوو و پيشهواى مەزن و هىژاى دىروكى دنياى ئىسلام و شهمسى تهورىزى بىهاوتا و ونبوو و لىوانلىو له سهركىشى و كارى چاوهپوانهكراو.

ئومىدهوارم خۆشهويستى بهردهوام ياوهر و سايهبانقان بيت.

أ. ز. زاھارا

ئىلا ههستى كرد كه ئەم كارته پۆستكراوه خۆتپهلقورتانىكى پهخشكاره ئەدهبىيهكهيه، چونكه ستيف ئەوهنده كاتى به دهستهوه نىيه تا پۆمانى نووسهريكى ئەدهبدۆست بخوينتتهوه، ئىدى زهرفهكهى داوه به مېشىلى يارىدهدهرى و ئەميش به يارىدهدهره نوئيهكهى داوه. بهم شىوهيه پۆمانى (كفرى شىرين) كهوته بهردهست ئىلا. ئاخىر ئەو له كوچى بزانتى ئەم كتيبه هه ئەوه نىيه كه كتيبيكى ئاسايى بيت، بهلكو كتيبيكه ژيانى دهگورپىت و كه دهيشى خوينتتهوه، چىروكى ژيانى خۆى دووباره دنووسىتهوه.

ع. ز. زاھارا كاتى له سەفهري شوئنه جياوازهكانى دنيا نهبوايه، ئەوا له ئەمستردام لهگهلا كتيبهكانى و پشيلهكانى و كيسهلهكانى دهژيا. پۆمانى (كفرى شىرين) يهكەم پۆمانىتى و رهنهگه دوا پۆمانىشى بيت. نىيازى نىيه بىتته پۆماننووس، چونكه ئەم پۆمانهئى له سهرسامبوونىكى پهتپيهوه نووسى، له خۆشهويستى زورىيهوه بۆ پۆمى شاعىر و سوڤى و خۆره ئازىزهكهى، شهمسى تهورىزى بوو. چاوهكانى بهرهو دامىنى لاپهركه بۆ دىرى دواتر نىگايان كرد. ئىلا شتىكى خويندنهوه به شىوهيهكى سهىر به لايهوه ئاشنا بوو.

گه رچى وهك ههئدى كهس دهلىن، عهشق تهنهها ههستىكى شىرىنى

لهچارهه نووسراو نىيه كه خىزا دىت و دهروات.

ئىلا دەمى داچەقاند و ھەستى كرد ئەم دەربرپنە ئاوەژووى ئەو دەربرپنە يە كە ئەو پوژە لە ناندینەكە بە كچەكەى خۆى وت. چركەساتىك وەستا. بىرۆكەيەكى بە خەيالدا ھات و ھەللەرزى، ھىزىكى تەماوى، يان ھىزىكى ترى ئەم گەردوونە بووبىت، پەنگە ئەم كىتەبە، يان ھەر كەسىكى دى سىخوړپى بەسەرەوہ كرديت، پەنگە نووسەرى كىتەبەكە كە ئەم كىتەبەى نووسيوہ، پىشتەر زانبييتى يەكەم كەس كى دەيخوینیتەوہ. بىگومان نووسەرەكە دەزانیت كە ئەم دەبیتە يەكەم خوینەرى . بە ھۆيەكى ناديار كە خۆيشى نەيدەزانى چيە، ئىلا بىرۆكەكەى بە بىزاركەر و ھاوكات بە وروژیتەر زانى.

لە چەندین شيوەدا سەدەى بيستويەكەمىن زۆر لە سەدەى سىانزەھەم جيا نيە. لە ميژوودا ئەوہ تۆمار دەكرى كە ئەم دوو سەدەيە سەردەمى مەملانتيەكى ئاينىي ئەوتو بوون لەو پىتش وينەى نەبووہ، سەردەمىك بوون بەدحاليوونى پوښبىرى تياياندا باو بووہ، ھەر وھا ھەستىكى دەستەجەمى بەواى نەبوونى ئارامى و لەيەكتر ترسان باو بووہ. لە كاتىكى ئاواھا دا خۆشەويستى لە ھەموو كاتىكى تر پيوستتەر.

بايەكى سارد و توند بەرەو پووى ھەليكرد، لا پەرەكانى لەسەر بالۆنەكە پەرت كرد: خۆرەكە بەرەو ئاوا بوون شوڤر بووہوہ و جوانيەكەى گۆراو بوو بە كەشيكى مات و خەمىن.

وہك پۆمى بىرمان دەخاتەوہ، مادام عەشق گەوھەرى ژيان و ئامانجى بالايەتى، كەواتە لە دەرگای ھەموان دەدات، بەوانەشەوہ كە خۆيان لە خۆشەويستى دوور دەگرن - تەنانەت بەوانەوہشە كە پەيفى (پۆمانسى) وەك ئاماژەيەكى پەتكردەنەوہ بەكار دىنن.

ئىلا مينا (خۆشەويستى لە دەرگای ھەموان دەدات، تەنانەت لە دەرگای ئەو كابانى مالمەش دەدات كە لە ناوہراستى تەمەندايە و لە تورتامبۆن دەژى و ناوى ئىلا پوښستاين) ھى خوینديتەوہ، ھەستى بە سەرسورمان كرد.

حەز و غەريزە ھانىيان دا كە دەستتووسەكە بداتە لاوہ و بچیتە ژوورەوہ و تەليفۆن بۆ ميښيل بكات، تا پىيى بليت كە ئەو دەتوانیت دەر بارەى ئەم پۆمانە راپۆرتىك بنووسىت، وەلى لەبرى ئەوہ ھەناسەيەكى ھەلكيشا و لا پەرەكەى ھەلدايەوہ و دەستى بە خویندەنەوہ كرد.

کفری شیرین

رؤمان
ع.ز.زاهارا

سؤفیه‌کان ده‌لین نه‌ئینی
قورئان له سورته‌تی فاتیحاده‌یه
نه‌ئینی سورته‌تی فاتیحاش له ده‌رب‌پینی
به ناوی خودای ده‌هه‌نده و دلوقاندا‌یه
گه‌هه‌ری به ناوی خودای ده‌هه‌نده و دلوقانیش له پیتی (ب) دایه
که خالیک له ژیر ئەم پیتته‌دایه...
خالئ ژیر (ب) ئیه‌ک‌ش هه‌موو بوونه‌واره‌که به‌رجه‌سته ده‌کات...
هه‌ر وه‌ک چۆن مه‌سنه‌وی به پیتی (ب) ده‌ست پیده‌کات،
بۆیه هه‌موو به‌شه‌کانی ئەم رۆمانه‌ش به پیتی (ب) ده‌ست پیده‌که‌ن.

بەرايپەك

بەردەوام سەدەي سىانزەھەم بە مەملانئى ئايىنى و ناكۆكى سىاسى و مەملانئى لەسەر دەسەلات بارگاوى بوو، دۆخىكى شەژا و لە ناوچەي ئەنادۆل سەرى ھەلدابوو. لە پۇژاواو خاچپەرستان قوستەنتىنەيان داگىرکرد و بەرەو داگىرکردنى قودس پىشەرەوييان دەکرد و گەندەلى و خراپەكارىيان تىدا دەوھشانە و ئىمپراتۆرىتىنى بىزەنتى دابەش بوو. لە پۇژەھلاتەو سوپاي مەغۇل بە سەرکردايەتتى سەرکردەي سەربازىي مەزن چەنگىزخان زۆر بە خىرايى بلاوبووو. لە ناوھراستەو خىلە توركە جۇراوجۆرەكان لە نىو خۇياندا لە شەپوشۇردا بوون، ھاوكات بىزەنتىنەكان ھەوليان دەدا ئەو خاك و سامان و ھىزەي لە دەستيان دابوو، بەدەستى بىتنەو. ئىدى سەردەمى ئازاويەكى وا بوو، كە لەوھوبەر وىنەي نەبوو، بە جۆرى مەسىحىيەكان دژى مەسىحى دەجەنگان، مەسىحىيەكان دژى مۇسلمانەكان شەپيان دەکرد، مۇسلمانەكان دژى مۇسلمان دەجەنگان. ئىدى بنىادەم پووى لە ھەر شوئىنى كردبا، جەنگ و ئازار و ترسىكى ئەوتو بوو وىنەي نەبىنرابوو. لە گەرمەي ئەم ئازاويەدا زانايەكى ئىسلامىي بىھاوتا دەژيا، كە بە جەلالەدنىي پۆمى دەناسرا و نازناوى "مەولانا" بوو، لە ھەموو ناوچەكە و دەرەوھى ناوچەكە، ھەزاران ھەوادار و مرید دەورىان دابوو و بۆ ھەموو مۇسلمانان وەك پووكەيەك بوو. سنالى ۱۲۴۴ى زاینى (پۆمى) لەگەل (شەمس) بەيەك گەيشتن - شەمس دەروئىشكى گەپىدە و پەفتار سەپىر بوو و بۆچوونى ھەرتەقىيانەي ھەبوو. ئەم بەيەك گەيشتنەيان ژيانى ھەرىكەيانى گۆپى. ئەو بەيەكگەيشتنە سەرەتاي ھاوپىتەتتەيەكى تۆكمە بوو و لە سەدەكانى دواتردا سۆفییەكان بە يەكگرتنى دوو ئۆقیانووسیان چواند. دواي ئەوھى پۆمى بەم ھاوپى ناوازیە گەيشت،

له پیاویکی ئایینی خواساییه وه بۆ شاعیریکی لیوانلیو له سۆز و سۆفیه کی وابسته و بانگخوازیکی عشق گۆرا، سه مای ده رویشانی داهینا و له هه موو کۆت و بنه مایه کی کۆنخوازی پزگاری بوو. له سه رده میکدا گیانی ده مارگیری و ناکۆکی ئایینی تیتیدا ته شه نه ی کردبوو، ئه و بانگه وازی پۆحانییه تیکی جیهانی گشتگیری ده کرد و ده رگاکانی له به رده م هه موو تیره ی مرۆف به جیاوازی ئاره زوو و پاشخانیا نه وه والا کردبوو. له بری ئه وه ی بانگه وازی جیهادی پوآله تبازی بکات، که به (جهنگی دژی خودانه ناسان) ده ناسری و زۆریک له و سه رده مه دا بانگه وازیان بۆ ده کرد و ته و او وه ک ئه وه ی ئه مرۆ پووده دات - پۆمی بانگه وازی بۆ جهنگی ناوه وه ی مرۆف ده کرد، ئامانجه که یشی له جهنگی دژی (منی بالا) دا به رجه سه ته ده بوو و له کۆتاییدا دژی (نه فس) و پیتشیلکردنی نه فس بوو.

به لام بیروبۆچوونه کانی له لایه ن هه موو خه لکه وه پیتشوازی لی نه کرا و دلایان بۆ خۆشه ویستی والا نه کرد. په یوه ندیی پته وی گیانی نیوان شه مسی ته وریزی و پۆمی بوو به جیگه ی واته وات و پتوه هه لبه ستان و هیرشکردن. ئه وه بوو خه لکی خراپ لییان تیگه یشتن و ئیره ییان پنده بردن و تانه یان لیده دان، ئه وه نده بیتریزیان پیکردن، تا نزیکترین که سی خویان غایه نه تیان لیکردن. ئه وه بوو دوا ی سی سال له به یه کگه یشتنیان، به شیوه یه کی کاره ساتبار له یه کتر دابیران.

وه لی چیرۆکه که له ویدا کۆتایی نه هات.

له پاستیدا کۆتاییه ک له ئارادا نه بوو. دوا ی نزیکه ی هه شتسه د سال، هینشتا پۆحی شه مس و پۆحی پۆمی تا پۆژی ئه مرۆمان قولپ به ژیان ده دن، له ناخماندا و له شوینیکدا ده سوورپینه وه...

بکوژه که

ئەسکەندەرییە، تشرینی دووهم ۱۲۵۲

بەنی ئاویکی لیخنی بیریک، مردوویەکی تیندا راکشاوہ. ئیدی پووم لە ھەر شوینیک کردبا، چاوەکانی دوام دەکەوتن، دوو چاوی گەش و بیدار وەک دوو ئەستێرە ی تاریک بە بەرزایی ئاسمانەوہ کە نوقلانە ی شووم لیتدەن ھەلواسرابوون. بەو نیازەوہ بۆ ئەسکەندەرییە ھاتم تا بتوانم بۆ شوینیکی دوور سەفەر بکەم و لەم یادگە کونکەرە ھەلیم و ئەو لوورەلوورە بوەستینم کە لە سەرمدا دەنگ دەداتەوہ، لەو دوا ھاوارە ی ھەلیم کە بەر لەوہ ی خوینتەکە ی بشۆردریتەوہ و چاوەکانی بەقوولدا بچن و لە ھەناسەبەرکییەکی بیپرانەوہدا گەرووی دابخات، لینیوہ ھەنگاوم نا، مالتاوا یی پیاویکی بە خەنجەر دابیژراو، لوورە ی گورگیکی بەتەلەوہبوو.

کاتی کەسیک دەکوژیت، ئەوا شتیک لەوہوہ بۆ تۆ دەگوێزریتەوہ – ھەناسە یەک، یان بۆنیک، یان ئاماژە یەک. من ناوم لەوہ ناوہ (نەفرەتی قوربانی). بە جەستەتەوہ دەلکیت و بەنیو پێستەکەتدا پۆدەچیت و پاستەوخۆ بەرەو دلت دەخزیت و لە ناوہوہتدا دەمینیتەوہ و ھەلدەپلکیت. ئەوانە ی لە شەقامدا دەمینن، شیوازیکی وا شک نابەن تا ئەوہ بزائن، لی من پەوسی ھەموو ئەو پیاوانەم لەگەل خۆمدا ھەلگرتووە، کە کوشتوومن. وەک گەردنبەندیکی شارراوہ بە گەردنی خۆمدا ھەلمواسیون و بە توندی ھەست بە قورساییان دەکەم. ھەرچەندە ھەست بە ئاسوودە یی ناکەم، بەلام راھاتم لەگەل ئەو بارە قورسەدا بژیم و وەک بەشیک لە کارەکەم قەبوولی بکەم.

لهوساوه که قابیل هابیلی کوشت، له هه موو بکوژیکدا ئه و پیاوهی که کوشتوویه تی هه ناسه دهدات. ئه وهی دهیزانم ئه مهیه، شتیکه بیزارم ناکات، به لام بۆچی دواى ئه و پووداوه خیرایه، ته زووی هه لله رزین دایگرتم؟
 ئه م جاره هه ر له سه ره تاوه هه موو شتی جیاواز بوو. ده ته ماشاکن، بۆ نمونه ئه و شیوازی کارکردنه ی دۆزیمه وه، یان ئایا گه ره که بلیم ئه و شیوازه ی که منی بۆ کارکردن دۆزییه وه؟ له سه ره تای به هاری سالی ۱۲۴۸دا، له قونیا له کن خاوه ن سۆزانیخانه یه ک کارم ده کرد، نیره موو کینک بوو به توندوتیژی و توورپه یی ناسرابوو و له چاودیریکردنی له شفرۆشه کاندایارمه تیم دهدا و ترسم ده خسته دلئى ئه و مه عمیلانه وه که به باشی ره فتاریان نه ده کرد.

به پرونی ئه و پۆژه م له یاده، دواى له شفرۆشیک که وتبووم که له سۆزانیخانه که هه لاتبوو و له خودا ده گه را. ئافره تیکی ئه ونده جوان و جحیل بوو، له وه بوو به ندی دلم بیسنیت، ئاخه گه ر پیتی گه یشتبام، به ته مابووم به جوړی ده موچاوی بشیونیم، ئیدی هه یچ پیاویک بیزی نه یه ت ته ماشای بکات. ئه ونده ی نه مابوو ئه و ئافره ته گیله ده سنگیر بکه م، کاتی نامه یه کی ئالۆزم دۆزییه وه که له به رده م ماله که م فریدرابوو. له به ر ئه وه ی نه خوینده وار بووم و نه مده توانی بخوینمه وه، نامه که م بۆ سوخته خانه برد و دام به یه کیک له فه قینکان تا بۆمی بخوینیته وه، له به رانه ردا بری پاره م پیتی دا.
 دواى بۆم ده رکوت که نامه که له نه ناسراویکه وهیه و (ژماره یه ک له خوداناسانی به ئه مه ک) واژوو یان له سه ر کردوو.

له نامه که دا وا هاتبوو: 'له سه رچاوه یه کی باوه رپیکراوه وه زانیومانه که تو کینیت و له کوپوه هاتوویت و له کوپ کارده که یه ت. تو ئه ندامیکی پینشوویت له ده سته ی تلپاککیشه کان! هه روه ها ئه وه ش ده زانین که دواى مردنی سه سه نی سه باح و ده سنگیرکردنی سه رکرده کانی، ئیدی ده سته که ئه و هیزه ی جارانی نه ما. ده زانین تو له ترسی سزادان هه لاتوویت و بۆ قونیا هاتوویت، ئیدی له وساوه خۆت گوپیوه و ژیان به سه رده به یه ت.'

له نامه که دا نووسرابوو که ئه وان یه کجار هه وه جه ی منن و پاره یه کی مؤلم ده دهنی. وتبوویان گه ر من به راستی ده مه وئ به ده نگیانه وه بچم، ئه وا

گەرکه لهو ئیوارهیەدا دواى تاریکان بەرەو مەبخانەیهکی بەنیوبانگ بپرۆم. کاتی دەگمە ئەو مەبخانەیه، لەسەر نزیکترین میزی لای پەنجەرەکه دانیشم و پشت لە دەرگاکی بکەم و سەر بەربدەمەو و چاو ببیرمە زەوییهکه. ئینجا کەسیک یان کەسانیک کە بەکارم دینن، بۆ لام دین و هەموو ئەو زانیاریانەم پێدەدەن کە پێویستم بە زانیانە، کاتیکیش دەگەنە جی، یان دەپۆن، گەرکه سەر هەلنەبڕم و تەماشای دەموچاویان نەکەم.

نامەیهکی سەیر بوو، لێ من پراهاتبووم کە چۆن مامەلە لەگەڵ ئارەزووی مەعمیلەکاندا بکەم. چەندین سال جۆرەها کەس بەکاریان هێنم و زۆر بەیان دەیانویست ناوەکانیان بە نهننی بمینیتەو. ئەزموون فیری کردم، جاری وا هەبوو مەعمیلەکه چەند هەولێ شاردنەوێ ناسنامەى خۆی دابا، ئەوا دەبوو نزیکترین قوربانی، بەلام کارم بەو نیه، چونکە ئەرکی من تەنها کاری کوشتنە. ناییت لە هۆکارە پەنھانەکانی پشت ئەرکهکەم بپرسم. لەو چەندین سالەى کە (ئەلەمووت)م جیهیشتبوو، ئەو ژیانەم بۆخۆم هەلبزاردبوو.

لە هەموو باریکدا مەگەر چۆنھا پرسیارم کردبا. بۆچی بپرسم؟ زۆر بەی ئەوانەى کە دەیانناسم، لای هەریهکیان، یان بە لای کەمەو یهکتک هەیه که دەبیهوێ یهکتک لەناو بیات، کاتیکیش ئەو ناکەن، مانای ئەو نیه لە کوشتن پارێزراون. لە راستیدا لە ناخی هەر کەسیکدا ئارەزوویهکی پەنھان هەیه که پۆژی یهکتک بکوژیت. خەلکی تا دواى ئەوێ شتەکیان بەسەر دیت، ئینجا ئەو دەزانن. ئاخەر ئەوانە پێیان وایه لە کوشتندا دەستەوسانن، وەلێ شتەکه تەنها مەسەلەى ویزدانە، کەچی بپرئ جار تەنها سەرلەقاندنیک بەسە بۆ دایساندنی توورەبیان. ئیدی بەدحالیبوونیکى ئەنقەست، یان دەمەقالتی لەسەر شتیکی توورەهات، یان کاتی بنیادەم لە شوینیکى هەلە و کاتیکى هەلەدا بیت، پەنگە نیازیکی تیکشکینەر لە کەسانیک دەربکەوێت که لە کاتی خواساییدا کەسانیکى باش و بەرێزیش بن. دەکرئ هەر کەسیک، کەسیک بکوژیت، بەلام لە توانای هیچ کەسیکدا نیه که کەسیکی غەریب و لايدە بە ئەنقەست و بە مەبەست بکوژیت، ئا لێرەو دەچمە نێو دیمەنەکهو.

من کارگەلیکی قیزەونم بۆ کەسانیکى تر جیهجی دەکرد، تەنانەت خوداش لە پلانە پیرۆزەکیدا، کاتی عیزرائیلی فریشتەى مەرگی بۆ کوتایهیتان بە

ژیانی خەلکی دانا، هەستی بە پێویستبوونی کەسیکی وەک من کردبوو. بەم ئاوهایە خەلکی لە فریشتە دەترسن و نەفرەتی لێدەکەن و پەقیا نێتەتی، لە کاتیکدا دەستەکانی خودا و ناوی خودا بە پاکی و بیگەرەدی دەمێننەو. لەوهدا سەتەمیک لەو فریشتەیه دەکری، لێ بۆ دووهم جار دەلێم کە سەتەم هەموو دنیای تەنیو. ئەرئ وا نییه؟

کە شەو داها، رووم کردە مەخاڵە. پێکەوت وای ویست پیاویک کە دەوسی کۆنەبرینیک بە دەموچاوییهو دیاربوو، لەتەک ئەو میزەهی نزیک پەنجەرە کە دابنیشیت و لە پرخەهی خەودا بیت. وام بە خەیاڵدا هات بیتاری بکەمەو و داوای لێ بکەم بچیتە سەر میزیکێ تر، بەلام تۆ نازانیت کاردانەو هێ سەرخۆشان دەبیت چۆن بیت، بۆیه دەبوو ئاگاداریم و خەلکی لە خۆم نەورووژینم. لەبەر ئەو لای میزە بەتالەکەهی دواي ئەو، بەرانبەر پەنجەرە کە دانیشتم.

دواي کەمێ دوو پیاو گەیشتنە جێ، بۆ ئەو هێ روخساریان نەبینم، هەریەکیان لە لا تەنیشتی کەمەو دانیشتم. پێویستم بەو نەبوو تەماشایان بکەم تا بزانی کە ئەوان دوو گەجن و ئامادەهی ئەو هەنگاوانانە نین کە خەریکە هەلەهینرێ.

"راسپاردەیهکی گرینگمان بۆ تۆ پێگەیشتوو، یەکیکیان ئەمەهی گوت و پیتمی دەنگی پتر دوودلی بوو، نەک وریایی، پیمان و تراوه کە تۆ لێهاتوویت. شیو هێ وتەنەکەهی پێکەنیناوی بوو، لێ من زەرەدەخەنەکەم خەفەکرد. دیقەتم دا هەردووکیان دەترسان، ئەمەش کاریکی باش بوو، ئەگەر لە دۆخی ترسدا بن ئەوا لەگەڵ مندا زات ناکەن هیچ هەلەیهک بکەن.

بۆیه گوتم: "بەلێ من لێهاتووم، بۆیه ناوی (سەرچەقەل)یان لێناوم. ئەو ئەرکە چەند سەخت بوو، قەت مەعمیلەکانم ناوومید نەکردوو. هەناسەیهکی هەلکێشا و وتی: "باشە، ئاخر ئەم ئەرکە رەنگە ئاسان نەبیت."

لێرەدا لاوهکەهی تر هاتە قسە و گوتی: "تەماشاکە، ئەم پیاوه دوژمنیکێ زۆری بۆخۆی پەیدا کردوو. لەو هەتەهی هاتوو تە ئەم شارە، جگە لە کێشە، شتیکێ تری لەگەڵ خۆیدا نەهیناوه. چەند جاری ئاگادارمان کردوو تەو،

به لام گوئی له قسه مان نه گرت و بووه به مایه ی خراپه کاری و کیشه و هیچ هه لیزارنیک تری له به رده ممان نه هیشتووه ته وه.

به رده وام شته کان به م جوړه ده رویشتن. هه موو جارئ پیش ئه وه ی بگه ی نه ریکه و تنیک، مه عمیله کان وهک ئه وه ی بؤ قایلکردنم مه ترسی کاره که که م بکه نه وه، هه ولیان ددها پاساویک بؤ ئه و کاره به یتنه وه که ده یان هه وی ئه نجامی بدن.

لیم پرسین: 'له مه به سستان تیگه ی شتم. پیم بلین ئه و که سه کییه؟' له ناوه تانی پراپوون و چه ندین وه سپ و ناو نیشانی ئالوزیان دا.

'پیاویکی خودانه ناسه و هیچ په یوه نندیه کی به ئیسلامه وه نییه، لامل و سه رکیشه، له ناخدا خراپه کار و بیباوه ره. ده رویشیکی له ئاین وه رگه پاره.'

که دوا وشه م ژنه وت، هه ستیکی ترسناک به باسکه کاندا گه را. مه ژگم به له ز که وته هزرکردن. منیک جوړه ها خه لکم کوشتووه، گه وره و بچووک، ئافره ت و پیاو، وه لی قه ت ده رویشیک، پیاویکی بروادارم نه کوشتووه. من بروام به شتی پروپوچ هه یه و ئاره زوی ئه وه م نه بووه خودا له خو م بکه م، چونکه سه رباری هه موو شتی، بروام پیته تی.

'پیم وایه داواکه تان ره ت ده که مه وه. پیم وا نییه من بمه وی پیاویکی ئاینی بکوژم. که سیک تر بدوژنه وه.'

که قسه که م ته واوکرد، هه ستامه سه ر پین و ئاماده ی رویشتن بووم، به لام یه کی له دوو پیاوه که ده ستی گرتم و به پارانه وه وه کوتی: 'تکات لیده که م چاوه ری بکه: ئه و پاره یه بؤ ئه و ئه رکه ی ده یکیشیت گونجاوه، ئیمه ئاماده ین بیکه ین به دوو ئه وه نده.'

'ئهی ئه گه ر سی ئه وه نده بیت؟'، لیم پرسین و پیم وابوو که بره که له وه زیاتر ناکه ن.

به لام سه رم سوپما، دوا ی دوو دلویه ک هه ردوویان هه سستان. به شله ژاوییه وه دووباره له شوینه که ی خو م دانیشتمه وه. به م بره پاره یه ده توانم ماره یی ژنیک پیکه وه بنیم و له دوا ییدا ژن به یم. ده رباره ی به ریوه بردنی کاروباری ژیانم هیچ په ژاره یه ک داینه گرتم. ده رویش بیت یان ده رویش نه بیت، به رانبه ر ئه م بره پاره یه هه ر که سیک بیت شایانی کوشته.

چۆن بزنام كه من لهو چركه ساته دا له ژيانمدا گه وره ترين هه لهم كردوه
و له سوڤنگه ي ئه و تاوانه ي كردومه، پاشماوه ي ژيانم به په شيمانى
به سه رده به م؟ ئاخىر چۆن بزنام كه كوشتنى دهرويشه كه ده بيته شتيك له
ملۆزم ملۆزمتىر و دواى مردنيشى به رده وام به نيگا تيز و چه قوئاساكه ي له
هه موو شوپيئيك دوام ده كه ويت؟

ئه ميستا وا چوار سال به سه ر ئه و كاته دا تنيه پيوه كه له و حه وشه يه دا به ر
خه نجه رم دا و لاشه كه يم فرى دايه نيو بيريكه وه و چاوه رى ئه وه م ده كرد كه
گويم لى بيت ده كه ويته ناو ئاوه كه وه، ئه وه ش شتيك بوو قه ت نه مييست. هيچ
ده نكيكى لى وه نه هات. له جياتى ئه وه ي بكه ويته نيو ئاوه كه وه، وا دياربوو كه
به ره و ئاسمان هه لكشابوو. ئيستاش به بى ئه وه ي موته كه بيته كوكم، چاويكم
بو لىك نه نراوه. كاتى ته ماشاى ئاو ده كه م، هه ر سه رچاوه يه كى ئاو، بو چه ند
چركه يه ك ئازاى جه سته م ترس دايده گرئت، ئيدى ده رشيومه وه.

بهشی بهکهم

زهوی له توخمی رهق و پاراو و
نارام پیکدیت

شەمس

مەيخانەيەك لە دەرهوہى سەمەرقەند، ئادارى ۱۲۴۲

بە ديمەنيكى يەكجار درەوشاوہى ئەم ئىوارەيە لىوانلىو بووم. پرووناكىي
كۆمەلە مۆمىكى لە شەمىيە ھەنگ دروستكراو و لەسەر مېزىكى دارىنى
درزبردوو، لە بەرچاوم پرتەپرتى دەكرد.
مالىكى گەورەم دى حەوشەكەي پېرپوو لە گولى زەردى شكۆفەكردوو. لە
ناوہراستى حەوشەكەدا بېرىكى سەرداپۇشراو ھەبوو، ئاوہكەي لە ھەموو
ئاوى دنيا تەزىتر بوو. شەويكى سامالى كۆتايى پايز بوو. مانگى پېر لە
ناوہراستى ئاسمانى بىگەرد بوو. لە دوور را گويم لە دەنگى قىرە و لوورەي
گياندارانى شەو بوو. دواي كەمەكىك پياويكى تەمەن مامناوہندى، پوخسار
ناسك، ناوشان پان، دوو چاوى تىژ و بادەمى، لە مالەكە ھاتە دەرهوہ و منەي
منى دەكرد. دەموچاوى شەلەژاو دياربوو و چاوہكانى خەمىكى قووليان
دەنواند.

"شەمس، شەمس، تۆ لە كىيت؟"، بانگى دەكرد و بە راست و چەپدا ئاوپرى
دەدايەوہ.

بايەكى توند ھەلىكرد، مانگەكە وەك ئەوہى نەيھەوي ئەوہ بىينىت كە
پرووى داوہ، لە پشت ھەورىكەوہ ونبوو. كوندەپەپوہكە وازى لە خویندن
ھىنا، شەمشەمەكوپزەش ئىدى بالەكانيان لىك نەدەدا، تەنانت ئاگرى ناو
ئاگردانى مالەكەش نەدەئايسا.

خاموشىيەكى تەواو دنيای داگرت.

پياوہكە لەسەرخۆ لە بىرەكە نزىك بووہوہ و خۆى نوشتاندەوہ و
تەماشای خوارەوہى كرد، بە چەپەدوو گوتى: "شەمس، ھۆ لە ھەموو

خۆشه‌وێستانم خۆشه‌وێستتر، ئه‌ری توو ئێره‌یت؟'. ده‌مم هه‌لێنا تا وه‌لام
بده‌مه‌وه، لێ چ ده‌نگیک له‌نیوان لێوه‌کانمه‌وه ده‌رنه‌چوو.

پیاوه‌که پتر خۆی داچه‌مانده‌وه و دووباره ته‌ماشای ناو بیره‌که‌ی کرد.
یه‌که‌م جار جگه له‌ لێلێی ئاوه‌که هه‌چی تری نه‌بینی، وه‌لێ دوای ئه‌وه له
قوولایی بیره‌که‌دا هه‌ردوو ده‌ستمی بینی چون به‌له‌میک بایه‌کی به‌هه‌یز رایمالیت
به‌بێ هووده سه‌ر ئاوه‌که که‌تبوون. ئینجا دوو چاو ده‌رکه‌وتن - دوو بیلبیله‌ی
ره‌ش ده‌ره‌وشانه‌وه - ته‌ماشای مانگه‌که‌یان ده‌کرد که ئێستا خه‌ریکبوو له
پشت هه‌وره ره‌ش و چه‌رکه‌وه ده‌خزی. چاوه‌کانم مینا له‌ حه‌ناس مانگه‌که‌دا
چاوه‌رێ بن، هۆکاری کوشتنه‌که‌م لیک بداته‌وه که‌وتته نینگاکردن.

پیاوه‌که به‌ کړنۆشه‌وه چۆکی دادا و له سه‌لای گریانێ دا، به هه‌ردوو
ده‌ستی سینگی خۆی ده‌کووتا و هاواری ده‌کرد: 'کوشتیان! شه‌مسیان کوشت'.

ئه‌وسا سه‌تیه‌ریک له پشت ئاوه سه‌رکردوو هه‌که‌وه په‌یدا بوو و به
جووله‌یه‌کی به‌له‌ز و په‌نهان چون پشیله کتویه‌که به‌سه‌ر دیواری باخچه‌که‌دا
بازی دا، به‌لام پیاوه‌که بکوژه‌که‌ی نه‌دی. ئازاری لێ ده‌چۆرا و له هاوار و
زایه‌له نه‌ده‌که‌وت، ئیدی چۆن شووشه وردوخاش ده‌بیت، ده‌نگی وردوخاش
بوو و به هه‌موو لایه‌کی شه‌وه‌که‌دا بوو به پارچه‌ی ورد و تیژ و بلاوبوووه.
- هێی له‌گه‌ل تۆمه! ده‌لێ شیت بوویت، واز له هاوارکردن بینه.

.....

- واز له‌م هاوارکردنه بینه، ئه‌گینا وه‌ده‌رت ده‌نیم.

.....

- گوتم بیده‌نگ به! گویت لیمه؟ بیده‌نگ به.

ده‌نگی ئه‌و پیاوه‌ی که ئه‌م وشانه‌ی لێ په‌یدا ده‌بوو، به شیوه‌یه‌کی
ترسناک تا ده‌هات لیم نزیک ده‌بووه‌وه. وام پیشان دا که من نایژنه‌وم، چونکه
باشتر وابوو ماوه‌یه‌کی زۆر له‌نیو دیدگای خۆم بمیتمه‌وه. ده‌مه‌وێست پتر له
چۆنیتی مردنه‌که‌ی خۆم تیبگه‌م، هه‌روه‌ها گه‌ره‌کم بوو ئه‌و پیاوه ببینم که
دوو چاوی خه‌مینی هه‌یه. ئه‌و کتیه؟ ئه‌ی په‌یوه‌ندی به منه‌وه چیه؟ ئه‌ی
بوچی له شه‌ویک له شه‌وه‌کانی پایز شیلگیرانه لیم ده‌گه‌را؟

به لام بهر له وهی بتوانم دزه نیگایه کی تر بکه م، یه کیک له دنیایه کی دیکه وه
قوئی گرتم و به توندی رایوه شاندم و ههستم کرد ددانه کانم له نیو زارمدا
چیره چیریانه. نه وه بوو که دهستی لئ گیرکردم به ره و نه دنیایه په لکیشی
کردم.

له سه رخو و به دوو دلییه وه، چاوه کانم کرده وه، بینیم پیاوه که به
ته نیشتمه وه وه ستاوه. پیاویکی پانو پور بوو، ریشی ماشوبرنج بوو، دوو
سمیلی گه وهی هه بوو، شوپ و له هه ردو لاره بادرابوون. زانیم که نه مه
خاوه نی مه یخانه که یه. ده سه جی دوو تییینیم لئ هه لینجا: پیاویکه به قسه زبر
و په وتاره تونده کانیه وه ترس له دلی خه لکیدا ده چیتیت، نه میستا له دخیکی
یه کجار توو په بیدایه.

لیم پرسی: "چیت ده وی؟ بوچی قوله کانم راده کیشیت؟"
"چیم ده وی؟"، خاوه نی مه یخانه که به گرمه گرم و گرژییه وه گوتی، "ده مه وی
واز له هاوارکردن بینیت، من نه مه م ده وی... تو ترس ده خه یته دلی
مه عمیله کانمه وه."

"به راستیته؟ نایا من هاوارم کرد؟"، دواي نه وهی دهسته کانم له چنگی
په هاگرد بلمه بلمیکم کرد.

"گروه ده کهم که تو هاوارت ده کرد! تو وهک ورچیک درک له نیو له پی
روچوو بیت هاوارت ده کرد. تو چیت به سه رهاتووه؟ نایا دواي نانی شتیوان
نوستیت؟ بیگومان ده بی مؤته که یه ک، یان شتی له و بابه ته ت بینی بیت."

ده زانم نه مه تاقه لیکدانه وه یه کی دروسته، خو نه گه ر پیی قایل نه بم، نه وا
خاوه نی مه یخانه که قایل ده بیت و وازم لیدینیت تا به بی کیشه برؤم، به لام من
نه مده ویست درؤ بکه م."

وتم: "نه خیر براهه م، من نه نوستم و مؤته که شم نه بینیه وه، به لکو قه ت
خه ویش نابینم."

"که واته نه م هاوارکردنه ت چون لیک ده ده یته وه؟"، خاوه نی مه یخانه که
ده یه ویست نه وه بزانتیت. گوتم: "من دیدگایه کم بو هاتووه، نه مه ش شتیکی
جیاوازه."

به نيگايه‌کي پر له سه‌رسامي ته‌ماشاي کردم و هه‌ردوو لاي سميله‌کاني
لسته‌وه، ئينجا وتي: 'ئيوه‌ي ده‌رويشي شيتوشوور، به تاييه‌تي ده‌رويشه
گه‌پيده‌کان وه‌ک جرجي ناو کوگاي زه‌خيرهن . ئيوه هه‌موو پوژه‌که به‌پوژوو
ده‌بن، نويز ده‌کن و له‌به‌ر تيشکي سووتينه‌ري خوږدا پي ده‌کن. ئيدي
سه‌ير نيه‌ که ورينه‌ بکه‌يت - ئاوه‌زت ژه‌نگي گرتوه‌.'

زه‌رده‌م هاتن، په‌نگه قسه‌که‌ي راست بيت، ئاخه له نيوان له‌خودا
قولبوونه‌وه و ئاوه‌ز له‌ده‌ستدانا داويکي باريک هه‌يه.

له‌و ده‌مه‌دا دوو مي‌ردمن‌دالي به‌رده‌ست ده‌رکه‌وتن، به هه‌ردوو‌کيان
سينييه‌کي گه‌وره‌يان هه‌لگرتبوو که خوږاكيکي زوري له‌سه‌ر بوو: گوشتي
برژاوي بز، ماسيي خوږکراوي وشکه‌وه‌کراو، گوشتي مه‌ري به‌هارات
پيوه‌کراو، کيکيکي دروستکراو له ئاردي گهنم و نوک، نيسکينه به‌دونگي مه‌ر
ليئراو. به هه‌موو هۆله‌که‌دا ده‌يانگيڙا و خواردنيان به‌سه‌ر ئاماده‌بوواندا دابه‌ش
ده‌کرد و ناو هۆله‌که‌يان پر له بۆنوبه‌رامي پياز و سير و به‌هارات کرد. کاتي
له هه‌ردوو لاي مي‌زه‌که وه‌ستان، که‌مي شوږبام وه‌رگرت که هه‌لمسي لئ
هه‌لده‌ستا، له‌گه‌ل که‌مي ناني بۆر.

'تاي پاره‌ت پينه تا نرخه‌که‌ي بده‌يت؟، خاوه‌ني مه‌يخانه‌که به‌ جوږه فيز و
لووتبه‌رزييه‌وه لئي پرسيم.

وتم: 'نه‌خير، پاره‌م پي نيه‌، به‌لام به‌رانبه‌ر به‌ خواردنه‌که و مانه‌وه،
ده‌توانم شتيکت پيشکه‌ش بکه‌م . ده‌توانم خه‌ونه‌کانت بۆ ليک بده‌مه‌وه.'

هه‌ردوو ده‌ستي خسته سه‌ر که‌مهي و به‌ ته‌وسه‌وه به‌رپه‌رچي دامه‌وه:
'تو ئيستا وتت که خه‌ون نابيينت.'

'راسته من ليکده‌ره‌وه‌ي خه‌ونم، به‌لام خه‌ون نابينم.'
خاوه‌ن مه‌يخانه‌که گوتي: 'هه‌ر وه‌ک وتم گه‌ره‌که ده‌رت بکه‌مه ده‌ره‌وه،
ئيوه‌ي ده‌رويشان شيتن.'

'ئه‌مه ئاموژگارييه‌که و پيشکه‌شتي ده‌که‌م. من نازانم ته‌مه‌نت چه‌نده، وه‌لئ
دلنيام که تو بۆ هه‌ردوو دنيا بايي ئه‌وه نويزت کردوه. بۆخۆت ئافره‌تيکي
جوانکيله بدۆزه‌وه و داکاسري. من‌دال بخه‌وه. ئه‌مه يارمه‌تيت ده‌دات تا
پينه‌کانت له‌سه‌ر زه‌وي گير بکه‌يت. ئاخه له دنيايه‌کدا که کلۆلي و به‌دبه‌ختي

هه موو شوپینکی ته نیوه، ئیدی گه پیدهیی چ دادیکت ده دات؟ هیج شتیکی نوئ نییه. له هه موو شوپینکی دنیا دا مه عمیلم هه یه، دوا ی ئه وه ی چه ند پیکتیک ده خو نه وه، هه مان چیرۆکیان لی ده بیستم. بنیاده م له هه موو شوپینی هه مان بنیاده من، هه مان خوار دن، هه مان ئاو، هه مان گیلایه تییه کۆنه که. گوتم: "من به دوا ی شتیکی جیا واز دا نا گه پریم. من له خودا ده گه پریم. ده وانی من گه رانه به دوا ی خودا دا."

به ره ره چی دامه وه و گر بییه ک که وته ده نگیه وه، "که واته تو له شوپینکی هه له دا ده گه پریت. خودا ئه م شوپینه ی جیه شتو وه! نازانین که ی ده گه پریت وه." کاتی ئه م قسانم ژنه وت، دلم به سه ر کۆله ی سینگدا که وت و گوتم: "که بنیاده م به خرا په با سی خودا بکات، ئه وا به خرا په با سی خو ی ده کات." زه رده خه نه یه کی مه کراوی له سه ر لیوه کانی خاوه ن مه یخانه که نه خش بوو، له ده موچا ویدا درژی و بیزاریه کم بین، شتیکی تریشی پتوه دیار بوو که له ئازاریکی ئاشکرای ده موچاوی مندالیک ده چوو.

ئینجا لیم پرسى: "ئه ی خودا نافه رمویت (خودا له شاده ماری لامل لیمان نزیکتره)؟ خودا له و دووره، له ئاسمانه به رزه کاندا خو ی نه شار دو وه ته وه، به لکو له ناخی هه ر یه کئ له ئیمه یه، بۆیه ئه و ده ستمان لی هه لئاگریت، ئیدی چون ده ست له خو ی هه له ده گریت؟"

"به لام ئه و ده ستمان لی. هه لئاگریت، خاوه نی مه یخانه که ئاوا به ره ره چی دامه وه و چاوه کانی ساردوسر و به رهن گار کار بوون: "گه ر خودا لیره یه، بۆ بیده نگه، له کاتیکدا تا ئه و په ری ئازار ده چیژین، ئه ی ئه مه چی ده گه یه نیت؟"

گوتم: "برا که م ئه وه ری ساری یه که مه: ئه و شیوازه ی که خودای تیدا ده بینین، هه ر په نگدانه وه ی ئه و شیوازه یه که خو مانی تیدا ده بینین. گه ر خودا جگه له ترس و سام هیج شتیکی دیکه ی بۆ ئاوه زمان نه هیتابا، واتای وابوو برتیکی زۆر له ترس و سام له ناخی خو ماندا هه له ده قولا، وه لی ئه گه ر خودا مان لیوانلیو له خو شه ویستی و به زه یی بین، ئه وا ئیمه ش به هه مان شیوه ده بین." خاوه ن مه یخانه که به ناقایلییه وه وه لامی دامه وه، چونکه قسه کانم تووشی سه رسورمانیکی له نا کاویان کرد: "ئه مه چون له و وته یه جیا ده کریته وه که خودا بۆخو ی ویتایه که له ده ستردی خه یالی خو مان؟ من تینا گه م."

له پشت هۆلی نانخواردنه که وه ژاوه ژاویک پهیدا بوو و وای لیکردم له وه لامدانه وهی بووه ستم . که به لای سه رچاوهی دهنکه که دا ناوړمان دایه وه، دوو پیواری نیسکقورس و سه رخوشمان بینی به دهنکی بهرز و ناحالی قسهی هه له قوم له ق و ناشیرینیان ده کرد. جنتویان دها و ترسیان خستبووه دلی مه عمیله کانی تره وه، خواردنیان له قاپه کانیان دهرفاند و له په رداخه کانیان ده خوارده وه. گهر یه کئی ناره زایی ده ربړیا په، وهک دوو مندالی چه تونی حوچره شوخییان پیده کرد.

پیت وای نییه که ده بی یه کئی بهر بهم دوو ئاژاوه گپه بگریت؟، خاوهن مه یخانه که به چیره چیری ددانه کانییه وه به چه ئه مهی گوت و له سه ری پویشت: بپروانه نیستا چی ده که م.

له چاو ترو و کانی کدا گه یشته ئه وسه ری هۆله که، یه کئی له دوو سه رخوشه که ی له سه ر کورسیه که ی راکیشا و به دهموچاویدا کیشا. بیگومان پیاو هه که قهت چاوه ری شتیکی وای نه ده کرد، ئیدی وهک فهرده یه کی به تال له سه ر زهوییه که تهخت بوو. جگه له سووکه ئاهیک که له نیوان لیوه کانییه وه ده رچوو، دهنگیکی دیکه ی لیوه نه هات.

دیاربوو که پیاو هه که ی دیکه له وهی یه که م به هیتر بوو، به توندی به گزیدا چوو، به لام خاوهن مه یخانه که ده سبه چی به زهوییدا دا و به پیله قه که وته لیدانی قول و باسکی مه عمیله ده ستنه کرد و وه که ی، ئینجا پی خسته سه ر دهستی و له ژیر پیلاره قورسه کانیدا شیلای. گویمان له قرچه قرچی په نجه یه کی یان زیاتری بوو ده شکا.

هاوارم کرد: وازی لی بینه. تو خه ریکه ده یکوژیت. ئه مه بوو که به ته ما بوویت بیکه ییت؟.

له بهر ئه وهی من سوئی بووم، سویندم خواردبوو که ژیانی خه لکی بیاریزم و ئازار به که س نه گه یه نم. ئاخه له م دنیا پر وه هم و خه یالییه ی تیدا ده ژین، خه لکیکی زور هه ن ئاماده ن به بی هۆ شه ر بکه ن، هه ندیکی دیکه ش هه ن له بهر هۆ کاریک شه ر ده که ن، وه لی سوئی له گه ل هیچ که سینکا شه ر ناکات، ته نانه ت گهر هۆ کاریکیشی به ده سته وه بیت. هیچ شتیکی نییه وام

لی بکات په‌نا بۆ توندوتیژی بیه‌م، به‌لام ده‌توانم وه‌ک په‌تویه‌کی نه‌رم خۆم باویمه‌ نیتوان خاوه‌ن مه‌یخانه‌که و مه‌عمیله‌که‌وه تا ناوبژیان بکه‌م.
 'هیی ده‌رویش، دووره‌وه بکه‌وه، ئەگینا لیدانیکی کوشنده به تۆش ده‌گه‌یه‌نم،' خاوه‌ن مه‌یخانه‌که هاواری کرد، هه‌رچه‌نده ده‌مانزانی که شتی وا ناکات.

دوای خوله‌کیک دوو خزمه‌تگوزاره‌که هه‌ردوو مه‌عمیله‌که‌یان هه‌لگرت که په‌نجه‌ی یه‌کیکیان شکا و ئەوی تریش لووتی شکا و به هه‌موو لایه‌کدا خوین په‌پیبوو. بیده‌نگییه‌کی سامناک بالی به‌سه‌ر هۆلی ناخواردنه‌که‌دا کیشا. خاوه‌ن مه‌یخانه‌که به‌و ترسه‌ی خستیه‌ی دلی هه‌موانه‌وه، به‌تیلی چاو نیگایه‌کی کردم و شانازی ده‌کرد. که دووباره هاته‌وه قسه، وه‌ک ئەوه‌ی هه‌موو ئاماده‌بووان بدوینیت و مینا بالنده‌یه‌کی گۆشتخۆر به بیباکی به ئاسماندا بخولیته‌وه، وه‌ک هاریبوویه‌ک ده‌نگی به‌رز کرده‌وه.

'هیی ده‌رویش، وه‌ک بینیت کاروبار به‌رده‌وام به‌م جووره‌ ناروات. توندوتیژی قه‌ت ئاکاری من نه‌بووه، به‌لام وا ئیستا شته‌که پروی دا. ئاخ‌ کاتی خودا له بیرمان ده‌کات و لیره به‌ته‌ها جیمان دیلینت، ئیمه‌ی بنیاده‌می خواسایی ئه‌رکی ئه‌وه‌مان ده‌که‌وینته ئەستو، که توند بین یان به‌ده‌ستی خۆمان دادپه‌روه‌ری جیه‌جی بکه‌ین، بۆیه له‌مه‌ولا گه‌ر قسه‌ت له‌گه‌لیدا کرد، تکایه ئەوه‌ی پێ بلی. منیش پێی ده‌لیم کاتی به‌رخه‌کانی به‌ره‌لدا ده‌کات، ئەوا به‌رخه‌کان به‌سه‌لاری و ملکه‌چییه‌وه چاوه‌پێی ئەوه ناکه‌ن تا سه‌ربه‌په‌ردین، به‌لکو ده‌بن به‌گورگ.'

شانه‌کانم هه‌لته‌کاند و ئاماژه‌م بۆ ده‌رگاکه کرد و وتم: 'تۆ هه‌له‌یت.'
 'ئایا له قسه‌که‌مدا هه‌له‌م که گویا رۆژی له‌ پۆزان به‌رخ بووم و ئەم‌رۆ بووم به‌گورگ؟'

'نه‌خێر، تۆ راست ده‌که‌یت. من وای ده‌بینم تۆ به‌راستی بوویت به‌گورگ، لی له‌وه‌دا هه‌له‌ت کرد که وتت دادپه‌روه‌ری جیه‌جی ده‌که‌یت.'
 'چاوه‌پێ بکه، من هیشتا له‌گه‌ل تۆدا ته‌واو نه‌بووم،' خاوه‌ن مه‌یخانه‌که له‌ پشتمه‌وه بانگی کرد: 'تۆ له‌جیاتی خواردن و جیکردنه‌وه قه‌رزازی منیت، تۆ به‌پیاربوو خه‌ونه‌کانم بۆ لیک بده‌یته‌وه.'

شیتیکی باشتەر دهکەم، پیشنیارم کرد، ناوله پت دهخوینمه وه.

سوڤامه وه و به ره وه لای رۆیشتم و هاوکات چاوم برییه نیتو چاوه دایساوه کانی. له م کاتانه دا به شیوه یه کی زگماکانه و غه ریزه یی و گومانای چاوه کانم ده نووقینم. کاتی دهستی راسته ییم گرت و ناوله پیم به رز کرده وه، هیچ به رهنگارییه کی نه کردم. دیقه تی هیله کانی ناو له پیم دا، بینیم قوولن، درزبردوون، ئاماژه بو رێچکه و ده ربه ندی پێچاوپێچ و لیکدا بر او ده که ن. په ننگه کان له نیتو خه رمانه یه کدا ورده ورده ده رکه وتن: قاوه ییه کی په ننگ ژه نگاوی، شینیکی کالی خۆله میشی ئامال. وهک ئه وه ی له هر هیزیکی خۆپاریزی دنیای ده ره وه به تال بوو بیته وه، هیزه رۆحیه که ی بوو به ناو به تالکی قوول و به لیوا ره کاندای ته نک بووه وه. ئیدی له ناخی پیاوه که دا ژیان له دره ختیکی په ژمورده زیاتر نه بوو. بو قه ره بوو کردنه وه ی له ده ستدانی وزه ی رۆحی، هیزی جهسته یی زیاد ی کردبوو و زیاده رۆیی له به کاره ی تانیدا ده کرد.

دلم به په له که وته خورپه، چونکه خه ریک بوو شتیکم ده بینی. له سه ره تادا وهک ئه وه ی له پشت په رده وه ببینم به کالی دیار بوو، ئینجا پتر رۆو نبوو وه، له پاشان دیمه نیک له به رچاوم ده رکه وت.

کچیکی گهنجی قژ مه یله و سوور، پێخاوس و خالیک له سه ر پێیه کی بوو، شالێکی سووری نه خشینتر او به سه ر شانیدا دا بوو.

گوتم: تۆ خۆشه ویستیکت له ده ست داوه، به ده م قسه وه ناوله پیم به دهستم گرت.

هه ردوو مه مکی شیریان لی ده چۆر پیه وه، زگی ئه وه نده گه وره بوو، له وه دا بوو به ته قیت. له کوختیکی گرتیبه در او دا هه لواسرا بوو. کۆمه له جه نگاوه ریک به سواری ئه سه بی زین زیو و زیره وه له وێ ده خولانه وه. به وای سووتانی داروپه ردوو و گوشتی بنیاده مه وه بۆنیکی تیژ بلاو بوو بووه وه.

ئه وانه سواری مه غۆل بوون، لووتیان فس و پان بوو، ملیان ئه ستوور و کورت بوو، دلایان چون به رد په ق بوو. سوپای به هیزی جه نگیزخان.

تۆ دوو خۆشه ویستت له ده ست داوه، قسه که ی خۆم راست کرده وه و گوتم هاوسه ره که ت به مندالی تۆ به ره ت دوو گیان بوو.

خاوهن مه‌یخانه‌که هه‌ردوو برۆی لێک دا و چاوه‌کانی له‌سه‌ر پێلاوه
چه‌رمه‌که‌ی گیرکرد و به‌ توندی لێوه‌کانی کرژکرد، ده‌موچاوی وه‌ک
نه‌خشه‌یه‌کی بێسه‌روبه‌ر تیکچوو. له‌ناکاو له‌ ته‌مه‌نی راسته‌قینه‌ی خۆی پتر
نیشانه‌ی پیریتیی لێ ده‌رکه‌وت.

وتم: 'ده‌زانم ئه‌وه‌ی ده‌ی‌لیم ته‌سه‌للات پێ نایات، به‌لکو پیم وایه‌ شتیک
هه‌س گه‌ره‌که‌ پیتی بێژم. ژنه‌که‌ت ئاگر یان دووکه‌ل نه‌یکوشتوو، به‌لکو
ته‌خته‌داریک له‌ بنمیچه‌که‌وه‌ به‌ربووه‌ته‌وه‌ و به‌سه‌ر سه‌ریدا که‌وتوو و
ده‌سه‌جێ به‌بێ ئازار مردوو. تۆ به‌رده‌وام له‌و باوه‌ردا بوویت که‌ ئازاریکی
زۆری کیشاوه، به‌لام له‌ راستیدا هیچ ئازاریکی نه‌کیشاوه.'

خاوهن مه‌یخانه‌که‌ برۆکانی تیک نا و به‌ کاریگه‌ریی فشاریک له‌ خۆی
به‌ولاوه‌ که‌س تیی نه‌گه‌یی، نوشتایه‌وه، که‌ پرسیاوی کرد ده‌نگی گه‌رت بوو 'تۆ
چۆن ئه‌وه‌ت زانیوه؟'

خۆم له‌ پرسیاوه‌که‌ی نه‌بان کرد و گوتم: 'تۆ خۆت سه‌رکۆنه‌ ده‌که‌یت که
گوايا بو ناشتنی رپوره‌سمیکی شایانت بۆی نه‌کردوو. ئه‌و هه‌شتا دینه‌
خه‌ونت و له‌و چاله‌ی لێی نێژراوه‌ به‌ زگه‌خشکی دینه‌ ده‌روه‌وه، به‌لام ئاوه‌زت
که‌مه‌ت پینه‌ده‌کات. له‌ راستیدا هاوسه‌ره‌که‌ت و کوپه‌که‌ت له‌ دۆخیکی باشدان،
هه‌ردووکیان له‌ دنیایه‌کی بیکۆتاییدا وه‌ک دوو تیشک به‌ ئازادی دین و ده‌چن.'
ئینجا له‌سه‌ری رۆیشتم و ئه‌وه‌ی ده‌موت به‌ وردی لیم ده‌کۆلییه‌وه:
'ده‌توانیت دووباره‌ بیه‌سته‌وه‌ به‌ به‌رخ، چونکه‌ هه‌شتا له‌ ناخندا به‌رخه‌که‌ت
پاراستوو.'

که‌ خاوهن مه‌یخانه‌که‌ ئه‌وه‌ی بیست، وه‌ک ئه‌وه‌ی ده‌ستی به‌ مه‌قاله‌یه‌یه‌کی
داخبوودا چزاییت، ده‌ستی له‌ ده‌ستم کیشایه‌وه: 'هه‌ی ده‌رویش، من تۆم خۆش
ناوی. رینگه‌ت ده‌ده‌م ئه‌مشه‌و لێزه‌ بمینیته‌وه، به‌لام ده‌بێ به‌یانی زوو برۆیت.
نامه‌وی جارێکی تر لێزه‌ ده‌موچاوت بیه‌نم.'

ژیان ئاوه‌ایه، کاتی راستی به‌یه‌کێک ده‌لێیت، ئه‌و رقی لیت ده‌بیته‌وه. هه‌ر
گاوی باسی خۆشه‌ویستیت کرد، پتر رقت لێ هه‌لده‌گریت.

ئىلا

نورتامبتون، ۱۸ ى ئايار ۲۰۰۸

بەدوای گفتوگۆكەى نىوان دەيفيد و جانیتدا، توندوتیژییهك سەرى ھەلدا، ئىلا ھەستى بە ماندوویتى کرد و بپىارى دا بۆ ماوھىەك دەست لە خویندەنەوھى رۆمانى (كفرى شیرین) ھەلبگریت. ھەستى دەکرد مینا سەرقاپى مەنجەلىكى پىر لە ئاوى بەكولھاتوو لەپىر بەرز بېتتەوھ و لە ھەلمە بەرزبووھەكەوھ ناکۆكى كۆن و توورپەى تازە دەرىچىت و بۆ بەدبەختىش جگە لە خۆى كەسىكى تر ئەو سەرقاپەى ھەلنەدایەوھ، ئەوھىشى لە كاتىكدا کرد كە پەيوەندى بە ژمارە تەلیفۆنى سكوتهوھ کرد و داواى لىکرد كە كچەكەى نەخوازىت.

دیارە لە ژيانى لەمەولای بۆ ھەر وشەىەك كە لەمیانەى ئەم تەلیفۆنکردنەوھ كە کردى زۆر نىگەرەن دەبىت، بەلام لەم رۆژى مانگى ئاپارەدا، تەواو لە خۆى دلتیا بوو كە ناتوانىت لە ئاكامى ئەم خۆتېھەلقورتانە ترسناكەى باش تىبگات. 'سكووت، سلاو. من ئىلام، داىكى جانىتم، وەك ئەوھى ئاسایى رۆژانە پەيوەندى بە ھاورپى كچەكەىوھە بكات، خۆى خۆشحال پىشان دا، ئایا دەكرى خولەككە قسان بكەين؟'

'خاتوو رۆبىنشتاين، خزمەتىكت ھەبوو؟' سكووت بە پچرپچىرى و واق وپماوپیەوھ، بەلام بە شىتوازیكى شارستانىیانە ئەمەى گوت.

بە رىتمىكى شارستانىیانەى ھاوتای ھىنەكەى ئەو ئىلا پىتى وت كە شتىكى تاییبەتى دژى ئەوى نییە، ئەو كە گەنجىكى مندالكارە و ھىشتا ئەزموونى ئەوھى نییە كچەكەى بخوازىت، لە تەلیفۆنەكەشدا لەوھ ئاگادارى كەدەوھ كە لە بانەرۆژىكى نىكدا بە باشى لەوھ تىدەگات، بگرە سوپاسىشى دەكات، چونكە لە كاتىكى گونجاودا ئاگادارى كەدەوھتەوھ. ئىدى داواى لىکرد تا ئەو كاتە دىت

بابەتى ھاوسەرگىرى لەگەل كچەكەيدا لە بىر خۆى بىباتەوہ و ئەم قەسەيەش لە نىوان ھەردووکیاندا بە نەينى بەيلىتەوہ.

بىدەنگىيەكى چر و قورس بالى كىشا.

"خاتوو رۆبىشتاين، پىم وا نىيە كە تۆ تىنى گەيشىتت، سىكۆت كە دەنگى ئاسايى بووہوہ وتى، من و جانىت يەكترمان خۆش دەوئ."

بەزەمە! ئاخىر چۆن دەكرى خەلكى بەم ئاواھايە ساويلكە بن و وا بزانن كە خۆشەويستى ھەموو دەرگاكانيان بۆ واز دەكات؟ ئەوانە وا تىدەگەن كە ئەفەين داردەستىكى ئەفسووناوييەو دەكارى بە يەك بەركەوتنى سەرورى توانا، ھەموو شتى بەدى بىنىت.

وہلى ئىلا ئەوہى نەوت، بەلكو وتى: "بروام پى بىكە، من ئاگام لە ھەستى تۆ ھەيە. بەلام تۆ ھىشتا لاويكى ھەرزەكارىت و ژيانىكى درىژ لە بەردەمتدايە. كى دەزانىت؟ رەنگە سەينى كچىكى تىرت خۆش بوئ."

"خاتوو رۆبىشتاين، نامەوئ بەرانبەرت بىچاوپروو بىم، وەلى پىت وا نىيە كە ئەم شتە بۆ ھەموان چوئىكە، تەننەت بە تۆشەوہ؟ كى دەزانىت؟ رەنگە تۆش كەسىكى تىرت خۆش بوئ."

ئىلا پىكەنىنىكى خەفەبووى بە دەنگىكى بەرزتر و درىژتر لەوہى خۆى دەيەويست رەھا كرد و گوتى: "من ئافرەتىكى مىرددارم و ھەلبىزاردەى ژيانى خۆم ھەيە، ھەروەھا مىردەكەمىش وەك من، ئەمەش تەواو ئەو شتەيە كە دەمەوئ بۆتى رافەبىكەم. ھاوسەرگىرى پىش ئەوہى ھەنگاوى بۆ بنرى، بىريارىكى بەھۆلەوہبووانەيە و گەرەكە زۆر بە وردى لىنى بىكۆلریتەوہ."

سىكۆت لىنى پرسى: (ئايا ئەمە وا دەگەيەنىت كە ھەر لەبەر ئەوہى رەنگە لە بانەرۆژىكى نادىيار و دىيارىنەكراو كچىكى نادىيارم خۆش بوئ، تۆ داوام لىدەكەيت لەگەل كچەكەتدا ھاوسەرگىرى نەكەم كە خۆشم دەوئ؟).

لەم نوختەيەوہ گەتوگۆى نىوانيان دەستى بە ھەرسەھىتان كرد، ئەو گەتوگۆيەى كە پىروو لە تەنگرە و نائومىدى. كە ئىلا لە كۆتايىدا تەليفونەكەى دانا، پرووى كردە ناندىنەكە و بەردەوام كە توشى پەژارەيەكى سۆزدارى بووبا، دەستى بەو كارە دەكرد: چىشتلىتان.

* * *

دوای نیو سعات میرده که ی تالیفونی بو کرد.

'خه ریکه باوه پ ناکه م که تو تالیفونت بو سکوت کردوه و داوات لی کردوه که له گهل کچه که ماندا هاوسه رگیری نه کات. پیم بلن چیت کردوه؟). ئیلا به قسه که ی سه ری سورما و به هه ناسه برکتیوه وتی: 'ئای خودایه، چهند به خیرایی قسه ده گویریتیه وه. خوشه ویستم، بو ارم بدهیه با بوت راقه بکه م'.

به لام ده یقید به شله ژاوییه وه قسه که ی پی بری و گوتی: 'پیویست به راقه کردنی هیچ شتی ناکات. ئه وه ی کردوته هه له یه. سکوت په یوه ندیی به جانیتیه وه کردوه و یه کجار توور په یه. ئه و نایه ته وه و بو چهند رۆژی له گهل دهسته خوشکه کانیدا ده مینیتیه وه، ئیستا نایه وئ بتیینیت'. که می بیده نگ بوو، ئینجا له سه ری رۆیشت: 'من له سه ر ئه وه گله یی لی ناکه م'.

له و ئیواریه دا ته نها جانیت نه بوو که بو ماله وه نه گه رایه وه، ئه وه بوو ده یقیدیش نامه یه کی بو ئیلا نارد و تیندا گوتی که شتیکی کتوپر هاتوه ته پیش و چۆنیتی شته کتوپره که یشی بو روون نه کرده وه.

خو خووی دیقید وا نه بوو، به لکو ئه و رهفتاره ی دژی کرۆکی ژنومیردایه تیبیه که یان بوو، له گهل ئه وه شدا له وه یه هاوجیتی له گهل ئافرهت له دوای ئافرهتدا بکات، رهنگه له گهل یاندا بنویت و پاره شیان لی خه رج بکات. ئه و که ئیواران بو ماله وه ده گه رایه وه، شوینی خو ی له ده وری میزه که ده گرت. گه ر درزی ناکوکیش بکه وتایه ته نیوانیانیه وه، ئه م چیتستی هه ر لیده نا و ئه ویش به رده وام به خوشی و پیزانینه وه بری ئه و خواردنه ی که بوی ده کرده ناو قاپه که یه وه، ده یخوارد و له کوتایی هه ر نانخواردنیکدا ده یقید له دلله وه سوپاسی ده کرد. ئیلا هه میشه به وای غایه نه تیبیه کانیه وه ئه و پیزانینه ی به ته وازوهیتانه وه یه کی شارراوه داده نا و به رده وام لی خوش ده بوو.

ئه مه یه که م جار بوو که میرده که ی به م شیوازه بیچاره و پرووییه ره وتار بکات. ئیلا بو ئه م گوپانه خو ی سه رکونه کرد، به لام هه ستردن به 'تاوان' بوخوی ناوی سیته می ئیلا رو بنشتاینه.

* * *

هر که ئیلا له گه‌ل کچه‌که‌ی و هه‌ردوو مندا‌له جمکه‌که‌ی له ده‌وری میزه‌که دانیشتن، ئیدی ئه‌و هه‌ستکردنه‌ی به تاوان بۆ خه‌مۆکی گۆرا. گویی نه‌دایه پارانه‌وه‌کانی ئافی که داوای پیتزای ده‌کرد، هه‌روه‌ها هه‌وله‌کانی ئورلی که نه‌یده‌ویست هیچ بخوات، ئه‌وه بوو ناچاری کردن برنجی خۆمالی له‌گه‌ل گاگۆزی سه‌وز و گوشتی برژاوی مانگا بخۆن که که‌می ره‌شکه‌ی پیوه کرابوو. له‌رواله‌تدا وا ده‌رده‌که‌وت که هه‌ر ئه‌و دایکه کارکرده و خه‌مخۆره‌ی جارانه، وه‌لی له ناوه‌وه‌دا هه‌ستی به شه‌پۆلی نائومی‌دی ده‌کرد و له زاریدا هه‌ستی به تالییه‌کی وه‌ک گوزا‌لک ده‌کرد.

دوای نانی شیوان، ئیلا له ناندینه‌که له به‌رده‌م میزی ناخواردنه‌که به‌ته‌نها دانیشت و خامۆشییه‌کی قورس بآلی به‌سه‌ردا کیشا. له‌ناکاو بۆی ده‌رکه‌وت که ئه‌و کاری خواردن ئاماده‌کردنه و ئه‌و سه‌عاته دووردریژانه‌ی به‌کاری قورسه‌وه به‌سه‌ری بردوه، بیزارکه‌ر و گیلایه‌تی بووه. هه‌ستی کرد چه‌سه‌ره‌ت بۆ خۆی هه‌لده‌کیشیت. چه‌سه‌ره‌ته‌که‌یشی بۆ ئه‌وه بوو، ته‌مه‌نی خۆی له چل سال‌ ده‌دا و شتیکی گرینگی له ژیانیدا به‌دی نه‌هینابوو و بی ئه‌وه‌ی که‌سیک داوای لێ بکات، خۆشه‌ویستییه‌کی زۆری به‌خیزانه‌که‌ی به‌خشی بوو. له‌په‌ر بیرکردنه‌وه‌ی که‌وته سه‌ر پۆمانی (کفری شیرین) که تیندا که‌سایه‌تی شه‌مسی ته‌وریزی سه‌رنجی راکیشابوو.

"چه‌ند خۆش بوو که که‌سیکی وه‌ک ئه‌و لی‌ره بوايه"، به‌شۆخیه‌وه ئه‌مه‌ی به‌خۆی گوت: "له‌گه‌ل پیاویکی وه‌ک ئه‌ودا پوژیک به‌ناخۆشی تیناپه‌ریت).

ئه‌و وینه‌یه‌ی که له‌خه‌یالی ئه‌مدا وینا بووبوو، دیمه‌نی پیاویکی بالابه‌رن، په‌شته‌اله، مۆن بوو، پانتۆلیکی چه‌رم و چاکه‌تیک له‌شیوه‌ی ئه‌وانه‌ی ماتۆرپسواره‌کان له‌به‌ری ده‌که‌ن، له‌به‌ری بوو. پرچیکی په‌ش به‌سه‌ر شانه‌کانیدا هاتوه‌ته‌خواری و سواری ماتۆریکی هارلی دیفیدسنی سووری بریقه‌دار بووه و له‌هه‌ردوو لای سوکانه‌که‌یه‌وه گولینگی په‌نگاوپه‌نگ شۆرپوونه‌ته‌وه. به‌م ویناکردنه‌ زه‌رده‌ی هاتی. ماتۆرپسواریکی قۆز و سه‌رنجراکیشه، سۆفییه‌ک به‌سه‌ر رینگه‌یه‌کی تیزپه‌وی و چۆلدا ماتۆره‌که‌ی ده‌هاژویت. ئه‌ری باشته‌ر نییه‌ له‌گه‌ل پیاویکی ئاوه‌ادا سوار بیت و داوای لێ بکه‌یت بنگه‌یه‌نیه‌ جی؟

ئینجا ئیلا له خۆی پرسى: گەر شەمس ناو لەپى بخوینیتەوه، ئاخۆ چى ببینیت، ئایا هۆى ئەوهى بۆ پروون دەکاتەوه که ناوبەناو بىرکردنەوهى دەگۆریت و دەبیتە ئەشکەوتىكى تارىک؟ یان بۆچى لەگەل ئەوهى خیزانیتكى گەوره و خۆشەویستیشى هەیه، هەست بە تەنهایى دەکات؟ ئەى دەربارەى رەنگەکانى خەرمانەى بەختى چى؟ ئاخۆ بریقه‌دار و پرووناکە؟ ئایا شتىكى بریقه‌دار و پروون له ژيانیدا هەیه؟

لهو دەمه‌یدا ئیلا به تەنها له بەردەم میزى نانخواردنەکه دانیشتبوو و تروسکەیهكى رۆشنایى کز له فرنەکه‌وه دەردەچوو، زانیى سەربارى ئەوهى نکولى له بىرکردنەوه ئومیدبەخشەکانى دەکات، لەگەل ئەوه‌شدا به سووربوون و خۆراگرییه‌وه توانای مانەوهى بەرانبەر تەنگزەکان هەیه. له ناخەوه ئەلھای خۆشەویستى دەکرد.

شەمس

مەيخانەيەك لە دەرهوہى سەمەرەقەند، ئادارى ١٢٤٢

بەسەر چەندىن پىي پەتى و دەستى ڤوتى رىيوارە شەكەتەكاندا كە
ژمارەيان لە دە كەس زياتر بوو، لە نەۆمى سەرەوہى مەيخانەكە كە ھەموو
لە خەويكى قوولدابوون و ھەريەكەيان خەونىكى دەبىنى، بەرەو پىش چووم،
تا گەيشتمە جىخەوہ ڤوشەكەم كە بۆنى گەلمەخاو و بۆگەنى لىدەھات. لە ھەر
تارىككەدا ڤاكشام و ڤووداوەكانى ئەو ڤۆژەم بىر خۆم ھىتايەوہ، لە ھەر
ئامازەيەكى خودايى كە بىنيبوومن، وردەبوومەوہ، رەنگە لە پەلەپەلىي خۆمدا،
يان لە نەزانىمەوہ بووبىت، ھىچيانم نەدەزانى.

ھەر لە مندالىمەوہ، خەونم دەبىنى و دەنگگەلىكم دەبىست، بەردەوام
خودام دەدواند و ھەلامى دەدامەوہ. ھەندى ڤۆژ زۆر بە سووكى بەرەو
ئاسمانى ھەوتەمىن ھەلدەكشام، ئىنجا بەرەو قوولترىن چال لە زەويدا
دادەكشام، سامناك چوون بەردىكى نىژراوى ژىر داربەرووى زەبەللاج و
درەختى كەستەنايى شىرىن، بۆنى خاكى لىدەھات. ناوبەناو مەيلى خواردم
نەدەما، چەندىن ڤۆژ رادەبوردن و خواردنىكم نەدەخوارد. ئەم شتەنە
نەياندەترساندم، وردەوردە فىرەبووم بۆ ھىچ كەسىك باسيان نەكەم. ئاخىر
مروڤ تواناي تىگەيشتنى شتىكى نەبىت، ھەز دەكات شوڤخى پى بكات.

باوكم يەكەم كەس بوو بىرئىزى بەو خەونانەم دەكرد كە دەمىنين. ھىشتا
لە تەمەنى دە سالىدا بووم و بىرئ ساويلكە بووم، ھەموو ڤۆژئ فرىشتە
پاسەوانەكەم دەبىنى، وام دەزانى كە ئەو سەر لە خەلكانى دىكەش دەدا.
ڤۆژىكيان ئەو دەمەي باوكم لە دارى ئورز فىرى چۆنىتتى درووستكردى

سندووقیتیکی دهکردم تا وهک خوئی بېمه دارتاش. ئهوه بوو باسی ئه و فریشته بهم بوی کرد که دههاته خهونم.

”رۆله، خه یالئیکی سه رکیتشت ههیه، باوکم به ساردوسرپییه که وه ئه مهی گوت، باشتر وایه ئه وه بۆ که س باس نه که یت. نامانه وئی لادنییه کان بهم شتانه بیزار بکهین.”

زۆری پین نه چوو هه ندی له دراوسیکان له کن دایبایم گله بیان لی کردم و به وه خه تاباریان کردم که گویا رهفتاری نامۆم ههیه و ترس دهخمه دلی منداله کانیا نه وه.

باوکم وتی: ”کوړم من له رهفتاره کانت تیناگم. بۆچی به وه دانا که ویت که تۆ جیا وازییه کت له گه ل دایک و باوکت نییه؟ ئاخو هه موو مندالیک به دوای ریچکه ی دایبایی خویدا ده پروات و وهک ئه وان دهکات، گهره که توش وا بکهیت.”

ئو دهمه زانیم له گه ل ئه وه ی دایبایم خوش دهوین و حه ز ده که م پیتیا نه وه پابه ند بم، وه لی بۆ من نامۆ بوون.

”باوکه، من له هیلکه به که وه ده رچووم جیا به له و هیلکه به ی که منداله کانی دیکه تی لیوه ده رچوون. تکات لی ده که م وام دابنی مر او بییه کم و له گه ل مریشکان ده ژی. ئه و ئاوه ی تۆ ده ترسینیت، ژیان به من ده به خشیت، من مه له وانی ده زانم، بۆیه مه له ده که م. ئوقیانووس نی شتمانی منه، گهر له گه لمدا یت، وه ره بۆ ناو ئوقیانووسه که، خو ئه گهر نایه یت، ئیدی واز له ده ستیوه ردانی ژیانم بهینه و به ره و کولانه ی مریشکان بگه رپوه.”

هه ردوو چاوی باوکم کرانه وه، ئینجا بچووک بوونه وه، به روو خو شیییه وه گوتی: ”گهر تۆ ئیستا بهم شیوازه له گه ل باوکتدا بدوینیت، ئه ی که گهره ده بییت، ده بی له گه ل نه یاره کانت چۆن قسه بکه یت.”

له گه ل ئه وه ی دایک و باوکم خه م دایگرتبوون، خه وینینه کانیشم به رده وام بوون، به لکو زۆرتو بووون. دایبایم تا دههات تووره ده بوون و ده شله ژان، بۆیه ههستم به خه تاباری ده کرد، چونکه خه ونه کان بیزاری کردبوون، لی نه مده زانی چۆن سنووریک بۆ ئه و خه ونانه دابنیم. خو ئه گهر ئه وه شم له توانادا بوایه، پیم وایه ههنگاوم بۆ ده نا. ماوه یه کی زۆری نه برد ماله وه م

جیهیتشت و ئیدی نه‌گه‌پامه‌وه. له‌وساوه وشه‌ی ته‌وریز بوو به په‌یفتیکی شیرین و ناسک، نایاب و به زه‌مه‌مه‌یه‌کی وا له‌سه‌ر زمانم ده‌توایه‌وه. سنی بۆنی ئەم شوینه بوون به یاده‌وه‌ریم که ئەمانه‌ن: داری هه‌لپاچراو، نانی له‌تووخه‌شخاش دروستکراو، بۆنی به‌فیری نه‌رم و تازه.

به‌م ئاوه‌ایه‌ بووم به‌ ده‌رویش و له‌ شوینتیکه‌وه بۆ شوینتیکه‌ی تر ده‌گه‌پام، له‌ جارێ زیاتر له‌ یه‌ک شوین نه‌ده‌نوستم، له‌ناو هه‌مان قاپی چینییدا دوو جار خواردنم نه‌ده‌خوارد. وام لی‌هات له‌ هه‌موو پۆژیکدا له‌ ده‌وروبه‌ری خۆم ده‌موچاوی جیام ده‌بینی. که‌ برسیم ده‌بوو، به‌ لی‌کدانه‌وه‌ی خه‌ون برێ پاره‌م ده‌ست ده‌که‌وت. پۆژه‌ه‌لات و پۆژاوا ده‌گه‌پام و له‌ هه‌موو شوینتیه‌ منی خودام ده‌کرد، له‌ ژیانیک ده‌گه‌پام که‌ شایسته‌ی ژیان بیت، له‌ زانیاری نوێ و زانستی شایان ده‌گه‌پام. له‌به‌ر ئەوه‌ی له‌ هه‌یچ شوینتیه‌ په‌گورپیشه‌م نه‌بوو، هه‌موو دنیا بوو به‌ هی من و له‌ هه‌موو شوینتیکه‌ ده‌گه‌پام.

له‌ میانه‌ی گه‌شته‌کانمه‌وه هه‌موو جوژه‌ ریگه‌یه‌کم گرت‌ه‌به‌ر، ئیدی هه‌ر له‌ ریگه‌ی بازرگانی میلییه‌وه بیگره‌ تا ده‌گاته‌ ئەو کویره‌پێشانه‌ی که‌ چه‌ندین پۆژ ناتوانیت زینده‌وه‌ریکی تیدا ببینیت. له‌ رۆخه‌کانی ده‌ریای په‌شه‌وه بۆ شاره‌کانی ولاتی فارس، له‌ ده‌شتایه‌ هه‌راوه‌کانی ئاسیای ناوینه‌وه بۆ ته‌پۆلکه‌ لمینه‌کانی دوورگه‌ی عه‌ره‌بی. دارستانی چر و له‌وه‌رگای ته‌خت و بیابانی زۆرم بری. له‌ چه‌ندین خان و له‌ چه‌ندین هه‌وانه‌وه‌گه‌ مامه‌وه، له‌ چه‌ندین کتێبخانه‌ی گشتی و کۆن گفتوگۆم له‌گه‌ل پیاوانی ئەه‌لی زانست کرد، گویم له‌ مامۆستایانیک گرت که‌ له‌ حوجره‌کاندا فه‌قیی مندالیان فێرده‌کرد. له‌گه‌ل فه‌قیانی حوجره‌کاندا ده‌رباره‌ی زانستی لی‌کدانه‌وه و زانستی لوژیک گفتوگۆم ده‌کرد. سه‌ردانی چه‌ندین په‌رستگه‌ و مه‌زارگه‌ و دیر و گۆری پیاوچاکانم کرد، له‌گه‌ل خه‌لکانی پشت له‌ دنیاکردوو له‌ ئەشکه‌وته‌کانیان تیرامانم جه‌پابند. له‌ کۆری زیکردا به‌شداریی ده‌رویشانی دیکه‌م کرد، له‌ خزمه‌ت هۆشمه‌نداندا خۆم کپه‌کرد، له‌گه‌ل خودانه‌ناساندا شیوم ده‌خوارد، له‌گه‌ل کاهینانی ئەفسوونکار له‌به‌ر تریفه‌ی مانگ سه‌مام کرد. ئیدی له‌ هه‌موو نه‌ته‌وه و تیره‌یه‌ک، له‌ هه‌موو ته‌مه‌ن و پیشه‌یه‌ک خه‌لکانیکم ناسی و پووداوی خۆش و ناخۆش و په‌رجووی زۆرم دی.

دیهاتی هه ژار و کیلگه‌ی سووتماک و په شهه‌لگه‌پراوم دی، شار و شاروچکه‌ی داگیرکراو و تالانکراوم بینی که پرووباره‌کانی سووره‌لگه‌پرابوون و نیرینه‌یه‌کیان تیدا نه‌مابوو ته‌مهنی له ده سال زیاتر بیت. له مروقایه‌تیدا چاک و خراپم دی، بویه ئیدی شتیک نه‌ماوه تووشی سه‌رسورپانم بکات. له‌میانه‌ی ئەم سەفەر و ئەزمونانەوه دەستم بە کۆکردنەوه‌ی لیستی‌ک کرد که له هیچ کتیبیکدا تۆمار نه‌کراوو، به‌لکو ته‌نها له روحی خۆمدا هەلم کۆلی بوو. ئەم لیسته تاییه‌تییه‌م ناو نا (پرسیا سه‌ره‌کیه‌کانی سووفیه گه‌پیده‌کان له ئیسلامدا)، من وه‌ک یاسا‌کانی سروشت به لیستی‌کی گشتگیر و باوه‌پیتکراو و جیگیری داده‌نیم.

ئەمە تۆماری (چل پرسیا‌که‌ی ئایینی عه‌شق) پینک‌دینیت، که ته‌نها له‌میانه‌ی عه‌شقه‌وه، ته‌نها عه‌شق، به‌دی ده‌هینری. یه‌کی له‌و پرسیایانه ده‌لیت: ریگه‌ی به‌ره‌و راستی له‌ دل‌وه تیده‌په‌پیت، نه‌ک له (سه‌ر). دل‌ت بکه به‌ پینوینی سه‌ره‌کیت نه‌ک ئاوه‌زت. پرووبه‌پروو بیه‌وه، مه‌یدانخوازی بکه، له‌ئه‌نجامدا دل‌ت به‌سه‌ر (نه‌فس)دا زال ده‌بیت. ئیدی خۆناسین به‌ره‌و ناسینی خودا ده‌تبات. شته‌که چه‌ندین سالی خایاند تا توانیم ئەم چل پرسیایه‌ دابنیم. ئەمیستا دوا‌ی ئەوه‌ی لئی بوومه‌وه، تیگه‌یشتم له‌م دنیا‌یه‌دا من له‌ دواقوناغی زه‌مه‌نی خۆم نزیک ده‌بمه‌وه. له‌م دوا‌یه‌دا خه‌ونیک‌ی زۆر ده‌بینم که هه‌موویان ئاماژه بو‌ ئه‌وه ده‌کن. ئەوه مردن نییه که په‌ژاره‌م ده‌کات، چونکه من مردنم به‌ کۆتایی دانه‌ناوه، به‌لکو ئەوه‌ی نیگه‌رانم ده‌کات ئەوه‌یه که بمرم و کولتوریکم له‌دوا‌ی خۆم جینه‌هینشتبیت. له‌ سینگدا په‌یفه‌لینک که‌له‌که ده‌بن، چیرۆکی‌کی زۆر چاوه‌رین که بیانگیرمه‌وه. من ده‌مه‌ویست ئەو زانیاریانه‌ی پینان که‌یشتووم بو‌ که‌سیکی دی بیانگو‌یزمه‌وه، ئیدی که‌سه‌که ماموستا بیت یان فه‌قی. من منه‌ی هاوتایه‌ک - هاوه‌لینک ده‌که‌م.

(هۆ خودایه)، له ژووره شیدار و تاریکه‌که‌دا چه‌دوو‌یه‌کم کرد، (من به هه‌موو شویتیک‌ی دنیا‌دا ژیا‌نی خۆم به‌ گه‌ران برده‌سه‌ر و ریگه‌که‌ی تۆم گرته‌به‌ر، هه‌موانم وه‌ک کتیبیک‌ی کراوه، قورئانیک‌ی گه‌پۆک بینی. له تاوه‌ری به‌رزی زانیان دوورکه‌وتمه‌وه و کاتی خۆم له‌گه‌ل نه‌فره‌تلی‌کراوان و ده‌رکراوان و ده‌ربه‌ده‌رکراوان به‌سه‌ربرد، من له هه‌موو ئەوانه لیوانلیو بووم،

بۆیه یارمه تيم بده، تا حيكمه تي تۆ بۆ كه سيكي شياو بگويزمه وه، ئيدي دواي
ئه وه چيت پي باشه وام لي بکه).

له ناکاو له نيو ژووره که دا پروناکيه کی به کجار دره وشاوه له بهرچاوم
داکشا، دهموچاوی ريبواره نوستوووه کان له نيو جينگه کانيانه وه بوو به گرپکی
شين. ئيدي وهک ئه وهی هه موو په نجه ره کان کرابیتنه وه، له گه له ههوا بيهگرده و
بووژينه ره وه که دا بايه کی توند هه لیکرد و له گه له خويدا بۆنی گوله زه نهبه ق و
ياسه ميني له باخه دووره کانه وه هیتا.

فريشته يا وه ره که م به دهنگتي نه رمی نه یئاسا وتی (بۆ به غدا برۆ). ليم
پرسی: (له به غدا چی چاوه رپيم دهکات؟).

تۆ داواي هاوه لیکت کرد و هاوه لیکت پی ده به خشری. له به غدا ئه و
(سهيد) ه ده بيني که به ره و رپگه ی راست رینوینیت دهکات.

چاوه کانم پرپوون له عه سري پيزانين. ئه وسا زانيم که ئه وهی له
خه ونه کانمدا ده ميني، جگه له هاوه لی رۆحيم، که سی تر نه بووه. ئیتر له
چاره مان نووسراوه درهنگ يا زوو به يهک بگهين، کاتيکيش به يهک ده گهين،
ئه و دهمه ده زانم بۆچی چاوه باده می و ناسکه کانی بۆ هه میشه خه مينن و
چۆن له شه ویک له شه وه کانی سه ره تاي به هاردا کوژرام.

ئىتلا

نورتامبوتون، ۱۹ ى ئايارى ۲۰۰۸

بەر له خۇراوا بوون، پىش ئەوئى مندالەكان بۇ مال بگەرینهو، ئىتلا ئەو لاپەرەيەى كه له پۇمانى (كفرى شيرين) گەيشتبوو، نيشانهكرد و خستىيه لاهه. هەر وهك حەزىك و ناسىنى ئەو پياوهى كه پۇمانهكهى نووسيوه، ئىتلا ئىنتەرنىتى كردهوه و بۇ دوزينهوهى ناوى (ع. ز. زاھارا) به بزوينهري گۆگۆل دەستى به گەران كرد و له خۇى پرسى ئاخۆ چىسى بۇ دەردهچىت، زۆر چاوهپى نهكرد، له پەر تۆمارى كهسايهتییەكى بۇ دەرکهوت.

هەردوو پەنگە سەرەكییەكه كه لاپەرەكهیان رازاندبووهوه، دوو پەنگى وئەوشەيى و پیرۆزەيى بوون. له سەرۆوى لاپەرەكهوه وینەى پیاویك دەرکهوت كه عەبايەكى سپى ئاودامانى له بەر بوو و به هیواشى به دەورى خۆیدا دەسووراپاوه. لهبەر ئەوهى ئىتلا له ژيانیدا كهسىكى نهديبوو سهماى دەرویشى بكات، بۆیه به وریاییهوه نیگایهكى وینەكهى كرد. ناوینشانى تۆمارهكه (تویگلههیلکهیهك ناوى ژيانه) بوو و له ژیریدا شیعریك نووسرابوو، هەمان ناوینشانى هەبوو:

با هەریهكهمان ئەوى ترمان بكا به هاوپی خۆى

با هەریهكهمان له خاك و پای ئەوى ترمان چۆك دابدات

له ناخماندا تهبايیهكى زۆر هەیه، وا مهزانه تنها ئیمه دهیانینین

لاپەرەكه له هەموو لایهكى دنیاوه پربوو له پۆستكارتى شاران و شویتان. له ژیر هەر پۆستكارتیکدا دەربارەى ئەو شوینە تاییهتییە روونکردنهوهیهك نووسرابوو. كه ئىتلا دەستى به خویندنهوهیان كرد، دەسبەجى سى زانیارى سەرنجیان پاكیشتا: بهكه، پیتی (ع) كورتکراوهى ناوى (عەزیز)ه. دووهمیان،

عەزیز خۆی بە سۆفی دادەنیت. سێیەمیان، ئیستا عەزیز بۆ گواتیمالا سەفەری کردوو.

لە گۆشەیه‌کی تردا چەند نموونەیه‌کی لەو وێنانە بینی که گرتبوونی زۆر به‌یانی به جۆره‌ها په‌نگ و مه‌یل و ئاره‌زوو ویناکرد. سه‌رباری جیاوازی زۆریان، به‌ شیوه‌یه‌کی سه‌یر هه‌ندیکیان له‌ هه‌ندیکیان ده‌چوون: ئاشکرا بوو له‌نیو هه‌موو وێنه‌کاندا شتیکی بزر بوو کۆیده‌کردنه‌وه. په‌گه‌زی ونبوو لای هه‌ندیکیان شتیکی ساده‌ بوو، وه‌ک گواره، یان پێلاو، یان قۆچه. هی هه‌ندیکی تریان له‌وه گرینگتر بوو، وه‌ک ددان، یان په‌نجه، یان هه‌ندی جار لاق. له‌ژێر وێنه‌کاندا ئەمهی خوینده‌وه:

ئیمه‌ هه‌رچییه‌ک بین، یان له‌ هه‌ر شوینیکی بژیین، وه‌ک ئەوه‌ی شتیکیان ون کردییت و ده‌بی بیدۆزینه‌وه، له‌ دلای خۆماندا هه‌ست به‌ ناته‌واوییه‌ک ده‌که‌ین، لی زۆر به‌مان قه‌ت ئەو شته‌ نادۆزینه‌وه، ئەوانه‌ش که له‌ توانایاندا به‌ بیدۆزینه‌وه، ته‌نها که‌میکی که‌میان زات ده‌کات بچیته‌ ده‌ره‌وه و به‌دوایدا بگه‌ریت.

ئێلا لاپه‌ره‌که‌ی سه‌ره‌وژوور و سه‌ره‌وخوار جوولاند و یه‌ک له‌ دوا‌ی یه‌ک له‌سه‌ر پۆستکارته‌کان کلیکی کرد تا گه‌وره‌یان بکاته‌وه. هه‌موو ئەو پرونکردنه‌وانه‌ی خوینده‌وه‌که‌ عەزیز نووسیبوو. له‌ دامیاتی لاپه‌ره‌که‌دا ناوینشانی پۆسته‌ ئه‌لیکترۆنییه‌که‌ی دۆزییه‌وه: azizzahara@gmail.com له‌سه‌ر پارچه‌ کاغه‌زیکی بچووک نووسی که به‌ ته‌نیشتییه‌وه یه‌کی له‌ شیعره‌کانی پۆمی بینی:

عەشق بکه به سه‌رمه‌شقت، عەشق! وه‌ک ده‌بینی

ژیان به‌بی عەشی بیگه‌رد ده‌بیته‌ باریکی قورس

له‌ کاتیکیدا ئێلا ئەم چامه‌یه‌ی ده‌خوینده‌وه، بیروکه‌یه‌کی سه‌یر له‌ سه‌ریدا چه‌خماخه‌ی دا. هه‌ستیکی په‌وته‌نی دایگرت، په‌نگه‌ عەزیز. ز. زاها را ئەم هه‌موو شته‌ی له‌ تۆماره‌ تایبه‌ته‌که‌ی خۆی - وێنه‌کان و پرونکردنه‌وه‌کان و وه‌رگرته‌کان و چامه‌کان - له‌ خۆشیی چاره‌کانی ئەم دانابیت. بیروکه‌یه‌کی تا راده‌یه‌ک سه‌یر و خۆبه‌زلزانی بوو، وه‌لی بۆ ئەو واتایه‌کی نایابی هه‌بوو.

* * *

له عەسرى ئەو رۆژەدا، ئیلا بە شەكەتى و جۆره خەمۆكییه كه وه، له نزیك پهنجهره كه دانیشت، تیشكى خۆره كه له سه ر پشتى قورس بوو، ههوا له نیو ناندینه كه دا تژی بوو له بۆنى ئه و كێكه ی كه ده بیڕژانند. رۆمانی (كفری شیرین) له بهردهمی كرابووه وه، بهلام بیرى مژوول بوو و نهیده توانی به وردی خه یالی له سه ر بیت. وای به خه یالدا هات كه ئه میش كۆمه لێ ریسای سه رهكی تایبەت به خۆی بنووسیت، كه ده كری ناوی بنیت (چل ریساكه ی كابانیکى مالیی كارامه ی ناگه رۆك له ده ورویه ر ده ژى).

به ترمه ترمیک گوتی: (ریسای یه كه م: ده ست له منه كردنی خۆشه ویستی هه لېگره. به دواى خه ونى ناكرده نیدا مه چۆ! بیگومان شتگه لێ له ژياندا هه ن بۆ ئافره تیکى ته مه ن نزیكه ی چل سال گرینگترن).

به لام ئه م گه مه كرده نی پشووسواریه كه ئالۆزی له لا دروستكرد و خولیای گه وره تری بیرخسته وه. ئیدی له بهر ئه وه ی نهیده توانی خۆی رابگریت، په یوه ندیی به كچه گه وره كه یه وه كرد و گوئی بۆ ئامیتری تۆمارى په یوه ندیه كان هه لڅست.

"ئازیم جانیت، ده زانم من هه له بووم كه ته لیفۆنم بۆ سكۆت كرد، لى نیازم خراب نه بوو. ویستم دلنیا ت بكه مه وه كه...".

كه مه كى وه ستا و خه میكى زۆر داىگرت، چونكه پینشتر خۆی بۆ ئه م په یامه ئاماده نه كردبوو. دهنگى خشه خشینكى نه رمى له ئامیتری تۆمارى په یوه ندیه كانه وه ژنه وت كه له پشته وه تۆمارى ده كرد. كاتى بیرى كرده وه كه وا به كره كه ده سووپیته وه و رۆژگاریش به له ز ده روات، هه ستى به شله ژانیک كرد.

"جانیت، من به داخه وه م بۆ ئه وه ی كه كردم. ده زانم گه ره كه له و خۆشییه ی كه له سایهیدا ده ژیم بیزار نه بم، به لام هه مووی له بهر ئه وه یه كه من.. به خته وه ر نیم."

دهنگی قرته قرتیک. ماوهی ئامیری توماری قسه کان خه ریک بوو ته واو ده بوو. دلی ئیلا به و قسانه ی که ئیستا کردبووی گوشرا. ئه وه چیی به سهر هاتووه. ئه ویک که ههستی به خه مباری نه کردبیت، ئیدی چون ده کړئ توشی خه مۆکی بووبیت، خو په ی به وه هر نه بردووه؟ به شیوه یه کی سه یر پیی وا بوو که ههست به خه مۆکی ناکات، که چی ددانی پندا نابوو که ئه و به خته وهر نییه.

به دزه نیگا ته ماشایه کی ئه و پارچه کاغه زه ی کرد که ناویشانی پۆسته ئه لیکترۆنییه که ی عه زیز زاهارای له سهر تومار کردبوو. ناویشانه که ساده و ساکار و تا راده یه ک سه رنجراکیش بوو. به بی ئه وه ی زور بیر له شته که بکاته وه، پرووی کرده کۆمپیوته ره که ی و ئه م نامه یه ی نووسی:

سه یدا عه زیز. ز. زاهارا،

من ناوم ئیلا یه. له سهر داوا ی په خشکاره ئه ده بییه که، وا خه ریکم پۆمانه که ت (کفری شیرین) ده خوینمه وه. ماوه یه کی که مه دهستم به خویندنه وه ی کردووه و چیژیک ی زورم لی وه رگرت. به هه رحال ئه مه بۆچوونی تاییه تی خو مه و په نگدانه وه ی بۆچوونی په خشکاره ئه ده بییه که نییه. گه ر پۆمانه که تم خوش بو ی یان نا، بۆچوونی من له سهر بلاو کردنه وه ی پۆمانه که ت نابیته دوا بریار و په زامه ندی.

وا دیاره تو باوه رت وایه که عه شق گه وه ره ی ژبانه و شتیکی دیکه ی له وه گرینگتر نییه. ئیستا نیازم نییه ده رباره ی ئه م بابه ته له گه لتدا بیمه نیتو گفتوگۆیه کی نه زۆکه وه. ئه وهنده به سه بلیم که من ته واو له گه ل بۆچوونه که تدا نیم.

وه لی من ئیستا له بهر ئه م هۆیه بۆت ناووسم، چونکه نا کړئ بۆ خویندنه وه ی پۆمانی (کفری شیرین) کاتیکی پچرپچر ته رخا ن بکه م، به لکو بۆیه بۆت ده نووسم، من له هه ولی ئه وه دام کیژه گه وره که م قایل بکه م که شوونه کات، چونکه هیشتا منداله. دوینی داوام له هاو ریکه ی کرد که پرۆزه ی

هاوسه رگيريبه كه يان ههلبوه شينيتته وه، كچه كه ميش رقى لى هه لگرتووم و نايههوى قسه م له گه لدا بكات. هه ست ده كه م مامه له كردن له گه ل تودا خو شه، چونكه وا دياره ده رباره ي خو شه ويستى هاوبؤ چوونين.

داواى ليپوردن ده كه م، كه ده رباره ي كيشه تاييه تيبه كانى خوم قسه ت بؤ ده كه م. من ئەمەم نە دە ويست. (ناونيشانه ئەليكترونئيبه كه تم دؤزيبه وه) و له توماره تاييه تيبه كه تدا وا هاتووه كه تۆ ئيستا له گواتيمالايت. بيگومان سه فه ركردن بؤ شوينانى دنيا شتيكى خو شه. گهر ريكه وت و سه ردانى بؤ ستنت كرد، رهنگه چاومان به يه ك بكه ويت و به دم قاوه خواردنه وه وه گفتوگويه ك بكه ين.

به هيواي خوشيت

ئيبلا

به كه م نامه ي ئەليكترونى بؤ عه زين، پتر داوه تيك بوو نه ك نامه، هاواريك بوو بؤ به دنه گه وه هاتن، به لام ئيبلا كاتى به بيدهنگى له ناندينه كه ي دانيشت، هه ستى به وه نه كرد كه نامه ي بؤ نووسه ريكي ناديار نووسيوه و چاوه رپى ئەوه يشى نه ده كرد كه نه ئيستا و نه له بانه روژدا چاوى پى بكه ويت.

خاوهن مه‌یخانه‌که هه‌ردوو برۆی لیک دا و چاوه‌کانی له‌سه‌ر پیتاوه
چه‌رمه‌که‌ی گیرکرد و به توندی لیوه‌کانی کرژکرد، ده‌موچاوی وه‌ک
نه‌خشه‌یه‌کی بینسه‌روبه‌ر تیکچوو. له‌ناکاو له‌ته‌مه‌نی راسته‌قینه‌ی خۆی پتر
نیشانه‌ی پیریتیی لی ده‌رکه‌وت.

وتم: 'ده‌زانم ئه‌وه‌ی ده‌یلیم ته‌سه‌للات پی نایات، به‌لکو پیم وایه شتیک
هه‌س گه‌ره‌که پیتی بیژم. ژنه‌که‌ت ئاگر یان دووکه‌ل نه‌یکوشتوو، به‌لکو
ته‌خته‌داریک له‌بنمیچه‌که‌وه به‌ربووته‌وه و به‌سه‌ر سه‌ریدا که‌وتوو و
ده‌سه‌جی به‌بی ئازار مردوو. تو به‌رده‌وام له‌و باوه‌پدا بوویت که ئازاریکی
زۆری کیشاوه، به‌لام له‌راستیدا هیچ ئازاریکی نه‌کیشاوه.'

خاوهن مه‌یخانه‌که برۆکانی تیک نا و به‌کاریگه‌ری فشاریک له‌خۆی
به‌ولاوه‌که‌س تیی نه‌گه‌یی، نوشتایه‌وه، که پرسیا‌ری کرد ده‌نگی گه‌تر بوو 'تو
چۆن ئه‌وه‌ت زانیوه؟'

خۆم له‌پرسیاره‌که‌ی نه‌بان کرد و گوتم: 'تو خۆت سه‌رکۆنه‌ده‌که‌یت که
گوا‌یا بو ناشتنی رپوره‌سمیکی شایانت بۆی نه‌کردوو. ئه‌و هیشتا دیته
خه‌ونت و له‌و چاله‌ی لیتی نیژراوه به‌زگه‌خشکی دیته‌ده‌روه، به‌لام ئاوه‌زت
گه‌مه‌ت پنده‌کات. له‌راستیدا هاوسه‌ره‌که‌ت و کوره‌که‌ت له‌دۆخیکی باشدان،
هه‌ردووکیان له‌دنیا‌یه‌کی بیکۆتاییدا وه‌ک دوو تیشک به‌ئازادی دین و ده‌چن.
ئینجا له‌سه‌ری رۆیشتم و ئه‌وه‌ی ده‌موت به‌وردی لیم ده‌کۆلییه‌وه:
'ده‌توانیت دووباره‌ببیته‌وه به‌به‌رخ، چونکه هیشتا له‌ناختدا به‌رخه‌که‌ت
پاراستوو.'

که خاوهن مه‌یخانه‌که ئه‌وه‌ی بیست، وه‌ک ئه‌وه‌ی ده‌ستی به‌مه‌قاله‌یه‌کی
داخبوودا چزاییت، ده‌ستی له‌ده‌ستم کیشایه‌وه: 'هینی ده‌رویش، من تو‌م خۆش
ناوئ. ریگه‌ت ده‌ده‌م ئه‌مشه‌و لێزه‌بمینیته‌وه، به‌لام ده‌بی به‌یانی زوو برۆیت.
نامه‌وئ جاریکی تر لێزه‌ده‌موچاوت ببینم.'

ژیان ئاوه‌هایه. کاتی راستی به‌یه‌کێک ده‌لێیت، ئه‌و رقی لیت ده‌بیته‌وه. هه‌ر
گاوی باسی خۆشه‌ویستیت کرد، پتر رقت لی هه‌لده‌گریت.

ئەوئەندەى لە توانامدا بوو بۆ بەرژەوندىي تەكىكەمان ھەولم دەدا لەگەل ئەم پياوھ خاوەن دەسەلاتەدا پەيوەندىم باش بىت.

"ئىمە لە نايابترىن شارى دىيادا دەژىين"، دادوھرەكە بەدەم قسەوھ ھەنجىرىكى خستە زارىبەوھ، "بەلام ئىستا بەغدا لەو پەنابەرانە جمەى دىت كە لە جەووروستەمى مەغۇلەكان ھەلاتوون، ئىمە ئارامگەيەكى ئاسوودەيان بۆ دابىن دەكەين. ئاخىر بەغدا چەقى دىيايە. ئەرى باوھزەمان تۆش ھەر وای نايىنيت؟"

"بىگومان ئەم شارە مروارىبەكە بۆخۆى، بە پىداگرىبەوھ ئەمەم وت، وەلى نايىت ئەوھمان لەبىر بچىت كە شارانىش مىنا ئادەمىزان. لەدايك دەبن و بە ھەردوو قۇناغى مندالى و ھەرزەكارىدا تىدەپەرن، ئىنجا پىر دەبن و لە كۆتايىدا دەمرن. پىم وایە كە ئىستا بەغدا گەيشتووتە كۆتايى لاوتى، چونكە ئىدى دەولەمەندبووين، وەك چۆن لە سەردەمى خەلىفە ھارون ئەلرەشىد دەولەمەند بووين، وەلى لەگەل ئەوھشدا بۆمان ھەيە شانازى بكەين كە ھىستا مەلبەندى بازىرگانى و پىشەيى و شىعەرىن، بەلام كى چووزانىت دواى ھەزار سال دۆخى شارەكە چى بەسەر دىت؟ رەنگە ھەموو شتى بگۆرىت."

"ئای لەم رەشپىننىيە"، دادوھرەكە سەرى بادا و دەستى بۆ قاپە چىننىيەكە درىژكرد و ھەنجىرىكى ھەلگرت و لەسەرى پۆيشت: "خەلافەتى عەباسى سەقامگىر و بەربلاو دەبىت و خىر و فەر زىاد دەكەن، بىگومان ئەمە لە كاتىكدا ئەگەر ئەو غايەنانەى بۆ ناومان دزەيان كەردوھ، ئارامى دۆخى ئىستا نەشپوئىنن، ئەوانە بانگەشەى موسلمانىتى دەكەن، بەلام بۆچوونىيان لەمەر ئىسلام گەلى مەترسىدارترە لە ھەرشەى گاوھەكان."

وام بە باش زانى كە بىدەنگ بىم، چونكە لە كەس شاراوھ نىيە كە دادوھرەكە، سۆفییەكان و لىكدانەوھ تايبەتى و پەنھانەكانىيان دەربارەى ئىسلام، بە ھۆكارى كىشەنانەوھ و خراپەكارى دادەنىت. بەوھ تاوانبارى دەكردىن كە گوايا ئىمە شەرىعەتمان وەلاوھ ناوھ، ئەمەش سووكايەتىكردنە بە پىاوانى دەسەلات - پىاوانى وەك خۆى. ھەندى جار ھەستم دەكرد دەيھەوى ھەموو سۆفییەكان لە بەغدا دەرپەرىنيت.

ئەم برايه تيبه‌ی تو زيانى نيه، وهلى پيت وا نيه كه هه‌ندى له سوڤيه‌كان سنورى ئاسايى ده‌به‌زينن، دادوهر پرسى و ده‌ستى به پيشيدا هيتا. نه‌مزانى وه‌لامى پرسىاره‌كه‌ى چو‌ن بده‌مه‌وه. سوپاس بو‌ خودا له و چركه‌ساته‌دا گويمان له ليدانى ده‌رگا بوو. فهقى قژسووره‌كه هاته ژووره‌وه و راسته‌وخو به‌ره‌و لاي من هات، چپانديه بن گوچكه‌مدا كه ميوانيك له ده‌رگا وه‌ستاوه، ده‌رويشيكى گه‌ريده‌يه و له‌سه‌ر بينينى من پى داگرتوو و نايه‌هوى له‌گه‌ل كه‌سيكى تر دا قسه‌بكات.

فه‌قيكه‌م له‌سه‌ر ئەوه راهينا‌بوو، كه ميوانيكى تازه ده‌هات بو ژووريكى تر ده‌ببىرد و خو‌راكيكى گه‌رمى پيشكه‌ش ده‌كرد، تا ميوانه‌كان ده‌رپويشتن چاوهرپى ده‌كرد، وهلى دادوهره‌كه كه‌شيكى ئاوهاى دروستكردبوو، بويه بيرم كرده‌وه كه په‌نگه ده‌رويشه گه‌ريده‌كه به گيرانه‌وه‌ى چه‌ند چيروكيكى شوينه دووره‌كان، ئەم ئالو‌زييه بره‌وينيته‌وه، بويه داوام له فه‌قيكه كرد ده‌رويشه‌كه به‌ينيه ژووره‌وه.

دواى چه‌ند چركه‌يه‌ك ده‌رگاكه كرايه‌وه و پياويكى سه‌رتاپا ره‌شپوش هاته ژووره‌وه. بالا‌به‌رز و لاواز، هه‌سته‌م بوو مه‌زنده‌ى ته‌مه‌نى بكري. لووتى تيژ و چاوهركانى ره‌ش و خه‌والوو، پرچه ره‌شه‌كه‌ى هونبووه و به‌سه‌ر چاوهركانيدا هاتبووه خواري. عه‌بايه‌كى دريژى كلاودار و به‌رگيكى سوڤيانه‌ى له به‌ر بوو، پيلاويكى پسته‌مه‌رى له پى بوو. چه‌ند ته‌زييح و ملوانكه به گه‌ردنيدا شو‌ربووبوونه‌وه. قاپله‌مه‌يه‌كى دارينى پى بوو له و جوهرى كه سوڤيه‌يه سوالكه‌ره‌كان بو تيكشكاندن لوتبه‌رزى هه‌ليده‌گرن و خو به خو‌شحال ده‌زانن كه خه‌لكى خيريان پنده‌كه‌ن. زانيم كه من له به‌رده‌م پياويكدام نه‌وه‌نده بايه‌خ به دابونه‌ريتي خه‌لكى نادات، په‌نگه خه‌لكى به ده‌ربه‌ده‌ر يان به سوالكه‌رى بزنان، وا دياربوو ئەو گوئى به‌وه هه‌ر نه‌ده‌دا.

كه بينيم له‌وى وه‌ستاوه و چاوهرپيه‌يه فه‌رمووى لى بكري تا خو‌ى بناستيت، هه‌ستم كرد كه پياويكى جيايه و ئەوه‌ش به روونى له چاوهركانى و له جووله و ئاماژه ريكوپيكه‌كانى جه‌سته‌يدا دياربوو، له به‌رى داربه‌روو ده‌چوو و خاكه‌را بوو، چاوى كالفامان گرنگيان پى نه‌ده‌دا، وهلى نوقلانه‌ى

دوای نیو سعات میرده که ی تالیفونی بو کرد.

"خه ریکه باوه پ ناکه م که تو تالیفونت بو سکوت کردوه و داوات لی کردوه که له گه ل کچه که ماندا هاوسه رگیری نه کات. پیم بلی چیت کردوه؟".
ئیلای به قسه که ی سه ری سورما و به هه ناسه برکتیوه وتی: "ئای خودایه، چهند به خیرایی قسه ده گوئزیتیه وه. خوشه ویستم، بو ارم بده یه با بوت راقه بکه م".

به لام ده یقید به شله ژاوییه وه قسه که ی پی بری و گوتی: "پیویست به راقه کردنی هیچ شتی ناکات. ئه وه ی کردووته هه له یه. سکوت په یوه ندیی به جانیتیه وه کردوه و به کجار توور په یه. ئه و نایه ته وه و بو چهند رۆژی له گه ل دهسته خوشکه کانیدا ده مینیتیه وه، ئیستا نایه وئ بتیینیت".
که می بیده نگ بوو، ئینجا له سه ری رۆیشت: "من له سه ر ئه وه گله یی لی ناکه م".

له و ئیواره یه دا ته نها جانیت نه بوو که بو ماله وه نه گه رایه وه، ئه وه بوو ده یقیدیش نامه یه کی بو ئیلای نارد و تیندا گوتی که شتیکی کتوپر هاتووته پیش و چۆنیتی شته کتوپره که یشی بو روون نه کرده وه.

خو خووی دیقید وا نه بوو، به لکو ئه و ره قباره ی دژی کرۆکی ژنومیزدایه تیه که یان بوو، له گه ل ئه وه شدا له وه یه هاوجیتی له گه ل ئافره ت له دوای ئافره تدا بکات، رهنگه له گه لیاندا بنویت و پاره شیان لی خه رج بکات. ئه و که ئیواران بو ماله وه ده گه رایه وه، شوینی خوی له ده وری میزه که ده گرت. گه ر درزی ناکۆکیش بکه وتایه ته نیوانیانه وه، ئه م چیشتی هه ر لیده نا و ئه ویش به رده وام به خۆشی و پیزانینه وه بری ئه و خواردنه ی که بوی ده کرده ناو قاپه که یه وه، ده یخوارد و له کوتایی هه ر نانخواردنیکدا ده یقید له دله وه سوپاسی ده کرد. ئیلای هه میشه به وای غایه نه تیه کانیه وه ئه و پیزانینه ی به ته وازوه ئیتانه وه په کی شارراوه داده نا و به رده وام لعی خۆش ده بوو.

ئه مه یه که م جار بوو که میرده که ی به م شیوازه بیچاره و پروویه ره وتار بکات. ئیلای بو ئه م گوپانه خوی سه رکۆنه کرد، به لام هه ستردن به "تاوان" بوخوی ناوی سییه می ئیلای رۆبنشتاینه.

* * *

هەر که ئیلا له گەل کچه که ی و هەردوو مندالە جمکه که ی له دەوری میزه که دانیشتن، ئیدی ئەو هەستکردنە ی به تاوان بۆ خەمۆکی گۆرا. گۆیی نەدایە پارانە و هەکانی ئافی که داوای پیتزای دەکرد، هەروەها هەولەکانی ئۆرلی که نەیدەویست هیچ بخوات، ئەو بوو ناچاری کردن برنجی خۆمالی له گەل گاکۆزی سەوز و گوشتی برژاوی مانگا بخۆن که که مێ پەشکە ی پێوه کرابوو. له پۆله تدا وا دەردەکهوت که هەر ئەو دایکه کارکرده و خەمخۆرە ی جارانه، وەلی له ناوه و هدا هەستی به شه پۆلی نائومییدی دەکرد و له زاریدا هەستی به تالییه کی وهک گوژالک دەکرد.

دوای نانی شیوان، ئیلا له ناندینه که له بەردەم میزی نانخواردنە که به تەنها دانیشت و خامۆشییه کی قورس بآلی به سەردا کیشا. له ناکاو بۆی دەرکهوت که ئەو کاری خواردن ئاماده کردنه و ئەو سەعاته دووردریژانە ی به کاری قورسەوه به سەری بردوو، بیزارکه ر و گیلایه تی بووه. هەستی کرد حەسرهت بۆ خۆی هەلده کیشیت. حەسره ته که یشی بۆ ئەو بوو، تەمەنی خۆی له چل سال دەدا و شتیکی گرینگی له ژیانیدا بەدی نەهینابوو و بی ئەوهی که سیک داوای لی بکات، خۆشه ویستییه کی زۆری به خیزانه که ی به خشی بوو. له پەر بیرکردنه وهی که و ته سەر پۆمانی (کفری شیرین) که تیندا که سایه تی شەمسە ته وریزی سەرنجی راکیشابوو.

'چەند خۆش بوو که که سیک و هک ئەو لیتره بوایه، به شوخییه وه ئەمە ی به خۆی گوت: 'له گەل پیاویکی وهک ئەودا پوژیک به ناخۆشی تیناپەریت). ئەو وینەیهی که له خەیاالی ئەمدا وینا بووبوو، دیمەنی پیاویکی بالابەرن، پەشتالە، مۆن بوو، پانتۆلیکی چەرم و چاکه تیک له شیوهی ئەوانە ی ماتۆرسوارەکان له بەری دەکن، له بەری بوو. پرچیکی پەش به سەر شانەکانیدا هاتوو ته خواری و سواری ماتۆریکی هارلی دیفیدسنی سووری بریقه دار بووه و له هەردوو لای سوکانه که یه وه گولینگی رەنگاوپرەنگ شوپوونه ته وه. بهم وینا کردنه زەردە ی هاتی. ماتۆرسواریکی قۆز و سەرنج راکیشە، سۆفییه ک به سەر ریگه یه کی تیزرەوی و چۆلدا ماتۆرە که ی دەهاژوویت. ئەری باشتەر نییه له گەل پیاویکی ئاوهادا سوار بیت و داوای لی بکهیت بنگه یه نینته چی؟

نییه هه تاهه تایه بهردهوام بیت، چونکه شارهکان لهسه کۆلهکهی رۆحی وهستاون و مینا چهند ئاوینهیهکی گهوره دلی دانیشتوانهکانیان پیشان ددهن، گهر ئهم دلانه تاریکداهاتن و بروایان لهدهست دا، ئهوا درهوشانهوه و بههایان لهدهست ددهن. ئهوه بهسه زۆر شاردا هاتوه و بهردهوامیش پوودهات.

جگه لهوهی سهرم بابهدهم، نه متوانی هیچ بکهه. شه مسی ته وریزی به لای مندا ئاوری دایهوه و کهمهکی بیری رۆیشت، دۆستانه چاوهکانی پرووکاند و ههستم کرد چاوهکانی چون خۆریکی سووتینه دایساون. ئیدی بۆم پروونبووهوه که به لیهاتووویهوه شایانی ناوهکهی خۆیهتی. ئاخو ئه پیاوه بهجۆش و چالاکی و درهوشانهوهیهوه له ناوهوهی خۆیدا وهک تۆپهله ئاگریک دهسووتا. بهراستی شه مس (خۆریک) بوو بۆ خۆی.

بهلام بۆچوونی دادوههکه جیاواز بوو. ئهوهبوو گوئی: "ئیهوهی سووفیهکان به چهشنی فهیلهسووفهکان و شاعیرهکان، شتهکان زۆر ئالۆز دهکن! چ پێویست بهم ههموو وشانه دهکات؟ مرۆف بوونهوهری سادهن و پنداویستییهکانیشیان هه سادهن. ئهوهی دهکهویته ستۆی سههرکردهکان ئهوهیه بهدهم داواکارییهکانیانهوه بچن و ههولبدهن گومرا نهبن و له رینگهی راست لانهدهن، ئههههش وا دهخوازیت شهریعت به وردی جیهیجی بکری."

شه مسی ته وریزی وتی: "شهریعت مینا مۆمه، پرووناکییهکمان بۆ دابین دهکات نرخه تهواو نابیت، لی گهرهکه بیرمان نهچیت که مۆم یارمهتیمان ددهت تا له تاریکیدا له شوینیکهوه بۆ شوینیکی تر بچین. خۆ ئهگهر بیرمان چوو که ئیمه بۆ کوئی دهچین و تهها چاومان بریبه مۆمهکه، ئیدی چ سوودیکی ههیه؟"

دادوههکه به زهردهخهنهیهک لالیتهکانی کشان و دهموچاوی ویکهاتهوه. شه پۆلیکی پهژاره به جهسته مده تپهپهری. ئاخو چونه نیو گفتوگۆیهک دهربارهی گرینگی شهریعت، ئینجا لهگهله پیاویکیشدا ئهکهکهی وا بخوازیت فهرمانداری خهلی بکات و زۆر جاریش هه به پێی شهریعت سزایان بدات، مهله کردنیکه له ئاویتی ترسناکدا. تۆ بلیت شه مس ئههه نه زانیت؟

له کاتیکدا له بیانگیکی گونجاو دهگه پام تا دهر ویشه که له ژورره که ببه مه دهره وه، گویم لئ بوو ده لیت: ریسایه ک هه یه به سهر ئه م دۆخدا جینه جی ده بیته.

دادوهره که به گومانه وه پرسیی: "چ ریسایه ک؟".

شه مسی ته وریزی وه ک ئه وهی کتینیکی نادیار بخوینته وه، راست راوه ستا و چاوه کانی جیکیر کرد و گوئی:

(هر خوینهریکی قورئانی پیروز به گویره ی قولی تیگه یشتنی به ئاستی جیاواز تیی ده گات. چوار ئاستی تیگه یشتن هه یه: ئاستی به کم له واتای دهره کی خۆ دهنوینیت، ئه مه ش واتایه که هه موو خه لکی قنیاتی پیده که ن، ئینجا ئاستی ناوه کی 'باتینی' دیت، له ئاستی سئیه مدا ناوه وه ی ناوه کی دیت، به لام ئاستی چوارهم قوولاییه و ناگری به وشه دهر ببرد ری، بۆیه وه سپکردنی هه سته مه).

شه مس به دوو چاوی دهره وشاوه وه له سهری رۆیشت: 'به لام ئه و زانایانه ی که پی له سهر شه ریعت داده گرن، ئه وانه ته نها واتای دهره کی ده زانن، هه رچی سۆفیه کانیشن واتای باتینی ده زانن، به لام وه لی و پیاوچاگان ئه وانه ن که ناوه وه ی ناوه کی ده زانن. له کاتیکدا ته نها پیغه مبه ران و پیاوچاگان و نزیکانی خودا ئاستی چوارهم ده زانن.

(ئایا مه به ستت ئه وه یه که سۆفیه کی خواسایی له زانایه کی شه ریعت پتر له قورئان تیده گات؟، دادوهره که به دم پرسیار کردنه وه به په نجه کانی له قاپه فه خفوریه که ی ده دا.

زه رده خه نه یه کی کال و شوخی نامیز له سهر لئوه کانی دهر ویشه که نه خش بوو، به لام پاسووخی نه دایه وه.

"هیی برادر، وریابه"، دادوهره که گوئی: "له نیوان قسه کانی تو و کفر کردنیکی ته واودا داویکی باریک هه یه".

خۆ ئه گه ر له م وشانه دا هه ره شه یه کی شاراوه هه بوو بیته، وا دیاره دهر ویشه که ئاگای لئ نه بووه، پرسیی: "به دیار یکراوی کفری ته واو چیه؟"، دوا ی ئه وه ی هه ناسه یه کی قولی هه لکیشا، له سهری رۆیشت: "رینگم بده با چیرۆکیکت بۆ بگنر مه وه".

سندووقیکی دهکردم تا وهک خۆی بېمه دارتاش. ئهوه بوو باسی ئهوه فریشتهیه م بۆی کرد که دههاته خهونم.

‘رۆله، خهیاڵیکی سه رکیشته ههیه،’ باوکم به ساردوسرپییه که وه ئه مهی گوت، ‘باشتر وایه ئه وه بۆ که س باس نه که یت. نامانه وئ لادنییه کان به م شتانه بیزار بکه ین.’

زۆری پئ نه چوو هه ندئ له دراوسیکان له کن دایبایم گله بیان لی کردم و به وه خه تاباریان کردم که گویا پهفتاری نامۆم ههیه و ترس دهخمه دلی منداله کانیانه وه.

باوکم وتی: ‘کوړم من له پهفتاره کانت تیناگم. بۆچی به وه دانا که ویت که تۆ جیاوازییه کت له گهل دایک و باوکت نییه؟ ئاخو هه موو مندالیک به دوای ریچکه ی دایبایی خۆیدا دهروات و وهک ئه وان دهکات، گهره که تۆش وا بکه یت.’

ئهو دهمه زانیم له گهل ئه وه ی دایبایم خۆش دهوین و حهز ده که م پێیانه وه پابه ند بم، وه لی بۆ من نامۆ بوون.

‘باوکه، من له هیلکه یه که وه ده رچووم جیا یه له وه هیلکه یه ی که منداله کانی دیکه تی لئوه ده رچوون. تکات لی ده که م وام دابنی مر او بیه کم و له گهل مریشکان ده ژئ. ئه وه ئاوه ی تۆ ده ترسینیت، ژیان به من ده به خشیت، من مه له وان ی ده زانم، بۆیه مه له ده که م. ئۆقیانووس نیشتمانی منه، گهر له گهل مدایت، وه ره بۆ ناو ئۆقیانووسه که، خۆ ئه گهر نایه یت، ئیدی واز له ده ستیوه ردانی ژیانم به ینه و به ره و کولانه ی مریشکان بکه پئوه.’

هه ردوو چاوی باوکم کرانه وه، ئینجا بچووک بوونه وه، به پوو خۆشییه وه گوتی: ‘گهر تۆ ئیستا به م شیوازه له گهل باوکتدا بدوینیت، ئه ی که گهره ده بییت، ده بی له گهل نه یاره کانت چۆن قسه بکه یت.’

له گهل ئه وه ی دایک و باوکم خه م دایگرتبوون، خه وینینه کانیشم به رده وام بوون، به لکو زۆرتر بوو بوون. دایبایم تا دههات تووره ده بوون و ده شله ژان، بۆیه ههستم به خه تاباری ده کرد، چونکه خه ونه کان بیتاری کردبوون، لی نه مده زانی چۆن سنووریک بۆ ئه وه ونانه دابنیم. خۆ ئه گهر ئه وه شم له توانادا بوایه، پیم وا نییه ههنگاوم بۆ ده نا. ماوه یه کی زۆری نه برد ماله وه م

جیهیتشت و ئیدی نهگه پامه وه. له وساوه وشه ی ته وریز بوو به په یقینکی شیرین و ناسک، نایاب و به زهمزه مه یه کی وا له سهر زمانم ده توایه وه. سئ بۆنی ئەم شوینه بوون به یاده وه ریم که ئەمانه ن: داری هه لپاچراو، نانی له تووخه شمشاخ دروستکراو، بۆنی به فیری نه رم و تازه.

به م ئاوه ایه بووم به ده رویش و له شوینیکه وه بۆ شوینیکی تر ده گه پام، له جارێ زیاتر له یه ک شوین نه ده نوستم، له ناو هه مان قاپی چینی دا دوو جار خواردنم نه ده خوارد. وام لیته ات له هه موو پوژیکدا له ده ور به ری خۆم ده موچاری جیام ده بینی. که برسیم ده بوو، به لیکدانه وه ی خه ون بری پارهم ده ست ده که وت. پوژه ه لات و پوژاوا ده گه پام و له هه موو شوینی منی خودام ده کرد، له ژیانیک ده گه پام که شایسته ی ژیان بیت، له زانیاری نوێ و زانستی شایان ده گه پام. له بهر ئه وه ی له هیه چ شوینی ره گوریشه م نه بوو، هه موو دنیا بوو به هی من و له هه موو شوینیکی ده گه پام.

له میانه ی گه شته کانه وه هه موو جوړه ریگه یه کم گرت بهر، ئیدی هه ر له ریگه ی بازرگانی میلییه وه بیگره تا ده گاته ئه و کویره پینانه ی که چه ندین پوژ ناتوانیت زینده وه ریکی تیدا ببینیت. له پوخته کانی ده ریای ره شه وه بۆ شاره کانی ولاتی فارس، له ده شتاییه هه راوه کانی ئاسیای ناوینه وه بۆ ته پوژگه لمینه کانی دوورگه ی عه ره بی. دارستانی چر و له وه رگای ته خت و بیابانی زۆرم بری. له چه ندین خان و له چه ندین حه وان وه گه مامه وه، له چه ندین کتیبخانه ی گشتی و کۆن گفتوگۆم له گه ل پیاوانی ئه هلی زانست کرد، گویم له مامۆستایانیک گرت که له حوژه کاندایه قیزی مندالیان فیرده کرد. له گه ل فه قیانی حوژه کاندایه ده رباره ی زانستی لیکدانه وه و زانستی لوژیک گفتوگۆم ده کرد. سه ردانی چه ندین په رستگه و مه زارگه و دیر و گوړی پیاوچاکانم کرد، له گه ل خه لکانی پشت له دنیا کردوو له ئه شکه وته کانیان تیرامانم چه رباند. له کوړی زیکردا به شداری ده رویشانی دیکه م کرد، له خزمهت هۆشمه نداندا خۆم کرده کرد، له گه ل خودانه ناساندا شیوم ده خوارد، له گه ل کاهینانی ئه فسوونکار له بهر تریفه ی مانگ سه مام کرد. ئیدی له هه موو نه ته وه و تیره یه ک، له هه موو ته مه ن و پیشه یه ک خه لکانیکم ناسی و پووداوی خۆش و ناخۆش و په رجووی زۆرم دی.

له دهره وه خۆر پرووی له ئاوابوون بوو، ئاسمان پهنگی سیپه ریکی سوور ئامالی لئ نیشتبوو، ناوبه ناو هه وریکی خۆله می شیی تاریک بهری دهگرت. دواى كه مئ دادوهره كه هه ستایه سه ر پئ و گوتی كه چه ندین کاری گرینگی له پیشه و ده بی جینه جینان بکات.

دواى ئه وهی سووکه ئاماژه یه یه کی بۆ کردم و نیگایه کی ساردوسری شه مسی ته وریزی کرد، بی ئه وهی شتی بلیت، چوو ده ره وه و پیاوه کانی دوا یکه وتن.

"پیم وایه كه دادوهره كه زۆر خوشی پیتدا نه هات"، دواى ئه وهی هه موان پویشتن وام به شه مس گوت.

شه مسی ته وریزی قژه که ی له سه ر ده موچاوی دوورخسته وه و به زه رده خه نه وه گوتی: "گرینگ نییه، من له گه ل ئه و که سانه ی که خوشیان ناویم، راهاتووم".

هه ستیکی وروژاو دایگرتم. له بهر ئه وهی ده میکه من به رپرسی ئه م ته کنیهم، بۆیه ده زانم میوانیکی ئاوها زۆر روو ناکاته ئه م ته کنیه. پیم گوت: "ده رویش، پیم بلی که سیکی وه ک تۆ چ شتی تۆی بۆ به غدا هینا؟".

په رۆش بووم وه لامه که ی بژنه وم، وه لئ به شیوه یه کی سه یر هه ستم کرد سلی لئ ده که مه وه.

ئىيلا

نۇرتامبىتون، ۲۰ ئىي ئايارى ۲۰۰۸

بۇ شەۋى ئىيلا كە شوۋەكەى بۇ مال نەگەراپەۋە، لە خەۋندا چەند
ژنەسەماكەرىكى پۇژھەلاتىيى بىنى، سەمايان دەكرد، دەرويشگەلىكى بىنى بە
دەورى خۇياندا دەسوۋرپانەۋە، ھاۋكات لە يەكى لە خانەكانى سەر پىگە
ژمارەيەك لە جەنگاۋەرى توندوتىژى بىنى، نانايان دەخوارد و قاپەكانيان
پېۋو لە ناسكەنان و شىرىنى بەلەزەت.

ئىنجا لە ولاتىكى بىانيدا لە بازارپىكى جەنجال و پېر جوۋلە و چالاکى
قەلەيەكدا خۇى بىنى لە كەسىك دەگەپىت، خەلكەكە ۋەك ئەۋەى لەسەر پىتم
و ئاۋازىكى نەبىستراۋ سەما بكن، لەسەرخۇ بە دەۋرىدا دەجوۋلىتەۋە.
پىاۋىكى قەلەۋ و سىمىلشۇپى راگرت تا دەربارەى شتى پىرسىارى لى بكات،
ۋەلى لە يادى نىيە چ پىرسىارىكى لىكرد. پىاۋەكە بە مۆنى تەماشى كىرد و
دووركەۋتەۋە. ھەۋلى دا لەگەل ژمارەيەك لە فرۇشىار و ھاتوچۆكەرانى ناو
بازارەكە قسە بكات، لى كەسى ۋەلامى نەدايەۋە. يەكەم جار ۋاى بە بىردا ھات
ھۆيەكەى ئەۋەيە كە ئەۋ بە زمانى ئەۋان قسەى نەكردوۋە، ئىنجا دەستى
خستە سەر زارى و بە ترسەۋە زانىى كە زمانى براۋە، بە ترسىكى زۆرتەرۋە
دېقەتى دەۋرۋبەرى خۇى دا و منەى ئاۋىنەيەكى كىرد تا ۋىنەى خۇى تىدا
بىنىت و دلنبا بىت كە ھىشتا ھەر خۇيەتى. لەبەر ئەۋەى لە بازارەكەدا ئاۋىنە
نەبو، دەستى بە گىران كىرد و بە دەنگىكى بىزاركەر بىداربوۋەۋە و
نەيدەزانى ئاخۇ ھىشتا زمانى ھەيە، يان نا.

كاتى ئىيلا چاۋەكانى كىردەۋە، بىنىى (سپىرىت) ۋەك ھاربوۋەك چىرئوك لە
دەرگى پىشتەۋە دەدات، رەنگە گىاندارىك ھاتىتە نىۋو بالكۆنەكەۋە و ۋاى لە

ئىيلا

نورتامبىتون، ۱۹ ى ئايارى ۲۰۰۸

بەر لە خۇراوا بون، پىش ئەوئى مندالەكان بۇ مال بگەرپنەو، ئىيلا ئەو لاپەرەيەى كە لە رۇمانى (كفرى شيرين) گە شىتبويىن، نىشانە كەرد و خستىيە لاه. ھەر وەك ھەزىك و ناسىنى ئەو پياوھى كە رۇمانەكەى نووسىو، ئىيلا ئىنتەرنىتى كەردوھ و بۇ دوزىنەوھى ناوى (ع. ز. زاھارا) بە بزوتنەرى گۇگۇل دەستى بە گەران كەرد و لە خۇى پرسى ئاخۇ چىى بۇ دەردەچىت، زۇر چاوپىنى نەكەرد، لەپەر تۇمارى كەسايەتتەكى بۇ دەركەوت.

ھەردو پەنگە سەرەككەكە كە لاپەرەكەيان رازاندبووھو، دوو پەنگى وەنەوشەى و پىرۇزەى بوون. لە سەرووى لاپەرەكەوھ وىنەى پياوئىك دەركەوت كە عەبايەكى سىپى ئاودامانى لە بەر بوو و بە ھىواشى بە دەورى خۇيدا دەسووراپەوھ. لەبەر ئەوھى ئىيلا لە ژياندا كەسىكى نەدىبوو سەماى دەرويشى بكات، بۇيە بە وریايەوھ نىگايەكى وىنەكەى كەرد. ناوئىشانى تۇمارەكە (تويگەھىلكەيەك ناوى ژيانە) بوو و لە ژىرىدا شىعەرىك نووسرابوو، ھەمان ناوئىشانى ھەبوو:

با ھەرىكەمان ئەوى ترمان بكا بە ھاوپىنى خۇى

با ھەرىكەمان لە خاك و پاى ئەوى ترمان چۆك دابدات

لە ناخماندا تەبايىەكى زۇر ھەيە، وا مەزانە تەنھا ئىمە دەيانىنن

لاپەرەكە لە ھەموو لايەكى دىئاوھ پىرپوو لە پۇستكارتى شاران و شوئان. لە ژىر ھەر پۇستكارتىكدا دەربارەى ئەو شوئە تايەتتە پوونكەردنەوھەك نووسرابوو. كە ئىيلا دەستى بە خوئندنەوھەيان كەرد، دەسبەجى سى زانىارى سەرنجيان راکىشا: يەكەم، پىتى (ع) كورتكراوھى ناوى (عەزىز)ە. دووھەمیان،

عەزیز خۆی بە سۆفی دادەنیت. سێیەمیان، ئیستا عەزیز بۆ گواتیمالا سەفەری کردووە.

لە گوشەیه‌کی تردا چەند نموونەیه‌کی لەو وێنانه بینی که گرتبوونی زۆربه‌یانی بە جۆرەها ڕەنگ و مەیل و ئارەزوو ویتاکرد. سەرباری جیاوازی زۆریان، بە شیوه‌یه‌کی سەیر هەندیکیان لە هەندیکیان دەچوون: ئاشکرا بوو لەنیو هەموو وێنەکاندا شتیکی بزر بوو کۆیدەکردنەو. ڕەگەزی ونبوو لای هەندیکیان شتیکی سادە بوو، وەک گوارە، یان پێلاو، یان قۆپچه. هی هەندیکی تریان لەوێ گرینگتر بوو، وەک ددان، یان پەنجە، یان هەندێ جار لاق. لەژێر وێنەکاندا ئەمەى خویندەو:

ئیمە هەرچیپەک بین، یان لە هەر شوێنیک بژیین، وەک ئەوێ شتیکیان ون کردبیت و دەبێ بیدۆزینەو، لە دلی خۆماندا هەست بە ناتەواوییەک دەکەین، لی زۆربه‌مان قەت ئەو شتە نادۆزینەو، ئەوانەش که لە توانایاندا بیدۆزینەو، تەنها کهمیکی که میان زات دەکات بچیتە دەرەو و بەدوایدا بگەریت.

ئێلا لاپەرەکه‌ی سەرەوژوور و سەرەوخوار جوولاند و یەک لە دواى یەک لەسەر پۆستکارته‌کان کلیکی کرد تا گەورەیان بکاتەو. هەموو ئەو ڕوونکردنەوانەى خویندەو که عەزیز نووسیبوونی. لە دامینی لاپەرەکه‌دا ناوینشانی پۆسته ئەلیکترۆنییه‌که‌ی دۆزییەو: azlzzahara@gmail.com لەسەر پارچه‌ کاغەزێکی بچووک نووسی که بە تەنیشتییه‌و یەکن لە شیعەرەکانی ڕۆمی بینی:

عەشق بکه بە سەرمەشقت، عەشق! وەک دەبینی

ژیان بەبێ عەشى بێگەرد دەبیتە باریکی قورس

لە کاتیکی ئێلا ئەم چامەیه‌ی دەخویندەو، بێرۆکه‌یه‌کی سەیر لە سەریدا چه‌خمباخەى دا. هەستیکی ڕەوتەنى دایگرت، ڕەنگە عەزیز. ز. زاھارا ئەم هەموو شتەى لە تۆمارە تاییه‌ته‌که‌ی خۆی- وێنەکان و ڕوونکردنەوکان و وەرگرتنەکان و چامەکان - لە خوشی چاوه‌کانی ئەم دانابیت. بێرۆکه‌یه‌کی تا ڕادەیه‌ک سەیر و خۆبەزلزانی بوو، وەلى بۆ ئەو واتایه‌کی نایابی هەبوو.

* * *

ئىلا كۆمپيوتەر دەستىيەكەى داخست، كە زانىى لە شوئىتىكى دورى
دنيا كەسىكى نەناس ھەيە و لەپاي ئەو و لەپاي بەختەوهرىي ئەودا نزا دەكات،
خۆشئوودىيەك سەراپاي گرتەوہ. چاوەكانى نوقاند و بىرى لە ناوى خۆى
كردەوہ كە لەسەر پارچەكاغەزىك نووسراوہ و بەقەد لقتىكى درەختى
ئاواتەكانەوہ وەك كۆلارەيەكى كاغەزىن شوپووەتەوہ و بە ئازادى و
شادمانى لە ھەوادا دەشەكىتەوہ.

دواى چەند خولەكىك، دەرگاي ناندىنەكەى كردەوہ و بەرەو ھەوشەى
پشتەوہ پۆىشت، تا چىژ لە ھەواى سارد و سازگار وەرېگرىت. بە
تەنىشتىيەوہ (سپىرىت) بە شلەزاوييەوہ وەستابوو و دەوہرى. چاوەكانى
سەگەكە بچوو كىوونەوہ، ئىنجا بە پەژارەوہ كرانەوہ، وەك ئەوہى لە دوورەوہ
ھەستى بە شتىكى ترسناك كردبىت، گوئيەكانى قوتكردەوہ. ئىلا و سەگەكەى
لەبەر تريفەى مانگى كۆتايى بەھاردا بە تەنىشت يەكەوہ وەستابوون و
چاويان بربووہ تارىكايى چر و بىكۆتايى، لەو شتانە دەرسان كە لە تارىكيدا
دەجوولانەوہ، لە ناديارىك دەرسان.

فه قیکه

به‌غدا، نیسانی ۱۲۴۲

به ئیکلامیکی زوره‌وه، دادوهره‌که‌م گه‌یاندە دەرگا، به په‌له بۆ ژووری دانیشتن گه‌رامه‌وه تا قاپه پیسه‌کان کۆبکه‌مه‌وه، به‌لام به بینینی باوه زه‌مان و دهرۆیشه‌که واقم ورم، وه‌ک چۆن به بیده‌نگی جیم هیشتیبوون، هیچیان قسه‌ی نه‌ده‌کرد. به‌تیل چاو ده‌ستم به چاودیریکردنیان کرد، له خۆم پرسى ئایا ده‌کری دوو که‌س به‌بێ ئه‌وه‌ی ده‌م هه‌لینن، پیکه‌وه قسان بکه‌ن. له‌سه‌ر خۆ ده‌بزوام، سه‌رینه‌کانم ریکده‌خست، ژووره‌که‌م پاکده‌کرده‌وه، ورده‌نانم له‌سه‌ر فهرشه‌که هه‌لده‌گرت، ئینجا هه‌ستم کرد ئیدی هۆیه‌ک نییه‌ بینه‌ وای مانه‌وم.

به خاوه‌خلیچکی و له‌سه‌رخۆ، پینه‌کانم به‌ره‌و ناندینه‌که بکیشیان کردم. چیشتلینه‌ره‌که هه‌ر ئه‌وه‌نده چاوی پیکه‌وتم، ریزی فرمانی پیدام: (میزه‌که پاکبکه‌وه، زه‌وییه‌که پاکبکه‌وه! قاپه‌کان بشۆ! تۆزی ئاگردان و دیواره‌کانی ده‌وری برژینه‌ره‌که بته‌کینه. که ئه‌وانه‌ت ته‌واو کسرد، بیسرت نه‌چیت ته‌له‌مشکه‌کان سه‌ح بکه‌یته‌وه). شه‌ش مانگه له‌وه‌ته‌ی پیم ناوه‌ته نیو ئه‌م ته‌کینیه‌وه چیشتلینه‌ره‌که به شیوه‌یه‌کی خراب مامه‌له‌م له‌گه‌لدا ده‌کات. رۆژانه زۆرم لینه‌کات وه‌کو سه‌گ کار بکه‌م، پینی ده‌وتم که گوايه ئه‌م شیوه ئازاردانه‌م به‌شیکه له‌مه‌شقی رۆحی، وه‌ک ئه‌وه‌ی شتتی ئه‌و قاپانه‌ی که توژی چه‌ورییان پتویه‌یه مه‌شقی رۆحی بیت.

چیشتلینه‌ره‌که پیاویکی که‌مدوو بوو و ئه‌م دهربرینه‌ی لی خوش هاتبوو: (پاکی نوێزه و نوێژ پاکیه).

جاریکیان زاتم کرد و گوتم: گه‌ر ئه‌وه راست بیت، ئه‌وا هه‌موو کابانانی مالان له به‌غدا ده‌بوون به رابه‌ری رۆحی.

هاوسه رگيريه كه يان هه لېوه شينته وه، كچه كه ميش رقى لى هه لگرتووم و نايه وئى قسه م له گه لدا بكات. هه ست ده كه م مامه له كردن له گه ل تودا خوشه، چونكه وا دياره دهر باره ي خوشه ويستى هاوبۇچوونين.

داواى لتيوردن ده كه م، كه دهر باره ي كيشه تاييه تاييه كانى خوم قسه ت بۇ ده كه م. من ئەمەم نە دە ويست. (ناونيشانه ئەليكترونئيه كه تم دۇزيبه وه) و له توماره تاييه تاييه كه تدا وا هاتووه كه تۇ ئيستا له گواتيمالايت. بيگومان سه فه ركردن بۇ شوئنانى دنيا شتيكى خوشه. گهر ريكه وت و سه ردانى بۇستنت كرد، رهنگه چاومان به يه ك بكه ويت و به دەم قاوه خواردنه وه وه گفتوگو يه ك بكه ين.

به هيوای خوشيت

ئىيلا

يه كه م نامه ي ئەليكترونى بۇ عه زيز، پتر داوه تيك بوو نه ك نامه، هاواريك بوو بۇ به دهنگه وه هاتن، به لام ئيلا كاتى به بيدهنكى له ناندينه كه ي دانيشت، هه ستى به وه نه كرد كه نامه ي بۇ نووسه ريكي ناديار نووسيوه و چاوه رپى ئەوه يشى نه ده كرد كه نه ئيستا و نه له بانه رۆژدا چاوى پى بكه ويت.

نااسایی دهیستن، ناوی لیدنه‌نین خون، بویه وام لیهای رقم له وشه‌ی خون و خه‌ونینیش ده‌بووه‌وه.

ده‌رویشه‌که وهک ئه‌وه‌ی له‌پر ده‌نگیکی بیستیت، وازی له قسه‌کردن هینا، له دواییدا شتیکی سه‌یر پووی دا. هه‌ستایه سه‌ر پی و به سه‌نگینی و ئارامیه‌وه به‌ره‌و ده‌رگا‌که بۆ لای من هات و ته‌ماشای ده‌کرد. وهک ئه‌وه‌ی له‌میانه‌ی ده‌رگا داره‌که‌وه شت بیین، پیده‌چوو بزانتیت من خۆم لئ داگرتوون. دلم به توندی که‌وته خورپه. ویستم برۆم و به‌ره‌و ناندینه‌که بگه‌رپیمه‌وه، لئ نه‌مزانی چۆن ئه‌وه بکه‌م. قۆله‌کانم و هه‌ردوو لاقم و هه‌موو جه‌سته‌م وشک بوون. له پشت و له‌میانه‌ی ده‌رگا‌که‌وه، چاوه نادیاره‌کانی شه‌مسی ته‌وریزی ته‌ماشایان ده‌کردم.

ترستیکی زۆرم لئ نیشت، هه‌ستم کرد هینیکی گه‌وره به جه‌سته‌مدا ده‌گه‌ریت. نزیکه‌وته‌وه و ده‌ستی خسته سه‌ر ده‌سکی ده‌رگا‌که، وه‌لی هه‌ر ئه‌وکاته وای بۆ‌چووم که ده‌رگا‌که ده‌کاته‌وه و ده‌مگریت، وه‌ستا. له‌م مه‌ودا که‌مه‌وه ده‌موچاویم نه‌بیینی و نه‌مزانی چ شتی وای لیکرد که رابوه‌ستیت. به شتیوه‌یه‌کی توانا‌پرووکتین دوو خوله‌کی دوورودریژ چاوه‌ریمان کرد، ئینجا وه‌رسورا. که له ده‌رگا‌که دوورکه‌وته‌وه، له‌سه‌ر گیرانه‌وه‌ی چیرۆکه‌که‌ی رۆیشت:

"که که‌می گه‌وره‌بووم، جا بۆ ئه‌وه‌ی هه‌ر کاتی تووشی خه‌ونینین بووم وا بزانی که خون نابینم، داوام له خودا کرد که له خه‌ونینین بییه‌شم بکات. خودا نزاکه‌می گیراکرد و خه‌ونینینی له‌کوڵ کردمه‌وه. ئاوها ئیدی خه‌ونم نه‌بیینی."

شمسی ته‌وریزی به‌ر له‌وه‌ی بلیت: "خودا توانای خه‌ونینینی لئ سه‌ندمه‌وه، به‌لام به‌وه قه‌ره‌بووی بۆ کردمه‌وه که توانای لیکدانه‌وه‌ی خه‌ونی که‌سانی دیکه‌ی پی به‌خشیم. من لیکده‌ره‌وه‌ی خه‌ونانم، له‌ته‌ک په‌نجه‌ره‌ کراوه‌کانی ژووره‌که وه‌ستا و ته‌ماشای خوناوی بارانه‌که‌ی ده‌کرد و بییری ده‌کرده‌وه.

چاوه‌رینی ئه‌وهم ده‌کرد که باوه‌زه‌مان به‌م گالته‌جارییه باوه‌ر نه‌کات و وه‌ک چۆن به سه‌رکۆنه‌کردنی منه‌وه ماندوو بوو، ئه‌ویش سه‌رکۆنه بکات.

به لام سهید به ریزه وه سهری له قاند و گوتی: "پنده چیت تو که سیتی
 نااسایی بیت. پیم بلنی چیت دهوی تا خزمهتت بکم."
 "نازانم. له راستیدا، من ئومیدم ئه وه بوو که تو بتوانیت پیم بلنیت چون
 ده توانیت یارمه تیم بدهیت."
 "مه به ستت چییه؟"، سهید پرسیی و نیشانهی سه رسورمان له ده موچاویدا
 نه خش بوو.

"من ده رویشیکم و نزیکه ی چل ساله به ولاتاندا ده گه ریم و شاره زای
 شیوازه کانی سروشت بووم. هرچنده شیوازه کانی کومهل بو من نامون،
 به لام گه پنیوست بکات، ده توانم به قهه درندهیی گیانداریکی کتوی بجهنگم،
 به لام ناتوانم ئازاری که سیک بدهم. ده توانم که لووه کانی ئاسمان بژمیرم، له
 دارستانه کانددا درهخته کان له به کتر جیابکه مه وه، وه ک کتیبیکی کراوه جووری
 که سه کان ده خوینمه وه که خودا له شیوهی خوی ئه فراندوونی."

شه مس که مه کیک وه ستا و چاوه رپی کرد تا سهید فانوسیکی پیکرد، ئینجا
 له سهه و ته که ی به رده وام بوو، "به کئی له ریتساکان ده لیت: له م گه ردوونه دا
 له میانه ی هه موو شتیکه وه و له میانه ی هه موو که سیکه وه ده توانیت خودا
 بخوینیته وه، چونکه خودا له مزگهوت یان له که نیسه یان له که نیشت قه تیس
 نییه، لی تو گه هیشتا بتههوی بزانیته عه رشه که ی به دیاریکراوی له کوئییه،
 ته نها به ک شوین هه یه ده توانیت تیندا لیتی بگه ریتت، ئه ویش دلی عاشقیکی
 راسته قینه یه. ئیدی دوا ی بینینی ئه و که سیک ناژی، دوا ی بینینی ئه و که سیک
 نامریت. ئه وه ی بیدوزیته وه هه تاهه تابه له گه لیدا ده میتیته وه."

له بهر ئه و تیشکه کز و له رزۆکه دا، شه مس بالابه رزتر دیار بوو، پرچه که ی
 له شیوه ی شه پۆلی ناریکدا به سهه شاننه کانددا شوپبوو بووه وه.

"به لام زانیاری گه له شوینیکه وه هه لئه قولیت، له ئاویکی که مخویتی بن
 گولدانیکی کۆن ده چیت. ئه وه سالانیکه من داوا له خودا ده کم که هاوه لیکم بو
 بنیریت تا ئه و زانیارییه ی له گه لیدا به ش بکم که له ناخی خۆمدا
 کۆمکردووه ته وه. له ئه نجامدا کاتی له سه مه رقه ند بووم هه ر له و پوانینه مه وه
 زانیم که ده بی به دوا ی ئه و چاره نووسه مدا بو به غدا بپم. من ده زانم تو ناوی

هاوله کهم دهزانیته و دهشزانیته له کوئییه، ههروهها دهزانم که تو ئیستاش نه بیته، له مهولا ههه پیم دهلیته.

له دهروه شهو خه ریکبوو بالی دهکیشا، له میانهی په نجه ره کراوه کانه وه تیروژیک له تیشکی مانگ دزه ی دهکرد. زانیم که درهنگم به سهردا هاتوو. بیگومان چیشتلینه ره که لیم دهگه پیت، به لام گویم پی نه دا. بق یه که مین جار بوو ههستم به بهخته وه ری کرد، چونکه گوپرایه لیم فه راموش کردبوو.

"نازانم جووری ئه و وه لامانه چین که له من داوایان ده که یته، سهید وره وریکی کرد، "خو ئه گه ره له چاره م نووسرابیته زانیاریه که ئاشکرا بکه م، دهزانم ئه وه له کاتی خویدا ههه روودهدات. ئیدی تا ئه و کاته ده توانیته وه که میوانیک له لامان بمینیته وه."

که ده رویشه گه پیده که ئه وه ی ژنه وت، به خاکه رای و پیزانیته وه داچه مایه وه تا دهستی باوه زه مان ماچ بکات. له و ساته دا سهید پرسیاریکی سهیری کرد: "تو گوته ئاماده یته هه موو ئه وه ی دهیزانیته پیتشکه شی که سیک دی که ی بکه یته. دهتهه وی وه که ئه وه ی راستی مرواریه کی به نرخ بیته و له ناو دهستدا رایبگریته و پیتشکه شی که سیک دیاریکراوی بکه یته، به لام که سیک دلای و الا بکات تا به پیری رووناکی رۆحیه وه بجیت بو ههه مروژیک کاریکی ئاسان نییه. تو هه وره بروسکه ی خودا ده دزیت. ئه ی به رانه به ره وه ده توانیته چ شتیک به خشیته؟"

تا له ژیاندا ماوم وه لامه که ی ئه و کاته ی ده رویش له یاد ناکه م. بروکانی هه لبری و به دلنیا یه وه وتی: "من ئاماده م سه ری خو م پیتشکه شی بکه م."

ترسام، ته زوویه کی سارد به پشتندا تیپه پی. که گه رامه وه چاوه کانم خسته سهه درزی ده رگا که، بینیم که سهیدیش به وه لامه که ئه بله ق بووه.

"پیم وایه ئه مرۆ به گویره ی پیویست قسه مان کرد، باوه زه مان هه ناسه یه کی هه لکیشا و له سه ری رۆیشته: "بیگومان تو ماندوویت. با بانگی فهقی لاوه که بکه م، تا جیی خه وتنت پیشان بدات و پیخه فی پاک و قاپی شیرت بداتی."

شه مسی ته وریزی به ره و ده رگا که وه رسورا و ترسم لی نیشت نه بادا دووباره تیم بروانیته. وا دیاربوو که ته ماشای ده کردم، نیکاکانی ده رگا که

دهسمن و له بۆشایی و سووچهکانی پۆحم ورد دهیتهوه، لهو پازانه دهگه‌رپیت که تهنانهت له خۆمیش په‌نهانن. له‌وه‌یه جادووی ره‌ش بکات، یان له به‌ردهستی هاروت و ماروت، ئەو دوو فریشته بابلییه‌ی که قورئان باسیان دهکات، مه‌شقی کردبیت، یان به‌هره‌یه‌کی وای هه‌یه که ده‌توانیت له‌میانه‌ی ده‌رگا و دیواره‌وه شت ببینیت. شته‌که هه‌رچییه‌ک بیت ئەو ترسی خستووه‌ته دلمه‌وه.

“بئویست به بانگکردنی فه‌قیکه ناکات، له‌گه‌ل قسه‌که‌دا پیتمی ده‌نگی تا ده‌هات به‌رزده‌بووه‌وه: “هه‌ست ده‌که‌م ئەو له شویتیکی نزیکه و په‌نگه گویتیشی لیمان بووبیت.”

هاواریکی وام لی هه‌ستا په‌نگه مردووه‌کانم له نیو گۆره‌کانیانه‌وه بیدار کردبیته‌وه. به ترستیکی بئقه‌وام راپه‌پیم و له‌سه‌ر پینه‌کانم وه‌ستام و به‌ره‌و باخچه‌که رامکرد. له‌و تاریکیه‌دا له‌هه‌شارگه‌یه‌ک ده‌گه‌رام، وه‌لی له‌وی شتیکی کتوپری ناخۆش چاوه‌پێی ده‌کردم.

“هه‌ی بچکۆلی گیل، که‌واته تو لیره‌یت، چیشتلینه‌ره‌که هاواری کرد و گسکه‌که‌ی ده‌ستی راده‌وه‌شانند و به‌ره‌و رووم ده‌هات: “کورم، تو کیشته‌ت ناوه‌ته‌وه، کیشه‌یه‌کی گه‌وره.”

لابه‌لا ده‌ره‌پیم و دوا‌جار توانیم خۆم له گسکه‌که لابده‌م.

چیشتلینه‌ره‌که به هه‌ناسه‌برکێوه بانگی کردم: “بۆ ئیره وه‌ره، ئەگینا هه‌ردوو لاقت ده‌شکینم.”

وه‌لی نه‌چووم و وه‌ک تیر بۆ ده‌ره‌وه‌ی باخه‌که ده‌ره‌پیم. له‌و ده‌مه‌دا پوخساری شه‌مسی ته‌وریزی له به‌رچاوم ده‌دره‌وشایه‌وه، به دریزی ئه‌و پیگه پیناوپینچه‌ی که ته‌کیکه‌ی به پیگه سه‌ره‌کیه‌که‌وه ده‌به‌سته‌وه، هه‌ر رامکرد و رامکرد. تهنانهت دوا‌ی ئه‌وه‌ی زۆر دووریش که‌وتبوومه‌وه، له راکردن نه‌که‌وتم. دلم به توندی لێی ده‌دا و گه‌رووم وشک بووبوو. هه‌ر رامده‌کرد تا هه‌ستم به شلیوونی چۆکه‌کانم کرد، ئیدی توانای پۆیشتم نه‌ما.

ئىيلا

نۇرتامبىتون، ۲۱ ئايارى ۲۰۰۸

بەھيانىي پۇژى دواتر دەيفىد زوو بۇ مال گەپايەوۋە و ئامادەى شەپ و دەمەقالى بوو، بەلام سەيرى كرد ئىيلا لەنتو جىگەكەيدا لە پرخەى خەودايە و دەستنوسى پۇمانى (كفرى شىرىن) لە باوۋەشىدايە و پەرداخى بەتالى شەراب بە تەنىشتىيەوۋە دانراوۋە. بەرەو لاي پۇيشت تا دۇنيا بىت كە بە پەتۇ بچوۋكەكەى خۇى باش داپۇشىوۋە، بەلام زوو نيازەكەى گۇپى.

دواى دە خولەك ئىيلا لە خەو رابوو. كاتى گۇپى لى بوو لەسەر شۇركەكە خۇى دەشوات، سەرى سورما. ھەرچەندە ئەو لەگەل ئافرەتانى تردا سەرجىپى دەكرد و پوونىش بوو لەگەلىاندا شەوى بەسەر دەبىرد، بەلام لەسەر شۇركى مالەكەى خۇيدا نەبوايە، خۇى نەدەشت. كە دەيفىد لە خۇشتن بووۋەوۋە و بۇ ژوورەكە گەپايەوۋە، ئىيلا خۇى كرده خەوتوو تا لە چەندوچوونى نەھاتنەوۋەكەى خۇى دووربگرىت.

دواى سەعاتىك كەمتر، شووۋەكەى و ھەردوو مندالەكەى پۇيشتن و ئىيلا بە تەنھا لە ناندىنەكە دانىشت. وا دياربوو كە ژيان گەپراوۋەتەوۋە دۇخى ئاسايى خۇى. ئىيلا ئەو كىتپى چىشتلىتانەى كردهوۋە كە بە لايەوۋە پەسند بوو (چۇن ھونەرى چىشتلىتان ئاسان و لەزەتەخش دەكەيت؟)، دواى ئەوۋەى لە چەند بابەتىكى ھەلبۇزاردەى كۆلىيەوۋە، خواردىنكى ھەلبۇزارد كە ئامادەكردنى ھەندى قورس بوو، بۇيە ھەموو دواينىوۋەپۇكە پىوۋەى مژوول بوو.

شۇرباى گۇيكە ماسى لەگەل زەغفەران، گۇيزى ھندى، پرتەقالى جنراو و قارچك، گژوگىياى تازە، پەنبرى پۇزمارى، فاسۇلىياى سەوز، سىر و لىمۇى

تیکه لکراو و زهلاته‌ی که له‌رم، ئینجا دهرباره‌ی شیرینی برپاری دا: کیککی شکولاته.

چهند هۆکاریک هه‌بوون وایان له ئیلا ده‌کرد که حه‌ز له چیشتلینان بکات، چونکه حه‌زه‌که‌ی ههر ئه‌وه نه‌بوو له چهند که ره‌سه‌یه‌کی ئاسایی ژه‌مه‌خۆراکیکی به‌له‌زه‌ت ئاماده بکات و دل‌ی خۆش بێت و هه‌ست به خۆشحالی بکات، به‌لکو کاره‌که هه‌ستیکی سه‌یری ده‌خسته دل‌یه‌وه، له‌وه‌ش گرینگتر خۆی چیژی له چیشتلینان ده‌بینی، چونکه وه‌ک ئه‌وه‌ی مه‌ژگی ئارام بکاته‌وه، حه‌زی لێ ده‌کرد و داهینانی تیدا ده‌کرد. له ژیانیدا نان‌دین تاقه شوینیک بوو که له سایه‌یدا ده‌یتوانی له هه‌موو دنیا‌ی دهره‌وه خۆی دووربگریت و له ناوه‌وه‌یدا ره‌وتی رۆژگار بووه‌ستینیت. به خۆی ده‌وت ره‌نگه سینکس هه‌مان کاریگه‌ری له‌سه‌ر هه‌ندێ کهس هه‌بیت، وه‌لێ ئه‌وه هه‌میشه پێویستی به دوو کهس هه‌یه، که چی چیشتلینان هه‌موو ئه‌وه‌ی بنیاده‌م ئاتاجیتی کات و بایه‌خدان و کرپنی کۆمه‌لێ که ره‌سه‌ی لای به‌قاله.

ئهو که‌سانه‌ی له ته‌له‌فزیۆن به‌رنامه پێشکەش ده‌کەن ئاماژه به‌وه ده‌ده‌ن که چیشتلینان به‌نده به سرووش و په‌سه‌نایه‌تی و داهینانه‌وه. وشه‌ی دل‌خوازی‌شیان (ئه‌زموون)ه. لێ ئیلا له‌گه‌ل ئه‌و بۆچوونه نه‌بوو. بۆچی (ئه‌زموون) بۆ زانا‌کان و هونه‌رمه‌نده‌کان جێ ناهێلرێ! ئاخ‌ر چیشتلینان په‌یوه‌ندی به شته‌ بنه‌ره‌تیه‌کان و ره‌چاو‌کردنی مۆچیاریه‌کان و حکمه‌تی سه‌رده‌مه‌کانه‌وه هه‌یه. ئه‌وه‌ی له‌سه‌ر تۆ پێویسته بیکه‌یت په‌یره‌وه‌کردنی دابه‌ په‌سه‌نه‌کان و به‌کاره‌یتانیانه، نه‌ک ئه‌زموون‌کردنیان، چونکه سه‌رچاوه‌ی لێهاتووبی له چیشتلیناندا دابونه‌ریته‌کانه. هه‌رچه‌نده سه‌رده‌می نوێ به‌های ئه‌م شتانه‌ی که‌م کردووه‌ته‌وه، به‌لام زیان‌کیش له‌وه‌دا نییه که بنیاده‌م له خواردن چیکردندا کۆنه‌خواز بێت.

هه‌روه‌ها ئیلا رۆژانه گه‌شه‌ی به‌ کاره دووباره‌بووه‌کانی ده‌دا. له به‌یانیه هه‌موو رۆژیکدا، تا راده‌یه‌ک له هه‌مان کاتدا، ئه‌ندامانی خه‌زانه‌که‌ی قاره‌وته‌ی ده‌کەن، له پشووی کۆتایی هه‌فته‌دا بۆ هه‌مان مه‌له‌بندی بازارکردن ده‌پۆن، له په‌که‌م رۆژی په‌کشه‌ممه‌ی هه‌موو مانگی‌دا بۆ شیوکردن دراوسێ‌کانیان داوه‌ت ده‌کەن. له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ده‌یفید مژوولی کاره‌که‌ی بوو و کاتی به‌ده‌سته‌وه نه‌بوو،

ئىدى بەرپرسىيارىتى ماله كه كه وتبووه ئەستوى ئىلا: مشوورخواردن و سەرپەرشتىكردى دارايى مال، دووباره دەستپىداھىتان و رېكخستى كه لوپه له كان، چوونه بازار و دابىنكردى پىويستىيه كانى ماله كه، رېكخستى چەند خستەيه ك بۆ مندالە كان و يارمە تىدانىان له ئەر كه كانى قوتابخانە ياندا و شتى تر. له رۆژانى پىنجشە مووه كاندا بۆ (يانەى تىكه لكردى خواردنە كان) دەچوو، لەوئ ئەندامانى يانە كه قاپە خواردنى چەندىن ولاتيان تىكەل دەكرد و بە بەھارات و پىكھاتەى نوئ شىوازە كۆنە كانىان تازە دەكردەو. ھەموو رۆژانى ھەينىيەك له بازارى جوتيارە كاندا چەند سەعاتىكى بەسەردەبرد و دەر بارەى بەروبوومە كانىان لەگەل ياندا قسەى دەكرد و دىقەتى ئەو دەفرانەى دەدا كه خۆشاوى قوخی كه مشە كريان تىدا بوو، يان باشترىن شىوازى لىنانى قارچكى پۆرتابىلاى قەوارە بچووكى بۆ كرىارىك رافە دەكرد. كه بەرەو مال دەرۆيشتەو له رىزە دوكانىك ئەوہى بەرچاوى كەوتبا دەيكرى.

له ئىوارەى رۆژانى شەممەدا، دەيفىد لەگەل خۆيدا ئىلاى بۆ چىشخانە يەك دەبرد (تايلاندى بوایە يان ژاپۆنى)، گەر ماندوو يان سەرخۆش نەبوونايە، يان سەرودلەيان خۆش بوایە، ئەوا كه بۆ مال دەگەرانهو، پىكەوہ جووت دەبوون. ماچوموچى كورت و خىرا، جوولەى ناسكى له سۆزەوہ ھەلقولاو پتر له ئەفین. دەمى بوو گرى جووتبوونىان تىدا كوژابووهو. چەندىن ھەفتە تىدەپەرى بى ئەوہى توخنى يەكتر بکەون. سەير لەوہدا بوو ئىلا سەرجىتى بە شتىكى گرىنگ دەزانى، وەل ئەمىستا دواى ئەوہى ئەلھای كزبووبوو، ھەستى بە ئاسوودەى دەكرد و پى و ابوو كه خەرىكە رەھا دەبىت. بە شىوہ يەكى گشتى دەر بارەى ئەو بىرۆكە يەى كه ژن و مىزدىك ماوہ يەكى زۆر بەسەر ژن و مىزدايە تىياندا تىپەرى بىت، ئىدى وردە وردە جۆشى سروشتى لە دەست دەدەن، شىوازى پىكەوہ ژيان و پەيوەندىيەكى پر لە دلنباى و جىگىرى جىگەى دەگرىتەو، ئاواش ھەستى بە قايلبوونىك دەكرد.

تاقە كىشە يەك ئەوہ بوو كه دەيفىد وەك لەگەل ژنە كەيدا وازى له سەرجىتى ھىتابوو، وەك دىكە له دەرەوہ وازى نەھىتابوو، ئەمىش راستە و خۆ بە روويدا نەدەدا، بەلكو گومانە كانىشى دەر نە دەخست. جا لەبەر ئەوہى كەسىك له ھاوړى نزيكە كانىان بە نىوانىان نە دەزانى، ھىچ واتەوات و شتىكى

ئابرو و بهرانه پرووی نه دابوو، هیچ شتی نه بوو که زمانه کان بیتنه گډو، نه مه ش شته که ی بؤ ئاسان کردبوو که خوئی به بیتاگا پیشان بدات. نه یده زانی شوو که ی به وای په یوه نندیه کانیه وه له گهل ئافره تانی تر دا چون کاری خوئی ده کات، به تایبه تی له گهل ئافره ته جحیله یاریده دهره کانیدا، به لام پیاوو شته که ی به هیوری و لیژانییه وه ده کرد. جا له بهر نه وه ی خیا نه تکر د نیش بؤنی هیه و بهم ئاوه ایه ئیلا زور شتی ده زانی.

گهر ریزه پروو او یک قه و ما بان، له توانای ئیلا دا نه بوو که بزانت کامیان یه که م جار پروویداوه و کامه یان دوا ی نه وه پروویداوه. ئایا هؤیه که ی نه وه بوو که میزده که ی غایه نه تی لینده کرد؟ یان به ئاوه ژووه وه بوو؟ ئایا یه که م جار ده یقید غایه نه تی لیکرد، ئینجا نه می ش جه سته ی خوئی فه رامؤشکرد و ئاره زووی جوو تپوونی له ده ست دا؟

له هه ردوو باردا شته که وه ک خوئی مایه وه: ئیدی پرووناکی له نئوانیاندا نه مابوو، نه و پرووناکییه ی که یارمه تی ده دان له ئاوی ژن و میز دایه تییه کی نادیاردا مه له بکه ن و ته نانه ت دوا ی خسته وه ی سن مندال و تپه پینی بیست سال، له سه ر ئاره زووه سه ر ئاو که تووه کانیا ن بمیننه وه.

له ماوه ی سن سه عاتی دوا ییدا بیرو که کان له مه ژگیدا پینکا ده هاتن، له کاتینکا ده سته کانی شله ژابوون، ته ماته ی قازقاژ کرد و سیره که ی جنی و پیازه که ی سوور کرده وه و زه لاته که ی ئاماده کرد و پرته قالی پاککرد. به گویره ی نه و ئاموژگاریه زی پینه ی که دایکی ده یقید له کاتی ده زگیرانیاندا کردبووی، بؤ نان دروستکردن هه ویری شینلا (هیچ شتی نه وه نده ی بؤنی نانی گهرمه ته نووری تازه، مال به بیری پیاو ناهینیتیه وه)، پوژئی نه مه ی پی گوتبوو (قه ت بوخوت نان مه کره، ئازیزم خوت دروستی بکه، کاریگه رییه کی سه یری ده بیت).

ئیلا هه موو دوا ینیوه رو که کاری کرد، میزکی نایابی ئاماده کرد و له جی هه ر که سیک وه ک یه ک به رکوشی دانا، هه روه ها مومی بوندار و چه پکی گولی زهرد و پرته قالی دره وشاوه ی دانا که تا راده یه ک له ده سترکد ده چوو. وه ک دوا چاوپیندا خشاندن چه ند پارچه ده سته سرپکی بریقه داری بؤ زیاد کرد. که

ته‌واو بوو، میزی نانخواردنه که له و میزانه ده‌چوو که له ماله ریکوپیکه‌کاندا له گوفاره‌کاندا ده‌بیرئ.

ماندوو بوو، به‌لام قایل بوو، ته‌له‌فزیونی ناندینه‌که‌ی کرده‌وه و گویی له هه‌واله ناو‌خوبیه‌کان گرت: کچیکی پسپور و گنج له شوقه‌که‌ی خوی به‌ر چه‌قو درا، به‌وای شو‌رتیکی کاره‌باره له یه‌کی له نه‌خوش‌خانه‌کان ناگرکه‌وته‌وه، به‌تومه‌تی به‌ئه‌نقه‌ست تیکدانی که‌لوپهل، چوار قوتایی قونافی دواناوه‌ندی ده‌ستگیر کران. هه‌واله‌کانی بیست و دهرباره‌ی ئه‌و مه‌ترسییه بی‌کو‌تاییانه‌ی پرویان کردوو‌ته‌جیهان، سه‌ری بادا. ئاخ‌ر چو‌ن بتوانیت که‌سانیکی وه‌ک عه‌زیز. ز. زا‌ه‌ارا بدو‌زیته‌وه که‌ئو ئاره‌زوو و بو‌یرییه‌ی تیدا بیت بو‌ شوینه که‌م پیش‌که‌وتوو‌ه‌کانی سه‌ر گوی زه‌وی سه‌فه‌ر بکه‌ن، له کاتیکدا ده‌وروبه‌ری ئه‌مریکا ئارامی و ئاسایشی تیدا نییه؟

ئیلا وای بینی ئه‌وه‌ی جیگه‌ی سه‌ر‌ل‌یش‌یوانه ئه‌وه‌یه له دنیا‌یه‌کی ئال‌وزدا نا‌کرئ چا‌وه‌رپی ئه‌وه بکه‌یت که بتوانئ خه‌لکی به‌ره‌و ماله‌کانیان بگ‌یرد‌رینه‌وه، دیاره‌ کار‌یگه‌ریه‌که‌ی له‌سه‌ر که‌سیکی وه‌ک عه‌زیز که‌ سه‌رووش له سه‌ر‌کی‌ش‌یی سه‌فه‌ری به‌ره‌و دو‌ور و ر‌یگه نه‌کو‌تراوه‌کان وه‌رده‌گر‌یت، جیا‌وازه.

خیزانه‌که‌ی پ‌و‌بن‌شتاین به‌ ده‌وری می‌زیکی نمونه‌بیدا دان‌یش‌تن، تا له سه‌عات هه‌وت و نیوی ئی‌واره‌دا وینه‌ بگرن. مؤمه‌ دایسا‌وه‌کان شی‌وه‌یه‌کی پی‌رو‌زیان به‌ ژووری نان‌خواردنه‌که به‌خ‌ش‌یبوو، په‌نگه که‌سیکی نه‌ناس بیانی بینایه‌ وای به‌ خه‌یال‌دا هاتبا، که‌ ئه‌وان وه‌ک دو‌وکه‌لیکی ته‌نک که به‌ هی‌واشی له هه‌وادا ده‌تو‌یته‌وه خیزان‌یکی نمونه‌یی و ناسک پ‌یک‌د‌ینن، ته‌نانه‌ت نه‌بوونی جائ‌یت‌یش وینه‌که‌ی نه‌شی‌واند‌بوو. نان‌یان خوارد و ئورلی و ئافی دهرباره‌ی ئه‌و شتانه‌ی که‌ئو پ‌و‌ژه له قوتاب‌خانه پرویان دابوو، ده‌ستیان به‌ زور‌ب‌لی‌ی کرد. یه‌که‌م‌ین جار‌بوو ئیلا هه‌ستی کرد لی‌یان رازییه، چونکه به‌ چه‌نه‌بازی و ژاوه‌ژاوه‌که‌یان به‌سه‌ر ئه‌وه بیده‌نگییه قورسه‌دا زال بو‌بوون که به‌سه‌ر خوی و شو‌وه‌که‌یدا بالی ک‌یش‌ابوو.

ئیلا به‌تیل چاو سه‌یری ده‌یفیدی کرد که چه‌تاله‌که‌ی له پارچه‌ قه‌رناب‌یت‌یک ده‌چه‌قاند و به‌کاوه‌خو بو‌ زاری ده‌بیرد و ده‌یجوو. نیگای به‌ره‌و هه‌ردوو لی‌وه

تهنک و زهردهه لگه پراوه کانی و ددانه مرواریئاسا و سپیبه کانی شوپ کرده وه -
ئو زاره ی که باش دهیناسیت و ماچیشی کردوه. دهیقیدی هینایه بهرچاوی
خوی و ماچی ئافره تیکی تر دهکات. له بهر هر هویهک بوو ئو دژه ی که ئم
وینای کرد سکر تیره گه نجه که ی دهیقید نه بوو، به لکو کویبهک بوو له سوزان
ساراندون، به لام به سینگیکی گه وره تر و له ژیرکراسیکی ته نکدا به ئاشکرا و
به له خورازیبوونه وه مه که کانی ده رختبوو. پیلایوکی چه رمی پاژنه به رزی
دریژ و سووری له پی بوو که تا چۆکه کانی هاتبوو، به وای ئارایشی
زیاده پووه ده موچاوی ده بریقاییه وه و پهنگی کۆلکه زیرینه ی ده نواند. ئیلا
دهیقیدی هینایه بهرچاوی خوی و به خیرایی و به هه لپه وه ئم ژنه ماچ
دهکات، به لام نهک وهک جوینی قه رنابینه که ی سهر میزی خیزانه که.

ههر له و شوینه دا و ته و او له و ساته دا کاتی ئیلا له کتیبی (هونه ری
چیشتلینانی ساده و ئاسان) خواردنی ئیواره ی دروست ده کرد، ئو ئافره ته ی
که میرده که ی تیکه لاوی بوو بوو، وینا کرد و شتیکی به خه یالدا هات. زور به
پوونی و ئارامییه وه تیگه یشت که له گه ل ئه وه ی که مئه زموون و شه رمنه،
پوژی دادیت که ده ست له هه موو شتی هه لده گریت: ناندینه که ی، سه گه که ی،
منداله کانی، دراوسیکانی، میرده که ی، کتیبه کانی چیشتلینان و رینماییه کانی
خواردن دروستکردن بق ماله که. ئیدی به ئاسانی به ره و ئو دنیا یه هه پپای
لیده کات که به رده وام شتی گرینگی تیدا پووده دات.

سەیدەكە

بەغدا، ۲۶ى كانوونى دووم ۱۲۴۲

بەنيادەم كە بېتە ناو يەككى لە تەككى دەرويشەكان، ئەوا دەبى تۈنانى لە سەرۋى تۈنانى شەمسى تەوريزىيەو بەت، وەلى وا نۆ مانگ رابرد و ئەو ھېشتا لە نۆماندايە.

سەرەتا پىم وا بوو لە ھەر ساتىكدا بېت شتومەكەكانى كۆدەكاتەو و دەپوات، ئاخىر ئەو پقى لە ژيانى پىكوپىك و وردەكارى بوو، سەرنجى ئەوم دا كە نۆستن و رابواردن و خواردنى ژەمە خۇراكى پىكوپىك و جىبەجىكردى كارە دووبارەبووكانى وەك خەلگانى تر لە كاتى ديارىكراوى خۇيدا بۆ ئەو شتگەلىكن مایەى بىزارىيەكى زۆرن. ئەو وا راھاتبوو بە تەنھا بە سەركىشى و ئازادى بفرىت. چەندىن جار پىم وا بوو كە ھەلدېت، بەلام بەقەد گەورەيى پىويستبوونى بە خەلۆت، بۆ دۆزىنەوھى ھاوھەكەى پىويستبوونەكەى گەورەتر بوو. شەمس پىى وا بوو كە من دەگەمە ئەو زانىارىيانەى كە ئەو ھەوھەيانە و ھەر دەبى پىى رابگەيەنم بۆ كوئى بروات و ئەو كەسە كىيە بۆ لای دەپوات. ھەر بەواى ئەم خوليايەشەو بوو لەتەككى مایەوھ.

لە ماوھى ئەو نۆ مانگەدا، لە نزيكەوھە چاودىترىم دەكرد و دەمپرسى ئاخۇ پۆژگار بۆ ئەو بە شىوھەيەكى جيا و خىراتر و زۆر تىژتر فەراھەم بووھ؟ ئاخىر ئەو شتەى دەرويشەكانى تر بە چەندىن مانگ و ھەندى جار چەندىن سال فىترى دەبوون، شەمس لە چەند ھەفتەيەكدا، بەلكو لە چەند پۆژىكدا فىترى دەبوو. بە وردى خۇى لە ھەر شتىكى نۆى و نااسايى ھەلدەقورتاند و چاودىترىكى وردەكارى سروشەت بوو. پۆژانىكى زۆر دەمبىنى لە باخەكەدا دەوھەستا و بە سەرسامىيەوھە لە تەونى جالجالۆكە يان دلۆپە ئاونگى

دره‌شاوه‌ی سەر گولێکی پشکتووی شهو ورد ده‌بووه‌وه. بۆم ده‌رکه‌وت که بایه‌خ به‌ گه‌زنده و پووکه و گیانداران ده‌دات و له‌ کتیب و ده‌ستتووسه‌کان پتر سرووشی پیده‌به‌خستن. ئه‌و ده‌مه‌ی وام ده‌زانی که ئاره‌زووی خویندنه‌وه‌ی نه‌ماوه، که‌چی ده‌مبینی نوقمی نیتو خویندنه‌وه‌ی کتیبکی کۆن بووه.

پاشان چهند هه‌فته‌یه‌ک راده‌بورد نه‌ ده‌یخویندنه‌وه و نه‌ له‌ شتیکی ده‌کۆلییه‌وه.

که‌ ده‌رباره‌ی ئه‌وه لیم پرسی، وتی گه‌ره‌که بنیاده‌م بیرى خۆی تیر بکات، وه‌لێ ده‌بێ ئاگای له‌وه بیت گه‌ندهلێ نه‌کات. یه‌کێ له‌ ریساکان ده‌لێت: (هزر و خۆشه‌ویستی له‌ چهندین ره‌گه‌زی جیا پیکدیت. هزر بنیاده‌م به‌ چهندین کۆت به‌ند ده‌کات، به‌لام خۆشه‌ویستی هه‌موو کۆته‌کان ده‌شکینیت. هزر به‌رده‌وام سرکه و به‌ مۆچیاریه‌وه ده‌لێت: ئاگات له‌ به‌ده‌ستی بیت، له‌ کاتیکدا خۆشه‌ویستی ده‌لێت: گوێ مه‌ده‌ری بۆ ئه‌م سه‌رکیشیه هه‌نگاوین. هزر به‌ ئاسانی له‌ نیتو ناچیت، که‌چی خۆشه‌ویستی به‌ ئاسانی هه‌رسدینیت و له‌خۆرا ده‌بیته‌ داروپه‌ردووێکی به‌سه‌ریه‌کدا که‌وتوو، به‌لام گه‌نجینه له‌ نیتو داروپه‌ردوودا ون ده‌بیت، دلێ شکاویش گه‌نجیان هه‌شارده‌دات).

تا پتر شاره‌زای ده‌بووم، پتر به‌ بویری و زیره‌کییه‌که‌ی سه‌رسام ده‌بووم، به‌لام گومانیشم له‌ روویه‌کی دیکه‌ی خه‌وشداری ره‌سه‌نایه‌تی لیتاوتوویه بیه‌واتاکه‌ی شه‌مس ده‌کرد. ئاخ‌ر تا راده‌ی دل‌ره‌قی قسه‌له‌پوو و سه‌رپاست بوو، له‌ کاتیکدا من له‌ ته‌کیکه‌ی خومدا ده‌رویشه‌کانم فیری ئه‌وه کردبوو که ته‌ماشای خه‌وشی که‌سانی تر نه‌که‌ن، گه‌ر خه‌وشه‌کانیشیان بینی لێ بیورن و چاوپۆشی لێ بکه‌ن، به‌لام شه‌مس به‌بێ تیبینی نه‌یده‌هیتشت هه‌له‌یه‌ک تپه‌ریت. هه‌ر گاوی هه‌له‌یه‌کی دیبا، ده‌سه‌بجی قسه‌ی ده‌رباره‌ ده‌کرد و قه‌ت له‌ بابه‌ته‌که‌دا پینچوپه‌نای نه‌ده‌کرد. راستگۆیه‌که‌ی که‌سانیکى تووره‌ ده‌کرد و هه‌ستیان به‌ سووکایه‌تی ده‌کرد، بۆیه‌ هه‌زی له‌ تووره‌کردنی خه‌لک بوو تا بزانتیت له‌ ساته‌کانی تووره‌بیدا چیان لێ ده‌رده‌که‌ویت.

هه‌سته‌م بوو ناچاری بکه‌یت کاریکى خواسابی بکات، چونکه‌ هه‌وسه‌له‌ی ئه‌م شتانه‌ی نه‌بوو، که‌ فیری هه‌ر شتی ده‌بوو، لێی ساردده‌بووه‌وه. که

تووشی کارئیکی بیزارکه ر دهبوو، وهک پلئنگی نیو قهفهز ناٹومئیدی دایدهگرت. گهر دهمودوویهک بیزاری کردبا، یان کهسئ سهرنجیکی گیلانهی دهربرپیا، دهبهجن ههلهدستا و جئیی دههئشت و کاتی خوی به دلراگرتنی بهفیرق نهدهدا. ئه و بههایانهی که زوربهی خه لکی پاریزگاری دهکن، وهک ئاسایش و ئاسوودهیی و بهختهوهری، بو ئه و هیچیان نهدهبهخشی. له پهیقان زور به گومان بوو تا ئه و رادهیهی چهن دین روژ تئیدهپه پین وشهیهکی له زار دهرنه دهچوو، ئهمهش ریسایهکی دیکهیه له ریساکانی: زوربهی کئشهکانی دنیا له ههلهی زمانهوانی و له بهدحالیوونئیکی سادهوه سه رهلهدهن. قهت وشهکان به واتا ئاشکراکه یان وهرمهگره. کاتی بازنهی خوشهویستی قورس و سهخت دهبیت، زمانی دهربرپینه کهیشی بهسه ردهچیت، چونکه ئه و شتهی به پهیقان دهرنابردری، ته نهها بیتهنگی دهرهقهتی دیت.

تا دههات پتر بوی پهژاره دهبووم. له ناخهوه ههستم دهکرد ئه و کهسیکه به گرئیکی توند دهسووتیت و رهنگه خوی بخاته مهترسییهوه.

له دواقوناغدا چاره نووسمان دهکهوئته دهست ئه و خودایهی که هر خوی دهزانیته هر یهکی له ئیمه چوون و کهی ئهم دنیا به جئیدههئیت. بریارم دا تا له توانامدا ههیه زیاتر شه مس ئارام و له سه رخو بکه م و به گویرهی تواناش له سه ر شیوازی ژیانئیکی دلنیاتر رایبهینم. پیم وا بوو سه رده کهوم، وهلی که زستان داها ت، په یکیک پهیدا بوو و نامهیهکی له دووره وه هئنا بوو. ئهم نامهیه هه موو شتئیکی گوپی.

نامه‌که

له قه‌سهریبه‌وه بق به‌غدا، خاک‌لیتوهی ۱۲۴۲

به‌ناوی خودا که ده‌هنده و دل‌قانه

برای نازیم باوه‌زهمان

سلواتان لی بیت و به‌زه‌یی و فه‌پی خوداتان به‌سهردا برژیت

ماوه‌یه‌کی زور به‌سهر دوا دیدارماندا تپه‌ریوه، نژاده‌که‌م کاتی ئەم نامه‌یه‌ت پنده‌گات باش بیت. ده‌بارهی ئەو خانه‌قایه‌ی که له ده‌وروبه‌ری به‌غدا کردووته‌وه و تپیدا ده‌رویتشه‌کان فیری حکمه‌ت و خوشه‌ویستی خودا ده‌که‌یت، هه‌ندی شتی نایابم بیستووه. ئەم نامه‌یه‌ت به‌ نه‌ینی بق ده‌نوسم تا له‌باره‌ی شتی‌که‌وه که بیرکردنه‌وه‌می مژوول کردووه، بۆچوونت بزائم. ریگه‌م بده با له نووکه‌وه ده‌ست پیتیگه‌م.

وه‌ک ده‌زانیت، سولتانی کۆچکردوو (عه‌لانه‌دین که‌یقوباد) پیاویکی بیوتینه بوو و له کاتی ته‌نگزه‌کاندا له رابه‌رایه‌تیکردندا لیها‌توو بوو. خه‌ونی به‌وه‌وه ده‌بینی که شاریک دروست بکات شاعیران و پیشه‌وه‌ران و فه‌یله‌سووفه‌کان به‌ ناشتی کاری تپیدا بکه‌ن. خه‌ونیک بوو به‌وای ئاژاوه و جه‌نگه‌کانی جیهان، به‌ تایبه‌تی به‌وای هیترسی دوسه‌ره‌ی مه‌غوله‌کان و خاچه‌رسته‌کانه‌وه زور که‌س پتیمان وا بوو نایه‌ته‌دی. ئیمه‌ هه‌موو ئەوانه‌مان دی، که کریستیان موسلمانان ده‌کوشت، کریستیان کریستانیان ده‌کوشت، موسلمان موسلمانان ده‌کوشت. ئاییندار و تیره و هۆز، ته‌نانه‌ت برا دژی برا ده‌جه‌نگان، به‌لام که‌یقوباد رابه‌ریکی باوه‌رپه‌خوبوو بوو، ئەوه بوو - یه‌که‌م شوینی دوا نیشتنه‌وه‌ی توفانی گه‌وره - بق هینانه‌دیی خه‌ونه مه‌زنه‌که‌ی، شاری قونیای هه‌لبژارد.

ئەمىستا لە قۇنيا زانايەك دەژى، رەنگە ناوئىشيت بىستىت، ناوى مەولانا جەلالەدینە، بەلام بەزۆرى بە رۆمى دەناسرئ. شانازى ئوھەم پى برا چاوم پى بکەوئت، نەك ھەر ئوھە، بەلكو شانازى ئوھەشم بەرکەوت كە لەگەلئدا بخوئتم، يەكەم جار ھەك مامۇستايەكى، ئىنجا دواى كۆچى دواى باوكى ھەك مامۇستا و مۆچيارى ئو، دواى سالانئىكش ھەك قوتابىيەكى ئو. بەلى ھاوپم، بووم بە قوتابىي قوتابىيەكەم. لەبەر ئوھەى رۆمى يەكجار بەھرەدار و بەحىكەت بو، ئىدى من شتىكم پى نەمابوو فىرى بکەم، دەستم بەوھە كرد لەوھە فىرىم. باوكىشى زانايەكى ناودار بو، بەلام رۆمى تايبەتمەندىيەكى ھەبوو زۆر بە دەگمەن لە زاناياندا ھەيە، ھەك: تواناى قولبوونوھەى زۆر توئىكى ئابىن و دەرھىتانى گەوھەرە جىھانى و ھەتاھەتايبەكەى.

دەمھەوئى بزائىت كە ئەمە تەنھا بۆچوونى تايبەتى خۆم نىيە. كاتى رۆمى لائو چاوى بە (شىخ فەرىدەدەئىن عەتارى سۆفى) پايەدار كەوت، كە كارى وردەوالەفرۆشى دەكرد، دەرمانى مىللى و بەھارات و عەترى دەفرۆشت، عەتار لەبارەى ئوھەوھە گوتى: (ئەم لاوھە لە دلى عەشقدا دەرگايەك دەكاتەوھە و ئاگرىك لە دلى ھەموو سۆفىيە عاشقەكان دادەگىرسىتئت). رۆژئىكان ئىبن عەرەبى فەيلەسوفى ديار و نووسەر و سۆفى ناسراو، كاتى رۆمى لائو بىنى بەدواى باوكىدا دەپۆئىشت، گوتى: (پەنا بە خودا، ئوقيانووسىك بەدواى دەرياچەيەكدا رى دەكات).

رۆمى ھىشتا لە تەمەنى بىستوچار سالىدا بو، بوو بە رابەرىكى رۆحى. بەلام ئەمرو دواى تىپەرىنى سىانزە سال، دانىشتوانى قۇنيا بە پىشەنگى خۇيانى دەزانن. ھەموو رۆژئىكى ھەينى لە سەرتاسەرى ناوچەكەوھە خەلكى بۆ بىستنى وتارەكانى روو لەو شارە دەكەن. لە بوارى زانستە ئىسلامىيەكان و فەلسەفە و لاھوت و ئاسمانناسى و مېژوو و كىمىيا و جەبىردا دەستپۆئىشتووھە. دەوترئ ئىستا پتر لە دە ھەزار مرىدى ھەيە. مرىدەكانى بە ھەموو وتەكانىيەوھە وابەستەن و واى دەبىنن گەر لە مېژوو جىھانىش گۆران دروست نەكات، ئەوا لە مېژوو ئىسلامدا گۆرانكارى دروست دەكات.

بەش بە حالى خۆمىش ھەمىشە رۆمى ھەك كورئىكى خۆم تەماشا دەكەم، ئاخىر بەلئىنم بە باوكە كۆچكردووھەكى دا كە بەردەوام چاوم لئى بئت.

ئەمىستا بەسالدا چووم و خەرىكە لە دواين پوژەكانى تەمەنم نزيك دەبمەو،
بە پەرۆشەو دەمەهەوئ بکەوئتە دەستىكى متمانەپىنکراوہو.

ھەر وەك دەبىنيت، سەربارى سەركەوتن و بالايىبەكەى، كەچى پۆمى
چەند جارىك بەرباى گوئى داوم كە لە دلەوہ لە خۆى قايل نىيە، چونكە لە
ژيانيدا شتىكى ناتەواوہ - ئەوئش بۆشايىبەكە نە خىزانەكەى و نە مرىدەكانى
دەتوانن پرى بکەنەوہ. جارىكيان پىم گوت، ھەرچەندە ھىشتا كەمئەزمونە و
ھىشتا نەسووتاوئشە، وەلى كاسەكەى سەرپىژ پىر بوو، لەگەل ئەوہشدا
گەرەكە دەرگاى پۆحى خۆى بکاتەوہ تا ئاوى خۆشەوئستى بەرەو ناوہوہ و
بەرەو دەرەوہ ھەلبقوئت. كە لئى پرسىم ئەوہ چۆن پىنك دىت؟ پىم وت كە
ئەو ھەوہجەى ھاوہلئىك، ھاوئىبەكەى ھاوسەفەرە، ھەرەھا فەرموودەبەكەى
پىغەمبەرم ھىنايەوہ يادى، (بىروادار ئاوتەى بىروادارە).

گەر بابەتەكە دووبارە نەووروژئىنرايەتەوہ، لەوہبوو بەتەواوى لەبىرم
بچوايەتەوہ، بەلام كاتى قونىام جىھىشت، پۆمى بۆ لام ھات و دەربارەى
خەونىك پرسىبارى لئىكردم كە گويا بەردەوام دەبىنيت و تەنگەتاوى دەكات.
پىمى گوتم لە خەونەكەيدا مەنى كەسىك دەكات كە لە خاكىكى دوور لە
شارىكى گەرە و پىر لە خەلك دەژى. لەوئ پەيغەكان عەرەبىن و كاتى
پوژاوبوونى دلگىرە، كرمى ئاورىشم لەسەر گەلاى دارتوو لەنىو قوزاخەى
نادياردا چاوەرپى پىنگەئىشتن دەكات. ئىنجا خۆى لە ھەوشەى مالەكەى خۇيدا
بىنيوہ لە نزيك بىرىك دانىشتووہ و فانوسىكى بە دەستەوہ بووہ و گرياوہ.

سەرەتا نەمزانى خەونە تەرتەووەرتەكانى ئاماژە بۆچى دەكەن. خەونەكانى
ديار نەبوون، وەلى دواى ئەوہ، پوژىكيان ملپىچىكى ئاورىشم بە دىبارى
پىنگەئىشت، ئىدى وەلامەكە و مەتەلەكەم ھەلئىنا. بىرم كەوتەوہ كە من چەند
ھەزم لە ئاورىشم و كرمى ئاورىشم بووہ. ئەو شتە نايابانەى كە بىستبووم،
دەربارەى ئەو (شئواز)ەى كە تۆ پەيرەوى دەكەيت، ھاتەوہ ياد. بىرم كەردەوہ
كە ئەو شوئىنەى پۆمى لە خەونەكانيدا ديوتى، جگە لەو تەكىتى دەرئىشانەى
كە تۆ داتمەزاندووہ، ھىچ شوئىنكى تر نىيە. ھۆ براكەم، بە كورتى دەپرسم
ئايا ھاوہلەكەى پۆمى لە سىبەرى تەكىكەى تۇدا دەژى؟ ھەر ئەمەش واى
لئىكردم ئەم نامەيەت بۆ بنووسم.

نازانم ئاخۇ ئەو كەسە لە تەككەي تۆيە يان نا. گەر وايە، ئەوا من شتەكە بۇ تۇ جىدەھىلم تا ئەو چارەنوووسەي پىن رابگەيەنيت كە چاوەرپى دەكات، گەر منيش و توش لە تواناماندا بيت بيبىنە يارمەتيدەرىك بۇ پىكگەياندىنى دوو رووبار تا برژىنە نىو ئوقيانووسى عەشقى خودايى و يەك دەراوى ئاو پىكگىنن، گەر توانيمان يارمەتیی دوو ھاوړپى باش بدەين كە لە ھاوړپىيانى خودان، تا بەيەك بگەن، وا دەزانم كە فەرى خودام بەسەردا بارىو.

بەلام شتى ھەيە ناييت لە يادت بچيت، رەنگە رۆمى پياويكى كاريگەر بيت و لای زۆر كەس خوشەويست و بەرپىز بيت، ئەمەش وا ناگەيەنيت كە ناحەزى نيبە، بىگومان ناحەز و تانەلیدەرى ھەيە، ھەروەھا ئەم پىكەو ھە جۆشسەندەنە رەنگە توورپەي و بەرھەلستى لى بکەوئیتەو ھە و ببيتە ماىەي جۆرە ناکۆكيەك و ئيمە بە باشى لىتى تىنەگەين و رەنگە لە سەرووى تىگەيشتنى ئيمەشەو ھە بيت، ھەروەھا ئەو جۆشسەندەنى لەگەل ھاوہلەكەيدا لەوہيە لە چوارچىوہي خىزانەكەي و دەوروبەرى خۆيدا ببيتە ماىەي كىشە، چونكە ئەو كەسەي كە بە ئاشكرا خۆشى دەوى و خەلكىكى زۆر پىي سەرسام دەبن و رپىزى دەگرن، بىگومان دەبيتە ماىەي وروژاندنى ئىرەيى و رقى كەسانى دىكە.

رەنگە ھەموو ئەوانە ھاوہلەكەي رۆمى تووشى مەترسىيەك بگەن و كەس پەي بەو مەترسىيە نەبات. براكەم، بە واتايەكى تر، رەنگە ئەو كەسەي كە تۇ بۇ قونیا دەينىزىت جارىكى تر نەتوانيت بگەرپتەو، بۆيە پيش ئەوہي برپار بدەيت و ئەم نامەيە بۇ ھاوہلەكەي رۆمى ئاشكرا بگەيت، داوات لىدەكەم كە بۇ بىرکردنەو ھە مەسەلەيە ماوہيەكى زۆرتەر تەرخان بگەيت.

ئەفسووس من تۆم خستە دۇخىكى قورسەو، وەلى وەك ھەردووكمان دەزانين، خودا داواي شتىك لە كەسىك ناكات كە لەتواناي خۆي بەدەر بيت. چاوەرپى وەلامت دەكەم. دلنيام ئەنجامەكە ھەرچىيەك بيت، تۇ ھەنگاوى دروست بەرەو ئاراستەي دروست دەنيت.

داوا لە خودا دەكەم كە رووناكى و تيشكى باوەر لە خۆت و دەرويشەكانت نەبريت.

سەيد

سەعيد بورھانەدين

شهمس

به‌غدا، ۱۸ ی کانونی به‌کەم ۱۲۴۳

به‌ناو به‌فره چون خوری هه‌لاجیکراوه‌که‌وه و ریچکه به‌فرگرتووه‌کانه‌وه، له دووره‌وه په‌یکتک ده‌رکه‌وت. وتی که له قه‌یسه‌ریبه‌وه هاتووه، به‌مه واته‌واتیک که‌وته نیو ده‌رویشه‌کانه‌وه، چونکه ده‌یانزانی له‌م کاته‌ی سالدا میوان له تری‌ی شیرینی هاوین ده‌گمه‌نتره. ئاخ‌ر به‌م به‌فر و زریان‌ه هاتنی په‌یکتک به‌خۆ و به‌نامه‌یه‌کی به‌په‌له‌وه به‌کئ له‌م دوو شته ده‌گه‌یه‌نیت: یان شتی پرویداوه، یان شتیکی گرینگ خه‌ریکه پرووبدات.

گه‌یشتنی ته‌ته‌ره‌که وای له ده‌رویشه‌کانی ته‌کیکه کرد که بی‌نه زمان، چونکه هه‌موویان په‌روشی زانی‌نی نیوه‌پۆکی ئه‌و نامه‌یه بوون که درایه ده‌ست سه‌یده‌وه، سه‌یدیش خۆی له‌عه‌بای نه‌پتیبه‌کانی پینچابوو و هه‌یچ ئاماژه‌یه‌کی بۆ نیوه‌پۆکه‌کی نه‌ده‌کرد. به‌سوخته‌ته‌سارد و لاملیبه‌که‌یه‌وه و به‌خۆپاریزیبه تونده‌که‌یه‌وه، چه‌ند پۆژی هه‌ر وا مایه‌وه و سیمای پیاویکی پتیه دیاربوو، که به‌ویژدانی خه‌بات ده‌کات و بۆ گه‌یشتن به‌بریاریکی دروست زه‌حمه‌ت ده‌کیشیت.

له‌و ماوه‌یه‌دا خۆه‌لقورتان نه‌بوو که پالی پتیه‌ده‌نام چاو بخه‌مه سه‌ر باوه‌زه‌مان، به‌لکو له‌ناخه‌وه هه‌ستم ده‌کرد نامه‌که تایبه‌ته به‌من، به‌لام نه‌مه‌زانی چۆنه. چه‌ند پۆژیکم به‌ته‌نها و به‌خه‌له‌وتی له‌ژووری نوێژکردن به‌سه‌ر برد و هه‌ر نه‌وه‌دونۆ ناوه‌جوانه‌کانی خودام ده‌وته‌وه تا ریتناییم بکن. له‌هه‌موو جاریکدا ناوی (جبار)م ده‌هاته پتیش که جگه له‌ده‌سه‌لاتی خۆی، هه‌یچ شتی پینکایه‌ت.

له پوڙه کانی دواتردا، ټو دهمه ی دهر ویشه کان خه ریکی واته وات بوون، من به تنها له باخه که دا کاتم به سهر دهر د و له دایکه سروشته که مان رامابووم که ئیستا له ژیر پوڙاکینکی قورسی به فردا بوو. دوا ی چند پوڙی گویمان له زهنگه مسینه که بوو که له ناندینه که به زنجیریکه وه هلواسرابوو، چند جاری زرينگه ی ليوه هات، داوا ی کوښوونه وه یه کی په له ی له هه موومان ده کرد. کاتی چوینه ژووری سهره کی ته کی، هه موان ټاماده بوو بوون، فه قی تازه دهستی کردووه کان و موسته عیده کان و دهر ویشه کان به بازنه یه کی فراوان دانیشتبوون، سهیدیش له ناوه راستی بازنه که دانیشتبوو و ليوه کانی هه لقرچابوون و چاوه کانی به قولدا چووبوون.

دوا ی ټوه ی خو ی به ملا و به ولادا هینا و برد، گوتی: 'به ناوی خودا، بیگومان له هوی بانگرددنتان بو ټم کوښوونه وه یه ی ټم پرو دهر سن. ټمه دهر باره ی ناوه پروکی ټو نامه یه یه که پیم گه یشتوو. ټوه گرینگ نییه له کویتوه هاتوو، به لام ټوه به سه که ټو نامه یه بو بابه تیکی یه کجار گرینگ سهرنجی راکیشاوم.'

باوه زه مان که مه کی وه ستا و بو دهر وه ی په نجره که هه لپروانی. وه ک ټوه ی له ماوه ی ټم چند پوڙه ی رابردوودا چند سالیک به تمه نتر بوو بیت، شه که ت و لاواز و په نگ هه لپزپکاو دیاربوو، به لام کاتی له سهر قسه کانی رویش، دهنگی به شتوه یه کی چاوه رواننه کراو پرپوو له پیتی سه نگی.

'زانایه کی بالا له شاریکدا دهژی که زور لیره وه دوور نییه، له به کارهیتانی په یقان شاره زایه، به لام زور خوازه به کار ناهیتیت، چونکه شاعیر نییه. هه زاران که س خوشیان دهوی و به مهنی ده زانن و ریزی ده گرن و یه کجار پی سهر سامن، وه لی ټو عاشق نییه، به هوی چند شتیکه وه که له سهرووی تیگه یشتنی من و ټوه شه وه یه، پتویسته یه کی له دهر ویشه کانی ته کی که مان بو دیداری پروات و له گه لیدا بمیتیتوه.'

دلَم له قه فه زه ی سینگدا گوشرا. هه ناسه م قه تیس بوو، زور قه تیس بوو. ئیدی له وه زیاترم له توانادا نه بوو تنها ټوه نه بیت یه کی له ریساکان بیر خوم بینمه وه که ده لیت: ته نهایی و خه لوه ت دوو شتی جیان. کاتی به تنها ده بیت، ټاسانه خوت هه لبخه له تینیت و وا بیر بکه یته وه که تو پرنگه یه کی

راستت گرتوو، به لام خه لوته بۆ ئیمه له بارتره، چونکه وا دهگهیه نیت که تو تنها خۆتیت بێ ئه وهی ههست بکهیت ته نهایت. به لام له کوتاییدا باشتر وایه منهی که سێک بکهیت، که سێک وهک ئاوینه بیت بۆت. ئه وهت له یاد بیت، مه گهر له دلی که سێکی تر و خودای ناوه وهی خۆت زیاتر، ئیدی له وه ولا ناتوانیت خۆت ببینیت.

سهید له سهه قسه کهی پۆیشت و گوئی: لیره کۆمکردوو نه ته وه تا لیتان بپرسم ئایا کن له ئیوه ئاره زووی خۆبه خشیی ههیه که ئه م گه شته پۆحیه بکات؟ ده توانم یه کێک دیاری بکه م، به لام ئه مه ئه رکێک نییه له پوانگه ی ئه رکه وه ته ماشا بکری، چونکه تنها له پوانگه ی عه شق و به ناوی عه شقه وه نه بیت ناکری.

ده رویشکی گه نج بۆ قسه کردن داوای مۆله تی کرد و پرسیی: "گه وره مان، ئه و زانایه کتیه؟"

"جگه له وه که سه ی که ده یه و ئی بۆ لای بپوات، ناتوانم ناوه که ی بۆ هه یج که سی ئاشکرا بکه م."

ئه وسا ژماره یه ک له ده رویشه کان به جۆشه وه ده ستیان به رز کرده وه، نو ده رویش بوون، منیش چومه پالیان و ژماره مان بوو به ده. باوه زه مان به ده ست ئاماژه ی کرد که چاوه ر ئی بکه ین تا له قسه که ی ده بیته وه، گوئی: "پیش ئه وه ی بپیار بدن، شتیکی دی هه یه پتویسته بیزانن."

هه روه ها سهید پینی راگه یان دین که سه فه ره که پره له ماندوو بوون و مه ترسی زۆر، هه یج ده سه ته به ریک بۆ گه رانه وه ی ئه و که سه نییه که ده پوات. ئه وه بوو جگه له من هه موویان ده ستیان داگرت.

باوه زه مان هه ر له سه ره تاوه به رده وام راسته وخۆ ته ماشای چاوه کانی ده کردم، کاتی چاوه کانی له گه ل چاوه کانم یه کانگیر بوون، زانیم که ئه و هه ر له یه که م چاره وه ده یزانی من ده بمه تاقه خۆبه خشیک.

(شه مسی ته وریزی)، سهید له سه رخۆ و به جه خته وه ناوی هیتام، ناوه که م تامیکی قورسی له زاریدا جیهیشت، "من پرزی پنداگرییه که ت ده گرم، وه لی تو ئه ندامیکی گرینگی ته ریفه ته که مانی، جگه له وه ش تو میوانی ئیمه یه ت."

وتم: "من وای نابینم، چون ده کری ئه وه ببیته کیشه."

سەيد ماوھەيەكى زۆر بېدەنگ بوو، چەندىن سات بە قوولى بىرى كردهو، ئىنجا لەناكاو ھەستايە سەرپى و گوتى: "با ئىستا ئەم بابەتە بخەينە لاو، كە بەھار ھات جارىكى دى قسەي لىدەكەينەو".

دلم ھاروشىت بوو. ھەرچەندە ئەو دەيزانى كە ئەم ئەركە بە پلەي يەكەم تاقە ھۆيەك بوو منى بۆ بەغدا ھىتابوو، باوھەمان دەيەويست بۆ بەدەيتانى چارەنووسەكەم، ھەلەكەم لەدەست بدات.

وتم: "ئاخر گەرەم بۆچى؟ چاوەرىكردن لەپاي چى، لەكاتىكدا منىك ئامادەبم دەسبەجى برۆم؟ پىم بلئى شارەكە كامەيە و زاناكە ناوى چىيە؟ تا دەسبەجى ھەپپاي لى بكەم".

سەيد بە دەنگىكى يەكلاكەرەو ھە و ساردەو ھە كە رانەھاتبووم دەنگى واى لى بژنەوم، ھەلامى داھەو: "شتى نىيە تا گەفتوگۆي لەبارەو بەكەين. كۆبوونەو ھەكە كۆتايى ھات".

* * *

زىستانىكى درىژ و سەخت بوو، باخەكە ھەك لاشەيەكى ساردوسر بەستبووى، ھەرەھا لىوھەكانى منىش. لە ماوھى سى مانگى دوايىدا كەسىكم نەدواند. ھەموو پۆژى بەو ئومىدەي درەختى بىيىم شكوفەي كرددو، ئىدى كرددووم بە پىشە مەودايەكى دوور دەپۆيشتم و لە دىيەكە دوور دەكەوتمەو. ھەلئى دواي بەفرەكە، بەفرىكى زۆرتى بەسەردا بارى. ھىشتا بەھار نزيك نەبووبو ھەو. لەگەل ئەوھى لە دەرەو ھەمدا سەرو دلم تىكچوو بوو، لە ناو ھەي خۆم بە رەزامەندى و گەشيبىنى مامەو. لىرەدا رىسايەكى دىكەم ھاتەو ياد، ئەمىش بنەمايەكە لەگەل مگىزم دەگونجىت: ھەرچى شتىك لە ژياندا پووبدات، جا با بىزاركە رىش بنوئىت، مەچۆ نىو دەھەرى ناوئىدەيەو، تەنانەت ئەگەر ھەموو دەرگاكانىش داخران، ئەوا خودا دەرگايەكى تازەت بۆ دەكاتەو. سوپاسى خودا بكە! كاتى ھەموو شتى بە دلى تو و لەبەر دلان بىت، ئاسانە سوپاسى خودا بكەيت. سۆفى تەنھا لەبەر ئەوھى خودا ئەو شتەنەي

پتی به خشویه سوپاسی خودا ناکات، به لکو بۆ ئەو شتانهش سوپاسی دهکات
که لئی بیههش کردوه.

به یانی پۆژیکیان پهنگیکی دلگیرم بینی، که وهک سترانیکی خوش
دلکه رهوه بوو و له بن توێژه به فره کانه وه سه ری دهر کردبوو. چه ندین درهخت
به ریز له چه شنی ئەنگوستیله ی نقیمداردا، به بلاوی روابوون و گوله زه نه بقی
رهنگا ورهنگیان دهر کردبوو. دلم لیوانلیو بوو له شادمانی. که به رهو ته کئی
که پامه وه، تووشی فهقی قزسووره که بووم، به شادمانییه وه سلایوی لیکردم.
وا راهاتبوو که ده بیینیم به بیدهنگی نومی نیو توور په بیهک ده بوو، ئەوه بوو له
سه رسامیدا زاری کرده وه.

“لاوق، پووت خوش بیت، هاوارم کرد، ئەی نابینی وا به هار هات؟”
له و پۆژه وه دیمه نی سروشت به خیرایی گۆرا. پاشماوه ی به فر توایه وه و
درهخته کان چرویان دهر کرد و چۆله که و بالنده ی خوشخوان گه رانه وه و
زۆری نه برد هه وا پر بوو له سووکه بۆنیکئی تیژ.

به یانییه ک گویمان له زهنگه مسه که بوو دووباره زرینگی ده هات. ئەم
چاره من یه که م کهس بووم گه یستمه ژووره سه ره کییه که. جاریکئی دی به
دهوری سهیدا به باز نه یه کی فراوان دانیشترین. ئیمه گویمان لیگرتبوو و
ئویش به نیشانه ی خوشه ویستی دهر باره ی ئەم زانا موسلمان و سه نگین و
هه مووشتزانه قسه ی ده کرد! جاریکئی تر جگه له من، کهس ئاماده ی
خۆبه خشیی نه بوو.

“ده بیینم شه مس تاقه دهرویشیکه ئاماده ی خۆبه خشیه، پیتمی دهنگی
باوه زه مان به رزبووه وه، ئینجا وهک شنه با ناسک بووه وه، به لام من چاوه پتی
پایز ده که م تا ده گمه بریاریک.”

وهک بروسکه لئی دابم، باوه پم نه ده کرد ئەمه پووبدات. ئاخو من
ئاماده بووم دوا ی سئی مانگی دواخستن برۆم، که چی ئەوه تا سهید داوام
لیدهکات شهش مانگی تر سه فه ره که م دوا بخه م. نار هزاییم دهر بری، گله ییم

کرد، تکام له سهد کرد که ناوی شارهکه و ناوی زاناکه م پی بلیت، بهلام ئه و پنی داگرت که پیم نه لیت.

زانیم که ئه م جاره چاوه پروانییه که م ئاسانتره، چونکه ئیدی دواخستنیکی تری به دوا دا نایات. دوا ی ئه وه ی له زستانه وه بق به هار بهرگه ی چاوه پروانیم گرت، دهشتوانم له به هاره وه تا پایز بهرگه ی گرہ ی ئه و ئاگره بگرم که تیم به ربووه. ره تکرده وه که ی باوه زه مان جوشو خرؤشه که می خاونه کرده وه، به لکو وره ی بهر زکرده وه تا پلانه که م زیاتر بکه م. ریسایه کی تر ده لیت: ئارامگرتن مانای ئه وه نییه به خرابی بهرگه ی ئاستهنگان بگریت، به لکو ئه وه ده که یه نیت ئه ونده دووربین بیت له و ئه نجامه کۆتاییه دلناییت که له هر کرداریک ده که ویته وه؟ ئارامگرتن مانای چیه؟ واتای ئه وه یه که سهیری درکت کرد، گول ببینیت، سهیری شهوت کرد، به ره به بیان ببینیت، به لام بیئارامی ئه وه ده که یه نیت که تر کورتبینیت و ناتوانیت ئه نجام ببینیت. ئارامی عاشقانی خودا قهت چک ناکات، چونکه ده زانن تا مانگی نوئ ده بیته مانگی پر، کاتی ده وئ.

کاتی له پایزدا بق جاری سته م زهنگه مسه که لیدرا، به ههنگاوی خیرا و دلناییه وه پۆیشتم. دلنایبووم له کۆتاییدا شتهکان چاره سهر ده بن. سهد مینا شنگی له بهر برابیت له هه موو کاتهکانی تر رهنگزه درتر و بنیستر دیار بوو، به لام که ببینی وای دیسان دهسته کانم بهرز ده که مه وه، نیگای که لانه خست و خوی له شته که نه بان نه کرد، به لکو به بر واوه سه ری بق له قاندم.

هؤ شه مس، ده ی باشه. بیگومان تو ئه و که سهیت که بق ئه م سه فه ره ده چیت. گهر خودا ویستی ئه وای سبه ی به یانی ده که ویته ری.

دهستی سهیدم ماچ کرد. ئاخریکه ی به هاوه له که م ده که م.

باوه زه مان وهک چۆن باوکیک پیش ئه وه ی کوره تاقانه که ی بق مهیدانی جهنگ بنی ریت، زه رده خه نه یه کی به پرودا ده پزینیت، ئاوها زه رده خه نه یه کی که رمی به پرومدا پزاند. ئینجا له بن عه با دریزه که یه وه نامه یه کی مۆرکراوی ده رهیتنا، دوا ی ئه وه ی نامه که ی پندام، به بیدهنگی ژووره که ی جیهیشت و

ئەوانى تر دواى كەوتن. كە بە تەنھا لە ژوورەكە مامەو، مۆرەمۆمەكەم
شكاند.

لە ناوئەویدا بە دەستخەتێكى جوان دوو زانیاری نووسرابوون كە بریتى
بوون لە ناوى زاناكە و ناوى شارهكە. ئىدى بۆ دیدارى زانایەك كە ناوى
(پۆمى)یە بەرەو قونیا دەپۆم.

دلم بە توندى كەوتە خورپە. لەمەوبەر ناویم نەبیستبوو. بیگومان
زانایەكى بەنۆبانگە، وەلى بۆ من بە تەواوى مەتەلىك بوو. دەستم بە وتنى
پیتەكانى ناوئەكەى كرد: پیتی پى قورس و درەوشاوه، پیتی واوى مەخمەلى،
پیتی میمی بویری و باوهر بەخۆبوو، پیتی یى ئالۆز كە دەبیت هەلبهتیرى.
پیتەكانم خستنهوه سهریهك و چەندینبارە دەستم بە دركاندنى ناوئەكەى
كرد تا وشەكە لەسەر زمانم وەك پارچە هەلوایهكى شیرین توایهوه، ئىدى
شەكە وەك (ئاو) یان (نان) یان (شیر) لام ئاشنا بوو.

ئىلا

نورتامبوتون، ۲۲ى ئايارى ۲۰۰۸

پەواى ھەوكردى گەروويه وه، ئىلا لە ژىر لىفە سىپىيە كەيدا، چەستەى مەندوو بوو و بە ھەستەم دەيتوانى تەفەكەى قووت بەداتە وه. ئاخىر شەوانى رابردوو تا درەنگانى شەو زىاد لە پىويست خوار دەبوويه وه و كارى تىكر دەبوو، لە گەل ئەو شەدا بۆ نەۆمى خوارە وه دابەزى تا قاوہ لتى دروست بكات. لە گەل ھەردوو مەندالە جەكەكەى و مېردەكەى بە دەورى مېزەكە دا دانىشت و بە ھەموو توانايە وه ھەولى دا خۆى وا پىشان بەدات كە بايەخ بە قسەكانيان دەدات كە باسى جوانترىن ئۆتۆمبىليان لە قوتابخانە كەيان دەكرد، ھەموو ئەوھى دەيەويست ئەو بوو بگەرپتە وه سەر جىخە وه كەى و بنويت.

لەناكاو ئۆرلى ئاوپرى لە داىكى داىە وه و لىي پەرسى: "ئافى دەلەيت خوشكە كەمان ئىتر بۆ مالە وه ناگەرپتە وه. داىكە، ئايا ئەمە راستە؟". دەنگى گومان و تاوانبار كەردنى پىئوہ ديار بوو.

ئىلا گوتى: "بىگومان ئەمە راست نىيە. وەك دەزانىت مەن لە گەل خوشكە كەتدا دەمە قالىيە كمان بوو، بەلام خۆشى دەويم و خۆشم دەوى".
"ئايا راستە كە تۆ قسەت لە گەل سكو تدا كەردووہ و داوات لىي كەردووہ كە واز لە جانىت بىنىت؟"، ئافى وا ديار بوو كە چىژ لە وروژاندنى بابەتە كە وەر دەگرىت، بە دەم پەرسىار كەردنە وه زەر دەخەنە يەك لە سەر پوخسارى نەخشا.

ئىلا بە دوو چاوى كراوہ وه تەماشاي مېردەكەى كەرد، لى دەيفىد بۆوكانى تىكنا و وەك ئامازە يەك كە ئەوھى پى نەوتوون ھەردوو لە پى والا كەرد.

ئىيلا رېتىمىكى دەسەلاتخوزانەى بە دەنگى خۆى بەخشى، ئەمەيشى لەو كاتانەدا دەکرد كە رېنىماى بە مندالەكانى دەدا، وتى: "ئەمە قەت راست نىيە، من لەگەل سەكۆتدا قەسەم كەردووه، بەلام داوام لىتى نەكەردووه كە واز لە خوشكەكەت بەئىنىت. ھەموو ئەوھى پىم گوتووه ئەوھبوو كە ناپىت لە ھاوسەركىرىدا پەلە بگەن".

"من قەت شووناكەم"، ئۆرلى وەك لەخۆدلىنبايەك، ئەمەى راگەياندا. ئافى گوتى: "بەلى، ئاوها! وەك ئەوھىە پىاويك چاوهپىتى خواستى تو بىت".

لەو دەمەيدا كە ئىيلا گوتى بۆ دوو مندالە جەكەكەى پادىراپوو، كە ھەرىكەيان ئەوى تى دەورووژاند، زەردەخەنەيەكى شلەژاو لە دەموچاوى نەخش بوو كە خۆيشى نەيزانى ھۆيەكەى چىيە. ھەرچەندە زەردەخەنەكەى خەفەكەرد، بە خەفەكراوى ھەر ماپەو، كاتىكىش ھەردوو مندالەكەى و مېردەكەى گەياندا بەردەرگا، ھىواى پۆژىكى خۆشى بۆ خواستن.

ئىيلا تا ئەو دەمەى گەراپەووه و لەسەر كورسىيەكەى خۆى لە بەردەم مېزى نانخواردن دانىشت و نىوچەوانى گەز كەرد و ھىشتا زەردەخەنەكە بە لائىوئىيەووه بوو. ھەستى كەرد وەك ئەوھى سوپايەكى رسق (چىرچ) پەلامارى ناندېنەكەيان داىت، پاشماوھى ھىلكەى كولاو و قاپى نىوھ بەتال و كوپى پىس لەسەر مېزى نانخواردنەكە بلاوبووبوونەوھ. سەگەكە بەم سەروبەوسەرى ناندېنەكەدا دەھات و دەچوو، پەروشى دەرچوون بوو تا كەمى پىاسە بىكات، وەلى ئىيلا تا دواى ئەوھى دوو كوپ قاوھى خواردەووه و كەمى فېتامىنى خوارد، ھەموو ئەوھى لە توانايدا بوو بىكات، ئەوھ بوو كە بۆ ماوھى چەند خولەكىك سەگەكە بۆ ناو باخەكە دەر بىكات.

* * *

که ئیلا له باخه که گه رایه وه، بینیی له ئامیری تۆماری تەلیفۆنه که وه
پروناکیه سووره که ده بریسکیته وه. ئەنگوستی خسته سەر زهنگه که. ئای له و
خۆشییه! دەنگی ناسکی جائیت ژووره که ی پرکرد.

"دایکه، تۆ له وئیت؟ دەی باشه، پیم وا بوو له مال نیت، ئەگینا بیسته کی
تەلیفۆنه که ت هەلدەگرت"، به نیمچه پیکه نینیکه وه له سەر قسه که ی به رده وام
بوو: "دەی باشه، زۆر لیت توو پره بووم و نەمدەویست جاریکی تر دەموچاوت
ببینمه وه، لی ئیستا توو پره نیم. مەبه ستم ئەوه یه که ئەوه ی تۆ کردت هەله بوو،
ئەمه راستییه که. نەدەبوو په یوه ندی به سکوته وه بکهیت، به لام من له و هۆیه
تیده گم که وای لیکردیت ئەوه بکهیت. گوئ بگره، نابیت تۆ به درێژی کات
مژوولی پاراستن و چاودێرکردنی من بیت. ئیدی من ئەو کچه منداله نیم که
دەبیت له دایهنگه بمینیته وه. واز له م پارێزگارییه زیده پۆیه بیتە و لیمگه پێ با
به سروشتی خۆم رهفتار بکه م. پیکهاتین؟".

چاوه کانی ئیلا عەسریان تیزا. له هزریدا وینه ی جائیت به شیرەخۆره یی
بروسکه ی دا، پیستی به جۆری سووربوو مایه ی خەم بوو، په نجه بچکۆله کانی
ئەوه نده تەنک بوون، له وه بوو ئەو دیویان دەرکه ویت، هەردوو سییه که ی بۆ
هەناسەدان به بۆرییه که وه به سترابوون - هیشتا ئاماده ی ئەوه نەبوو که بۆ
ئەم دنیا یه بیت. ئیلا چه ندين شهو به دیارییه وه شه و نخوونی کرد و گوئی له
هەناسه ی راده گرت تا دلنیا بیت که هیشتا له ژياندا ماوه.

"دایه، شتیکی تر ههیه"، جائیت به ئاگاییه وه گوئی: "من تۆم خۆش دهوئ".
که ئیلا ئەوه ی ژنوت، هەناسه یه کی قوولی هەلکینشا و راسته وخۆ بییری
به رهو نامه ئەلیکترۆنییه که ی عزیز چوو، رهنگه درهختی خۆزگه کان به دهنگ
داواکارییه کانییه وه چوو بیت، هەر هیچ نه بیت به شی یه که میان، رهنگه جائیت
به م په یوه ندییه ئەوه ی له سه ری پیویست بوو کرد بیتی، ئەوه ی ماوه ته وه له
ئەستۆی ئیلا یه. په یوه ندی ی به مۆبایلی کچه که یه وه کرد و زانیی وا به رهو
کتیبخانه ی زانکۆ به رپوه یه.

"کچی خۆشه ویستم، نامه که تم خوینده وه. گوئ بگره. من زۆر داوای
لیبوردن ده که م. دهمه وئ تهوازۆت لی بخوازمه وه".

ماوهیه کی کورت، به لام بارگاوی بالی کیتشا، دایکه، کیتشه یه ک نییه.
"نا، شته که وا نییه، ده بوو پیزیکی زورترم له ههستی تو بگرتایه."
وهک ئه وهی جانیت خوی دایک بیت و ئیلاش کچه یاخییه که ی، گوتی: "با
شته که له بیر خومان بهینه وه."
"به لی، کچه خوشه ویسته که م."

جانیت وهک ئه وهی بترسیت که دوا ی ئه وه چ پرسیاریکی لیده کات، مینا
وره ورینکی په نهان بکات، دهنگی نزم کرده وه: "ئه وهی پیش چهند پوژتیک وتم
نیگه رانی کردووم. مه به ستم ئه وه یه، ئایا ئه وه راسته؟ ئایا تو زور
خه مباریت؟"

ئایلا به له ز به رسفی دایه وه: "بیگومان نه خیر"، ئینجا له سه ری رویشت،
سی مندالی جوانم به ختو کرد، ئیدی بوچی خه مبار بم؟)

به لام جانیت وهک دیار بوو دلنیا نه بوو، گوتی: "مه به ستم له گهل باوکه یه".
ئایلا جگه له راستی نهیزانی چی بلیت، "ماوهیه کی زور به سه ر ژن و
میردایه تیی من و باوکتدا تیپه ریوه، دوا ی ئه م هه موو ساله هه ستمه وهک
دوو عاشق بمینینه وه."

"تیگه یشتم"، جانیت ئه مه ی گوت و به شیوه یه کی سه یر لای ئایلا هه ستیک
دروست بوو که جانیت لئی تیگه یشتوو.

ئایلا دوا ی ئه وهی ته لیفونه که ی داخست، ده رباره ی عه شق خوی راده ستی
بیرکردنه وه یه کی قوول کرد. له سه ر کورسییه بزۆکه که ی دانیشت و خوی
ویکهنایه وه و له خوی پرسی ئاخۆ ئه میکی بریندار و ئازارزده چون بتوانیت
جاریکی تر بجیته نیو ئه زموونی خوشه ویستییه وه. ئاخۆ ئه فینداری بو ئه و
که سانه یه که له م دنیا تیزپه وه دا به دوا ی ئامانجیک یان هوکاریکه وه عه ودالن،
به لام بو ئه وانه ی زور ده میکه ده ستیان له وه هه لگرتوو چی؟

پیش روژاوا بوون وه لامی نامه که ی عه زیزی دایه وه.

ئازیزم عه زیز (گه ر بۆم هه بیت ئاوا بانگت بکه م)

سو پاس بو وه لامه ناسک و به سوژه که ت که یارمه تیی دام به سه ر ته نگزه
خیزانییه که مدا زال ببم. من و کچه که م توانیمان ئه و به دحالیبوونه
ئابوو به ره یه، هه ر وهک خۆت به و ئله وه ناوت نابوو، تیپه پینین.

من له تاقە شتىكدا راست بووم. من له نيوان دوو دژدا ديم و دهچم:
 شهپانگيزى و نهرينى، يان زور له كاروبارى ئه و كهسانه خوم هه لده قورتينم
 كه خوشم دهوين، يان به رانبهر رهوتاره كانيان ههست به دهسهوسانى دهكه م.
 به لام ده باره ي دهسه لاتخوازي، له ژيانمدا ئه م جوره ملكه چيپيكرده
 ناشتييانه يه م په يره و نه كرده وه كه تو ده باره ي بو ت نووسى بووم.
 راستگويانه ده ليم، پيم وا نيه كه ئه و توانايه م هه بيت بيم به سو فى، به لام
 گه ره كه ئه مه ت پى بليم: شته كانى نيوان من و كچه كه م هه ر وه ك خوم
 ده مه ويست، دواى ئه وه ي وازم له ده ستتيوه ردانى كاروباره كانى هيتا، به
 شيويه كى سه رسوره ينه ر گوران. قه رزاري تو م و زور سو پاسه ده كه م،
 هه روه ها نزام بو ت كرد، وه لى ده ميكه له ده رگاي خودام نه داوه و دنيا نيم
 ئاخو هيتا له هه مان شوين نيسته جييه. هه ش به سه رم، ئايا وه ك چون له
 چيرو كه كه تدا خاوه ن مه يخانه كه ده وي ت، منيش ئاوها ده دويم؟ نيگه ران مه به،
 من به ده رده ليه وه به رانبهر به به هاكان كفر ده كه م. هيتا كفرم نه كرده وه.
 له مه ولاش نايكه م.

له نورتامبقرنه وه

هاورپيت، ئيلا

نامه‌که

له به‌غداوه بۆ قه‌یسهرییه، ۲۹ ئه‌یلوول ۱۲۴۳

ب‌ه ناوی خودا که ده‌هنده و دلۆفانه

برامان سه‌ید بوره‌انه‌دین

سلۆتان لی بیته و به‌زه‌یی و فه‌ری خوداتان به‌سه‌ردا برژی

که نامه‌که‌تم پینگه‌یشت شادمان بووم وه‌ک چۆن ناسیوتمه‌هر و اه‌فاداری پینگه‌ی عه‌شقیته. نامه‌که‌ت تووشی گولمه‌زیکنی کردم، چونکه‌هر ئه‌وه‌نده زانیم که بۆ رۆمی منه‌ی هاوه‌لێک ده‌که‌یت، ئیدی زانیم مه‌به‌سه‌ت کئیه، وه‌لی ئه‌وه‌ی نه‌مه‌ه‌زانی ئه‌وه‌ بوو که له‌دوای ئه‌وه‌ چی بکه‌م.

وه‌ک ده‌زانیت، ده‌رویشیکنی که‌پیده له‌ ته‌که‌یکه‌ی منه و ناوی شه‌مسی ته‌وریزییه. وه‌سپی ئه‌و که‌سه‌ی که تو منه‌ی ده‌که‌یت، به‌ته‌واوی له‌مدا به‌دی ده‌کرئ. برۆای وایه که ئه‌و په‌یامیکنی بۆ ئه‌م جیهانه‌ پئیه. جا بۆ ئه‌وه‌ی مه‌به‌سه‌ته‌که‌ی بینیته‌دی، له‌ که‌سیکی پوونبین و پووناکییر ده‌که‌ریت تا په‌یامه‌که‌ی خۆی بۆ بگو‌یزیته‌وه و بیرری زاخاوبدات و پووناک بکاته‌وه. ئه‌و له‌ مریدیک یان له‌ فه‌قییه‌ک ناگه‌ریت، به‌لکو داوا له‌ خودا ده‌کات که هاوه‌لێک بدۆزیته‌وه. جاریکیان پئی گوتم که ئه‌و له‌ پیناوه‌ که‌سانی خواسایی نه‌هاتووه، به‌لکو هاتووه تا په‌نجه‌ بخاته‌سه‌ر خورپه‌ی دلی که‌سێک که به‌ره‌و راستی رینوینی دنیا ده‌کات.

که نامه‌که‌تم پینگه‌یشت، زانیم له‌ چاره‌ی شه‌سی ته‌وریزی نووسراوه که بگات به‌ رۆمی. جا بۆ ئه‌وه‌ی به‌یه‌کسانی بۆ هه‌موو ده‌رویشه‌کانی ته‌که‌یکه‌م هه‌ل بره‌خسینم، کۆمکردنه‌وه و بی ئه‌وه‌ی بچمه‌ نیو ورده‌کارییه‌وه، ده‌رباره‌ی زانایه‌ک که ده‌یه‌ه‌وئ دلی خۆی بکاته‌وه قسه‌م بۆ کردن. له‌گه‌ل ئه‌وه‌ی

ژماره‌یه‌کی که م و دیاریکراو بوون، شه‌مس تاقه که‌سیک بوو ته‌نانه‌ت دوا‌ی بیستنی مه‌ترسیی ئه‌رکه‌که، پیی له‌سه‌ر قه‌بوولکردنی ئه‌وه داگرت. ئه‌مه له زستانی پابردوودا بوو. ئه‌وه بوو هه‌مان شت له به‌هار و ئینجا له پایزدا دووباره‌بووه‌وه.

ره‌نگه پیرسیت بۆچی به دریزایی ئه‌م ماوه‌یه چاوه‌پیم کرد. به ئاشکرا ده‌لیم زۆر بیرم لیکرده‌وه، جگه له تاقه هۆیه‌ک ناتوانم هۆی دیکه به‌پنمه‌وه: وام لیها‌تبوو شه‌مس زۆر خۆش ویست و دل‌م نه‌ده‌هات بۆ سه‌فه‌ریکی ترسناک بینیرم.

شه‌مس له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ژیانیکی ته‌نها ژیاوه، که‌سیکی ته‌بیات ئاسان نییه و هه‌ر ئه‌وه ده‌توانیت ئه‌م ئه‌رکه جیبه‌جی بکات، به‌لام ئه‌گه‌ر له شاریکدا نشته‌جی بوو و تیکه‌لاوی خه‌لکه‌که‌ی بوو، ئه‌وه ده‌ترسم هه‌ندی که‌س بیزار بکات، بۆیه به‌گویره‌ی توانا هه‌ولم دا سه‌فه‌ره‌که‌ی دوا‌بخه‌م.

ئیواره‌ی پیش رۆیشتنه‌که‌ی شه‌مس، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی کرمی ئاوریشم به‌خپو ده‌که‌م، به‌ ده‌وری دارتووه‌کاندا پیاسه‌یه‌کی دریزمان کرد. ئاخ‌ر دابونه‌ریته کۆنه‌کان به‌ که‌می له‌نیو ده‌چن. عه‌شق وه‌ک تروسکاییه‌ک ناسکه و به‌ شیوه‌یه‌کی سه‌رسوره‌هینه‌ر چون ئاوریشم به‌هینه‌زه. بۆ شه‌مس پاقه‌کرد که چۆن کرمی ئاوریشم دوا‌ی ئه‌وه‌ی له قۆزاخه‌که‌ی سه‌رده‌ردینیت، ئه‌و ئاوریشمه له‌نیوده‌بات که دروستی کردووه، بۆیه وه‌رزیره‌کان لیده‌بیرن له‌نیوان ئاوریشمه‌که و کرمی ئاوریشمه‌که‌دا یه‌کیکیان هه‌لبژیرن. زۆر جار کرمی ئاوریشمه‌که هیشتا له‌ناو قۆزاخه‌که‌یدا یه‌ دیکوژن تا به‌ ساغی ئاوریشمه‌که ده‌ربینن، بۆ دروستکردنی یه‌ک ملپنچی ئاوریشم، سه‌دان کرمی ئاوریشم به‌کار ده‌هینری.

خه‌ریک بوو ئیواره داده‌هات، بایه‌کی سارد به‌سه‌رماندا هه‌لیکرد و له‌رزم لیها‌ت. له‌م پیرییه‌مدا به‌ ئاسانی سه‌رمام ده‌بییت، لی زانیم که ئه‌م له‌رز لیها‌تته‌م به‌وای پیرییه‌وه نییه، به‌لکو زانیم که له‌م دنیا‌یه‌دا ئه‌مه دوا‌چاره شه‌مس له‌ناو باخه‌که‌مدا ده‌وه‌ستیت و جاریکی تر هیچمان یه‌کتر نابینن. بیگومان ئه‌ویش هه‌ستی به‌وه کردبوو، چونکه خه‌مینکم له چاوه‌کانیدا بینی.

كازيوه‌ی ئەم بەيانىيە، هات تا دەستەكانم ماچ بكات و داواى فەرم لى
بكات، واقم وړما كه بىنيم قژە رەش و درىژەكەى بړيوه و سمىلەكەى تاشيوه،
ئەو هۆكارەكەى نەوت و منىش پرسىارم لىنى نەكرد. پىش ئەوہى بړوات،
گوتى پۆلى ئەو لەم چىرۆكەدا لە پۆلى كرمى ئاورىشم دەچىت و ئەو و
پۆمى بەرەو قۆزاخەى عەشقى خوداى دەكشىنەوہ، تا ئەو كاتە دىت و
ئاورىشمىكى بەنرخ دەچنرئ، لە ناويدا دەمىتنەوہ. وەلى لە كۆتاييدا بۆ ئەوہى
ئاورىشمەكە بژى، گەرەكە كرمى ئاورىشمەكە بمرىت.

ئىنجا بەرەو قۇنيا كەوتە رى . خودا بىپارىزىت. دەزانم ئەوہى لەسەرم
بوو كردم، ھەر وہا تۆش، بەلام خەمىكى قورس كەوتووہتە سەر دلم،
خەرىكە بۆ دەرويشىك پەرۆش دەبم كە لە ھەموو ئەو دەرويشانەى لە
تەكىكەى خۆمدا بىنىومن، سەبىرتر و سەركىشتەر بوو.

لە كۆتاييدا ھەموومان بۆ لای خودا و بۆ لای ئەویش دەگەرئىنەوہ.

ھەر خودا پشتوپەنات بىت

باوہزەمان

فه قیکه

به‌غدا، ۲۹ی ئه‌یلوول ۱۲۴۳

ب‌وون به‌ده‌رویش وه‌ک هه‌موان ئاگاداریان کردمه‌وه، ئاسان نییه، به‌لام
ئه‌و شته‌ی بیریان چوو پیمی بلین، ئه‌وه بوو گهر من بووم به‌ده‌رویش، ئه‌وا
له‌ دوو لاهه‌ تالاهه‌ ده‌چیزم. له‌ وه‌ته‌ی گه‌یشتوومه‌ته‌ ئه‌م ته‌کییه‌ وه‌کو سه‌گیک
کارده‌که‌م. پوژانه‌ ئه‌وه‌نده‌ کارده‌که‌م که‌ ده‌چمه‌ نیتو جییه‌که‌م، له‌تاو ئازاری
ماسوولکه‌کانم و پنییه‌کانم، خه‌و ناچیته‌ چاوم. له‌ خووم ده‌پرسم ئاخو که‌سی
ئاگای له‌وه‌ هه‌یه‌ که‌ چ مامه‌له‌یه‌کی خراپم له‌گه‌لدا ده‌کرئ؟ ته‌نانه‌ت گهر
یه‌کیکیش سه‌رنجی ئه‌وه‌ی دابیت، بیگومان هه‌ر گویشی پی نادات. تا زیاتر
کارم ده‌کرد، شته‌که‌ خراپتر ده‌بوو، ته‌نانه‌ت ئه‌وان ناویشم نازانن و له‌نیتو
خویاندا به‌چه‌ له‌ دوامه‌وه‌ به‌ (فه‌قی تازه‌که‌ و نه‌ناسه‌که‌ و قژسووره‌که‌)
ناویان ده‌هینام.

خراپترین شتیک بو من ئه‌وه‌ بوو له‌ ناندینه‌که‌ به‌ سه‌رپه‌رشتی
چیشتلینه‌ریک کارم ده‌کرد. ئه‌م پیاوه‌ له‌جیاتی دل، خاوه‌نی پارچه‌ به‌ردیک
بوو. ده‌بوو له‌ سوپای مه‌غوله‌کاندا بووبووایه‌ته‌ سه‌رکرده‌یه‌کی درنده‌ و
تینووی خوین، نه‌ک له‌ ته‌کییه‌ ده‌رویشه‌کاندا بیته‌ چیشتلینه‌ر. له‌ یادم نییه
قسه‌یه‌کی ناسکی له‌گه‌ل یه‌کیندا کردبیت. پیم وا نییه‌ بزانیته‌ زه‌رده‌خه‌نه‌یه‌ک
بخاته‌ سه‌ر لیوی. پوژیکیان له‌ گه‌وره‌ ده‌رویشیکیانم پرسی ئاخو له‌سه‌ر فه‌قی
پنویسته‌ که‌ له‌ ناندین له‌گه‌ل چیشتلینه‌ریکا ملکه‌چی مه‌ینه‌تی کارکردن بیت؟
به‌ زه‌رده‌خه‌نه‌یه‌کی ئالۆزه‌وه‌ وه‌لامی دایه‌وه‌: (نه‌ک هه‌موو فه‌قیکان، به‌لکو
ته‌نها هه‌ندیکیان).

که واته بۆچی هر من؟ سهید بۆچی دهیه وی من له فهقیکانی تر زیاتر
نازار بکیشم؟ ئایا له بهر ئه وهیه که (نهفسی من) له (نهفسی ئه وان) گه وره تره،
بۆیه بۆ په روه رده کردنم ئاتاجی مامه له یه کی سه ختترم؟

هموو پۆژی یه که م کهس من راده بم، له جۆگه نزیکه که ئاو دههینم،
ئینجا له کوانوه که ئاگر ده که مه وه، نانی کونجیدار ده که م. بۆ قاوه لتی شوربا
ئاماده ده که م. ئاخو ئاسان نییه بۆ په نجا کهس خواردن دابین بکهیت، چونکه
پتویسته هموو خواردنه کان له مه نجه لگه لی لیتیرین که گه ره یی هه ریه کیکیان
له قه واره ی چه وزی گه رماوه کان که متر نییه. جا ئه وه بینه به رچاوتان کئ
پاکیانده کاته وه و ده یانشوات. من له به یانییه وه تا ئیواره هه موو کاته کانم به
پاککردنه وه ی زه وی و سه ربان و قالدرمه به سه ر ده بم و چه وشه گسک
ده دم و دار ده برم. چه ندین سه عات به سه رینه وه و پاککردنه وه ی ته خته به نده
کۆنه کانی زه ویی ژوره کان به سه ر ده سه ته کانم و ئه ژنۆکانم کووڤ ده بمه وه،
که جیره جیریان لیه دیت. مره بای پرته قال و خوراکي گه رم ئاماده ده که م و
گیزه ر و کوله که سویر ده که م و به وریاییه وه بریکی گونجاوی خوئ به کار
دینم به جۆری ناییت به شی تامی هیلکه یه کی زیاد بیت. خو ئه گه ر بریکی
زۆرتر یا که متر خویم تیکردبا، ئه وا چیشتلینه ره که تووشی نۆره توورپه یه ک
ده بوو، ئه وسه هه موو شتیکی به سه ر یه کدا ده شکاند و ده بوو سه ره له نوئ
هه موو شتی ئاماده بکه مه وه.

له هه موو ئه وانه خراپتر، ئه وه بوو له کاتی کارکردندا داوای لینه کردم که
به زمانی عه ره بی دوعا بخوینم، داوایشی لینه کردم به دهنگی به رز ئه و نزایانه
بلیمه وه تا دلنیا بیت که وشه یه کم بیر نه چوه، بۆیه من پیکه وه نوئژ ده که م و
کار ده که م، کار ده که م و نوئژ ده که م. ئازارده ره که م لافی ئه وه ی لینه دا که:
(کوڤی خوڤ، له ناندیندا چه ند به رگه ی زه حمه تیه کان بگريت، زیاتر پینه گه ییت
و له گه ل فیربوونی چیشتلیناندا، ورده ورده رۆحت پینه گات).

جاریکیان لیم پرسی: (به لام ئه م ئه زمونه تا که ی به رده وام ده بیت؟) .

له وهلامدا گوتی: (هزار و یهک پوژ، مادام له توانای شههرزادی
 حهکایه تخواندا بووبیت که به دریژیای ئەم ماوهیه هه موو شهویک حهکایه تیکی
 تازه دروست بکات، ئەوا له توانای توشدا ههیه بهرگهی ئەوه بگریت).
 ئەمه شیتیه! ئایا له نیوان من و شههرزاددا چ لیکچوونیک ههیه؟ ئاخو
 هه موو ئەوهی ئەو دهیکرد ئەوه بوو له سهه نوینیکی مهخهلی رادهکشا و
 پهنجهی پینهکانی دهجوولاند و دهنگه تریی شیرینی دهکرده ده می پاشا
 گیله که وه و چیرۆکی خه یالیی دروسته کرد و خه یالیکی تیژیی نه بوو. پیم وا
 نییه که کاریکی قورسی کردبیت، ههروه ها پیم وا نییه گه داوای لی کرابا
 نیوهی ئەوه بکات که من دهیکه م، ههفته یهک بهرگهی نه دهگرت. نازانم ئایا
 کهس ههیه پوژهکان بژمیریت، بهلام بیگومان من دهیانژمیرم، ئەوه تا هینشتا
 ٦٢٤ پوژ له پینشم ماوه.

له ئەزموونه که مدا چل پوژی یه که م له ژووریکی بچکۆلهی نزم به سهه
 دهبرد که نه مده توانی رابکشیم یا به پتوه بوهستم، بۆیه لیده پرام بهردهوام
 له سهه چۆکه کانم دانیشم. گه ئاره زووی خواردنیکی باش یان که می
 پشوودانم کردبا، یان له تاریکی یان له ته نیایی ترسابام، یا خودانه که ران به
 ئافره تی که وه شهیتانی بووبام، داوای لیده کردم که ئەو زهنگه مسیهی له
 بنمیچه که وه شوپو بوو وه لیده م تا یارمه تی رۆحیم بدات. وه لی من قهت
 ئەوه م نه ده کرد، خو ئەمهش وا ناگه یه نیت که من ئەو بیره هه له قومه له قانم به
 خه یالدا نه ها تووه که بنیاده م که یفساز ده که ن، به لام چ هه له یهک له وه دایه که
 بیرى هه له قومه له ق به خه یالی مرۆفیکدا بیت که به ندکراویکی بی جووله بیت؟
 دواى ته و او بوونی خه لوه ته که، ده بوو بق ناندینه که بگه ریمه وه تا به دهست
 چیشتلینه ره که وه ئازاره کانم دهست پینبکه نه وه، بیگومان به راستی ئازارم
 ده چه شت، به لام ئەو راستیه تاله ی که به قهت تالچه شتنه که م بوو ئەوه بوو
 قهت له رینماییهکانی چیشتلینه ره که لام نه ددا - تا ئەو ئیواره یه ی که
 شه می ته وریزی گه یشته جی. له وه شه ودا که له کو تایددا چیشتلینه ره که
 دهستی لیم گیربوو، تیروپری لیدام، داردهسته قه له م توژهکان یهک له دواى

یهک له سهر پشتم دهشکان. ئینجا ههردوو پیتلاوهکه می له بهردهرگا دانا که نوکهکانیان رووهو دهرهوه بوون، ئهمهش نیشانهی ئهوهبوو که کاتی ئهوه هاتوه برۆم. له تهکیی دهرویشهکاندا دهرت ناکن و به ئاشکرا پیت نالین که تو سههرکهتوو نهبوویت، بهلکو وات لیدهکن به بیدهنگی برۆیت.

(ناتوانین به زۆر بتهکین به دهرویش)، چیشتلینهرهکه ئهمهی درکاند، (چونکه بنیادهم دهتوانیت کهریک بیاته سهر ئاو، بهلام ناتوانیت به زۆر ئاوی دهرخوارد بدات. دهبن کهرهکه خۆی ئامادهی تیدا بیت، لهمهش زیاتر ریگهیهکی تر نییه).

بیگومان مه بهستی ئهوه بوو که من کهرم. له راستیدا گهر شه مسی تهوریزی نهبوایه، دهمی بوو به ته مابووم ئهم شوینه جی بهیلیم، کهواته ختووکهی پتر ناسینی ئه وای لیکردم له م شوینه چهق ببهستم، چونکه له وهه پش من که سیکي وهک ئهوم نه دیبوو. ئاخو ئه و له کهس نه ده ترسا، ملکه چی کهس نه بوو، ته نانهت چیشتلینه ره کهش زۆر ریزی دهگرت. گهر له م تهکییه دا گهر پیشهنگی هه بوو بیت و هی ئه وه بیت چاوی لی بکری، ته نها شه مسی تهوریزی به ئه فسوونه کهی و ئابروومه ندییه کهی و یاخیبوونه که یه وه بوو، نهک مامۆستا و شیخه خاکه راکه ی تهکیکه.

بهلن، شه مسی تهوریزی له بهرچاوی من قاره مانیک بوو. دوا ی ئه وه ی که بینیم، زانیم من هه وه جهی ئه وه نیم که بجم به دهرویشیکي سه لار. گهر ماوه یه کی زۆرم له گه لیدا به سه ر بر دبا، ئه وا ده بوومه که سیکي پیشهنگ و به وهج و سه رکیش، بۆیه که پایز داها ت، زانیم شه مس ده روات و ئیتر ناگه ریته وه، بریارم دا له گه لیدا برۆم.

دوا ی ئه وه ی خۆم یه کلا کرده وه، چووم چاوم به باوه زه مان بکه ویت، بینیم دانیشتوو ه و له بهر رووناکیی فانتوسیک کتیبیکي کۆن ده خوینیته وه. (هیی فهقی، چیت دهوی؟) وهک ئه وه ی به بینینی من بیتا قه ت بوو بیت، به بیتا قه تییه وه لی پرسیم.

به‌گویره‌ی ئه‌و توانای قسه‌له‌رووییه‌ی هه‌مبوو، گوتم: (گه‌وره‌م، زانیومه به‌م زووانه شه‌مسی ته‌وریزی ده‌روات. ده‌مه‌وئ له‌گه‌لیدا برپۆم، په‌نگه له سه‌فه‌ره‌که‌یدا ئاتاجی هاوده‌میک بیت).

(نهمده‌زانی تو ئاوها هۆگری بوویت)، سه‌ید به‌گومانه‌وه پنی گوتم: (یاخود بۆیه وا ده‌لئیت تا له کارکردنی ناندین رابکه‌یت؟ هیشتا ماوه‌ی مه‌شکردنه‌که‌ت ته‌واو نه‌بووه، هیشتا ماوته ببیت به‌ده‌رویش).

(په‌نگه یاوه‌ریکردنی که‌سیکی وه‌ک (شه‌مسی ته‌وریزی) له سه‌فه‌ره‌که‌یدا بۆ من باشترین مه‌شق بیت)، هه‌رچه‌نده زانیم قسه‌یه‌کی ئاوها ئازایه‌تی ده‌وئ، له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا هه‌ر گوتم.

سه‌ید که‌وته بیرکردنه‌وه‌وه و چه‌ند بیده‌نگییه‌که‌ی دریزه‌ی ده‌کیشا، ئه‌وه‌نده بروام به‌وه زیاتر ده‌بوو که له‌سه‌ر بیچاوه‌رووییه‌که‌م سه‌رکۆنهم ده‌کات و بانگی چیشتلینه‌ره‌که ده‌کات، تا سزام بدات، به‌لام ئه‌وه‌ی نه‌کرد، به‌لکو به‌ ناو‌می‌دییه‌وه ته‌ماشای کردم و سه‌ری له‌قاند.

(پۆله، په‌نگه تو بۆ ئه‌وه نه‌خولقابیت تا له‌ته‌کێ بژیت. له نیوان هه‌ر چه‌وت فه‌قی‌دا له‌یه‌کێکیان زیاتر نامینیته‌وه و ئه‌وانی تر ئه‌م پرێگه‌یه ده‌گرنه‌به‌ر. هه‌سته‌وه‌ریم پیم ده‌لئیت که تو بۆ ئه‌وه ناشینیت ببیته ده‌رویش، بۆیه ده‌بیت له شوینیکی تر به‌دوای به‌ش و چاره‌نوسی خۆندا بگه‌ریت. ده‌رباره‌ی یاوه‌ریکردنی شه‌مسیش له سه‌فه‌ره‌که‌یدا، ده‌بێ له خۆی بپرسیت). که ده‌مودوه‌که‌مان ئاوها کۆتایی هات، باوه‌زه‌مان به‌سه‌ر ئاماژه‌یه‌کی به‌وێل و یه‌کلاکه‌ره‌وه‌ی کرد و کۆتایی به‌بابه‌ته‌که هینا و گه‌رپایه‌وه سه‌ر کتیبه‌که‌ی. هه‌ستم به‌خه‌مباری و بچووکیی خۆم کرد، به‌لام به‌راوه‌یه‌کی سه‌یر پیم وا بوو که من ئازاد بووم.

شەمس

بەغدا، ۳۰ ئىيۇلى ۱۲۴۳

بە سواری ئەسپەكەم لە كازیوهدا پروو بەیەكە تىم تەقاند، تەنھا جارىك وەستام تا تەماشایەكى دواو بەكەم، تەكئى دەرویشەكانم بینى وەك هیلانەى پەلەوەر لە نىو دارتووەكان و درەختیلەكان تا دەهات ون دەبوو. دەموچاوی ماندووی باوہزەمان لە بەرچاوم بوو، دەمزانی نىگەرانی منە، بەلام ھۆكارىكى راستەقینەى وام نەدەبینى وای لى بکات تا نىگەرانی بیت.

ئىدى لە سەفەرىكى عەشقى ئاواھى ناوہوهدا ھەپپام لىکرد، ئىدى چۆن دەبیت تووشى زیان بىم؟ ئەمەش پىسای دەیەممە: لە نىوان پۆژھەلات و پۆژاوا و باشوور و باکووردا جىاوازییەكى ئەوتق نىیە. ئىدى ئاراستەت پروو ھەر لایەك بیت، ئەو سەفەرەى كە دەیکەیت دەبیت بیکەیت بە سەفەرى ناوہوہى خۆت. گەر لە ناوہوہى خۆتدا سەفەرت کرد، ئەو دەتوانیت دنیا پانوبەرىنەكە و ئەوہى پششىیەوہ بىریت.

ھەرچەندە پششىبىنى ئەوہم دەکرد كە پرووبەرووی ھەندى ئاستەنگ بىمەوہ، وەلى پەژارە داينەگرتم و ئەو چارەنوسەم بەخىرھىنا كە لە قونیا چاوەرپىم بوو. لەبەر ئەوہى من سۆفیم، فىرى ئەوہ بووبووم كە پىكەوہ بە دپك و گول، بە دزیوى و جوانى ژيان قايل بىم. ئەمەش پىسایەكى دیکەيە:

کاتی مامان که ده بینیت دو گیانه که له کاتی ژاندا نازار ناچیزیت، ئیدی ده زانیت هیشتا ریگه بۆ مەلۆتکه که خوش نه بووه، که واتا جاری مندالی نابیت، جا بۆ ئه وهی نه فسیتی تازه له دایک بیت، پتویسته نازار هه بیت. هه ر وهک چۆن خشتی سوور ئاتاجی که رمیه کی به رزه تا رهق بیت، خوشه و یستیش به نازار نه بیت کامل نابیت.

* * *

ئهو شه وهی پیش ئه وهی ته کیی ده رویشه کان جی بهیلم، په نجه ره کانی ژووره که م والا کرد تا دهنگ و بۆنی تاریکی بینه ژووره وه. له بهر پرته پرتی پووناکی مۆمه که، پرچه دریزه که مم بری و چهند داویکی زبری لی که وته سه ر زه وییه که، ئینجا ریش و سمیلم و هه ردوو برۆم تاشی. که لیوو موه وه، له و پووخساره ی نیو ئاوینه که ورد بووموه که پتر دره وشاوه و لاو ده ینواند. دوا ی ئه وهی تووکه کانم لابر، ده موچاوم له هه ر ناو و ته من و په گه زیک خالیبووه وه و ئیدی نه رابردوی هه بوو نه بانه پۆژ. له م ساته وه بۆ هه تاهه تایه داخرا. به هیوری گوتم: (به لئ، خۆم ئه وه ده زانم). ئه مه ش ریسایه کی تری چل ریساکه یه: "گه ران به دوا ی خوشه و یستیدا ده مانگۆریت. که سیک نییه به دوا ی خوشه و یستیدا بگه ریت و له کاتی سه فه ره که یدا پهن نه گه یشتیت. هه ر ئه وه منده ده ست به سه فه ری گه ران بکه یه ت، ئیدی له ناوه وه و له ده ره وه ده ست به گۆران ده که یه ت".

باوه زه مان به سووکه زه رده خه نه یه که وه سن دووقتی که مه خمه لی ده ره ینا و پیشکه شی کردم. له ناویدا سی شتم بینی که ئه مانه بوون: ئاوینه یه کی زیوین، ده سته سپرکی ئاوریشم و که مۆله یه ک که عه تری تیدا بوو.

(ئهم شتانه په نگه له سه فه ره که تدا یارمه تیت بدن، که ئاتاجیان بوویت به کاریان بینه. گه ر پروات به خۆت نه ما، ئه وا ئاوینه که جوانی ناوه وه ت پیشان ده دات. ئه گه ر هه ستت کرد ناو و ناویانگت له که یه کی گرتووه، ئه وا

دهسته سړه که یه کسه ر بنگه ر دبی دلت دینته وه یاد، به لام عه تره که برینه کانی ناوه وه و دهره وه تمار دهکات).

دهستیکم له هه ریه که یان دا، ئینجا سندو ووقه که م داخست و سوپاسی باوه زه مانم کرد و گوتم: (پیم وایه تو ئیتر ناته وئ شتیکی تر بلتیت).
له گه ل گه ردی به یاندا، کاتی چوله که کان دهستیان به جریوه جریو کرد، که دلۆپه ئاونگه بچوو که کان له سهر لقه کانه وه دهستیان به تکانه وه کرد، سواری ئه سپه که م* بووم و به ره و قونیا تیمته قانده. نه مده زانی چی چاوه پریم دهکات، وه لی له و چاره نووسه دلنیا بووم که خودا بوی نووسیووم.

* نووسه ر پیشتر ولاخه که ی شه مسی به (ماین) ناو بردوه، به لام له مه ولا به دریزایی پوزمانه که به (ئه سپ) ناوی ده بات، بویه منیش هر ئه سپم به کار هیناوه. (و. کوردی).

فه قیكه

به غدا، ۳۰ ئی ئیلوولی ۱۲۴۳

په دواى شه مسی ته ورئزیدا، به سواری ئه و ئه سپه ی که دزیبووم، تیم ته قاندا. تا له توانامدا بوو هه و لم دا مه و دایه که له نیوانماندا بهیلمه وه، بۆم ده رکه و ت نا کرئ بئ ئه وه ی بمیینیت که دواى که و تووم، پئی بگم. کاتئ شه مس له یه کئ له بازاره کانی به غدا وه ستا تا که من پشوو بدات و هه ندئ پیویستی سه فه ر بکرئیت، بریارم دا خو می لئ ئاشکرا بگم، ئیدی له به رده م ئه سپه که ی خو م به زه ویدا دا.

"هئى لاوی نه ناسی پرچسوور، ئه وه بۆ وا له سه ر زه ویه که خو ت درئژ کردوه؟"، شه مس له سه ر پشئی ئه سپه که یه وه نیوه شادمان و نیوه سه رسورماو بانگی کردم.

له به رده میدا به چۆکا هاتم و وه ک ده رۆزه که ران ده سته کانم پانکرده وه و ملم درئژ کرد، به پارانه وه وه گوتم: "ده مه وئ یاهه ریت بگم. تکات لئده که م با له گه لندا بیتم."

"ئایا ده زانیت من بۆ کوئ ده رۆم؟".

بیده نگ بووم. بیرم له م پرسیاره نه کردبووه وه، گوتم: "نه خیر، به لام ئه وه گرینگ نییه. من ده مه وئ ببمه مریدی تو. تو پیشه نگی منیت."

شه مس گوئی: "وا راهاتووم به ته نها سه فه ر بگم و نامه وئ مرید یان فه قیم هه بیئت، سوپاست ده که م! بیگومان من پیشه نگی که س نیم، به تاییه تی تو، ده ی به رئی خو تدا بگه رئوه، به لام ئه گه ر له بانه رۆژدا به دواى مامۆستایه کدا گه رایت، تکایه رئسایه کی زیرین بیته وه یادت که ده لئیت: له م دنیا یه دا ژماره ی فیرکه ری درۆزن و مامۆستای درۆزن له ژماره ی ئه ستیره

ببناوه کانی گهردون زورتړن. نو کهسه خو په رستانه ی که له پای دهسه لاتدا کار دهکن له گهله ماموستا راسته قینه کان تیکه له مه که. ماموستای پوځیې راستگو سهرنجت بو خوی رانا کیشیت و چاوه پتی ملکه چیی په ها، یان سه رسامیی ته وایو تر نییه، به لکو یارمه تیت ده دات تا به های خودی ناوه و هت بزانیته و پیزی بگریته. ماموستا راسته قینه کان وهک شووشه پروون و نووری خودایان پیدا تیده په پریته.

تکات لیده کهم هه لیکم بده ری، لیتی پارامه وه، هه موو گه پیده به ناو بانگه کان که سیتیکیان وهک مرید یان خزمه تکار هه بووه له بارگه خستن و پویشتیاندا، یارمه تیان داوون.

شه مس وهک نه وهی ددان به راستی قسه کاندا بنیت، به دهم ریشخورانده وه پرسیی: نایا ده توانیت یاوه ریم بکه یته؟

پا په ریم و به رزه پی هه ستام، له هه موو دلمه وه سه رم له قاند و گوتم: بیگومان، له ناخوه هه ز ده که م.

که واته باشه. یه کهم نه رکت نه وه یه: دهمه وی پوو بکه یته نزدیکترین مه یخانه و داوای ده فریکی پر شه راب بکه یته، بیه نیت و لیره له بازاره که دا بیخویته وه.

منیک که به عه با کهم زه ویی ژووره کانم پاکده کرده وه، مه نجه له کانم وا سپی ده کرده وه، وهک شووشه ی جوانی فینیسیا ده بریسکانه وه، که له لای یه کیک له پیشه وه ره کان بینیبووم و زور دهمی بوو کاتی خاچه رسته کان دایان به سه ر شاره که دا له قوسته نتینه تالانیان کردبوو، هه روه ها ده توانم به یهک دانیشتن سه د پیاز پاک بکه م، یان له ته سیر بجنم، هه موو نه مانه شم به ناوی گه شه کردنی پوچه وه ده کرد، به لام خوار دنه وهی شه راب له نیتو هه موو خه لکی و له بازاردا له سه رووی توانای منه وه یه، بویه ئیدی به ترسه وه تینم پروانی.

ناتوانم نه وه بکه م. گهر باو کم بزانیته، لاقه کانم ده شکینیت. ناخر نه و منی بو ته کیتی ده رویشه کان نار دووه تا ببمه موسلمانیکي چاکه خواز، نهک ببمه یه کن له گاورانی بته رست. ناخر خانه واده که م و هاوړیکانم چیم پی ده لیتن؟

ههستم به نیگا سووتینه ره که ی شه مس کرد که ئاراسته ی کردم. هه موو جهستم که وته له رزین، هه ر وهک چۆن ئه وسا که وته له رزین، کاتی له پشت دهرگا داخراوه کانه وه خۆم لئ داگرتبوو.

’وهک ده بیینی ناگرئ بییته یاوه رم، ئه مه ی به پیتمیک گوت بۆنی تاوانبارکردنی لیده هات، ’تۆ زۆر بایه خ به بۆچوونی خه لک ده دهیت، تۆ ئه مه ت زانیوه؟ زۆر به ته نگ به دهسته پینانی ره زامه ندیی خه لکه وهیت، ئی هه رچه ند هه ولئیش به دهیت له ره خنه یان پرزگار نابیت.

زانیم که هه لی یاوه ریکردنیم وا دوور ده که ویته وه، ئیدی دهستم به به رگریکردن له خۆ کرد، ’چۆن بتوانم که بزنام تۆ به م پرسسیاره تا قیم ناکه یته وه؟ ئاخه ئیسلام شه رابی هه رام کردووه، ’به لام ئه مه که مه کردنه به خودا. ئه رکی ئیمه ئه وه نییه که یه کیکمان بریار له سه ر برۆای ئه وی تر بدات، شه مس ئاوها وه لامی دامه وه.

به نا ئومیدی دیقه تی ده ور به ری خۆم دا و نه مده زانی چۆن وه لامی قسه کانی بده مه وه، مه ژگم وهک هه ویری هه لاته تیک هه لده چوو.

شه مس له سه ر قسه که ی پۆیشت و وتی: ’تۆ ده لیت گوایا ده ته وی پینگه که بپریت، لئ ناته وه وی له پای وه دیه پینانی ئه م ئامانجه، قوربانی به هیه شتی به دهیت. سامان یان هیز یان نیوانگ یان زیده پۆیی یان چیژی جهسته یی. که ره که یه که م جار له و شتانه خۆت پرزگار بکهیت که لای مرۆف ئازیزن.

شه مس له سه ر ئه سه په که ی جینی خۆی خۆشکرد و به مه کوتایی به قسه که ی هیتا: ’پیم وایه ده بی بۆ به غدا بۆ لای خیزانه که ت بکه پیته وه، منه ی پیشه وه ریکی راستگۆ بکه و له به رده ستیدا فیربه. وای بۆ ده چم ره نگه پۆژی بیت بییته بازرگانیکی باش، به لام چا وچتۆک مه به. پینگه بده که ره که برۆم.

به م شیویه بۆ دوا جار دو عاخوازی لیکردم و ئاو زهنگی له ئه سه په که ی دا، تیتیه قاند و دوور که وته وه، دنیا له ژیر سمه کانی ئه سه په که یدا گرمه ی ده هات و ده خزی. خۆم هه لدا یه سه ر ئه سه په که م و به ره و ده ره وه ی به غدا دووی که وتم، به لام مه وای نیوانمان تا ده هات زۆر تر ده بوو، تا بوو به خالیکی تاریک و دوور، ته نانه ت تا دوای ماوه یه کی زۆر که خاله تاریکه که ش له ئاسۆوه دیار نه ما بوو، ههستم به کاریگه ریی نیگای شه مس ده کرد.

ئىلا

نورتامبتون، ۲۴ ئىيارى ۲۰۰۸

بەيىانىي ھەموو رۆژىك، ئىدى كۆتايى پشوى ھەفتە بوايە يان رۆژەكانى تر، ئىلا پووى دەكرده ناندینهكە و بە خۆى دەوت ژەمى قاوہلتى باش، رەوتى پاشماوہى رۆژەكە ديارى دەكات، چونكە پىنى وا بوو ژەمى بەيىانىان گرینگترين ژەمى رۆژەكەيە. لە يەكئ لە گۆقارەكانى تايبەت بە ئافرەتان خویندبوويەوہ كە ئەندامانى ئەو خىزانەى پىكەوہ بە رىكوپىكى قاوہلتى دەكەن، لە ئەندامانى ئەو خىزانە تەباتر و يەكگرتووترن كە بە نيوەتيرى لە مال دەردەچن. ھەرچەندە وەك گۆقارەكان باسيان دەكرد، برۆاى بەوہ ھەبوو كە دەبىت چىژ لە خواردنى بەيىانىان وەربرگىت، بەلام ئەزموونى لەگەل ژەمى بەيىانىاندا وەك پىكدادانى ھەسارەكان وا بوو، چونكە لە خواردندا ھەر يەكئ لە ئەندامانى خىزانەكەى ئارەزوويەكى جياوازى ھەبوو و ھەريەكەيان ھەزى لە خواردنىكى جيا بوو، ئەمەش دژى بىرۆكەى پىكەوہ نانخواردنى ئىلا بوو. ئىدى چۆن لە سەر مىزى نانخواردن ھەماھەنگى دروست دەبىت، كاتى جانىت لەتە نانىك بە مرەباوہ دەقرتىت و ئافى نانى تيرى بە ھەنگوينەوہ دەخوات و دەيفىد چاوەرپنە قاپى ھىلكەى كولاوى بىتە بەردەم، ئۆرلىش نايەھوئى ھىچ بخوات؟ سەربارى ھەموو ئەمانە، ژەمى بەيىانى گرینگ بوو و بەيىانىي ھەموو رۆژى ئامادەى دەكرد. سووربوو لەسەر ئەوہى كە نايىت ھىچ يەكئ لە مندالەكانى رۆژەكەى بە خواردنى پارچە پىكىتىك، يان خواردنىكى دىكەى ھەرزان، دەست پىيكات.

بەلام ئەم بەيىانىيە كە ئىلا چووە ناندینهكە، يەكەم شتى كە كردى ئەوہ بوو لە بەردەم مىزى نانخواردنەكە دانىشت و كۆمپىوتەرەكەى كردەوہ.

لهجياتى ئۇەھى قاوھە يان خۇشاوى پزتەقال ئامادە بكات، يان نان بكات،
ئىنتەرنىتتەكەى كردهوھە تا بزانت ئاخۇ عەزىز نامەى ئەلىكترونىى بۇ ناردووه.
ئاي لەو خۇشىيە كە نامەيەكى بىنى!

ئىلاى ئازىز

كە زانىم نىوان تۇ و كچەكەت باش بووه شادمان بووم. دويىنى
دەمەوبەيان گوندى مۇمۇستىنانگۇم جىيەشت. سەير لەوھەدا بوو من جگە لە
چەند پۇژى زياتر لەوئ نەماموھە، كەچى كە كاتى دوعاخووزى ھات زۇر
خەمبار بووم، بەلكو ھەستەم بە خەمۇكى دەكرد. لە خۇم پرسى ئاخۇ جارىكى
دى دەتوانم لە گواتىمالا ئەم گوندى بچووكە بىننەموھە؟ پىم وا نىيە.

ھەر جارى مالئاوايى لە شوئىنى بكام كە خۇشم دەوئ، ھەست دەكەم
پاژىك لە خۇمى تىدا جىدەھىلم. وام بە خەيالدا دىت، گەر ئىمە وھك ماركوپۇلۇ
گەپىدەيى ھەلبۇزىرىن، يان لەنىو بىشكەوھە تا ناو گۇر لە ھەمان شوئىن
بمىننەموھە، ئەوا ژيان دەبىتە زنجىرەيەك لە لەدايكبوون و مردن، چونكە
چركەساتىك لەدايك دەبىت و لەوى تردا دەمرىت. جا بۇ ئەوھى تاقىكردنەوھى
نوئ دەربكەون، تاقىكردنەوھى كۇن دەپووكىتەوھە. ئەرى توش پىت وا نىيە؟

كە لە مۇمۇستىنانگۇ بووم، دەستەم بە پامان كرد و ھەولم دا رەنگ و
خەرمانەى تۇ وىتا بكام. ھەر زوو سى رەنگ لە بەردەمدا دەركەوتن كە
ئەمانە بوون: زەردىكى گەرم، پزتەقالىيەكى شەرمىتون، ئەرخەوانى. وام
مەزەندە كرد كە ئەمانە رەنگەكانى تۇن، بە خەيالدا ھات كە ئەمانە چ بە جيا
بن يان پىنكەوھە بن، رەنگگەلىكى جوانن.

لە گواتىمالا، تشاگۇل دوا وىستگەمە - شارۇچكەيەكە خانووهكانى پەرش
و بلاو و لە قور دروستكراون. حىكمەتىك لە چاوانى مندالەكانىاندایە لە
سەروروى تەمەنىانەوھەيە. ئافرەتەكانى لە ھەموو جۇرە تەمەنىك لە مالەكانى
خۇياندا خەرىكى چىنىنى فەرشى سەر دىوارن كە بە نەخشى ناياب
پازاۋنەتەوھە. داوام لە پىرژىنىك كرد كە فەرشىكى سەر دىوارم بۇ ھەلبۇزىرىت،
پىم گوت كە بۇ خاتونىكى دەنىترم لە نۇرتامبىتون دەژى. دواى ئەوھى
كەمەكىك بىرى كردهوھە، لەنىو كۇمەلە فەرشىكى زۇرى پشت خۇيەوھە،
فەرشىكى راکىشا. بە خۇدا سوئىدى خوارد، ئەو كۇمەلە پتر لە پەنجا فەرشى

له هه موو پهنگه كان تيدا بووه، به لام ئه و فهرشهي كه بق توي هه ليارد، تنها به سي رهنك چنرابوو: زهر د و پرته قالي و وهنه وشه يي. وا بزانه تۆ حه ز دهكيت ئه م ريكه و ته بزانه، گه له مه دا شتي هه بيت، ئه وا هه ر له خوداوه يه. ئايا به خه يالندا هاتوه كه نامه گورينه وه ي نيوانمان پهنگه له ريكه و ته وه نه بيت.

له گه ل سلاوي گه رممدا

عه زيز

تيبيني: گه ر ويستت، ده توانم فهرشه كه ت به پوستانا بق بنيرم، يان تا ئه و روزه ديت چاو مان به يه ك بكه ويت و كو پي قاوه پي كه وه بخوينه وه، چاوه ري بكه م و خوم پيشكه شتي بكه م.

ئايلا چاوه كانى نوقاند و هه ولى دا ئه وه وينا بكات كه چون پهنگه كانى دهورى خه رمانه ي ده موچاوى ده دن. سه ير له وه دا بوو كه ئه و وينه يه ي له خه ياليدا به رجه سته بوو بوو، ئه و وينه يه نه بوو كه هي ژنيكي له ته من خويدا بيت، به لكو وينه ي ئه و كاته يه تي كه كيژوله يه كي حه وت سالان بوو.

بيره وه ريه يه كي زور هه لده قولان و بق لاي ده گه رانه وه، ياده وه ريگه لي بوون وايد ه زاني ده ميكه له بيري چوونه ته وه. وينه ي دا يكي كه وه ستاوه و پشتينيكي فستقي سه وز نامالي به ده وري كه مه ري دا به ستوه و كو پيني پيوانه كردي به ده سته وه يه، ماسكيكي خوله ميشي ئازاراي ده موچاوى داپوشيوه، چه ندين دلي كاغه زيني دره وشاوه و بريقه دار به ديواره كه وه هه لو اسراوه.

چه سته ي باوكي وه ك ئه وه ي بيهه وي له گه ل كه ره سه ي پازاندنه وه ي جه ژني له دا يكوون تيكه ل بيت، له بنميچه كه وه شو ر بووه ته وه و شيوه يه كي دلگيري به ماله كه به خشيوه. بيري كه وته وه چون سالاني هه رزه كاري به سه ر بر دوه، چون به رپرسياريتي خو كو شتنه كه ي باوكي خسته ئه ستوي دا يكي. كه ئايلا هيشتا كيژوله يه كي بچووك بوو، به ليني به خوي دا كه شوي كرد ده بيت مي رده كه ي به خته وه ر بكات و نا بيت وه ك دا يكي له شو و كر دندا سه ر كه وتوو نه بيت. به پي توانا هه ول ب دات هاوسه رگيري به كه ي له وه ي دا يكي

جیا بیت، شوری به پیاویکی کریستیانی نه کرد، به لکو پتی باش بوو هر له
ثایینه که ی خوی شوو به پیاویک بکات.

ئه وه چهند سالیکی که مه ئیلا وازی له وه هیناوه که رقی له دایکه
پیریژنه که ی بیته وه. هه رچهنده له م دوا ییه دا نیوانیان باش بووه، لی که یادی
رابردوو ده کاته وه، هیشتا له ناخه وه دلته نگیه ک دایده گریته.
"دایکه! ... خاک دایکمانه! خاک دایکمانه."

ئیلا له دوا ی خوی وه شه پۆلیک پتکه نین و چپه چپی ژنه وت. که ئاوری
دایه وه، بینی چوار جوت چاو چاودیری ده کن. بۆ یه که مین جار، ئۆرلی و
ئافی و جانیت و ده یقید پتکه وه بۆ قاوه لیکردن هاتن. هه موویان به تهنیشت
یه که وه وهستان و وهک ئه وه ی بوونه وه ریکی نامۆ بیت، تیان ده پروانی. له
شیوه ی ته ماشا کرده که یانه وه دیار بوو که ئه وان ده می بوو له و ی وه ستاون
و هه ولیان داوه سه رنجی رابکیشن.

ئیلا به زه رده خه نه وه گوته: "به یانی هه مووتان باش."
"ئه وه گویت لیمان نه بوو؟"، ئۆرلی به سه رسورمانه وه لتی پرسی.
ده یقید بی ئه وه ی ته ماشای بکات، وتی: "تۆ ته واو نوقمی نیو ئه و
شاشه یه بوو بویت."

ئیلا دوا ی نیگای شووه که ی که وت و له سه ر شاشه کراوه که ی به رانه ری
نامه یه کی عه زیز. ز. زاهارای بینی که به شیوه یه کی کال بریسکه ی ده دا. به
په له به بی کوژاندنه وه کومپیوته ره که ی داخست.

"چهند نامه یه کی په خشکاری ئه ده بی هیه، ده بی بیانخوینمه وه، ئیلا
له سه ری پۆیشت، خه ریکی نووسینی راپۆرته که م بووم."
ئافی به ده موچاویکی گرژه وه گوته: "نه خیر، تۆ نامه ئه لیکترۆنییه کانت
ده خوینده وه."

ئیلا له خوی پرسی ئاخۆ چی وای له منداله هه رزه کاره کانی کردوه
ئاوها پژد بن و خه وش یه کتر و درۆی ئه وانی تر ئاشکرا بکن؟ به لام که
ئه وان به لای بابه ته که دا نه چوون، به لکو ته ماشای شویتیکی دیکه یان ده کرد و
چاویان بریبوووه میزی نانخواردنه که، بۆیه هه سته به ئاسوده یی کرد.

ئۆزلى لاي به لاي ئىلادا كرده وه و لهبرى همويان پرسىي: "دايكه،
بۆچى ئەم به يانييه ژهمى قاوه لتيت ئاماده نه كرد وه؟"
ئىلا به ره و ميزه كه ئاورپدايه وه و بينىي كه ئه وهى ئه وان ته ماشايان
ده كرد، نه قاوهى لى بوو نه هيلكهى كولاو و نه نانى گهرم و نه مره باي ترى.
چهند جارى سه رى بادا و وهك ئه وهى له ناوه وهيدا به و دهنگه قايل بيت كه
راستىيه كى حاشاهه لئه گر ده دركىتت.
راسته، له بهر خووه كوتى چۆن بىرت چوو خواردى به يانى دروست
بكه يت؟

بهشی دووهم

ئاو

شته شلهمه نيه كان دهگورين و

پيشبيني ناکرين

پۆمی

قونیا، ۱۵ تشرینی یەکەم ۱۲۴۴

ببینیم مانگه پەر و درهوشاوهکهی ئاسمان له مروارییهکی نایاب و هه‌لواسراو ده‌چوو، له‌نیو جینگه‌که‌م رابووم و له په‌نجهره‌که‌وه ته‌ماشای هه‌وشه‌که‌م کرد که لێوانلیتوبوو له تریفه‌ی مانگ، لێ ئه‌م جوانیه‌ی دله‌رفینه‌ی که دیتم خورپه‌ی دلم و له‌رزینی ده‌سته‌کانمی سووک نه‌کرد.

"ئه‌فه‌ندی، تو ره‌نگت زه‌رد هه‌لگه‌پراوه. ئایا دیسان خه‌ونت بینیه‌وه؟"، هه‌وسه‌ره‌که‌م به‌ نه‌رمی وای پێ گوتم، "جامی ئاوت بۆ بینم؟".

دلنیام کرده‌وه و داوام لێکرد که بۆ ناو جیه‌یه‌که‌ی بگه‌رێته‌وه و ناتوانیت هیچ شتی بکات، چونکه خه‌ونه‌کانمان به‌شیکن له چاره‌نوسمان و خودا چۆنی بویت ئاوها ره‌وتی خۆیان وه‌ردگرن. به‌خۆم گوت بێگومان هۆیه‌ک هه‌یه وام لێده‌کات که هه‌موو شه‌ویک له‌و چل شه‌وه‌ی رابردوو هه‌مان خه‌ون ببینم. له‌ هه‌ر جارێکدا سه‌ره‌تای خه‌ونه‌که‌ که‌می جیاواز بوو، یان په‌نگه به‌رده‌وام هه‌مان خه‌ون بووبیت، به‌لام ئه‌وه من بووم له‌ هه‌ر شه‌ویکدا له‌ خانه‌یه‌کی جیاوه مملانیم کردوو.

ئه‌مجاره له‌ ژووریکه‌ی به‌ فهرش پاخراو و ئاشنا خۆم بینی قورئانم ده‌خویند، به‌لام له‌ هیچ شوینی له‌و شوینانه‌ نه‌ده‌چوو که پێشتر بینیبووم. ده‌رویشیکه‌ی بالابه‌رز و باریکه‌له‌ له‌ به‌رانبه‌رم قیت دانیشتیوو، ده‌مامکی له‌سه‌ر ده‌موچاری بوو و مؤمدانیکه‌ی به‌ ده‌سته‌وه بوو، پێنج مۆمی داگیرساوی تیدا بوو، پرونکییان بۆ ده‌کردم تا بتوانم بخوینمه‌وه.

دوای که‌می سه‌رم هه‌لبه‌ری تا ده‌رویشه‌که له‌و چامه‌یه‌ ناگاداربه‌که‌مه‌وه که ده‌مخوینده‌وه. وای له‌و ترسه‌ی که‌ داگیرتم، ئاخ‌ر ئه‌وه‌ی من به‌ مؤمدانم

دهزانی، دهستی راسته‌ی پیاویک بو. که دهر ویشه که دهستی بو دریزکردم، بینیم هر په‌نجه‌یه‌ک له په‌نجه‌کانی داگیرسابوون.

به ترسه‌وه ته‌ماشای دهر و به‌ری خۆم کرد و له ئاو ده‌گه‌رام، به‌لام چند چاوم گنیرا، ئاوم ده‌ست نه‌که‌وت. ئیدی عه‌باکه‌م له به‌ر خۆم داکنند و دام به‌ سهر دهر ویشه‌که‌دا تا ئاگره‌که بکوژینمه‌وه.

کاتی عه‌باکه‌م به‌رزکرده‌وه، ئه‌و نه‌مابوو و له دوا‌ی خۆی مؤمیتی داگیرسای جیه‌یشتبوو.

له‌وساوه وام لی‌هاتوو به‌رده‌وام هه‌مان خه‌ونم ده‌بینی. له ماله‌که‌دا به‌دوایدا ده‌گه‌رام و هه‌موو گۆشه و سووچیکم ده‌پشکنی. دوا‌جار به‌ره‌و حه‌وشه‌که رامکرد، گوله‌کانی ناو حه‌وشه‌که له دهریایه‌کی ره‌نگی زه‌ردی دره‌وشاوه‌دا پشکو‌توو‌بوون. به‌ راست و چه‌پدا بانگم کرد، وه‌لی له هیهچ شوینی پیاوه‌که‌م نه‌دی.

“هۆو خۆشه‌ویست بگه‌ریوه، تو له کویت؟”

له کۆتاییدا وه‌ک ئه‌وه‌ی هه‌سته‌وه‌ریه‌کی شووم پیش خۆی دابم، له بیره‌که نزیک بوومه‌وه و له بنی تاریکی بیره‌که‌دا ته‌ماشای ئاوه‌که و شه‌پۆله‌که‌یم کرد. سه‌ره‌تا هیهچ نه‌دی، لی دوا‌ی که‌می، له تریفه‌ پروناکه‌کی مانگ لیوانلیو بووم و حه‌وشه‌که‌ی پروناک کرده‌وه. ئه‌وسا دوو چاوی ره‌شم بینی که له بنی بیره‌که‌وه به‌ خه‌مکی بیپیشینه‌ نیگایان ده‌کردم.

“کوشتیان، یه‌کن بانگی کرد، ره‌نگه‌ ئه‌وه هر ده‌نگی خۆم بووبیت. له‌وانه‌یه ده‌نگه‌کی خۆم له دۆخی ئازاریکی بیپرانه‌وه‌دا، وا دهرکه‌وتبیت.

ئیدی هاوارم کرد و هاوارم کرد، تا هاوسه‌ره‌که‌م به‌ توندی گرتمی و به‌ سینگی خۆوه‌ی نوساندم. به‌ ناسکی لی‌ی پرسیم ئه‌فه‌ندی، دیسان هه‌مان خه‌ونت دیوه‌؟”

* * *

دوای ئەوێ کیرا دووبارە نوستەو، بەرەو حەوشەکە دزەم کرد. لەو ساتەدا ئەو سەرئەوجەم لا دروست بوو، کە هێشتا خەونەکە بە پرونی و ترسناکییەو دەبینم. لە کێپی شەوێکەدا بە بینینی بیرەکە تەزووێک بە هەموو جەستەمدا تێپەری، بەلام توانام نەبوو لە تەنیشتییەو دابنیشم، ئێدی بۆ سرتەئێ شەئێ شەوێکە داوای ئەوێ درەختەکان گۆیم هەلخست.

لە کاتی ئاوادا، نۆرەخەمێک داوێدەگرتم و نەمدەزانی بەوای چێیەوێ. ئاخر مێک ژێانی خۆم دروستکردوو و ئەوێ بەهەوێی بووم وەدیم هێناو. خودا سێ شتی ئازیزی پێ پەوا بینوم کە ئەمانەن: زانست، چاکەخواری، توانای یارمەتیدانی خەلکی تا بەدوای خودادا بگەڕێن.

دوای ئەوێ گەیشتمە تەمەنی سیوھەشت سالی، خودا لەو زۆرتەری پێ بەخشیم کە داوام دەکرد. خویندم تا بووم بە وتارخوین و زانایەکی ئیسلامی و شەرعی، زانستەکانی عێرفانم خویند، ئەمەش زانستیکە بە پلەئێ جیاچیا تەنھا بە پێغەمبەران و پیاوچاکان و زانایانی ئایینی دەبەخشێ. بە موچپاری باوکم خودا لێی خوش بیت، لە لای باشترین زانایانی سەردەمەکەمان خویندم و بۆ قوولکردنەوێ باوەرەکەم کە ئەرکیکە خودا منی بۆ تاییبەتمەند کردوو، دەوانتێکی زۆرم دا.

سەید بورھانەدینی کۆنەمامۆستام دەگوت من لەو کەسانەم کە خودا زۆر خوشی دەوین، چونکە بۆ ئەم ئەرکە پێرۆزە راسپێردراوم تا پەيامەکەئێ بگەینەنمە بەندەکانی و بۆ جیاکردنەوێ دادووبێدای کۆمەکیان بکەم.

چەندین سال لە حوجرە خویندم، لەگەل زانایانی دیکەئێ ئایینناسیدا لە لاهووتم کۆلێیەو، فەقێکانم فێرکرد و لە زانستی ئایینی و فەرموودەم کۆلێیەو و وتاری هەینیم لە گەورەترین مزگەوتەکانی شاردا خویندەو. بە دەگمەن ناوی ئەو فەقیانەم لە بیردەچوو کە وانەم پێ گوتبوونەو. هەست بە زیادەرۆیی ئەو کەسانە دەکەم کە لێیان دەبێستم دەلێن گواپە یەکجار ئاتاجی ئەو وتارانەئێ من بوون و پێنوینیی کردوون و ژێانیانێ گۆپو.

خودا بە خێزانیکێ خوشەویست و برادەری باش و مریدی دلسۆز خەلاتی کردووم. لە ژێانەدا هەژاری و نەبوونیم نەچەشتوو، هەرچەندە بە لەدەستدانی یەکەمین هاوسەریم ئێشیکێ توندیم پێگەیشتم و پێم وا بوو ئێتر ژن

ناھینمەو، بەلام ژنم ھیتا. لە سایەى کیراوە ژیانیکى پىر خوشى و گەشى
ژيام. ھەردوو کورەكەم گەورە بوون، لەگەل ئەوھشدا ھەر ئەو پرسىارە
دەكەم چون دەبیت يەكئىكیان لەوى دیکە جیابیت. ئەو دووھ مینا دوو تۆون،
لەگەل ئەوھى بە تەنیشت يەكەوھ و لە ھەمان خاكدا پوینراون و ھەمان خۆر
گەشەى پىداون و ھەمان ئاو پاراوى كردوون، ئىدى سەریان دەرھیتا و دوو
رووھكى تەواو جیایان لى پەیداوو. من شانازىیان پىوھ دەكەم، شانازى بەو
كچەمانەوھش دەكەم كە ھەلمانگرتووھتەوھ و خاوەن چەند بەھرەيەكى
دەگمەنە. من پىاوئىكى بەختەوھرم، بە ژیانى خۆم و بەو كۆمەلەى كە تىياندا
دەژىم، رەزامەند و قايلم.

كەواتە بۆچى لە ناوھوھمدا ھەست بە بۆشایى دەكەم و پۆژ لەدواى پۆژ
بۆشایىبەكە قوول و ھەراوتر دەبیت؟ وەك نەخوشى رۆحم بۆگەن دەكات و بۆ
ھەر كوئىبەك برۆم لەگەلمدايە، وەك مشك ھىمنە، بەلام موزىر و درندەيە.

شنه مس

قونیا، ۱۷ تشرینی یه که م ۱۲۴۴

بهرله وهی له دهروازهی هر شاریک که پیشتر نه م دی بیت، بجمه ژووره وه، که می دهوهم تا سلو له پیاوچاکان و پیروزه کان بکه م، ئیدی به مردوو و زینوویانه وه، به ناسراو و گومناویانه وه. هر کاتی گه یشتبیتمه شوینیکی نو، یه که م شتی که کردومه ئه وه یه فه رم له پیاوچاکانی خیرخواز وهرگرتوه، ئیدی موسلمان بووبن یان کریستیان یان جووله که بن، چونکه بروام وایه پیاوچاکان له سهرووی ئه م ناولیتانه جیاوازه تووره هاتانه وهن، چونکه ئه وان سهر به هه موو مرؤفایه تین.

هر ئه وه نده بۆ یه که م جار له مه ودایه کی دووره وه قونیا م لی دهرکه وت، ئه وه ی له وه پیش کردبووم لیره ش کردم، به لام شتیکی نائاسایی رووی دا. له بری وه لامدانه وه ی سلاره که م و فه ر پتیه خشینم، پیاوچاکان وه ک کیلی وردوخاشبووی گۆره کان بیده نگ بوون. دووباره به دهنگیکی به رزتر و توندتر سلوم لی کردنه وه، به لکو ئی نه یانبیستیتم. دیسان بیدهنگی بالی کیشا. ئیدی زانیم ئه وان به باشی گوئیان له من بووه، به لام فه ری خویمان پی نه به خشیوم.

‘پیم بلی ئه وه چی قه و ماوه؟’ داوام له (با)یه که کرد تا به درژیایی و پانایی ولاته که قسه کانم بۆ پیاوچاکان و ریز لیگیراوه کان بیات.

دوای که مه کی بایه که به خو و وه لامه وه گه راپه وه و گوئی: ‘هۆ دهرویش، له م شاره دا له دوو شتی دژ به یه کتر زیاتر نابینیت و له نیوانیاندا شتی تر نییه، ئه ویش یان خو شه ویستییه کی بی غه لوغه شه، یان رقیکی ئه ستوره. ئیمه

ئاگادارت دەكەينەو ڭەر بېرۆيت لەسەر بەرپرسىيارىتى خۆت دەچىتە ناو
شارەكەو.

وتم: لەم بارەدا پېويست بە پەژارە ناكات، من تا ماوم خۆشەويستى
بىڭەرد دەدۆزمەو، ئەمەش بۆ من بەسە.

كاتى پياوچاكانى قونيا ئەوھيان بىست، فەرى خۇيان پى بەخشىم، بەلام
من بېيارم دا لە چوونە نىوشارەكە پەلەنەكەم، ئەو بوو لەژىر داربەروويەك
دانىشتم. لەو دەمدا كە ئەسپەكەم لەو گىاوگولانە دەلەوھرا، دەستم بە
تەماشاكردنى شارەكە كرد كە لە دوورپا لىمەوھ دىاربوو. منارەكانى قونيا
لەبەر تىشكى خۆرەكە وەك پارچە بلوور دەبرىسكانەوھ. ناوھناو وھرىنى
سەگ و زەپەى كەر و پىكەنىنى مندانان و دەنگى فرۆشيارانم دەبىست كە بە
ھەموو ھىزىانەوھ بانگيان دەكرد - دەنگگەلىكى ئاسايى كە نىشانەى
دەنگەكانى شارىكە پرە لە ژيان. لە خۆم پرسى ئاخۆ دەبى لە پشت دەرگا
داخراوھكان و پەنجەرە بە پەردە داپۆشراوھكان، جۆرى شادمانى و خەم چى
بىن؟ لەبەر ئەوھى لەگەل ژيانى گەرىدەبىدا راھاتبووم، بۆيە مانەوھ لە شاردا
كەمى بىزارى دەكردم، بەلام رىسايەكى بنچىنەى دىكەم ھاتەوھ ياد كە دەلىت:
(ھەول مەدە بەرەنگارى ئەو گۆرانكارىيانە ببىتەوھ كە رىت لىدەگرن، بەلكو
لىڭەرى با ژيان لەناوتدا بژى. ڭەر ژيانت سەرەوژىر و قلپەوھ بوو، نىگەران
مەبە. چۆن دەكرى بزانت كە ئەو شتەى لەگەلىدا راھاتوويت، لەو شتە باشترە
كە بەرپۆھىە؟).

دەنگىكى ناسك لە زىندەخەوھكەم وھئاڭاى ھىنام و ڭوتى: دەرۆيش،
سلاوت لى بىت.

كە ئاورم داىوھ، جوتيارىكى پىستتەسەمەر و دەستوبازوو ئەستوور و
سىمپلشۆرم دى. سواری پەيتوونىك بووبوو كە گايەكى لەپولاواز پرايدەكىشا،
ئەم گياندارە بەستەزمانە وا دىاربوو ھا ئىستا ھا نەختىكى تر گيانى
دەردەچىت.

وھلامم داىوھ: سلاو لە تۆش، بەرەكەتى خودات بەسەردا بېرۆيت.
ئەوھ بۆ لىرە بە تەنيا دانىشتوويت؟ ڭەر لە سواری ئەسپەكەت ماندوو
بوويت، ئەوھ دەتوانم بىڭەنم.

به زرده‌خه‌نه‌وه پیم وت: "سوپاست ده‌که‌م، پیم وایه به پیمان برۆم له گایه‌که‌ی تو زوتر ده‌گه‌مه جی".

جوتیاره‌که وتی: "گایه‌که‌م به که‌م مه‌زانه"، هه‌ستی به سووکایه‌تی کرد، "ره‌نگه پیر و لاواز بووبیت، به‌لام نازیزترین هاوپیمه".

ئهم قسانه‌م به دل‌وه نووسان، ئیدی به‌رزه‌پی راپه‌ریم و به‌رانبه‌ر جوتیاره‌که دانوشتامه‌وه. ئاخ‌ منیکی ساکاری پیکهاته‌ی بازنه فراوانه‌که‌ی خه‌لقه‌نده‌کانی خودا، چۆن ده‌کرئ پیکهاته‌یه‌کی دیکه‌ی ئهم بازنه‌یه به که‌م بزانه‌م، ئیدی ئه‌و پیکهاته‌یه ئازهل بیت یان مرۆف؟

گوتم: "داوای لیبوردن له خۆت و له گایه‌که‌ت ده‌که‌م، تکات لیده‌که‌م بمه‌خشه".

سپه‌ریکی باوه‌رنه‌کردن له‌سه‌ر روخساری جوتیاره‌که نه‌خش بوو. ماوه‌یه‌ک له شوین خۆی وشک وه‌ستا و وایزانی شوخی پیده‌که‌م، گوتی: "قه‌ت هه‌چ که‌سی وای پین نه‌وتووم"، زرده‌خه‌نه‌یه‌کی گه‌رمی به پوومدا پزانده. "مه‌به‌سنت ئه‌وه‌یه داوای لیبوردم له گایه‌که‌ت کرد؟".

"مه‌به‌سنت ئه‌مه‌شه، به‌لام قه‌ت هه‌چ که‌سی داوای لیبوردن لئ نه‌کردووم، به‌لکو گه‌ر پوویشی دابیت ئه‌وه به پینچه‌وانه‌وه بووه، به‌رده‌وام منم ته‌وازو ده‌خوازمه‌وه. ته‌نانه‌ت کاتی خه‌لکی هه‌له‌یه‌کم به‌رانبه‌ر ده‌که‌ن، هه‌ر من داوای ته‌وازو یان لیده‌که‌م".

به بیستنی ئه‌وه نیگه‌ران بووم، به هیمنی گوتم: "قورئانی پیروز ده‌لینت (مرۆفمان له باشترین شیوه‌دا دروستکرد)، ئه‌مه‌ش پێسایه‌که له پێساکان".
پرسی: "کام پێسا؟".

"خودا مژوولی ته‌واوکردنی دروستکردنی ده‌ره‌وه و ناوه‌وه‌ی تویه. ئه‌و ته‌واو مژوولی تویه. هه‌ر بنیاده‌میک بریتیه‌یه له کرده‌یه‌کی به‌رده‌وام و له‌سه‌رخۆ و بزواو، به‌لام به خۆراگرییه‌کی به‌ره‌و به‌رکه‌مالبوون. هه‌ر یه‌کێ له ئیمه بریتیه‌یه له کاریکی هونه‌ری ته‌واونه‌کراو و لیبراوانه‌هه‌ولی به‌رکه‌مالبوون ده‌دات. خودا له‌گه‌ل هه‌ریه‌که‌ماندا به جیا مامه‌له ده‌کات، چونکه مرۆفایه‌تی تابلویه‌کی جوانه و شیوه‌کاریکی به‌هرمه‌ند وینه‌ی کیشاوه، له پووی بایه‌خیشه‌وه هه‌موو خاله‌کان له ته‌واوکردنی وینه‌که‌دا یه‌کسان".

’ئايا هاتوويت تا گوڭ له وتاره كەش بگريت؟‘، جوتياره كه سەرله نوڅ به بابه خه وه پرسياړی كرد و له سەری پږوشت: ’وا دياره شوينه كه له خەلكی جمه ی بیت. ئەو پياوړی مەزنه‘.

كه زانيم مەبه ستي كينه، دلم به توندي كه وته خورپه، ليم پرسى: ’پيم بلى جياوازي و تاره كاني پږمى له چيدايه؟‘.

جوتياره كه بیدهنگ بوو و چاوی بریبه ئاسوی فراوان. وا دياربوو كه بیری له هه موو شویتینكا دهات و دهچوو، بئ ئەوهی له شویتینکی دیاریکراو بگيرسيته وه.

ئینجا وتی: ’له گوندي پږئیته وه به کۆمه لئ دەرده سەریبه وه هاتم. سەر هتا برسیتی داهات، ئینجا مەغۆله كان هاتن و پرويان دەر کرده هەر دینیەك دهیانسووتاند و تالانیان دەر کرد، به لام ئەوهی به شارە گەرەکانیان کرد، خراپتر بوو. ئەوه بوو ئەرزه پږم و سیواس و قەیسەریبه یان داگیر کرد، هەرچی نیرینه بوو سەریان برین و ئافره تانیان به دیل گرت. بۆخۆم كه سینم له خۆشه ویستانم له دەست نه چوو ه یان مالم تیندا نه چوو، به لام شتیکی گرینگم له دەست داوه، ئەویش خۆشی و گەشییه‘.

لیم پرسى: ’ئەوه چی په یوه نندیه کی به پږمیبه وه ههیه؟‘.

جوتياره كه دووباره چاوی بریبه وه گایه كه ی و به ئاخافتنکی خالی له هەر ریتیمیک، كه وته بله بلیم: ’هه موو خەلكی ده بیژن گەر گوڭ له وتاره كانی پږمى بگريت، خه مه كانت دەر ه وینه وه؟‘

بهش به حالی خۆم پیم وا نیبه كه له گەل خەمدا كیتشه یه ك هه بیت، به لكو ته واو به پینچه وان ه وه – ئەوه دوو پروویبه كه خەلكی به خته وه دهكات، به لام راستی وایان لیده كات ههست به خەمباری بكن، به لام ئەوه م به جوتياره كه نهوت، به لكو پیم گوت: ’بۆچی تا قونیا هاوه لیت نه كه م تا دەر باره ی پږمى پتر قسه م بۆ بكه ییت؟‘.

هه وساری ئەسپه كه م به گالیسكه كه وه بهست و سەر كه وتم و به ته نیشته جوتياره كه وه پږنیشتم. كه زانيم گایه كه گوڭ به سەر باره كه ی نادات، ههستم به خۆش حالی كرد. به شیوه یه کی بیزار كەر په كجار له سەر خو دەستی به پږوشتن كرد. جوتياره كه له تی نان و پارچه یه ك په نیری بزنی پیدام و دهستم

به خواردنیان کرد. ئینجا به بهرچاوی نه‌نوستووی پیاوچاکانی شاره‌که‌دا و له‌ژیر ئاسمانیکی سامال و شین و خۆره‌تاویکی داگیرساودا چووینه ناو قوئیاوه.

‘هاورپم خودا پشتیوانت بیت،’ ئه‌مه‌م گوت و له‌سه‌ر گالیسکه‌که‌یه‌وه قه‌له‌مبازیکم دا و هه‌وساری ئه‌سپه‌که‌م کرده‌وه.

‘له‌بیرت نه‌چیت ئاماده‌ی وتاره‌کان بیت،’ جوتیاره‌که‌ به‌په‌رۆشه‌وه بانگی کردم. سه‌رم له‌قاند و به‌ئاماژه‌ی ده‌ست دوعاخوازیم لیکرد، گوتم ‘گه‌ر خودا مه‌یلی لئ بیت.’

له‌گه‌ل ئه‌وه‌ی ئه‌له‌های بیستنی وتاره‌که‌ و چاوه‌رینی بینینی پۆمی بووم، به‌لام سه‌ره‌تا ویستم له‌شاره‌که‌دا هه‌ندێ کات به‌سه‌ر ببه‌م، بۆ ئه‌وه‌ی یه‌که‌م جار ده‌رباره‌ی ئه‌م وتارییژه‌مه‌زنه‌ بۆچوونی دانیشتوانی شاره‌که‌ بزاتم. ده‌مه‌ه‌ویست به‌ر له‌وه‌ی به‌چاوی خۆم ببینم، له‌چاوی خه‌لکه‌که‌وه‌ ببینم، له‌چاوی یار و نه‌یاره‌وه، چاوانی خۆشیان ده‌وی و چاوانی رقیان لیتیه‌تی.

حەسەنی سەوالکەر

قونیا، ۱۷ تشرینی یەکەم ۱۲۴۴

پاوەر دەکەیت یان نایکەیت، ئەوان بەم پاککەرەوه زەمینیە* دەلێن (ئازاری پیرۆز). ئاخر منیکى گەرگولی لە یەمبوسوس** هەلواسراو لەو زیاتری ناوی کە تەنیا بێن لە ناویاندا بیت، ئیدی مردوو بن یان زیندوو. لە شەقامەکاندا دایکەکان بۆ ترساندنێ مندالە هاروواجەکانیان ئاماژە بە من دەکەن، مندالان بەردبارانم دەکەن، خاوەن دوکانەکان لە بەردەم دوکانەکانیان دەرم دەکەن تا تووشی ئەو بەدبەختییەیان نەکەم کە بۆ هەر شوێنێ برۆم لەگەڵمدا، ژیە دووگیانەکان کە چاویان بە من دەکەوێت لە ترسی ئەوێ مندالی شیناویان نەبیت، رووی خۆیان دادەپۆشن. ئەوانە نەیاندرانی چەند خۆیان لە من دوور بگرن، منیش بە هەمان شیوە خۆم لێیان دوور دەگرم تا لە نیگا توورەکانیان خۆم بپاریزم.

پێستم دەگۆرا و رەش هەلدەگەرا و ئەستوور دەبوو، لەسەر هەردوو شانم و چۆکەکانم و بالەکانم و دەموچاوم لە رەنگی هیلکەى پێس بە قەوارەى جیاجیا بلق دەردەکەوتن و هەستم بە زوررانەوه و سووتانەوهیان دەکرد، بەلام ئەوئەندەى نەدەبرد ئێشەکەى نەدەما. ئەم پەلانی گەرە دەبوون و هەلدەئاوسان و کیسەى ناشیرینیان لێ پەیدا دەبوو، دەستەکانم چرتۆکیان لێ پەیدا دەبوو و دەموچاوم بە رادەیهک دەگۆرا هەر نەدەناسرایەوه. کە دەگەیشتمە دواوایی، نەمدەتوانی پێلۆوهکانم لێک بنێم. لێک بە دەمدا دەچۆرایەوه و هەر لەخۆوه چاوهکانم فرمیسکیان دەپژانند، شەش نینۆکی

* پاککەرەوهى زەمینی: دیواریکی نیوان بەهەشت و دۆزەخە.

** یەمبوسوس: پێچیکى نیو دۆزەخە.

په نجه كانم كه وتن و نينو كيكى ترم خهريكبوو ده كه وت. سهير له وه دايه كه هيتشتا جه ستم مووى پتو هيه، بويه ده بين له مه دا خو م به به خته و هر بز انم. بيستبووم كه گه پرووه كان فریده دهنه دهره وهى شووراکانى شار، به لام له م شاره دا مادام گروى بوون بؤ ئاگادار كرده وهى خه لكى زهنگيكى پنيه تا لى نزيك نه كه ونه وه، وازيان لى هيناوه تا له ناوشار بؤى.

ههروه ها ريگه دهروزه كردنيان پيداوين، نه مه ش شتيكى باشه، چونكه گه نه وه نه كه ين، له برسان دهرين. دهروزه كردن به كيكه له و دوو ريگه يه ي پنى ده ژين، به لام ريگه ي دووهم نويز كرده، نه مه ش نه ك له بهر نه وهى كه خودا چاوديرييه كى تاييه تى گه پرووه كان ده كات، به لكو هه ندئ پنيان وايه كه به هويه كى سهيره وه نه مه ده كات، بويه دانيشتوانى شاره كه به قه د نه وهى نه فره تيان لى ده كردين، به و ئوميده ي برئ زياده نزا له ده ممان دهر بينن، خو شيان ده ويستين و برئ پاره يان خوارديان پيده داين. رهنگه له شه قامه كاندا گه پرووه كان له سهگ خراپتر مامه له يان له گه لدا بكرئ، به لام له و شوينانه ي كه تارمايى مهرگ يان نا ئوميديان لى دهره كه ويت، نه وا ئيمه مانان تيدا ده بين به پاشا.

كه داوام لى ده كرى به ران بهر هه ندئ پاره بؤ كه سيك هه ندئ نزابكم، سهرم به رده ده مه وه و به چند وشه يه كى ناحالى به عه ره بى بلمه بلميك ده كه م و خو م وا پيشان ده دم كه نوقمى نيو نزا كردن بووم. هه موو نه وهى له ده ستم ديت تا بيكه م نه وهيه زور له خو م ده كه م، چونكه له و باوه ره دام كه خودا نامبيستيت، ئى هو كارنيكيشم به ده سته وه نييه وام لى بكات كه نه و ده مبيستيت.

هه رچه نده سوال كردن قازانجيكى واي نييه، به لام له نزا كرن پيم ئاسانتره. خو هيچ نه بيت كه س هه لناخه له تينم. پوژى هه ينى بؤ دهروزه كردن باشترين پوزه كانى هه فته يه، به لام هه موو پوزه كانى ره مه زان به هه رمينه. دوا هه مين پوزه كانى ره مه زانيش باشترين پوژى سوال كردن، خه لكى ته نانه ت نه وانه ي هيچيان نييه، بؤ زه كاتدان كنيپر كى ده كهن، تا خودا له گونا هى سه ره تا و كو تاييان خوش بيت، بويه ده بينن خه لكى له ساليكدا يه ك جار له سوال كه ر پاناكهن، به لكو به دواي سوال كه ردا ده گه رين، ئيدى تا سوال كه ره كه دماوتر

بیت، باشتره و شانازی به ووه دهکن که بهخشندهن و حزیان له چاکه به. ئهوان تهنه کتیرکئی له سهر ئه وه ناکه که زه کاتمان بدهنی، به لکو ئه و ههسته شمان لا دروست دهکن که له و پوژده دا خوشیان دهوین.

رهنگه ئه مپو له هه موو پوژه کان به هه پرمیتر بیت، چونکه پومی وتاری ههینی ده خوینیته وه. مزگه وته که پره له نویژکه ران و ئه وانیه له ناو مزگه وته که جییان دهست ناکه ویت، له ناو حه وشه که ریزده بهستن. نویژی عه سر بۆ نویژکه ران و گیرفانبران باشترین کاته، ئه وانیش وه ک من هه موویان لیزه ن و له ریزی نویژکه ره کاندایا بوبونه ته وه.

به رانبهر مزگه وته که دانیشتم و پشتم دایه درهختیکی که وه ته وه. هه وای دواى باران له بۆنی شی یه قی دابوو وه و تیکه لی ئه و بۆنه خوشه بوبوو که له باخه دووره کانه وه هه لیکرد بوو. جامولکه ی سوالکرده که م له بهرده م خۆم دانا. وه ک سوالکه ره کانی تر به ئاشکرا داواى خیرم نه ده کرد. ئاخیر که پروگول ئاتاجی ناله و گریان و پارانه وه نییه، حه وه جه ی ئه وه ش نییه هه ندی چیرۆک دروست بکات و کلۆلی و نه خوشی خوی پیشان بدات، چونکه هه ر به بینینی ده موچاوم کاریگه ری هه زار وشه ی هه یه، بۆیه پروی خۆم هه لمالی و دانیشتم.

دواى سه عاتی پارچه دراوی کانه یی یه ک له دواى یه ک که وته نیو جامولکه که مه وه، هه ره مووی پارچه مسی شکاوبوون. من ئه له ای ئه وه م ده کرد پارچه زیریکم دهست بکه ویت که هیمای خۆر یان شیر یان مانگی دووشه وه ی له سهر هه لکو لرایت. ئیدی له وه ته ی خوالی خوشبوو عه لانه دین که یقوباد یاسا سه پینراوه کانی له سهر دراوه کان سووک کرد، بپیار درا هه موو ئه و پاره کانه ییانه ی که له لایه ن والیه کانی حه لب و فه رمانره وا فاتمییه کانی قاهیره و خه لیفه ی به غدا و فلورینی ئیتالی لیده درین بۆ مامه له به کاردین، ئاوه اش فه رمانره وایانی قونیا به سوالکه ره کانی شاریشه وه هه موویان قایلن به کاری بهینن.

چهند پارچه پارهبه کی کانزایی و هه ندی پارهی وشکهی کاغه زین که وتنه کوشمه وه. که لازتیرین و مهیلو سووره کانی دارکه وه ته کهش داده پزان و که بایه کی توند هه لیکرد مینا دره خسته کهش بیهه وی خیرم پی بکات، هه ندی له که لاکانی که وتنه ناو جامه که مه وه. له ناکاو زانیم که شتیکی هاوبه ش من و دارکه وه ته که کۆده کاته وه. نه و دره خته ی که له پایزدا که لاکانی ده وه رین و له و پیاوه ده چیت کاتی ده گاته دوا قوناغه کانی نه خوشیی که پروویی و په له کانی هه لده ورن.

وهک دره ختیکی پرووت بووم. پیستم و نه ندامه کانم و ده موچاوم هه لده وهرین، ئیدی هه موو رۆژی به شیکی دیکه ی جهسته م جیی ده هیشتم و وهک دارکه وه ته که وه رزیکی به هارم نه بوو گوله کانم تیندا خونچه ده ربکات. نه وه ی له دهستی ده دم، هه تاهه تایه له دهستی ده دم. کاتی خه لکی ته ماشام ده کهن، بو نه وه ته ماشام ناکه ن تا بزانه من کیم، به لکو ته ماشای نه وه ده کهن که له دهستی ده دم. کاتی پارچه دراویکیان فریده دایه نیو جامه که مه وه، زۆر به خیرایی فریاندده دا و وهک نه وه ی گهر ته ماشام بکه ن تووشی نه خوشییه که م ده بن، خو یان له ته ماشا کردنی چاوه کانم ده دزییه وه. من به لای نه وان وه له دزیک یان بکوژیک خراپتر بووم. هه رچه نده نه وان رقیان له و تاوانبارانه بوو و په تیان ده کردنه وه، به لام به شیوه ی که سانی نه بینراو مامه له یان له که لدا نه ده کردن، به لام نه وه ی له مندا ده یان بینی مهرگیک بوو له ده موچاویانی ده پروانی. نه وه ی ده یترساندن بینینی نه و مهرگه نزیک و دزیوه بوو که به و راده یه لیتانه وه نزیکه.

له ناکاو له پشته وه هاتو هاواریک به رزبووه وه، گویم لی بوو یه کئ هاواری ده کرد: 'وا هات! وا نه و هات!'

وهک چاوه پروان ده کرا، پومی هات. سواری نه سپیکی سپیی وهک چۆری شیر بوو بوو، عه بایه کی عه نبه ریی نایابی له به ردا بوو که به که لای زیترین و مرواریی بچووک نه خشینرابوو، به شانازی و حیکمهت و خانه دانیه وه خوی قیت گرتبوو. حه شیمه تیک له هه وادارانی و مریدانی دوا ی که وتبوون. سه نگینی

و دلتیایی لئ ددره وشایه وه، ئاوهاش وهک دهسترۆیشتووویهک دهردهکهوت نهک زانایهکی ئایینی - دهسه لاتداری با و ئاگر و ئاو و خاک - تهنانهت ئهسه سهنگینه کهیشی وهک ئه وهی گرینگی ئه و پیاوهی لهسه ر پشتیتی بزانتت، به ئارامیه وه وهستابوو.

پارهکانم ئاخنییه نیو گیرفانم و سهرم پیچایه وه و نیوهی دهموچاوم به ههلمالراوی هیشته وه و چوومه ناو مزگه وته که وه. مزگه وته که به رادهیهک له خه لکی جمه ی دههات، ههسته مبوو بنیادهم بتوانیت هه ناسه بدات، چجای شویتیکی دهست بکه ویت و لینی دابنیشیت، به لام باشتر وایه شوینه که چه ند جه نجال بیت، گه روگول ده توانیت شوینی دهست بکه ویت، چونکه کهس نایه وئ له تهنیشتییه وه دابنیشیت.

”براکانم”، رۆمی به ده م قسه وه دهنگی بهرز و نزم ده کرد، فراوانیی گهردوون و امان لیده کات ههست به بچووکی، به لکو به بینایه خیی خۆمان بکهین. رهنگه هه ندئ بپرسن: له زانیی سنوورداری من دهرباره ی خودا ده کری چ واتایه کم دهست بکه ویت؟ ناو به ناو وام به بیردا دیت رهنگه ئه م پرسیاره به خه یالی زۆرتاندا بیت. له وتاری ئه مپۆدا، دهمه وئ هه ندئ وه لامی دیاریکراو دهرباره ی ئه م پرسیاره بدۆز مه وه.

هه ردوو کورپه که ی رۆمی له ریزی پیشه وه دانیشقبوون، قۆزه که یان که (سوالتان وه له ده) هه موان ده لئین له دایکه خوالیخۆشبووه که ی ده چیت، عه لئه دینی کورپه بچووکی دهموچاوی پر چالاکییه و چاوه کانی مه کراوین.

رۆمی له سه ر قسه که ی رۆیشت و گوئی: ”مرۆف به زانیاری مه زنی ئه وتو خه لاتکراوه، تهنانهت چیاکان و ئاسمانه کانیش ناتوانن هه لی بگزن، بۆیه خودای گه وره ده فهرمویت (انا عرضنا الامانة على السموات والارض والجبال فابین ان یحملنها واشفقن منها وحملها الانسان - ئیمه ئاوه زمان به ئاسمان و زهوی و چیاکان دا، به لام لئی ترسان و نه یانتوانی هه لی بگرن، مرۆف هه لیگرت). دوا ی ئه وه ی ئه م پایه به رزه ی به مرۆف به خشی، پیویسته ئامانجیان له وه که متر نه بیت که خودا پئی به خشیون.

پڙمی دهربارهی خودا قسهی دهکرد و پیتته بزویتنهکانی به شیوهیهک دهرکاند، مهگر هر زاناکان بتوانن ئاوها بیاندرکینن. پینی لهسهر ئهوه دادهگرت که خودا له ئاسماندا لهسهر عهرشیتی دور دانه نیشتووه، به لکو له ههریه که مانه وه نزیکه. ههروهها وتی جگه له ئیش و ئازارچهستن، هیچ شتیکی دیکه له خودا نزیکمان ناخاتهوه.

دهستت بهردهوام دهکریتتهوه و دادهخریت، گهر وانهکهیت، تووشی ئیفلجی دهییت. له هه موو گرژبوونهوه و خاوبوونهوهیه کدا تو هه بوویه کیت، جا با ئه و دووه بچووکیش بن، ههردووکیان مینا دوو بالی په له وهر به شیوهیهکی جوان هاوسهنگ و پیکن.

له سه رهتاوه به قسهکانی سه رسام بووم، ئه وهی دل میشی گهرم کرد، ئه و بیروکهیه بوو که خوشی و خهم وهک دوو بالی بالنده پشت به یه کتر ده بهستن، به لام له هه مان سائدا ههستم به شه پۆلیک توورپهی کرد که به رهو ئه وکم هه لده کشا.

پڙمییهک که کورپی پیاویکی ناسراو و میراتگری خانه وادهیهکی دهوله مهنده و به تیروته سه لی دهژی، ئیدی دهربارهی ئیش و ئازار چی ده زانیت؟ هه رچهنده ده مزانی که ژنی یه که می مردووه، به لام پیم وا نییه تووشی مهینه تییهکی راسته قینه بوویت. که له دایک بووه که وچکی زیوی بو ده می بردووه و لای باشترین زانایان خویندوو یه تی، هه میسه خوشه ویست و نازپراگراو و پریزگراو بووه، ئیدی چون زات دهکات دهربارهی ئیش و ئازار وتار بدات؟

به دلکی خه مینه وه زانیم که به راوردکردنی نئوان من و پڙمی سوودینکی نییه. بیرم له نادادپهروه ری کرده وه، خودا هه ژاری و نه خوشی و کلۆلی به من به خشیوه و به پڙمی سامان و سه رکه وتن و حکمهت، ناوبانگی پاک و پهفتاری بالا. ئه و مهگر چۆنها، ده نا سه ر به م دنیا یه نییه، هه ر هیچ نه بی سه ر به م شاره نییه، به لام من تا خه لکی به بینیم سل نه که نه وه، گه ره که ده موچاوی خۆم هه لپیتچم، که چی پڙمی دهره وشیتته وه و مینا به ردی

گرانبه‌ها دهبریسکیته‌وه. له خۆم پرسى گەر ئه‌و له شوین من بوايه چۆن
پهفتارى ده‌کرد؟ ئايا قه‌ت به‌ خه‌يالیدا هاتوه‌وه كه كه‌سىكى نمونه‌یى و خاوه‌ن
پایه و ده‌سكه‌وتى وه‌ك ئه‌و پوژى پى هه‌لده‌كه‌ويت و ده‌كه‌ويت؟ ئايا پوژى
بیرى له‌وه‌وه‌وه‌ته‌وه‌وه گەر مرقوف ته‌نانه‌ت بۆ تاچه پوژىك نه‌فره‌تلىكراو بیت،
هه‌ست به‌ چى ده‌كات؟ ئايا پۆمى مه‌زن گەر ژيانىكى وه‌ك ئه‌وه‌ی من ژيابا،
هه‌ر ئاوها به‌ ژياندۆستى ده‌مايه‌وه‌؟

له‌گه‌ل هه‌ر پرسىارىكى نویدا، بىزارتر ده‌بووم و هه‌موو
سه‌رسامبوونه‌كه‌مى راده‌مالى. به‌ هه‌ستىكى تال و سه‌ره‌پۆيه‌وه، هه‌ستام و
به‌ره‌و ده‌ره‌وه‌ پى خۆم كرده‌وه، ژماره‌یه‌ك له‌ نوێژكه‌ران به‌ ته‌وسه‌وه
ته‌ماشایان ده‌كردم و له‌به‌ر خۆوه ده‌یانپرسى ئاخۆ ده‌بى بۆچى وتارىك جى
به‌یلم كه‌ خه‌لكى زۆر به‌ په‌رۆشه‌وه ئاماده‌ی بون.

شهمس

قونیا، ۱۷ تشرینی به کهمی ۱۲۴۴

به هوای ئه و جوتیاره وه که گه یاندمیبه ناوهندی شار، شوینی داگردنم بۆ خۆم و ئه سپه کهم دۆزیبه وه. بۆم ده رکهوت که خانی بازرگانانی شه کر بۆ من گونجاوه. له و چوار ژورهی پیشانیان دام، ئه و ژوره م هه لێژارد که که مترین که لوپه لی تیدا بوو، هه سیریک بۆ خه وتن راخرابوو، په تۆیه کی بۆگه ن و فانۆسیک که خه ریکبوو ده کوژایه وه، له گه ل خشتیکی کال که وه ک سه رین به کار ده هینرا. هه موو دیمه نی شار به ته پۆلکه کانی ده وروبهریشیبه وه له وئوه دیاربوو.

دوای ئه وهی له خانه که جیگیر بووم، ده رچووم و له شه قامه کان دهستم به گه ران کرد. له و تیکه له یه ی ئایینه کان و دابونه ریته کان و زمانه کان سه رم سوپما که ده وروبهره که یان پرکردبوو، چونکه به ده م رتیه قه ره جم بینی مۆزیکیان ده ژهنی، رتیه وارانی عه ره ب و هه جکه رانی کریستیانی و بازرگانانی جووله که و کاهینانی بوودایی و شاعیرانی گه پۆکی ئه ورووپایی و هونه رمه ندانی فارس و پاله وانانی چینی و جادووگه ری هیندی و ئه فسوونگه رانی زه رده شتی و فه یله سووفانی یۆنانیم بینی. له بازاری که نیزه کاندانا ئافره تانی سه پپستی وه ک چوری شیر و قوله ره شی خه سینراوم بینی که له و زه بری ترسه ی چیشتبویان، توانای قسه کردنیان له ده ست دابوو. له بازاریدا تووشی ده لاکه ی گه پۆک بووم که تفاقه که له شاخگرتنه وه یان پی بوو. فالگه وه م بینی تۆپی بلوورینیان پی بوو، جادووگه رانم بینی ئاگریان قووت ده دا. هه ندی حاجی به ره و قودس ده رپۆشتن، هه ندی ده ربه ده رم دی مه زه نده م بۆ ئه وه چوو که سه رباز بن و له دواپه لاماری خاچه رسته کاندانا

ههلاتبن. گویم لئ بوو کهسانیک به زمانی ئیتالی و فهپهنسی و ساکسونی یونانی و فارسی و تورکی و کوردی و ئهرمەنی و عبیری و چەندین شیوهزار قسه دهکەن و من لیان تیناگەم. لهگەڵ جیاوازییه پڕوالهتییه بینکوتاییهکانیاندا، هه موویان له کهموکووری و ناتهواویدا له شتیکێ لهیهکترچوو دهچوون، ئهوش ئهوهیه ههریهکهیان پارچهیهکی هونهری تهواونهکراو پینکدینن.

شارهکه له تاوهری بابل دهچوو. بهردهوام هه موو شتیکێ تیدا دهگۆرا، لقی لیدهبووهوه، خۆی دهدايه بهر پرووناکی، پهت دهبوو، گهشهی دهکرد، ئینجا دهتوايهوه و بۆگەن دهبوو و دهمرد. له جهنگهیی ئهه ئازاوهیهدا، له شوینیکی خامۆش و پهنا وهستام. گویم به دنیای دهووبهری خۆم نه، لئ له هه مان کاتدا بۆ هه موو ئهوانهیی تیدهکۆشن و ئازار دهکیشن، ههستم به خۆشهویستییهکی بیقهوام کرد. ریسایهکی زیرینی دیکه هاتهوه یاد که ئه مهیه: (ئاسانه خودایهکت خۆش بوئ که خاوهنی کهمال و بیگهردی و پاکزی بیت، لئ له وه قورستر ئهوهیه که برامرۆفهکانت به هه موو کهموکووری و خهوشیکیانهوه خۆش بوئ. له بیرت بیت که مرۆف جگه له توانای خۆشهویستی، ههچی تر نازانیت. بهبێ خۆشهویستی هیکهت بهنرخێ نه بووانه. گه ر فیر نه بین چۆن ئافه ریدهکانی خودامان خۆش بوئ، ئهوا ناتوانین خۆشهویستی راستهقینه له دلماندا بیت و بهراستی خودا بناسین). بهنیو کوچه و کۆلانه تهنگهکاندا دهستم به گه ران کرد، لهوئ پیشه وه ران له ته مه نی جیا جیادا له دوکانه بچووک و په پپوتهکانیان پهنجیان دهکیشا. پرووم له هه ر شوینی کردبا له نیو خه لکی شارهکهدا باس باسی رۆمی بوو. له خۆم پرسسی کاتئ مرۆف ناوبانگ دهردهکات و ده بیته جیتی سه رنجی جه ماوه ریکی زۆر، ئاخۆ ده بی ههستی چۆن بیت؟ ئه ی ئه وه چ کاریکی دهروونی ده بیت؟ له کاتیکدا بیرم بهم پرسیارانه وه مژوول بوو، رینگه ی پیچه وانه ی ئه و مزگه وته م گرت بهر که رۆمی وتاری تیدا دهخوینده وه، شوینه که ی دهووبه رم ورده ورده تا دههات دهگۆرا. تا به ره و باکوور دهبوومه وه، ماله کان په پپوت و دارووخاوتب و دیواری باخه کان پماوتر دهبوون و مندالانی ژاوه ژاوه کهر و چه قاوه سوو زیاتر دهرده که وتن، بۆنه کانیش گۆران و بۆنی به هارات و سیر تیژتر بوون. له کوتاییدا گه یشتمه شه قامیک

سى بۆنى لى ھەلدەستا: شەراب، عەتر، شەھوت. لىرەدا زانىم كە من گە يىشتوومەتە بەشى ھەژارنىشىنى شارەكە.

لە سەرۋى شەقامە زۆر لىژەكەو ھە خانوۋىيەكى پەرىپووت دىياربوو، دىوارەكانى بە كۆلەكەي دارحەيزەران راگىرابوون و سەربانەكەي گۆگيا داپۆشى بوو. لە بەردەم مالاكە كۆمەلى ئافرەت دانىشتبوون و خەرىكى دەمەتەقى بوون. كە بىنىيان و لىيان نىك دەبمەو، بە چاۋى خۆتپەلقورتانەو تەماشايان كردم، لى دىياربوو گۆتەدەرەن. لە نىك باخىك دانىشتبوون ھەموو جۆرە گۆلىكى تىدا بوو و نايابترىن بۆنيان لى ھەلدەستا. لە خۆم پىسى تۆ بلىكى كى سەرىپەرىشى ئەم باخە بكات؟

زۆر چاۋەرىم نەكرد و ۋەلامەكەم دەستكەوت. كە گەيشتمە باخەكە دەرگاي چوونەژوورەو ھەي مالاكە كرايەو ھە ئافرەتلىكى قەلەوى لى ھاتە دەرەو، خىلى بەقەد خۆيەو كەردبوو و بالا بەرز بوو. كە چاۋەكانى بە نيوەنوقاۋى دادەخست، ھەردوۋ چاۋى ۋەك ئىستا دەمىنى لى توى گۆشتەكەيدا ون دەبوون. سىملىكى بارىك و پەشى ھەبوو و دوو گوارەي ئەستورى لى گۆي بوو. تا زانىم كە ئەمە ھاۋكات پياۋە و ژنىشە ماۋەيەكى پىچوو.

"چىت دەۋى؟"، نىزەموۋكەكە بە گومانەو لى پىسىم. بەردەوام سىماي دەموچاۋى دەگۆرا: لە ساتىكدا دەموچاۋى ۋەك ئافرەت دەپنەند، ئىنجا دەگۆرا و دەموچاۋى پياۋىك جىگەي دەگرتەو.

خۆم پىسى ناساند و پىسىرى ناۋىم كرد، بەلام خۆي لى پىسىارەكەم نەبان كرد.

"ئىرە شوپىنى تۆ نىيە"، ئەمەي گوت و مىنا مىنىك لى خۆي دوور بخاتەو دەستەكانى ھەلتەكاند.

"لەبەر چى؟".

"ئەي نابىنىت كە ئەم شوپىنە سۆزانىخانەيە؟ دەرۋىشىنە، ئەي ئىو ھە سۆپىندان نەخواردو ھە كە لە ئارەزوۋى سىكىسى خۆتان دووربەنەو؟ ھەرچەندە خەلكى پىيان وايە كە من لىرە خەرىكى گوناھكارىم، ۋەلى خىر

دهكهم و له مانگی پهمه زاندا دهرگاكانم دادهخم. ئەمىستا دهمه وئ پزگارت بكم. دهى دووره وه بكه وه. له شاره كه دا ئيره پىستىر شويته.
به نارهبزاييه وه وتم: 'پىسى له ناوه وه خوئى حه شارداوه، نهك له دهره وه. ريساكه وا ده لئت.'

به دهنكىكى بهرز گوتى: 'ئه وه باسى چى ده كه يت؟'.
'ئه مه يه كيكه له چل ريساكه، هه ولم دا پرونى بكه مه وه: (پىسى راسته قينه له ناوه وه خوئى حه شار داوه، به لام پىسىيه كه ئى تر به شوردين ده پروات.

يهك جوړه پىسى هه يه كه به سازگارترين ئاو پاك نابيته وه، ئه وئش پىسى رق و دهمارگيريه و رۆح ده له وئيتت. ده توانين جهسته مان به خوداپه رستى و نوؤژ پاك بكه ينه وه، به لام ته نها خو شه ويستى دله كانمان پاك ده كاته وه).

ئه وهى گوتم نيره مووكه كه گوتى پى نه دا، گوتى: 'هئى دهر وئيشينه، ئيه وه ئاوه زتان له ده ست داوه. من ليره له هه موو جوړه مه عميليكم هه يه، به لام دهر وئش و ئيره؟! گهر شاخيش له سه رت بر وئت، نايه لم بچيته ژووره وه. ئاخىر له بهر ئه وهى خوداناسيك له رى دهر ده كه ين، خودا ئه م شوينه مان به سه ردا دهر ووخئيت و بهر نه فره تى ده كه وين.'

له پئكه نيندا خو م پى به رزه وت نه كرا و گوتم: 'ئه م بىرۆكه تووره هاتانه ت له كوئيه هئتا؟ ئايا پئت وايه كه خودا باوكئى مگئز دهمده ميه و هه ر كاتى هه له يه كمان كرد له ئاسمانه وه به رد و بو قمان به سه ردا دهبارئيت؟'.

خاوه ن سوزانبخانه كه لايه كى سمئله باريكه كه ئى گرت و كه مى باى دا و به بىزارى و قينه وه ته ماشاى كردم؟

'ننگه ران مه به، من بو ئه وه بو ئيره نه هاتووم تا سه ر له سوزانبخانه كه ت بده م، بو دلئيا كردنه وهى ئه مه م گوت، 'به لكو حه زم له بيننى گوله كانى باخه كه ت بو.'

'ئى ئى، كه واته ئاوها، نيره مووكه كه به ته وسه وه شانە كانى هه لته كاند، كچيك پرواندوونى كه لاي من كارده كات، ناوى گولى بيا بانه.'

نیره مووکه که ئاماژهی بۆ کچیکی جحیل کرد که بهرانبه رمان له ناو له شفرۆشه کان دانیشتیبوو. ده موچاوی گنده مووی پیوه بوو، ناسک، پیسته که ی وهک مرواری دهره وشایه وه، چاوه کانی باده می و خه میکیان له سه ر نیشتیبوو، یه کجار جوان بوو. که ته ماشام کرد، هه ستم کرد که له م شوینه زۆر نامینیتته وه.

بۆ ئه وه ی جگه له خاوه ن سۆزانیخانه که زیاتر که سی تر نه میستیت، ده نگم نزم کرده وه و گوتم: 'ئه و کچه، کچیکی باشه. پۆژیک دیت بۆ گه پان به دوا ی خودادا ده ست به سه فه ریکی پۆحی ده کات. ئه و ئه م شوینه جیده هیلیت و قهت بۆ ئیره ناگه ریته وه. که ئه و پۆژه هات هه ول مه ده ریگه ی لی بگریت.'

نیره مووکه که به سه رسورمانه وه ته ماشای کردم، پیش ئه وه ی به قه یته وه کوتی: 'ئه وه تۆ ده لییت چی؟ که س بۆی نییه فه رمانم پی بکات که له گه ل کچه کانم چی ده که م! ده ی لیره برۆ، ئه گینا بانگی سه رچه قه ل ده که م. لیم پرسی: 'ئه و که سه کتیه؟'

'بروا بکه، پیم وا نییه که تۆ به تویت تیبگه ی ت، نیره مووکه که به ده م قسه وه په نجه کانی راده وه شاندا و پیی له سه ر ئه و خاله داده گرت که ده یه ویست جه ختی له سه ر بکات.

به بیستنی ئه م ناوه نامۆیه که می ته زووم پيدا هات، به لام گویم به شته که نه دا و گوتم: 'ئیس تا ده پۆم، به لام ده گه ریتمه وه، که دووباره چاوت پیم که وته وه سه رت سورپنه مینیت. من له و خودا په رستانه نیم که ژیا نی خو یان له سه ر به رمالی نو یژکردن به چۆک دادانه وه به سه رده بن و چاو و دلی خو یان بۆ دنیا ی دهره وه داده خه ن و بۆ پوو که شی نه بیت قورئان ناخوین، به لام من له میانه ی گولی پشکو توو و بالنده کۆچه ریبه کانه وه ده یخوینمه وه. من ئه و هه ناسانه ی قورئان ده خوینمه وه که له میانه ی مرقه وه تیده په رن.'

'ئایا ئه مه وا ده گه یه نییت که تۆ که سه کان ده خوینیتته وه؟، خاوه ن سۆزانیخانه که به ته وه سه وه پیکه نی، 'ئه م شته توو په هاتانه چیه؟'

'هه ر بنیاده میک بریتییه له کتیبیکی کراوه، هه ریبه کئی له ئیمه قورئانیکی که پۆکه. گه پان به دوا ی خودادا له دلی هه مواندا هه لده قولیت، ئیدی ئه و که سه

پیاوی خودا بیئت یان قەدیسئیک بیئت یان داوئنییس. لەو ساتەوہی لەدایک دەبین، خۆشەویستی لە دلی ھەریەکەماندا چەکەرە دەکات، ئیدی چاوەرپی ھەلیکە و لە کاتی خۆیدا دەردەکەویت. ھەر وەک یەکیک لە چل بنەماکە دەلیت: لە ناوہوہی ھەر مرقئیکدا ھەموو گەردوون جیگیر بووہ - لە ناوہوہی تو. ئەوہی لە دەوروہەری خۆتدا دەیبینی، بەو شتانەشەوہ کە خۆشت ناوین، تەنانت ئەو کەسانە کە بیزت لییان دەیتەوہ و رقت لیانە، بە پلە جیا جیا لە ناوہوہتدا خۆیان جیگیر کردوہ، بۆیە لە دەروہی نەفسی خۆت منە شەیتانیس مەکە. شەیتان ھیزیکی لەتوانا بەدەر نییە لە دەروہ پەلامارت بدات، بەلکو دەنگیکی خواساییە و لە ناوہوہتدا ھەلدەقولیت.

گەر بەتەواوی خۆت ناسی و بە راستگویی و دلپەقییەوہ پووبەرپووی ھەردوو لای تاریکی و پووناککی بوویتەوہ، ئەوسا دەگەیتە بالاترین شیوہکانی وشیاری و ھەر ئەو دەمە خۆت دەناسیت، ئاواش خودا دەناسیت.

نێرەموو کە ھەردوو باسکی لەسەر سینگی تیکپەپاند و بەرەو پیتشەوہ خۆی نوشتاندەوہ، بە نیگایەکی ھەر شەئامیزەوہ تەماشای کردم. ئینجا وتی: "دەرۆتیشیک و ئامۆژگاری سۆزانیان بکات! من ئاگادارت دەکەمەوہ، پتگەت نادەم بە بیروکە توورەھاتەکانت لێرە کەس بیزار بکەیت.

باشتر وایە لەم سۆزانیخانە یە دوور بکەویتەوہ! چونکە گەر وا نەکەیت، سویند دەخۆم کە (سەرچەقل) ئەو زمانە درێژت دەبریت و منیش بەوپەری لەزەتەوہ دەبخۆم."

۶- گوشت له لیستی خواردنه کانت دهر بکه، هموو ههفته یه ک لیستیکی تندرست دابنخ، بهو شیوه یه ریژی جهسته ت بگره که شایانیتی. (به ته واوی جیبه جی نه کراوه).

۷ - دهست به خویندنه وهی شیعره کانی رومی بکه. (جیبه جی کرا).

۸ - منداله کان بۆ برۆدواوی بۆ شانۆیی موزیک ببه. (جیبه جی کرا).

۹ - دهست به نووسینی کتیبی چیشتلینان بکه. (جیبه جی نه کراوه).

۱۰ - دلت بۆ خوشه ویستی بکه وه.

ئێلا لیره له شوین خۆی وهستا. چاوه کانی له سهر بهندی دهیه می لیسته که ی گیرکرد، نهیده زانی ئایا ده بیته تیبینییه ک له تهنیشتی دابنیت یان نا. ته نانه ت کاتی ئه و بهنده ی نووسی به راستی خۆیشی نه یزانی مه بهستی چی بووه. ئه ی بیر ی له چی ده کرده وه؟ به چه به خۆی گوت بیگومان ئه وه له ژیر کاریگه ربی رۆمانی (کفری شیرین) وه بووه. برۆای به خۆی هیتا که له م دوا ییه دا زۆر بیر له خوشه ویستی ده کاته وه.

* *

سهیدا عهزیز

ئه مپۆ ریکه وتی رۆژی له دایک بوونمه! ههست ده که م له ژیاندا گه یشتوم وه ته خالیکی بنچینه یی. دهوتری ته مهنی چل سالی به تایبه تی بۆ ئافره ت ساتی به کلاکه ره وه یه، ههروه ها دهوتری که چل بۆخۆی سییه کی تازه یه (شهستیش چلکی تازه یه)، لی له به راست وه رگرتنی ئه وه دا به گویره ی ئاره زوی من شته که ئامانجیکی دووره. مه بهستم ئه وه یه به کئ پئده که نن؟ چل هه ر چله! پیم وایه ئه میتستا من هه موو شتیکم به زیاده وه دهست ده که ویت - زانستی زیاد، حکمه تی زیاد، بیگومان له چرچولۆچی و سپی بوونی پرچیش به زیاده وه.

به رده وام جه ژنه کانی له دایک بوون شادییان به دلم به خشیوه، به لام ئه م به یانییه که له خه و رابووم له سهر سینگم ههستم به قورساییه ک کرد. پرسایاریکی زۆر گه وره روه به روه ی ئافره تیک ده که مه وه که هیتشتا قاوه ی

به یانینی نه خوار دووه ته وه. له خوم پرسى ئایا نه و پړگه یه ی له ژيانمدا
 گرتمه بهر، هر نه و پړگه یه یه که دهمه هوئ له سهرى بهر دهوام بم؟
 دواى ترسیک دایگرتم. نه ی نه گهر هردوو وشه ی به لئ و نه خیر بوونه
 مایه ی نه جامگه لیکی خراب؟ بویه وه لامیکی دیکه م دوزییه وه، نه ویش: رهنگه.

سلاوى گهرم

ئیلای

تیبینی: بیووره، چونکه نه متوانی نامه یه کی له وه گه شینانه تر بنوسم.
 نازانم بوجی نه مړو هه ست به خه موی ده کم و خومیش نازانم هو یه که ی
 چیه. (مه به ستم جگه له گه یشتنم به چل سالی، پیم وایه که نه مه یه ناویان
 ناوه ته نگزه ی ناوه پراستی ته مه ن).

* * *

ئیلای نازیز

جه ژنی له دایکبوونت پیروژ! ته مه نی چل سالی بو پیاوان و ئافره تان وه کو
 یه ک جوانترین ته مه نه. ئایا ده زانیت که چل له بیرى سو فیگه ریدا بو پاچه نینی
 روح هیمایه بو هه لکشان له ئاستیکه وه بو ئاستیکی بالاتر؟ کاتى توشى
 خه میک ده بین، بو ماوه ی چل روژ خه مبار ده بین، که مندالیک له دایک ده بیت تا
 چله ی ده چیت و بو ژيانى سهر زهوى ئاماده ده بیت چل روژ ده خایه نیت، کاتى
 عاشق ده بین، ده بی چل روژ چاوه رى بکه ین تا له ئاستى هه سته وه ریمان دلنیا
 ده بین.

توفانى نوح چل روژ بهر دهوام بو، له کاتیکدا ئاو ژيانى ویران کرد،
 به لام هه موو خلت و خاشاکیکیشی رامالی و توانای دایه مروف تا ده ست به
 ژيانیکی نوئ بکاته وه. له ئیسلامدا چل ئاستى سو فیتی هه یه که مروف له
 خودا جیاده کاته وه. سهربارى نه وه له و شیاریدا چوار قوناعی بنه رته ی هه یه،
 له هر یه که یاندا ده پله هه یه و کوی هه موویان ده بیته چل. مه سیح چل شه و

و چل پوژ پووی کرده چۆلی و بیئاوه دانی. محهمه د له ته مه نی چل سالیدا
سرووشی بۆ هاته خواره وه. بوودا له ژیر درهختی زه یزه فون چل پوژ له
پاماندا بوو. ئەمه جگه له چل پيساکه ی شه مس.

تو له چل سالیدا ئەرکیکی نوێ و ژيانیکی نویت ده که ویته ئەستۆ! ئیدی
تو گه یشتوویته ژماره یه کی پیروژ و له هه موو ژماره کان زیاتر مزگینی و
فه ری پیییه. پیروژه! نه که ی خه م داتبگریست له بهر ئەوه ی سالیک
گه وره تریبوویت. نه هیزی چرچولۆچی و نه سپیتی سهر ده توانن پووبه پووی
هیزی چل ببه وه.

به هیوای به خته وه ری

عزیز

گولی بیابانی له شفرۆش

قونیا، ۱۷ تشرینی یه‌که‌م ۱۲۴۴

بۆچی هه‌ندێ ده‌لێن که خه‌لکی رقیان له چاره‌ی له‌شفرۆشه، له کاتێکدا له‌ دێر زه‌مانه‌وه‌ خانه‌ی له‌شفرۆشان که ئافره‌تانی وه‌ک من له‌خۆده‌گرن، هه‌ر هه‌بوون. به‌مه‌ش سه‌رم سوپماوه‌ که هاوکات ژیان له‌وه‌ شفرۆشه‌ تال ده‌که‌ن، که ده‌یه‌وه‌ی تۆبه‌ بکات و ژیانکی نوێ ده‌ست پێکاته‌وه‌؟ وه‌ک ئه‌وه‌یه‌ پیمان بێژن که به‌زه‌بیان پیماندا دێته‌وه‌، چونکه‌ که‌وتووینه‌ته‌ نیو زلکاوه‌وه‌، بۆیه‌ ده‌بی هه‌تاهه‌تایه‌ له‌وه‌ شوینه‌ بمینینه‌وه‌ که تێکه‌وتووین. ناتوانم هۆی ئه‌وه‌ تێبگه‌م، به‌لام ئه‌وه‌ ده‌زانم هه‌ندێ که‌س له‌سه‌ر به‌ده‌بختی که‌سانی تر ده‌ژین و چه‌زناکه‌ن ژماره‌ی به‌ده‌بخته‌کانی سه‌ر زه‌وی که‌م بینه‌وه‌، به‌لام هه‌رچیه‌ک بڵێن یان بیکه‌ن، ئه‌وا من رۆژی له‌م شوینه‌ هه‌ر ده‌رده‌چم.

ئه‌م به‌یانیه‌ که‌ له‌ خه‌و رابووم، بۆ بیستنی وتاری رۆمی مه‌زن ئاره‌زوویه‌کی سه‌رکێشانه‌م لا په‌یدا بوو. گه‌ر راستیه‌که‌م به‌ خاوه‌ن سۆزانیخانه‌که‌ گوتبا و داوام لێ کردبا که رێگه‌ی رۆیشتنم بدات، ئه‌وا گالته‌ی پێده‌کردم و ده‌یگوت: "ئه‌وه‌ له‌که‌یه‌وه‌ له‌شفرۆشه‌کان روو له‌ مزگه‌وت ده‌که‌ن؟"، ئیدی له‌ پێکه‌نیندا شه‌قی ده‌بێرد و ده‌موچاوه‌ خه‌ره‌که‌ی سوور هه‌لده‌گه‌را، بۆیه‌ درۆم له‌گه‌لدا کرد. ئه‌وه‌بوو دوا‌ی ئه‌وه‌ی ئه‌و ده‌رویشه‌ رووته‌له‌یه‌ رۆیشت، دیاربوو بیری ئالۆز بووبوو، بۆیه‌ هه‌ستم کرد ئیستا کاته‌که‌ی له‌باره‌ تا برۆم قسه‌ی له‌گه‌لدا بکه‌م. ئاخه‌ر مه‌گه‌ر خه‌یالی به‌ بیرکردنه‌وه‌یه‌ک مژوول بوايه، ئه‌گینا قسه‌ی له‌گه‌لدا به‌کردن نه‌ده‌هات. پێم وت بۆ کړینی بری پێویستی بۆ بازار ده‌چم. باوه‌ری پێکردم دوا‌ی نو‌و سال کارکردن له‌ لای، ئینجا وه‌ک دێله‌سه‌گێک باوه‌ری پێکردم.

وتی: 'به مهرچیک کونجی له گه لندا بیت'.

ئوه کیشه یهک نه بوو، کونجیم خۆش دهویست، ئه و پیاوه قه له و
گۆشتنه ی عه قلی مندالانه و ساویکه و راستگۆ و جیگه ی برۆا بوو. نازانم
چۆن توانیبوو له م دنیا پر دلره قییه دا بژی. ئه مه بۆ من مه ته لیک بوو.
که سیک ناوی راسته قینه ی نه ده زانی، رهنگه خۆیشی هر نه یزانی بیت. ئه و
ناوه مان بۆیه لی نایبوو، چونکه خوو ی دابوو خواردن ی شیرینی به
کونجییه وه. کاتی یه کئ له له شفرۆشه کان له خانه ی سۆزانییه کان بچوایه ته
ده ره وه، وهک سییه ریکی بیده نگ یاوه ری ده کرد، بۆیه باشتترین پاسه وان بوو
که ده مه ویست یاوه رم بیت.

ئه و ریگه خۆله مان گرت بهر که به باخه کاندای تیده په ری. که گه یشتینه
یه که م دوو رییان، داوام له کونجی کرد که چاوه ریتم بکات. ئیدی له پشت ئه و
چال و بارسته خۆلانه ی که جانتایه کی پر له جلی پیاوانه م تیدا شار دبووه وه،
خۆم هه شار دا.

له بهر کردنی جلی پیاوانه له وه قورستربوو وهک بیرم لیکردبووه وه. جا بۆ
ئه وه ی سینگم تهخت ده ربکه وئ، ملیچی دریزم له ده وری مه که کانم ئالاند،
ئینجا شهروالیکی پان و به روانکه یه کی لۆکه و عه بایه کی دریز و سووری تیرم
له بهر کرد و میزه ریتم له سه رم به ست. ئینجا به له چکینک نیوه ی ده موچاوم
داپۆشی تا وهک عه ره بیکی ره وه ند ده ربکه وم.

که بۆ لای کونجی گه رامه وه، سلی کرده وه و سه ری سو رما بوو.

'ده ی با برۆین، ئه مه م گوت و هانم دا. که بینیم له شوینی خۆی
نابزویت، ده موچاوی خۆم هه لمالی و پیم گوت 'نازیم، ئه وه نامناسیته وه؟'.
'گولی بیابان، ئه ری ئه وه تۆیت؟'، کونجی هاواری لی هه ستا و وهک
مندالیکی ترساو دهستی خسته سه ر ده می، 'بۆچی ئه م جلانه ت له بهر
کردوه؟'.

'نه ئینییه که هه یه، ئایا ده توانیت بیشاریته وه؟'.

کونجی سه ری با دا و چاوه کانی ئه بله ق بوون.

به چپه گوتم: 'ده ی با بۆ مزگه وت برۆین، به لام به خاوه ن سۆزانیخانه که
مه لی'.

لچی کونجی کهوته تهته له و گوتی: "نا، نا، ئیمه بۆ بازار ده پۆین".
 "به لئى ئازیزم، به لام یه کهم جار بۆ مزگهوت ده چین تا گوئى له وتاره کهى
 رۆمى مه زن بگرين".

به هوى گۆرپى پلانه که وه، وهک پيشبينىم کردبوو، کونجى له رزى ليهات.
 به پارانه وه وه پيم گوت: "تکات لیده کهم، ئاخىر ئەم شته بۆ من زۆر گرینگه، گهر
 قایل بیت و به لىنم پى بدهیت که شته که به کهس نالیت، ئەوا پارچه یه ک
 شیرینی گهرهت بۆ ده کرم". کونجى وهک ئە وهى قسه که تامیکى شیرینی له
 ده میدا جى هیشیتیت، به خوشحالییه وه به زمان دهستی به ملچە ملچ کرد.
 به هه ویای پارچه شیرینییه که وه، به رهو ئەو مزگهوته که وتینه رى، که
 رۆمى وتاره کهى تیدا ده خوینده وه.

* * *

له دینه کی بچووکی نزیک نیکیا له دایک بوو بووم. دایکم به رده وام
 پى ده وتم: "له شوینیکى گونجاو له دایک بوویت، من له وه ده ترسام که له ژیر
 ئەستیره یه کی شوومدا له دایک ببیت". ئەو ده مه رۆژگاره که خراپ بوو و سال
 له دواى سال شته کان ده گۆران. سه رهتا دهنگو بلا بووه وه که خاچه رسته کان
 ده گه پینه وه، هه روه ها چیرۆکی ترسناکمان ده باره ی ئەو کوشتاره درندانه یه
 ده بیست که له قوسته نتینه کردبوویان، کوشکه کانیا ن داگیر کردبوون و
 تالانیا ن کردبوون و ئایکونه کانی که نیسه کانیا ن شکاندبوون. دواى هه والى
 هیرشه کانی سه لجووقیه کانمان بیست. پيش ئە وهى خه لکی ئەو چیرۆکه
 ترسناکانه و ئەو تاوانانه یان بیربچيته وه که سوپای سه لجووقى کردبوویان،
 مه غۆله بییه زه ییه کان هاتن. هه رچه نده ناو و روخسارى دوژمن ده گۆرا، به لام
 ترسى په لامارده ره ده ره کییه کان وهک به فر له سه ر لوتکه ی چیاى تیدا وهک
 خۆی مایه وه.

دایبام هه ردووکیان نانکه ر و کریستیا نى باوه ردار بوون. بۆنى نان که له
 نانه واخانه که وه هه لده ستا، یه کیکه له و یاده وه رییانه ی که تا ئە مرۆ هه ر
 له گه لمدا یه. خیزانیکى ده وله مه ند نه بووین، هه ر له مندالییه وه من ئە وه م ده زانی،
 به لام نه داریش نه بووین. له چاوی هه ژاره کاندایا نه و نیکایانه م ده بینى که بۆ

نانه‌واخانه که ده هاتن و بۆ وه دهسته‌هینانی له ته‌نانیک سوالیان ده‌کرد. هه‌موو شه‌وی پیش ئه‌وه‌ی بچمه‌نیو جی، سوپاسی خودام ده‌کرد، چونکه به برستی نه‌یناردوو مه‌ته‌نیو نوینی نوستنه‌وه. وا هه‌ستم ده‌کرد که هاوڕێیه‌کم ده‌دوینم، چونکه ئه‌و ده‌مه‌ خودا هاوڕێم بوو.

که له ته‌مه‌نی حه‌وت سالیاندا بووم، دایکم دووگیان بوو. پێم وایه به‌رله‌وه‌ی به‌ من دووگیان بیت، چه‌ند جارێ مندالی له‌بار بردبوو، به‌لام له‌و باره‌یه‌وه هه‌یچ نه‌ده‌زانی. ئه‌و ده‌مه‌ من کیژۆله‌یه‌کی بیگوانه‌ بووم، گه‌ر لییان پرسیبام مندال چۆن دروست ده‌بیت، ده‌مگوت خودا له‌ هه‌ویریکی شیرین و ته‌ر دروستی ده‌کات.

به‌لام بیگومان ئه‌و مه‌لۆتکه‌یه‌ی که خودا بۆ دایکی شێلا، گه‌وره‌ بوو، چونکه ئه‌وه‌نده‌ی نه‌برد زگی هه‌لاوسا و به‌رزبووه‌وه، دایکمیش ده‌رمانی لی برا و ئیدی نه‌یده‌توانی جووله‌ بکات. مامانه‌که گوتی که گویا ئاوبه‌ن بووه، بۆیه ئازاری هه‌یه، به‌لام به‌ لای منه‌وه ئه‌وه شتیکی خراب نه‌بوو.

ئه‌و شته‌ی نه‌ دایکم و نه‌ مامانه‌که‌ش ده‌یانزانی، ئه‌وه بوو یه‌ک مندال له‌ زگیدا نه‌بوو، به‌لکو سی مندال بوون و هه‌رسیکیانیش کوپبوون. براکانم له‌نیو مندالانی دایکدا ده‌ستیان به‌ شه‌ر کرد، ئیدی یه‌کیکیان وه‌ک ئه‌وه‌ی بیهه‌وی تۆله‌ بکاته‌وه، به‌ ناوکه‌ په‌تکه‌که‌ی، براکه‌ی خۆی خنکاند. منداله‌ مردووکه‌ ده‌ریچه‌که‌ی داخست و رینگه‌ی ده‌رچوونی له‌ دوو منداله‌که‌ی دیکه‌ گرت. دایکم به‌ دریزایی چوار رۆژ به‌ ژانه‌وه‌ مایه‌وه و شه‌و و رۆژ گویمان له‌ هاواری بوو و جگه‌ له‌ هاواری ئه‌و، گویمان له‌ هه‌یچی تر نه‌بوو.

مامانه‌که‌ که نه‌یتوانی دایکم پزگار بکات، ئینجا بۆ پزگارکردنی براکانم هه‌رچی له‌ توانایدا بوو به‌کاری هینا. مقه‌ستیکی به‌ ده‌سته‌وه‌ گرت و زگی دایکی هه‌لدی. له‌ کۆتاییدا ته‌نیا مندالیکیان پزگاری بوو. به‌م جۆره ئه‌و براهه‌م له‌دایک بوو که باوکم لیی خۆش نه‌بوو و له‌ رێپه‌رسی شتن و پاککردنه‌وه‌که‌یشی ئاماده‌ نه‌بوو.

دوای ئه‌وه‌ی دایکم مرد، باوکم هه‌میشه‌ گرژ و مۆن بوو، ئیدی ژیانمان وه‌ک جاران نه‌ما، کاره‌کانمان له‌ نانه‌واخانه‌که‌دا زۆر به‌ خیرایی هه‌ره‌سیان هینا و مه‌میله‌کانمان ته‌کینه‌وه. که هه‌ستم کرد له‌ هه‌ژاری ده‌ترسم و په‌نگه

پوژئی ناچاریم دەرۆزه بکه‌م، ئیدی نانه‌په‌قم له‌ژیر سه‌رینه‌که‌م ده‌شارده‌وه، تا وشک و په‌ق ده‌بوونه‌وه. براهه‌م سه‌ختترین ئازاری ده‌چه‌شت. هه‌ر هه‌یج نه‌بێ من له‌ پابردوودا خۆشه‌ویستی و نازیکم پێ درابوو، لێ ئه‌و له‌ هه‌ردووکیان بیه‌ش بوو. که‌ ده‌مبینه‌ی باوکم خراپ مامه‌له‌ی له‌گه‌لدا ده‌کات، زۆر نیگه‌ران ده‌بووم، به‌لام له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا شتی‌کم تیدا بوو ئاسووده‌ی ده‌کردم و ئه‌رخایه‌ن بووم، چونکه‌ به‌وای ئه‌وه‌وه نه‌ده‌بوومه ئامانجی توورپه‌یه‌کانی باوکم. ئاواته‌خوازبووم بتوانم براهه‌م بپاریزم. خۆ ئه‌گه‌ر وام لێ نه‌هاتبا، ئه‌وا ئه‌مڕۆ لێ نه‌ده‌برام له‌ قونیا له‌ خانه‌ی سۆزانییه‌کان کاربکه‌م. ئای له‌ سه‌یروسه‌مه‌ریی ژیان!

دوای سالی‌ک له‌ مردنی دایکم، باوکم ژنی هه‌تایه‌وه. ئیدی تاقه‌ جیاوازییه‌ک که‌ به‌سه‌ر ژیا‌نی براهه‌مدا هات، ئه‌وه‌ بوو، باوه‌ژنه‌که‌م چوه‌ پال باوکم و به‌ هه‌مان خراپی مامه‌له‌ی له‌گه‌ل براهه‌مدا ده‌کرد. ئیدی له‌ مال هه‌لده‌هات، که‌ ده‌گه‌رپه‌یه‌وه خراپترین خوی له‌گه‌ل خۆیدا ده‌هه‌تایه‌وه و هاورپه‌یه‌تی که‌سانی خراپی ده‌کرد.

پوژئیکیان باوکم ئه‌وه‌نده‌ی لێ دا خه‌ریک‌وو بیکوژیت. له‌وه‌وه هه‌رزه‌کاره‌که‌ گۆرا و له‌ چاوه‌کانیدا نیگایه‌کی توند و سارد و تازه‌ ده‌رکه‌وتن. ده‌مزانێ شتیکی له‌ بن سه‌ردایه‌، به‌لام نه‌مه‌دزانی ئه‌و پلانه‌ سامناکه‌ چیه‌ که‌ له‌ سه‌ریدا ده‌خولیته‌وه، ئای ئاواته‌خواز بووم بزانی. چه‌ند چه‌زم ده‌کرد ریگه‌ له‌ پرودانی کاره‌ساته‌که‌ بگرم.

به‌یانی پوژئیکی به‌هار بوو، باوکم و ژنه‌که‌ی به‌ مردوویتی دۆزرانه‌وه که‌ به‌ ژه‌هری پسق کوژرابوون. کاتی هه‌واله‌که‌ بلابووه‌وه، هه‌موو خه‌لکی گومانی ئه‌وه‌یان کرد که‌ بکوژه‌که‌ براهه‌مه‌. که‌ پاسه‌وانه‌کان ده‌ستیان به‌ تاقی‌کردنی کرد، له‌ترسان هه‌لات، ئیدی له‌و ساوه‌ نه‌مبینه‌یه‌وه. به‌م ئاوه‌ایه‌ له‌م دنیا‌یه‌دا به‌ ته‌نیا مامه‌وه و به‌رگه‌ی ئه‌وه‌م نه‌گرت له‌ ماله‌که‌دا بمینه‌وه که‌ هه‌شتا بۆنی دایکمی لیده‌هات، له‌ توانامی‌شدا نه‌بوو له‌ نانه‌واخانه‌که‌ کار بکه‌م که‌ یاده‌وه‌ری ناخۆشی تیدا بوو. ئیدی بپارم دا پرووبکه‌مه قوسته‌نتینه‌ تا له‌گه‌ل پووریکی و جاخکویر و پیرمدا که‌ ئیستا تاقه‌ خزمیکم بوو، بژیم. ئه‌و کاته‌ ته‌مه‌م سیانزه‌ سالان بوو.

به گالیسکه یه ک بۆ قوسته نئینه سه فه رم کرد. له گالیسکه که دا من مندالترین ریوار بووم و تاقه مئینه یه کیش بووم که به ته نیا سه فه رم ده کرد. دوا ی ئه وه ی چه ند سه عاتی ریگه مان بری، کۆمه له دزیک ریگه یان لیگرتین و هه موو شتیکیان لی سه ندین: جانتا، جلو به رگ، پیلاو، پشتین، خشل، ته نانه ت ئه و قاو رمه یه ی که خاوه ن گالیسکه که پنی بوو، ئه وه شیان برد. له بهر ئه وه ی من هیچ نه بوو بیانده مئ، به هیو ری له لایه که وه وه ستام و دلنیا بووم که هیچ ئازاریکم پی ناگه یهن، لی کاتی کاره که یان ته واو کرد و خه ریک بوون برۆن، ده مرآسته که یان ئاو ری لیدامه وه و لئی پرسیم: ئه ری جوانکیله تۆ پاکیزه یه ت؟

له شه رمان ده موچاوم سووره له گه را و وه لامی ئه م پرسیا ره ئابروو به ره یه مه نه دایه وه، به لام نه مزانی شه رمکردنه که م وه لامیکه ئه و چاوه ری پی بوو.

"ده ی با برۆین"، سه رکرده ی ده سته که ده نگ ی دان و ئه مه ی شی وت: "ئه سه په کان و که چه که بیه ن".

که ده ستم به گریان کرد و خۆم له ده ستیان راپسکان، هیچ به کی له ریواره کان هه ولی نه دا یارمه تیم بدات. ریگه کان به ره و دارستانیکی چر پیش خویان دام. که بینیم له ناو دارستانه که گوندیکی ته واویان چیکردوه و ئافره ت و مندال و مراوی و بز و به رازی تیدایه، سه رم سو رما. وه ک گوندیکی شاعیرانه ده هاته به رچاو، به لام له حه شارگه یه کی کۆمه له تاوانباریک زیاتر نه بوو.

ئه وه نده ی نه برد زانیم بۆچی سه رده سته ی ریگه کان ده رباره ی پاکیزه ییم پرسیا ری لیکردم. گه وره ی گونده که نه خۆش بوو و تووشی گرانه تا بووبوو. ده می بوو له سه ر جی که وتیوو و هه موو جه سته ی بووبوو به په له ی سوور، ده رمانیکی زۆری تاقی کردبووه وه و دادی نه دابوو. یه کی له گونده که قایلی کردبوو که ئه گه ر له گه ل کچیکی پاکیزه دا بنویت، ئه وا نه خۆشییه که ی بۆ که چه که ده گو یزریته وه و ئه م چاک ده بیته وه.

هه ندی شت له ژیا نندا هه ن نامه وی بیته وه یادم، له وا نه ئه و ماوه یه ی که له دارستانه که به سه رم برد، تا ئه مرق جگه له دارسه رووه کان، شتی ترم له

یاد نییه. حەزم دەکرد لە ژیر ئەو درەختانەدا لە گەل ژمارەیهک لە ئافەرەتەکانی گوندەکە دابنیشتم کە زۆربەیان ژن یان کچی پێگرەکان بوون. هەندێ لە شەفرووش هەر خۆیان بۆ ئەوێ دەهاتن، بەلام لەو تینەدەگەیشتم کە بۆچی هەلنایەن، لە کاتیکدا من پلانم دانابوو کە هەلبێم.

چەندین گالیسکە بە دارستانەکەدا تێدەپەڕین، کە زۆربەیی خاوەنەکانیان لە خانەدانەکان بوون. تالاننەکردنی ئەو گالیسکانە بۆ من بووبوو بە مەتەلێک، دواجار تێگەیشتم کە هەندێ لە گالیسکەوانەکان پێش ئەوێ بە دارستانەکەدا تێپەڕن، بەرتیلیان بە دزەکان دەدا تا بە سەلامەتی سەفەر بکەن. کە تێگەیشتم کارەکان چۆن ڕایی دەبن، مشووری تایبەتی خۆم خوارد. دواي ئەوێ گالیسکەیهکم ڕاگرت کە بەرەو شارە گەورەکە دەپۆیشت، لە گالیسکەوانەکە پارامەوێ کە هەلم بگریت، بەلام ئەو داوای بڕیکێ زۆر پارەیی لێ کردم، هەرچەندە دەیشیزانی کە من هیچ شتێک شک نابەم، ئیدی بەو تاقە رینگەیهی خۆم دەیزانم، قایلیم کرد.

کە گەیشتمە قوستەنتینە، دواي ماوێیهکی زۆر ئینجا زانیم کە بۆچی لە شەفرووشەکان لە دێیهکەي ناو دارستانەکە ڕاناکەن، چونکە دۆخی شارەکە خراپتر بوو، شوینیکە بەزەیی نازانیت. لە پوورە پێرەژنەکەمیش نەگەڕام، چونکە دەمزانی خانمیکێ بەپێزی وەک ئەو قایل نابیت لە گەل ئابرووتکاوینکی وەک من بژی. ئیدی ئاوا بە تەنیا مامەوێ. ماوێیهکی زۆر بەسەر هاتنەکەمدا بۆ شار تینەپەپییوو، ورم بەردا و جەستەم هەلاھەلا بوو. لە پێر خۆم لە دنیا یەکی تردا دۆزییەوێ - دنیا یەک پێر لە پێر و دەستدریژیکردن و وەحشیگەری و نەخۆشی. چەندین جاری یەک لە دواي یەک مندالم لە بار خۆم برد تا جەستەم پەکی کەوت و لاواز بوو، سوپێ بێنویژیم وەستا و ئیتر توانای دووگیانبوونم نەما.

لە شەقامەکاندا شتەپەیهکم دی ناتوانم بە وشەي ڕووت باسیان بکەم. دواي ئەوێ شارەکەم جێهێشت، لە گەل سەربازان و پیاوانیکێ قۆشمە و قەرەج سەفەرم کرد و بە دەم هەموو پتووستییەکانیانەوێ دەچووم. ئینجا پیاویک بە ناوی (سەرچەقل) دۆزیمییەوێ و بۆ ئەم خانەي لە شەفرووشانەي هینام لە قونیا. بە لای خاوەن سۆزانیخانەکەوێ گرینگ نەبوو بزائیت لە کوێوێ

هاتووم، به لکو ئه وهی لا گرینگ بوو تهن دروستییه کی باشم هه بوو. که زانیی مندالم نابیت یه کجار خو شحال بوو، چونکه ئه مه هیچ کیتشه یه ک بۆ کاره که م دروست ناکات. به وای نه زوکییه که مه وه ناوی نام (بیابان)، جا بۆ ئه وهی ره ونه قینک به م ناوه بیه خشیت، وشه ی (گول) ی خسته سه ر و منیش دلم کرتی، چونکه عاشقی گول بووم.

وای داده نیم که بر وا شیوازیکه وه ک باخچه یه ک بیت و گولی شاراوه ی تیدا بوو بیت و رۆژی به ناویدا سوورایتمه وه و بۆنیانم هه لمژی بیت، به لام نه متوانیوه بچه ناوییه وه. ده مه وئ هه ر وه کو جاران خودا ببیته وه به هاوړیم و به م ئه لهایه وه به ده وری ئه و باخچه یه دا بخولیمه وه. ئیستا له ده رگای چوونه ژووره وه ده گه پړیم، ره نگه ده رگایه ک بدۆزمه وه تا بتوانم بچه ژووره وه.

* * *

کاتی له گه ل کونجیدا گه یشتمه مزگه وته که، بروام به چاوانی خۆم نه کرد. پیاوان له جۆره ها ته من و پیشه له سووچه کانی مزگه وته که و ته نانه ت ئه و شوینه ش که بۆ ئافره تان ته رخانکرا بوو، دانیشتبوون. خه ریکوو نائومی د بيم و برۆم، کاتی سه رنجم دا سوالکه ریک وا جیه که ی جیده هیلیت و ده روات. سوپاسی به ختی خۆم کرد و رینگه ی خۆم له نیو خه لکه که کرده وه و به ره و ئه و شوینه رۆیشتم که چۆلی کردبوو. داوام له کونجی کرد که له ده ره وه چاوه پړیم بکات.

به مجۆره له مزگه وتیکی پر له پیاو خۆم بینییه وه و وا گویم له رۆمی مه زن گرتوه. ته نانه ت نه مویست بیر له وه بکه مه وه گه ر بۆیان ده رکه وت وا ئافره تیک له نیویاندا یه، چی رووده ات، چجای ئافره ته که له شفرۆشیش بیت. دوا ی ئه وه ی هه موو خه یاله ناخۆشه کانم له سه ری خۆم ده رکرد، ئیدی هه موو هۆشی خۆم خسته سه ر وتاره که.

رۆمی گوتی: 'خودا ئازاری دروستکردوه تا له میانه ی دژه که یه وه به خته وه ری ده ربکه ویت. شته کان له میانه ی دژه کانیانه وه ده رده که ون. له به ر ئه وه ی خودا دژیکی نییه، بۆیه به نادیا ری ده میتیته وه.'

له کاتیڤدا وتاریژه که قسه ی دهکرد، وهک چون به فری تواوه گوږ ده داته جوگه له ی چیا، ئاوها دهنگی بهرز و نیر ده بوو: ته ماشای پووچی زهوی و شکومه ندی ئاسمان بکن. بزائن که هه موو ئه و شتانه ی له دنیا دا پووده دن، وهک: لافاوه کان و وشکه سالی و ئاشتی و جهنگ، له بیرتان نه چیت هه رچییهک روو بدات، خودا له خوږایی دروستی نه کردوون. ئیدی شته که تووږه یی یان خه ونیین بیت یان راستگوویی یان زیره کی.

له و دانیشته ی ئه و یمدا خه ریکبووم تینگه م که هه موو شتی له ژیاندا ئامانجیکی هه یه. په ته ناوکه که ی دایکم و کوشتاری براکانم له مندالاندانیدا، ئه و دۆخه ته نیاییه ی براکه م تیندا ده ژیا، به لکو ته نانه ت تاوانی کوشتنی باوکم و باوه ژنه که م و ئه و پۆژه سامناکانه ی که له دارستانه که دا ژیا، هه موو ئه و شته وه حشیکه ریپانه ی له شه قامه کانی قوسته نتینه تووشیان بووم، که هه ریه که یان به شیوازی تاییه تی خو ی به شداری له چیرۆکه که مدا کرد. له پشت هه ریه کی له م ده رده سه ری و ئاسته نگانه وه، پلانیککی گه وره تر خو ی مه لاس دابوو و بهروونی لیتی تینه ده گه یشتم، به لام به هه موو بوونیکمه وه ده متوانی ههستی پی بکه م. دوا ی ئه وه ی له مزگه وتیکی پر له خه لک و له عه سری ئه و پۆژهدا گویم له پۆمی گرت، هه ستم به هه وریکی سوکنایی کرد که به سه ر سه رمدا داده به زی، هه روه ها چون دایکم ده بیینی نانی ده کرد، ئاوها هه ستم به شادمانی و ئاسووده یی کرد.

حەسەنى سۆالکەر

قونیا، ۱۷ تشرینی یەکەم ۱۲۴۴

بە تۆرەیی لە بن دارکەوئەتەکە دانیشتبووم، لە پۆمی توورپە بووم، چونکە لە وتارە بەئاووتاوئەکیدایە باسی ئیش و ئازاری دەکرد و وا دیاربوو شتیکی ئهوتۆی لێ نازانیت. سێبەری منارەکە خەریکبوو دەکەوتە سەر شەقامەکە. نیوێ نۆستوو و نیوێ بەئاگا تەماشای رێبوارانم دەکرد. خەریک بوو خەوم لێ بکەویت، چاوم بە دەرویشیک کەوت کە لەوێبەر نەم دی بوو. جلیکی رەش و کۆنی لە بەردا بوو، داردەستیکی درینزی بە دەستەوێ بوو، ریشی تاشی بوو، گوارەیهکی کردبوو بەکێ لە گۆیەکانی، ئهوهنده لە خەلکی جیاوو، بەتەواوی نەمتوانی تەماشای بکەم.

لە کاتیکیدا بە راست و چەپدا چاوی دەگیرا، هەر ئهوهنده چاوی پێم کەوت، لەجیاتی ئهوهی خۆیم لێ گێل بکات، هەر وهک چۆن خەلکی لە رینگاوبان دەمبینن و خۆیان لێم گێل دەکەن، دەستی راستەمی خستە سەر دلی و وهک ئهوهی دوو هاوڕینی دێرین بین، سلاوی لێکردم. سەرم سوورما و بە دەوری خۆمدا چاوم گێرا تا دلییا بم کە سلاوی لە کەستیکی تر نەکردوو، بەلام جگە لە من و دارکەوئەتەکە کەسی تر لەوێ نەبوو. بەپەشوکاری و سەرسوورمانهوه دەستم خستە سەر دلم و سلاوهکەیم سەندهوه.

دەرویشەکە بە هەنگاوی سەنگینهوه بەرەو لام هات. چاوم لەوه بوو کە پارچە دراویکی مس بخاتە ناو جامیلکەمەوه، یان پارچە نانیکم پێیدات، بەلام ئهوهی نەکرد و بەرانبەرم بە چۆکدا هات.

گوتی: 'هۆ سۆالکەر، سلاوت لێ بیت.'

وه لاسم دايه وه و گوتم: "دهرويش، سلاو له توش، دهنگم به جورى
بيباكانه بوو، به لاي خوميشه وه نامو بوو. ئاخو ماويه كي زور بوو قسم
له گهل كه سدا نه كرده بوو، به جورى خهريكبوو توني دهنگي خوميش
بيرچيته وه.

خوي ناساند و گوتي كه ناوي شه مسي ته ورزييه، ئينجا پرسياي ناوي
مني كرد.

پيكنيم و گوتم: "پياويكي وهك من چ پيوستيه كي به ناو هيه؟".
به ناقابليه وه وتي: "هر كه سهو ناويكي هيه. خودا ناوي زوري هيه و
له نه وه دونو ناوه كه ي زياتر نازانين. ئي ئه گهر خودا ئه وهنده ناوي هيه يت،
ئيدي چون دهكري بنيادهم كه وينه يه كي خودايه، به بيتاو جووله بكات؟".
نه مزاني چون وه لاسي بدهمه وه، به لكو هر هه و ليشم نه دا، ئينجا وتم:
"پورزي له پوزان هاوسهر و دايكم هه بوو، به ناوي حه سن بانگان ده كردم.
كه واته ناوت حه سه نه"، دهرويشه كه سه ري بادا، ئينجا ئاوينه يه كي زيويي
دامي و گوتي: "لاي خوت بپاريزه. له به غدا پياوچاكيك پيشكه شي كردم، به لام
رهنگه تو له من زياتر ئاتاجي بيت. ئه م ئاوينه يه ئه وهت ده خاته وه ياد كه تو له
ناوه وه ي خوتدا خودات هه لگرتوه".

به ره له وه ي هه لي وه لاسمانه وه م بو هه لكه ويت، له پشتمانه وه
غه لبه غه لبيكمان ژنه وت. يه كه م شت كه به خه يالما هات، ئه وه بوو كه رهنگه
گيرفانبريكيان له مزگه وته كه دا ده ستگير كرديت، لي كاتج دهنگه دهنگه كه به رز
بووه وه و پتر بوو به توندوتيژي و ژاوه ژاو، گوتم بيگومان شته كه له وه
كه وره تره، چونكه ده ستگير كردي گيرفانبريكيك ئه م بگه ره وبه رده يه لي
ناكه ويته وه.

ئه وه ونده ي نه برد شته كه مان بو ده ركه وت. ئه وه بوو له مزگه وته كه دا
ئافره تيكي له شفروشي ناسراويان دوزيبووه وه كه خوي گورپيوو و جلوبه ركي
پياوانه ي له بهر كرده بوو. چه ندين پياو به ره وه ده ره وه ي مزگه وته كه پاليان
پتوه دنه نا و هاوريان ده كرد: "ئه م ئافره ته فيلبازه بهر قامچي بدن! ئه م
له شفروشه بهر دباران بكن".

لەم کاتەدا کۆمەڵی چەورە و دەستوپیوھندی توپۆرە گەیشتنە شەقامەکە.

ئافەرەتە جەیلەکەم بینی کە جلی پیاوانەیی پۆشیبوو، ڕەنگی مردووی لێ نیشتبوو، چاوە بادەمیەکانی ترسیان تێدازابوو. لەو پێش کاری کوشتنی زۆرم دی بوو، بۆیە سەرم سوڕنەدەما کە ببینم چۆن ھەندێ خەلک دەگۆڕین و دەچنە پال تێکدەران، چونکە لە پەر پیاوانی ئاسایی کە پێشبینەییەکی توندوتیژیان نییە - پێشەوەر یان فرۆشیار یان فرۆشیاری دەستگیر - دەگۆڕین و دەبنە کەسانێکی شەپانگیز، تەنانەت کاتی کۆدەبنەو، دەبنە بکوژ. ئیدی کاری کوشتن تەشەنەیی کردبوو، جا بۆ ئەوێ چاوی خەلکی پێش بکشین، کارەکە بەو کۆتایی دەھات لاشەکانیان لە شەقامەکاندا پێشان دەدا.

ئای چەند ئافەرەتێکی بەستەزمانە!، وەرەوریکم بەربای گوێی شەمسی تەوریزیدا دا، لێ کە ئاورم دایەو تەو لامەکەیی بژنەوم، ئەو نەمابوو، بەلکو دەرویشەکەم بینی وەک ئەوێ تیریکی دایساو بیت و ھاویژرایت، بە توندی بەرەو ناو ئازاوەکە تەکانی دەدا. بەرزەپێن پاپەریم و پامکرد تا بگەم پێی. کە گەیشتمە بەرایی کۆرەو، شەمس داردەستەکەیی چون ئالایەک بەرزکردەو و بە ھەموو دەنگییەو بانگی کرد: 'راوەستن، ھۆو خەلکینە راوەستن!'

بێدەنگییەک بەالی بەسەر پیاوەکاندا کیشا و بەواقوڕمانەو تەماشایان کرد. 'دەبێ شەرم لە خۆتان بکەن!'، شەمسی تەوریزی ھاواری دەکرد و داردەستەکەیی بە زەویدا دەکوئا: 'ئەو سێ پیاو پەلاماری تاقە ئافەرەتێک دەدەن. ئایا ئەمە دادپەرەییە؟'

'ئەمە شایستەیی دادپەرەری نییە، پیاویکی کەتە و دەموچاوی چوارگۆشە و چاومات وای گوت و دیاربوو خۆی کردبوو بە دەمراستی ئەم تاخمە کە ھەر لەخۆو دەروست بووبوو. ئیدی دەسبەجی ناسیمەو. حەسحەسێک بوو ناوی پێپەرس بوو، بە ھۆی دێرندەیی و چاوچنۆکییەو ھەموو دەروژەکەرەکانی شارەکە دەیانناسی.

پێپەرس گوتی: 'ئەم ئافەرەتە خۆی گۆریو و جلۆبەرگی پیاوانەیی لە بەر کردوو و بە دزییەو ھاتوو تە ناو مزگەوتەکەو تە موسلمانە باوەردارەکان لەخشتە بیات، ئێمەش دۆزیمانەو.'

’ئايا مەبەستت ئەوھىيە كە ئىيۈ دەتانەئى سزاي كەسىك بەدن ھەر لەبەر ئەوھى پۈۈى كىرۈۈتە مزگەۋتە كە؟ ئايا ئەمە تاۋانە؟، شەمسى تەۋرىزى بە دەنگى قىزھاتنەۋھى لى دەتكا، لىنى پىرسى.

ئەم پىرسىيارە ھىۋىر بېۋىنەۋھىيەكى ئىزەتى دروست كىرد. دىار بېۋى كەس بىرى لەم شتە نە كىر دېۋەۋھى.

’ئاخر ئەمە لە شىفرۆشە!، پىۋىكى دىكە كە لە تۈۋرە بىياندا كىرى گىرتىۋى و دەمۈچاۋى سۈۋر ھەلگە پاپۋى، ھاۋارى كىرد، ’مزگەۋتىكى پاك، شۈپىنى ئەۋ نىيە.’

دەر كەۋت كە ئەۋ قسەيە بە سېۋى تا دۈۋبارە خەلكە كە كىر بىگىر نەۋھى، چۈنكە كە سائىكى تر تىھە لچۈۋىن: ’ئەمە لە شىفرۆشە! زىناكارە! با ئەم لە شىفرۆشە بىكۆزىن.’

لاۋىك بەرەۋىپىش تەكانى دا و مىزەرى ئافىرەتە كەى گىرت و بە تۈندى پاكىششا. مىزەرە كەى كەۋت و قىزە دىرىژ و زەردە كەى دەر كەۋت كە ۋەك دەرختى گۈلە بەرۋژە شەپۋىلى دەدا و دەدرەۋ شايەۋھى. ھەمۈۋمان ھەناسە مان قەتىس بۈۋى. لە جۋانىيە يە كجار بىۋىنە و جىئىلى ئافىرەتە كە سەرمان سۈرما.

بىگۈمان شەمس دەر كى بەم ھەستە جۋراۋ جۋرانە كىر دېۋى، چۈنكە بە تۈۋرە بىيەۋھى رەخنى لىدە گىرتىن: ’بىراكانم، گەرە كە ئەۋھى يە كىلا بىكە نەۋھى، ئايا ئىيۈ بە پىراستى رقتان لەم ئافىرەتە يە، يان ھەزتان بۋى دەبىزۋىت؟’

دەرۋىشە كە دەستى لە شىفرۆشە كەى گىرت و بەرەۋى خۋى پاكىششا و لە لاۋەكە و گىرە شىۋىنە كان دۈۋرى خستەۋھى. ئافىرەتە كە ۋەك چۈن كىزۋلە يەك لە پىشت بالاپۋشە كەى دايكىيەۋھى خۋى بىشارىتەۋھى، خۋى دا يە پەناي دەرۋىشە كە.

’تۈ ھەلە يەكى گەۋرە دەكەيت، سەر دەستەى كۈمەلە كە دەنگى بە سەر غەلبە غەلبى ھە شىمە تەكە دا بەر زىكردەۋھى و گۈتى: ’تۈ لەم شارە دا نە ناسىكىت و دابۈنە رىتى ئىمە نازانىت و خۋت لەم شتە ھەلمە قورتىنە.’

ئىنجا كەسىكى تر ھاتە قسە: ’تۈ چ دەرۋىشكىت؟ ئەرى جگە لە پاراستى لە شىفرۆشكىك، شتىكى دىكەت بە دەستەۋھى نىيە؟’

شەمسى تەورىزى ۋەك ئەۋەى بىر لەم پىرسىيارانە بىكاتەۋە، ساتىك بىدەنگ بوو. ھىچ نىشانەيەكى توورەيى پىۋە دىيارنەبوو و ھىمىنى خۆى پاراستبوو، ئىنجا گوتى: "بەلام توخوداتان چۆن ھەستتان پىكرد؟ ھەرچەندە ئىۋە ھاتوچۆى مزگەوت دەكەن، لى پىتر ھۆشتان دەخەنە سەر ئەۋانەى دەوروبەرتان، نەك خودا. خۆ ئەگەر ۋەك خۆتان دەلىن، بەپاستى بىروادار بوونايە، ئەۋا ئەم ئافرەتە پرووتىش بوايە، ھەستتان پىنى نەدەكرد. دەى بەرەۋ لاي وتارەكە بگەپىنەۋە و شتىك لەمە باشتر بگەن".

بىدەنگىيەكى قورس ھەموو شەقامەكەى گرتەۋە. گەلاى درەختەكان كە بە درىزايى پىدەرۆكە پەرت بووبوون بۆ ساتەۋەختىك تاقە شت بوو دەجوۋلانەۋە.

"دەى خەلكىنە! دەى بگەپىنەۋە و گوۋى لە وتارەكە بگرن، شەمسى تەورىزى بەدەم قسەۋە بە داردەستەكەى ئاماژەى دەكرد و ۋەك ئەۋەى كىشە لە مېشومەگەز بىكات، كىشەى لە پىاۋەكان دەكرد.

ھەموويان ۋەرسووپان تا بىرۆن، بەلام چەند ھەنگاۋىك بە لارەلار كىشانەۋە و نەياندەزانى دواى ئەۋە چى بگەن. ژمارەيەكى كەمىيان ۋەك ئەۋەى لە گەپانەۋە دوۋىل بىن، تەماشاي مزگەوتەكەيان دەكرد. لەم كاتەدا لەشفرۆشەكە زاتى خستە بەرخۆى تا لە پىشت دەرويشەكە دەربچىت، ئىدى پىشت لە خەلكەكە، ۋەك كەرويشك بە خىرايى تىننەقاند و پىرچە درىزەكەى بە ھەموو لايەكدا پەخشان بووبوو و بەرەۋ نىكتىرەن شەقامى لاۋەكى ھەپپاي لىكرد.

دوو پىاۋ ھەۋلىيان دا دواى بگەون، بەلام شەمسى تەورىزى پىگەى لى گرتن و داردەستەكەى دايە بەر پىيان و ساتمەيان كرد و كەۋتن. ھەندى خەلكى رەۋتەنى ئەۋەيان بىنى، پىكەنەن، منىش پىكەنەن. دوو پىاۋەكە بەخۇدا شكانەۋە و بە جۆرە گىزبىۋونىكەۋە ھەستتانەۋە، بەلام لەشفرۆشەكە ون بووبو، دەرويشەكەش دواى ئەۋەى ئەم ئەركەى ئىرەى بەجى ھىنا، رۆپىشت و دووركەۋتەۋە.

سليمان سهرخوش

قونيا، ۱۷ تشرینی يه کهم ۱۲۴۴

بهر له پروودانی ئه و بگره و بهردهيه، پشتم به ديواری مه‌یخانه که وه دابوو و سهرخه و م دهشکاند، به لام ئه و بگره و بهردهيهی که له دهره وه بهرپا بووبوو، وای لیکردم خه ریکبوو له پیستی خۆم بیمه ده ری. 'ئه وه لیتره چی پرووده ات؟' له گه ل چا و کردنه و ه دا هاوارم کرد، 'تایا مه غوله کان هیرشیان کردو وه ته سه رمان؟'

شه پۆلینک پیکه نین به رزبو وه وه. ئاوړم دایه وه و بینیم چه ند مه عمیلینک شوخیم پنده که ن. ئای له م بیژی به چه په لانه.

'هتی پیری سهرخوش، نیگه ران مه به'، خریستوسی خاوه ن مه یخانه که پتی وتم 'مه غۆل لیتره نین تا را وه دووت بنین، به لکو ئه وه پۆمیه به خوی و که ژا وه که یه وه تیده په ری ت و به حه شیمه تیک له هه واداران و مریده کانی دهره درا وه'.

پرووم کرده په نجره که و ته ماشای دهره وه م کرد. که ژا وه یه کم له مریدان و هه وادارانی به جۆشو خرۆش بینی، هاواریان ده کرد: 'خودا گه وره یه، خودا گه وره یه'، له ناوه ندیاندا پۆمی به بالا قیته که یه وه، سواری ئه سپینکی سپی بووبوو، ده موچا وه به تین و له خۆ دلنیا که ی دهره وشایه وه. په نجره که م کرده وه و سه رم دهر کرده دهره وه و دیقه تیانم دا. کۆپه وه که که زۆر له سه رخۆ ده جوولا و نزیکو وه وه. له ناو کۆپه وه که دا هه ندی له پیا وه کان زۆر له منه وه نزیک بوون، به جۆری ده متوانی ده ستم بگاته سه ری هه ندیکیان. له نا کاو بیرۆکه یه کی نایابم بق هات، ئه ویش ئه وه بوو میزه ری سه ری هه ندیکیان برقیتم.

ئەو داری پشتخوراندنەم بە دەستەوہ گرت کہ ہی خریستۆس بوو. بە دەستیکم پەنجەرەکم کردەوہ، بە دەستەکەئێ ترم داری پشتخوراندنەکم گرت. خۆم بەرەو پیشەوہ چەماندەوہ و توانیم دارەکە بگەینەنمە میزەری یەکیک لە پیاوہکان. ئەوہندەئێ نەمابوو میزەرەکە رابکیشم، بە ریکەوت پیاویکی دی چاوی ھەلبەری و بینیمی.

”سلاوتان لئ بیت، بە زەرەخەنەوہ سلاوم لئێ کرد.
”موسلمان و لە مەیخانە بیت! ئەمە بۆ تۆ شوورەییە، پیاوہکە بەسەرمدانەرانندی، ئەئێ نازانیت شەرابخوراندنەوہ کارێکی نەگریسی شەیتانە؟“
زارم ھەلینا تا وەلام بدەمەوہ، بەلام پیش ئەوہئێ دەنگیکم لێوہ بیت، وژەییەکی تیژ بە لای سەرمدان تێپەری. بە ترسیکی زۆرەوہ زانیم کہ ئەوہ بەرد بوو. خۆ ئەگەر لە دواساتدا سەرم لانەبردبا، ئەوا کەللەسەرمی وردوخاش دەکرد. ئیدی لە پەنجەرە کراوہکەوہ تێپەری و لە پشتەوہ کەوتە سەر ئەو میزەئێ کہ بازارگانیکێ فارس لەسەری دانیشتبوو. بازارگانەکە زۆر سەرخۆش بوو و ئاگای لەوہ نەبوو کہ لە دەوروہەریدا چی روودەدات، بەردەکەئێ ھەلگرت و وەک ئەوہئێ ئاگادارکردنەوہیەکی ئالۆز بیت و لە ئاسمانەوہ بەربوو بیتەوہ، ھەر دیقەتی دەدا.

”سلیمان، ئەو پەنجەرەئێ دابخە و بگەرێوہ لای میزەکەت، خریستۆس بە بۆلەبۆل و بە دەنگیکێ بەرز و پەژارەوہ بانگی کردم.
وتم: ”ئەئێ بینیت چی رووی دا؟“، بە لەتردان بەرەو میزەکەم گەرماوہ،
”یەکیکیان بەردی تیگرتم. خۆ خەریکبوو بمکوژیت.“

خریستۆس برۆکانی ھەلبەری و گوتی: ”بەداخەوہم، بەلام تۆ چاوەرێئێ چیت دەکرد؟ ئەئێ نازانیت خەلکانیک ھەن چاویان بە موسلمانیک ھەلنایات کہ لە مەیخانە بیت؟ ئەوہتا تۆ خۆت ئاشکرا دەکەیت و بۆئێ شەرابت لێدیت و لووتت وەک گری فانۆس سوورھەلگەرەوہ.“

”ئاخر ئەمە چ زیانیکی ھەئێ؟“، بە ترمەترم گوتم، ”ئەئێ من مروق نیم؟“
خریستۆس وەک ئەوہئێ بلتت، دەئێ باشە، باشە، دەستی خستە سەرشانم.

گوتم: 'هەر به‌وای ئەمەوه‌یه رِقَم له ئایینه، چونکه ئایینه‌په‌روه‌ره‌کان پێیان وایه که خودا له‌ته‌کیان وه‌ستاوه و وا ده‌زانن ئەوان له سه‌رووی خه‌لکی دیکه‌وه‌ن'.

خریستۆس هیچ وه‌لامیکی نه‌دایه‌وه. پیاویکی بروادار بوو، هاوکات خاوه‌ن مه‌یخانه‌یه‌کی لیزان بوو، ده‌یزانی چۆن مه‌عمیلیکی توورپه‌هتوربکاته‌وه. قاپێن شه‌رابی سووری دیکه‌ی بۆ هێنای، من هه‌لمده‌قوراند و ئەو ته‌ماشای ده‌کردم. له‌ ده‌روه‌ه‌ بایه‌کی توند هه‌لیکردبوو و په‌نجه‌ره‌کانی هینابووه‌ ته‌قوه‌رپ، گه‌لای وشکی دره‌خته‌کان به‌ چه‌پ و راستدا په‌رت ده‌بوون. وه‌ک ئەوه‌ی گوێ له‌ ئاوازیگ بگرین، ساتیک گوێمان هه‌لخست.

وتم: 'من تیناگه‌م بۆچی خودا له‌م دنیا شه‌رابی حه‌رام کردووه، که‌چی له‌ به‌هه‌شتدا وه‌ک به‌لینیک به‌خه‌لکی داوه. گه‌ر وه‌ک ده‌لین به‌م راده‌یه‌ خراپه، ئە‌ی بۆچی له‌ به‌هه‌شتدا پێیان ده‌درئ؟'

'پرسیار، پرسیار...،' خریستۆس وره‌وریککی کرد و هه‌ردوو ده‌ستی به‌رزکرده‌وه، 'تۆ به‌رده‌وام پرسیار تیده‌رژیت. ئایا پێویسته‌ ده‌رباره‌ی هه‌موو شتیک پرسیار بکه‌یت؟'

'بێگومان. ئە‌ی بۆچی ئاوه‌زمان پێ به‌خشاوه؟'

'سلیمان، من ده‌میکه‌ ده‌تناسم. تۆ لای من ته‌نها مه‌عمیلیک نییت. تۆ هاوڕیمیت، من بۆ تۆ نیکه‌رانم.'

'باش ده‌بیته‌، که‌ وام گوت خریستۆس قسه‌که‌ی پێ بریم و گوتی: 'تۆ پیاویکی باشیت، به‌لام زمانت وه‌ک خه‌نجر تیزه، هه‌ر ئەمه‌شه‌ په‌ژاره‌ی کردووم. له‌ قونیا خه‌لکی هه‌مه‌جۆر هه‌ن و شاراوه‌ نییه‌ که‌ هه‌ندیکیان ریزی موسلمانیک ناگرن که‌ خووی دا‌بیته‌ مه‌یخواردنه‌وه. گه‌ره‌که‌ فیر بیت چۆن له‌نیو خه‌لکدا ئاگات له‌ خۆت بیت. به‌ نه‌ینی شته‌کانت بکه‌ و ئاگات له‌ هه‌ر وشه‌یه‌ک بیت که‌ ده‌یلتیت.'

زه‌رده‌یه‌کم هاتی و گوتم: 'ئایا ده‌توانین ئەم قسه‌یه‌مان به‌ چامه‌یه‌کی خه‌یام برازینینه‌وه؟'

خریستوس هه ناسه یه کی هه لکیشا، به لام بازرگانه فارسه که که گوئی لیم
بوو به خو شحالیه وه دهنگی بهرز کرده وه، 'به لئ، ده مانه وی گویمان له
چامه یه کی خه یام بیت'.

مه عمیلی تریش هاتنه پالمان و به توندی چه پله یان لی دا. به ته کانیکي پر
له جو شوخرو شه وه به ره و میزه که بازم دا و دهستم به خویندنه وه کرد:

'ئا یا بیت وایه که خودا خوی دارمیوی دروست کرد

دوایی حرامی کرد و شه رابه که یشی کرد به گونا ه؟'

بازرگانه فارسه که هاواری کرد، 'بیگومان نه خیر! ئەمه مانایه کی نییه.'

'سو پاسی ئەو که سه بکه که ئاواها بوی فراهام کردین،

بیگومان ئەو ته نانهت هه زی له به یه کدادانی په رداخه کانیشه!'

گه ره له ماوه ی ئەم سالانه دا له خواردنه وه وه شتی فیربوویم، ئەوه یه که
خه لکی له شیوازی خواردنه وه یاندا جیاوازن. من که سانیکم ده ناسی هه موو
شه وی چه ند کاسه شه رایان ده خوارده وه، ئیدی ده بوون به که سانیکي
که یفساز و گورانیان ده چری، ئینجا ده چوونه خه ویکي قووله وه، که چی
که سانیکي تر له چه ند فریک زیاتریان نه ده خوارده وه، ده بوون به درنده. گه
خواردنه وه هه ندی بکاته مه شره بخۆش و قسه شیرین و بریکی دیکه بکاته
خراپه کار و شه پانگیز، که واته بۆ گازانده که نه خهینه سه ر شه رابخۆره که، نه ک
شه رابه که؟

'بخۆره وه! چونکه نازانیت له کوپوه هاتوویت و بۆ هاتوویت

بخۆره وه! چونکه نازانیت بۆچی ده پوویت و بۆ کوچی ده پوویت'

گر مه ی چه پله لیدان به رزبووه وه، ته نانهت خریستوسیش به شداری
چه پله لیدانه که ی کرد. له قونیا، له گه ره کی جووله که کان له مه یخانه یه ک که
خاوه نه که ی کریستیان بوو، ئیمه کۆمه له تیکه له یه کی هه موو ئایینه کان و
عه شقی شه راب، پیکه وه پیکه کانمان به رز کرده وه و به خو شیی یه کتر
خواردمانه وه. هه رچه نده قورسه باوه ر به وه بکری که خودا خو شی بوئین و
لیمان خو ش بیت.

ئىيلا

نۇرتامبىتون، ۳۱ ئايار ۲۰۰۸

بە سەلامەتى بگەيت لەوہ باشترە ژىوان بىيىتەوہ، يەكى لە سايدەكانى ئىنتەرنىت باسى ئەمەى كردبوو، بۇ ئەوہى لە دەوسى پەلەى سووراو دۇنيا بىت، دىقەتى كراسەكانى بدە. ئاگادار بە كە بۇ مال دەگەرىيىتەوہ، بزانە ئاخۇ بۇنى عەترىكى نامۆى لىدەيت.

ئەوہ يەكەم جار بوو ئىيلا پۇبلىشتاين لە ئىنتەرنىت بەم ناوئىشانە خۇى تاقي بكاتەوہ: "چۇن دەتوانىت ئەوہ بزانىت ئاخۇ شووہكەت غايەنەتت لەگەلدا دەكات يان نا؟"، ھەرچەندە پرسىيارەكەى توورپەھات دياربوو، بەلام ئىستا بۇى دەرکەوت كە رەنگە خۇدى ژيان بۇخۇى دەربرىنكى دەمدەمى بىت و ھىچى تر.

لەگەل ئەوہى ئىيلا نەيدەوىست لە ئەنجامى ئەو تاقيکردنەوہىەى كە ئەنجامى دابوو، پووبەپووى دەيفىد بىيىتەوہ و لىيشى نەدەپرسى ئاخۇ ئەو شەوانەى كە لە دەرەوہى مال بەسەرى دەبات لە كوئىيە. لەم ماوہىەدا زۇربەى كاتەكانى بە خويندەنەوہى پۇمانى (كفرى شىرىن) بەسەردەبرد و پۇمانەكەى وەك بىانوويەك بۇ داپۇشىنى بىدەنگىيەكەى بەكار دەھىتا. لەبەر ئەوہى ئاوەزى پەرتبوو، بۇيە ماوہىەكى لە كاتى خواساى زىاترى دەويست، بەلام چىژى لە چىرۆكەكە و لە ھەر رىسايەكى نوئى رىساكانى شەمس وەردەگرت كە خەرىك بوو سەراپاى ژيانىان دەگۇرى.

ئىيلا كاتى مندالەكانى ئامادەبوونايە بە شىئوہىەكى خواساى پەفتارى دەكرد، بەلام ئەو دەمەى بە تەنھا لەگەل دەيفىد بوايە، دەيفىد وەك ئەوہى بېرسىت ئەمە چ جۇرە ژنىكە لە مېردەكەى ناپرسىتەوہ ئاخۇ شەوہكەى لە

کوئ به سه بر دوه، ئیدی به جوړی کی تر ته ماشای ده کرد، به لام ئیلا نهیده ویست ئه و زانیاریانه بیستیت که نه زانیت به رانه ریان چون رهفتار بکات. وا بیرى ده کرده وه تا که متر ناگای له په یوه ندیه ئه فینیبه کانی شووه که ی بیت ئه وه نده که متر بیرى لیده کاته وه. راسته گوتوویانه بیتاگای نيعمه ته.

یه که م جار بوو که له جه ژنی له دایکبوونی رابردودا کاتئ له یه کئ له هوتیله ناوخوییه کانه وه فوړمیکی ناگادارکرنه وه که یشته سندووقی پوسته که یان و ناراسته ی ده یفید کرابوو، له قه ی له و خپروخوشییه دا. ئه وه بوو به شی (خزمه تگوزاری مه عمیله کان) ویستی بزانت ئایا له و ئوتیله ی که چهند جاریک لئى نیشه جئ بووه کاتیکى ئاسووده ی تیدا به سه بر دوه یان نا. ئیلا نامه که ی له سهر کومه لئى نامه ی دیکه له سهر میزه که جیه نیش و ئه و ئیواریه دهستی به چاودیریکردنی کرد. ده یفید نامه که ی له زهر فه کراوه که دهره نیا و خویندییه وه.

ئا، فوړمی هه لسه نگانده له لایه ن ئه و که سانه وه که ده بنه میوانی هوتیل! ئه مه دواشته ده مه وئ بیینم، ده یفید به دم قسه وه زهرده خه نه یه کی به پروی ئیلا دا، پار ئاماده ی کونگره یه کی پزیشکی ددان بووم. بیگومان ئه وان ناوی هه موو به شداربووانیان له لیستی میوانه کانی خزیان تو مار کردوه.

ئیلا برپوای پیکرد. به لای که مه وه برپوای به و لایه نه ی کرد که حه زی نه ده کرد گومه که بشله قینیت، به لام لایه نه که ی تر که ره شبینی و گومانی هه لده گرت، ئه وه بوو پوژی دواتر به دواى ژماره ی هوتیله که دا که را تا په یوه ندی پتوه بکات و گوئی له و شتانه بیت که له بنه رته وه نه یده زانین، ئه ویش ئه وه بوو که له هوتیله که یاندا نه ئه مسال و نه پار کونگره ی پزیشکی ددان نه به سترابوو.

ئیلا له ناخوه خوی سهر زه نشت کرد. ئاخر وا خه ریکه به ساله وه ده چیت و له ماوه ی شه ش سالی رابردودا کیشی زیادى کردبوو. له گه ل زیادبوونی هه ر ره تلکی تازه ی جه سته یدا، جو شی سینکسی کز ده بوو. وانه ی چیشتلینان خوړزگارکردنی له ره تله زیاده کان لئى قورس کردبوو، که چی ئافره تانی

خوئاسا له و باشت و زیاتر چیشتیان لیده‌نا و کیش و قه‌باره‌یان نیوه‌ی کیش و قه‌باره‌ی ئەو بوو.

که ژبانی پابردووی خوئی بیرک‌وته‌وه، زانیی یاخیبوون دادی ئەو نادات، چونکه قهت له پشت دەرگا داخراوه‌کانه‌وه له‌گه‌ل کچاندا تلیاکی نه‌کیشاوه، له مه‌یخانه‌کان وهدەر نه‌نراوه، دهرمانی دژه دووگیانبوونی به‌کار نه‌هیتاوه، نۆره توورهبوونی نه‌بووه، یان درۆی له‌گه‌ل دایکیدا نه‌کردووه و له قوتابخانه هه‌لنه‌هاتووه و له تافی هه‌رزه‌کاریدا کاری جووتبوونی نه‌کردووه. له‌کاتیکدا کچانی هاوته‌مه‌نی ئەم مندالیان له‌بارخۆ دهبرد یان ئەو مندالانه‌ی که پیش شووکردن ده‌یانخستنه‌وه ده‌یاندانه که‌سانی تر تا هه‌لیانبگرنه‌وه. ئیدی وه‌ک ئەوه‌ی دهرباره‌ی برسیتی له ئەسیوبیا به‌رنامه‌یه‌کی ته‌له‌فزیۆنی ببینیت، گوئی له چیرۆکه‌کانیان ده‌گرت. ئەو شته‌ی که له دلێ ئیلادا مایه‌ی، خه‌م بوو، بلاوبوونه‌وه‌ی ئەم کاره‌ساتانه بوو له جیهاندا، به‌لام پیی وا نه‌بوو که له هه‌مان ئەو دنیا‌یه‌دا ده‌ژی که ئەو کچه به‌سته‌زمان و کلۆلانه تیی‌دا ده‌ژین.

ته‌نانه‌ت کاتی له ته‌مه‌نی هه‌رزه‌کاریدا بوو، به‌شداریی ئەو ئاهه‌نگانه نه‌ده‌بوو که لاوه‌کان سازیان دهدا، به‌لکو پیی باش بوو له ماله‌وه بمینیته‌وه و له شه‌وی هه‌ینیدا کتیییکی نوێ بخوینیته‌وه، نه‌ک له ئاهه‌نگیکی به‌ره‌للاییدا به‌شداریی کومه‌له لاویکی نه‌ناس بکات.

”بۆچی وه‌ک ئیلا ناکه‌ن؟“ له گه‌ره‌که‌که‌دا دایکه‌کان له کچه‌کانی خوئیان ده‌پرسی، ”ته‌ماشای بکه‌ن، ئەو خوئی له هه‌یج کیشه‌یه‌ک تیوه‌ناگلیتیت“.

له کاتیکدا دایکانی کچه‌کان زۆر پزیزیان له‌م ده‌گرت، که‌چی کچان و کورپان ئەمیان به‌جیددی و ئالۆز و خالی له رۆحی خوشنوودی ده‌بینی. ئیدی سه‌یر نه‌بوو له قوتابخانه‌ی دواناوه‌ندی کچیکی زۆر خۆشه‌ویست نه‌بوو. جاریکیان یه‌کێ له کورپه‌ هاوپۆله‌کانی پیی گوت: ”ئایا ده‌زانیت کیشه‌ی تو چیه‌؟ تو ژبانت زۆر به‌قورسی گرتووه. کچیکیت تا بلنیت بیزارکه‌ریت“.

به‌وردی گوئی لیکرت و گوئی که‌ بیریک له شته‌که ده‌کاته‌وه.

ئوێک به‌دریژیایی ئەو سالانه شیوه‌ی پرچیشی نه‌گورپیوو – پرچیکی دریز، په‌خشان، زه‌ردیکی هه‌نگوینی، له شیوه‌ی کیکیکدا هه‌لیده‌گه‌راندوهه – یان ده‌یکرده په‌لک و تا خواره‌وه‌ی پشتی شۆرده‌بووه‌وه. خوئی زۆر

نه دهر ازانده وه، به لكو تويزيكي تهنكي له سووراوي قاوهيي مهيله و سووري به كار دههينا، هر وهك كچه كه ي دهگوت سيبه ريكي سهوز نامالي بو چاوي ده كرد و له جياتي نه وه ي دهر يان بخات، پهنگه شين و خوله ميشيبه كه ي دهشارده وه.

له هه موو باريكدا نه يده تواني به باشي دوو هيلي چه ماوه بو سيبه ري چاوه كاني بكيشيت و به زوري هيله كيشراوه كه ي سه ر يه كي له پيلووه كان له رپره وي خوي دهر ده چوو و له هيله كيشراوه كه ي سه ر پيلووه كه ي تر نه ستورتر دهر ده كه وت.

ئيلاي واي به خه يالدا ده هات كه خه وشيكي تيدايه. ئاخه نه و يان خوتيه له قورتينه ريكي منجره (وهك خوه له قورتاننده كه ي له شوو كردنه كه ي جانيت)، يان نه رم و ملكه چه (وهك په يوه ندييه سيكسيه كاني ميره ده كه ي). ئيدي له وي ئيلايه كي ده سه لاتخواز و ليره ئيلايه كي تا نه و په ري نائوميد و به سه زمان. نه يده زاني له م دوو شته كاميان و كه ي دهر ده كه ويت.

ئيلايه كي سيبه ميس هه بوو، ئيلايه ك به هيمني سه رنجي هه موو شتيكي ده دا و چاوه ربي كاتي ته قينه وه ي ده كرد. له بن خودي ئيلاي هيمن و خنكاودا، تووره يي و ياخيبوونيكي توند خويان هه شاردا بوو. ئيلاي سيبه م ناگاداري ده كرد وه كه نه گه ر له سه ر نه م په وته به رده وام بيت، نه وه بيگومان پوژيك هه ر ديت به قيته وه، نه مهش به ند بوو به ره خساني كاته وه.

دو اي نه وه ي ئيلا له دوا پوژي مانكي ئياردا نه وه ي كردي ده مي بوو شتي واي نه كرديبوو. نويزي كرد و له خودا پارايه وه كه خوشه ويستيبه كي واي پي ببه خشيت هه موو بووني پر بكا ته وه، يان واي لي بكات نه وه نده دلره ق و گوينه دهر بيت، بير له وه نه كاته وه و گوئ به وه نه دات كه له زيانيدا خوشه ويستي نيبه.

له م دووه كاميان هه لده بژيريت، تكايه زوو وه لام بده وه، به دهم تكاوه بير ي كه وته وه پهنگه بيرت چوويت كه من گه يشتوومه ته ته مه ني چل سالي. وهك ده بينيت، من سالاني ته مه نم به باشي به كار ناهينم.

گوئی بیابانی له شفرۆش

قونیا، ۱۷ تشرینی یه‌که‌م ۱۲۴۴

ب‌ه هه‌ناسه‌برکیتوه به کۆلانه‌ته‌نگه‌کاندا هه‌ر پامده‌کرد و پامده‌کرد، نه‌مه‌توانی ئاوپی دواوه بده‌مه‌وه. سییه‌کانم ده‌سووتانه‌وه و سینگم ده‌هه‌ژی، تا له کۆتاییدا گه‌یشتمه‌بازاره‌قه‌ره‌بالغه‌که و پشتم دایه دیواریکه‌وه که زگی دابوو و خه‌ریکیوو ده‌رووخا، ئه‌وسا زاتم وه‌به‌ر خۆنا و ته‌ماشای دواوه‌ی خۆم کرد. وای چه‌ند واقم و پیمان و ئاسووده بووم. بینیم تا‌قه‌که‌سیک دواکه‌وتوو، ئه‌ویش کونجیه. به هه‌ناسه‌برکیتوه به ته‌نیشتمه‌وه وه‌ستا و ده‌ستیکی که‌وتبووه ئه‌ملا و ده‌سته‌که‌ی تری ئه‌ولا، سه‌ری سوپامابوو و توورپه‌ی به ده‌موچاوییه‌وه دیاربوو. له‌وه‌تینه‌ده‌گه‌یشتمه‌که بوچی له‌په‌ر وه‌ک شیخ به کۆلانه‌کانی قونیا دا پامده‌کرد.

شته‌کان به خیزایی روویان دا. تا نه‌گه‌یشتمه‌بازاره‌که، راستیه‌که‌م بقوون نه‌بووه‌وه. کاتی له مزگه‌وته‌که دانیشتیبووم و به قوولی گویم له وتاره‌که گرتبوو، به گه‌وه‌ری حیکمه‌تی وته‌کانی پۆمی مه‌ست بووبووم. له گه‌رمه‌ی ئه‌و مه‌ستییه‌مدا، سه‌رنجی ئه‌وه‌م نه‌دا که ئه‌و لاره‌ی به ته‌نیشتمه‌وه دانیشتیبوو، به‌بێ مه‌به‌ست پێی خسته‌سه‌ر ئه‌و ملپێچه‌ی که ده‌موچاوی خۆم پێداپۆشی بوو. ئیدی به‌بێ ئه‌وه‌ی ئاگام لێ بیت ملپێچه‌که هاته‌خواره‌وه و میزه‌که‌م لاربووه‌وه و ده‌موچاوم و به‌شیک له قژه‌که‌م ده‌رکه‌وتن. به‌په‌له‌ ده‌مامکه‌که‌م توندکرده‌وه و له‌سه‌ر گوینگرتن له پۆمی به‌رده‌وام بووم و دله‌یا بووم که که‌س سه‌رنجی شتیکی نه‌داوه، به‌لام کاتی دووباره‌چاوم هه‌لبه‌ری، بینیم گه‌نجیک له‌ریزی پێشه‌وه‌چاوی تێبیرپوم. ده‌موچاوی شیوه‌چوارگۆشه

بو، چاوی مات بو، لووتیکی دریژ و تیژی هه‌بو، دهمی وا پیشان دها که بیزی دیته‌وه. ئەمیستا زانیم که ئەوه پپرسه.

پپرس یه‌کئی بوو له‌وه‌عمیله بینزارکه‌رانه‌ی که هیچ کچی له سۆزانیخانه‌که ئاره‌زووی نه‌بوو له‌گه‌لیدا بنویت. ئاخ‌ر پیاوانیک هه‌ن له‌گه‌ل له‌شفرۆشدا جووت ده‌بن و هاوکات رقیان لیان ده‌بیته‌وه و سووکایه‌تیان پیده‌که‌ن، پپرسیش یه‌کئی بوو له‌وه‌جۆره‌ پیاوانه و له‌قسه‌ی سووک و نوکته‌ی ناشیرینی خۆی نه‌ده‌که‌وت و ته‌بیاتیکی یه‌کجار خراپی هه‌بوو. جاریکیان به‌ شتیه‌یه‌کی کوشنده له‌ کچیکی دا، خاوه‌ن سۆزانیخانه‌که هه‌رچه‌نده به‌ر له‌ هه‌رشته‌ی حه‌زی له‌ پاره‌ بوو، ده‌ریکرد و پیتی گوت که جاریکی تر پین نه‌خاته‌وه ئەم شوینه، به‌لام دوا‌ی چه‌ند مانگیک هاته‌وه. دوا‌ی نه‌مزان‌ی هۆیه‌که‌ی چیه‌ له‌ناکا‌و وازی له‌ هاتوچۆ‌ی سۆزانیخانه‌که هیتا و ئیدی ده‌نگوباسیمان نه‌بیسته‌وه. ئەوه‌تا ئیستا مینا پیاوانی خوداپه‌رست ریشتیکی دریژی هیشتووه‌ته‌وه و له‌ ریزی پیشه‌وه دانیشتووه، به‌لام هیشتا بروسکه‌ی توندوتیژی له‌ چاوانیه‌وه سه‌ری ده‌کرد.

ده‌موچاوی خۆم لینی شارده‌وه، به‌لام کار له‌کار ترازابوو. ئیدی منی ناسیبوووه. پپرس شتیکی چپانده‌ بن گوینچه‌کی ئەو پیاوه‌ی له‌ ته‌نیشتییه‌وه دانیشتبوو، ئینجا وه‌رسووران و چاویان تییریم، دوا‌ی ئاماژه‌یان بۆ پیاوانیکی تر کرد، ئیدی هه‌موو پیاوه‌کان له‌و ریزه‌دا یه‌ک له‌ دوا‌ی یه‌ک ته‌ماشایان ده‌کردم. ده‌موچاوم سووره‌لگه‌را و دلم داخو‌ریا، به‌لام نه‌متوانی له‌ شوینی خۆم ببزویم، به‌لکو خۆم دایه‌ ده‌ست ئەو ئومیده‌ مندالانه‌یه که ئەگه‌ر هه‌ر وا به‌بئی جووله له‌شوین خۆم دابنیشم و چاوه‌کانم بنوو‌قینم، ئەوا تاریکیه‌که هه‌موومان قووته‌دات و په‌ژاره‌ی ناویت.

که زاتم وه‌به‌رخۆ نا و دووباره‌ چاوم کرده‌وه، بینیم وا پپرس له‌نیو حه‌شیمه‌ته‌که رینگه‌ی خۆی ده‌کاته‌وه و به‌ره‌و لای من دیت. ئیدی پرووه‌ ده‌رگا‌که رامکرد، به‌لام هه‌سته‌م بوو بتوانم رابکم، چونکه به‌ ده‌ریایه‌کی هه‌لچووی پیاوان ده‌وره‌ درابووم. پپرس له‌ چاو‌ترووکانیکدا پیم گه‌یشت و ئەوه‌نده لیم نزیک بووبوووه، بۆنی هه‌ناسه‌یم کرد. قۆلی گرتم و له‌نیوان

ددانه به چیره و وچووه کانییه وه گوتی: 'سۆزانییهک لیڤه چی دهکات، ئه وه شهرم ناکهیت؟'

'تکات لیڤه کهم... لیت ده پاریمه وه وازم لی بینه با برۆم، زمانم گیرابوو، به لām پیم وا نه بوو گویی لیم بوو بیت.

هاورپیکانی هاتنه پالی. پیاوانی گیل، ترسناک، لووتبهرز، له خورازی، بۆنی توورپهیی و ترشه لۆکیان لیڤه هات، ئیدی سووکایه تیبارانیان کردم. پیاوه کانی دیکه ئاورپیان دایه وه تا بزنان چی روو ده دات، هه ندیکیان ورته ورتیکی نارهبازیان دهربری، به لām که سیکیان نه هاته بهینه وه. جه ستم مینا پارچه هه ویریکی خاوبوو بووه وه. خۆم شلکرد تا به رهو دهرگا پالم پیوه بنین. که گه یشتینه شه قامه که، ئاواته خواز بووم کونجی راپه ریت و یارمه تیم بدات. به ته مابووم گهر له مه خراپتر روو بدات، رابکه م، به لām ههر ئه وه نده پیته کانم که و تنه سهر زه ویی شه قامه که، توندوتیژی و شه رانگیزی پیاوه کان زیاتر بوو. ئه وان له ناو مزگه وته که دا به وای وتاریبژه که و نوێژکه رانه وه، سلیمان ده کرده وه دهنگ بهرز بکه نه وه، یان پالم پیوه بنین، به لām ئیستا ترسی ئه وه م لی نیشته له شه قامه که دا شتیک نه بوو به ریان پی بگریته.

له ژیاندا گه لی ئاسته نگم دیون، لی باوه رناکه م قهت هه ستیکی خه مینی وهک ئیستام هه بوو بیت. دواي سالانیک له دوودلی، وا ئه مرق ههنگاویک به رهو خودا نزیکه بمه وه، ده بی ئاوها وه لāmی نزیکبوونه وه که م بداته وه؟ به تیه هلدان و دهرکردنم له مالی خوی!

'نه ده بوو بۆ ئه وی بچم، وام به کونجی گوت و دهنگم چون به فریکی ته نک درزی برد، ئه وان راست ده که ن، چونکه له مزگه وت یان که نیسه یان ههر مالیک له ماله کانی خودا سۆزانییهک جی نایته وه.'

'وا مه لی.'

که ئاورم له ئاخپوره ره که دایه وه، باوه ریم به چاوه کانی خۆم نه کرد. خۆ ئه وه دهرویشه گه ریده بی ریشه که یه. زه رده خه نه یه کی ئاشکرا له سهر روخساری کونجی نه خش بوو، خۆش حال بوو که جاریکی تر دهرویشه که ی بینیه وه. ته کانم دا ده سته کانی ماچ بکه م، به لām رایگرتم و نه یه نیشته، ئینجا گوتی: 'نا، تکات لیڤه که م.'

به پارانه‌وهه گوتم: ئاخړ چون بتوانم سوپاست بکه‌م؟ من زور قهرزاري
توم.

به گوینه‌دانه‌وه شانہ‌کاني هله‌ته‌کاند و گوتي: تو به هيچ شتي قهرزاري
من نيست. جگه له خودا ئيمه قهرزاري هيچ که سينک نيين.

خوي پينا‌ساندم و گوتي که ناوي شه‌مسي ته‌وريزييه، ئينجا باسي
سه‌يرترين شتي کرد که له ژياندا نه‌ميبستيوو: هه‌ندي خه‌لک ژيانيان به
خه‌رمانه‌يه‌کي گه‌ش ده‌ست پنده‌که‌ن، به‌لام ئه‌وه‌نده نابات ئه‌و گه‌شييه کال
ده‌بيته‌وه. وا دياره توش به‌کتيکت له‌وانه. خه‌رمانه‌ي ژياني توش روژي
له‌روژان پرېوو له‌گوله‌زهنه‌قي سپي و خالخالوي، وه‌لې ورده‌ورده
کالېوونه‌وه و ئه‌ميستا بوون به‌ته‌لختيکي مات. ئه‌ري تو په‌نگه په‌سه‌نه‌کاني
خوت له‌ده‌ست نه‌داوه؟ ئه‌ري هه‌ز نا‌که‌يت مه‌يدان‌خوازي گه‌وه‌ري خوت
بکه‌يت؟

هه‌ستم کرد وا خه‌ريکه تينووي وشه‌کاني ده‌يم.

خه‌رمانه‌که‌ت دره‌وشانه‌وه‌ي نه‌ماوه، چونکه به‌دريزايي ئه‌م سالانه
باوه‌رت به‌خوت هيناوه که تو له ناوه‌وه و له ده‌روهه پيسيت.

من پيس نيم، به‌ده‌م قسه‌وه ليوه‌کاني خوم گه‌ست، ئاخړ تو ئه‌وه
نازانيت، ئه‌ي بو خوژياندن چي بکه‌م؟

په‌نگه‌م بده با حه‌کايه‌تيکت بو بگيرمه‌وه، شه‌مس واي گوت و ئه‌مه‌ي
گيرايه‌وه:

روژي له‌شفروشيك به‌لاي سه‌گيکي به‌ره‌لادا تپه‌پري. سه‌گه‌که له‌به‌ر
خوره سووتينه‌ره‌که‌دا له‌تينوي تي و بيچاره‌بييدا هه‌ناسکه‌هه‌ناسکي بوو.
له‌شفروشه‌که ده‌سبه‌جي تاکن له‌پيلاوه‌کاني دا‌که‌ند و له‌بيريکي نزیک پري
کرد له‌ئاو تا‌ئاو به‌سه‌گه‌که بدات. ئينجا به‌پتي خويدا روښت. روژي دواي
تووشي سوڤيه‌کي به‌حیکمه‌ت بوو. که له‌شفروشه‌که‌ي بيني ده‌سته‌کاني ماچ
کرد، ئه‌ميش سه‌ري سوڤما. سوڤيه‌که پتي گوت که ئه‌و به‌پاستگويي به‌زه‌ي
به‌سه‌گه‌که‌دا هاتوه‌ته‌وه، بويه خودا له‌هه‌موو گونا‌هه‌کاني خوشبووه.

تيگه‌يشتم که شه‌مسي ته‌وريزي ده‌يه‌وي چيم پي بلنت، به‌لام شتي له
ناوه‌وه‌مدا ئه‌وه‌ي په‌تده‌کرده‌وه که باوه‌پي پي بکات، بويه گوتم: با دلنيت

بکه مه وه، گهر من هه موو سه گه کانی قوڤیا تیراو بکه م، بایی ئه وه نییه له گونا هه کانم پاک بیه وه.

له توانای تودا نییه ئه وه بزانیته، ههر خودا خوی ئه وه ده زانیته. ئه ی چی وات لیده کات پیت وای بیت که یه کی له و پیاوانه ی له مزگه وته که ده ریان کردیت، له هه موویان له خودا وه نزیکتره؟.

ته نانه ت گهر له خوداش نزیک نه بن، ههر له خو وه وه لامم دایه وه، ئاخو کئی ئه وه ریان پین بلیت؟ تو؟.

ده رویشه که سه ری بادا و گوئی: نه خیر، شته کان ئاوها به رپوه ناچن، گهره که تو خو ت پینان بلیت.

پیت وایه که ئه وان گویم لیده گرن؟ ئاخو ئه و پیاوانه رقیان لیمه.

دی گوئی بگرن، به جه خته وه ئه مه ی گوئ، چونکه شتی نییه ناوی (ئه وان) بیت، هه روه ها شتیکیش نییه ناوی (من) بیت، هه موو ئه وه ی له سه رته بیکه یته ئه وه یه که بزانیته له م گه ردوونه دا هه موو شتیکی و هه موو که سیک پیکه وه به ستراون. ئیمه بریتی نیین له سه دان و هه زاران بوونه وه ری جیاوان، به لکو هه موومان یه ک شتین.

چاوه رپیم کرد تا بۆم روون بکاته وه، ئه و له سه ری رویشته و گوئی: ئه مه رپسایه که له چل رپساکه: گهر مروف بیه وئی ئه و شیوازه بگوریت که خه لکی له گه لیدا مامه له ی پیده که ن، ئه و پتویسته یه که م جار ئه و شیوازه بگوریت که له گه ل خودی خویدا مامه له ی پیده کات. گهر مروف فیری ئه وه نه بوو چون به ته وای و راستگویانه خوی خو ش بوئی، ئیتر هه یج شیوازیکی دی نییه وای لئ بکات که خو شه ویستی له دلیدا بیت. لئ کاتی ده گاته ئه و قوناغه، ئه و سوپاسی هه ر درکیک ده کات که له لایه ن خه لکی دیکه وه پیندا ده چه قینرئ، ئه مه ش نیشانه ی ئه وه یه که ها کا گولباران کرا. که می وه ستا و ئینجا له سه ری رویشته: گهر مروف خوی به شایسته ی ریزگرتن نه زانیته، ئیدی چون ده کری گازانده له خه لکی تر بکات له به ر ئه وه ی ریزی ناگرن؟.

که هه ستم کرد ئه وه ی له نیتو چنگمدایه وای خه ریکه لیم ده چورپته وه، بۆیه لیره دا وه ستام و نه متوانی وشه یه ک بدرکینم، چونکه هه موو ئه و پیاوانه م هاته وه یاد که له گه لیاندا نوستبووم، بۆنیان، به رکه وتنی ده ستیان و پیستی

زېريان، ئاخوئوفى ساتى پەھتەبۇونيان... گەنجانى سەلارم بىنى دەبوونە دېرندە، دېرندە دەبوونە گەنجى ناسك و سەلار. جارىكيان مەعمىلىك ھات بۇلام كە بەوۈ پاهاتبوو لە كاتى سەرجىتىكىردندا تفى لە سۆزانىيەكان دەكرد و دەيگوت (چەپەل)، تفى لە دەموچاوم كرد و پىنى وتم (ھەى قەھپەى چەپەل).

كەچى ئەم دەرويشە پىنى وتم كە من لە ئاوى كانى پاكترم، وام بەخەيالدا ھات كە ئەمە نوكتەيەكى بىتامە، ويستم زۆر لە خۆم بكەم و پىيكەنم، دەنگ لە ئەوكمەوۈ دەرنەچوو، ئىدى ھەناسەى خۆم قەتيس كرد.

رابدوو خولانەوۈيەكى بەردەوامە، گەر خۆتت بۇ شل كرد، ئەوا بەسەر ساتى ئىستاندا زال دەبىت، ئىتر ھەلتدەمژىت و راتدەمالىت، شەمس وەك ئەوۈى غايەكانمى خويندبىتەوۈ وای پى گوتم، رۇژگار لە وەھمىك زياتر نىيە، گەرەكە بە تايبەتى بۇ ئەم ساتە بژىت و ئەوۈى گرینگە ئەمەيە.

كە ئەمەى گوت، دەستەسپىكى ئاورىشمى لە گىرفانى عەباكەى دەرھىتا و گوتى: "لاى خۆت بىپارىزە. لە بەغدا پىاواچاكىك پىنى بەخشىم، بەلام تۆ لە من پتر پىويستت پىنى دەبىت. ئەم دەستەسپە بىرت دەخاتەوۈ كە تۆ دلپاكىت و لە ناوۈۈى خۆتدا خودات ھەلگرتوۈە."

دەرويشەكە داردەستەكەى ھەلگرت و ھەستا و خۆى ئامادەكرد بىروات، گوتى: "واز لەو سۆزانىخانەيە بىنە."

"بۇ كۆى و چۆن بىرۆم؟ ئاخىر شوئىنكى دىكەم نىيە پرووى تىبكەم." ئەمە گرفت نىيە، دەرويشەكە بەدەم قسەكردنەوۈ چاۈەكانى درەوشانەوۈ، "گۆى بەوۈ مەدە پىنگە بەرەو كۆيت دەبات، بەلكو چاوت لەھەنگاۈى يەكەم بىت، كە قورستىن ھەنگاۈە و گەرەكە بەرپرسىارىتى ھەلگىرىت. ھەر ئەوۈەندە ئەو ھەنگاۈەت ھەلئىنا، ئىدى ھەموو شتەكان بە شىۈەيەكى سروشتى بۇخۆيان دەپۆن و ئەوۈى دەمىنئىتەوۈ ھەر لەخۆۈە دىت. لەگەل شەپۆلدا مەرۆ، بەلكو خۆت بىبە بە شەپۆل."

سەرم لەقاند. ئىدى ئاتاجى ئەوۈ نەبووم پرسىار بكەم تا تىبگەم كە ئەمىش يەككىكە لە چل رىساكە.

سليمان سهرخوش

قونيا، ۱۷ تشرینی يه کم ۱۲۴۴

بهر له نيوه شهو، دوا پيكي شهرايم خواردهوه و مهخانه کم جيتهشت. نهوهی پيم وتيت له بيرت بيت. وريای هر وشه يه ک به که له دهمت دهرده چيت، خريستوس وهک ئاگادار کردنه وه يه ک نه مهی پي گوتم و دهستی دوعاوازیی بق هه ليريم.

سهرم له قاند و ههستم به بهخته وهری کرد، چونکه هاوپتیه کم هه يه و به ته نگمه وه يه. وهلی هر نه وهنده پينه کانم که وتنه سهر شه قامه چول و تاریکه که، ههستم به ماندوو بوونیک کرد که له وه وپيش ههستم پني نه کردبوو. شه للام کرد که قاپی شهرايم له گه ل خوم هینابا، چونکه هيشتا توانای خواردنه وهم هه بوو.

له کاتیکدا دهرؤيشتم و له ترم دها، پيلاوه دريژه کانم له سهر شه قامه نارپکه که ته قه ته قيان لئ هه لدهستا. وینهی نه و پياوانه ی که له گه ل که ژاوه که ی روميدا دهرؤيشتن هاته وه بهر چاوم. يادی نيگا رقاوييه کانی چاويان نازاری دام. گهر له دنيا دا شتيک هه بيت رقم لئی بيته وه، سهنگينيه، له م باره وه دهوله مه ند و هه ژار تانه يان ليداوم، ئیدی هر به يادکردنه وه يان ته زوويه ک به هه موو جهسته ما تیده په ريت.

له کاتیکدا نه م غايلا نه مژوليان کردبووم، لای ليژاييه که پيچم کرده وه و به کولانيکی لاهه کيدا ريم گرته بهر. به وای درهخته لقوپوپ به رزه کانه وه کولانه که تاریکتر بوو، سه رباری تاریکيه که له ناکاو مانگيش له پشت په له هه ورپکه وه ون بوو. ئیدی تاریکيه کی نه نگوسته چاو دهوری دام. خو

ئەگەر تارىككېيەكە نەبوايە ئەوا ئەو دوو حەسحەسەم دەبىنى كە خەرىكبونون
نزىك دەبوونەو.

وتم: 'سلاوتان لى بىت'، دەنگم خۇشحاللى پىنوۋە دياربوو و ھەولم دا
نىگەرانىي خۇم بشارمەو.

دوو حەسحەسەكە سلاوۋەكەمىيان نەسەندەو، بەلكو لىيان پىرسىم كە بەم
درەنگى شەوۋە لەم شەقامە چى دەكەم.

بە بلمەبلم گوتم: 'پىاسە دەكەم'.

پووبەپووى يەكتر وەستائىن، بىدەنگىيەكى قورس بالى كىشا و جگە لە
حەپەي دوورى سەگەل، ھىچى تر نەدەبىسترا. يەكئ لە پىاۋەكان ھاتە پىتەشەو
و بۇنى بە ھەواۋە كرد، ئىنجا گوتى: 'بۇنىكى ناخۇش دەكەم'.

'بەلئ، بۇنى شەراب دىت'، پاسەوانەكەي تر دلئاي كىردەو.

بىپىارم دا كە شتەكە بە ئاسانى چارەسەر بگەم، بۇيە وتم: 'خۇتان عەزىت
مەدەن. ئەم بۇنە ناخۇشە تەنھا بۇنىكى خوازەبىيە. لەبەر ئەوۋەي ئىمەي
موسلمان جگە لە شەرابى خوازەبىي پىگەمان پى نادىرئ شەرابى دىكە
بىخۇبىنەو، بىگومان بۇيە بۇنەكەيشى دەبىتە بۇنىكى خوازەبىي'.

'بۇ خاترى دۇزەخ، ئەم پىاۋە چ وپىنەبەك دەكات؟'، پاسەوانى يەكەم
ترمەترمىكى كرد.

لەو ساتەدا مانگ لە پشت ھەورەكەوۋە دەرکەوت و بە تىرىفە ناسك و
زەردەكەي كۆيكرىنەوۋە و توانىم ئەو پىاۋەي بەرانبەرم وەستابوو بىبىنم،
دەموچاۋى چوارگۆشە بوو، پىشىكى بەردابوۋەو، چاۋەكانى شىن و
ساردوسر و لووتىكى تىژى ھەبوو. خۇ ئەگەر چاۋە ماتەكانى و دەموچاۋە
مۇنەكەي نەبوونايە، پەنگە قۇز بوايە.

'لەم كاتە درەنگەدا لەم شەقامە چى دەكەيت؟'، پىاۋەكە پىرسىارەكەي
دووبارە كىردەو، 'لە كوئوۋە ھاتوويت و بۇ كوئى دەپۇيت؟'.

خۇم پى نەگىرا و گوتم: 'پۇلە ئەم پىرسىارانە قولن، گەر وەلامەكانىانم
بزانىايە، ئەوا مەتلى بوونى خۇمانم لەم دنىايەدا ھەلدەھىتا'.

'ھەي چەپەل، ئەوۋە گالتەم پىدەكەيت؟'، پاسەوانەكە بە مۇنىيەوۋە پىرسىارى
كرد و بەخىزايى قامچىيەكى دەرھىتا و لە ھەوادا پايۋەشانىد.

له جووله كانيدا زور زیده پوی دی کرد، بویه به نهرمی پیکه نیم، پاشان قامچییه کی له سهر سینگم دا، لیدانه که بۆ من کتوپر بوو، له نگه رم تیکچوو و که وتم.

‘پهنگه ئەمه فیرت بکات که چون به ویله وه رهفتار بکهیت، حهسحهسه که بهدم قسه وه قامچییه که ی ئەمدهست و ئەودهست کرد، ئەهی نازانیت که شهرا بخواردنه وه له گوناوه گوره کانه؟’

ههستم کرد خوینم هاتوه ته کول، سهرم له ده ریایه کی نازاردا دهستی به خولانه وه کرد و هیشتا باوه رم نه ده کرد که گنجی له تهمه نی کوره که ی خۆمدا له ناوجه رگه ی گه ره کدا بهر قامچیم بدات.

‘دهی سزام بده، بهدم قسه کردنه وه هاوارم کرد، گهر به ههشت بۆ کهسانی وهک تۆ ته رخان کرابیت، ئەوا پیم باشتره له ئاگری دۆزه خدا بسووتیم.’

له نۆره تووره ییه کی تونددا حهسحهسه لاهه که تا هیزی تیدا بوو به قامچی لینی دهمام. به دهسته کانم ده موچاوی خۆم دهشارده وه، به لام ئەوه هیچ دادیکی نه دام. له و ساته دا سترانیکی خۆشم بیرکه وته وه، که به زور له نیوان ههردوو لیوه خلتان خوینبووه کانه وه ریگه ی خۆی کرده وه. سووربووم له سهر ئەوه ی خۆم به زه بوونی پیشان نه دم، له گه ل ههر زه بریکی قامچییه که دا به دهنگیکی بهرز و بهرزتر دهستم به گۆرانیکوتن کرد:

‘هۆ خۆشه ویستم ماچم بکه، هه موو دلم پاره پاره بکه لیه کانت تامی شیرینی شهرا بی گیتلاس ده دن، دهی زۆرترم بۆ تی بکه.’

ئهم شوخیکردنه م پاسه وانه که ی تووره تر کرد. چهند به دهنگی بهرز گۆرانیه که م ده چری، توندتر لینی دهمام. له و باوه ره دا نه بووم که ئەم جۆره تووره یی و رقه به م راده یه له ناخی تاقه که سیکدا هه بیته.

‘پیتیرس راوهسته، ئیتر بهسه، گویم لیبوو حهسحهسه که ی تر به ترسه وه هاواری کرد.

له پر چون دهستی به لیدانم کرد، ههر واش دهستی لئ هه لگرتم. ویستم دوا قسه بکه م و شتیکی له ناکاو و توند بلیم، لئ سیلاوی خوینی ناو دهمم له هه ناومه وه قولی دا و دهنگی خهفه کردم و رشامه وه..

تۆ پیاویکی نهخۆشیت، پیتپرس به تانهوه وای پی گوتم، دهربارهی
ئهوهی پیم کردیت تهنیا لومهی خۆت بکه.

پشتیان تیکردم و ههپایان لیکرد، ئیتر لهنیو تاریکی شهوهکهدا بزرپوون.
نهمزانی تا کهی لهوی کهوتبووم، پهنگه ماوهی چهند خولهکیک یان به
دریژایی شهوهکه بووبیت، چونکه زهمهه و ههموو شتیکی تر پهوتی خۆی
لهدهست دابوو، مانگهکهش له پشت ههورهکانهوه ون بوو، ئیدی نهک هه
پروناکیهکهی جیی هیشتم، بهلکو بهجۆری جیی هیشتم که نهمیش دهزانی
من کیم. زۆری نهبرد له نیوان دهریابهکی بیرچوونهوهی نیوان ژیان و مهرگدا
دهستم به گینگلدان کرد، ئیتر گویم بهوه نهدهدا کوتاییم به چی دیت. ئینجا تا
دههات سیری جهستم نهدهما و جینگهی ههه گاز و ههه لیدانیکی بهزهبر و
ههه برینیکی جهستم، شیتانه دهستی به ئازار کرد و شهپۆل دواي شهپۆلی
ئازار دهیانکوتامهوه. سههرم لهقهلهقی بوو، دهست و لاقهکانم ئازاریان لی
ههلهدهستا. لهو دۆخهدا مینا گیانداریکی بریندار دهستم به نالههال کرد.

بیگومان کویراییم داهاتوووه. تاوی چاوم کردهوه، میزم به خۆمدا کردبوو،
دهست و پینهکانم یهکجار دهئیشان. له خودا پارامهوه که جهستم سهر بکات،
یان شهراهم پی ببهخشیت. لهم کاتهدا گویم له ترپهی ههنگاوگهلی بوو نزیک
دهبوونهوه. دلم به توندی کهوته خورپه، پهنگه بهرههلاهیکی شهقامهکان بیت،
یان دزیک، یان پیاوکوژیک بیت، به خۆم گوت له چی بترسیم؟ ئیدی
گهیشتوووته رادهیهک ههچ شتیکی ئهم شهوه نامترسینیت که لهگۆینه بیته
پینگام.

له پشت سینهرهکانهوه دهرویشیکی بالابهرز و باریکهله و پيشتاشراو
دهرکهوت و له تهنیشتمهوه داچهمايهوه، یارمهتی دام که ههستم. خۆی پی
ناساندم که ناوی شهمسێ تهوریزییه، ئینجا له ناوی پرسیم.

سلیتمان سهرخۆش، خهلکی قۆنیام و لهخزمهتتدام، بهدهم وهلامدانهوهوه
ددانیکی لهقم له زارم دهرهینا، به بینیت خۆشچالم.

تۆ خوینت له بهر دهروات، شهمس بهدهم سهرینهوهی خوینی دهموچاوم،
بلمه بلمیکی کرد، نهک ههه له دهرهوه، بهلکو له ناویشهوه.

که ئه وهی گوت، که موله یه کی زیوی له گیرفانی عه باکه ی دهرهینا و گوتی: 'به م مه ره مه برینه کانت چه ور بکه. پیاوچاکتیک له به غدا پیتی به خشم، به لام تو له من زیاتر پیویستیت پیتی ده بیت. وهک ده زانیت برینه کانی ناوه وهت قوولترن و ده بی خه میان بخویت. ئه وه شت بیرده خاته وه که تو له ناخدا خودات هه لگرتووه.'

'سوپاست ده که م'. گویم له خوُم بوو بلمه بلمم ده کرد. دوا ی ئه وه ی نهرمونیا نی و سۆزه که ی کاریان تیکردم، گوتم: 'ئو حه سه سه.. به قامچی لیتی دام و گوتی که گوا یا من شایسته ی ئه وه م'.

کاتی ئه م قسانه م ده کرد، سه رم له کپووزانه وه ی مندالانه ی خوُم و دهنگی پیوستبوونم به یارمه تی سوپما.

شه مسی ته وریزی سه ری بادا و گوتی: 'که س بۆی نییه ئه وه بکات. هه ره که سه و له خودی خویدا له خودا ده گه ریت. له م باره یه وه بنه مایه ک هه یه: خودا هه موومان له سه ره شیوه ی خو ی دروستکردوه، له گه ل ئه وه شدا ئیمه هه موومان ئافه ریده ی جیاواز و دیارین. دوو که سی له یه کترچوو ده ست ناکه ون و دوو دلایش به هه مان پیتم لیتاده ن. گه ره خودا ویستبای هه موومان له یه کتر بچین، ئه وا وهک یه کتر دروستی ده کردین، بۆیه ریزنه گرتی جیاوازییه کان و سه پاندنی بۆچوونی خو ت به سه ره ئه وان ی تردا، ریزنه گرتی ئه و سسته مه پیرۆزه یه که خودا دایناوه.'

'باشه'، سه رم له نیانی دهنگی خوُم سوپما، 'به لام ئایا ئیوه ی سو فی ده رباره ی ئه وه گومانتان نییه؟'

شه مسی ته وریزی زه رده خه نه یه کی ماندووانه ی هاتی و گوتی: 'به لئ، گومان شتیکی باشه. ئه مه ش ئه وه ده گه یه نیت که تو زیندوویت و به رده وام له منه کردن دایت'. ئه مه ی به جو ری وت، وهک ئه وه ی خه ریکی خویندنه وه ی کتیتیک بیت.

'هه روه ها مرؤف له شه و پوژیکدا ناییت به بروادار، چونکه مرؤف وا بیرده کاته وه که برواداره، ئینجا شتیک له ژیانیدا رووده ات و ده بیت به بیاوه، ئینجا دووباره ده گه ریته وه و ده بیته وه به بروادار، ئینجا ده بیته خانه گومان. ئیدی به م ئاوه ایه تا ده گاته قوناغیکی دیاریکراو. ئاخه ئیمه

بەردەوام لە دوودلی داین، ئەمەش تاقە ڕیگەپەکه که وامان لێدەکات بەرەو
 نواوە برۆین. لەگەڵ ھەر ھەنگاویکی نویدا لە حەقیقەت نزیک دەبینەوہ.
 وتم: 'ئەگەر خریستۆس گوئی لیتبیت ئاوا قسە دەکەیت، ئەوا داوا
 لێدەکردیت کہ ئاگات لە قسەى خۆت بیت. ئاخر ئەو دەلێت ھەموو قسەپەک بۆ
 ھەموو گوئیەک ناگونجیت.'

'قەیدی چییە، ئەویش بۆچوونی خۆی ھەیە، شەمسی تەوریزی بەدەم
 قسەکردنەوہ بە ئاستەم پێکەنى و بەرزە پئی ھەستا، دەى با تا مالەوہ
 یاوەریت بکەم، گەرەکە ئاگامان لیت بیت و دەبى کەمى بخەویت.'
 یارمەتیی دام تا ھەستم و لەسەر پئی خۆم بوەستم، لى توانای پڕۆیشتنم
 نەبوو و بەلادا دەھاتم، بۆیە دەرویشەکە وەک شتیکی سووک لەکۆلی کردم.
 بە شەرمەوہ وەرەوریکم کرد، 'دەمەوئ ئاگادارت بکەمەوہ کہ من بۆنیکی
 ناخۆشم لیدیت.'

'سلیمان، خەمت نەبیت و ھەر گوئیشى مەدەرئ.'
 بەم جۆرە دەرویشەکە بەبى ئەوہى گوی بداتە خوین و میزەکەم و بۆنە
 بۆگەنەکەم، بە کۆلانە تەنگەکانی قۆنیادا لە کۆلی کردم. بە بەردەم مالان و
 کوختگەلێکدا تێپەریین لە پرخەى خەودا بوون، لە پشت دیواری باخەکانەوہ
 سەگەل بە دەنگی بەرز و دێندانە دەستیان بە لوورەلوور کرد و پیمان
 دەوہرین تا ھەموو خەلکیمان لى وەئاگا بیتنەوہ.
 گوتم: 'ھەمیشە دەمپرسی لە شیعری سۆفییەکاندا باسی شەراب کراوہ،
 ئایا ئەو شەرابەى کہ سۆفیەکان پیندا ھەلدەدەن، شەرابی راستەقینەپە یان
 شەرابی خوازەییە؟'

'ھاوڕیم، ئەوہ کەى گرینگە؟' شەمسی تەوریزی پئیش ئەوہى لە بەردەم
 مالەکەى خۆم دامبیت، لەسەر قسەکەى پۆیشت: 'بۆ لیکدانەوہى ئەمە
 پئیسایەک ھەپە: کاتى عاشقیکی راستەقینەى خودا دەچیتە مەپخانەپەکەوہ، ئەوا
 مەپخانەکە دەپیتە ژووری نوژکردنى ئەو، بەلام ئەو دەمەى شەرابخۆریک
 دەچیتە ھەمان ژوورەوہ، ئەوا ژوورەکە دەپیتە مەپخانەى ئەو. ھەر شتى
 بکەین دەوہستیتە سەر دلمان، نەک دیوی دەرەوہمان. سۆفیەکان بە دیمەنیان
 کەسایەتیی خەلکی ھەلناسەنگینن، کاتى سۆفیەک دیقەتى کەسێک دەدات،

هردوو چاوی دنووقینیت و چاوی سئیم دهکاتهوه - ئه و چاوهی که دنیای
ناوهوه دهیینیت".

دوای ئه و شهوه دورودریژ و تاقهتپر و وکینه، به تهنیا له مالهکهی خۆم
بووم و بیرم له و شتانه دهکردهوه که پروویان دابوو. لهگهله ئهوهی
خه مباربووم، بهلام له ناخهوه ههستم به ئارامیهکی خوش دهکرد. بۆ ساتیکی
رهوتنهیی شه مسم بینی و ئه لهام دهکرد بۆ ههتا ههتا یه لهوئ بمینیتتهوه. هه
له و ساته دا زانیم که خودایهک ههیه و خوشی دهویم.
هه چهنده جهسته م ئازاری هه بوو، بهلام سهیرم پیده هات که ههستم به
ئازار نه دهکرد.

ئىلا

نورتامبتون، ۳ى حوزيران ۲۰۰۸

بەرزبونەوہى پىتمى گۆرانىي (لاوانى پۆخەكە) لە پەنجەرەكراوہكانى ئۆتومبىلى قوتايىانى زانكۆو دەبيسترا، يەكەم تىنى گەرمى خۆرى ھاوين بە دەموچاوياندا چزا. ئىلا بى ئەوہى گوي بە شادمانىيان بدات، تەماشاي دەكرد و يادگەى بەرەو ئەو چەند پۆژە كەمەى رابردوو گەرايەوہ. ئەوہبوو سەگە (سپىرېت)* ى بە تۆپىوى لە ناندېنەكەدا بىنى، لەگەل ئەوہى خۆى بۆ ئەم چركەساتە ئامادە كەردبوو، بەلام غەمىكى گەرە داىگرت و ھەستى بە لاوازى و تەنيايى خۆى كەرد. پىي وا بوو بە لەدەستدانى سەگەكەى لەم دنيايەدا بە تەنيا ماوہتەوہ. دوايى بۆى دەرکەوت كە ئۆرلى بەدەست نەخۆشىي (پۆلېميا)** وە موبتەلا بووہ و ھەموو دەستەخوشكەكانىشى لە قوتابخانە ئەوہ دەزانن. شەپۆلىك لە ھەستكردن بە گوناھبارى ئىلاى داگرت و دەربارەى پەيوەندىي نىوان خۆى و كچە بچووگەكەى گومانى لە لا پەيدا بوو، ئەمەش واى لىكرد وەك داىكىك بىر لەوہ بكاتەوہ كە بە تۆمارەكەيدا بچىتەوہ. ھەستكردن بە گوناھبارى لە لاى ئىلا شتىكى تازە نەبوو. لى متمانە بەخۆ نەبوون لە پەروەردەكردندا وەك داىكىك، واى لىكرد ھەست بەوہ بكات.

لەو ماوہيەدا ئىلا ھەموو پۆژى لەگەل عەزىز. ز. زاھارادا چەندىن نامەى ئەلىكترۆنىيان بۆ يەكتر دەنووسى. دوو، سى، ھەندى جار پىنج نامەى بۆ

* سپىرېت: لە زمانى ئىنگلىزىدا واتا پۆج، بەلام لەم پۆمانەدا وەكو ناوتىك بۆ سەگەكەى ئىلا بەكار ھىنزاوہ.

** پۆلېميا: ئارەزوويەكى بەردەوام و نارىك لە زۆرخۆرىدا، كە لەدواى تىربوون زۆرخۆر ھەولدەدات پەشپەتەوہ، يان دەرمانى پەوانى يان رىجىم بەكار دىتت. زۆرخۆر بەزۆرى ھەست بە گوناھ و خەمۆكى دەكات.

دەنوسى و باسى ھەموو شتىكى بۇ دەکرد. لەو سەرى سورمابوو كە يەكسەر وەلامى دەدايەو. ئىتلا لەو تىنەدەگەيشت ئەويك بۇ شوپتە دوورەكان سەفەر بكات، ئىدى كەى كاتى ئەوەى ھەيە، يان چۆن دەپەرژىتە سەر خويندەنەوەى پۇستى ئەليكترونىي ئىنتەرنىت. ئەوەندەى نەبرد ھۆگرى دەربىنەكانى بوو. بەيانيان يان لە ھەر دەرفەتىكى تردا يەكەم شت پۇستە ئەليكترونىيەكەى دەكردەو، ئىنجا دوای قاوەلتى، كە لە پياسەى بەيانيان دەگەراپەو و ژەمى خواردنى ئامادە دەکرد، ھەرەھا بەر لەوەى بۇ پتويستىيەكان لە مال دەربچىت، بەلكو لەو كاتەشدا كە لای قاوەخانەى ئىنتەرنىت ھەلوەستەيەكى دەکرد، ھەرەھا لەو دەمەيدا كە تەماشای بەرنامە دلخوازەكانى خۆى لە تەلەفزیون دەکرد، يان لە يانەى چىشتلتىنان تەماتەى قاژقاژ دەکرد، يان ئەو كاتەى بە تەليفون لەگەل دەستەخوشكەكانىدا قسەى دەکرد، يان ئەو كاتانەى كە گوئى لە ھەردوو مندالەكەى دەگرت كە دەربارەى قوتابخانە و ئەرکەكانى قوتابخانەيان گفتوگوئيان دەکرد، كۆمپيوتەرەكەى بە كراوہى دەھىشتەو و پۇستە ئەليكترونىيەكەى دەكردەو. كە نامەى تازەى عەزىزى نەدەبىنى، نامە كۆنەكانى دەخويندەو. لە ھەموو جارىكدا كە نامەيەكى نوئى لەو وەو پىدەگەيشت، بەبى دەستى خۆى، زەردەيەكى دەھاتى و لەوەى پووى دەدا، تىدا دەما، چونكە شتى ھەر پووى دەدا.

زۆرى نەبرد ئىتلا لە سۆنگەى نامەكانى نىوان خۆى و عەزىزدا وای لىھات لە ژيانى سەلارى و سەنگىنى دابىرپىت و لە ئافرەتیکەو كە تابلوى ژيانى برىتى بىت لە پەنگى خۆلەمىشيبەكى مات، بگۆرپىت بۇ ئافرەتیکى خاوەن پەنگى نەبىنى و سوورى درەوشاوە، چونكە حەزى لىي بوو.

عەزىز پياوئىكى ھەرزە نەبوو. لەو باوہرەدابوو كە ئەوانەى دلان ناكەن بە رىئوئىكى سەرەكى تا لە ژياناندا رابەرييان بكات، ئەوانەى ناتوانن خويان بۇ عەشق والا بکەن و وەك چۆن گولەبەرۆژە روو لە خۆر دەكات، ئاوا پووى تىبکەن، ئەوانە زىندووى راستەقىنە نىن. (ئىتلا بە خۆى گوت، گەر بگرئ ئەمەش بخاتە سەر لىستى ئەو شتانەو كە زىندووئىيان پتويستە). عەزىز دەربارەى زەپۆش يان دوا فىلمىك كە ديويىتى نەيدەنوسى، بەلكو دەربارەى شنگەلى دەينوسى كە وەك ژيان و مەرگ قوولن، لەوەش گرىنگتر دەربارەى

عەشق دەینووسی. ئیلا رانەھاتبوو رازی خۆی ئاشکرا بکات، بە تاییەتی بۆ کەسیکی نەناس، بەلام رەنگە ھەر ئەم نەناسە بیئت کە وای لە ئافرەتییکی وەک ئەم کردبیئت، ئەوہی لە دلیدایە بیدرکینیت.

ئیلا بە خۆی گوت، ھەرچەندە نامەکانی نیوانیان بۆنی جۆرە ئەفینییەکی لیدیت، بەلام ئەفینیکی پاکە و رەنگە بۆ ھەردووکیان باش بیئت، رەنگە یەکیکیان حەزی ئەوی تر ببزویئیت و خۆیان لە پەناوپاساریکی بیکۆتایی جیھانیکی گریمانەیی دابنن. ھەر لە سایەیی ئەم نامەگۆرینەوہیەدا ئومیدی بەوہ بوو بەشیک لەو نائومیدییەیی کە لەمیانەیی شووکردنەکە یەوہ لەدەستی دابوو، بەدەستی بینیتەوہ، چونکە عەزیز یەکیک بوو لەو پیاوانەیی کە بەبی ئەوہی ریزی خۆی لەدەست بدات، بۆی ھەبوو ئافرەتیک بخاتە داوی خۆشەویستی خۆیەوہ، رەنگە ھەست بە بەختەوہ ریش بکات، چونکە بووہتە جینگەیی سەرنج و بایەخی ئافرەتییکی تەمەن مامناوہندی ئەمریکایی. ئیدی لە دەرەوہی سروشتی تاییەتی خۆی، ئینتەرنیئت بوو بە مایەیی کرانەوہ و نیانی، بەبی ئەوہی ھەست بە گوناھباری بکات (حەزی لێ نەبوو، چونکە تیری لەوہ خواردبوو)، سەرکیشی بەبی مل پتوہنان(خۆیشی ئەمەیی دەویست، چونکە پیشتر تاقیی نەکردبووہوہ). دیارە ئەمەش وەک خواردنی خۆراکیکی خۆشی حەرامکراوہ و بی ئەوہی گوی بداتە زیادە کالۆری – ئەنجامییکی خرابی نییە. رەنگە کاریکی نەشیاو بیئت کە ژنیکی میرددار و مندالدار نامەیی ئەلیکترۆنیی ناوہخن سۆزداری بۆ کەسیکی نەدی و نەناس بنووسیت، بەلام بە ھۆی سروشتی پەيوەندییە ئەفلاتوونییەکە یانەوہ، ئیلا گەیشتە ئەوہی بلیت: ئەمە کفرییکی شیرینە.

ئىلا

نورتامبتون، ۵ى حوزيران ۲۰۰۸

بپاوانم عەزىز

لە يەككى لە نامەكانى پىشوو تدا باسى ئەو بىرۆكە يەت كوردبوو كە ئەگەر
هەلبۇزاردنە كانمان ئاوەزمەندانە بىت، ئەوا دەتوانىن دەست بەسەر پەوتى
ژيانى خۆماندا بگرين، پىم وایە بىرۆكە يەككى توورە هاتە و لە ماسىيەك دەچىت
هەولبىدات دەست بەسەر ئەو ئوقيانووسەدا بگرىت كە مەلەى تىدا دەكات. زۆر
بىرم لەو پستە يە كرده وە كە دەلەيت: "مروڤ خودى خۆى دەناسىت، ئەم
بىرۆكە يە نەك هەر نەبوو بە ماىەى پرودانى پىشپىنيەكى هەلە، بەلكو لەو
شويتانەى كە ژيان تىدا لەگەل پىشپىنيە كانمان هەماهەنگ نىيە، ماىەى
نائومىديە".

ئەمىستا كاتى ئەو هاتوو دەدانى پىدا بنىم: من خواستى دەست
بەسەرداگرتن و دەسەلاتخووزىم هەيە. بە لای كەمەو ئەوانەى بە راستى
دەمناسن هەر ئەمەت پىدەلەين. تا ئەم ماوہيە من داىكىكى توند بووم و بنەماى
زۆرم هەبوو (بپروام پى بکە، وەك رىسا سۆفيگە رىيەكانى تۆ، رىساگەلىكى
جوان نەبوون)، هىچ رىگە يەكم بۆ سازشكردن بەرانسەر بە خۆم
نەهيشتبوو وە. جارىكيان كچە گەورەكەم بەو تۆمەتبارى كردم كە من
پەپرەوى رىيازى پياوانى چەتە دەكەم. پىي گۆتم كە من دەست لە وردەكارى
ژيانىان وەردەدەم و لە سەنگەرى خۆمەو هەولدەدەم لەسەر هەر بىرۆكە يەك
يان ئارەزوويەكى هەلەى ئەوان هەلبەدەم كە پەنگە دەرى بپرن.

گۆرانى ("SERA.QUE SERA" چى دەبىت با ببىت)م بىرکەوتەو، دەى بە
هەرحال پىم وا نىيە كە ئەمە يەككى بووبىت لە گۆرانىيە دلخووزەكانم، چونكە

دەستەواژەى (چى دەبىت با بىت) قەت لەگەل مندا نەدەگونجا. ئاخىر من ناتوانم لەگەل شەپۇلدا بىرۆم. دەزانم تۆ پىاويكى ئاينپەرەرىت، بەلام من ئاينپەرەر نىم. ھەرچەندە خىزانەكەى ئىمە ناوبەناو بە بۆنى پۆزى شەممەو ھاھنگ دەگىرىن، لى من ئەو دواچارەم لە ياد نىيە كە نوپۆم تىدا كىرىت. (ھاھ ئىستا بىرم كەوتەو، دوو پۆز لەمەوبەر لە ناندىنەكەى خۆم نزام كىد، بەلام ئەمە بە نوپۆ ناشتىت، چونكە وەك گلەبىك بوو بەرەو زاتى بالا).

ئەو دەمەى لە زانكۆ بووم، ماوەبەك خووم دابووە پۆحگەرايى پۆزەھەلاتى، ھەندى شتم دەربارەى بوودايى و تاوى خویندەو، تەنانت لەگەل دەستەخوشكىكى رەوتار سەيرمدا بۆ بەسەربردنى مانگىك لە ئەشراى ھند ھەندى پلانم دانا، لى ئەو قۇناغەى ژيانم زۆرى نەخاياند. لەگەل ئەوھى سرووتە سۆفیبەكان جوان و سەرنجراكتىش بوون، بەلام وام بە خەيالدا دەھات كە ئەوانە سرووتى نەرمى و ملكەچىن و لەگەل ژيانى ھاوچەرخدا ناگونجىن. ئىدى لەوساوە بۆچوونى خۆم نەگۆرپو.

ئومىدەوارم بەم خۆدوورگرتنەم لەئاین خراپەم لەگەل نەكىرىت. تىكايە ئەمە بە ددانپىدانانىكى دەرەنگوختەى كەستىك دابنى كە بەتەنگتەوھە.

لەگەل گەرموگۆپىم

ئىلا

ئىلاى ئازىز، ژنە جەنگاوەرەكەى شەپى پارتىزانى.

ئەو كاتەى نامەكەت پىم گەيشت خۆم ئامادە كىدبوو ئامستردام جى بەپىم و بۆ مەلاوى بىرۆم. راسپىتردرابووم لە گوندىكدا وىنەى خەلكانىك بگرم كە ئايدىزان تىدا بلاووبووتەو و ژمارەيكى زۆر مندالى بى دايابى تىدايە.

ئەمىستا گەر ھەموو شتىك وەك پىويستە بەرپو بەجىت، ئەو دەوى چوار پۆزى تر دەگەرپىمەو. ئايا دەتوانم ئەو ئومىدەم ھەبىت؟ بەلى. ئەى ئاخۆ ئەو ھەدەستى خۆمدايە؟ نەخىز! ئەوھى دەتوانم بىكەم، كۆمپىوتەرەكەم لەگەل خۆم ھەلبگرم و ھەولى پەيوەندىبەكى باشى ئىنتەرنىت بەدم، ھىوادارم كە پۆزىكى

تریش بژیم. ئیدی ئەوێ دەمیتیتەوێ لە دەستی مندا نییە. سۆفییەکان بەمە دەلێن توخمی پینجەم – بۆشایی. ئەو توخمە خوداییەکی که ناتوانی لێک بدریتەوێ و ناتوانی دەستی بەسەردا بگیریت و ئیمەکی مرۆف ناتوانین لێی تییگەین، لەگەڵ ئەوێ شدا گەرەکی پینجەم. گەر مەبەستت ئەوێهە که تو بەتەواوی هیچ شتی ناکەیت و بە قوولی بایەخ بە ژیان نادەیت، ئەوێ من بروام بە (خۆ دواخستن و گوینەدان) نییە، بەلام بروام بە ریزگرتنی رەگەزی پینجەم هەیه.

پیم وایە که هەر یەکی لە ئیمە پەیمانیکێ لەگەڵ خودادا بەستووه. من دەزانم که ئەوێم کردووه. کاتی بووم بە سۆفی، بەلینم بە خودا دا که ئەوێ لەسەر من پێویستە بەگوێزەکی توانای خۆم بیکەم، ئەوێ دەمیتیتەوێ بۆ ئوێ جی بهیلم تەنها بۆ ئەو و بەس، چونکه بەو راستییە قایل بووم که شتگەلێ هەن سنووری من و توانای من تێدەپەڕین. ئیدی جگە لە هەندێ بەش وەک چەند پارچەیهکی سەرئاوکهتووی نیو فیلمیکێ سینەما هیچی تر نابینم، بەلام پلانی گەرەکی لە سەرئووی تییگەیشتی منەوێه.

ئەمستا تو پیت وایە که من پیاویکی ئایینپەرورم. نەخیر من ئەوێ نیم، بەلکو پیاویکی رۆحگەرەم و ئەمەش شتیکی دیکەیه. ئایینپەروری و رۆحگەرای هەمان شت نین. پیم وایە لەپێشدا ئەو بۆشاییەکی نێوان ئەم دوو شتە وەک ئەوێ ئەمرۆ قوول نەبوو. که دەروانمە دنیا دەبینم کێشەکی قوولتر بووه. لە لایەکهوێ جگە لە بروابوونمان بە خودا، بروامان بە ئازادی و توانای تاکەکەس، یان حکومەت، یان کۆمەڵ هەیه. لە زۆر پوووه مرۆف خۆپەرستی زیادی کردووه و جیهان تا دیت ماددیتەر دەبیت. لە لایەکی دیکەوێ مرۆفایەتی بە گشتی دەبیتە رۆحگەرا. دواي ئەوێ ماوێهەکی زۆر پشتمان بە ئاوەز بەست، وا دیارە ئیستا گەیشتووینەتە نوختهیهک که دەبیت ددان بەوێدا بنین ئاوەز سنووری هەیه.

ئەمرۆ هەر وەک چاخەکانی ناوهراست رابوونیکێ رۆحگەرای بەرپا بووه. خەلکیکی زۆری رۆژاوا سەرباری سەرقالیان بە کارکردنەو، هەولدهەن لە رۆحگەرای نزیکی بینەو، بەلام لەگەڵ نیازی باشیان زۆر جار شیناوهکانیان بای ئەوێ نییە. رۆحگەرای ترشوونیهکی تر نییە بۆ هەمان

خواردنه کۆنه که. گەر گۆرانئیکی سهره کبی تیدا نه کهین، ناتوانین شتیک بخرینه
سهر ژیانمان.

من دهزانم تو چهز له چیشتلینان ده کهیت. ئایا دهزانیت شه مسی ته وریزی
وتوویته تی که دنیا مه نجه لئیکی گه ورهیه و شتی گه وره ی تیدا ده کولینری؟ به لام
تا ئیستا نازانین ئه و شته چیه. هه موو ئه وه ی ده یکهین، یان بهرمان ده که ویت،
یان بیر ی لینه کهینه وه، یه کیکه له پیکهاته کانی ئه و تیکه له یه. ده بی له خۆمان
بپرسین چی ده کهینه ناو مه نجه له که وه. ئایا بیزاری یان دوژمنکاری یان
تو وره یی یان توندوتیژی تیده کهین؟ یان عه شق و ته بایی تیده کهین؟
ئیلای نازین، ئه ی تو چیی تیده کهیت؟ ئه و پیکهاتانه چین که پیت وایه
ده بیته بیکه یته ناو شوربایه کی مرۆفینی هاوبه شه وه؟ کاتی بیر له تو
ده که مه وه، ئه و ئه و پیکهاته یه ی که تیده که م، بریتیه له زهرده خه نه یه کی
ته و او.

له گه ل هه موو خوشه و بستیم

عه زیز

بهشی سینه‌م

با

نهو شتانه‌ی که ده‌بزوین، گه‌شه ده‌کهن،

مه‌یدانخوازی ده‌کهن

دهمارگیره که

قونیا، ۱۹ تشرینی به که م ۱۲۴۴

به به نای په نجره کراوه که مه وه سه گه ل ده وه پین، له سه ر جینگه که م راستبو مه وه و گومانی نه وه م کرد که دزیک هاتو وه ته سه ر ماله که م، یان سه رخوشی کی چه پهل به به رده م ماله که م دا تیده په ریت. دوا ی نه وه ی بیژه وشتی و گونا هکاری له هه موو شوینیک بلا و بسو وه وه، ئیدی خه لکی نابرو و مه مند له زه تیان له خه ویکي هیمن نه ده کرد. دؤخه که له مه و بهر وا نه بوو، چند سالی بوو نه م شاره نارام بوو. پیم وایه گنده لئی ره وشت جیا وازی به کی له گه ل نه و په تا ترسنا که نیبه که له نا کاو دیت و به خیرایی بلا و ده بیته وه و وه ک یه ک تووشی ده وله مه مند و هه ژار، گوره و بچووک ده بیت. نه مرق نه مه دؤخی شاره که مانه. گه ر له بهر نه وه نه بوایه له سوخته خانه کار ده که م، نه وه مال م جی نه ده هیشت .

من سو پاسی خودا ده که م که خه لکانیک هه ن به رژه وه ندیی کومل ده خه نه پیش به رژه وه ندیی خویانه وه و بو سه پاندنی یاسا شه و ده دهنه ده م پوژه وه. له نیتو نه وانه ش پیپرسی لاو و برازام، که خه لکی خوشیان ده وئ و من و ژنه که میش شانازی پیوه ده که یین. نه وه ی خه می پیده خوم نه وه یه که پیپرس و هاوړئ حه سه سه کانی له م کاته دره نگانه ی شه ودا بو پاراستنی ئیمه تا پروپوچه کان و تاوانباره کان و سه رخوشه کان خراپه کاری بلا و نه که نه وه، به ده وری شاره که دا ده سووړینه وه.

که برا که م مرد، من خاوه نداریتی پیپرسم له نه ستو گرت. لاویکی ده مارگیر بوو، پیش شه ش مانگیک وه ک پاسه وانی شه وانه (حه سه حه س) ده سته کار بوو. زور بلایکان ده نگوی نه وه بلا و ده که نه وه که گویا بو یه نه م کاره ی ده سته و تووه، چونکه من ماموستای سوخته خانه م. لی من وه لامیان

ددهمه وه كه ئه وهى ئه وان ده يلين قسهى بيسه روبه ره، چونكه پيپرس خوى گهنجيكى ليهاتوو و به توانايه و شايستهى ئه م كارهيه و رهنگه بيتته سهربازيكى ليهاتووش. ئه و زور پهرووش بوو كه بو شهري خاچپه رستان بو قودس بروت، به لام من و ژنه كه م بريارمان دا كه كاتى ئه وهى هاتوو دابمه زريت و خيزان پيكه وه بنيت.

پيم گوت: كورم، ئيمه ليره پيويستمان به تويه، چونكه هه ندئ شت هه ن پيويسته بهريان لئ بگريئ.

به راستى ليره هه ندئ شت هه ن گه ره كه بهريان لئ بگريئ، به تاييه تى ئه م به يانييه به هاوسه ره كه مم گوت ئيمه به كاتيكى پر تهنگوچه له مه دا تينه په پين. ئاخه به ريكه وت نيه ره ژانه رووداويكى كاره ساتبار ده ژنه وين. خو ئه گه ر مه غول سه ره كه وتن، يان ئه گه ر خاچپه رستان توانييان په يامه كه يان بلاوبكه نه وه، هه ره ها ئه گه ر بينيمان دوژمنانى ئيسلام كاوكارى و داگيركارى ده كه ن و شار له دواى شار و گوند له دواى گوند تالان ده كه ن، ئه مه ش ته نها له بهر ئه وهى كه خه لكى هه ر به ناو بوون به موسلمان. كاتى خه لكى وابه ستهى ئايين نابن و پابه ندى فه رمانى خودا نابن، ئه وا ريگه ي راست ون ده كه ن. هه ر له بهر ئه و گونا ه و تاوانه ي كر دوومانه، خودا وه ك سزايه ك مه غولى بو ناردووين. خو ئه گه ر مه غوليش نه هاتبان، ئه وا زه مينله رزه يه ك رووى ده دا، يان برسيتى داده كه وت، يان لافاو هه لده ستا. ئاخو به واى ئه و گونا ه بارانه ي كه له م شاره دا به دره وشتى بلاوده كه نه وه، ده بئ تووشى چه ند كاره سات ببين، تا له په يامه كه تيبگه ن و توبه بكه ن؟ ده ترسم ئه مجاره له ئاسمانه وه به ردمان به سه ردا بباريت و ئه و پوژه نزيكه هه موومان له نيو بچين و وه ك نه ته وهى سه دوم و عامووره ده وسمان نه ميتيت. لئ ئه م سو فويانه كارى گه ريه كى خراپيان هه يه. ئاخه چو ن زات ده كه ن ناوى خو يان بنين موسلمان، له كاتيكدا هه ندئ شت ده لين هيج په يوه ندييه كى به ئيسلامه وه نيه، شتگه لئ نابيت به خه يالى موسلمانيكدا بيت، يان هه ر بيري لئ بكاته وه، چونكه كاتى ده بيستم ناوى پينغه مبه ر (دخ) دينن تا بيروبو چوونه تووره هاته كانيان بلاوبكه نه وه، خو ينم ديتته كول. ئاخه ئه وان بانگه شه ي ئه وه ده كه ن كه محمه دى په يامبه ر دواى يه كئ له جه نكه كان وتوو يه تى ئيمه له

خۆبەختکردنى بچووكەوۋە بۆ خۆبەختکردنى گەرە گەپراينەوۋە -
پرووبەپرووبوونەوۋە نەفس- سۆفییەكان پى لەسەر ئەوۋە دادەگرن كە گوايا
لەو كاتەوۋە (نەفس) بوو بە تاقە دوژمىتىك كە موسلمان شەرى دەكات. ئەم
قسەيە لە پوالتەدا جوانە، لى من دەپرسم بۆ بەرەنگاربوونەوۋە دوژمىنانى
ئىسلام ئەوۋە دەبىتتە چ يارمەتيدەرىتك؟

سۆفییەكان پىداگرى دەكەن و پىيان وایە كە شەرىعەت قۇناغىكى پىگەكەيە.
دەپرسم كام قۇناغ، باسى چى دەكەن؟ وەك ئەوۋە ئەمە هىچ ترس و
پەژارەيەك نەخاتەوۋە، دەبىنىت پى لەسەر ئەوۋە دادەگرن كە نابتت بنەماكانى
قۇناغى پىشووونەكان كەسى رۇشنگەر كۆتوبەند بكات. بانگەشەي ئەوۋە دەكەن
كە ئەوان گەيشتوونەتە پلەيەكى بالا و ئەمەشيان كردوۋەتە بىانوۋىەك تا
بنەماكانى شەرىعەت پىشتگوۋى بخەن و بەپراستى پابەندىان نەبن. وا ديارە ئەوان
شەراب و سەما و شىعر و وینە لە ئەركە ئابىنىيەكان بە گرینگتر دەزانن،
دەشلىن لەبەر ئەوۋە لە ئىسلامدا پىزبەندى نىيە، بۆيە ھەر مرقۇتىك بۆي ھەيە
منەي خودا بكات. لە پوالتەدا ئەم وتەيە باشە و زىان و ئازارى نىيە، لى لە
شتەكە وردبىتەوۋە، لە ناواخنى قسەكەدا لایەنىكى شەرانگىزىت بۆ دەردەكەوۋىت،
بەواتا ئىدى پىويست ناكات گوۋى لە دەستەي پىاوانى ئابىنى بگىرىت.

سۆفییەكان پىيان وایە كە قورئانى پىروژ لىوانلىۋە لە ئاماژەي ئالۆز و
ھىماگەلى كە لە چەندىن چىنى جوراۋجۆر پىكھاتوۋە، بۆيە گەرەكە
ھەريەكەيان بە شىۋازىكى سۆفییانەي باتىنى لىك بدرىتەوۋە، بۆيە لەوۋە
دەكۆلنەوۋە كە چۆن ھەر وشەيەك بۆ ژمارە دەگۆرن و لەواتاى شاراوۋەي
ژمارەكان دەكۆلنەوۋە و لە ئاماژە و سەرچاۋە ناديارەكانى ناو دەقەكە
دەگەپىن. ئىدى ھەموو توانايان بۆ ئەوۋە بەكاردىنن تا خۆيان لە خويندەنەوۋەي
ئاسان و پروۋنى پەيامى خودا بدزەنەوۋە.

تەنانەت ھەندى لە سۆفییەكان بانگەلاي ئەوۋە دەكەن كە مرقۇقەكان خۆيان
ھەمان قورئانى قسەكەرن. ئى ئەگەر ئەم قسەيە كفرىكى پروت نەبىتت، نازانم
دەبىن كفر چى بىتت؟ ھەندى دەروىشى گەپىدە ھەن كە كۆمەلى سەرلىشىۋاۋى
ترن و برىتىن لە كەسانىكى نادروست و شتەكانيان لى تىكەل بوۋە، وەك
قەلەندەرى و ھەيدەرى و چەندىن ناۋى تر كە پىنى دەناسرىنەوۋە. من دەلىم

ئەوانە خراپترین خەلقەندەى خودان. ئاخىر پياويك نەتوانىت لە شوپىنىكدا جىگىر بىت، ئىدى كام شتى بەسوودى لى دەوشىتەو. گەر بنىادەم ھەستى بە پابەندبوون نەکرد، دەبىتە سەرەپۆ و پوو لە ھەموو شوپىنى دەكات و ھەك گەلای وشكى درەخت (با) دەبىت. ئەو قوربانىيەكى نمونەى شەيتانە.

دۆخى فەيلەسووفەكانىش لە سۆفییەكان باشتر نىيە، ئاخىر ھەك ئەوھى بە ئاوەزى سنووردارىانەو ەبتوانن لە ئالۆزى گەردوون تىيگەن، كاويژ دەكەن و بىردەكەنەو. چىرۆكىك ھەيە ئاماژە بۆ (سازش)ى نىوان فەيلەسووفەكان و سۆفییەكان دەكات.

رۆژىكيان فەيلەسووفىك تووشى دەرويشىك دەبىت و زۆرى نەبرد بوون بە ھاوپى. چەندىن رۆژ ھەر قەسەيان کرد و ھەريەكەيان قەسەى ئەوى دىكەى تەواودەکرد. لە كۆتايىدا كە لە يەكتەر جىابوونەو، فەيلەسووفەكە دەربارەى ئەو قسانەى لە نىوانياندا روى دابوو گوتى: (ھەموو ئەوھى من دەيزانم، ئەو دەبىينىت).

لەكۆتايىدا دەرويشەكە وتى: (ھەموو ئەوھى من دەبىينم، ئەو دەيزانىت). بەم جۆرە سۆفى لەو باوەرەدايە كە دەبىينىت، فەيلەسووفىش پىنى وايە كە دەزانىت. من پىم وايە ئەوان نە شتى دەبىين و نە شتى دەزائن. ئاخىر نازانن كە ئىمەى ئادەمىزاد بەو پىيەى بوونەوھرى لەنۆچووین و بەو سادەى و توانا سنووردارەمانەو لە تواناى زانىنى خۆمان زياتر نازانن؟ چونكە بنىادەم دەربارەى خودا زۆرىش بزانىت، ئەو ھىشتا شتىكى كەمى دەست دەكەويت. ئەمە ھەموو شتەكەيە. ئەو ئەركى ئىمە نىيە رىنمايىەكانى خودا لىك بدەينەو، بەلكو تەنھا ملكەچى و كارکردنە بە رىنمايىەكانى خودا.

ئەو دەمەى پىپرس بۆ مال دەگەپتەو، باسى ئەم شتتەن دەكەين. ئەو ەبووھتە خوويەك لە خووەكانمان و سرووتە بچووكەكانمان. ھەموو شەويك دواى ئەوھى نۆرە پاسەوانىيەكەى تەواو دەكات، ئەو شۆربا و نانە دەخوات كە ھاوسەرەكەم بۆى ئامادە دەكات، ئىنجا باسى ئەو پووداوانە دەكەين كە لەم شارەدا پوودەدەن. زۆر خۆشحالم كە دەبىينم ئارەزووى خواردنى باشە، ئاخىر دەبىت بەھىز بىت، چونكە ھەك لاويكى خاوەن بپوا، لەم شارە پىر ئاشووبەدا كارى زۆرى لەپىتە.

شەمس

قونیا، ۳۰ تشرینی یەكەم ۱۲۴۴

بەر لەو شەوێ چاوم بە پۆمی بکەویت، لەسەر سەکۆکە ی خانە
بازرگانانی شەکر دانیشتبوم. دلم بە مەزنی و نایایی گەردوون دایسابوو که
خودا لەسەر شیوێ خۆی دروستی کردوو، بۆیە بەرەو هەر کویێک
وەرسوویین و تەماشای بکەین، دەتوانین لێی بگەڕین و بیدۆزینەو، بەلام
بنیادەم بە کەمی ئەو دەکەن.

ئەو کەسانەم هاتنەو یادی که تووشیان بوو بووم: سۆالکەرەکه و
لەشفرۆشەکه و سەرخۆشەکه. خەلکی خۆسای بە دەست نەخۆشییەکی
هاوبەشەو موبتەلان، ئەویش جیابوونەو یە لە خودای تاک و تەنیا. ئەو
زانایانە ی که لە شوینی بەرز دانیشتون، ئەم جۆرە کەسانە نابین. لە خۆم
پرسی ئاخۆ دەبێ پۆمی لەم زانایانە جیاییت؟ بە خۆم گوت گەر جیانییەت،
ئەو دەبێ بێمی میانگیری نیوان ئەو و بنکە ی کۆمەل.

لە کۆتاییدا شارەکه که و تە خەویکی قوولەو. لەو کاتانە ی شەو دا تەنانەت
گیاندارە شەوی بێکانیش نایانەو ئ ئەو ئارامیە بشلەقینن که بآلی بەسەر دنیا دا
کیشاوه. گۆیە لەخستن بۆ شارێک که لە دۆخی نوستندایە، وام لێدەکات
هاوکات خەمین و شادمان بێ، دەپرسم دەبێ ئەو چیرۆکانە چی بن که لە
پشت دەرگا داخراوه کانهو دەگێردرینەو. ئە ی ئەو چیرۆکانە چین که پەنگە
لە گەلێاندا بژیم لە کاتی کدا گەر سەرپشک بکریم پێگە یەکی تر بگرە بەر. لێ
من سەرپشک نەبووم، بەلکو ئەو پێگە بوو که منی هەلبژارد.

حەکا یە تیکم هاتەو یادی که دەلێت، دەرویشیکی گە پیدە گە یشتە شارێک،
خەلکە که ی متمانە یان بە کەسانی نەناس و لایدە نەبوو، تێیان خوری: 'بێرۆ!
لێرە کەس تۆ نانا سیت'.

دهرويشهكه به هيمنى وهلامى دايه وه، "به لى، به لام من خوم دهناسم، بپروام پى بكن"، له گوين بوو گه مسه له كه شتيكى تر بوايه، زور له وه خراپتر ده بوو.

مادام خوم دهناسم، شته كان به باشى دهرؤن. هر كه سينك خوى بناسيت، خوداي تاك و تهنياش دهناسيت.

مانگه كه به تريفه ي رووناك و فينكي ليوانليوى كردم. پرووشه يه كي نهرم به سهر شاره كه دا بارى، نهرم هر وهك سه رپوشينكى ئاوريشم. بو ئه م ساته پيروزه سوپاسى په روه ردگارم كرد و خوم راده ستى كرد. بيرم كه و ته وه كه ژيان فشهل و كورتخايه نه. هه روه ها ريسايه كي ديكه م بيركه و ته وه: (ژيان له قهرزيكى ئيره تى پتر نيبه، ئه م جيهانه له لاساييكردنه وه يه كي لاوازي راستييه كان زياتر نيبه. ته نها مندالان ده توانن گه م و راسته قينه تيكل بكن. له گه ل ئه وه شدا مروف يان دل به ندى گه م كه دهن، يان به لاقرتيوه ده يشكينن و تووړى دهن. له م ژيانه دا خوت له هه موو جوړه كانى زيده پړوى دور بگره، چونكه هاوسه نكي ناوه وت تيكده چيت).

سوڤى له په وتاريدا زيده پړوى ناكات، به لكو هر ليبورديه و به رده وام ميان په وه.

سبه ي به يانى رووده كه مه مزگه و ته گه وره كه و گوږ له پړومى ده گرم، وهك باسى ده كن رهنه و تارييژيكي مهن بيت، لى گرينكى و جه ماوه ردبارى هر و تارييژيكي له ژماره ي ئه و كه سانه وه دهره كه ويټ كه پړوى تيده كه ن. ده شى وشه كانى پړومى مينا سه وزه لاني ده شتودر بيت، پر بيت له درهخت و گياوگول و دارى سه روو و كورته درهخت، به لام ميوان هه ميشه بوى هه يه به ئاره زووى خوى شتيك ليكاته وه. كه چى خه لكيكى زور بو كردنه وه ي گوليكي جوان يه كسه راده كه ن، لى كه ميكي كه م به لاي ئه و درهختانه دا ده چن كه دپكاوين و رهنه دهرمانى باشيشيان لى دروست بكرى.

ئايا هه مان شت بو باخچه ي عه شقيش ناشيت؟ ئاخو ئه گه ر بنياده م ته نيا شته جوانه كانى هه لبارد و وازى له شته دزيو و قورسه كان هينا، ئيدى چون ده كرى عه شق شايسته ي ناوه كه ي خوى بيت؟ ئاسانه چيژ له شته باشه كان وه ربگيرى و قيز له شته خراپه كان بكرينه وه. هر كه سينك ده كارى ئه وه

بكات، لى مەيدانخوۋازىيى راستەقىنە ئەۋەپە كە مرۇف شتە باشەكان و شتە خراپەكانى پىكەۋە خوشبوئى، نەك لەبەر ئەۋەى شتەكانى بە شىرىنى و تالىيەۋە قەبوول بىت، بەلكو لەبەر ئەۋەى دەبى ئەم خەسىتانه تىپەرئىت و تىكرای خوشەۋىستى قەبوول بكات.

تەنھا رۆژىك ماۋە تا بگەم بە ھاۋەلەكەم. وا خەۋىشم لى تورا.
ھۆ رۆمى! ھۆ پاشاى دنىاى پەيىف و واتا! ئاخۇ كاتى دەمىنىت،
دەمناسىت؟

دەى با بەيەك بگەين!

پۆمی

قونیا، ۳۱ تشرینی یەكەم ۱۲۴۴

بەهراستی ئەمڕۆ پۆژیکی پیروۆزه، چونکه چاوم بە شەمسی تەوریزی کەوت. ئەمڕۆ دواین پۆژەکانی مانگی تشرینی یەكەمە و هەوا ساردتر بوو و بایەکی توند هەلیکردوو و کۆتایی پایزی راگەیاند. عەسری ئەمڕۆ وەک هەمیشە مزگەوتەکه له نوێژکەرانی جمعی دیت. کاتی بۆ ئەو خەلکە زۆرە و عەز دادەدەم، بەر دەوام خەمی ئەو مەکه ئەو بروادارانەم بێر نەچیت گۆی له وتارەکانم دەگرن. بۆ بەجێهێنانی ئەو جگە له تاکە پێگەیهک، هیچ شتیکی دیکەم بەدەستەوه نییه، ئەویش وا بێر بکەمەوه که جەماوەرەکه بریتییە له یەک تاکە کەس. هەرچەندە هەموو هەفتەیهک سەدان کەس گۆی له وتارەکانم دەگرن، لێ من یەک کەس دەدوینم، ئەویش ئەو کەسەیه که گۆی له دەنگدانەوهی پەیفەکانم دەگریت و بەرەو ناو دلی شۆردەبیتەوه، هەر ئەویش دەمناسیت و کەسیکی تر ناناویت.

که له وتارەكەم بوومەوه و له مزگەوتەکه دەرچووم، ئەسپەکیان بۆ نامادە کردبووم و چەند زەنگولەیهکی زیو و زێری بچووکیان بە چەند تالەموویەکی یالی ئەسپەکەوه بەستبوو. له گەل هەر هەنگاویکی ئەسپەکەدا، چێژم له زرينگەي زەنگولەکان وەردەگرت، لێ له بەر ئەو ژمارە زۆرەي خەلکەکه که له پێشمەوه دەرۆیشتن، هەستەم بوو خێراتر بڕۆم. له سەرخۆ به بەردەم دوکان و خانووی پەرشوبلاوی بەهەلەشک سەرگیراودا رۆیشتین. بانگەلای فرۆشیاران و گریانی مندالان و کپووزانەوهی دەرۆزەکەرانی تیکەل بووبوون و داوای نەختی پارەیان دەکرد. زۆر بەی خەلکەکه داوایان دەکرد که پیروۆزیان بکەم و نزایان بۆ بکەم. بێرکی تریان هەر بەوه دادەکەوتن تەنها له

نزیکه وه برۆن، به لām هه ندیکی دیکه یان داواکاری گه وره تریان هه بوو، داوایان لئ ده کردم که له نه خۆشیه کی قورس چاکیان بکه مه وه، یان روحی پیسیان لئ دووربخه مه وه. بۆ ئه مانه نیگه ران بووم، ئاخر ئه وانه نه یانده زانی که نه پیغه مبه ر و نه هه کیمیکی دیکه له توانایاندا نه بووه له م باره یه وه په رجوو یه ک به کار به یتن؟

کاتی لای لیزاییه که ی شه قامه که وه پیچمان کرده وه و له خانی بازرگانانی شه کر نزیک بووینه وه، پیاوچاکیکی خواپه رستی گه پیده م که وته به رچاو، له ناو خه لکه که وه پینگه ی خۆی ده کرده وه و راسته وخۆ به ره و لای من ده هات و به دوو چاوی تیژه وه تیی ده پروانیم. جووله کانی لیزانانه و چر بوون، خه رمانه یه کی توانای خودی لئ ده دره وشایه وه. ته راشی کردبوو، نه پریشی هه بوو نه برۆ. هه رچه نده وه ک هه ر پیاویکی ئاسایی ده موچاوی به ده ره وه بوو، به لām سیمایه کی ئالۆزی هه بوو.

به لām ئه وه دیمه نه که ی نه بوو که به دل مه وه نووسا و سه رنجی پاکیشام، چونکه سالانیکی زۆر بوو له هه موو جوړه ده رویشیکم دی بوو به قونیادا تپه پریبوون و به دوا ی خودادا ده گه ران، زۆربه ی ئه و ده رویشانه به ره وتاری چه مووشیان و به خاله کوتراوه زه قه کانیا ن و به گواری گوی و هه لقه کانی لووتیان ده ناسرانه وه. ئه وانه یان پرچیان به رده دایه وه، یان به ته واوی ده یانتاشی، به لکو هه ندی ده رویشی سه ر به ریبازی قه له نده ری، زمان و گۆ مه مکیا ن ده سمی و هه لقه یان تیده خست، بۆیه که چاوم به م ده رویشه که وت، تو یکلئ ده ره وه ی نه بوو که سه رنجی پاکیشام، به لکو ده توانم بیژم نیگای بوو به دل مه وه نووسا.

چاوه ره شه کانی که تییان ده پروانیم له خه نجه ر تیژتر بوون. له ناوه راستی شه قامه که وه ستا و هه ردوو بالی به رز کرده وه و تا ئه وه پیری والای کـردنه وه. وه ک ئه وه ی به م کـاره ی بیه وی نه ک هه ر که ژاوه که بوه ستینیت، به لکو ره وتی رۆژگاریش رابگریت. هه ستم کرد شتیکی نه زانراو وه ک ته زوو یه ک به هه موو جه سته مدا تپه پری. ئه سپه کم شه لژا و به ده نگیکی به رز هیلانندی و به ملا و به ولادا ده ستی به سه رپاوه شاندن کرد. هه ولم دا

ترسه‌که‌ی بره‌وینمه‌وه، به‌لام به‌له‌سه‌ بوو، بۆیه منیش هه‌ستم به‌ شله‌ژانیک کرد.

ده‌رویشه‌که به‌ به‌رچاومه‌وه له‌ ئه‌سه‌په‌ ره‌ویوه‌که‌م نزیک‌بووه‌وه. شتیکی چپانده‌ بن‌ گوچکه‌یدا. ئه‌سه‌په‌که‌م که‌ هه‌ناسه‌برکیتی بوو، به‌ ده‌ستی ئاماژه‌یه‌کی بۆ کرد و ده‌سه‌جی هینوربووه‌وه. چپه‌چپیک له‌نیو‌حه‌شیمه‌ته‌که‌ په‌یدا بوو، گویم لی بوو یه‌کینک به‌ ترمه‌ترم ده‌لێت: 'ئه‌مه‌ جادووه'.

ده‌رویشه‌که‌ بێ ئه‌وه‌ی گوێ بداته‌ ده‌ورو به‌ری خۆی، نیگایه‌کی سه‌رکێشانه‌ی کردم و گوتی: 'هۆ زانای مه‌زنی پۆژه‌ه‌لات و پۆژاوا، زۆرم له‌ باره‌ی تۆوه‌ بیستوه‌وه. من ئه‌مرۆ بۆ ئیره‌ هاتووم، گه‌ر رینگه‌م بده‌یت، پرسیاریت لێده‌که‌م'.

به‌ چپه‌ گوتم: 'فه‌رموو'.
'باشه‌، یه‌که‌م جار گه‌ره‌که‌ له‌ ئه‌سه‌په‌که‌ت دا‌یبه‌زیت، تا بکه‌وینه‌ یه‌ک ئاسته‌وه'.

به‌م قسه‌یه‌ سه‌رم سوورما، بۆ ساتیک نه‌متوانی هیچ بلیم، خه‌لکه‌که‌ی ده‌ورو به‌رم سه‌ریان سوورما. ئاخ‌ر تا ئیستا که‌سیک زاتی نه‌کردبوو به‌م شیوازه‌ ب‌مدوینیت.

هه‌ستم کرد ده‌موچاوم داده‌گیرسیت و ئازار ده‌که‌وینته‌ هه‌ناوم، به‌لام بیزاریه‌که‌ی خۆم شارده‌وه‌ و له‌سه‌ر پشتی ئه‌سه‌په‌که‌م دا‌به‌زیم. ده‌رویشه‌که‌ پشتی تیکردم و رۆیشت و دوورکه‌وته‌وه.

'هۆو له‌گه‌ل تۆمه‌، راوه‌سته‌، بانگم کرد و خۆم پیتی گه‌یانده‌، ده‌مه‌وئ گویم له‌ پرسیاره‌که‌ت بیت'.

وه‌ستا و وه‌رسوورایه‌وه، بۆ یه‌که‌م جار زه‌رده‌یه‌کی هاتی و گوتی: 'ده‌ی باشه‌. تکایه‌ پیم بلی به‌بۆچوونی تۆ محمه‌دی په‌یامبه‌ر و ئه‌بو یه‌زیدی بوستامی سوفی کامیان مه‌زنتره‌؟'.

وتم: 'ئه‌مه‌ چ پرسیاریکه‌؟ چۆن ده‌توانیت پیغه‌مبه‌ری مه‌زمنان دروود و سلاوی خودای لی بیت که‌ دوا پیغه‌مبه‌ر و نێردراوه‌کانه‌، له‌گه‌ل سووفیه‌کی ناوبانگ‌زپاودا به‌راورد بکه‌یت؟'.

خەلكى خۆتىپھەلقورتىنەرى نىۋ قەربالغىيەكە لە دەورمان كۆبۈونەو، بەلام
وا دياربوو دەرويشەكە ھەر گوئىشيان پىنادات. ئەو ھىشتا كە دىقەتى دەدام،
بە سووربوونەو گوتى: 'تكاىە بىرى لى بىكەو. ئەى پىنغەمبەر نەى گوتوۋە:
(ئەى خودايە، لە ناسىنى راستەقىنەى خۆتدا لە بىدەسەلاتىم خۆش بە)، لە
كاتىكدا بوستامى گوتوۋىەتى: (خۆشى لە خۆم، منىك بتوانم خودا لەنىۋ
عەباكەم ھەلبىگرم؟)، گەر پىاۋىك ھەبىت ھەست بكات كە بەچاۋ خوداۋە
ئەۋەندە بچوۋكە، كەچى پىاۋىكى تر لافى ئەۋە لىبىدات كە خوداى لە ناۋەۋەى
خۆيدا ھەلگرتوۋە، ئىدى كامىان مەزنترە؟'.

دلم بە توندى داخورپا. ئىدى پرسىيارەكە نامۆ نەبوو. لە راستىدا ۋەك
چۆن پەردەيەك لادىرەت و لە ژىرىدا مەتەلىكى سەرنجراكىش چاۋەرىم بكات،
ئاۋا ھەر كەۋت. لەسەر لىۋەكانى دەرويشەكە زەردەخەنەيەكى مەكرامى مىنا
شەنەيەكى رەۋتەنى نەخش بوو. ئەمىستا زانىم كە ئەو شىت نىيە، بەلكو ۋەك
ھەر پىاۋىك پرسىيار دەكات، پرسىيارىك لەۋەۋبەر بىرم لى نەكردبوۋەۋە.
'دەبىنم ئەۋەى ھەۋلدەدەيت بىلىت، ۋام گوت و نەموىست ئەو لەرزىنەى
كە لە دەنگى شلەژاۋمدا پەيداۋبوۋو، بژنەۋىت، كە ھەردوۋ وتەكە بەراۋرد
دەكەم، دەبىنم وتەكەى بوستامى بەرزتر دىارە، پىتىش دەلىم بۆچى
پىنچەۋانەكەى راستە'.

دەرويشەكە وتى: 'ھەموو گىانم گوئىيەكى سوۋكن'.
'ۋەك دەبىنەت، خۆشەۋىستى خودا ئۇقپانۋوسىكى بىكۆتايىيە، مروف
ھەۋلدەدەن زۆرتىن بىرى ئاۋى لى ھەلىنجىن، لى لە كوتايىدا ئەو بىرە ئاۋەى
كە ھەرىكەى لە ئىمە دەستى دەكەۋىت، دەۋەستىتە سەر قەبارەى ئەو دەفرەى
بەكارى دەھىتەت. لە كاتىكدا ھەندى كەس بەرمىلىان پىتە و ھەندىكى دى
دۆلكەيان پىتە، كەچى ھەندىكى تىران جامىلكەيان پىتە'.

كە قسەم دەكرد، چاۋم بىرى بوۋە دەرويشەكە كە سىماى لە سوۋكە
تەۋسىكەۋە دەگۆرا و دەبوۋ بە سوپاسكردنىكى ئاشكرا، ئىنجا دەبوۋە
زەردەخەنەيەكى ناسكى كەسىك كە بۆچوۋنەكانى خۆى لە قسەى كەسىكى
تردا بىبىتەۋە.

دەفرەكەى بوستامى نەختى بچوك بو، دواى ئەوھى چۆرىكى لى خواردەوھ، تىنويتى شكا و بەو قۇناغەى پىى گەشتبوو داكوت، ئەوھش شتىكى مەزن بوو كە لە خودى خۇيدا ھەست بە خودا بكات، بەلام سەربارى ئەوھش نەيتوانى جياوازى لە نيوان خودا و يەكيتىى خودا بكات، بەلام ھەرچى پىغەمبەرە، خودا ھەلبىزارد و دەفرىكى زۆر گەورەترى ھەبوو تا پرى بكات، بۆيە خودا لە قورئاندا لىى پرسى: ئەى دلى تۆمان بۆ بىروا فراوان نەكرد؟ ئا بەم جۆرە دلى فراوان كرد و دەفرەكەى يەكجار گەورە بوو و تا دەھات تىنووتر دەبوو، بۆيە سەير نىيە كە وتوويەتى: (ئىمە وەك چۆن پىويستە بىتاسىن، ئاوا نەتمانناسىوھ) ، لەگەل ئەوھشدا بىگومان ئەو بە جۆرى دەيناسىت، كەسىكى تر ئاوا نايناسىت.

دەرويشەكە زەردەخەنەيەكى ئاشكرا و دۆستانەى نواند. سەرى لەقاند و سوپاسى كردم. ئىنجا وەك پىزانىنك ماوھەك دەستى خستە سەر دلى. كە دووبارە چاومان ئامبازى يەكتر بوون، سەرنجم دا، جۆرە ناسكىيەك لە نىگايدا دەركەوت.

بەرەو پىشتەوھى دەرويش ھەلمروانى، دىمەنى سىروشتى خۆلەمىشى ئامالى مروارى رەنگم بىنى كە لەم وەرزەى سالدئا شارەكەمانى پى دەناسرىتەوھ. چەند گەلەيەكى وشكى درەختەكان بەدەور پىماندا خزان. دەرويشەكە بە بايەخىكى تازەوھ دىقەتى دەدام، سوئند دەخۆم كە لەو زەردەى خۆراوايەدا بۆ ساتىك خەرمانەيەكى عەنبەرىن رەنگم بە دەورىدا بىنى.

بە رىزەوھ بۆم داچەمايەوھ و بۆى داچەمامەوھ. نازانم ئاوا چەندى وەستائىن، ئاسمان بە رەنگە وەنەوشەيەكەيەوھ بەسەر سەرمانەوھ شۆرپووبووھوھ. دواى كەمى ئەو خەلكەى كە بە دەورماندا ھەلقەيان بەستبوو و ئىمەش قسەمان دەكرد، بە سەرسورمانىكى نىمچە رەتكردنەوھ و توورەيەوھ بەنىو يەكدا دەھاتن، چونكە قەت ھىچ كەسى منى نەبىنىبوو بۆ يەكى داچەمىمەوھ، بۆيە ھەندى كەس تەنات بە مرىدە نرىكەكانى خۆمىشەوھ كە منيان بىنى بۆ سۆفییەكى سادە و گەرىدە دادەچەمىمەوھ، تووشى شۆك بوون.

بىگومان دەرويشەكە ھەستى بە توورەيى تىكرای خەلكەكە كردبوو.

باشتر وایه ئیستا برۆم و له گه‌ل مریده کانتدا جیت بهیلم، به‌دهم
قسه‌کردنه‌وه ده‌نگی نزم کرده‌وه تا وه‌ک دوا زرینگه‌ی زه‌نگیک بوو به‌چه‌.

به‌ناقایلییه‌وه گوتم: "چاوه‌ڕی بکه، مه‌ڕۆ. تکایه‌ بمینه‌وه".

توێژالی په‌رۆشیم له‌ روخساریدا به‌دی کرد، به‌خه‌مه‌وه لیوه‌کانی
هه‌لقه‌چاند، وه‌ک ئه‌وه بوو بیهه‌وئ شتی بلیت، ئینجا یان نه‌یده‌توانی، یان
نه‌یده‌ویست بلیت. له‌و ساته‌ بیده‌نگیه‌ کورته‌دا، ئه‌و په‌رسیاره‌م ژنه‌وت که‌ لیتی
نه‌پرسی بووم.

ئهی وتاریژی مه‌زن، ئهی ده‌رباره‌ی خۆت چی ده‌لیت؟ پیم بلی قه‌باره‌ی
ده‌فره‌که‌ی تو چه‌نده‌؟

شتیکم پی نه‌بوو بیلیم، چونکه‌ وشه‌کانم چکیان کرد. له‌ ده‌رویشه‌که
نزیکبوومه‌وه به‌ راده‌یه‌ک خه‌ته‌ زیرنه‌کانی نیو چاوه‌ ره‌شه‌کانیم بینی. له‌په‌ر
وه‌ک ئه‌وه‌ی له‌مه‌وبه‌ر له‌م چرکه‌ساته‌ی ئیستادا ژیايم، هه‌ستیکي سه‌یر
دایگرتم. نه‌ک جاریک، به‌لکو پتر له‌ ده‌ جار ده‌ستم به‌ بیره‌یتانه‌وه‌ی پارچه‌کان
کرد. پیاویکی بالابه‌رز و لاواز پووی خۆی داپۆشی بوو، ئه‌نگوسته‌کانی
داگیرسابوون. ئینجا زانیم که‌ ئه‌م ده‌رویشه‌ی له‌ به‌رانبه‌رم وه‌ستاوه، ده‌بن
هه‌ر ئه‌و پیاوه‌ بیت که‌ به‌رده‌وام له‌ خه‌ونه‌کاندا ده‌مبینی.

زانیم که‌ من هاوه‌له‌که‌ی خۆم دۆزییه‌وه، به‌لام وه‌ک به‌ خه‌یاڵدا هات،
له‌بری ئه‌وه‌ی له‌ خۆشییان بگه‌شتمه‌وه، هه‌ستم به‌ ترسیک کرد.

ئىيلا

نۇرتامبىتون، ۸ى حوزىران ۲۰۰۸

بە كۆمەلە پىرسىياريكى بىي وەلام ئىيلا دەورەدراپوو، تەماشاي كىرد لە نامەكانى نيوان خۆي و عەزىزدا پووبەرووي شتەپەك بوووتەو، بە تايبەتى ئەو راستىيەي كە لەگوينە بە كىردەيى پووبدات. لە ھەموو پوويەكەو تەواو لەيەكتىر جىابوون. لە خۆي دەپىسى ئەو شتە ھاوبەشانەي نيوانيان چىن تا بىنە ھۆي ئەوھى نامە بۆ يەكتىر بنووسن.

عەزىز لە تابلۆيە كى شىوھەكارى دەچوو كە لە چەند پارچەيە كى گەورە پىكھاتبىت. لە ھەر نامەيە كى ئەلىكتىرۆنىي تازەدا كە دەينارد، پارچەيە كى دىكە لە شوينى راستەقىنەي ئەو تابلۆيە دادەنرا. ئىيلا دەيەويست ھەموو تابلۆكە بىينىت، بەلام دەربارەي ئەو پىاوەي كە نامەي لەگەلدا دەگۆرپىيەو، چەند شتىكى ئاشكرا كىرد.

لە تۆمارەكەي عەزىزدا لەسەر ئىننەرنىت، ئىيلا زانىي كە ئەو وىنەگىرىكى پىشەكارە و ھەموو شوينىكى گۆي زەوي دەگەپىت و ئەم گەپانەيشى بەدنىادا ئەوھند لە لا ئاسايى و ئاسانە وەك ئەوھيە لە باخچەي گەپەكەكەي خۆيدا باي بالىك بدات. لە ناخدا خىلەكىيە كى سەرسەختە، ھەموو دنيا دەگەپىت، لە سىبىريا بىت يان لە شەنگەھاي يان لە كەلكەتا، يان لە دارولبەيزا، ئىدى لە ھەر شوينى بارگە بخات، تىيدا ئاسوودەيە. سەفەر دەكات و كۆلەپشتىك و شمشالىكى لە قامىش چىكراو لەگەل خۆي ھەلدەگىت و لەو شوينانە دۆست بۆخۆي پەيدا دەكات كە ئىيلا ناتوانىت لەسەر نەخشەش شوينيان دىارى بكات. تووشى ئەو پاسەوانە مىشكىپووچانەي سنوور دەبىت كە مامەلە كىردن لەگەلئاندا ھەستەمە، بە زەحمەت فىزاي ئەو ولاتانەي دەست دەكەويت كە

حکومه تەکانیان ئاشتیخواز نین، تووشی ئەو نەخۆشییە درمانە دەبیت کە لە ڕینگە ئاوه و دەگوێزێنەوه، لە ئەنجامی خواردنی پیسە و تووشی تیکچوونی کۆئەندامی هەرس دەبیت، تووشی مەترسیی گیرفانبرین دەبیت و دەکەوێتە نێو بازنە کیشەکانی حکومەت و شۆرشگیرەکانەوه. ئیدی شتی نییە ببیتە ڕیگر لە نێوان ئەو و سەفەرکردن بەرەو پۆژەلات و پۆژاوا، بەرەو باکوور و بەرەو باشوور.

ئێلا بەخۆی گوت کە عەزیز تافگەیهکی بەخۆرەمه. بە هەموو هیز و توانایەوه بۆ ئەو شوینانە دەروات کە ئەم ناویتریت پیتی بخاتە سەریان. ئاخر ئێلا پێش ئەوهی بۆ کاریک هەنگاو بنیت، پارا و بە گومانە، کەچی لە سەرەتادا بۆی بەپەرۆشە و دوایی دوودایی و پەژارە داڕێژدەگریت. لێ ئەو هیچ دوودایییەکی نییە. کەسیتی عەزیز لێوانلیوه لە چالاک، بە جۆری بە کەستیکی نمونەیی و پڕ لە خۆشەویستییهکی و ناسرابوو کە هەستەم بوو لە یەک جەستەدا پێکەوه جینگەیان ببیتەوه. چەندین جۆرە شەپقە لە سەر دەکرد و دەیتوانی هەر یەکەیان بە شیۆهیهکی باش لە سەر بکات.

ئێلا خۆی وای دەبینی کە ئاخرهتیک ئازادە و سەر بە پارتی دیموکراسە و جوولەکەیهکی ناوابەستە ئایینە و پووێکخۆریکی بەتەماحە. لەسەر ئەوه مکوورە کە پۆژیک هەموو جۆرە گۆشتیک لە ژەمه خواردنەکانیدا بە لاوه بنیت. وەک چۆن کاروباری مالهەکی ڕیکدەخست، ئاواش شتەکانی بە پوونی بۆ چەند جۆریک پۆلین دەکرد و دنیاکی خۆی بە وردی و ڕیزبەندی ڕیکدەخست. ئیدی ئاوهزی بە دوو لیستی درێژی دژبەیهک کاری دەکرد: ئەو شتانەکی کە خۆشی دەویستن، بەرانبەر ئەو شتانەکی ڕقی لێیان دەبوووه.

هەرچەندە ئێلا ئایینپەرور نەبوو، لێ ناوبەناو چێژی لە جیبەجیکردنی هەندێ سرووتی ئایینی وەردهگرت. پیتی وای بوو کە ئایین کیشەیهکی سەرەکییە و هەر وەک چۆن لە ڕابردوودا دنیاکی مژوول کردبوو، ئەمڕۆش دنیاکی مژوول کردوو. ئاخر ئایینپەرورەکان بەو لووتبەرزیه زۆریان بەو ڕوا خودپەرستییهیانەوه شیواز و کرداری خۆیان لە سەرۆکی هەمانەوه دەبینن، ئەمەش دەماری دەگرت، چونکە ئەو حەوسەلەکی دەمارگیری ئایینی یان

تیره‌گه‌راییی یان هر شتیکی له‌م بابته‌ی نه‌بوو، به‌لام له ناخوه پینی وا بوو که موسلمانان توند‌ره‌وه‌کان له هه‌موویان خراپ‌ترن.

عه‌زیز پیاویکی رۆحانی بوو، ئایین و برۆی به‌راستی وه‌رگرتبوو و له شته‌سیاسیییه سه‌رده‌مییه‌کان خۆی دوور ده‌گرت و (رق‌ی له هیج شتی یان که‌سی نه‌ده‌بووه‌وه. گۆشتخۆریکی به‌هه‌له‌په‌ بوو و ده‌یگوت ناتوانیت قاپی که‌بابی به‌له‌زه‌ت رته‌ بکاته‌وه. له ناوه‌راستی هه‌فتاکاندا خودانه‌ناس بوو ئینجا بوو، به‌موسلمان، هر وه‌ک خۆی به‌لاقرتی‌وه ده‌لیت دوا‌ی که‌ریم عه‌بدولجه‌بار و پیش کاتی ستیفنز. ئیدی له‌وساوه‌ وای لیته‌ات نانی خۆی له‌گه‌ل سه‌دان سو‌فی له ولاتانی جیا و ئایینی جیادا به‌شده‌کرد و ده‌یگوت: (ئه‌وان به‌دریژایی رینگه‌ خوشک و برای ئیمه‌ن).

عه‌زیز پیاویکی موسلمان بوو و توندوتیژی رته‌ ده‌کرده‌وه، بیروبو‌چوونیکی مرو‌فدوستی به‌هیزی هه‌بوو، هه‌روه‌ها برۆی وا بوو که هه‌موو جه‌نگه‌ ئایینییه‌کان له‌گه‌وه‌ردا (کیشه‌ی زمانه‌وانی)ن. ده‌لیت زمان له‌جیاتی ئه‌وه‌ی راستی ئاشکرا بکات، ده‌یشاریته‌وه، له‌به‌ر ئه‌وه‌ خه‌لکی له‌نیو خۆیاندا خراپ له‌یه‌کتر حالی ده‌بن و که‌س ریزی ئه‌وی دیکه‌ ناگریت. ئیدی له‌دنیایه‌کی تژی له‌ وه‌رگیرانی خراپ چاوه‌پوانی هیج سوودیک له‌و که‌سانه‌ش ناگریت که‌ خۆیان بو‌ هر بابته‌یک ته‌رخان ده‌که‌ن، چونکه‌ بو‌ی هه‌یه‌ باشترین قه‌ناعه‌تمان ده‌رهاویشه‌ی به‌حالیوونیکی ساده‌ بیت. به‌گشتی مرو‌ف نابیت له‌ هیج شتی‌کدا توندوتیژ بیت، چونکه‌ بو‌ ئه‌وه‌ی مرو‌ف بژی، گه‌ره‌که به‌رده‌وام ره‌نگه‌کان بگوریت.

عه‌زیز و ئیلا له‌ باری پیشه‌یی و خوازه‌یییه‌وه، هه‌ریه‌که‌یان له‌ ناوچه‌یه‌ک ده‌ژیان، له‌ پووی کاته‌وه‌ جیاوازییان هه‌بوو، کاتیش بو‌ ئه‌و به‌ شیوه‌یه‌کی سه‌ره‌کی، واتا بانه‌روژ. به‌شیکی زۆری له‌ پۆژه‌کانی به‌و ئاره‌زووه‌وه‌ به‌سه‌ر ده‌برد که‌ بو‌ سالی داها‌توو و مانگی داها‌توو و بو‌ سبه‌ینی، به‌لکو‌ بو‌ خوله‌کی داها‌توو‌ش پلان دابنیت. ئیلا ته‌نانه‌ت له‌ شتی تازه‌ی وه‌ک بازارکردن یان کورسییه‌کی شکاو و بو‌ هر ورده‌ شتی پیشه‌خته‌ پلانی داده‌نا و به‌پینی خشته‌ و چه‌ند لیستی‌ک ئه‌و ورده‌ شتانه‌ی جینه‌جی ده‌کرد و جانتاکه‌ی له‌مانه‌ پرکردبوو.

بەلام كات لە دیدگای عەزیزدا لە دەوری ساتەوختی ئیستادا
كۆبوو بوو، ئیدی جگە لەم چركەساتە، لە خەیاڵك پتر نەبوو. ھەر بەوای
ئەمەوہ لەو باوہرەدا بوو كە خۆشەویستی پەيوەندی بە (پلانی سبەینی)وہ،
یان بە (یادەوہریبەکانی دوینی عەلئەدین)وہ نییە، خۆشەویستی تەنھا لیرە
و لە ئیستادا نەبیت، ئیتر نییە. ئەوہ بوو لە یەكی لە نامەکانی پیشوویدا بەم
دەستەواژەییە كۆتایی ھینابوو: "من سۆفیم، مندالکی ئەم چركەساتەئى ئیستام".
ئیلا وەلامی دایەوہ: "لام سەیرە باسی ئەوہ بۆ ژنیک دەكەیت كە زۆر بێر
لە پابردوو دەكاتەوہ و زۆرتیش بێر لە بانەپۆژ دەكاتەوہ، لى بەر
ساتەوختی ئیستا نەكەوتووہ".

عەلائەدین

قۇنيا، ۱۶ كائونى يەكەم ۱۲۴۴

بە رېكەوت كاتى دەرويشەكە رېى لە باوكم گرتبوو، من لەوئى نەبووم. ئەو بوو لەگەل ھەندى برادەردا بۇ راوہئاسك دەرچووبووم و پوژى دوایی گەرامەو، ئەمىستا دیدارى باوكم و شەمسى تەوریزی كەوتبوو سەر ھەموو زارىك. خەلكى دەیانپرسی ئەو دەرويشە كىتە و چۆن دەكرى زانایەكى سەنگىنى ھەك رۆمى ئاوها بايەخى پىتيدات و كار بگاتە ئەوہى بوى دابچەمىتەوہ؟

ھەر لە مندالىمەوہ خەلكىم دەبىنى بەرانبەر باوكم دادەچەمانەوہ، ئەوہم بە خەيالدا نەدەھات كە پوژى دادىت باوكم دەبىنم جگە لە پاشا يان سەدرى ئەعزەم، بۇ يەكىكى تر دادەچەمىتەوہ، بۆيە بە نيوہى ئەوہ باوہرەم نەكرد كە بىستبووم و بىزارىشم دەرنەبرى تا كاتى گەيشتمەوہ مال و كىراى باوہرەم كە نە درۆدەكات و نە زيادوكەمى پتوہدەنیت، لە ھەموو وارىقاتەكە دلىيائى كردم. بەلى، راستە كە دەرويشىك بە ناوى شەمسى تەوریزی لە بەردەم ھەموو خەلكەكە مەيداندارى باوكمى كردوہ، بەلكو ئىستا لە مالى خۆماندا دەژى.

تۆ بلىيت ئەو نەناسە كى بىت وا ئاسمان ھەك تاشەبەردىكى ناديار توورپى داوہتە نيو ژيانمانەوہ؟ لە پەرۆشىي ئەوہى بە چاوى خۆم ببىنم، لە كىرام پرسى: "كەواتە ئەو دەرويشە لە كوئىيە؟".

بیدهنگ به، کیرا به چپه و به نهختی شله ژانه وه وهلامی دایه وه، باوکت و دهر ویشه که له کتیبخانه کهن.

له دووره وه دهنگی ههردووکیان دهگه یشته ئیمه، له گه ل ئه وه شدا ههسته م بوو بزانیان چی ده لئین. رووم کرده کتیبخانه که، به لام کیرا رینی لیگرتم. جارئ پاره وهسته. داوایان کردووه که کهس بیزاریان نه کات.

به دریزایی پوژه که له کتیبخانه که دهر نه چوون، ئیدی بو سبه یینی و دووسبه ییش هه ر دهر نه چوون. ده بی باسی چی بکه ن؟ ئاخو چ شتی که سیکی وهک باوکم و دهر ویشیکی ساده کوبکاته وه؟

ههفته یهک رابرد و ئینجا ههفته یهکی تری به دوا دا هات. هه موو به یانییهک کیرا خواردنی قاوه لئینی دروست ده کرد و ده یخسته سه ر سینیهک و له بهر ده رگای ژووره که یان دایه نه نا. هه ر خواردنیکی خوشیان بو ئاماده کرابا ده میان لی نه ده دا، به یانیان به له ته نانیک و ئیواران به کوپن شیر ی بز ن داده که وتن.

له م ماوه یه دا ترس و دوو دلییهک دایگرتم و هه وسه له م نه ما. به دریزایی پوژ کون و درزی ده رگا که م تا قیکرده وه تا به دزییه وه ته ماشای ناو کتیبخانه که بکه م. گویم به وه نه ده دا گه ر له نا کاو ده رگا که بکه نه وه و ببینن وا گویم هه لخشتووه. ماوه یه کی زور خوم کوور ده کرده وه و هه ولم ده دا بزانه م باسی چی ده که ن، به لام هه موو ئه وه ی که ده مبیست، ته نها چپه چپیکی نزم بوو، زوریشم نه ده یینی، چونکه ژووره که به وای په رده دادراوه کانه وه نیمچه تاریک بوو. که هیچم نه ده یینی و نه ده بیست، جله وم بو ئاوه زم شل ده کرد تا بیده نگیه که پر بکاته وه و ئه و قسه و باسانه هه لبه ستیت که له گوینه له نیویاندا بکری.

جاریکیان کیرا بینیمی وا گویم خستووه ته سه ر ده رگا که، به لام هیچی نه گوت، که چی له من په رو شتر بوو تا بزانیان چی پرووده ات. ئاخو ئافره تان به سه روشت هه ز له خوه له قورتان ده که ن، به لام به پیچه وانه وه، کاتی سولتان وه له دی برام بینیمی وا گوینیان لی راده گرم، نیگایه کی تیژی کردم و له

تو پره بیان ده موچاوی سوور هه لگه را. به تانه وه گوتی: 'مافی ئه وه ت نییه سیخوری به سهر که سانی دیکه وه بکه بیت، به تاییه تی به سهر باو کته وه'.
شانه کانم هه لته کاند و گوتم: 'برام، بروام پی بکه. ئه ی ئه وه نیگه رانت ناکات که باو کمان کاتی خوی له گه ل که سیکی نه ناسدا به سهر بیات؟ ئه وه مانگی زیاتریان پیچوو وه و هه موو ئه م ماوه یه باو کمان خیزانه که ی خوی فهراموش کردوو ه. ئه ی ئه مه ته نگه تاوت ناکات؟'.
'باو کمان فهراموشی نه کردووین، براهه م ئه مه ی گوت و له سهری رویشت، چونکه شه مسی ته وریزی پی وایه که هاوه لیک ی باشی دوزیوه ته وه، جا توش وه ک فه قتییه کی سوخته خانه له جیاتی ئه وه ی وه رس بیت، گهر به راستی خوشت ده وی، گهره که به باو کمان شادمان بیت'.
براکه م ههر ئه وه نده ی لی ده وه شیتته وه که ئه م شتانه بلی. جا له بهر ئه وه ی من له گه ل بوچوونه کانی راهاتبووم، بویه به قسه ره قه کانی ته نگه تاو نه بووم. ئه وه هه میشه ئه وه گه نجه ناسکه بوو که له دل ی خیزانه که و گهره که که دا خو شه ویست بوو، لای باو کمیش کوره ریزلیگیراوه که بوو.
دوای ئه وه ی چل رۆژ به سهر خه لوه ته که ی باو کم و شه مسی ته وریزی له کتیبخانه که دا تپه پی، شتیکی سه یر پرووی دا. ئه وه بوو له ته ک ده رگا که خو م کوو پر کردبووه وه و گویم له بینه نگیه کی زور نا ئاسایی ده گرت، گویم لی بوو له پر ده رویشه که دهنگی بهرز کرده وه.
'ئه وا لیره چل رۆژ به سهر خه لوه ته که ماندا تپه پی و هه موو گفتوگۆیه کمان له سهر ههر ریسایه ک له چل ریساکه ی عه شق کرد. ئه میستا دوای ئه وه ی لیووینه وه، به مه زهنده ی من باشتر وایه بچینه ده ره وه، رهنگه ئه م دیار نه بوونه ت خیزانه که تی ته نگا و کردبیت'.
باو کم به ناقابلییه وه وتی: 'خه مت نه بیت، هاوسه ره که م و کوره کانم له ئاستیکی باشی پیگه یشتندان و له وه تیده گن که رهنگه من حه وه جه ی هه ندی کات بم تا ناوبه ناو لیمان دووربم'.

دهی باشه، من دهربارهی هاوسه رکهت هیچ نازانم، به لام ههردوو کورپه کهت وهک جیاوازیی شهو و پوژ له به کتر جیان، شه مس وه لامی دایه وه، چونکه کورپه گه وره کهت رینچکهی خۆتی گرتووه، به لام کورپه بچوکه کهت، ده ترسم به رینگه به کی تهواو جیاوازا بروت، چونکه دلی پره له بق و ئیره یی.

له توورپه بیان ده موچاوم دایسا. ئاخیر ئیمه به ک قهت به کترمان نه بینیبیت، چون ده توانیت دهربارهی من شتی وا خراب به زاریدا بیت. پیتی وایه که من نایناسم، به لام من باش دهیناسم، دهر ویشه که دوی که می گوتی، ئه و خۆی کوور کردووه تهوه و چنچکانی دانیشتووه و گویی ناو ته دهرگاکه وه و له درزهکانی دهرگاکه وه ته ماشام دهکات و منیش چاودیری ئه و ده که م.

له پر ته زوویه کی سارد به جه سته مدا گه را و مووی سه ر بازووه کانم ره پ بوون. هه ر له خۆوه پالم به دهرگاکه وه ناو چومه ژووره وه. باو کم وهک ئه وهی باوه ر نه کات، چاوهکانی ئه بله ق بوون، به لام زوری نه برد توورپه یی جینگه ی شوکبوونه که ی گرته وه.

عه لئه دین، ئه وه تیکچوویت؟ چون زات ده که ییت ئاوها بیزارمان بکه ییت، باو کم هاواری به سه رمدا کرد.

خۆم له پرسیاره که ی باو کم نه بان کرد و ئاماژه م بق شه مس کرد، به دهنگیکی بهرز وتم: 'بۆچی به که م جار له و ناپرسیت، چون زات دهکات ئاوها باسی من بکات؟'

باو کم هیچی نهوت، وهک ئه وهی باریکی قورس بم به سه ر شانیه وه، ته ماشایه کی کردم و هه ناسه به کی قوولی هه لکیشا.

'باوکه، تکات لیده که م، کیرا بیرت دهکات، ههروه ها فه قینکانتیش. ئاخیر چون ده توانیت بق دهر ویشیکی خراپه کار پشت له خۆشه و یستانت بکه ییت؟'

هەر که ئەم قسانەم کرد، یەكسەر ژێوان بوومهوه، بهلام ئیدی کار لهکار ترازابوو. باوكم به چاویکی یهكجار بینهزارییهوه تییروانیم که لهوهوبه ر قهت ئاوها نه مبینی بوو.

"عه لائهدین، دهی هەر ئیستا برۆ دهرهوه"، باوكم لهسه ری رۆیشت، "برۆ بۆ شوینیکی هیمن و بیر لهوه بکهوه که کردت. تا به قوولی بییری لینه که یتهوه و ههله که ی خۆت ده زانیت، قسه م له گه لدا مه که".
"بهلام، باوکه...".

"برۆ دهرهوه"، باوكم دووباره ی کردهوه و پرووی خۆی لیم وه رگیرا.
به دلێکی برینه داره وه ژووره که م جیهیشت. ناوله په کانم ئاره قه یان کردبوو و ئەژنۆکانم ده له رزین.

له وساته وه زانیم که ژیانمان ئالۆزکاوه و گۆراوه و ئیدی شته کان وه ک جارن نه ماون. له وساوه که پیش ههشت سال دایکم کۆچی دوایی کردبوو، ئەمه دووه م جار بوو ههست بکه م که باوكم وازی لئ هیناوم.

رۆمی

قۇنيا، ۱۸ى كانوونى دووم ۱۲۴۴

بۇ ئەوھى پاستى بېينم، ئاۋەزم والا بگە ھۇ خودای پوخسار پەنھان -
خودا نادياره.

كاتى شەمسى تەوریزی دەربارەى محەمدى پىغەمبەر و بوستامى
سۆفى پرسىياری لىکردم، ھەستم کرد وەك ئەوھى ھەردووگمان لەسەر زەوى
بە تەنيا مابىنەوھ و ھەر ھوت دۆخەكەى پىگەى پاستەقىنە لە بەردەمماندا
والا بووېتت - ھوت پىگە دەبى ھەموو پۆحىك پەنجى بۇ بدات تا دەگاتە
يەكتابى.

دۆخى يەكەم نەفسى فەرماندارى خراپەكاره و لە ھەموو جۆر و
دۆخەكان سەرەتايىتره و لە گەردووندا بەربلاوھ، ئەمەش لە كاتىكدايە كە پۆح
دەكەوېتە داوى ھەولى دنيايىەوھ. زۆرىەى خەلكى لەم دۆخەدا دەمىنەوھ،
پەنجەدەن و ئازاردەكېشن، چونكە سەرقالى خزمەتكردى نەفسى كلۆلى
خۆيانن، بەلام بەرپرسىيارىتتى كلۆلىيە بەردەوامەكەيان دەخەنە ئەستوى
كەسانى دى.

كاتى بىيادەم دەزانىت گەيشتووتە ئەو دۆخى دارووخانى پۆحىيە، ئىدى
بەرەنگارىي نەفس دەكات تا دەگاتە قۇناغى دواى ئەوھ كە پىچەوانەى دۆخى
يەكەمە. ئىدى ئەو مرقۇفەى كە نەفسى خۆى گەياندووتە ئەو دۆخە لەبرى
ئەوھى بەردەوام خراپەكارىيەكە بخاتە ئەستوى ئەوانى تر، ھەندى جار دەگاتە
پەلى لەنىبوردنى نەفس. لىردە نەفس دەبىتە نەفسىكى لۆمەكار و ئاۋھاش
سەفەرەكە بەرەو پاككردنەوھى ناۋەوھ دەست پىدەكات.

له دۆخی سیتیهدا بنیادهم پتر پیدهگات و نهفس بهرهو قوناغی گواستنهوه ههنگاو دهنیت تا ببیتته نهفسیکی سرووشبهخش. مروّف تهنیا لهم دۆخهدا دهتوانیت له واتای راستهقینهی وشهی (ملکهچی) تیگات. بهم ئاوهایه له دۆخی زانیارییه خوداییهکاندا دهست به سوورانهوه دهکات. ئهو کهسهی که دهگاته ئهم قوناغه، دهبیتته خاوهن ئارامی و خوڤاگری و حکمهت و خاکهپایی. دنیای به تازهی و لیوانلیو له سرووش دیتته بهرچاو. ههرچهنده زوربهی ئهوانهی که دهگانه ئهم سیتهم پایهیه، دهیانههوی تییدا بمیننهوه، ئازایهتی لهدهست دهدهن و ئهو ئارهزوهیان نامینیت جیگورکی بکن یان بچنه نیو دۆخهکانی ترهوه، بۆیه ههرچهنده دۆخی سیتهم جوان و پیروز دیاره، کهچی بۆ ئهو کهسهی که چاوی لهوهیه بگاته پلهیهکی بهرزتر، وهک هاوبهش پهیداکردنیک وایه.

بهلام ئهوانهی که دهتوانن بهرهو پیشهوه برۆن، ئیدی دهگانه دۆلی حکمهت و ئاشنای نهفسی دنیا دهن. لیترهده ههستهوهری نهفس لهگهله دۆخی پیشدا جیایه، چونکه بهرهو پلهیهکی بهرزتری وشیاری ههلهدهکشیت. ئهوانهی که دهگانه ئهم دۆخه ئهم خهسیتانهیان تیدایه: بهخشندهیی، خوداناسی، ههستی رهزانهندی، ئیدی سهختی و ئاستهنگهکانی ژیان له ههر پادهیهکدا بن ئهو پیمان قایله. ئینجا دۆلی یهکبوون (یهکیتیوون) دیت. ئهو کهسهی که دهگاته ئهم پایهیه، به ههموو باریکی خودا قایله و گوێ به شته دناییهکان نادات، چونکه گهیشتووته نهفسی رهزانهند.

دۆخی دواي ئهوه نهفسی قایلکه ر دیت. لهم دۆخهدا بنیادهم بۆ مروّقایهتی دهبیتته چرا و وزه به ههموو داواکاریک دهبهخشیت، وهک ماموستایهکی راستهقینه خهلکی فیر دهکات و بیریان پووناک دهکاتهوه. ههندی جار مروّف دهبیتته خاوهن زیده وزهیهکی وا پووبکاته ههر شوینیک دهوسیکی گهوره له ژیانی خهلکدا جیدههیلیت. ههر شتیک بکات له میانهی خزمهتکردنی ئهوانی ترهوه، ئامانجی خزمهتکردنی خودایه.

له کۆتاییدا دۆخی ههوتهم دیت و مروّف دهگاته نهفسی پاکژ و دهبیتته (مروّتیکی کامل و تهواو)، بهلام دهربارهی ئهم دۆخه کهس شتیک ئهوتو نازانیت، تهنانهت ئهو ههنده کهسهی پیشی دهگن، قسهی لهسهه ناکهن.

کورتکردنه وهی ریگه‌ی گه‌یشتن به دۆخه‌کان ئاسانه، لی برینی زه‌حمه‌ته. ئه‌و ئاسته‌نگانه‌ی که به دریژایی ریگه‌ی راسته‌قینه‌که دهرده‌که‌ون، ئه‌وانه‌ن که ده‌سته‌به‌ریک بۆ چوونه‌پیشه‌وه و به‌رده‌وامبوون نییه، ریگه‌کەش هەر له دۆخی یه‌که‌مه‌وه تا دوا دۆخ هیلکی راست نییه و به‌رده‌وام ئه‌گه‌ری ئه‌وه‌ی هه‌یه بکه‌ویت و بۆ دۆخه‌کانی سه‌ره‌تا بگه‌ریتته‌وه، بری جار بۆی هه‌یه که‌وتنه‌خواره‌وه‌که له تروپکی دۆخه‌کانه‌وه به‌ره‌و دۆخی یه‌که‌م بیت. جا به دریژایی ریگه‌که به هۆی ته‌له‌ی زۆره‌وه، سه‌یر نییه که ئه‌و که‌سه نه‌گاته دۆخه‌کو‌تاییه‌کان، ده‌نا له هەر سه‌ده‌یه‌کدا که‌میکی که‌م پیی ده‌گه‌ن.

* * *

شه‌مس که ئه‌م پرسیاره‌ی لیکردم، نیازی به‌راوردکردنی نه‌بوو، به‌لکو ده‌یه‌ویست بزانی‌ت تا چ راده‌یه‌ک ئاماده‌یییم تیدایه به‌ره‌و ئه‌وه بچم که‌سایه‌تی خۆم له خودادا بتوینمه‌وه. له پرسیاره‌ی یه‌که‌میدا پرسیاریکی شاراره هه‌بوو. ئه‌ی وتاربیژی مه‌زن، ئه‌ی دهرباره‌ی خۆت چی؟، پرسیاره‌ی لیکردم، له‌نیو هه‌رحه‌وت دۆخه‌که‌دا، ئه‌میستا تو له کام دۆخدا‌یت، ئایا بویری ئه‌وه‌ت هه‌یه تا کو‌تایی برۆیت؟ پیم بلێ، قه‌باره‌ی ده‌فره‌که‌ت چه‌نده‌؟.

کیرا

قونیا، ۱۸ کانوونی یه که م ۱۲۴۴

بۆ بئ یه غبالیی خۆم، خه مخوردن دادیکم نادات، به لام سه رباری ئه وه
ئاواته خوازبووم شاره زایی زۆرترم ده رباره ی ئه و شتانه هه بیت که
په یوه ندیان به ئابین و میژوو و فه لسه فه وه هه یه، هه روه ها شاره زاییم له سه ر
هه موو ئه و شتانه ی که رۆمی و شه مس به درێژایی شه و و رۆژ باسی
ده که ن. سات له دوای سات ئاره زووی یاخیبوون ده که م له بهر ئه وه ی وه ک
ئافره تیک دروستبووم. که وه ک کچیک له دایک ده بیست، گه ره که فیری
چیشتلینان و شتنی جلی کۆن و پینه کردنی گۆره ویی دپاو و دروستکردنی
سه رتویژ و په نیر و شیردانی مندا ل بیست، هه روه ها هه ندی ئافره ت فیری
هونه ری خۆشه ویستی ده کرین که چۆن وا له خویان بکه ن سه رنجی پیاوان
رابکیشن، به لام هه موو شته که ئه وه یه، که سیک کتیب به ئافره تان نادات تا
چاویان نه کریته وه.

له یه که م سالی ژن و میردایه تیماندا، ئه وه نده ی بۆم ریکه وتبا، ده خزامه
نیو کتیبخانه که ی رۆمییه وه و له ناوه راستی ئه و کتیبانه داده نیستم که زۆر
خۆشی ده ویستن، ئه و تۆزه ی که له سه ریان نیشتبوو، ئه و بۆنه که لمه خاوییه ی
که لپیان ده هات، هه لمده مژی و له خۆم ده پرسی ئاخۆ ئه و مه ته لانه چین که له
دووتویناندا هه شاریان داوه. ده مزانی رۆمی چه ند عاشقی ئه و کتیبانه یه که
زۆر به یان له به هادینی باوکی کۆچکردوویه وه بۆی ماونه ته وه. له نیو ئه م
کتیبانه دا عاشقی کتیبی (زانباریه کان - ئینسکلۆپیدیا) بوو. چه ندین شه و تا
به ره به یان به دیاربیانه وه شه و بیداری ده کرد و ده یخویندنه وه. پیم وا بوو که
هه مووی له بهر کردووه.

رۆمى دەيگوت: "كتىبه كانى باوكم به هيچ شتى ناگورمه وه، تەنانەت گەر چەندىن كىسە زىرىشم بەدەنى. ھەر كىتیبك لەم كىتیبانە كولتورىكى بەنرخە و پىشووئانم بۆيان جىھىشتووم، لە باوكمە وه بۆم ماونەتە وه و منىش بۆ مندالەكانم جىيان دەھيتم."

دەمزانى كە كىتیبەكانى بۆ ئەو چى دەگەيەنن. لەسالى يەكەمى ژن و مێردايەتيماندا، رۆژىكيان بە تەنيا لە ماله وه بووم و بە خەيالمدات ھات كە كىتیبخانەكە پاكبەمە وه. ھەموو كىتیبەكانم لەسەر رەفەكان داگرت و بەرگەكانيانم بە پارچە مەخمەلىكى بەگوللا و تەركراو پاككردە وه. دانىشتوانە خۆجىبىيەكان لەو باوهرەدان كە جنۆكەيەكى بچووك ھەيە ناوى (كىپەك) و چىژ لە لەناوبردى كىتب وەر دەگرىت. جا بۆ ئەو ھى رىگەى ئەو كارەى لى بگىرى، دەستەواژەيەكى ئاگاداركردەنە ويان لەسەر ھەر كىتیبك دەنووسى: "ھى كىپەك راوھستە، لەم كىتیبە دورە وه كە وه". ئاخىر چۆن بزائم كىپەك تاقە كەس نەبوو كە دەبوو لە كىتیبەكانى شووھەكەم دور بگەويتە وه، بەلكو دەبى منىش دور بگەومە وه.

لە عەسرى ئەو رۆژەدا، تۆزى سەر ھەموو كىتیبەكانى ناو كىتیبخانەكەم تەكاند و پاكم كردنە وه. من خەرىكى ئەو بووم، دەستم بە خويندەنە وهى كىبى (ژياندەنە وهى زانستە ئابىيىيەكان) ى غەزالى كرد. كاتى لە پشتمە وه دەنگىكى وشكم ژنەوت و زانيم كە ماوھەيەكى زۆرم بە خويندەنە وه بەسەر بردووه. "كىرا، ئەو خەرىكى چىيەت؟"

ئەو رۆمى بوو، يان يەكىكى دىكە بوو لە شىئەى ئەو - رىتمى دەنگى زۆر توورە و يەكلاكرە وه بوو. لە ماوھى ھەشت سالى* ژن و مێردايەتيماندا ئەو يەكەم جار بوو بەو شىئەزە قسەم لەگەلدا بكات. (پاكيان دەكەمە وه)، بە دەنگىكى نزم وەلامم دايە وه، (ويستم دلت خۆش بكەم).

* پىچم وايە رۆماننووس لىرەدا لە روى كاتە وه تووشى غافلپونىك بووه، چونكە كاتى كىرا چووھتە ناو كىتیبخانەكە وه دەلەيت (رۆژىكيان لە سالى يەكەمى ژن و مێردايەتيماندا)، كەچى ھىشتا ھەر لەناو كىتیبخانەكەيە و دەلەيت (لە ماوھى ھەشت سالى ژن و مێردايەتيماندا). و. كورى.

پۆمی وهلامی دایهوه: لهوه تێدهگه، بهلام تکایه جارێکی تر دهست له کتێبهکانم مهده. له راستیدا پێم باشه به هیچ جورێ نهیهیته ناو ئهم ژوررهوه.

لهو پۆژه بهدواوه تهنانهت گهر کهسێش له مال نهبوایه، نهدهچوومه ناو کتێبخانهکهوه. ئیدی تیگهیشتم و بهوه قایل بووم که دنیای کتیب نه بۆ من بووه و نه بۆ منیش دهبیته.

بهلام که شهمسی تهوریزی بۆ مالمان هات و لهگهڵ میژدهکهمدا ماوهی چل پۆژ له کتێبخانهکهدا کهوته خهلهوتهوه، ههستم به رقیق کرد که له دلمدا پهنگی دهخواردهوه. برینیک بوو نهمدهزانی ئاوها خوینی لێ دهتکتیهوه.

کیمیا

قونیا، ۲۰ی کانوونی یه که م ۱۲۴۴

باوک و دایکی راسته قینه م له و جوره که سانه ن که له کارکردندا زور
خویان ده پره نجین و زوو پیرده بن. ئاخر من له خیزانئیکی جوتیاری ساده، له
یه کی له دهشتاییه کانی چیاکانی تۆرۆس له دایک بووم. له ته مهنی دوانزه
سالیمدا رۆمی هه لیگرتمه وه. له خانوویه کی بچووکدا ده ژیاين و من و
خوشکه که م پیکه وه له گه ل تارمایی برا مردووه کانمان له ژووریکدا بووین. ئه و
پینچ منداله ی که هه موویان به وای نه خوشیی سووکه وه مردن، له ماله که دا من
تاقه که سیک بووم که ده متوانی تارماییه کانیا ن ببینم. هه ر کاتئ باسی ئه وه م
کردبا که رۆحه کان چی ده که ن، خوشکه که م و دایک ده ترسان و ده گریان.
هه ولم ده دا وایان لئ بکه م له هیچ نه ترستین و خه م نه خون، به لام
بیسوود بوو. ئاخر هیچ شتی ده رنه ده که وت که په یوه ندی به
برامردووه کانمه وه هه بیته و مایه ی ترس و په ژاره بیته، لئ نه متوانی برۆا به
خیزانه که م بهیتم.

رۆژیکیان خودا په رستیک به دنیه که ماندا تیپه ری، که باوکم بینبووی
ماندووه، فه رمووی لئ کردبوو تا شه و له مالمان بمینیتته وه. ئه و ئیواره یه
هه موومان به ده وری کوانووه که دا کۆبوو بووینه وه و په نیری بزیمان ده برژاند،
خودا په رسته که هه ندئ چیرۆکی شوینانی دووری بۆ گێزاینه وه. له و کاته دا که
چیرۆکه کانی بۆ ده گێزاینه وه، چاوه کانم لیک نا و له گه لیدا به ره و بیابانی
عه ره بی و هه واری په وه نده کان له باکووری ئه فریقا و بۆ ئه و ده ریایه ی که
ئاوه که ی له هه موو ئاوه کان شینتره و پنی ده لین ده ریای سپیی ناوین،
سه فه رم کرد. له که ناره که یدا گوێچکه ماسییه کی گه وره و درزبردووم

دۆزییه‌وه و خستمه گیرفانمه‌وه. خۆم هه‌لده‌نا که ده‌توانم له‌مسهری که‌ناره‌که‌یه‌وه تا ئه‌وسهری که‌ناره‌که‌ی بپۆم، لێ له‌نیوه‌ی رینگه‌ بۆنیکه‌ تیز و بۆگه‌ن رایگرتم.

که‌ چاوه‌کانم کرده‌وه، خۆم بینه‌ی له‌سه‌ر زه‌ویه‌که‌ پراکشاووم و ئه‌وانه‌ی ناو ماله‌که‌ به‌ په‌ژاره‌وه‌ ده‌وریان دا‌بووم. دایکم به‌ ده‌ستیکه‌ سه‌رمی گرتبوو و نیوسه‌لک پیازیش به‌ ده‌سته‌که‌ی دیکه‌یه‌وه‌ بوو تا بۆنی بکه‌م.

'هاته‌وه‌ هۆش خۆی، خوشکه‌که‌م به‌ده‌م قسه‌کردنه‌وه‌ چه‌پله‌ی لیده‌دا. 'سوپاس بۆ خودا، دایکم به‌ده‌م قسه‌وه‌ هه‌ناسه‌ی هه‌لده‌کیتشا، ئینجا ئاو‌ری له‌ خودا‌په‌رسته‌که‌ دایه‌وه‌ و به‌ده‌م پوونکردنه‌وه‌ وتی: 'کیمیا هه‌ر له‌وساوه‌ که‌ کیزۆله‌یه‌کی بچووک بوو نۆره‌فتیه‌کی له‌گه‌لدا بوو.

به‌یانی خودا‌په‌رسته‌که‌ بۆ میوانداریه‌که‌مان سوپاسی کردین و دو‌عا‌خو‌ازی لیکردین، به‌لام پێش ئه‌وه‌ی بپوات به‌ باوکمی وت: 'کیمیای کچت مندالیکه‌ ئاسایی نییه‌ و کچیکه‌ به‌هره‌داره‌، جینگه‌ی داخه‌ گه‌ر پێزی ئه‌م به‌هره‌یه‌ی نه‌گیرئ. پتویسته‌ بیخه‌یته‌ به‌ر خویندن.

'گه‌ر کچ فیری خویندن بیت، چ سوودیکه‌ هه‌یه‌؟، دایکم هاواری لێ به‌رزبووه‌وه‌، 'شتی وات له‌ کوئ بیستوه‌؟ گه‌ره‌که‌ تا شوو‌ده‌کات لای خۆم بمینیتسه‌وه‌ و له‌ فه‌رش‌چیندا یارمه‌تیم بدات. وه‌ک ده‌زانیت فه‌رش‌چنیکه‌ ده‌ست‌ه‌نگینه‌.

خودا‌په‌رسته‌که‌ به‌بێ دوودلی وه‌لامی دایه‌وه‌: 'په‌نگه‌ پۆژی بیت بیته‌ زانایه‌کی ناو‌دار. ئاشکرایه‌ خودا پشته‌ی له‌ کچه‌که‌ت نه‌کردوه‌ له‌به‌ر ئه‌وه‌ی کچه‌، بۆیه‌ چه‌ندین به‌هره‌ی پێ به‌خشیوه‌، ئینجا له‌ دایکم پرسی: 'تایا تو بۆت هه‌یه‌ له‌ خودا زۆرت‌ر بزانیته‌؟ گه‌ر سوخته‌خانه‌ش لێره‌ نه‌بیت، بینیره‌ لای یه‌کن له‌ زاناکان تا ئه‌و زانیاریه‌ وه‌ر‌بگیریت که‌ شایسته‌یه‌تی.

دایکم سه‌ری با‌دا، به‌لام بینیم باوکم بۆ‌چوونی جیا‌بوو، چونکه‌ ده‌م‌زانی چه‌ند فیربوون و زانیاری خۆش ده‌وی و پێزی تواناکانی من ده‌گریت، هه‌ر له‌به‌ر ئه‌وه‌ پێم سه‌یر نه‌بوو که‌ گویم لێ بوو لێی ده‌پرسیت: 'ئیمه‌ هه‌چ زانایه‌ک ناتاسین. ناخ‌ر چون بتوانم یه‌ک‌یکه‌ ئاوا ب‌دۆزمه‌وه‌؟.

خودپا پرسته که ناوی زانایه کی هینا که رهوتی ژیانمی گۆری، وتی: من زانایه کی پایه بهرز له قونیا ده ناسم و ناوی مه ولانا جه لاله دینی پۆمییه، پیم وایه بۆ فیرکردنی کچیکی وهک کیمیا، خوشحال ده بیت. بۆ لای ئه و بیبه و په شیمان نابیته وه.

که خواپه پرسته که پۆیشت، دایکم دهسته کانی بهرز کرده وه و گوتی: من دوو گیانم، هاکا ماله که مان ده میکی دیکه ی بۆ زیاد بوو، تا خواردنی بۆ پهیدا بکری. ئاخر من پۆیستیم به یارمه تییه. کچان پۆیستیان به کتیب نییه، به لکو پۆیستیان به فیربوونی کاروباری مال و سه ره پرشتیکردنی منداله.

حه زم ده کرد ناقایلییه که ی دایکم به وای شتی دیکه وه بوایه. گه ر وتبای بهرگه ی ئه وه ناگریت به ئیره تیش بیت بمبه خشیته خیزانیکه تر و منی له ده ست بچم، له گوین بوو که بمینمه وه، به لام شتیکی ئاوه ای نه گوت، که چی باوکم پنی وا بوو که خواپه پرسته که راست ده کات.

دوای ماوه یه ک من و باوکم بۆ قونیا سه فه رمان کرد. له ده ره وه ی ئه و سوخته خانه یه ی که پۆمی وانه ی تیدا ده وته وه، چاوه پیمان کرد. کاتی هاته ده ره وه، شه رمم کرد سه ره هه لبیرم و ته ماشای بکه م، بۆیه چاوم بریبه هه ردوو ده ستی. ئه نگوسته کانی دریژ و خالخالوی بوون و پتر له ئه نگوستی پیشه کاریک ده چوون، نه ک هی زانایه ک. باوکم به ره و لای ئه و پالی نام .

“کچه که م به ره یه کی باشی هیه، به لام خۆم پیاویکی ئاسایم و ژنه که میش هه ر وایه. پیمان وتین که تو له ناوچه که دا زاناترین پیاوی. ئایا ده ته وئ فیری بکه یته؟”

بی ئه وه ی ته ماشای ده موچاوی بکه م، هه ستم کرد که پۆمی به داواکه ی باوکم سه ری سوپنه ما، بیگومان ئه و له گه ل ئه و جوړه داواکاریانه دا راهاتبوو. له کاتیکدا ئه و و باوکم مژوولی قسه کردن بوون، به ره و گۆره پانه که پۆیشتم. ئه وه بوو ژماره یه ک کورم بینی و هیه کچیک نه که وته بهرچاوم. کاتی گه پامه وه سه رم سوپما که کچیکی جحیلیم بینی به ته نیا لای لیژاییه که وه ستابوو. ده موچاوه خره که ی مینا به ردی مه رمه ر هیمن و سپی بوو. ده ستم لی هه لته کاند، دیاربوو به بینیم سه ری سوپما، لی دوای که مه کی دوودلی، ئه ویش ده ستی بۆ هه لته کاند.

لئی پرسیم: 'کچھ گنجهه که سلاو، ئایا دهتوانیت بمیینیت؟'.
که سهرم بؤی لهقاند، زهردهی هاتی و دهستهکانی پئیکا دا و گوتی: 'ئمه زۆر نایابه، جگه له تو، ئمه له توانای کسی تر دا نییه'.
بهروه لای رۆمی و باوكم رۆیشنتین، پیم وا بوو ئهوان هر که ئه و ئافرهته بیینن، واز له قسهکردن دینن، لی ئه و راستی دهکرد، نه یانتوانی بیینن. رۆمی گوتی: 'کیمیا وهره. باوکت پئی وتم که تو حهزت له خویندنه. پیم بلی، حهز له چ جۆره کتیییک دهکهیت؟'.
بههستهه تفهکهه بۆ قووت درا و نه متوانی وهلامی بدهمه وه. ئاخیر دهسته وسان بووم، دیار بوو باوكم بیزای دایگرتبوو، گوتی: 'نازیم وهره'.
ویستم وهلامیکی گونجاو بدهمه وه، وهلامیک مایه ی شانازی باوكم بیت. له گهرمه ی پهژاره که مدها ته نیا دهنگیک که له زارمه وه سه ری کرد، هه ناسه یه کی نا ئومیدانه بوو.
گهر ئه م ئافره ته نه هاتایه ته نیوانه وه، له گوین بوو له گهل باوكمدا به دهستی خالییه وه بۆ گونده که مان بگه ریمه وه. ژنه که دهستی گرتم و گوتی: 'ده ی پئی بلی له وانه کانی ئه ودا حهزت له چیه. دلنیات ده که م هه موو شتی به دلی تو ده بیت'.
که هه ستم کرد له دۆخیکی باشتر دام، به روه رۆمی ئاوړم دایه وه و وتم: 'ئه ی مه ولانا، شانازی ده که م که له بهر دهستی تودا فیتری قورئان خویندن بيم. ئاماده م له خویندنه که دا هه ولبده م'.
ده موچاوی رۆمی گه شایه وه و گوتی: 'ئمه نایابه، لی وهک ئه وه ی هه ندی شتی خراپی بیر که تیبته وه، گوتی: 'به لام تو کچیت، ته نانه ت گهر خویندت و قوناغیکی باشیشت بری، ئه وه نده نابات شووده که ییت و مندالت ده بیت. ئه وسا هیه سوودیک له و سالانی خویندنه نایینیت'.
نه مزانی چی بلیم، هه ستم کرد که من کچیکی به دبه ختم، به لکو گونا هیشم. دیار بوو باوكمیش نیگه رانه و خه ریکبوو له پیتلاوه که ی ده گه را. جاریکی تر ژنه جحیله که به هانامه وه هات و گوتی: 'پئی بلی که ژنه که ی حهزی ده کرد کچیکی بیت، ئیستا خو شحال ده بیت بیینیت وا ئه و خه ریکه کچیکی تر فیتره خویندن ده کات'.

که په یامه که م پتی گه یاند، پړومی پیکه نی و گوتی: 'وا دیاره که تۆ سهردانی مالکه کی منت کردووه و قسه ت له گه ل هاوسه ره که مدا کردووه، به لام با دلنیات بکه مه وه کتیرا ده ست له کاروباری وانه وتنه وه ی من وهرنادات.' وتم: 'من دهر باره ی گه وهر قسه م ده کرد، ناوه که یم به باشی گۆکرد، دایکی هردوو کورپه که ت.'

پوخساری پړومی زهرده لگه را و به وشکی گوتی: 'کیزوله که م، گه وهر مردووه. تۆ دهر باره ی هاوسه ره کۆچ کردووه که م چی ده زانیت؟ ئەمه له گالته یه کی توورپه هات زیاتر نییه.'

باوکم هاته نیوانه وه و گوتی: 'ئهی مه ولانا، دلنیام که ئەو مه به ستیکی خراپی نییه. ده توانم دلنیات بکه مه وه کیمیا کچیکی په روش و کارایه و زور پیزی ئەوانه ده گریت که له خۆی گه وره ترن'

زانیم که ده بیت راستییه که بلیم، بویه وتم: 'هاوسه ره کۆچ کردووه که ت لیره یه. ئەوه تا ده ستی گرتووم و هانم ده دات قسه بکه م. چاوه کانی مه پین، خالی جوان به ده موچاوییه وه یه، عه بایه کی زهردی دریزی له به ره...'

وه ستام و سه رنجم دا وا ئافره ته گه نجه که ئاماژه بو نه عله کانی ده کات، وتم: 'ئهو داوام لیده کات که باسی نه عله کانیت بو بکه م. جووته نه علیکی ئاوریشمن، په نگیان پرته قالیه کی دره وشاوه یه و به ورده گولی سوور نه خشینراون و یه کجار جوانن.'

پړومی وتی: 'له دیمه شق بۆم هینان، چاوه کانی فرمیسیان تیزا خویشی ده ویستن.'

مه ولانا بیده نگ بوو و پرسی خوراند، سیمای په روشی گرژیوو، به لام که دووباره ده ستی به قسه کرده وه، ده نگی ناسک و دوستانه بوو و هیچ ده ویستی خه می پیوه دیار نه بوو.

'ئیستا تیگه یستم بۆچی ده لین کچه که ت به هره داره، پړومی به باوکمی وت، 'با بۆ مالکه کی من بپوین و له باره ی ئاینده یه وه قسه بکه ین و نانی شینوایش بخوین. من دلنیام که ده بیته فه قنیه کی لیها توو و له کورپه کان زور باشتر ده بیت.'

ئىنجا رۆمى ئاۋرى لى دامەۋە و لىتى پرسىم: ئايا ئەمە بە گەۋھەر رادەگە يەنە نىت؟

وتم: ئەي مەۋلانا، پىۋىست بەۋە ناكات، چونكە ئەو خۆى گۆنى لىت بوۋ، لەسەرى رۆيشتىم، ۋا ئەو دەلىت دەبى ئىستا بىرۋات، ئاخىر ئەو بەردەۋام چاۋى خۆشەۋىستى لەسەرتە.

رۆمى زەردەخەنە يەكى گەرم گرتى و باۋكمىش زەردەى هاتى. ئىستا بە پىچەۋانەى پىشتىر ئاسۋودەىى بالى كىشا. لەو ساتەدا زانىم كە ئەم دىدارەم لەگەل رۆمىدا ئەنجامىكى دوورمەۋداى دەبىت.

قەت پەيۋەندىيەكى پتەوم لەگەل دايكىمدا نەبوۋ، لى ۋەك ئەۋەى قەرەبوۋى دوورىى دايكم بۆ بىكرىتەۋە، خودا دوو باۋكى پىبەخشىم، باۋكى راستەقىنەى خۆم و ئەو باۋكەى كە ھەلىگىرتەۋە.

بەم ئاۋھايە بەر لە ھەشت سال گەيشتە مالى رۆمى، كچۆلە يەكى شەرمىن و پەرۋشى زانىارى.

كىرا ئافرەتىك بوۋ لە دايكم زىاتىر خۆشەۋىستى و سۆزى پىبەخشىم. ھەردوۋ كۆرەكەى رۆمى رۋوخۋش بوۋن، بە تايبەتى كۆرە گەرەكەى دۋاى ماۋەيەك ۋاى لىنھات بوۋ بە براگەۋرەم.

لە ئەنجامدا قسەى خواپەرستەكە ھاتە دى. ھەرچەندە باۋك و خوشك و براكانم لەدەست دابوۋن، لى بۆ چركەساتىك لەۋە ژىۋان و خەمبار نەبوۋم كە بۆ قۇنيا ھاتم و لەنىۋو خىزانەكەى رۆمى گىرسامەۋە. ئىدى رۆژانىكى زۆر خۆشم لەژىر مىچى ئەم مالاەدا بەسەربىرد.

تا ھاتنى شەمسى تەۋرىزى دۆخەكە بەم شىۋەيە مايەۋە، ھاتنى ئەو ھەموو شتىكى گۆرى.

ئىيلا

نۆرتامبىتون، ۹ى حوزيران ۲۰۰۸

بەھواي ئەۋەي ئىيلا قەت چىڭزى ۋەرنەدەگرت كە لەگەل خۇيدا بگەۋىتە خەلۋەتەۋە، لە دوايىشدا بۆي دەرگەوت كە خۇي ئەۋەي ۋىستوۋە. خەرىكى دوا پىداچوونەۋەي ئەۋ راپۇرتە بوو كە دەربارەي رۇمانى (كفرى شىرىن) نووسى بووي. ئەۋە بوو داۋاي لە مىشىل كىرد كە ھەفتەيەكى تر لەسەرى بوەستىت، لە كاتىكدا دەيتوانى كارەكەي زووتر تەۋاوبكات، لى نەيدەۋىست ئەۋە بكات. ئەم كارە بيانوۋيەكى بۆ دروست كىرد تا پرسوراپەك لەگەل ئاۋەزى خۇي بكات و خۇي لە ئەرگەكانى ژن و مىردايەتى و خىزانەكەي بدزىتەۋە كە دەمى بوو چاۋەپنى ئەمەي دەكرد. بۆ يەكەم جار بوو لەم ھەفتەيەدا بۆ يانەي چىشتىلتان نەچو، چونكە ھەستى نەدەكرد لەگەل پانزە ژندا كە ھەموويان دۇخى ژيانىان ۋەك يەكە، ئارەزووي لە چىشتىلتان و چەنەبازىي ھەبىت، ھاوكات دۇنيا نەبوو كە چۆن مامەلە لەگەل ژيانى خۇيدا بكات. ئىدى پەيوەندى پىۋەكردن و ئاگادارىكردنەۋە كە تاى لىيە.

ئىيلا زۆر بە نەينى نامەي لەگەل عەزىزدا دەگۆرپىيەۋە. عەزىز نەيدەزانى كە ئەۋ ھەر رۇمانەكەي ناخوئىتەۋە، بەلكو راپۇرتىشى لەسەر دەنووسىت، پەخشكارە ئەدەبىيەكەش نەيدەزانى ئەۋ دۇدارى لەگەل نووسەرى ئەۋ رۇمانەدا دەكات كە راسپىزراۋە بىخوئىتەۋە و بۆچوونى خۇي لەسەر دەربىرپىت، ھەرۋەھا مندالەكانى و مىردەكەي دەربارەي بابەتى رۇمانەكە و نووسەرى رۇمانەكە و ئەۋ نامانەي كە دەينووسىن، ھىچيان نەدەزانى. ئىيلا لە ماۋەي چەند ھەفتەيەكدا لە ژنىكەۋە كە ژيانى ۋەك مندالىكى تازە لەدايكبوو بىگەرد بوو، گۆرا و بوو بە ژنىكى پىر لە پىچوپەنا و لەنىۋ نەينى و درۇدا

گیتنگلی دەدا. ئەو ەوی لەم گۆرانیەدا تووشی سەرسوڕمانیکی زۆری کردبوو، ئەو ەبوو ەستی بە هیچ بێزارییەک نەدەکرد. وەک یەکی پەفتاری دەکرد کە بە دانیایی و ئارامییەو ە چاوەرێتی شتیکی گرینگ بێت. ئەم پێشبینییە نادروستی بەشینک بوو لە ئەفسوونی مگیزە تازەکەیی کە سەرباری ەموو نەینییەکان، بە لایەو ە دلگیر بوو.

شەتەکە ەەر بە گۆرینەو ەیی نامەیی ئەلیکترۆنیییەو ە نەو ەستا، ەەرچەندە ئیلا لە نامەنووسیندا دەستپێشخەر بوو، لەگەل پێنج سەعات جیاوازی کاتی نیوانیان، ئەمیتسا وایان لێ ەاتبوو پۆژانە بە تەلیفۆن قسەیان لەگەل یەکدا دەکرد. ەزیز پێی گوت کە دەنگی نەرم و ناسکە. کە پێکەنی، پێکەنینهکەیی بە جۆری ەاتە بەرگویی لە خوڕەیی ئاوی جۆگەلە دەچوو و وەک ئەو ەیی پێی وا بێت کە دەبێ زۆرتر پێکەنیت، نەختی ەناسەبەرکێ دەکەوتە نیو پێکەنینهکەییو ە. پێکەنینی ئافرەتیک بوو کە قەت فیزی ئەو پێسایانە نەبووبوو چون خەلکی تر لە پێکەنیندا پەیرەو ە دەکەن.

"خۆت بدە دەم شەپۆلەو ە با لەگەل خۆیدا ببتات، وتی: 'وا لە خۆت بکە لەگەل شەپۆلدا ەلبقولتیت'."

بەلام ەلقولینەکانی دەورووبەری جیگیر نەبوون، چەند شتیکی پێگری بوون و لە مالهکەیی خۆیدا پوویمان دەدا. ئافی خەریک بوو وانەیی تایبەتی وەردەگرت، ئۆرلی سەردانی پاپوژکاریکی پزیشکی دەکرد، تا چارەسەری ئەو ئازارە بکات کە لە دوای خواری تووشی شلەژان دەبوو. ئەم بەیانییە نیو کولێرە بە ەیلکەیی خوارد -چەند مانگیکی بوو یەکەم جار بوو ژەمی قورس بخوات- ئەو ەبوو یەکسەر پرسپاری ژمارەیی ئەو کالۆرییی کرد کە تێیدا، سەیر لەو ەدا بوو کە ەستی بە ەلەکەیی خۆی نەکرد و خۆیشی بەو ە سزا نەدا کە ئەو ەیی خواردوویەتی ەلی بەینیتەو ە. ەەر لەم کاتەدا جانیت رایگەیاندا کە لەگەل سکۆتدا جیابوو ەتەو ە، بەمەش بۆمبیککی تەقاندەو ە، لەبەر ئەو ەیی ەریەکەیان پێویستی بە کەشیککی تایبەت بە خۆی ەیی، ەیح شتیکی پوون نەکردەو ە. ئیلا پرسپی ئاخۆ وشەیی (کەش) ەیمایە بۆ ەشقیکی نوێ، لەبەر ئەو ەیی لە بەردەم ەریەکە لە جانیت و سکۆتدا ەیشتا کاتیکی زۆر ەیی تا کەسینکی دی بدۆزەو ە.

ئەو پەيوەندىيە مەروپىيانەي كە خىرا دەست پىدەكەن و ھەلدەو ھەشەنەو، لە ھەموو كاتىك زياتر ئىلاي دىن كەردبوو، لەگەل ئەو ھەشدا ھەولى دەدا بۆچوونى خۆي بەسەر ئەوانى تردا نەسەپىننيت. ئەو ھەي لە نامەكانى نىوان خۆي و ەزىز فىرى بووبوو، ئەو ھەبو ھىمنى و ھاوسەنگى خۆي بپارىزىت، لى لەگەل مندالەكانىدا كىشەي زىادى كەردبوو. كە وازى لەو ھىنا بەدواياندا پابكات، ئىنجا ئەوان لىي ھەلنەدەھاتن. شتەكان خەرىكبوون بە ئاسانى بە دلى ئەو بەرپۆھ دەچوون، نەك وەك جارەن كە ھەولى دەدا لىبراوانە يارمەتیدەر بىت.

وا دىتە بەرچا و كە ئەو بۆ گەيشتن بەم ئامانجە ھىشتا شتىكى ئەوتۆي نەكەردوو. لەجىياتى ئەو ھەي وا بىر بكاتەو ھەولى ئەو لە مالەكەدا جۆرىكە لە ماددەي پىوھلكاندن و بووھتە چەقى پىكەو ھەزىيانىكى نەپىنى ئەوتۆ وا دەزانىت پىكەو ھەنوساون، لى ئىستا بووھتە تەماشاكەرىكى بىدەنگ. دەستى بە چاودىرىكەردنى پووداوەكان كەرد كە تا دەھات پۆژبەرۆژ لە بەردەمىدا ئاشكرا دەبوون، ئەمەيشى وەك پىوئىستبوونىك يان خوئىساردى و گوئىنەدانىك نەدەكەرد، بەلكو بە بابەتییانە و نەپنى چاودىرى دەكەردن. ئىدى گەيشتوو ھەولى بپروايەي كە ئەوىك بەو قايل بىت، ئىدى پىوئىست ناكات ھەست بە شلەژان بكات و دەرھەق بەو شتانەي دەسلەتەي بەسەرياندا ناشكىت، فشار بخاتە سەر خۆي. بەم جۆرە خۆدىكى تر لە ناخىدا سەرى ھەلدا، خۆدىكى ھۆشمەندتر و ھىمتر و ھەستەو ھەرتەر.

"پەگەزى پىنجەم"، لەو پۆژەدا چەند جارئ لەبەر خۆو ھەورى كەرد، بە بۆشايى قايل بە.

زۆرى نەخايند مەردەكەي سەرنجى دا كە لە رەوتارىدا شتىكى نامۆ پەيدا بوو، شتىك لە ئىلاي پاستەقینەدا نەبوو. ئاخۆ ھۆپەكەي ئەو ھەبوو كە ھەزى دەكەرد كاتىكى زۆرتەرى لەگەلدا بەسەر ببات؟ چونكە لەم پۆژانەدا زوو بۆ مال دەگەراپەو، ئەمەش واى لە ئىلا كەرد گومانى ئەو بكات، كە ماو ھەكە چاوى بە ژنى دىكە ناكەوئىت.

"خۆشەوئىستم، ئايا تۆ باشىت؟"، دەفقىد چەندىن جار لى پەرسى.

"وەك چۆن باران باشە، منىش ئاوا باشم"، ھەموو جارئ بە زەردەخەنەو ھەلامى دەداپەو. وا دىاربوو ئەو پەنابردنەي بۆ كەشكى ھىمن

و تایبەت بە خۆی ئەو رەفتارە سەنگینەى لى دامالى بوو که سالانیک بوو له پشت ژن و میردایەتییه که یانەو بە هیمنی خۆی مەلاس دابوو، لى ئەمیتستا دوای ئەو هی بیانگ و لافلیدانەکانیان نەما، ئیدی دەبیینی خەوش و هەلەکانیان رووتبوونەتەو. ئیتر وازی له نواندن هینا و ئەو هەستەى لا پەیدا بوو که دەیفید وا خەریکه شتیک بکات.

له کاتی قاوالتی و شیودا بە دەنگی دوو کەسى پیگەیشتوو و سەنگین دەربارەى رووداوی رۆژەکه قسەیان دەکرد، هەر وها له سەر راپۆرتی داهاى سالانەى و بەرهینانەکانیان له بازاری پارەگۆرپینەو گەتوگۆیان دەکرد، ئینجا بیدەنگ دەبوون و بە ئاشکرا دەیانزانى که ئیدی شتیکی ئەوتویان پى نییه قسەى له بارەو بەکن، چونکه ئیدی شتەکه وەکو جارن نەماوو.

هەندى جار دەبیینی میردەکهى بە دیقەتەو تەماشای دەکات و چاوەرپێه که شتى بلێ، هەر شتى. ئیلا هەستى دەکرد گەر له بارەى پەيوەندییه سۆزداریه کانیه وە پرسىاری لى بکات، ئەوا بە خۆشحالیه وە دانى پىدا دەنیت.

له رابردودا بۆ ئەو هی راپۆرتی ژن و میردایەتییه که یان نەهەژیت، وەک ئەو هی هەر نەشزانیت ئەو له دەرەو هی مال چى دەکات، خۆی بە بیتاگا پىشان دەدا، لى ئەمیتستا وازی لهو رەفتاری نواندنه هینابوو. ئەو بوو پىشانی دا که ئەو هەموو شتى دەزانیت، بەلام گویى پى نادات. هەر ئەم خۆکړکردنهى بوو که شوو کهى ترساندبوو، هەرچەندە ئیلا دەیتوانى شتەکهى تیبکه یەنیت، بەلام له ناخو وە خۆیشى دەترساند.

خۆ ئەگەر مانگی پىش ئیستا، دەیفید هەنگاوێکی بچووکی بۆ ئاساییکردنه و هی نىوانیان هەلینایه، ئەوا هەستى بە پىزانین دەکرد و هەر هەولێک له لایەن ئەو وە گەشییه کی دەخستە دلپیه وە، بەلام شتەکه وا نەکه و تەو و پى و بوو که ژیانیکى راستەقینهى نییه. ئەى چون گەیشته ئەم ئەنجامه؟ ژنیکى خۆبەختکەر بۆ سى مندال چون ئاوا خەمۆکی و ناومیدی خۆى ئاشکرا کرد؟ له هەموو ئەوانه گرینگتر وەک رۆژیکیان بە جانیتی گوت گەر بەختەو نەبوایه، وەک چون کەسانى نابەختەوهر رەفتار دەکن، ئەمیش ئاوا رەفتاری نەدەکرد؟ نە گریانى ناو گەرماو، نە هەنسکی بەردەم

دهستشوری ناندین، نه بهدهم خه مه وه به پی پویشتنی دوور له مال، نه به دیوار دادانی شته کان.. نه هیچ شتی.

بیدهنگیه کی سهیر بالی به سهه ر ئیلادا کیتشا. وا دیار بوو که دۆخی له هه موو کاتیک جینگیر تره، که چی زور به خیرایی به ره و ژیانیکی دوور له و ژیانهی ناسیبووی ده خزا. به یانی ته ماشای ئاوینه که ی کرد تا بزانتیت ئاخو هیچ گۆرانیکی ئاشکرا له ده موچاویدا پووی داوه، ئایا وای لیها تووه ته مه نی بچوو کتر و جوانتر دیار بیت، یان بو ی هه یه تزی بیت له ژیان؟ به لام هیچ جیاوازییه کی نه دی. هیچ شتی نه گۆر ابوو، له گه ل ئه وه شدا ئیدی شته کان وه ک خویان نه بوون.

کیرا

قونیا، هی ئایار ۱۲۴۵

بہ پروکاری ئو دیوی پہنجرہی ژورہ کہ ماندا، گولہ کان لہ سہر چلی شۆرہ و ہبووی ژیر قورسای بی فر خہریکبون دہ پشکووتن. شہ مسی تہ وریزی ہیشتا لہ گہ لماندا دہ ژیا. لہ م ماوہیہ دا دہ مینی میردہ کہم تا دیت دہ بیٹہ پیاوکی تر، پوژ لہ دوی پوژ لہ من و لہ خیزانہ کہی دور دہ کہوتہ وہ. سہرہ تا وای بو دہ چوم کہ یہ کیکیان لہوی تر بیتار دہ بیت، بہ لام وا دہ نہ چوو، بہ لکو ئوان پتر پیکہ وہ دہ لکان. کہ بہ یہ کہ وہ دہ بون، یان بہ شیوہی کی سہیر بیندہنگ دہ بون، یان بہ شیوہی کی بہردہ وام بہ کپی قسہ یان دہ کرد، ہندی جار گفتوگو کہ یان پیکہ نینی تیدہ کہوت. دہ مپرسی ئو ری جوگہ لہی وشہ کانیاں ہر چکی نہ کرد. پومی دوی ہر گفتوگو یہ کہ لہ گہل شہ مسدا دہ یکرد، وہک ئوہی بوو بیت بہ پیاوکی تر و بہ ناو ژورہ کہ دا دہ ہات و دہ چوو، وہک ئوہی بہ سہر کہریک سہر کرایت و لہ توانای مندا نہ بیت تامی بکہم و بیبیم، دہ کہوتہ خہ یالہ وہ و کہیل دہ بوو.

ئو بہندیوارییہی کہ کرد بونو بہ یہک ہیلانہ یہ کی دوو کہ سی بوو و جیگہی کہ سی سینی می تیدا نہ دہ بووہ وہ. وایان لی ہاتبوو پیکہ وہ زہردہ خہ نہ دہ یگرتن و پیدہ کہ نین، یان بہ ہمان شیوہ پرویان گرژ دہ بوو، لہ ہمان کاتدا لہ نیوان ئو قسانہی کہ دہ یان کرد بہ دورودریژی و مہ بہ ستہ وہ تہ ماشای یہ کتریان دہ کرد، تہ نانہت حواسی ہریہ کیکیان بہ حواس و سہرودلی ئووی تریانہ وہ بہ ندبوو. دہ تینی ہندی پوژ ہیمن و ہیچ شتی ناخون و ہیچ شتی نالین، کہ چی پوژانی تر دہ تینین بہ جورئ بہ خوش حالیہ وہ بہ دوری یہ کتردا دہ خولینہ وہ، گہر کہ سی دیانای وای بو

دەچوو كە ئەم دوو پياوھ ئاوەزبان لە دەست داوھ. لە ھەردوو باردا، ئیدی من مێردەكەى خۆم نە دەناسیبە، ئەو پياوھى كە ھەشت ساڵ زیاتر بەسەر ژن و مێرداى تىماندا تىپەرى بوو، ئەو پياوھى كە منداڵەكانى وەك ئەوھى منداڵى خۆم بن بەختۆم كردن و خۆمىش منداڵىكم لى بوو، ئەمىستا بوو بە پياوھى نامۆ. تەنھا ئەو كاتانە ھەستم بە نزیكى ئەو دەكرد كە خەوى لىدەكەوت. لە ماوھى چەند ھەفتەى رابردوودا چەندىن شەو بە دیارىبەوھ نەنوستم و گویم لە ریتى ھەناسەى دەگرت و ھەستم دەكرد ھەناسە ناسكەكانى بەر پىستم دەكەوتن و لىدانى دلى وەك چىبەك بەر گوچكەكانم دەكەوت، تا بە یادى خۆمى بىنمەوھ كە ئەو ھىشتا ئەو پياوھى كە شووم پى كرد.

بەوھوھ ناوھستم و بە خۆم دەلیم نەخىر، ئەمە قوناغىكى كاتىبە و بەسەر دەچىت، بىگومان شەمس رۆژى ھەر دەروات، چونكە ئەو دەرویشىكى گەرىدەبە، ئەوسا رۆمى بۆ لام دەگەرىتەوھ، چونكە سەر بەم شارە و مریدەكانىتى، بەلام جگە لە چاوەروانىبەكى خۆراگرانە، ھىچ شتىكى دىكەم لە دەست نایات، خۆراگرىش بە ئاسانى دەست ناكەوێت و رۆژبەرۆژ شتەكە قورستر دەبىت. كە ھەست بە ناوتمىدى دەكەم، ھەول دەدەم یادى رۆژانى رابردو و بكەمەوھ، بە تايبەتى ئەو كاتانەى سەربارى ھەموو ئاستەنگەكان رۆمى پشٹیوانم بوو.

"كیرا كرىستىانىبە، خۆ ئەگەر بىتە موسلمانىش، قەت نایبەتە بەكى لە ئىمە." خەلكى كە بىستیان وا خەرىكە شووى پىدەكەم، دەستیان بە زۆربلىبى كرد، "لەبەر ئەوھى زانایەكى ئىسلامى مەزنە گەرەكە ئافرەتىك نەخوازىت كە سەر بە ئایىنەكەى خۆى نبىە."

بەلام رۆمى نە ئەوسا و نە ئىستاش ھىچ گوتى پى نەدان، بۆبە ھەتا ماوم ھەر بۆى وەفادار دەبم.

ئەنادۆل تىكەلەبەكە لە ئایىن و گەلان و خواردن. ئاخىر گەر ئىمە ھەمان خواردن بخۆین و ھەمان سترانى خەمگىن بچرین و بروامان بە ھەمان پڕوپوچ ھەبىت و ھەمان خەون ببینن، ئیدی بۆ نەتوانن پىكەوھ بژین؟ من دەمزانى ھەندى منداڵى كرىستىانى ناوى ئىسلامىيان لى نرابوو، منداڵانىكى موسلمان دایكانى كرىستىانى شىرى خۆيانیان دەدانى. دىناكەمان دىناپەبەكى

نیانه و هه‌موو شتیکی لی هه‌لده‌قولیت و تیکه‌لی به‌کتر ده‌بن. خو ئه‌گه‌ر له
نیوان کریستیانی و موسلماندا سنوورگه‌لی هه‌بن، ئه‌وا ئه‌و سنوورانه‌ له‌وه
نهرمونیاوترن وه‌ک پیاوانی ئایینی هه‌ردوو لا بیرری لیده‌که‌نه‌وه.

که من هاوسه‌ری زانایه‌کی ناسراو بووم، خه‌لکه‌که پینان وا بوو که من له
ئاستیکدام قه‌در و پیزی زانایان ده‌زانم، به‌لام له راستیدا له‌و ئاسته‌دا نه‌بووم.
بیگومان زاناکان شتی زور ده‌زانن، به‌لام کاتن شته‌که دیته‌سه‌ر
وابه‌سته‌بوون به‌ بر‌واوه، ئایا ئه‌و شت زورزانینه بنیاده‌م وابه‌سته‌ناکات؟

ئاخر ئه‌وان واز له قسه‌ی گه‌وره‌ ناهینن، بۆیه‌ تینگه‌یشتن و هه‌رسکردنی
ئه‌وه‌ی ئه‌وان ده‌لین هه‌سته‌مه. زانا موسلمانه‌کان ره‌خنه‌ له ئایینی مه‌سیحی
ده‌گرن، چونکه‌ بر‌وایان به‌ سینه‌ی پیروژ هه‌یه. قه‌شه‌ی مه‌سیحیه‌کانیش
ره‌خنه‌ له موسلمانه‌کان ده‌گرن، چونکه‌ قورئان به‌ کتیبتکی ته‌واو داده‌نین و
پینان وایه‌ هه‌ردوو ئایینه‌که‌ دوو دنیا‌ی جیان، به‌لام به‌ بۆچوونی من، که
شته‌که‌ دیته‌سه‌ر میتۆده‌سه‌ره‌کیه‌کان، ئه‌وا کریستیانه‌ ئاساییه‌کان و
موسلمانه‌ ئاساییه‌کان له‌ شتگه‌لیکدا به‌چاو پیاوه‌ ئایینییه‌کانه‌وه‌ زورتر
هاوبه‌شن.

ده‌لین قورسترین شتی بۆ ئه‌و موسلمانه‌ی که بر‌وا به‌ ئایینی مه‌سیحی
بینیت، قه‌بوولکردنی سینه‌ی پیروژه، قورسترین شتیکیش بۆ ئه‌و مه‌سیحیه‌ی
که ده‌بیته‌ موسلمان وازه‌تانه‌ له‌ سینه‌ی پیروژ. له‌ قورئاندا مه‌سیح ده‌لیت:
"من به‌نده‌ی ئه‌و خودایه‌م که کتیبتی بۆ ره‌وانه‌کردم و کردمی به‌ پیغه‌مبه‌ر".

به‌لام من هه‌چ لام هه‌سته‌م نییه‌ بر‌وا به‌و بیروکه‌یه‌ بکه‌م که مه‌سیح کوری
خودا نییه‌، به‌لکو به‌نده‌یه‌تی، به‌لام وه‌ک بۆم ده‌رکه‌وت له‌وه‌ هه‌سته‌متر
وازه‌تانه‌ له‌ مریه‌م. ئه‌وه‌م به‌ که‌سه‌ نه‌گوتووه‌، ته‌نانه‌ت به‌ پۆمیش، به‌لام
هه‌ندی جار ئه‌له‌های بینینی چاوه‌ کال و میهره‌بانه‌کانی مریه‌م ده‌که‌م، چونکه
به‌رده‌وام نیگا‌کانی کاریگه‌ریه‌کی هه‌تورکه‌ره‌وه‌یان له‌سه‌رم هه‌یه.

له‌وساوه‌ که شه‌مسی ته‌وریزی پینی خسته‌ به‌رده‌رگای ماله‌که‌مان،
خه‌مۆکی و شله‌ژانیک دایگرتووم، هه‌ست ده‌که‌م له‌ هه‌موو کاتن زیاتر
تامة‌زرۆی مریه‌م، وه‌ک ته‌زوویه‌ک به‌ جه‌سته‌مدا ده‌گه‌ریت و وه‌ک چاران
ئاره‌زوو ده‌که‌م نویت بۆ مریه‌م بکه‌م، ئاره‌زوویه‌ک خه‌ریکه‌ نه‌توانم کپی

بکه مه وه. ئیدی وهک ئه وهی خایه نه تی له ئایینه نوئییه کهم بکه م، ههستیکی
گونا هباری دهست به هه لکۆلینم دهکات.

که سیک به وه نازانیت، ته نانهت سه فیهی دراوسیمیش که له هه موو
شتیکدا نهینپۆشم بوو نه یده زانی، چونکه لیم تیناگات. زۆر ئاواته خواز بووم
که لای مێرده کهم باسی ئه وه بکه م، به لام نه مده زانی چون ئه و باسه ی له گه لدا
بکه مه وه، چونکه زۆر لیم دوور که وتوو هته وه، ده ترسم گهر ئه وه ی پی بلیم،
پتر لیم دوور بکه ویته وه. ئاخر پۆمی بۆ من هه موو شتیکه، که چی ئیستا بۆ
من بووه ته نامۆیه ک. ئیدی نازانم ئاخۆ ده توانم له ژیر یه ک میچدا له گه ل
که سیکدا بژیم و له سه ر هه مان جیخه و له گه لیدا بنووم و هه ست بکه م که ئه و
به راستی بوون و هه موو شتیکه منه.

شەمسی تەوریزی

قونیا، ۱۲ حوزیران ۱۲۴۵

ب پرواداریکی دەمدەمی! گەر مرقۇئیک ناوی خودای لی هیئا و ھەموو مانگی رەمەزان بەرۆژوو بوو، ھەموو جەژنەیک بەرخیک یان بزنیکی کردە قوربانی تا خودا لە گوناھەکانی خوش بیت، گەر کەسیک بە دریزایی ژیانی ھەولێ دا لە مەککە ی پیرۆز حەجی مالی خودا بکات، ئەگەر ھەموو رۆژی پینج جار لەسەر بەرمال کړنۆشی برد و شوینن بۆ خوشەویستی لە دلیدا نەبوو، ئیدی ئەم ھەموو ماندوو بوونە چ دادیکی دەدات؟ بپروا گەر لە گەوھەردا خوشەویستی تیدا نەبوو و ھەر قسەبوو، ئەوا دەبیتە شتیکی بیبەھا و لە ھەموو جۆرە ژیا نیک بەتال دەبیتەو و دەبیتە، شتیکی ئالۆز و بۆش و ناتوانیت بەراستی ھەستی پینکەیت.

ئایا لەو باوەرەدان کە خودا لە مەککە ی پیرۆز یان لە مەدینە ی منەوەرە نیشتەجییە؟ یان لە ھەر مزگەوتیک لە مزگەوتەکانی دنیا یە؟ ئاخەر چۆن دەتوانن ئەو وینا بکەن کە خودا لە قالاییەکی سنووردادا قەتیس بوو، لە کاتیکدا ئەو خۆی دەفەرمویت: (ما وسعنی ارضی و لاسمائی، ووسعني قلب عبدی المؤمن - ئە لە زەویبەکەم جیم بوو و ئە لە ئاسمانەکەم، بەلام لە دلێ بەندەییەکی بپروادارمدا جیم بوو و ئە).

من بەزەبیم بەو کالفامەدا دیتەو و کە پیتی وایە سنووری ئاوەزی مرقۇئ ھەر سنووری خودای بەرز و بەتوانایە. بەزەبیم بەو نەزانەدا دیتەو و کە پیتی وایە دەتوانیت سازش لەگەل خودادا بکات و ژمیرە و قەرزەکانی خۆی لەگەلدا یەکلا بکاتەو. ئایا ئەمانە پینان وایە کە خودا بەقالیکە و چاکەکانمان و خراپەکانمان لە دوو تەرازووی جیادا پینوانە دەکات؟ ئایا پینان وایە کە ئەو

گوناهه كانمان له دهفتهرى ژميره كانيدا به وردى تومارده كات، تا پرۆزى خوى
 نه وهى له سه زمانه بيدهينه وه؟ ئايا دهرباره يه كتايى ئاوها بيرده كه نه وه؟
 خوداي من نه به قاله و نه ژميريار، به لكو خودايه كى مه زنه. خودايه كى
 زيندووه! من خوداي مردووم بو چيه؟ نه زيندووه. ناوى زيندوو و
 به ده وامه. ئاخىر بوچى له ترستىكي هه تاهه تايى و په ژاره يه كى بيكتوتاييدا گيتگل
 بدهم و به ده وام به هه رامكراوه كان و به قه كان كوتم بكات؟ نه وينك كه ناوى
 خوشويستراو و په رستراو بيت، ئيدى به زه يى نه و سنوورى بو نييه. من به
 شيويه كى سروشتى و ئاسان به هه موو وتن و په هفتارمه وه، وهك چؤن هه وا
 هه لده مژم، سوپاسى ده كه م.

ناوى سوپاسكراوه، ئيدى چؤن بتوانم له پاشمله ي كه سانى تر قسه
 بكه م و ناويان بزپريم، له كاتيكدا له قوولايى دلّمه وه ده زانم خودا ده بيستيت و
 ده بينيت؟ ناوى مزگيتيده ره، جوانه و له سه رووى هه موو خهون و
 ئوميدى كه وه يه. جوان، به ده وام، ده هه نده، دلؤقان. له كاتى برسيتى و
 لافاوه كاندا، له كاتى بينارانى و تينويتيدا، تا چؤكه كانم شل ده بن، تا جه ستم
 به لادا ديت، تا دلّم له ليدان ده كه ويت، گورانى ده چرم و سه ماي بو ده كه م.
 نه فسى خؤم ده شكينم و وردوخاشى ده كه م تا له كه رديله يه ك زياتر هيچى تر
 نه يم، تا له بو شاييه كى ته واودا ده بم به په وه تهنيه ك، له نه ندازياريه مه زن و
 نايابه كه يدا ده بم به بيتموودى كى بيتموود. به پيزانين و خوشحالييه وه ده ست له
 پيدا هه لگوتنى مه زنى و به خشنده يى نه و هه لناگرم. بو هه موو نه و شتانه ي پيى
 به خشيووم و لى قه ده غه كردووم، سوپاسى ده كه م، چونكه هه ر خوى ده زانيت
 چى له قازانجى مندايه.

كاتى له ليسته كه مدا ريسايه كى ترم بيركه وته وه، شه پؤلىك له به خته وه رى
 و ئوميدى نوئ پرى كردم. مروّف له نيو ئافه ريده كانى خودادا شوينى كى
 تاقانه ي بهر كه وته وه، چونكه خوداي به رز و بالا ده فه رمويت (ونفخت فيه من
 روحى له روحى خؤم گيانم وه به ردا كرد). هه موومان به بسى جياوازى
 دروست كراوين تا له سه ر زه وى بينه جيگره وه ي خودا. له خوت بيرسه چه ند
 جار وهك جيگره وه ي نه و په فتارت كردووه، له كاتيكدا گه نه وه ت كرد بيت؟

ئەو بېنەو ياد، ئەركى ھەريەككىمانە كە پۇخى خودايى لە ناخى خۇيدا بدۇزىتەو، تا بەپى ئەو بىزى.

ئايىنپەرورە دەمارگىرەكان لەجىياتى ئەوئى خۇيان لە عەشقى خودادا بتوئىننەو و بەرەنگارى نەفسى خۇيان بېنەو، دژايەتتى كەسانى تر دەكەن و شەپۇل لەدوای شەپۇل ترس دەخەنەو. بە چاوىكى توقىوئەو دەپرواننە ھەموو گەردوون، بۇيە ئەوئى ئەوان باسى دەكەن خەلكى لىيان دەترسىت. كاتى زەمىنلەرزەيەك، يان بىيارانىيەك، يان كارەساتىك پروودەدات، ئەمە بە نىشانەى توورپەى خودا دادەننن، وەك ئەوئەى خودا نەيفەرمووبىت (ان رحمتى سبقت غضبى - بەزەيىم پىش توورپىم كەوتوئە). كاتى بەوای ھەر شتىكەو بىت توورپە دەبن، پىيان وایە كە خوداى سوپاسكراو و بالا لەجىياتى ئەوان دىتە نىوانەو و تۆلەيان بۇ دەكاتەو. ئىدى بەردەوام ژيانيان پر دەبىت لە دۇخى ناخۇشى و دوژمنكارى و پرو بكنە ھەر شوئىتك، توورپەيەكى ئەستور وەك ھەورىكى رەش دوايان دەكەوئىت و رابردوو و بانەپۇژيان تارىك دەكات.

لە برابووندا شتى ھەيە وا لە بنيادەم دەكات كە نەتوانىت دارستان بىيىت، چونكە تەنھا درەخت دەبىت. ئايىن بە ھەموو بوونىكىيەو كەلى لە بەشە بچوو كە پىكەئىنەرەكانى مەزنتەر و قوولترە، گەرەكە ھەر رېسايەك لە چوارچىوئەى تىكرای رېساكاندا بخوئىرتەو. ئىدى رېسا تەواوكانىش لە گەھردا ون دەبن.

دەمارگىرەكان لەجىياتى ئەوئى لە گەھەرى قورئان بگەرپن و وەك گشتىك وەرىبگرن، ئايەتىك يان دوان وەك خۇى وەردەگرن و گرىنگى بەو فەرمانە خودايانە دەدەن كە لەگەل شىوازى ئەو بىرکردنەو و ئاوەزەيان ھەماھەنگە كە ترس ھىلانەى تىدا كروو. واز لەو وەبىرھىتانەوئەش ناھىنن كە لە پۇژى پەسلاندا ھەموو مرۇف ناچار دەكرىن تا بەسەر ئەو پردەدا بپەرنەو كە لە موو بارىكتەرە و لە شمشىز تىژترە. ئەوسا ئەو گوناھبارانەى كە ناتوانن لە پردەكە بپەرنەو، بەردەبنەو و دەكەونە قوولايى دۇزەخەو و ھەتاهەتايە ئازار دەكىشن، بەلام ئەوانەى بە خوداپەرستى ژيانيان بەرى كروو، دەتوانن تا ئەوسەرى پردەكە برۆن، ئىدى بە ميوئى بەلەزەت و

ئاوى سازگار و حۆرى خەلات دەكرين. بە كورتى دەربارەى پوژى پەسلان ئەمە بىر كەردنە وەيانە. لە ژياندا ھەموو خەيالان لەسەر ترس و پاداشت و ئاگر و ميوە و فرىشتەكان و شەيتانەكان چەربووەتەو. بىنچان بۆ بانە پوژىك ھەول دەدەن تا بىسەلمىنن كە ئىستا ئەوان كىن، ئاواش خودايان بىرچووەتەو! تۆ بلىت لە چل ريسا كە ئەم ريسايە نەزانن؟ كە دەلىت: وا ئىستا دۆزەخ لىرەيە، ھەروەھا بەھەشتىش ھەر لىرەيە. وا لە بىر كەردنە وەى ترسى دۆزەخ و خەون بىنن بە بەھەشتەو بىنن، چونكە لەم ساتەدا ھەردووكيان بەتەواوى ھەن. ھەر كاتى خۆشەويستى لە دلماندا بىت، بەرەو ئاسمان ھەلەكشىن، ھەر كاتى كىش رەق يان ئىرەيى لە دلماندا بىت، يان دژايەتتى يەك كە بكن، ئەوا يەكسەر دەكەوینە نۆ ئاگرى دۆزەخەو. ئەمە ريساي بىستوپىنجەمىنە و ئاوا دەلىت.

ئايا دۆزەخىك لە چىشتى ئەو ئازارە خراپتر ھەيە كە مەروڤ لە قوولاى وىژدانىيەو ھەست بەكات گوناھىكى كەردو، گوناھىكى گەورە؟ لەو كەسە بپرسە، ئەو پىت دەلىت كە دۆزەخ چىيە. ئايا بەھەشتىك لەو خىروفەرە باشتر ھەيە كە لەو چەركەساتە دەگەنەنى كۆمەكانى گەردوون دەكرىنەو و ژيان دەپوژىتە سەر مەروڤ و ھەست بەكات ھەموو نەپىيەكانى نەمىيە پىيە و بەتەواوى لەگەل خودادا يەكى گرتووە؟ لەو كەسە بپرسە ئەو پىت دەلىت بەھەشت چىيە.

ئەم ھەموو نىگەرانىيە بۆ ئەو بانە پوژە خەيال كەردەيە كە دواى ژيان پروودەدات لەپاى چى؟ بە تايبەتتى كاتى ئەو چەركەساتە دەبىتە تاقە زەمەنىك كە بەراستى و بە شىوہەيەكى تەواو لە ژيانماندا ھەست بە بوون و نەبوونى خودا دەكەين؟ سۆفییەكان لە ترسى سزاي ئاگرى دۆزەخ و ئارەزووى خەلات و پاداشتى بەھەشت خودايان خۆش ناوئ، بەلكو تەنھا لە خۆشەويستىيەكى پاكەو خودايان خۆش دەوئ، خۆشەويستىيەكى بىگەرد و ئاسان و نەلەوتاو و بىبەرژەو ھەندى.

عەشق ھۆيە، عەشق ئەنجامە.

كە عەشقى خودا دەبىت، كاتى ھەموو بوونەو ھەرەكانىت لە پىناو ئەودا خۆشويست، ئىدى لە ساىەى ئەو ھەموو دابەشبوونەكان دەتوینەو و ون

دەبن. ئىدى لىرەو شتىك نامىتت پىي بوترى (من) و ھەموو ئەوھى پىي
 دەگەيت برىتتە لە سەرەتايەكى گەورە و ھەموو بوونت دەگرىتەوہ.
 پىش چەند پۆژى من و پۆمى بىرمان لەم شتانە دەكردەوہ، لەپر
 چاوەكانى نوقاند و ئەم دىزانەى بە دەمدا ھات:
 نە كرىستيانم و نە جوولەكە و نە موسلمان، نە بوودايىم و نە ھندوكى،
 نە سۆفيم و نە زەن. نە سەر بە ھىچ ئايىنىكم و نە ھىچ سستەمىكى
 پۆشنىبرى. نە پۆژەلاتىم و نە پۆژئاوايى. شوئى من ناشوئە،
 شوئەنە وارىكى ناشوئەوارە.
 پۆمى پىي واىە ناكرى ببىتە شاعىر، بەلام لە ناوہوئەيدا شاعىرىك ھەيە،
 شاعىرىكى ناياب و وا ئىستا دەردەكەوئە!
 بەلى پۆمى راست دەكات، ئەو نە سەر بە پۆژەلاتە و نە سەر بە
 پۆژاوايە، ئەو سەر بە مەملەكەتى عەشقە، ئەو سەر بە مەعشوقە.

ئىلا

نورتامبوتون، ۱۲ ھوزيران ۲۰۰۸

بە كۆتاييھاتنى خويندەنەۋەي رۇمانى (كفرى شيرين)، ئىلا دەستى بە دوا پىداچونەۋەي پاپورتەكەي كرد. ھەرچەندە پەرۇش بوو لەگەل عەزىزدا باسى وردەكارىي رۇمانەكە بكات، لى ھەستى پىشەيى كارکردن رېگەي ئەۋەي بىن نەدا، چونكە پىش تەۋاۋبوۋنى كارەكە ئەۋە نەشياۋ بوو، تەنانەت بە عەزىزى رانەگەيانىد كە دۋاي ئەۋەي لە خويندەنەۋەي رۇمانەكە بوۋەۋە، دانەيەكى لە چامەكانى رۇمى كرىۋە و ھەموو شەۋىك بەر لەۋەي بنوئىت ھەندىكى لە چامەكان خويندوۋەتەۋە. تۋانىي بە شارەزايىيەۋە مەۋداي نىۋ كارکردنى لەسەر رۇمانەكە و ئەۋ نامانەي بۆ نووسەرەكە دەينوۋوسى بگونجىنىت، لى لە دۋانزەي ھوزيراندا شتى رۋوي دا، مەۋداي نىۋان ھەردوۋكىانى شلەقاند.

ئىلا تا ئەمىرۋ وئىنەي عەزىزى نەدىبوو، چونكە لە سايدەكەيدا لەسەر تۋپى ئىنتەرنىت وئىنەي نەبوو و نەيشى دەتۋانى لە خەيالى خۇيدا وئىنەكەي وئىتابكات. سەرەتا چىژى لەۋ ئالۋزىيە ۋەردەگرت كە نامەي بۆ پياۋيىكى بى دەموچاۋ. دەنوۋوسى، لى وردەوردە ئەۋ ئارەزوۋەي زىادى دەكرد كە وئىنەي دەموچاۋىك لەگەل نامەكاندا بىيىنىت، بەلام ئەۋ داۋاي وئىنەي ئىلاي نەدەكرد، بۆيە ئەمەي زۆر بە لاۋە سەير بوو.

ئىلا وئىنەيەكى خۆي بۆ نارد، لە وئىنەكەدا لەگەل سەگە سىپىرئىيدا لە بەلەكۆنەكە ۋەستابوو و جلىكى شىنى كەمى تەنگى لە بەر بوو و شوئىنە

ههستیارهکانی جهستهی درخستبوو. له وینهکهدا زهردهخه‌یه‌کی به‌سه‌ر لیوه‌وه بوو، زهردهخه‌یه‌ک تیکه‌ل له دوودلی و خۆشحالی. وهک ئه‌وه‌ی خۆی به‌سه‌گه‌که‌وه گرتبیت، به‌په‌نجه‌کانی توند قه‌ره‌وینه‌ی سه‌گه‌که‌ی گرتبوو. ئاسمان تیکه‌له‌یه‌ک له‌ره‌نگی زیوی و ئه‌رخه‌وانی له‌سه‌ر خۆی و سه‌گه‌که‌ی دروست کردبوو. ئه‌م وینه‌یه‌ له‌هه‌موو وینه‌کانی تری جوانتر بوو، به‌لام شتیکی رۆحیی تیدا بوو که له‌رۆژی په‌سلانه‌وه‌ نزیک بوو، یان خۆی ئاواتیکی وای ده‌خواست. ئیلا بۆی نارد و ده‌ستی به‌چاوه‌روانی کرد. مه‌به‌ستی ئه‌وه‌ بوو داوای له‌عه‌زیز ده‌کرد تا وینه‌ی خۆی بۆ بنیتریت. ئه‌وه‌بوو وینه‌که‌ی خۆی نارد.

کاتی ئیلا ئه‌و وینه‌یه‌ی بینی که‌عه‌زیز ناردبووی، به‌خۆی گوت بیگومان له‌یه‌کێک له‌ولاتانی رۆژه‌لاتی دوور گیراوه، ولاتیک که‌ئهو قه‌ت نه‌بیینیوه. عه‌زیز له‌وینه‌که‌دا به‌ژماره‌یه‌ک مندالی قز په‌شی ولاته‌که‌ ده‌وره‌ درابوو. کراسیکی په‌ش و پانتۆلیکی په‌شی له‌به‌ر بوو، بی جورم بوو، لووتی تیژ بوو، پرچه‌ په‌ش و ورینه‌داره‌که‌ی تا سه‌ر شانەکانی هاتبووه‌ خواری. چاوه‌کانی زوموردی بوون و هیزیان لێ هه‌لده‌قولا، هه‌ستی کرد شتیکی تریشی وه‌ک جۆره‌ میهره‌بانیه‌کیان تیدا‌یه. حه‌لقه‌یه‌کی بچووکی له‌یه‌کێ له‌گوئییه‌کانی کردبوو، له‌گه‌ل ملوانکه‌یه‌که‌دا که‌شینه‌که‌ی باش دیار نه‌بوو. له‌قالایی وینه‌که‌دا ده‌ریاچه‌یه‌کی زیوین درێژ بووبوووه‌ و به‌گژوگیای درێژ ده‌وره‌ درابوو. له‌یه‌کێ له‌سووچه‌کانه‌وه‌ سینه‌ری شتیکی یان که‌سیک له‌ده‌ره‌وه‌ی چوارچێوه‌ی وینه‌که‌ ده‌بینرا.

ئیلا ده‌ستی به‌ته‌ماشکردنی پیاوه‌که‌ی ناو وینه‌که‌ کرد و له‌هه‌موو ورده‌کارییه‌کانی وردبووه‌وه. هه‌ستی کرد که‌ده‌یناسیت و له‌شوینیک دیویتی. به‌پاده‌یه‌کی سه‌یر ده‌یتوانی سویند بخوات که‌پیشتر بییویتی. له‌پر زانیی.

که لیکچوونیکى زور له نيوان شه مسى ته ورىزى و عه زيز. ز. زاهارادا هه يه. ته واو به و شيويه بوو که وه سفى شه مسى ته ورىزى کردبوو پيش ته وهى بو دیدارى رومی پووبکاته قونیا. ئیلا له خوی پرسى ناخو عه زيز که باسى ته و که سیتییهى کردووه، پشتى به سیمای ته و به ستووه. رهنگه وهک نووسه ریک ويستیتی وهک خودا چون له سهر شيويهى خوی بنياده مى دروست کردووه، ته ميس که سیتییه ته و ره نييه کهى له سهر شيويهى خوی دروست بکات.

له و دهمه يدا که بیری له وه ده کرده وه، ته گه ریکى تريشى به خه يالدا هات، ته ویش ته وه بوو ئایا پى تیده چیت که شيويهى راسته قینهى شه مسى ته ورىزى وهک له کتیه که دا وه سفى کردووه، ته واو ئاوها بوو بیت، ته مهش وا ده گه يه نیت، رهنگه به پیکوت لیکچوونیک له نيوان دوو پياودا په يدا بوو بیت که نزیکهى هه شتسه د سال نيوانيانه؟ ئایا ده کرى ته م لیکچوونه به مه به ستووه نه بوو بیت، به لکو رهنگه له سه رووى تىگه يشتنى نووسه ره که وه بوو بیت؟ ئیلا چه ند بیری له م کيشه يه ده کرده وه، گومانى ته گه رى پیکه وه به ستنى نيوان شه مسى ته ورىزى و عه زيز. ز. زاهارای له لا زياتر ده بوو و له سه رووى شيوازی سادهى فیلى ته ده بيه وه بوو.

ته م دوزينه وه يه دوو کارى گه رى چاوه رواننه کراویان له سهر ئیلا هه بوو، به که میان ته وه بوو هه ستى کرد پتويسته بگه پتته وه سهر رومانى (کفرى شیرين) و به چاویكى جياوازه وه دووباره بيخوينتته وه و ته م جارهيان نهک له پای تىگه يشتنى چيرو که که، به لکو بو ته وهى نووسه ره که بدوزيته وه که له پشت شاکه سه که وه خوی هه شارداوه، مه به ستيشى ته وه بوو عه زيز له شه مسى ته ورىزیدا ببينت. دووه میان ته و تا ده هات دل به ندی عه زيز ده بوو، بويه ده يه ويست بزانتت که ته و کتیه؟ به سه ره اتى چيه؟ له نامه يه کى ته ليکترونى پيشوودا، پى گوتبوو که ته و ئوسکو تله ندیيه، لى ناویكى

پۆژھەلاتییانەى ھەيە - عەزیز؟ ئایا ئەمە ناوی راستەقینەى خۆیەتى؟ یان
ناویكى سۆفیانەيە؟ ئەى سۆفیگەرایی بۆ ئەو چی دەگەيەنیت؟
شستىكى تریش مژوولى كردبوو: لە سەرھەتادا ھەر ئەوھەتا ئارەزووی
دەجوولا، كەچی ماوھەيەكى زۆرى برد و ھەستىكى وا داینەگرتبوو، بۆیە دواى
چەند چركەيەك، بەھیز و سووربوون و سەرکەشانەوھە توانی ئەو ھەستە
بناسیتەوھە كە دایگرتبوو. ئیدی زانیى دلى بەو پیاوھەوھەيە كە لەناو وینەكەدایە.
ھەستىكى ئەوھەندە چاوھەرواننەكراو و شەرماوھەر بوو، بە رادەيەك وھەك
ئەوھەى پیاووى ناو وینەكە بەرھەو خۆى راي بکیشیت، خیرا لاپتۆپەكەى
كوژاندەوھە.

پېپرسی جهنگاوهر

قونیا، ۱۰ تهمموز ۱۲۴۵

'ب پروا به کس مه که، پوله پېپرس، مامم گوتی، چونکه له دنیا دا خراپه کاری پهره ی سهندووه. وتیشی تاکه رۆژگاری باش سهرده می زیپینی محمه دی په یامبه ر (دروودی خوی لی بیت) بوو. دوی کوچی دویسی ئه و، هه موو شتی لیژبووه و ئه و شوینه ی له دوو کهس زیاتری لی بوو، بوو به مهیدانی جهنگ، به لام ئایا له سهرده می پیغه مبه ریشدا جهنگ هه لئه گیرساوه؟ ئاخو جهنگه کان کرۆکی ژیانن.

شیر شوور هه لده لووشیت، باشووکه که لاک لرف ده کات و تنها ئیسکه پروته که ی ده هیلتته وه. سروشت بینه زه ییه، ئیدی له سهر زه وی بیت یان له ناو ده ریا یان له هه وا، له تاقه ریگه یه ک زیاتر له به رده م هه ر بوونه وه ریگدا نییه تا بتوانیت له ژیاندا بمینیتته وه: ئه ویش ئه وه یه ده بیت له درنده ترین دوژمنت زیره کتر و به هیتر بیت، جا بو ئه وه ی له ژیاندا بمینیتته وه ده بیت بجهنگیت. به ساده یی هه موو شته که ئه مه یه.

گه ره که بجهنگین، تهنانه ت ساویله که ترین کهس پیسی وایه له م رۆژ و سهرده مه ماندا جگه له وه ریگه یه کی تر نییه. ئه وه پینج ساله شته کان ئاراسته یه کی خراپیان گرتووه. کاتی جهنگیزخان بو گفتوگوی ئاشته وایی سه د نیرده ی خوی نارد، ئه وه بوو هه موویان کوژران، ئیدی جهنگیزخان بوو به توپه لی له ئاگری توورپه یی و جاری شه ری به سهر ئاشتیدا دا. که سیک نه یزانی ئه م نیردانه چون کوژران و له بهر چی. هه ندی کهس گومانی ئه وه ده که ن که جهنگیزخان خوی فه رمانی کوشتنی ئه و نیردانه ی ده رکردووه که ناردوونی، تا بیانوی هه لگیرساندن ی ئه م جهنگه نه فرینه ی بکه ویتته ده ست. رهنگه ئه مه

راست بیت، له گهل ئه وه شدا كهس نازانیت، له ئه وهی من دهیزانم ئه وهیه دوی پینج سال مه غول په لاماری تیکرای هریمی خاوه رشاری دا و پئی خراپه کارییان له هر شوینیک دابنایه کولیان ده کرد و مرگیان تیدا ده چاند. پیش دوو سال مه غول هیزه سه لجووقیه کانیان له کوسیداغ به زانده و سولتانیان خسته ژیر ده سه لاتی خویانه وه.

ناچاریان کرد باجیان پی بدات. تاقه هویه ک وای له مه غوله کان کرد که له ناومان نه بن ئه وه بوو ده یانه ویست به زیندوویی بمینینه وه تا ملکه چیان بین.

رهنگه هر له نه زه له وه جهنگ هه بوو بیت، به لای که مه وه له وساوه که قابیل هایلی برای گوشت، له میژوو شتیکی له وینهی سوپای مه غولی به خویه وه نه دیوه. شاره زاییان له به کارهینانی چه ندین چه که هه بوو، که هریه که یان بو مه به ستنکی تاییه تی دروست کرابوو. هه موو سه ریا زانی مه غول چه کردار بوون و ئه م چه کانه یان پین بوو: دارده ست، پاچ، شمشیر، قه مه که جوړه تیریکیان پیوه بوو زریی ده سمی و دهیتوانی دپیه که به ته وای بسووتینیت و قوربانیه کانی ژه هراوی بکات، یان ره قترین نیسکی جه ستهی مرؤف کون بکات. جوړه تیریکیان هه بوو وژهی ده هات و له تپیکه وه بو تپیککی تر وهک ئامازه به کاریان ده هیتا. مه غوله له خودا نه ترسه کان به م شاره زاییه جه نگیه پیشکه وتوانه وه به هر شار و شاروچکه و گوندیکدا تپیه پریان، په لاماریان دها و خه لکه که یان له نیو ده برد، ته نانه ت شاریکی دیرینی وهک بوخاریان کرده کومه لی داروپه ردوو. ئاخر خو هر مه غوله کان کیشه نین، به لکو قودسیس کیشه یه و گه ره که له خاچه رسته کان وهی بگرینه وه. ئه مه سه رباری فشاری بیژنتیه کان و ململاتی نیوان شیعه و سوننه. ئاخر کاتی له هه موو لایه که وه به دوژمنی درنده ده وره بدرین، ئیدی چون له مه ترسییان ده خه له ستین؟

له بهر ئه وهی رقم له که سانی وهک رومییه، ئیدی لام گرینگ نییه که خه لکی چند ریزی ده گرن و به مه زنی ده زانن. من پیم وایه ترسنوکه و ته نها ماکی ترسنوکی بلاوده کاته وه، رهنگه له رابردوودا زانایه کی ئایینی باش بوو بیت، به لام ئیستا که وتوو هته ژیر کاریگری شه مسه وه، ئه و زورزانه

خراپەكاره. ئاخىر دوژمنانى ئىسلام ئامۇڭگارىيەكانى رۆمى چۈن پيشان دەدەن؟ ئەو داواى ئاشتى و خۇرادەستكردن و ملکہ چى دەكات.

ھۇ براكەم، بەرگەى ئازار بگره.

خۇت لە ژەھرى ئارەزووہ کانت بپاريزه

ئاسمان بەرانبەر جوانیت دادەچەمیتەوہ

گەر ئەوہت کرد... ئەوا دېرک دەبیتە گول و

لەگەل ھەردوو دنیادا دەدرەوشیتەوہ

رۆمى بۇ ئەوہ ئامۇڭگارىمان دەكات تا دەستەپاچە بىن، وا لە موسلمانان دەكات لە مینگەلە مەرىك زياتر نەبن و بەستەزمان و شەرمن بن. دەلئیت ھەر پىغەمبەرىك شویتكەوتروانى خۆى ھەيە و ھەر كۆمەلگەيەكیش رۆڭگارى خۆى ھەيە. سەربارى پەيغى (عەشق)، وا دياره پەيغەلئىكى بەنرخى وەك ئەمانەيشى ھەيە (ئارامگرتن) و (ھاوسەنگى) و (خۇراگرى). گەر شتەكە بە دەستى ئەو بىت، ئەوا ھەموومان چوارمشقى لە مالەكانى خۇماندا لئى دادەنىشىن و چاوەرئ دەكەين تا بە دەستى دوژمنەكانمان سەردەبېردىين، يان تا كارەساتىكى ديكەمان بەسەر دىت. من دلئيام دواى ئەوہ دىت و تەماشايەكى خىراى كاولكارىيەكە دەكات و ناوى لئدەنئیت (فەر)، ئاخى ھەندى بىستوووانە گوتووئەتى: كاتى سوختەخانە و مزگەوت و شوئىنى بانگدان بېرووخىترين، ئەوسا دەرويشەكان دەتوانن كۆمەلگەكەيان بىنئاد بنئین. ئەرئ ئەم وتەيە ماناى چىيە؟

كە لە شتەكە ورد دەبیتەوہ، دەبىنئیت تاقە ھۆكارىك رۆمى لەم شارە جىگىر كرد، ئەوہ بوو چەند دەيەيەك لەمەوبەر ژمارەيەك لە زانايان و دەولەمەندان داوہتنامەيەكى كراوہيان لە سولتانى سەلجوقىيەوہ پىنگەيشت و يەكئ لەوانە باوكى رۆمى بوو، ئىدى خىزانەكەى ئەفغانستانى جىھتشت و پەناى ھىتايە بەر ئەنادۆل. بەم جۆرە خانەوادەكەى رۆمى كە لە ساىەى خىر و خۆشى و ئارامى و دەولەمەندى و ناز ھەلگىراويدا بوو، ئەفغانستانى جىھتشت كە ئەو دەمە ئازاوەى تىكەوتبوو، ئىدى بەرەو باخەكانى قونىاي ئارام و ئاشتىخواز ھات. كە مېژووئەكى ئاوەھات لە پشستەوہ بىت، ئاسانە دەربارەى لئبوردەيىش وتار بدەيت!

چەند پوژى لە مەوبەر چىرۆكىكم بىست كە دەلىت گوايا شەمسى تەورىزى لە بازار قسەى بو كۆمەلە كەسىك كىردوو و وتوویەتى كە عەلى خەلىفەى پىغەمبەر و یەكئ لە هاوولانى شەرى لەگەل گاورىكى دىرندەدا كىردوو، شەپەكەى نىوانیان درىژە دەكىشیت. لە كۆتاییدا پەزای خوای لى بىت بەسەر دوژمنەكەیدا سەردەكەویت و گاورەكە دەكەویتە ژىر پىنى عەلى كورپى ئەبى تالیبەو و برىندار دەبىت. عەلى شمشىرەكەى بەرز كىردبوو و خەرىكبوو دایبوو شىتیت و بىكوژیت، گاورەكە تفىكى لە عەلى كىرد. ئەو بو وازى لى هینا و دەستى لە كوشتنى هەلگرت. كە هوى ئەو بیان لى پرسى، گوتى: من لە پىناو خودادا لەگەلیدا دەجەنگام، كاتى تفى لە دەموچاوم كىرد، هەستم كىرد كە من دەموئى تولى خۆمى لى بكەمەو، بۆیە وازم لى هینا. بەم جۆرە عەلى پیاووەكەى ئازاد كىرد. ئەمە زۆر كارى لە گاورەكە كىرد، ئىنجا بە ئارەزووى خۆى بوو بە موسلمان و بوو بە یەككە لە شوینكە وتوانى عەلى.

دیاره شەمسى تەورىزى حەزى لەم جۆرە چىرۆكەى، بەلام لەم چىرۆكەدا دەپههوى چ پەيامىك بگەینیت؟ بەپىت تا كافرەكان تف لە چارەت بكەن! من دەلىم چ كافر یان هەر كەسىكى تر بىت، مەگەر بەسەر لاشەكەمدا بىوات، ئەگىنا كەس ناتوانیت تف لە دەموچاوى پىرسى جەنگاوەر بكات.

ئىلا

ئورتامبىتون، ۱۳ى حوزيران ۲۰۰۸

بۇ عەزىزى خۇشەويست

پىم دەلىيت كە من شىتىم، لى شىتىك ھەيە دەمەوى لىتى بېرىسم: ئايا تو
شەمسىت؟

يان پىچەوانەكەي راستە؟ ئايا ئەو شەمسە ھەر خوتىت؟

دلسۇزت

ئىلا

* * *

ئىلاى ئازىزم

شەمس بوو بە مايەى ئەوھى كە رۆمى لە پياويكى ئايىنى ناوخويىھە
بگورپىت بۇ شاعىر و سۆفییەكى ناودارى جىھانى.

سەيد سامىد پىى دەوتم: "تەنانەت گەر كەسىكى ھەك شەمسىشمان
دەست بگەوئىت، ئەى كەسىكى ھەك رۆمىمان لە كوى دەست دەكەوئىت؟".

لەگەل رىزمدە

عەزىز

* * *

عەزىزى قەدرگران

ئەو سەيد سامىدە كىتتە؟

جوانترىن سلاو

ئىلا

* * *

ئىلاى خۇشەويست
ئەوھ چىرۆكىكى درىژە. ئايا بەراستى دەتەوى بزانتى؟
سلاوى گەرمم
عەزىز

* * *

عەزىزى بەھادار
ھىشتا كاتىكى زۆرم بەدەستەوہیہ.
لەگەل خۇشەويستىم
ئىلا

رۆمى

قونيا، ۲ى ئابى ۱۲۴۵

بە خەيالىدا دىت كە ژيانت پېر شانازىيە، لىپاولىيە، بى كەموكورييە، تا كەسىك سەرھەلەدەتات و وات لىدەكات لەو بەئاگا بىتتەوہ كە لەو ماوہيە چىت ون كىرەبوو. مينا ئاويتتەيەك كە شتىكى نادىيارت پىشان بدات، نەك ھەر ئىستا، بەلكو لە رۆختدا بۆشايىيەكت پىشان بدات _ ئەو بۆشايىيە چاوت لە بىنىنى دەپۆشى. رەنگە ئەو كەسە خۆشەويستىك بىت، يان ھاوپتتەك يان مامۇستايەكى رۆحى بىت، رەنگە مندالىك بىت و پىويستە خۆشەويستى و سەرپەرشتى پى بېخشرى. گرىنگ ئەوہيە ئەو رۆحە بدۆزىتتەوہ كە تەواوكەرى رۆحى خۆتە. ھەموو پىغەمبەران ھەمان ئەم ئامۇژگارىيەيان پىشكەش كىردووہ: ئەو كەسە بدۆزەرەوہ كە دەبىتتە ئاويتتە! بەش بە ھالى خۆم ئەو ئاويتتەيەى من شەمسى تەورىزيە، كاتى ھات وای لىكردم تا لە قوولايى و پىچەكانى رۆحمدا بگەرىم، چونكە من راستىيە بىچىنەيەكەى خۆم نەدۆزىيووہوہ: لەگەل ئەوہى من لەدەرەوہ زانايەكى سەرکەوتوو بووم، لى ھەستم بە تەنھايى دەكرد و لە ناوہوہى خۆمدا ھىچ شتىكم بەدى نەھىتابوو.

وا ديارە مينا چەندىن سالت بە كۆكردنەوہى فەرھەنگىكى تايبەتى بەسەر بردىت، ھەر چەمكىكت پى گرىنگ بووىت پىناسەت كىردووہ، وەك (راستى)، يان (بەختەوہرى)، يان (جوانى). ئىدى لە ھەر وەرچەرخانىكى ژيانتدا بۆ ئەم فەرھەنگە گەراويتتەوہ، لى كەم وا بووہ ھەستت بە پىويستبوونى گەران لە پىشەكىيە لۆژىكىيەكان كىردىت. ئىدى كەسىكى نەناس دىت و فەرھەنگە

به نرخه که ت لیده سه نیت و فری دداته لاره و پیت ده لیت: پیوسته هه موو
ئه و پیناسانه ی داتناون، دووباره پیناسه یان بکه یته وه. کاتی ئه وه هاتووه که
هه موو ئه وه ی ده یانزانیته له بیر خوتیان ببه یته وه.

له بهر هویه ک که عه قلت بری ناکات، به لام بۆ دلت پروون و ئاشکرایه.
قابل مهبه به وه ی کردووته، یان به مایه پووچی مه زانه، به لکو به خوشحالییه وه
به دهم ویسته کانیه وه بچۆ، شه مسیش هر ئه مه ی به من کرد.
هاورپیه تییه که مان فیزی زور شتی کردم، لئ له هه مووی گرینگر ئه وه بوو
فیزی کردم هه موو ئه وانه له بیر خۆم ببه مه وه که ده مزانی.

کاتی که سیکت به م راده یه خوش بوئ، پیت وایه هه موو ئه وانه ی
ده وروبه ریتش خوشیان ده وئ و به شداری خوشی و گه شییه که ت ده که ن، لئ
کاتی ئه وه نایه ته دی، تووشی سه رسورمان ده بیت و هه ست ده که یته که ئه وان
سووکایه تی و غه دریان لیکردوویت.

ئاخر چۆن داوا له خیزانه که م و دۆسته کانم بکه م ئه وه ی من ده بیینم
ئه وانیش بیینن؟ چۆن بتوانم وه سفی ئه و شتانه بکه م که هه سته مه بتوانم
وه سفیان بکه م؟ چونکه شه مس ده ریای میهره بانئ و فه ری منه، شه مس
حه قیقه ت و برۆای منه و ناوم ناوه پاشای پاشاکانی رۆج. ئه و کانیاوی ژیاومه
و دره ختی کاژی لقو پۆپداری سه نگین و هه میشه سه وزی منه، هاورپیه تی
ئه و له خویندنه وه ی چواره می قورئان ده چیت - سه فه ریکه ته نها له ناوه وه
هه سته پی دکرئ و قه ت له ده ره وه هه سته پین ناکرئ.

بۆ به دبه ختی زۆربه ی خه لکی خه ریکی واته وات و پروپاگه نده ن، پیتان
وایه که شه مس ته نها ده رویشیکی ره فتار سهیره و گوته و ره فتاره
سهیره کانیشی کفریکی ته واون، هه روه ها به که سیکه ده مده می داده نین و
گوا یا ناییت برۆای پین بکرئ، لئ به لای منه وه نمونه یه که له خوشه ویستی و
له هه موو شوینه جیاکانی گه ردووندا له جووله دایه، هه ندئ جار به ره و دواوه
ده کشیته وه تا پارچه په رتبووه کان کۆبکاته وه و بیانخاته وه سه ره یه ک. برئ

جاری تر دته قیته وه و پارچه پارچه ده بیټ. دیداریکی ئاوها تهنه یهک جار، هر سیوه شت سال جاریک له ته مه ندا پرووده دات.

له وساوو که شه مس هاتوو ته نیو ژیانمانه وه، خه لکی لیم ده پرسن نه وه ی له ودا دیوته، نه و له چیدا له خه لکی تر جیا یه، به لام وه لامیک بۆ ئه م پرسیاره یان نادۆزمه وه. له کوتاییدا نه وانیه ی ئه م پرسیاره ده که ن، نه وه خویانن که لئی تیناگن، لئ نه وانیه ی لئی تیگه یشتوون قهت ئه م پرسیاره ناکه ن.

نه و کیشه یه ی که خۆمی تیدا ده بینمه وه، چیرۆکه که ی له ییلا و هارون نه لره شهیدی خه لیفه ی ناسراوی عه باسیم دینیته وه یاد. کاتی بیستی که شاعیریکی خیله کی و ره وه ند تووشی داوی عه شقی له ییلا بووه و له پیتاویدا دین بووه و ناوی (مه جنوون - دین) ی لیتراوه، ئیدی خه لیفه په روشی ناسینی نه و ئافره ته ده بیټ که مه جنوونی گه یاندوو ته نه م پاده ی کلۆلییه.

به خۆی گوت ده بیټ نه م له ییلا یه بوونه وه ریکی زۆر تایبه تی بیټ، ئافره تیک بیټ له سه رووی هه موو ئافره تانی تره وه، په نگه نه فسوونیک ی وای تیدا بیټ له جوانی و شوخیدا هیه ئافره تیک شان له شانی نه دات. نه وه بوو هه موو نه و فیل و شیوازانه ی که له نیو کتیباندا باسکراون تاقیکرده وه تا له ییلا به چاوی خۆی بییت.

پۆژیکیان له ییلا یان بۆ کۆشکی هارون نه لره شهید هینا، که پروپۆشه که ی لادا و ده موچاوی بیینی، ههستی به نا ئومیدیه کی زۆر کرد. له ییلا پیریژنیک یان که مه نده نامیک یان ناشیرینیک نه بوو، به لام هاوکات به و پاده یه سه رنجراکتیش و جوانیش نه بوو، تهنه ئافره تیک ی ئاسایی بوو و خه وش ی خۆی هه بوو، ئافره تیک ی ساده و وهک هه موو ئافره تانی تر بوو.

خه لیفه ههستی زهن به خه ساریی خۆی نه شارده وه و لئی پرس ی: 'نه ری تو نه و ئافره ته ی که مه جنوون بۆی شیت و شهیدا بووه؟ نه و شته چیه تو ی کردوه به و ئافره ته ی مه جنوون بۆی دین بیټ، له کاتیکدا تو ئافره تیک ی خوا ساییت؟'

لیوہکانی لہیلا بہ زہردہخہنہیک کرانہوہ و گوتی: 'بہ لئ، من لہ یلام،
بہ لام تو مہجنون نییت. جا بو ئہوہی ئہم مہتہلہ ہلینیت کہ ناوی عہشقہ،
دہبن بہ چاوہکانی مہجنون تہ ماشام بکہیت.'
چون بتوانم ہمان مہتہل بو خیزانہکہم، یان برادرہکانم، یان فقیکانم
پافہ بکہم؟ چون وایان لی بکہم تیگہن تا بزائن ئہوہی لہ شہمسی تہوریزیدا
ہہیہ، گہرہکہ ئہوان بہ چاوہکانی مہجنون تہ ماشای بکہن؟
ٹایا تا نہییت بہ عاشق ریگہیک ہہیہ لہ واتای عہشق تیگہیت؟
عہشق لیکنادریتہوہ، ہرہوہا تا تیندا نہژیت و ئہزموونی نہکہیت،
ہہست بہ ہہبوونی ناکہیت. ہرچہندہ عہشق لیکنادریتہوہ، لی ئہو ہہموو
شتیک لیکدہداتہوہ.

کیمیا

قونیا، ۱۷ی ئاب ۱۲۴۵

بە پەرۆشەو چاوەرپیم دەکرد رۆمی بانکم بکات تا وانەم پئی بلیتەو، بەلام کاتی ئەوێ نەبوو. هەرچەندە وای لیھات وانەکانم لە دەست دەدا و هەستم دەکرد پشتگوینی خستووم، بەلام من لینی زویر نەبووم، پەنگە بەوای ئەوێ بیت خۆشم دەویست، یان پەنگە لەبەر ئەوێ بوو بیت من لەوانی تر زیاتر دەمزانی چۆن بێردەکاتەو، لئ ئەوێ لە ناوہەم وەک ئەوانی تر تووشی سەرسورمانی کردبووم، شەمسی تەوریزی بوو.

چۆن درەختی گولەبەرۆژە دواي خۆر دەکەوێت، چاوەکانی پۆمیش ئاوا دواي شەمس کەتبوون. خۆشەویستی نێوانیان ئاشکرا و بەهێز بوو، شتیکی یەکجار دەگمەن هەبوو کۆی دەکردنەو. ئیدی هەموو ئەوانی لە مالاکەدا بوون ئەو شتەیان بۆ قووت نەدەچوو، بە تاییبەتی عەلانەدین کە چەندین جار بینیبووم بە توورەییەو تەماشای شەمسی دەکرد. پەژارە کیرایشی گوشی بوو، بەلام وشەیک لە دەمی دەرئەدەچوو. ئاوا هەموومان لەسەر بەرمیلیکی پڕ لە بارووت دانیشتبووین، سەیر ئەوێ بوو ئەو هەموو ئالۆزییەي بآلی بەسەرماندا کیشابوو شەمس لینی بەرپرسار بوو، کەچی ئاگای لئ نەبوو کە چی پووی داو، یان ئاگای لئ بوو و خۆی لئ کێکردبوو.

بەرانبەر بە شەمس لە لایەکەو هەستم بە دەرئەسەرییەک دەکرد، چونکە رۆمی لئ زەوت کردبووین، لە لایەکی ترەو پەرۆش بووم زیاتر بیناسم. ماوہیک بوو ئەم هەستە دژانە لە دەرئەمدا لە مملانیئیدا بوون. وا ئەمڕۆ ترسی ئەوێ هەیکە هەندئ لە غایلەکانم ئاشکرا کردبیت.

ئەم ئىوارەيە قورئانە ھەلۋاسراۋەكەي سەر دىوارەكەم ھىتايە خوارەوہ و بېيارم دا خۆم بە تەنھا بىخوئىنمەوہ. لەمەوبەر پۆمى پەيرەوى ئەو رىزبەندىيەى دەکرد كە ئايەتەكانى تىدا ھاتبوونە خوارى، لى دواى ئەوہى كە كەسىك نەبوو پىنمايىم بكات و دواى ئەوہى ژيانمان سەرەونخوون بووہوہ، بىنيم ھىچ زىانتيك لە رىزبەندى نەكردنىدا نىيە، بۆيە ھەر وا لەخۆوہ لاپەرەيەكم كردهوہ و چاوم بە يەكەم سوورەت كەوت، ئەويش سوورەتى (النساء - ئافرەتان) بوو، كە زۆر حەزم لىئى نەدەكرد، چونكە تىگەيشتنى ئەو فەرمانانەى پەيوەندىيى بە ئافرەتەتوہ ھەيە بۆ من زەحمەت و قورس بوو. چەند جارى سوورەتەكەم خوئىندەوہ، بىرم كردهوہ كە داواى لى بىكەم يارمەتىم بدات. ھەرچەندە پۆمى ئىدى وانەى پى نەدەوتمەوہ، بەلام ھۆيەكيش نەبوو پىم لى بگريئ تا پرسىارى لى بىكەم، بۆيە قورئانەكەم ھەلگرت و پروم كرده ژوورەكەى.

كە پۆمىم لە ژوورەكەدا نەبىنى سەرم سەورما، بەلكو شەمس بىنى لە نزىك پەنجەرەكە دانىشتبوو و تەزىبىحاتى دەكرد و زەردەى خۆراوا ختووكەى دەموچاوى دەدا. زۆر قوز دياربوو و دەموچاوى خۆم لى شاردەوہ. پىم گوت: 'بمبوورە لە مەولانا دەگەپىم، دواى دىمەوہ'. شەمس گوتى: 'پەلەى چىتە؟ راوہستە. ديارە بۆ ئىرە ھاتوويت تا دەربارەى شتى پرسىار بىكەيت. پەنگە بتوانم يارمەتيت بەم'. شتى نەبوو پىم لى بگريئ تا پرسىارى لى نەكەم، بە دوونلىيەوہ وتم: 'باشە، بە زەحمەت لەم سوورەتە تىدەگەم'.

شەمس وەك ئەوہى خۆى بدوئىت، وەرەرتىكى كرد و گوتى: 'قورئان وەك بووكىكى شەرمە، ھەتا نەبىنيت كە تەماشاكەرەكەى لە ناخەوہ لەگەلیدا نەرمونيان و بەسۆزە، چارشىوہەكەى لانابات، ئىنجا خۆى راست كردهوہ و پرسىي: 'كام سوورەت؟'.

گوتم: 'سوورەتى ئافرەتان. ھەندى ئايەتى تىدايە دەلەيت پىاوان لە ئافرەتان دەسلەتدارترن، تەننەت دەلەيت پىاوان بۆيان ھەيە لە ھاوسەرەكانى خۆيان بدەن....'.

‘ثایا شته که وایه؟’، شمس به بایه ختیکی زیده رۆیه وه لئی پرسیم، جا نازانم به راستی بوو یان هه ولی وروژاندنی منی دهدا، که منی بیدهنگ بوو، ئینجا زه رده خه نه یه کی ناسک که وته سهر لیتوی و هر له بهر دهستی به خویندنه وهی ثایه ته که کرد:

(الرجال قوامون على النساء بما فضل الله بعضهم على بعض وبما انفقوا من اموالهم، فالصالحات قانتات حافظات للغيب بما حفظ الله واللاتي تخافون نشوزهن فعظوهن واهجروهن في المضاجع واضربوهن فان اطعنكم فلا تبغوا عليهن سبيلا ان الله كان عليا كبيرا).

کاتی له خویندنه وهی بووه وه، چاوه کانی نوقاند و بهم شتیه دهستی به لیکدانه وهی ثایه ته که کرد:

(پیاوان به ختیو که ری ئافره تانن، چونکه خودا بژیوی هندی که سی له هندی که سی دیکه زیاتر کردوه، تا له سامانی خویان خه رج بکن و ‘ئافره تان به ختیو بکن’. ئافره تانی باش و ملکه چی خودا پاریزه ری نادیارن هر وهک خودا ئه و نادیاره ی پاراستوه، به لام ئه و ئافره تانه ی که لیتان ده ترسن یاخی ببن، ئه و ‘بی ئه وهی ئازاریان بدن’ ئامۆژگاریان بکن و سه رجیتان له که لدا مه که ن. ‘گر خویان ئاره زویان لئ بوو’ سه رجیتان له که لدا بکن. گر لیتان هاتته پیتشه وه، له بیانویه ک مه که رین تا سه رکۆنه یان بکن. خودا له سه رووی هه موو توانایه که وه یه).

شمس پرسیی: ‘ثایا جیاوازییه ک ده بینیت؟’.

وتم: ‘به لئ، جیاوازییه کی گه وره هه یه. له کاتیکدا وا دیاره که ثایه ته که له که ل ئه وه دایه پیاوان له هاوسه ره کانیان بدن، لیکدانه وه که ی ئامۆژگاری پیاوان ده کات لیتان لئوته لابن و لیتان دورر بکه ونه وه. پیم وایه که جیاوازییه کی گه وره هه یه. ئه وه بۆ وایه؟’.

‘ئه وه بۆ وایه؟ ئه وه بۆ وایه؟’، شمس وهک ئه وهی چیژ له پرسیاره که بینیت، چهند جارئ وتیه وه، ‘کیمیا، شتیکم پی بلی. ثایا له مه و بهر هه یه له روبردا مه له ت کردوه؟’.

که بیره وه ریه کانی مندالیم له یاد که مدا بروسکه یان دا، سه رم له قاند. ئه و جۆگه له ئاوه ساردانه م بیرکه وته وه که له چیاکانی تورۆس ده هاتته خواری و

تینویتیان دہشکاند، ھەروەھا بیرەوہرییەکانی کیزۆلەیکە بچکولە کە چەندین ئیوارەى خوشى لەگەل خوشکەکەى و دەستەخوشکەکانیدا لە رۆخى ئەو جۆگەلانە بەسەر دەبرد، کە ئەمىستا جگە لە ھەندى شتى کەم ھىچى نەماوہ. دەموچاوى خۆم لە شەمس شارەوہ، چونکە نەمويست ئەو پوندگانە بىبنیت کە لە چاوەکانمەوہ ھاتتە خواری.

کيميا، کاتى لە دوورەوہ تەماشای روبرايک دەکەیت، رەنگە ھەست بە تەنیا يەک دەرەوى ئاو بکەیت، بەلام گەر خۆت لە ئاوەکەدا نوقم بکەیت، ئەوسا تىدەگەیت، کە لە روبرايک زياتر ھەيە، چونکە روبرا چەندین تەوژم ھەشاردەدات کە ھەموويان بە يەک رېتم ھەلدەقولين، بەلام ھاوکات ھەريەکەيان لەوى دیکە جيايە.

شەمس بەدەم قسەکردنەوہ لىم نزيکبووہوہ و بە دوو پەنجە چەناگەى گرتم و ناچارى کردم راستەوخۆ تەماشای چاوە قول و بەسۆزەکانى بکەم. خەريکبوو دلم لە لىدان بکەويت، تەنانەت نەمدەتوانى ھەناسە بەدەم.

ھەروەھا گوتى: "قورئان روبرايکى ھەلقولاوہ. ئەوانەى لە دوورەوہ تەماشای دەکەن، جگە لە يەک روبرا، ھىچى دیکە نابيين، بەلام ئەوانەى مەلەى تىدا دەکەن، چوار تەوژم دەبينن. مينا ماسىيە جياوازەکان، ھەندىکمان لە نزيک پرووى ئاوەکە مەلە دەکەين و ھەندىکى ترمان لە ئاوى قولتر مەلە دەکەين."

وتم: "تىناگەم"، ھەرچەندە خەريکبوو تىدەگەيشتم.

"ئەوانەى ھەز دەکەن لە نزيک پرووى ئاوەوہ مەلە بکەن، بە واتای دەرەوہى قورئان قايل دەبن و کەسانىکى زۆر سەر بەم دەستەيەن، ئىدى ئايەتەکان بە شىوہى وشەبەوشە لىکدەدەنەوہ، سەيريش نىيە کاتى سوورەتیکى وەک (النساء) دەخويننەوہ بگەنە ئەو ئەنجامەى کە پياوان لە ئافرەتان پايەبەرزترن، چونکە ئەوان دەيانەوي تەنھا ئەمە بىبينن."

لىم پرسى: "ئەى دەربارەى تەوژمەکانى تر چى دەلىت؟"

شەمس ھەناسەيەکى ناسکى ھەلکيشا، بەدەست خۆم نەبوو تەماشای ناو دەمە ئالۆزەکەيم کرد کە چىزى باخچەيەکى نھىتى دەدا.

"سئ تەوژمى تر ھەن: تەوژمى دووہم لە تەوژمى يەکەم قولترە، بەلام لە سەرەوہ نزيکە. کە رادەى وشياريت فراوان دەبىت، ئاستى تىگەيشتنت بۆ

قورئانیش فراوان ده بیټ، به لام تا ئه وه پینکدیت، گهره که به ره و قوولایی خوټ
نوقم بکهیت.

که گویم لئی راگرتبوو هاوکات ههستم به بوشایی و به تیگه‌یشتن ده کرد،
ئینجا به وریاییه وه لیم پرسسی: "ئه‌ی کاتی خوټ نوقم ده کهیت چی
رووده‌دات؟"

"به لام ته‌وژمی ژیره‌وه‌ی سئیه‌م خویندنه‌وه‌ی نادیاره. ئه‌گه‌ر سووره‌تی
(ئافره‌تان) ت خوینده‌وه و چاری ناخ‌ت کراوه‌بوو، ئه‌وا ده‌بینیت که سووره‌ته‌که
ده‌رباره‌ی ئافره‌تان و پیاوان قسه‌ناکات، به‌لکو ده‌رباره‌ی مئیا‌یه‌تی و نیرایه‌تی
ده‌دوئ. له لای هه‌ریه‌کئ له ئیمه، به من و توشه‌وه، مئیا‌یه‌تی و نیرایه‌تی
هه‌یه، به لام به چهند پله و سئبه‌ری جیا. که فیزبووین چون ئه‌م دوو خه‌سسته
له ئامیز بگرین، ده‌توانین په‌کتاییه‌کی هه‌ماهه‌نگ به‌دی بینین."

"ئایا ده‌ته‌وئ پیم بلئیت که له ناوه‌مه‌دا شتی له نیرایه‌تی هه‌یه؟"

"به‌لئ، بیگومان. له منیشدا لایه‌نیکی مئیا‌یه‌تی هه‌یه."

سووکه پینکه‌نینیک گرتمی و لیم پرسسی: "ئه‌ی ده‌رباره‌ی رومی ده‌لئیت
چی؟"

شه‌مس به زه‌رده‌خه‌نه‌وه گوتی: "له‌ناو هه‌ر پیاویکدا پله‌یه‌ک له مئیا‌یه‌تی
هه‌یه."

"ته‌نانه‌ت ئه‌و پیاوانه‌ش که پیاوه‌تییان زور زاله؟"

"ئازیزم به تاییه‌تی ئه‌مانه، شه‌مس وه‌ک ئه‌وه‌ی نه‌هینییه‌کم له لا بدرکیتیت،
به‌ده‌م قسه‌وه وشه‌کانی به چاوداگرتنه‌وه ده‌پازانده‌وه و ده‌نگیشی تا ده‌هات
ده‌بوو به چپه.

وه‌ک کچیکی بچکوله پینکه‌نینه‌که‌م خه‌فه‌کرد. زور نزیکبوونه‌وه‌ی شه‌مس
ئه‌و کاره‌ی تیکردبووم، پیاویکی سه‌یر بوو، ده‌نگی ئه‌فسوونیکی سه‌یری تیدا
بوو، ده‌سته‌کانی نه‌رم بوون، قوول و باسکی ره‌گره‌گاوی بوون، نیگای چون
هیلنیک له تیشکی خوور هه‌ر شتیک بکه‌وتایه‌ته سه‌ری تیژتر و چالاکتری
ده‌کرد. که شانبه‌شانی وه‌ستابووم هه‌ستم به توانای جحیلی خووم ده‌کرد،
هه‌روه‌ها له ناوه‌مه‌دا چه‌زیکي زگماکانه‌ی دایکایه‌تی به ناوه‌مه‌دا تیپه‌ری و

بۆنى شيرىكى خەستى داىكايەتى لىدەھات. ويستم بىپارىزم، ئىدى چۆن و لەبەرچى، خۇمىش نەمدەزانى.

شەمس دەستى لەسەر شانەكانم دانا، دەموچاوى زۆر لە دەموچاوم نزيكخستەوہ و ھەناسە گەرمەكانى پىمدا چزان. لە چاوەكانىدا نىكايەكى خەونىينى تازەم بينى. كە سەرئەنگوستە گەرمەكانى بەرمكەوتن وەك گرىك پىستەكەمى داگىرساند و ختووكەى گۆناكانمى دا. كەمى پەنجەكانى بەرەو لىوى خوارەوہم شۆركردهوہ و سەرم سوپما، ھەستم بە سەرەگىزكە و شلەژانىك كرد. چاوەكانم نوقاند و لە ھەناومدا ھەستم بە شەپۆلىكى وروژاندن كرد كە بارتهقاي تەمەنىكى تەواو بوو، بەلام شەمس زوو دەستى لە لىئوہكانم دوورخستەوہ.

ئازىزم كىمىا، گەرەكە ھەر ئىستا برۆيت، شەمس بە ورەورىكەوہ ناوہكەمى وەك پەيفىكى خەمىن گۆكرد.

چوومە دەرەوہ و ھەستم بە شلەژانىكى ناو مەژگم كرد، لە گەرمان پوومەتەكانم سوورەلگەپابوون. كە بۆ ژوورەكەم گەرامەوہ، لەسەر ھەسىرى خەوتنەكەم لەسەر پشت پاكشام و چاوم برىيە بنمىچەكە و لە خۆم پرسى ئەى ئەگەر شەمس ماچى كردبام ھەستم چۆن دەبوو. بىرم كەوتەوہ كە بىرم چوو دەربارەى ژىرىنەى چوارەمى خستەكە لىنى بىرسم - خويندەنەوہى قوولترى قورئان. ئەمە چىيە؟ بنىادەم چۆن دەتوانىت بگاتە ئەو رادەيە ئاواھ قوول بىيتەوہ؟

ئەى دەربارەى ئەوانەى خۇيان نوقم دەكەن چى پروودەدات؟

سولتان وهلهد

قونیا، ۴ی ئیلول ۱۲۴۵

بپاراگورهی علائەدین بووم و هەمیشە دلم له لای بوو، بەلام ئیدی پەژارەکم وەک ئەوەی لەمەبەر نەبوو. ئەو هەر له مندالییەوه تونده تەبیات بوو و زوو توورپە دەبوو، لی ئیستا حەزی له چەتوونی و شەپرانگیزی بوو. بەردەوام لەسەر هەر شتی، ئیدی شتەکه چەند توورپەهات و هیچ بواپە ئامادەیی شەپکردن بوو. بیخەوسەله و چەتوون بووبوو. مندالان که له شەقام دەیانندی لیتی دەترسان. هەرچەندە تەمەنی له حەفدە سال تینەپەری بوو، بەوای خۆگوشین و رەقەوه چەند لۆچیک بە دەوری چاوەکانیدا دروست بووبوون. ئەم بەیانیه بە تاییهتی سەرنجم دا لۆچیکی تازە که وتبووه لادەمییهوه، چونکه بەردەوام دەمی کرژدەکردهوه.

لەسەر پیستیکی تەنکی مەر خەریکی نووسین بووم، کاتی له پشتەوه گویم له دەنگیکی نزم بوو. ئەو علائەدین بوو بە لیوه هەلقراوەکانییهوه. خودا دەزانیت له کەیهوه لهوئ وەستابوو و بە چاوه مەری و نیگا شلەزاوهکانییهوه سەیری دەکردم. لیتی پرسیم که چی دەکم.

گوتم: "وانەیهکی کۆنی باوکمان کۆپی دەکم. باشتر وایه وینەیهکی زیادەیی هەموو وانەکانی بپاریزین."

"ئەوه سوودی چیه؟"، علائەدین هەناسەیهکی توندی هەلکیشا، "ئاخر ئەو وازی له وانەوتنەوهکان و وتارەکانی هیتاوه، مەگەر تییینی ئەوت نەکردوه وازی له وانەوتنەوهی سوختهخانەش هیتاوه. ئەی نابینیت دەستی له هەموو بەرپرسیاریتییهکانی هەلگرتووه؟".

گوتم: "ئەوه شتیکی کاتییه. بەم زووانه دەگەریتەوه سەر وانەوتنەوه."

تو خوت هه لده خه له تینیت. ئه ی نابینیت باوکمان جگه له شه مس کاتی
ئه وه ی نه ماوه بیه رژیتته سه ر شتیک یان که سیتیکی تر؟ ئایا ئه مه جینگه ی
پیکه نین نییه؟ وا گریمان ئه و ده رویشیکی گه پیده یه، به لام له ماله که ماندا ره گی
داکوتاوه.

عه لئه دین به ته وسه وه پیکه نی و پیی وا بوو که من له گه ل
بوچوونه که یدام، لی که من وه لامیم نه دایه وه، به ناو ژووره که دا دهستی به
هاتوچو کرد، ته نانه ت بی ئه وه ی ته ماشای بکه م هه ستم به بلیسه ی ئه و
توو په یه کرد که له چاوه کانیدا بریسکه ی دها.

خه لکی زور قسه ده که ن، عه لئه دین به غه مبارییه وه له سه ری رویشت،
خه لکی هه مان پرسیار ده که ن: خودانه ناسیک چون توانی گه مه به زانایه کی
سه نگین بکات؟ ئاخو ناوبانگی باوکمان خه ریکه وه ک به فری بهر تاو
ده تویتته وه، خو ئه گه ر زوو واز له و نه هیتیت، رهنگه له م شارهدا مریدی دیکه ی
دهست نه که ویت، چونکه ئیتر که س وه ک ماموستایه ک نایه وه ی، من له و
باره یه وه گله یی له وان ناکه م.

پسته ته نه که که م خسته لاوه و ته ماشای براکه م کرد. ئه و هه رچه نده
لاویکی تازه پیکه یشتوو بوو، خه ریکبوو سیمای پیاوه تی لیده نیشت. له پاره وه
زور گوپابوو و گومانی ئه وه م ده کرد که ئه و عاشقه، لی نه مده زانی ئه و کچه
کتیه و براده ره کانیشی نه یانده ویست پیم بلین.

برام، من ده زانم که تو شه مست خوش ناوی، لی میوانیکه و هاتووه ته
ماله که مان و پتویسته ریزی بگرین. گه ر شته که راستیش بیت، گوئ له
واته واتسی خه لکی مه گره. گه ره که ئه م شته ئالوزنه که یین و ژاوه ژاو
نه ورووژینین.

که ئه م قسانه م کرد، ژیان بوومه وه، لی کارله کار ترازابوو. عه لئه دین
مینا داری وشک به خیرایی گری گرت.

ژاوه ژاو؟ عه لئه دین هه ناسه یه کی هه لکیشا، ئه ری ئه و کاره ساته ی
به سه رماندا هاتوو ناوی ده نیتت ژاوه ژاو؟ چون ده کری ئاوها کویر بیت؟
پسته یه کی ته کی دیکه م هه لگرت و ده ستیکم به پروه ته نه که که یدا هینا.
کوپکردنی وتاره کانی باوکم چیژیکی گه وره یان پیده به خسیم، بویه به گویره ی

توانا ههولم دهدا له سهري بهردهوام يم، تا خهلكي بتوانن وتارهكاني باوكم بخويتنهوه. و سرووشي لس وهر بگرن. كارهكهم له گهل بچووكيشيدا واي لئدهكردم ههست به شانازی بكم.

علائهدين به تهنيشتمهوه وهستا بوو و لهسه ر بيزاريدهربريني خوي بهدهوام بوو و به دووچاوي خه مين و ئازارزهدهوه تهماشاي كارهكهي مني دهكرد. هه ر زوو له چاوهكانيدا ئهلهايهكم له روخساري لاههكدا بهدي كرد و زانيم كه ههوهجهي خو شهويستي باوكتي. دلم گوشرا و زانيم كه ئه و له شهمس تووره نييه، بهلكو له باوكم توورهيه.

علائهدين له باوكم تووره بوو، چونكه زور خو شي نهدهويست. هه رچهنده باوكم زانايهكي سهنگين و ليها توو بوو، كه چي نهيتواني دايكمان له مردن رزگار بكات كه له سهرهتاي ته مهندا بوو.

ئينجا گوتي: 'دهلين شهمس جادووي له باوكممان كردوه، ههروهها دهلين گوايا تلياككيشهكان خويان ئهويان ناردوه.'

تلياكويهكان گرووپيكن بهوه ناسراون به شيوازيكي ورد به ژههر دوژمنهكانيان دهكوژن. كهساني ئهم گرووپه خاوهن دهسهلاتهكان و خاوهن پايهكانيان دهكرده ئامانج و قوربانويهكانيان له شوينه گشتيهكاندا دهكوشت تا ترس و دلهراوكي لهنيو خهلكيدا بلاوبكهنهوه. ئهوهبوو ههندي خهلواي ژههراوييان لهگهل نامهيهكدا له ناو ختوهتهكهي سهلاحهديني ئهيوبي دانا و تييدا نووسيبوو بيان تو له بهردهستماندايت. سهلاحهدين، ئه و سهركرده موسلمان. مهزنهي كه بهرانبهر خاچه رستهكان جهنگا و قودسي رزگار كرد، زاتي نهكرد شهريان بكات، بهلكو پيني باشتربوو ئاگر بهستيان لهگهلدا مؤر بكات. ئاخر چون دهكرئ خهلكي وا بيري بكهنهوه كه شهمس پهيوهندي بهم گرووپهوه ههبيت كه ترس له دلي خهلكيدا دهچينيت؟

دهستم خسته سهر شاني علائهدين و ناچارم كرد تهماشاي دهموچاوم بكات.

'سهرباري ئهوه، ئهي نازانيت كه ئيدي گرووپهكه وهك جاران نهماوه؟ ئيستا تهنيا له ناويك زياتر نييه.'

علائه‌دین که می‌له قسه‌که وردبووه‌وه و گوتی: 'به‌لی، به‌لام ده‌لین سی له و سه‌ربازانه‌ی که زور ملکه‌چی حه‌سن ئه‌لسه‌باحن، قه‌لای ئه‌له‌مووتیات جیه‌یشتووه و سویندیان خواردووه که بگه‌نه هر شوینتی ترسی تیدا بچینن. هه‌ندی پینان وایه که شه‌مس رابه‌ریانه.'

خه‌ریکبوو ئارام نه‌مینیت، بۆیه وتم: 'خودا یارمه‌تی من بدات! ئایا ده‌توانیت پیم بلیت بۆچی ئه‌و تلیاکییانه ده‌یانه‌وئ باوکمان بکوژن؟'.
'له‌به‌ر ئه‌وه‌ی رقیان له‌که‌سانی خاوه‌ن پایه‌یه و حه‌زیان له‌ بلاوکردنه‌وه‌ی ئاژاوه‌یه،' علائه‌دین که‌وتبووه ژیر کاریگه‌ری پیلانگیرانه‌وه، بۆیه ئاوها وه‌لامی دایه‌وه، به‌ جوژی هه‌ندی سوورایی که‌وته سه‌ر پرومه‌ته‌کانی.

ده‌بوو زور به‌ پینداگری شته‌که چاره‌سه‌ر بکه‌م، بۆیه گوتم: 'ته‌ماشاکه، خه‌لکی به‌رده‌وام ده‌رباره‌ی هه‌موو شتی قسان ده‌که‌ن، نابیت بره‌وا به‌م پرپاگه‌نده خراپانه بکه‌یت. ئه‌م بیره پر له‌ کینانه عه‌قلت ژه‌هراوی ده‌که‌ن. له‌سه‌ر خۆت ده‌ریان بکه‌.'

هه‌رچه‌نده علائه‌دین نرکه‌یه‌کی تووره‌یی لی هه‌ستا، لی له‌سه‌ر قسه‌که‌م به‌رده‌وام بووم و گوتم: 'وا دیاره تو به‌ تایه‌تی شه‌مست خوش ناوی، هه‌یچ پیوستیش ناکات خۆشت بوئ، هر له‌به‌ر ریزی باوکمان گه‌ره‌که خۆت وا پیشان بده‌یت که نه‌ختی ریزی ده‌گریت.'

علائه‌دین به‌ کولوکه‌سه‌ر و رقه‌وه ته‌ماشای کردم. ئیدی تیکه‌یستم که برا گچکه‌که‌م هر ته‌نها له‌ باوکم نیگه‌ران نییه و له‌ شه‌مس تووره نییه، به‌لکو له‌ منیش یه‌کجار تووره‌یه، چونکه پنی وا بوو که من له‌به‌ر لاوازیم ریزی شه‌مس ده‌گرم، په‌نگه بیری له‌وه‌ش کردیته‌وه که من بۆیه ملکه‌چ و بیده‌سه‌لات دیارم تا په‌زانه‌ندی باوکم به‌ده‌ست بینم. هه‌رچه‌نده ئه‌وه هر گومان بوو، به‌لام زور ئازاری ده‌دام.

سه‌رباری ئه‌وه لینی تووره نه‌بووم و ته‌نانه‌ت گه‌ر لیشی تووره‌بام، تووره‌یه‌که‌م زوری نه‌ده‌خایاند، چونکه برای بچووکمه و بۆ من هر ئه‌و هه‌رزه‌کاره‌یه که له‌ شه‌قامه‌کاندا به‌دوای پشیلاندا پایده‌کرد و پتیه‌کانی به‌ گۆماوی باراناو قوراوی ده‌بوون، هه‌روه‌ها به‌م پرۆگاره خه‌ریکی نان و

شیرخواردن بوو. وهک لایک له دهموچاودا که من پته و بهچاو ته مهنییه وه کورته بالا دیار بوو. ئه و لاهوی کاتن هه والی مردنی دایکی بیست، تاقه دلۆپیک عه سری نه پشت، هه موو ئه وهی که کردی سهری داخست و ته ماشای پیلاره کانی خوی کرد، وهک ئه وهی له سۆنگه ی پیلاره قوراوییه کانییه وه تووشی شهرمه زاری بوو بیت به جوړی لئوی خوی گهست رهنگی تیدا نه ما. ئه وه بوو نه وشه یهک له دهمی دهرچوو و نه هه ناسه یهکی ساردی هه لکیشا، که چی ئاواته خواز بووم که بگریاهه.

لیم پرسی: "ئهری له یادته که له گهل مندالانی گهرک شهرت کردبوو و به گریانه وه بۆ ماله وه هاتیته وه و خوینی لووتت به ربووبوو، دایکمان چیی پی کوتیت؟"

چاوه کانی عه لانه دین یه که م جار بچووکبوونه وه ئینجا کرانه وه، لی وشه یهک له دهمی دهرنه چوو.

"پیی وتیت کاتن له که سئ تووره ده بیت، پیویسته له جیاتی دهموچاوی ئه و که سه، دهموچاوی که سیک بینیت بهرچاوت که خوشت ده وی. ئایا هه ولت داوه له جیاتی روخساری شه مس، روخساری دایکمان بینیت بهرچاوت؟ رهنگه شتیکی تیدا بدقزیته وه که خوشت ده وی."

زه رده خه نه یهکی رهوته نی و خیرا و شهرمن وهک هه وریکی رهوته نی له سه ر لئوه کانی عه لانه دین نه خش بوو. چند سه رم سورما که ئه م زه رده خه نه یه ره که ی دهموچاوی ره وانده وه.

وتی: "رهنگه بمتوانیایه"، ئه میستا تووره یی دهنگی ره ویبووه وه.

دلّم توایه وه و براکه م له ئامیز گرت و نه مزانی دوا ی ئه مه چیی پی بلیم. که باوه شی لیدام هه ستیکی دلنیایی دایگرتم و پیم وا بوو که له گهل شه مسدا په یوه ندیی خوی باش دهکات و ئه وهنده نابات ته بایی ده که ویته وه ماله که مان. ئه و شتانه ی دوا ی ئه وه روویان دا، به هه له دا نه چوو بووم.

کیرا

قونیا، ۲۲ی تشرینی به‌کهم ۱۲۴۵

به جۆشه‌وه دهرباره‌ی خودا و ئه‌و شتانه‌ی له خودا زیاتر که‌س نایانزانی‌ت، ئه‌و پۆژه له پشت دهرگا داخراوه‌که‌وه شه‌مس و پۆمی قسه‌یان ده‌کرد. سینییه‌کم هه‌لگرت که قاپی شیرینی له‌سه‌ر بوو، له دهرگام دا و بی ئه‌وه‌ی چاوه‌پێی وه‌لام بکه‌م چوومه ژووره‌وه. شته‌که وا ده‌قی گرتبوو که من له‌وئ بوومایه، وه‌ک ئه‌وه‌ی به‌وای منه‌وه قسه‌ی بۆ نه‌یات و نه‌توانی‌ت له خواردن دروستکردندا ستایشی ده‌ستره‌نگینیم بکات، هیچ قسه‌یه‌کی نه‌ده‌کرد. به‌هه‌رحال ئه‌و زۆر خواردنی نه‌ده‌خوارد و پیم وا بوو که ئه‌و به‌ لایه‌وه گرینگ نییه‌ خواردنی خوشی بده‌می یان نانه ره‌ق. لئ ئه‌مجاره کاتی ئه‌و پارچه شیرینییه‌ی خوارد که خۆم دروستم کردبوو، چاوه‌کانی بریسکانه‌وه.

وتی: "کیرا، ئه‌مه زۆر به‌تامه. ئه‌وه چۆن دروستت کردوه؟".

خۆمیش نازانم چیم به‌سه‌ر هات، ئیدی له‌بری ئه‌وه‌ی په‌سنه‌که‌یم بۆ ئه‌و هه‌لوایه‌ی دروستم کردبوو، پئ خوش بی‌ت، گویم له خۆم بوو وا وه‌لامی ده‌ده‌مه‌وه: "بۆچی ده‌پرسی‌ت؟ گه‌ر پیتیش بلیم چۆن دروستم کردوه، خۆ تۆ ناتوانی‌ت دروستی بکه‌یت".

شه‌مس وه‌ک ئه‌وه‌ی به‌ قسه‌که‌م قایل بی‌ت، ته‌ماشایه‌کی کردم و که‌می سه‌ری له‌قاند. چاوه‌پیم کرد له وه‌لامی ئه‌وه‌دا شتیک بلیت، لئ به‌ بیده‌نگی و هیمنی هه‌ر وا له‌وئ وه‌ستا‌بوو.

دوای نه‌ختی ژووره‌که‌م جیه‌یشته‌ و بۆ ناندینه‌که‌ گه‌رامه‌وه و بیرم له‌وه ده‌کرده‌وه که رووی دا. گه‌ر ئه‌وه‌ی ئه‌م به‌یانیه‌ رووی نه‌دابایه، ره‌نگه‌ هیچ له‌ یاد نه‌مایه.

* * *

له ناندینه که دا به تهنیشت ئاگردانه که وه خه ریکی شیر تیکدان بووم، له
حه وشه که گویم له هه ندئ دهنگه دهنگی سهیر بوو. به په له بۆ دهره وه رۆیشتم
و چاوم به شیتانه ترین دیمه ن کهوت که له ژیانمدا نه مدیبوو. کتیبه کان به
هه موو شوینیکدا بلاو بوو بوونه وه، هه ندیکیان له سهیر یه که له که کرابوون و
له قه له قیان بوو، هه ندئ کتیبی دیکه سهیر ئاوی گوومه که که تبوون و به وای
مه ره که بی تواوه وه ئاوه که ی زۆر شین هه لگه رابوو.

له کاتیکدا رۆمی له ولاره وه ستابوو، شه مس له نیو کتیبه به سهیره کدا
که وتوو ه کان کتیبیکی هه لگرت - دیوانی موته نه بی - بوو، به نیگایه کی مۆنه وه
ته ماشای کرد و توورپی دایه نیو ئاوه که وه. که کتیبه که له ئاوه که دا نوقم بوو،
کتیبیکی دیکه ی هه لگرت. نه مه یان کتیبی نه نیهیبه کانی عه تار بوو.

له ترسان زارم به شکرده وه. ئاخر شه مس یه که له دوا یه که کتیبه
به نرخه کانی رۆمی له نیو ده برد! دوا کتیب که توورپی دایه نیو ئاوه که، کتیبی
(زانسته خوداییه کان) بوو که باوکی رۆمی داینا بوو. له بهر ئه وه ی ده مزانی تا
چ راده یه که رۆمی باوکی خو شده ویست و چه ند خووی به م ده ستنووسه
کۆنه وه گرتوو، ته ماشایه کیم کرد و پیم وا بوو که له توورپه یاندا ده ته قیته وه،
به لام رۆمی به رۆخساریکی وه ک مۆم زه رده هه لگه راو و ده ستی له رزۆکه وه
له ولاره وه ستابوو. نه مزانی بۆ هه یچ شتی نالیت. ئاخر ئه و پیاوه ی به وای
ته کاندنی تۆزی سهیر کتیبه کانی سهیر کۆنه ی کردم، وا ئیستا بی ئه وه ی
وشه یه که له ده می دهر بچیت، پیاویکی شیت به بهر چاوییه وه هه موو
کتیبخانه که ی له نیو ده بات. که رۆمی نه هاته ده ست تا سنووریک بۆ ئه وه دابنی،
من خۆم هاتمه ده ست، چونکه ئه مه دادپهروه ری نییه.

"ئه وه تو چی ده که یته؟"، له شه مسه پرسی: "ئاخر دانه ی دیکه له م کتیبانه
نییه و زۆر به نرخن. له بهر چی توورپیان ده ده یته ناو ئاوه که وه؟ ئه ری تو شیت
بوویت؟".

شه مس وه لامی نه دایه وه، به لکو ئاوری له رۆمی دایه وه و لیتی پرسی:
"ئه مه بۆ چوونی تۆشه؟".

رۆمی لیوه کانی هه لقرچاند و سووکه زه رده خه نه یه که گرتی، لی هه ر
بیده نگ بوو.

‘بۆچی شتیک نالیت؟’، به سهر شووه که مدا هاوارم کرد.
رۆمی لیم نزیکیبوره وه و به توندی دهستی گرتم و گوتی: ‘کیرا، تکات
لیده که م هیمنبه ره وه. من بروام به شه مس هیه.’
شه مس به ئاسووده یی و بروابه خۆبوونه وه له شانی وه ستابوو و
ته ماشای ده کردم، قۆله کانی هه لکرد و کتیبه کانی له ئاوه که ده رهیتا. کاتی بۆم
ده رکه وت که هه موو ئه و کتیبه نه یی له ئاوه که دا ده ریان ده هیتیت و شکن، واقم
ورما.

لیم پرسى: ‘ئایا ئه مه جادووه؟ چۆن ئه مه ت کرد؟’
شه مس گوتی: ‘بۆچی ده پرسیت؟ خۆ ئه گه ر پیتیش بلیم، تو ناتوانیت ئه وه
بکه ییت.’

تو وره بووم و فرمیسکه کانم قه تیس کرد، ئینجا به ره و ناندینه که خزام که
له م ماوه یه دا بووبوو به دالده م. له نێو مه نجه ل و مه قاله و کۆمه لێ گژوکیا و
به هارات دانیشتم و له سه لای گریانم دا.

پۆمى

قۇنيا، كانوونى يەكەم ۱۲۴۵

بېرىارمان دا لەگەل شەمس پىكەوۋە نوپۇزى بەيانى لەدەشتودەر بکەين، ئەوۋە بوو دواى كازيوۋە كەمى بەدواوۋە لە مال دەرچووين. ھەريەكەمان سوارى ئەسپى خۆى بوو و ماوۋەيەك رۆيشتين. دەشتى پر لە گياوگۆل و شيو و جۆگەلەمان بېرى كە ئاوى زۆر ساردیان پىدا دەرپويشت. چىژمان لەو شىنەى بەيانىيە ۋەردەگرت كە بەر دەموچاومان دەكەوت، دەنگى ناگادارکەرەوۋەى جۇراوجۇرى سەير لە پەلەگەنمەكانەوۋە سلاويان لىدەكردين، كاتى لەو نىمچە تاريكانەدا بە بەردەم مالا لادىيەكدا تىپەپرین، جلو بەرگى تازەشۆردراو و ھەلخراومان بىنى بە خىرايى بە ھەموو لايەكدا دەشەكانەوۋە.

لە گەرانەوۋەماندا شەمس جەلۋى ئەسپەكەى توندکرد و ئاماژەى بۇ داربەروۋيەكى زەبەلاخى دەرەوۋەى شارەكە كرد. پىكەوۋە لەژىر دارەكە دانىشتين، ئاسمان بەسەرمانەوۋە لەنىو سىتېرېكى ئەرخەوانىدا ھەلواسرابوو. كە لە مزگەوتە نزىك و دوورەكانەوۋە دەنگى بانگدان بەرزبووۋەوۋە و بۇ نوپۇزکردن بانگى موسلمانانى كرد، شەمس عەباكەى لەسەر زەوۋيەكە پاخست و پىكەوۋە نوپۇزمان كرد.

كە گەيشتمە قۇنيا، لەژىر ئەم دارە دانىشتىم، شەمس بەدەم قسەوۋە بىرەوۋەرىيەكى دوور لە سەرىدا بروسكەى دا و زردەخەنە گرتى، لىن ئەوۋەندەى نەبەرد كەوتە دۇخىكى جدىيەوۋە و گوتى: ئەوۋەبوو جوتيارىك گەياندىيە جى زۆر سەرسامى تۆ بوو و گوتى كە وتارەكانى تۆ خەمپەوۋىنن. وتم: ئاوى ئەفسوونكارى پەيفانىان لى نابووم، لى ئەوۋە ئەمىستا ۋەك ئەوۋەيە لە رۆزگارېكى كۆندا بوويىت. ئارەزوۋى وتاردانم نەماوۋە و لىبوومەتەوۋە.

تۆ ئەفسونکاری پەیفانیت، شەمس ئەوەی بە جەختەو وە، بەلام لەجیاتى ئەوەی ببیت بە خاوەنى ئاوەزىكى وتاریژی، بوویت بە خاوەنى دلێكى پیتمدار.

لە مەبەستى تینەگەیشتم و لیشیم نەپرسى. بەیانى پاشماوەى شەوى رابردووى بەزاند و ئاسمان بوو بە رەنگىكى پرتەقالیئامیز. لە مەودایەكى دوورى پێشمانەو شاره‌كه خەرىكبوو لە خەو رادەبوو. قەلەرەشكە هیزشيان بۆ گیلگەى سەوزاییەكان هینا تا بتوانن شتیکیان دەست بکەوێت. دەنگى جیرەى ئەو دەرگایانەى كە خەرىكبوون دەكرانەو دەگەیشته گویچكەمان، هەروەها زەرەى كەر و گرپەگرپی ناگرى كوانوو دەیساوەكان هەموو پێكەو پێشوازیی پۆژیكى نوێیان دەكرد.

لە هەموو شوێنێكدا خەلكى، بئى ئەوەى كەسێك ئاراستەیان بكات یان رابەراییەتیان بكات كە دەبئى چى بكن، بۆ خۆسەلماندن سەر بەخۆ هەر خۆیان خەبات دەكەن، شەمس بە سەربادانەو وەرورێكى كرد، پەیفەكانى تۆ یارمەتیان دەدات و منیش ئەوەى لە توانامدا بێت یارمەتیت دەدم. من خزمەتكارى تۆم.

وا مەلئ، بە ناقلیبەو پیم گوت، تۆ هاوڕێى منیت.

شەمس بئى ئەوەى گوی بداتە ناقلیبەكەم، لەسەر قسەكانى پۆیشت و گوتى: ئەوەى پەژارەى كردووم ئەوێه تۆ لە ناوخۆ قەتیسكردندا دەژبیت. جا لەبەر ئەوەى وتاریژی و ئامۆزگاریكەریكى ناودارىت، هەواداران و مریدەكانت دەورت دەدەن، بەلام دەربارەى خەلكە رەشۆكیبەكە چى دەزانیت؟ وەك سەرخۆشەكان و سۆلكەرەكان و دزەكان و لەشفرۆشەكان و قوماربازەكان - كە دلدەرەوێهەكان نییه و تووشى سەختترین جۆرەكانى ستم و كلۆلى دەبن. ئایا دەتوانین هەموو خەلقەندەكانى خودامان خۆش بوو؟ ئەمە تاقیكردەنەوێهەكى قورسە و تەنها خەلكى كەم دەتوانن پێیدا تێپەرن.

كە درێژەى بە قسەكەى دا، بینیم ناسكى و پەژارەیهك لەسەر روخسارى نەخش بوون، شتیكى دیکەشم بەدى كرد كە لە سۆزىكى داىكانە دەچوو.

وتم: تۆ راست دەكەیت. من بە خۆشگوزەرانى ژيام، تەنانەت نازانم كە خەلكى ئاسایی چۆن دەژین.

شەمس چنگى خۆلى ھەلگرت، لە كاتىكدا خۆلەكە لە نىوان
ئەنگوستەكانىيەو دەھاتە خوارى، بە ھىمنى لەسەرى رۆيشت: "گەر بتوانىن
بېوا بە ھەموو شتە جياواز و دژەكانى گەردوون بەيىن، ئەوا ھەموو شتىك
لە يەك بۆدەقەدا دەتويىتەو".

ئەوسا شەمس چلەدارىكى وشكى ھەلگرت و بە دەورى داربەرووھەكەدا
جغزىكى گەورەى كىشا. كە ئەوھى تەواوكرد، ئىنجا ھەردوو بالى بەرەو
ئاسمان بەرزكردەو، وەك ئەوھى بە دەستەكانى پەتتىكى نادىارى گرتبىت،
دەستى كرد بە وتتى ھەر ئەودونۆ ناوھ جوانەكەى خودا و ھاوكات لەنىو
بازنەكەدا دەستى بە خولانەوھە كرد، سەرەتا بە ھىمنى و لەسەرخۆ، ئىنجا مينا
ھەلگردنى شنەى ئىوارە. زۆرى نەبرد چەشنى گەردەلوولتىك بە توندى و
خىرايىيەوھە خولانەوھەكەى زۆرتەر كرد. خولانەوھە بە جۆشوخووشەكەى ئەوھەندە
دلگىر و كارىگەر بوو، خەرىكبوو ھەستم دەكرد وەك ئەوھى تىكرای
گەردوون - زەوى و ئەستىزەكان و مانگ - لەگەيدا بخولتەوھە، دەستم بە
تەماشاكردنى ئەم سەما سەبىرە كرد و ئەو وزەبەم بىرچووھەو كە لىتى
دەدرەوشايەوھە و رۆح و جەستەمى داگىر كردبوو.

شەمس وردەوردە خولانەوھەكەى ھىواش كردەوھە تا بەتەواوى وەستا. كە
ھەناسەى دەدا سىنگى دەھەژى، دەموچاوى سبى ھەلگەرا، لەناكاو وەك
ئەوھى بە قوولى دەنگى لە دوورەوھە بىت، گوتى: "گەردوون يەك خەلقەندەيە.
ھەموو شتىك و ھەموو كەسىك بە تۆرپىكى شاردراوھى كۆمەلە چىرۆكىكەوھە
بەستراونەتەوھە. ئىدى بزانىن يان نا، ھەموومان لە گفتوگۆيەكى بىدەنگدا
ھاوبەشىن. لەوھەدا ھىچ زەرەر و زىانتىك نىيە. مېھربان بە و تەنانەت ئەگەر
قسەكانت بى مەبەست و پاكىش بوون، چەندوچوون مەكە، چونكە پەيقەكان
كە لە زارمانەوھە ھەلدەقولن و ن نابن، بەلكو لە فالايىيەكى بىكۆتايىدا بۆ
ھەتاهەتايە دەمىتنەوھە و لە كاتىكى گونجاودا بۆ لامان دەگەرىنەوھە. ئازارىي
تاقە مرقۇتىك ھەموومان ئازاردەدات، خوشى و گەشىي تاقە مرقۇتىك
ھەموومان دەخاتە زەردەخەنە.

يەكئ لە پىساكانى عەشق وا دەلەيت.

ئىنجا نىگايەكى خۇتىھەلقورتانى كىردىم، دەۋسى ئاۋمىدىيەك لە قوۋلايى
چاۋەكانىدا دياربوو، دەۋسى خەمىك كە پىشتەر لەودا نەمدىبوو.
شەمس گوتى: 'رۇژى دىت تۇ لە رۇژەھلات و لە رۇژئاوا بە دەنگى
خۇشەويستى دەناسرىت، ئەو كەسانەى كە قەت دەموچاويشتيان نەدى بىت،
سروش لە دەنگت وەر دەگرن.'

بە گومانەوہ لىم پرسى: 'چۇن دەبىت ئەوہ رووېدات؟'.
شەمس لە وەلامدا گوتى: 'لەمىانەى پەيفەكانتەوہ، بەلام من لىرەدا
دەربارەى وانەوتتەوہ و وتارەكان قسەناكەم، بەلكو دەربارەى شىعر دەدوئىم'.
'شىعر، بە دەنگىكى پچرپچر وتم: 'ئاخر من شىعر دانانىم. من زانايەكى
ئايىنىم'. قسەكەم زەردەخەنەيەكى شاراوہى لەسەر دەموچاۋى شەمس نەخش
كرد.

'ھاۋرېم، تۇ دەبىتە يەكى لە جۋانتىن ئەو شاعىرانەى كە دنيا دەيانناسىت'.
خەرىكبوو نارەزايى دەربېرم، لى نىگاي يەكلاكەرەوہى چاۋەكانى شەمس
ژىۋانى كىردمەوہ و نەمويست دەحكەى لەگەلدا بكەم، بۇيە گوتى: 'ئەوہى
پىۋىست بىت پىكەوہ دەيكەين. پىكەوہ لەسەر ئەم رىگەيە دەرۇين'.
شەمس بە تىفكرىنەوہ سەرى بادا و بە شىۋەيەكى ترسناك بىدەنگ بوو و
چاۋى بېرىپە رەنگە كالەوہبوۋەكانى ئاسۇ. كە دەستى بە قسە كىردەوہ بەو
وشە شوۋمانە دەستى پىكرد كە قەت بەرۇكىيان بەرنەدەدام و بەردەوام
رۇحيان بىرىندار دەكردىم: 'ھەرچەندە يەكجار حەزەكەم لەگەلندا بىم، لى دەبىت
خۇت بە تەنيا ئەوہ بكەيت'.

لىم پرسى: 'مەبەستت چىيە؟ بۇ كۆى دەرۇيت؟'.
شەمس بە خەمبارىيەوہ لىۋەكانى كىرۇ كىردەوہ و چاۋەكانى ھەلبېرى و
وتى: 'شەكە لەدەست مندا نىيە'.

بايەكى سارد مىنا ھەۋالى ئەوہى پى بىت كە پايز وا لە دەرگامان دەدات،
لەپر بەسەرماندا ھەلىكرد و ھەوا ساردى كىرد. ئاسمانى شىن و بىگەرد بە
خونائى فىنك وەك بەركەوتنى پەپوۋلەيەك ختوۋكەدەر و ناسك، دەستى بە
خونائى كىرد. ئەمە يەكەم جار بوو بىرم لەوہ كىردەوہ كە شەمس دەروات. ئىدى
ئەوہ بوو بەۋاى ئازارىكى تىز لە سىنگىدا.

سولتان وهلهد

قونیا، کانوونی به که م ۱۲۴۵

به بیستنی ئه واته واته، رهنگه هه ندی که س چیژیان وه رگرتبیت، لی من به بیستنیان ئازارم ده چه شت. ئاخر چون ده کری خه لکانیک ده رباره ی شتگه لی دلتیا نه بن و ئه وه نده داخ له دل و له خو بایی بن؟ خه لکیک ئه وه نده له راستیه وه دوور بن، گهر ترسناک نه بن شتیکی سهیره! ئاخر ئه وان له و په یوه ندیه قووله تیناگه ن که من به باو کم و شه مسه وه ده به ستیه وه. ئاشکرایه که ئه وانه قورئانیان نه خویند وه ته وه، خو ئه گهر بیان خویندایه ته وه، ئه وه ده یانزانی که چیرۆکگه لیکه هاوشیه وه هه ن و باسی خیر و به زه یی پو حیه ده که ن، وه ک چیرۆکی موسا و خدر.

له سووره تی (الکھف - ئه شکه وت) دا، زور به پرونی باسی ئه وه کراوه. موسا پیاویکی پهیره وکراو و مه زن بوو و بوو به پیغه مبه ر، سه رباری ئه وه ش رابه ر و یاسادانه ریکی بیهاوتا بوو. ئه وه بوو که کاتی ئه وه هات هه سته کرد زور ئاتاجی هاوه لیکه پو حیه تا چاوی سینه می بکاته وه، ئه وه هاوه له ش ته نیا خدر بوو، که دله ره وه ی کو سته و تووان و که سه رداران بوو.

خدر به موسای گوته: "خودا فه رمانی پیکردم که به دنیا دا بگه ریم و ئه وه بکه م که پئویسته بیکه م. تو ده لیت ده ته وئ له گه لمدا بیت. جا گه ره ده ته وئ له گه لمدا بیت، ئه واه تا خو م بو تی باس نه که م، ده رباره ی هیه شتی پرسیارم لی مه که".

موسا وتی: "ده مبینیت ئارام ده گرم و له هیه شتی کدا بیفه رمانیت ناکه م". هه پیا یان لیکرد و له رپگه دا سه ریان له چه ندین شوین دا، لی موسا سه ری له کرده وه کانی سو رما بوو. به به رچاوییه وه می ردمندا لیکه کوشت و

پاپۆرپیکي کون کرد. موسا خۆی پئی نه گيرا و لیتی پرسى: 'ئەم کاره کاره ساتبارانهت بۆچی کرد؟'

'ئەى پيم نه وتیت که پرسيارم لى نه کهیت؟'

موسا هه موو جارئ پرسيارى لیده کرد و هاوکات ته وازۆى لى ده خواسته وه و به لئینی پیده دا که دووباره پرسيارى لى نه کاته وه، لى به لئینه کهى نه ده برده سه ر. له کۆتاییدا خدر هۆى رهفتاره کانی خۆى بۆ پروون کرده وه. موسا ورده ورده تیگه یشت که هه ندئ شت به خراب یان به مایه ی به دبەختی ده رده که ون، لى زۆر جار ده بنه مایه ی خیر و خوشییه کی له شیوه دا به کاره سات داپۆشراو، کاتیکیش شته کان پروون ده بنه وه، رهنگه بۆ ماوه یه کی دوور زیانیان لى بکه ویته وه. ئیدی ئەو ماوه کورته ی که له گه ل خدر دا بوو، له ژيانیدا بوو به زۆرترین ئەزموونی سه رسوره یته ر.

وهک له م حه کایه ته هیماداره دا دیاره، له م دنیا یه دا هه ندئ براده رایه تی هه یه بۆ که سانی ئاسایى پروون نیسه، لى راستییه که ی ئەوه یه ئەو براده رایه تییه هه ندئ که نالی تر پیکدیتیت و ده بیته مایه ی فراوان کردنی حکمه ت و دووربینییه کی قوولتر. شه مسیش له ژيانی باوکمدا ئاوا ده بینم.

ده زانم خه لکی تر به و شیوازه شته که نابین که من ده بینم، ئەمه ش نیگه رانم ده کات. شه مس بۆ به دبەختی شته کان وا ئاسان ناکات تا خوشه ویستی و دۆستایه تی خه لکی بۆ خۆى به ده ست بئیت. ئاخه ئەو له به ر ده رگای ته کیکه به شیوه یه کی هه ره شه ئامیزه وه داده نیشت و هه ر که سی بیه وئ بۆ بیننی باوکم بچیته ژوره وه، پئی لیده گریت و لیتی ده پرسیت: 'بۆ ده ته وئ مه ولانای مه زن ببینیت؟ ئەو دیارییه چییه که بۆت هیناوه؟'

ئیدی میوانه که زمانى تیکده ئالیت و ده که ویته ترمه ترم، به لکو داوای لیبووردنیش بکات شه مس ریگه ی نادات بچیته ژوره وه. هه ندئ له م سه ردانیکه رانه داوای چه ند رۆژئ دووباره به ده ستو دیاریی وهک میوه ی وشکه وه کراو یان چه ند دراویکی زیو یان به رمالی ئاوریشم یان به رخه کۆرپه، ده هاتنه وه. شه مس به بیننی ئەم شتانه ده هری ده بوو و چاوه ره شه کانی ده بریسکانه وه و ده موچاوی سووره لده گه را و دووباره ده ری ده کردنه وه.

پوژیکيان پياويک رقی هستا و به پووی شه مسدا هه لساخا: کئی ئه و
مافهی پنداویت که ده رگای مه ولانا به پووماندا دابخهیت؟ واز له وه بیته که
هه ر که سی دیت و پرساری لیده که یته که چیی له گهل خویدا هیناوه! ئهی تو
خوت چیت هیناوه؟

شه مس بۆ ئه وهی هه موویان گوئیان لئی بیته به دهنگیکی به رز وتی: "من
نه فسی خۆم هیناوه. له پای ئه ودا قوربانیم به سه ری خۆم داوه."
پیاوه که به ترمه ترم و به شله ژاوییه وه که له توورپهی زیاتر بوو،
دوور که وته وه.

* * *

له هه مان پوژدا له شه مسم پرسی ئاخو کاتی هه موو خه لکی به خراپی
لئی تیده گهن و ریژی ناگرن، هه ست به نیگه رانی ناکات؟ به ترسیشه وه ئه مه م
پینگوت ئاخو له م دوا بییه دا دوژمنیکی زوری بوخوی په یدا کردبوو.
شه مس وا دیار بوو که وته بیر کردنه وه وه و وه ک ئه وهی ئه و شتانه ی
ده رباره ی ئه و ده یانلیم، بیرۆکه یه کی پی نه بیته، گوئی: "به لام من هه یچ
دوژمنیکم نییه"، له سه ری پویشته، "رهنگه عاشقانی خودا ره خنه گر یان
پکابه ریان هه بیته، لی دوژمنیان نییه".

به ناقایلییه وه گوتم: "به لئی، به لام تو له گهل خه لکیدا شه ر ده که یته."
شه مس به ره په رچی دامه وه و گوئی: "من شه ر یان له گهلدا ناکه م، به لکو
شه ر له گهل هه سته ی خو به زلزانیاندا ده که م، ئه مه یان شتیکی جیا یه".

ئینجا به هیمنی گوئی: "ئه مه رینسایه که له چل رینساکه: (ئه م دنیا یه له
چیا یه کی به فرگرتوو ده چیت که دهنگی تو بداته وه، هه موو ئه وهی ده یلیت،
باش یان خراپ به شیوه یه ک له شیوه کان بۆ لای خوت ده گه رپه ته وه. له بهر
ئه وه گه ر که سیک به خراپه باسی کردیت، توش به هه مان شیواز به خراپه
باسی ئه وت کرد، ئه ودا شته که خراپتر ده بیته. ئه وسا نه فسی خوت ده بیته له
بازنه یه کی به تالدا بووه ته هیزیکی رقه خش. له بهر ئه وه گه ره که به درژیایی
چل شه و و چل پوژ دهرباره ی ئه و که سه به شیوازیکی ناسک قسه بکه یته و
بیربکه یته وه. له کو تاییدا هه موو شته کان له گهل په کتردا جیا ده بن، چونکه
خوت له ناوه وه جیا ده بیته".

گوتم: 'بهلام خه لکی دهر باره ی تو شتی زور ده لئین، تهنانهت گومان له و په یوه نندییه ی نیوان دوو پیاو ده کهن، که ناکرئ باس بکرئ،' له کوتاییدا خه ریکبوو ده نگم لیم تیکبدا.

که شه مس ئه وه ی بیست، دهستی له سه ر قو لم خا و کرده وه و وه ک همیشه زه رده خه نه یه کی ئاسو وده گرتی و ئه م چیرۆکه ی بۆ گێرپامه وه ' دوو پیاو له ولاتیکه وه بۆ ولاتیکی تر سه فه ریان ده کرد، که یشتنه جوگه له ئاو یک که به هوی بارانی زوره وه ئاوه که ی هه ستابوو. ئه وه نده ی نه مابوو له جوگه له که به پنه وه، ئافره تیکی جحیل و جوانیان بینی به تهنیا وه ستابوو و ئاتاجی یارمه تی بوو. ده سه به جئ یه کئ له پیاوه کان به ره و لای پویشت و به باوه ش هه لگرت و له جوگه له که په راندییه وه، ئیدی له وه به ره وه داینا و دهستی دو عاخوازیی بۆ هه لپری، ئینجا که وتنه وه ری.

له ماوه ی ئه و مه ودا یه ی له سه فه ره که یان مابوو یان، پئیواری دوو هم هه ر بیده نگ و گرژ بوو و وه لامی پرسیا ره کانی براده ره که ی نه ده دایه وه. دوا ی چه ند سه عاتیکی گرژی، ئیدی بیده نگ یه که ی شکاند و گو تی: 'بۆچی ده ستت به ر ئه و ئافره ته که وت؟ بۆی هه بوو له خشته ت بیات! چونکه بۆ پیاو حه رامه دهستی به ر ئافره تیکی ئاوها بکه ویت.'

پیاوی یه که م به هیمنی وه لامی دایه وه: 'هاوریم، من ئه و ئافره ته م هه لگرت و له وه به ری جوگه له که دامنا و له وئ وازم لئی هینا، لئ تو له وساوه هینتا هه ر هه لگرتوه.'

'هه ندئ که س ئاوه ان، شه مس گو تی، ترس و بیر کردنه وه ی لایه نگرانه یان به شان هه لگرتوه و ئه و باره قورسه ده یان پلیشینیته وه. که ر له ده می یه کینکت بیست گوایا ناتوانیت له و په یوه نندییه ی نیوان من و باوکت تییگات، پئی بلن با مه ژگی خوی بشواته وه.'

ئىلا

نۇرتامبۇتون، ۱۵-ئىيۇن ۲۰۰۸

بېرسىت و بلىت چۆن بووم به سۆفى؟ منىش پىت دەلىم له نىوان شه و
و پۇژىكدا نه بووم به سۆفى.

ناوى راسته قىنەم كرىگ رىتشارد سۆن-۵، له شارى كىنلۇ تشپىرقى
له دايك بووم، كه به نده رىكى دوره و ده كه وىته ناوچه به رزايه كانى
ئوسكوتله نداوه. كه رابردووم بىرده كه وىته وه، به ئەلهايەكى زۆره وه به له مى
راو كردن و ئەو گەنجانەم بىرده كه وىته وه كه بارى قورسى ماسىيان
هەلگرتبوو، هەروەها رىشووى گزۇگىيائى دەريايىم بىرده كه وىته وه كه چون
مارى سەوز شۆر بوو بوونە وه، ئەو بالندە فیتووكە رانەى كه به درىزايى لمى
كه نارە كه دەفپىن و كرمىان هەلدە گرتە وه، ئەو گزۇگىيائەنى له هەندى شوىتى
دەگمەن و سەخت دەروان، هەروەها بۆنى تىژ و سوئرى دەريام
بىرده كه وىته وه. ئىدى ئەو بۆنە و سەربارى بۆنى چىكان و دەرياچه كان و
ئەو دلىيائىه خەماوئىيەى كه بالى به سەر ژيانى ئەورووپايى دواى جەنگدا
كىشابوو، پاشخانى مندالىى منيان پىك هىنابوو.

له كاتىكدا له شەستە كانى سەدەى بىستەم جىهان لىژ بوو بوو وه و
بوو بوو به شانۆى خۇپىشاندانى قوتابىيان و فراندنى فرۆكه و هەلگىرساندنى
شۆر شەكان، من له هەموو ئەوانە دور بووم و له سووچىكى هىمەن و سەوز
خۆم مت كردبوو. باوكم كىتبخانەىهكى بۇ فرۆشتنى كىتپى به كار هىتراو هەبوو،
دايكمىش ئەو مەرانەى به خىودە كرد كه خورىيەكى زۆر نايابىيان هەبوو. له
مندالىمدا هەستم به لەزەتى ئەو تەنبايىه دەكرد كه شوانەكه تىيدا دەژيا،
هەروەها ئەو هەستەى كه كىتپىفرۆش هەيەتى. پۇژانكى زۆر به سەر

درهختیکی به تهمندا هه لده زمان و ديقه تی ديمه نی ده ور به رم ددها و پيم وا بوو که من هه موو ژيانم له وئی به سه رده به م. دلّم ئەلهاى سه رکيشی ده کرد، به لام کينلو تشپيرقيم زور خو شده ويست و به خته وهر بووم و بروام به شته چاوه پروانکراوه کانی ژيانی خوّم هه بوو. ئاخړ چون بزائم که خودا نه خشه يه کی تری داناوه؟

دواى ئەوهی گه يشتمه تهمه نی بيست سال که متر، دوو شتم دۆزيبه وه که بو هه تاهه تايه ژيانميان گوړی، يه که میان ئاميری وينه گرتنی پيشه یی بوو، ئەوه بوو ناوی خوّم له خولیکی فيربوونی وينه ی فۆتوگرافي تۆمارکرد و نهمده زانی که خوو ددهمه شتی به دريژايی ژيانم به حه زیکی لاوه کیی داده نيّم. دووه میان خو شه ويستی بوو. ئەوه بوو ئافره تیکی هۆله نديم خو شو يست که ناوی مارگو بوو که له گه ل ده سته خوشکه کانيدا به ئەورووپادا گه شتی ده کرد.

مارگو هه شت سال له من گه وره تر بوو، بالابه رز و جوان و لامل بوو. خو ی به بو هيمي و نموونه یی و راديکالی داده نا و تيکه لاوی هه ردوو ره گه زه که ی ده کرد، چه پره و ئاژاوه گير و فره رۆشنيری و چالاکى بواری مافی مروف و چالاکى به ره له ستکاری رۆشنيری باو بوو، هه روه ها ميتينه يه کی ژينگه پاريز بوو. ئەمانه زاراوه گه لی بوون گه ر يه کی له باره يانه وه پرسيارى لى کردبام نهمده زانی پيناسه يان بکه م، به لام هه ر له سه ره تاوه سه رنجم دا که ئەوه شتيکی تر ده گه يه نيت: ئافره تیکی ئەمبه ر و ئەوبه رکه ر. مارگو ئافره تیک بوو ده يتوانی له چه ند خوله کيکدا له نيوان دلخوشيه کی زيده رو و خه مۆکيبه کی ته نکدا بيت و بچيت. زور دهمده می بوو و هه ميشه به و شته تووپه ده بوو که خو ی به دووپووی (شيوازی ژيانی بورژوازيانه) ليکی ده دايه وه. هه ولی ددها له هه موو ورده کاريبه کانی ژيان بگه رپيت و دژی کۆمه لگه جه نگی به رپا ده کرد. تا رۆژی ئەمرومان ئەوه م له لا بووه ته مه ته ليک که هيشتا ده سته بردارى نه بووم و وازم ليی نه هيتاوه، به لکو خوّم داوه ته ده ست گيژاوی که سايه تيبه دهمده ميبه که يه وه، چونکه له خو شه ويستی ئەودا نو قم بوو بووم.

مارگۆ پىنەوپەرۋىيەكى بىۋىنەبوو، ھەرچەندە لىۋانلىق بوو لە بۆچوونى شۆرشگىرانە و بويىرىيەكى رەھا و داھىنەرانە، ھاۋكات گولتىكى دەستكردى فەشەل بوو. ئىدى بىر يارم دا پىشتى بگرم و بىپارىزم، نەك ھەر لە دىيائى دەروە، بەلكو لە نەفسى خۆيشى بىپارىزم. ئايا ئەۋەندەى من خۆشم دەۋىست، ئەۋىش منى خۆش دەۋىست؟ پىم وا نىيە، بەلام دەمزانى كە ئەو بە شىۋازە خۆپەرسىتىيەكەى خۆى كە برىتى بوو لە روخاندنى خود، خۆشى دەۋىستم.

بەم جۆرە تەمەنم بىست سال بوو لە ئەمستردام گىرسامەۋە، ئىدى لەۋى ھاۋسەرگىرىمان كرد. مارگۆ كاتى خۆى بۆ ئەو پەنابەرانە تەرخان كرد كە بە ھۆكارى سىياسى يان مەۋىي پوويان كرده ئەۋروپا. بەۋاى كارەكەيەۋە لە رىكخراۋىك كە سەرپەرىشتى پىۋىستى پەنابەرەكانى دەكرد، كۆمەكى ئەو زىانلىكە وتوانەى دەكرد كە لە ھەموو شىۋىتىكى دىئاۋە بۆ ھۆلەندا ھاتىبون و ئەمىش بوۋىۋو بە فرىشتەى فرىادەرەسىان و زۆر لەو خىزانانەى لە ئەندونىسىا و سۇمال و ئەرژەنتىن و فەلەستىنەۋە ھاتىبون، ناۋى كچەكانى خۇيان نا مارگۆ.

لى من ئەۋەندە بايەخم بە شتە گرىنگەكان نەدەدا، چونكە سەرقالى ئەۋە بووم پەلم بەرز بىيىتەۋە. دۋاى ئەۋە لە كۆلىزى كارگىرى دەرچووم، لە كۆمپانىيەكى نىۋەۋەلەتى كارم كرد. مارگۆ گوىى بە بارۋدۆخم يان موۋچەكەم نەدەدا، ئەمەش ۋاى لىكردم تەماخم بگەۋىتە سەر ۋەدىيەننى دەستكەتى توورەھات. زۆر تىنوۋى دەسەلاتخۋازى بووم و دەمەۋىست دەۋسى دەست و پەنجەم بەسەر ھەموو دىيادا جىيەلم.

پلانم بۆ ھەموو ژيانمان دانابوو، بىر يارمان دابوو دۋاى دوو سال ئىنجا مندال بىخەينەۋە. دوو كىژۆلە ئەۋ وىنەيەيان تەۋاۋ دەكرد كە لە ھزرى خۇمدا بۆ خىزانىكى نمونەيى وىنەم كىشاپوو. لەۋ بانەپۆژەى لە بەردەممان دىاربوو دلىيا بووم. لە ۋلاتىك دەژىايىن لە ھەموو ۋلاتانى سەر زەۋى ئاسايشى زىاتر تىدا بوو، يەككى نەبوو لەۋ ۋلاتانەى كە ئازاۋەيان تىدا بلابوۋبوۋەۋە ۋ خەلكى ۋەك داركاژىكى ئاۋ لىپراۋ بە لىشاۋ پوويان دەكردە ئەۋروپا. لە ھەرپەتى لاۋىتى بوۋىن و تەندروسىتىيەكى باشمان ھەبوو و يەكترمان خۆش دەۋىست.

ئىستا زۆر ھەستەمە بېروابكەم كە من گەيشتوومەتە تەمەنى پەنجاوچوار
سالى و مارگو مردوۋە.

مارگو يەكجار لەشساغ بوو، لە سەردەمىكدا ئەو پوۋەكخۆر بوو، ھىشتا
ئەم وشەيە نەناسرابوو. ھەولى دەدا خواردىنى تەندروست بخوات و بەردەوام
و ەرزشى دەکرد و ھىچ دەرمانىكى نەدەخوارد. دەموچاۋە پەريئاساكەى
تەندروستى لى دەتكا و بەردەوام جەستەى بارىكەلە و لاواز بوو. بە جۆرى
بايەخى بە خۆى دەدا لەگەل جياوازى نىوان تەمەنمان، من لەو بەتەمەنتر
دياربووم.

مارگو بە شىۋەيەكى چاۋەپواننەكراو مردنىكى ئاسايى مرد. شەويكىان
لەدواى سەردانىكى بۇ لاي پۇژنامەنووسىكى پووسى كە داواى پەنابەرىتى
كردبوو، لە گەپانەو دەدا لە ناو ەراستى رىگەى خىرا ئۆتۆمبىلەكەى پەكى
دەكەوئىت. ئىدى شتىكى كردبوو لەگەل كەسىتى راستەقىنەى ئەودا نەدەگونجا.
ئاخر ئەو ژنىك بوو بە كەمى وابەستەى ياساكان بوو. ئىدى لەجىاتى ئەو ەى
چوار لايتى ھەلبكات و چاۋەپى بەھاناھاتنەو ەبكات، ئۆتۆمبىلەكەى
جىدەھىلئىت و بەپى بەرەو گوندىكى نزيك دەپوات. چاكەتىكى خۆلەمىشى
تارىك و پانتۆلىكى تۇخى لە بەر بوو و ھىچ ئاژەيەكى ەك لايت يان ەر
شتىك واى لى بكات كە ببىنرئ، پىنى نەبوو. ئىدى بارەلگرىك كە لە
يۇگسلافياو ەھات لى دەدات. شوفىرەكە گوتبووى نەيدىۋە، چونكە مارگو
بەتەواوى لەنىو تارىكەشەو كەدا توابوو ەو.

پۇژانىك گەنج بووم. خۆشەويستى چاۋەكانمى بۇ ژيانىكى جوانتر
كردەو ە، بەلام دواى ئەو ەى ئەو ژنەى كە خۆشم دەويست لەدەستەم دا،
گۇرپانىكى گەورە لە شىۋەمدا پووى دا، ئىدى نە ئەو لاۋە بووم و نە ئەو پياۋە
پىگەيشتوۋە، بەلكو بووم بە ئاژەلىكى سىندمكراو. ئەم قۇناغەى ژيانم ناو دەنىم
پىتى (س) لە وشەى (سۇفى).

ھىوادارم بەم نامە درىژە بارتم گران نەكردىت.

لەگەل خۆشەويستىم.

عەزىز

گوئی بیابانی له شفرۆش

قونیا، کانوونی دووهم ۱۲۴۶

بەوای ئەو شەرمەزارییەیی که له مزگەوتەکه تووشم بوو، ئیدی خاوەن سۆزانیخانەکه رینگەیی نەدەدام بۆ هیچ شوینی دەربچم و بۆ هەتا هەتایە له سۆزانیخانەکه بووم بە بەندکراویک، بەلام ئەو بێزاری نەدەکردم، چونکه ئارەزووم له هیچ شتیک نەمابوو.

ئەو دەموچاوەی که بەیانی هەموو پۆژیک له ئاوتنەدا سلاوی لێدەکردم تا دەهات زەردتر هەلەدەگەرا، قژم شانە نەدەکرد، یان پوومەتەکانم هەلنەدەگۆفی تا رەنگی سووراوکه بگرن. کچەکانی دیکه خەریکبوون له پووخسارم دەرەوینەو له بەر ئەوێ سەرنجراکیش نەبوو، دەیانگوت سەرۆسه کوتت وا دەکات مەعمیلەکان بتهکینەوه. رەنگه قسهکهی ئەوان راست بووینت. پۆژیکیان پێیان گوتم که مەعمیلێک سووره له سەر ئەوێ بمیینت، بۆیه هەستم بە دلتیاییهک کرد.

کاتی بۆم دەرکوت که ئەو پێپرسە، ترسم لێنیشت. که له ژوورەکهدا به تەنیا له گەلیدا بووم، لێم پرسی: "ههسحه سێکی وهک تو لێره چی دهکات؟". به دەنگێکی قورسی هێمادارهوه گوتی: "دەیی باشه. خۆ هاتنی من بۆ سۆزانیخانەیهک له چوونی له شفرۆشیک بۆ مزگەوت نامۆتر و سەیرتر نییه". گوتم: "من دلتیا بووم که لهو پۆژەدا دتهوێست بمکوژیت. من به ژیانم قەرزاری شەمسی تەوریزیم".

وتی: "جاریکی تر له بەردەم مندا ناوی ئەو زەندیق و کافره قیزهونه به دەمتدا نهیهت".

”نهخیر ئه و خوانه ناس نییه، نازانم چیم به سهرهات، لئ گویم له خۆم بوو
 ئاوها دهلیم: ”له و رۆژوه شه مسی ته وریزی چهند جارئ سهردانی کردووم”.
 ”ئاوها! ده رویشیک و له سۆزانیخانه بیت!، پیپرس مشه مشیک لئوه هات،
 ئه وه م لا سهیر نییه.”

وتم: ”شته که وا نییه. ئه وهی تو بیرى لئده که یته وه قهت وا نییه.”
 له وه پیش باسی ئه وه م بۆ که س نه کردبوو، ئیدی نازانم چی وای لئکردم
 که ئیستا ئه وه به پیپرس بلیم، به لام شه مس له م چهند مانگهی دوایدا هه موو
 ههفته یه که سهرى لئده دام. نازانم چون دهیتوانی بن ئه وهی که سیک بیینیت به
 تایه تی خاوه ن سۆزانیخانه که، دزه بکات و بیته ناو سۆزانیخانه که وه. رهنگه
 که سیکى تر مه زهنده ی ئه وهی بگردایه که جادووی رهش دهکات، به لام
 ده مزانی که ئه مه راست نییه و شه مس پیاویکی باشه - برواداره - و به هره ی
 تایه تی هه یه. جگه له دایکم له کاتی مندالیمدا، شه مس تاکه که سیک بوو که
 به بن به رانه ر به ناسکی و نیانی مامه له ی ده کردم. هه ر ئه و بوو فیری کردم
 گه ر شته که گه یشته ئه و په ری خراپیش، نا ئومید نه بم. که پیم گوت که سیکى
 وه ک من ناتوانیت له رابردووی خوی رزگار بیت، یه کئ له ریساکانی
 بیره ی نامه وه که ده لیت: (رابردوو لئکدانه وه یه و ئاینده خه یاله. دنیا وه ک
 ئه وه ی هیلیکی راست بیت له میانه ی رۆژگاره وه ناجو لیت، تا له رابردو وه
 به ره و ئاینده بروات، به لکو رۆژگار له میانه ی ئیمه و له ناوه وه ماندا له چهن دین
 لۆله پی بیکوتاییدا ده جو لیت. هه تاهه تایی زه مه نی ره ها ناگه یه نیت، به لکو
 نه مری ده که یه نیت. گه ر ویستت پووناکی هه تاهه تایی تاقی بکه یته وه، ئه وا
 ده بیت رابردو و ئاینده له ئاوه زت ده ربکه ییت و له نیو چرکه ساتی ئیستادا
 بژییت).

شه مس له سه ر قسه که ی به رده وام بوو: ”وه ک ده بینیت، ئه م ساته ی ئیستا
 هه موو ئه وه یه که بووه و هه موو ئه وه شه که ده بیت. کاتی له م راستیه
 تئده گه ییت، ئیدی شتی نامینیت لئی بترسیت، ئه وسا ده توانیت هه تاهه تاهه یه ئه م
 سۆزانیخانه یه به جی به یلیت.”

* * *

پتیرس سهیری دهموچاوی دهکردم. وهک ئه وهی له ژووره کهدا که سیتیکی دیکه مان له گه لدا بیت، چاوی راسته ی به ره و لاوه خیلکرده وه، که سیک که من نه مده بینی، ئه مهش ترساندمی.

زانیم ئیدی ناییت باسی شه مس بکه م، قاپی بیرهم دای ی و به په له هه لئوقوراند.

که واته شاره زاییت له چی هه یه؟، دوا ی ئه وه ی پتیرس قاپیکی دیکه ی بیره ی خوارده وه، لئی پرسیم: ئه ری ئی وه ی کچان به ره ره یه کی تایبه تیتان نییه؟ ئایا سه مای پوژه ه لاتی ده زانیت؟.

وتم به ره ره یه کی له م بابه تانم نییه، ئه و به هرانه یش که له رابردو ودا هه مبوون، دوا ی ئه وه ی تووشی نه خووشییه کی نادیار بووم، له ده ستم دان. ئی ئه گه ر خاوه ن سو زانیا خانه که ش بژنه ویت شتی ئاوها به یه کتیک له مه عمیله کان ده لیم، ئه وا هه ر ده مکوژیت، لی ئیدی گوئی پی نادم. هیوام ده خواست که پتیرس ئه م شه وه ی له گه ل کچیکی تر دا به سه ر بیات، به لام پتیرس هیوا بر اوی کردم، چونکه ده ستی به سه ر بادان کرد و گو تی که ئه و گو ی به وه نادات. ئینجا کیسه یه کی ده ره یئا و ماده ده یه کی قاوه یی سوور ئامالی پژانده ناو له پی و هاویشتییه ده مییه وه و ده ستی به جوینی کرد، ئینجا لئی پرسیم: ئایا که میکت ناوی؟.

سه ری نه خیرم له قاند. ئاخو ده مزانی ماده ده که چییه.

تو نازانیت چیت له ده ست داوه، که له سه ر ته خته خه وه که راکشا جه سته ی سه ربووی راده ستی تلپاکه که بوو.

له و ئیوا ره یه دا، پتیرس دوا ی ئه وه ی به وا ی بیره که و هه شیشه که وه هه سته ی به خاوبوونه وه کرد، به شانازییه وه ده سته ی به باسکردنی ئه و کاره ساتانه کرد که له مه یدانه کانی جه نگدا بینییوونی. وتی هه رچه نده که جه نگیزخان مردووه و لاشه که ی دارزاوه، به لام هیشتا سیبه ر و تارمایی ئه و له گه ل سوپاکانی مه غولدا یه. هه ر تارماییه که ی ئه وه سوپای مه غول هانده دات په لاماری کاروانه کان بدات و دپهاته کان تالان بکات و داگیریان بکات، ئافره تان و پیاوان سه ربهریت. ئینجا دوا ی ئه وه ی سه دان که س ده کوژران و بریندار ده بوون و ده یان که س دوا هه ناسه یان ده دا. باسی ئه و بیده نگییی بۆ کردم

که وهک سیپالیکی تهنک له شهوانی زستانی سارددا بالی به سهر مهیدانی جهنگدا دهکیشا. به دهنگیکی ئالۆز گوتی: "ئهو بیئدهنگیهی که دواى کاره ساتیکی گه وره بال دهکیشیت له هه موو ئهو دهنگه بیستراوانه ی سهر زهوی هیمتره".

به ورته ورت گوتم: "شته که زۆر خه مین دیاره".

له ناکاو قسه کان چکیان کرد، ئیدی شتن نه بوو قسه ی له سهر بکهین. قۆلی گرتم و به ره و سهر جیخه وه که پالی نام و جله کانی له بهر دا که ندم. چاوه کانی بیئشه رمانه تر و دهنگی به رزتر بوو. بوئی تیکه له یه کی له بوگه نی حه شیش و ئاره قه و برسیتی لیده هات. مسته کۆله یه کی توندی لیدام. هه ولّم دا خۆم بخه مه لاوه و رانه کانم خاوبکه مه وه تا ئازاره زۆره که م سووک بکه مه وه، به لام به هه ردوو دهستی فشاریکی توندی خسته سهر سینگم و له شوینه که ی خۆم وشکی کردم. ئیدی وهک بوو که له یه کی بزواو که دهستیکی نادیار بیجوولتیتت به بانمه وه دهیهینا و دهیبرد تا رژانندیه ناوم. دیاربوو که ئهو تووره یه و گیلانه دهجوولایه وه. ترسام که دووباره بکه ویتته وه سهر باری ره پیوون، به لام له پر هه موو شتن کۆتایی هات. هیشتا له بانم بوو و به رقه وه دیقه تی ده دام، وا دیاربوو ئهو جهسته یه ی که پیش چند چرکه یه ک وروژانده بووی، ئه میستا بوو بوو به مایه ی قیزهاته وه ی.

"جله کانت له بهر بکه"، فه رمانی پیدام و خۆی خسته لاوه.

جله کانم له بهر کرد و به تیل چاو سه یریم ده کرد ئه ویش که من تلیاکی خسته ده مییه وه و گوتی: "ده مه وئ له ئیستا به دواوه بیسته دۆستم"، به دم قسه وه قه پۆزی به ره وه ده ره وه ده ره په راند.

رووی نه دابوو که مه عمیله کان داوا ی شتیکی وام لی بکه ن. خۆم ده مزانی ئه م جوړه شته چاره سه ر بکه م، ئیدی بیرو که یه کی درۆم هه لده به ست و وام پیشان ده دا که گوایا له و زیاتر خزمه تی که سی تر ناکه م و دۆستی ئه وم، به مه رجی بو رازیکردنی خاوه ن سۆزانیخانه که پاره یه کی زۆرتر بدات، به لام ئه مرۆ نه مو یست خۆم ئاواها پیشان بده م.

وتم: "ئاتوانم ببم به دۆستت، چونکه به م زووانه ئه م سۆزانیخانه یه جیده هیلم".

پيپرس وهك ئه وهى سه مه ره ترين شتى له ژيانيدا بيستبيت، له قاقاي پيگه نيني دا، ئينجا به دلنيايييه كى ته واوه وه وتى: "تاتوانيت ئه وه بكه يت".

دهمزانى كه نابيت به ره و پرووى بيمه وه، به لام خوم پى به رزه وت نه كرا و گوتم: "من و تو ئه وه نده جياوازيما ننيه. له مه وه بهر هه ريه كه مان شتگه ليكمان كردوه زور لى ژيانين، به لام تو به واي پيگه و ريوشوينى مامته وه به حه سحه س (پاسه وانى شه وانه) دامه زراويت، لى من ماميك نيه پشتم بگريت".

دهموچاوى پيپرس وشك هه لگه را، له توورپه ييان چاوه ساردوسره كانى كرانه وه. به ره و لام ته كانى دا و به پرچ رايكيشام. به گرمه گرم گوتى: "من له گه لندا نه رم بووم، تو خوت به چى ده زانيت؟".

زارم هه لينا تا شتى بليم، به لام نازاريكى تيز ببندهنگى كردم. پيپرس مسته كوله يه كى توندى به دهموچاومدا كيشا و به ره و ديواره كه ره تى پيدام. ئه مه يه كه م جار نه بوو ئاوها ليم بدهن، مه عميليكى زور لىيان دابووم، به لام نهك به م دلره قيه.

* * *

پيپرس له سه ر زه وييه كه ته ختى كردم و به جنبودان به توندى به پيله قه كه وته ويژه ي باسكه كانم و لاقه كانم. هه ستم كرد له ژياندا سه مه ره ترين ئه زموونم بينى. له و ساته دا پيچم ده خوارد و نازارم ده چه شت، جه ستم له بهر زه برى هه ر لىدانى كدا ده پليشايه وه، ئيدى رۆحم - يان وام هه ست ده كرد كه ئه وه رۆحه - له جه ستم جيا ده بيته وه و ده بم به كۆلاره يه كى كاغه زينى نازاد. دواى كه مه كيك له بۆشاييدا ده ستم به خولانه وه كرد، ئيدى وهك ئه وهى تووردرابيتمه نيو سه ره تاي دروستبوونيكى هيمنه وه و بهر هيج شتيك نه كه ويت و شوپنيكيش نه بيت په ناي بۆ ببه يت، به ئاسانى ده ستم به خولانه وه كرد و به سه ر په ريزى گه نى تازه دره و كراودا فريم. له وى (با) له چكى سه ر كچانى جوتيارى ده فراند، له شه ويشدا ليره وه وى گوله ئه ستيره كان چه شنى ئاگرى يارى تروسكاييان ده دا. وا دياربوو خه ريكبووم ده كه وتم، به لام من پرووه و هه وه ده كه وتم، به ره و ئاسمانى قوول و بينن.

ئاخۇ من له گيانەلادا بووم؟ ئەگەر ئەمە مردن بېت، ئىدى نامترسىتت. كەمى پەژارەكەم سووك بوو. له شوپىنكى پاك و رەھا سووك كەوتم، ناوچەيەكى ئەفسووناوىي وا بوو له تواناي هيچ شتىكدا نەبوو بەرەو خوار رامبكىشيت. له ناكاو زانيم كه من له سەختترين دۇخى ترسدام، كەچى له نەترسانى خۆم سەرم سوورما. ئەى ھەر ترسى ئەو ئازاردانە نەبوو واى ليكردم به دريژايى ئەم ماوہيە نەويتم سۆزانيخانە كە جى بهيتم؟ ئىدى مادام له مردن ناترسم، به خوشحالييهوہ زانيم كه من ئەم كوني جرجانە جىدەهيتم. شەمسى تەوريزى راستى دەوت، تەنھا پيسسيەك ئەو پيسسيەيە كە له ناوہوہى مرؤفدا مؤلى خواردووہ. چاوەكانم نوقاند و كەسيتيەكەى ترمم ويتاكرد، پاك، تۆبەكار، گەنج. ئىدى سۆزانيخانەكەم بەجى هيتشت و دەستم بە ژيانىكى نوئ كرد، كە پېبوو له لاويتى و بېروابەخوبوون، ژيانىك ليوانليو له ئاسايش و ئارامى و خوشەويستى. ھەرچەندە خويتم لەبەر دەپويشت و باسكەكانم تريوہ تريويان دەكرد، بەلام ديدىكى دلبروين و يەكجار راستەقىنە بوو. بىن دەستى خۆم، بزەم كەوتە سەر ليوان.

کیمیا

قونیا، کانوونی دووهم ۱۲۴۶

بہتہ مابووم دہربارہی قوولترین ئاستہکانی خویندنه وہی قورئانی پیروز
لہگہل شہمسئ تہوریزی قسہ بکہم و پرسیارہی لئ بکہم، لئ چہند ہفتہ یہک
بوو ہلم بؤ ہہلنہ دہکہوت. ہہرچہندہ ئیمہ لہ ژیر یہک میچدا دہژیاین، بہلام
قہت چاومان بہ یہکتر نہ دہکہوت. ئہم بہ یانیہ خہریکی حہوشہ مالین بووم، لہ
تہنیشتمہ وہ پیدای بوو و وام بہ خہ یالدا ہات کہ سہرودلی لہ دؤخیکدایہ
دہکری قسہی لہگہلدا بکری. ئہم جارہ نہک ہہر توانیم بؤ ماوہ یہکی زؤرتہ
قسہی لہگہلدا بکہم، بہ لکو توانیم تہ ماشای چاوہکانیشی بکہم.

کیمیای ئازیزم، کاروبار چؤن دہروات؟، بہ خوشییہ وہ پرسیی.

شہمس و ہک ئہ وہی ہہر ئیستا لہ خہو رابووبیت یان خہونیکی دیکہی
دیبتت، خاوخلیچک دیاربوو. زانیبووم کہ خہون دہیبتت و ئہمیستا
فیربووبو ئامازہکانی لیکدہدایہ وہ. ئاخہر ہہر جارئ خہونی دیبا رہنگی زہرد
ہہلدہگہرا و چاوہکانی خہوالو دہبوون.

"بہم زووانہ زریانیک ہہلدہکات، شہمس ورتہ ورتیکی کرد و چاوی
بہرہو ئاسمان ہہلبری کہ خہریک بوو کریوہ یہکی خؤلہ میئشی دہکرد و یہکہم
بہ فربارینی سالہکہی رادہگہ یاند.

پیم وا بوو ہہلہکہی لہ بارہ تا ئہو پرسیارہی لئ بکہم کہ دہمی بوو لہ
خہ یالدا بوو. بہ وریاییہ وہ وتم: "لہ یادمہ کاتئ پیتگوتم کہ ہہموومان بہ پینی
قوولی بیہرکردنہ وہمان لہ قورئان تیدہگہین؟ لہ وساوہ دہمہ ویست دہربارہی
ئاستی چوارہم پرسیارت لئ بکہم."

شەمس ئاۋرى لى دامەۋە و خەرىكبوۋ نىگى رۇخسارم بسوۋتېنېت.
حەزەم دەكرد بە بايەخەۋە تەماشام بکات، چونکە تا دەھات قۆزتر دەھاتە
بەرچاوم، بە تايبەتى ئەۋ دەمەى لىۋەکانى کرژ دەکردهۋە و کەمى تەۋىلى
تىکدەنا.

گوتى: "ناکرى ۋەسپى ئاستى چوارەم بکرى، چونکە دواى ئەۋە قۇناغىک
ھەيە زمان لە ئاستیدا دەستەوسانە. کاتى دەچیتە ھەرىمى عەشقەۋە ئىدى
حەۋەجەى زمان ناییت".

ۋەتم: "ئومىدەۋارم رۆژى بېت بچمە نىۋ ھەرىمى عەشقەۋە، دەسبەجى
شەرم دایگرتم، بەلام لەسەرى رۆیشتم: "مەبەستم ئەۋەيە تا بتوانم قورئان بە
دیدىكى قوۋلترەۋە بخوینمەۋە".

سوۋکە بزەيەكى سەير لەسەر لىۋەکانى شەمس نەخش بوۋ و گوتى:
"گەر ئەۋە لە ناۋەۋەتدا خۆى مت کردىت، دەتوانىت ئەۋە بکەیت، ھەروەھا
دەتوانىت لە شەپۆلى چوارەمدا خۆت نوقم بکەیت تا دەگەیتە جۆگەلەکە".

من ئەم ھەستە تىکەلەيەم بېرچوۋبوۋەۋە کە جگە لە شەمس کەسىكى تر
نەيدەتوانى بېوروژىنېت. ئەۋ دەمەى بە تەنېشتىيەۋە دەۋەستم، ھەست دەکەم
كىژۆلەيەکم و سەرلەنۆى فىرى بنەماکانى ژيان دەبم، يان ئافرەتىکم و ئامادەم
گرى ئاگرى ژيان لە مندالدىنى خۆم بەربدەم.

لېم پرسى: "مەبەستت لەۋە چىيە ئەگەر لە ناۋەۋەتدا خۆى مت کردىت؟
مەبەستت چارەنۋوسە؟".

"بەلى ئەمە راستە، شەمس سەرى لەقاند.

"بەلام واتاى چارەنۋوس چىيە؟".

"ئاتوانم پېت بلىم چارەنۋوس چىيە. ھەموو ئەۋەى دەربارەى چارەنۋوس
بتوانم بۆتى باس بکەم لە يەكى لە چل رېساکەى عەشقادا بەرجەستە دەبېت:
(چارەنۋوس ئەۋە ناگەيەنېت کە ژيانت بە چارەنۋوسىكى حەتمىيەۋە بەندە،
بۆيە گەر ھەموو شتەکان بۇ چارەنۋوس جى بھىلىت و ھاۋبەشى لە ژەنېنى
مۇسقىاي گەردوون نەکەيت، بەلگەى نەزانىنى رەھايە. مۇسقىاي گەردوون
ھەموو شوېنېک دەگرېتەۋە و لە چل ئاستى جياۋاز پىکدېت. چارەنۋوسى تو

ئەو ئاستەيە كە ئاوازي خۆتى تىدا دەژەنيت، رەنگە ئامىرى مۇسقاكەت نەگزىت، بەلكو ئەو پلەيە دەگزىت كە لە ژەنيدا دەستپەنگىت).
بە نىگايەكى شلەژاوەه تەماشام كرد، چونكە شەمس هەستى كرد پىوستم بە لىكدانەهەي قسەكەيەتى. دەستى خستە سەر دەستم و بە ناسكى گوشى و بە دووچاوى قوول و خومارەهە گوتى: 'با چىرۆكىكت بۆ بگىرمەه'.

ئەمە چىرۆكەكەيە كە بۆي گىرامەه:

رۆژىكيان كچىكى جحىل دەربارەي چارەنوسى خۆي پرسىارى لە دەرويشىك كرد. دەرويشەكە وتى دەي با پىكەهە برۆين و چاويك بە دنيدا بگىرين. ئەوئەندەي نەبرد تووشى كەژاوەيەك بوون، بكوژىكيان بۆ مەيدانىك دابووپىش تا لەسىدارەي بدن. دەرويش پرسىي: 'ئايا ئەم پياوہ لەبەر ئەوہ لەسىدارە دەدرئ، چونكە يەكىك بۆ كرىنى ئەو چەكەي كە ئەم يەكىكى پى كوشتووه، پارەي پىداوہ؟ يان لە كاتى تاوانەكەدا يەكىك رى لى نەگرتووه تا تاوانەكە نەكات؟ يان لەبەر ئەوہي دواچار دەستگىر كراوہ؟ ئايا لەم مەسەلەيدا هۆ و ئەنجام لە كوین؟'

قسەكەم پىي برى و گوتم: 'ئەم پياوہ بۆيە لەسىدارە دەدرئ، چونكە ئەوہي كرىوويەتى كارىكى قىزەونە و ئەمەش پاداشتى كرىووەكەيەتى. كەواتە هۆكار هەيە و ئەنجامىش هەيە. شتى باش هەيە و شتى خراپىش هەيە، لە نىوان هەردووكيانىشدا جياوازي هەيە.'

'هئى كىمىاي جوان، شەمس وەك ئەوہي لەپر ماندوو بوويىت بە دەنگىكى نەرم وەلامى داپەوہ، 'تۆ حەزت لە جياكردنەوہيە، چونكە پىت واپە ئەو جياكردنەوہيە ژيان ئاسان دەكات. ئەي ئەگەر شتەكان بە شىوہيەكى پوون نەبوونايە؟'

'بەلام خودا داوامان لىدەكات كە پوون بىن، ئەگىنا چەمكى حەلال و حەرام نەدەبوون، بەهەشت و دۆزەخىش نەدەبوون. ئەوہ بىنە بەرچاوت گەر

نەتوانیت بە ئاگرى دۆزەخ خەلكى بترسىنىت، يان بە چوونە بەهەشت پاداشت نەكرىن و ھان نەدرىن، ئەو ھە لە دنيادا خراپەكارى زۆرتەر دەبوو.

بەفرەكە بە دەم باو ھەرتدەبوو، شەمس داچەمايەو ھە تا لەچكەكەم توندبكاتەو ھە. كەمەكەك بە پىنو ھەشك ھەستام، بۆنىكى خوشى لىدەھات كە تىكەلەيەك بوو لە بۆنى درەختى سەندەل و كارەمان، سووك ھەك بۆنى خاكى پاش باران. ھەستەم بە گرپكى گەرمى نىو ھەناوم و شەپۆلىكى ئارەزوو لە نىوان لاقەكانم كرد. شتەكە سەير و تىدامان بوو، بەلام ئەو بە ھىچ جورئ تىدا نەمايوو.

"لە ھەشقدا سنوورەكان تىكەل دەبن، شەمس بە دەم قسەو ھە جورە مېھر و بايەخىكەو تى دەروانىم.

تۆ بلىت دەربارەى ھەشقى خودايى بدویت يان ھەشقى نىوان ئافرەت و پىاو؟ يان ئاماژە بۆ ھەردووكيان دەكات؟ ئەى شتىك ھەيە كە ناوى (ئىمە) بىت؟

شەمس بەبى ئەو ھى ئاگای لە غايەكانى من بىت، لەسەر قسەكانى رۆيشت و گوتى: "بە لای مەن ھەلەل و ھەرام گرینگ نىن. من ھەزدەكەم ئاگرى دۆزەخ بكوژىنمەو ھە و ئاگر لە بەھەشت بەربدەم تا خەلكى لەپای خوشەويستىيەكى پاك و بىگەرددا، خودايان خوشبوئى".
وتم: "گەرەكە لەنىو خەلكى باسى ئەم شتەنەكەيت. خەلكى خراپىن، ئەو ھى تۆ دەبلىت ھەمويان تىناگەن".

لەسەر روخسارى شەمس بزەيەك دەركەوت كە نىشانەى ئازايەتى و بويرى دەگەياند. ئىدى رىگەم پىدا دىلم بكات، ناولەپە گەرم و قورسەكەى خستە ناو لەپم.

"رەنگە تۆ راست بكەيت، بەلام پىت وا نىيە كە ئەو زاتىكى گەورەترم پىدەدات تا بە ئاشكرا بۆچوونى خۆم دەربىرم؟ سەربارى ئەو ھە، ئەو كەسانەى كە كەچىنن و گوئىشان گرانە. بە ھەرچو بەواى گوئچكە داخراو ھەكانيانەو ھە، واى دادەنن ھەمو ئەو ھى من دەبلىم كفرىكى تەواو ھە".

‘هه موو ئه وانەى به منى دەلئيت شيرين و جوانن.’

شەمس نىگايەكى كردم كه نيشانەى باوەرپنەکردن و تا رادەپەك سەرسوڤمان بوو، لى من لەو پتر سەرم سوڤما، ئاخىر چۆن دەكرى شتىكى ئاوها بلیم؟ تو بلئيت جلەوم بۆ هەستى خۆم شل كرديت؟ دياره جنۆكه يەك يان شتىكى لەو جۆره دەستى لى وهشان دووم.

‘بەداخەوهم، باشتر وايە ئىستا بړۆم، بە دەم قسەوہ پاپەڤريم.

لە شەرماندا پوومەتەكانم داگیرسابوون، بەواى ئه و شتانهى كه وتبوومان و ئه وانەشى كه نەمانوتبوون دلّم كه وتبووه خورپەخورپ. بە پەلە لە حەوشەكە بەرەو مالەوہ پړویشتم، بەلام كاتى پامدەكرد، هەرئەوہ تا زانيم كه لە دالانەكە تىپەڤڤيوم. ئيدى لەمەولا ناتوانم ئه و راستيە فەرامۆش بكەم كه پتى گەيشتووم: ئه ویش ئه وەيە كه من شەمسى تەوريزيم خۆشدهوئ.

شەمس

قۇنيا، كانوونى دووھم ۱۲۴۶

بۇ ھەندى كەس دووزمانى و ناوزپاندنى خەلكى و جوين پيدانيان، سروشتى دووھمن. واتە وات و پروپاگەندەى زۆرم دەربارەى خۆم پىگە يىشتوونەتەو. لەوساوە ھاتوومەتە قۇنيا، قسەوباسى ھەلبەستراوى زۆر بلاو بوونەتەو، بەلام بەو سەرم سورنامىنىت. ھەرچەندە قورئان دەلىت كە دووزمانى و ناتۆرە ھەلبەستىن بۇ خەلكى گوناھىكى گەرەبە، لى زۆربەى بەشەر، مەگەر چۆنھا، دەنا ھەولنادەن لەم بارەبەو خۆيان بەرزەوت بكەن. ئەوان واز لە لاقرتتىكردن بە سمىلە تاشراو كەم ناھىتن، يان بەدواى ئەو ئافرەتە زىناكارانەدا دەگەرېن تا بەردبارانيان بكەن، لى كاتى شتەكە دىتە سەر دووزمانى كە لاي خودا گوناھىكى گەرەبە، نازانن گوناھىكى گەرە دەكەن. ھەموو ئەمانە چىرۆكىكم بىردەخەنەو.

رۆژىك پىاوۆىك لە سۆفییەك نرىك دەبىتەو و بە ھەناسەبركى پىنى دەلىت: 'ھۆ سۆفى، ئەھا تەماشای ئەوئى بكە، ئەوانە سىنيان پىئە'. سۆفییەكە بە ھىمنى وەلامى داىوہ: 'جا ئەوہ چ پەيوەندىيەكى بە ئىمەوہ ھەيە؟ ئايا شتەكە تايبەتە بە ئىمەوہ؟'.

پىاوہكە ھاوارى كرد: 'ئاخر ئەوانە ئەو سىنيانە بۇ مالى ئىوہ دەبەن. ئەى ھىشتا شتەكە پەيوەندىى بە تۆوہ نىيە؟'.

مەخابن! خەلكى بەردەوام چاويان برىوہتە سەر سىنىى ئەوانى تر، جا لەبرى ئەوہى خەرىكى كاروبارى تايبەتى خۆيان بن، برىار لەسەر ئەوانى دىكە دەدەن. سەرم لەو شتەنە سور دەمىنى كە ھەلیدەبەستىن! ئاخر كاتى گومان لە يەكىك دەكەن و ناوى دەزرىتن، خەيالى سەركىشىان سنوور

تیده په پښت. له شاره دا هندی پټیان وایه که من سه رکړدیه کی نه پټی
 گروو پیکي تلیاکیه کانم، به لکو هندیکیان له وه دورتر ده پون و بانگه شهی
 نه وه ده کن که گویا من کوریکي دیکه ی ئیمام ئیسماعیلیم له قه لای نه له موت،
 هه روه ها ده لټن که من خه ریکي نه فسوون و جادووی ره شم و نه فرهت له هر
 که سیک بکه م ده سبه جی ده مریت، هه روه ها هندیکی دیکه تومه تیکي قیزه و نیان
 خستووه ته دووم که گویا جادووم له پومی کردووه، جا بو نه وه ی نه م
 جادووه به تال نه بیته وه، ناچارم کردووه که به ره به یانی هه موو پوژی
 شو ربای مار بخوات.

کاتی نه و چه نه چه نه ده ژنه وم، پیده که نم و جیان ده هیلم. ئاخر له وه
 زیاتر چیم له ده ست دیت؟ نه و رقه ی نه وان هه لیان گرتووه چ زیانیک به
 ده رویشیک ده گه یه نیت؟ نه گهر ده ریا هه موو دنیا قووت بدات، مراوی چ باکی
 هه یه؟

به لام من هه ست ده که م هه ندی که سی ده ور به رم په ژاره دایگرتوون، به
 تاییه تی سو لتان وه له د، که لویکی ژیره و دلنیام به م زوانه ده بیته
 یارمه تیده ری باوکی. ئینجا کیمیا، کیمیا ی جوان.. که نه ویش دوودل دیاره،
 به لام له نیو هه موو نه م زور بلټیه دا له هه مووی خراپتر نه وه یه که
 تانه و ته شه ریکي زور بهر ناوبانگی پومی ده که ویت. ئاخر نه و وه ک من
 رانه هاتووه قسه ی ناشیرینی خه لکی بژنه ویت. که ده بینم هه ندی کالقام قسه ی
 سووکی له باره وه ده کن، خه مبار ده بیته، زور ئازار ده کیشم. له ناخی
 مه ولانادا جوانییه کی یه کجار زور هه یه، به لام له ناوه وه ی مندا بریکي جوانی
 و بریکي دزیوی هه یه، بویه من له و زیاتر ده توانم مامه له له گه ل کریتی
 خه لکیدا بکه م، به لام زانایه کی سه نگین که له گه ل په روشی و به ره نجامی
 لوژیکی راهاتیت، چوون بتوانیت به ره نگاری قسه ی پروپوچی نه زانان
 بیته وه؟

سهیر نییه که محمه د پیغه مبه ر وتوویه تی: "من به زه ییم به سی جوړه
 که سدا دیته وه: نه و ده وله مهنده ی سامانه که ی له ده ست داوه، نه و به پیزه ی که
 پیزی له ده ست داوه، نه و زانایه ی نه فامان ده وریان داوه."

پهنگه ټهوه له قازانجی پرمیدا بیت. ناوزپاندن پهگهزیکي نازاربهخسه،
 بهلکو بو گورینی ناوهوهی رومی پتویسته. ټهویک به دریزایی ژیانی ههموان
 پریزان لیگرتبوو و سهرسامی بوون و لاساییان دهکردهوه و خاوهن
 ناوبانگیکی بیگهرد بوو، ئیستا نازانیت چون دهبی خه لکی خراب لینی تیگهن و
 رهخنهی لیگرن. قهت ههستی بهو لاوازی و ته نیاییه نه کردوه که ناوبه ناو
 خه لکی تر ههستی پیده کن، خو که سیش نه فسی به رزی ټهوی
 نه پووشاندوه، به لام ټهو ټاتاجی ټهوهیه. له گهل ټهوهی ناوزپاندن و
 قسه بو هله بستن نازاربهخسه، به لام بو سو فیه کی گه پیده سوو دبهخسه،
 ټهمه ی خوارهوه پتسای سبیه مینه: سو فی پاسته قینه ټهوهیه، ته نانهت گه ر له
 هیچیش تاوانبار بکری و له هه موو لایه که وه هیرشی بکریته سر، ټهو ته نها
 وشه یه کی ناشیرین به رهو پرووی رهخنه گره کانی ناکاته وه و به نارامیه وه
 بهرگه ده گریته. سو فی گازانده له کهس ناکات. ټاخر چون ده کری دوژمنیک
 یان پکابه ریک یان ته نانهت (ټهوانی دیکه یه ک) هه بن، له کاتی که له پله ی
 یه که مدا (نه فسیک) نه بیت؟ چون ده کری یه کیک هه بیت گله یی لی بکات، له
 کاتی که له (تاک و یه کتا) که سی تری تی دا نییه؟

ئىيلا

نۇرتامبىتون، ۱۷ى حوزيران ۲۰۰۸

باوانەكەم ئىيلا، ئەوسا بەوپەرى نىسانىيەو داوات لىكردبووم كە دەربارەى خۆم زۆرترت بۇ باس بكەم. لە راستىدا ئاسان نىيە دەربارەى ئەم ماوہىيەى ژيانمت بۇ بنووسم، چونكە ھەندى شتم دىئىتەوہ ياد، نامہەوئى دووبارە بىرى خۆمىيان بىتمەوہ. لەگەل ئەوہشدا بۆتيان باس دەكەم:

دواى ئەوہى كە مارگۆ مرد، گۆرانىكى گەرە بەسەر ژيانمدا ھات. دواى ئەوہى ھاونشینی كۆمەلى (مدمن - خووپتوہگر)م كرد، لە ئەمستردام شەوانە ھاتوچۆى يانەكانى سەمام دەكرد كە لەوہ پىش ھاتوچۆم نەدەكردن. ئىدى لە شوپنە ناشايستەكاندا بەدواى رابواردن و دەستگەرمكردنەوہدا دەگەرەم. ئاواھا بووم بە بوونەوہرىكى شەوگەر و تووشى كەسانىك بووم كە نەدەبوو تووشيان بىم، لەئىو نوئى كەسانى نەناسدا بىداردەبوومەوہ. بەم ئاواھايە لە ماوہى چەند مانگىكدا كىشەم پتر لە بىستوپىنج رەتل كەمىكرد.

بۇ يەكەم جار لە ژيانمدا ھىرۆيىنم ھەلمژى و رىشامەوہ و نەخۆشكەوتم، نەخۆشى گەياندمىيە دۆخىك بە درىژايى رۆژەكە نەمدەتوانى سەرم ھەلبېرم، چونكە جەستەم ماددەى سىركەرى رەتدەكردەوہ، ئەمەش ئاماژەيەك بوو بەرەو رووم بووبووہوہ، بەلام پەندم لى وەرەنەدەگرت. دواى ماوہىيەكى كەم لەجياتى ھەلمژىن، دەرزىم بەكار دەھىتا، وەك ماريوانا و تلياك و كوكايىن - ئىدى ئەوہى بەردەستم كەوتبا تاقىم دەكردەوہ. زۆرى نەبرد تا بە جەستە و ئاوەزەوہ كەوتمە دۆخى سەرلنىشتىوان و شلەژانەوہ - ھەموو شتىكەم دەكرد تا خۆم بەسەر پىوہ بەھىلمەوہ.

که دهچومه دؤخی سه‌رگه‌رمییه‌وه، پلانی سه‌یرم بۆ خۆکوشتن داده‌نا، ته‌نانه‌ت جارێکیان وه‌ک چۆن سوکرات خۆی ژه‌هرخواردوو کرد، هه‌ولم دا خۆشاوی شه‌وه‌که‌رانی* ژه‌هراوی بخۆمه‌وه، به‌لام دیاربوو کارێگه‌ری ژه‌هره‌که‌ بایی ئه‌وه‌ نه‌بوو کارم تینکات، یان ئه‌و گیایه‌ په‌شه‌ی که‌ به‌ نه‌یتی له‌ چیشته‌خانه‌یه‌کی چینی کریم که‌ خواردنی ئاماده‌یان ده‌فرۆشت، ته‌نها گیایه‌کی ئاسایی بوو، یان په‌نگه‌ فیلیان لیکردبم و جۆره‌ چایه‌کی سه‌وزیان پی‌ فرۆشتبم. چه‌ندین رۆژ که‌ به‌یانی له‌ خه‌و راده‌بووم، خۆم له‌ شوینی نامۆ ده‌بینییه‌وه و که‌سیکی تازهم به‌ ته‌نیشت خۆمه‌وه‌ ده‌بینی. ئافره‌تان ده‌یانلاواندمه‌وه و ئاگادارییان ده‌کردم، له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا له‌ ناوه‌وه‌مدا هه‌مان بۆشایی هه‌لیده‌کۆلیم. ئه‌و ئافره‌تانه‌ی ده‌یانلاواندمه‌وه و ئاگایان لیم بوو، هه‌ندیکیان له‌ ته‌مه‌ندا له‌ خۆم مندا‌لتر بوون و برێکیان له‌ خۆم زۆر به‌ته‌مه‌نتر بوون. له‌ ماله‌کانیان ده‌مامه‌وه و له‌سه‌ر جیخه‌وه‌کانیان ده‌نووستم و کۆتایی هه‌فته‌م له‌ کوخته‌کانیان به‌سه‌رده‌برد، خواردنیان بۆ دروست ده‌کردم و جلی خه‌وتنی میرده‌کانیانم له‌ به‌ر ده‌کرد، بۆ کرینی پی‌ویستییه‌کانم له‌ بازار کارتی متمانه‌ی ئه‌وانم به‌کار ده‌هینا، له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا ئاماده‌ نه‌بووم که‌مترین ئه‌و خۆشه‌ویستییه‌یان پی‌ به‌خشم که‌ لێیان ده‌ویستم و بیگومان شایسته‌ی بوون.

ئه‌و ژبانیه‌ی که‌ هه‌لم بژاردبوو به‌ خێرای زیانی گه‌وره‌ی لێدام. ئیدی کاره‌که‌م و هاوڕێکانم له‌ده‌ست دا، له‌ کۆتاییدا ئه‌و باله‌خانه‌یه‌شم له‌ده‌ست دا که‌ من و مارگۆ رۆژانێکی زۆر به‌خته‌وه‌ریمان تیدا به‌سه‌ربردبوو. دوا‌ی ئه‌وه‌ی ده‌رکه‌وت که‌ ئیدی من توانای ئه‌م جۆره‌ شیوازی ژبانم نه‌ماوه، له‌ نیوان چه‌ندین مالی هاوبه‌شی ساده‌دا ده‌ستم به‌ گۆزه‌گۆز کرد. له‌ رۆت‌ردام له‌ یه‌کێ له‌م مالانه‌ پانزه‌ مانگ زیاتر مامه‌وه، که‌ نه‌ ده‌رگای حه‌شه‌ی هه‌بوو، نه‌ هی ژووره‌وه، ته‌نانه‌ت گه‌رماوه‌که‌یشی ده‌رگای نه‌بوو. ئه‌وانه‌ی له‌وی نیشته‌جێبووین له‌ هه‌موو شتی‌کدا هاوبه‌شبووین: سترانه‌کانمان، خه‌ونه‌کانمان،

* شه‌وه‌که‌ران: به‌ختیکی ژه‌هراوییه و گولیکی سپیی هه‌یه و لاسکه‌که‌ی سه‌وزه. له‌ کۆندا یۆنانییه‌کان وه‌ک شیوازیکی کوشتن ده‌رخواردی ئه‌و که‌سانه‌یان ده‌دا که‌ فرمانی له‌سپداره‌دانیان بۆ ده‌رده‌چوو. (وه‌رگێری کوردی).

خه رجبیه کانمان، ماده هۆشبه ره کانمان، خواردنمان و جی خه وتتمان. ئیدی جگه له بازار، له هه موو شتی کدا هاوبهش بووین، دواى سالانیک له ژيانی نیتو ماده هۆشبه ره کان و به ره لایلی، به ره و خواره وهی خواره وه شوپبوومه وه و بووم به تارما ییه کی ئه و پیاوهی که جارن هه بووم. به یانییه که کاتی دهموچاوم دهشت، ته ماشای ئاویته کهم کرد، لاویکی ئاوها داهیزراو و غه مگینم به و شیوهیه قهت نه بینیبوو. گه رانه وه سه ر جیگه کهم و مینا مندالیک له سه لای گریانم دا. له هه مان پوژدا ناو ئه و سندووقانه م پشکنی که شته کانی مارگۆم وه ک یادگار ییه که یه ک له دواى یه ک تیدا پاراستبوون: کتیبه کانی، جلو به رگه کانی، شریتی گۆرانییه کانی، ته وقه کانی قژی، ده فته ره کانی، وینه کانی. ئه وه بوو هه مووم له نیتو سندووقه کان دانایه وه و به سه ر ئه و منداله ئاوارانه دا دابه شم کردن که خۆی سه ره پرشتی و چاودیری ده کردن، ئه مانه هه مووی له سالی ۱۹۷۷ دا بوون.

له سایه ی خودا وه کاریکی وینه گریم له گوشاریکی گه شتیاری ناوداردا دۆزییه وه. به م جۆره جانتایه ک و مارگۆم له گه ل خۆمدا هه لگرت و سه فه ری باکووری ئه فریقیا م کرد و وازم له و پیاوه هینا که بووبووم به ئه و. له چیاکانی ئه تله س له بیابانی گه وره تووشی زانایه کی ئه نترۆپۆلۆگیای به ریتانی بووم و بیرۆکه یه کی دامی. لئی پرسیم ئاخۆ دهمه وی بجم به و یه کهم وینه گره پوژئاواییه ی به ره و پیروژترین شاره کانی ئیسلام دزه بکه م. نه مده زانی باسی چی ده کات. ئینجا گوتی له سه ویدییه یاسا حه رامی کردوه که جگه له موسلمان که سی دیکه بچیته ناو مه که کی پیروژ و مه دینه ی منه وه ره وه، هه روه ها ریگه به کریستیان و جووله که نادرئ بچنه نیو ئه و دوو شاره وه، که سیش نه ی توانیوه ریگه یه ک بدۆزیته وه تا بچیته ناو ئه و دوو شاره وه و هه ندئ وینه بگریت، هه روه ها ئه وه شی پی گوتم گه ر ده سنگیرم بکه ن، ئه و له زیندان به ندم ده که ن، یان ره نگه شتیکی له وه خراپترم به سه ر بیت. به بایه خه وه گویم بۆ هه لخستبوو، چونکه رویشتن بۆ خاکیکی قه ده غه کراو و جیبه جیکردنی شتیکی که له وه و پیش که س بۆی نه کرابوو، سه رباری ئه و ناوبانگ و پاره یه ی له کو تاییدا ده ستم ده که وتن، وایان لیکردم

پژینتی ئەدرینالین لە جسته مەدا قۆلپ بەدات. ئیدی بیروکە که وەک چۆن مەنجەلێک هەنگوین هەنگ رادەکیشیت، ئاواها رایکیشام.

زانا ئەتتروپۆلۆگیاکە پینی وا بوو که من بە تەنیا ناتوانم ئەو بەکەم و حەوہجەم بە میانگیری و پەیوہندی هەیه، پێشنیاری کرد پەیوہندی بە خوشکە سۆفیہکانی ناوچەکەوہ بەکەم، ئینجا وتی: "تۆ چووزانیت. رەنگە قایل بن یارمەتیت بەدەن".

هیچ شتیکم دەربارە ی سۆفیگەریتی نەدەزانی و بایەخیشم پێ نەدەدا. کاتی رەزامەندیان پیشان دا کہ یارمەتیم بەدەن، شادمان بووم چاوم بەو سۆفییانە دەکەویت کہ تەنیا وەک ئامرازیک بۆ وەدیہینانی ئامانجەکەم تەماشام دەکردن و ہیچی تر.

ئێلا، ژیان سەیرە. لە کۆتایی شتەکەدا، نە ئەوسا و نە لەدواییدا و تەنانەت نە دوا ی ئەوہی بووم بە موسلمان، نە بۆ مەککە ی پیروژ چووم و نە بۆ مەدینە ی منەوہرە. ئەوہبوو چارەنوس بەرہو رێگە یەکی تەواو جیاواز بردمی، بەرہو گۆرانیکی چاوەروانتەکراوی پروداوەکان، گۆرانیکی ئەوتۆ دوا ی ماوہیەک ئامانجە راستەقینەکەش بایەخی نەما. ہەرچەندە نیازەکانی من سەرہتا لە نیازیکی ماددی رووتەوہ ہەلقولابوو، لە کۆتایی گەشتەکەدا بووم بە پیاویکی تر.

بەلام سۆفیگەریتی، لە توانای کێدایە بزانتیت کہ ئەوہی من بۆ وەدیہینانی مەبەستەکەم دامناوو، خۆی بوو بە مەبەست؟ من ئەو بەشە ی ژیانم ناواناوە دیدارم لەگەل پیتی (ۆ) لە وشە ی سۆفی.

دلخواز
عەزیز

گوئی بیابانی له شفرۆش

قونیا، شوباتی ۱۲۴۶

بەو بەفرە ی باریبوو، شەقامە پینچاوپینچ و تەنگەکان دەدرەوشانەو، هەر ئەو پۆژە سۆزانیخانەکەم جیھیشت کە پۆژیکی ناخۆش و خەمین بوو و ساردترین پۆژەکانی چل سال لەمەوبەر بوو. بە گۆیسوانە ی مالهەکان و منارە ی مزگەوتەکاندا چلوورە ی تیژ شۆرپووبووو و جوانییەکی دلرفینی هەبوو. کە ئیوارە داھات سەرما توندی کرد و لە شەقامەکە چەند پشیلە یەکم دی، مووہکانی سمیلیان بووبوو بە تالی تەنک و بەستوو، خیرا دەرپۆیشتن و لەپر دەوہستان. چەند خانوو یەک لە ژیر قورسای ی بەفردا بەلادا ھاتبوون و پووخابوون. لە شاری قونیا دا بیتەواکان لەدوای پشیلەکان سەختترین دەردەسەرییان دەچەشت. شەش لاشە ی بەستوو مینی، ھەموویان وەک دۆخی مەلۆتکە یی ویکھاتبوونەو و مینا بۆ ژیانیکی باشتر و گەموگورتر چاوہ پوانی سەرلەنوئ لەدایکبوونەو بەکن، زەردەخەنە یەکی خۆشنوودی لەسەر دەموچاویان بوو.

پۆژیکیان دەمەوخۆراوا، ئەو دەمە ی ھەموو کچەکان پیش دەست پیکردنی چالاکی شەویان، سەرخەویک دەشکینن، لە ژوورەکە ی خۆم دزەم کرد و جگە لە کەم ی جلوبەرگی سادە، ھیچم لەگەل خۆمدا ھەلنەگرت. پۆشاکەکانم و ئەو جلە ئاوریشمانە ی کە بۆ مەعمیلە تاییەتیەکان لە بەرم دەکردن، جیم ھیشتن. ھەموو ئەو شتانە ی لە سۆزانیخانە کە دەستم کەوتبوون، دەبوو ھەر لەوئ بمیتنەو.

لە ناوہ پراستی پە یژە کەدا مانۆلیام دی کە لە لای دەرگاسەرەکییە کە وەستابوو و گەلای درەختیکی سوورباوی دەجوی کە خووی پینوہ گرتبوو.

مانۆلیا کۆنتترین کچ بوو له سۆزانیخانهکه، بهم دواییه له ناکاو تایهکی گهرم دایدهگرت. شهوانه گویم لئی بوو لهسهه جینگهکهی ئەمدیو و ئەودیوی دهکرد. ههموان دهیانزانی که تا دیت مییایهتی وشک دهکات. ئەو کچانهی له تهمهندا لهو بچووکتەر بوون به لاقرتیوه دهیانگوت ئیرهیی به مانۆلیا دهبهین، چونکه ئیدی خەمی ئەوهی نییه، مانگانه تووشی بیتیژی بیت، یان دووگیان بیت، یان مندال له بارخۆی بیات. ئیدی دهتوانیت به دریزیی مانگهکه ههموو روژی لهگهڵ پیاوێکدا جووت بیت، بهلام ئیمه دهمانزانی که له شفرۆشیک له تهمهنی ئەودا بیت، ئیدی ژیانی ئەوهندهی به بهروه نامینیت.

کاتی بینیم مانۆلیا لهوئ وهستاوه، زانیم تهنها دوو ههلبژاردنم له بهردهمدایه، ئەوانهش: یان بهرهو ژورهکهی خۆم بگهڕیمهوه و مهسهلهی ههلاتن له بیر خۆم ببهمهوه، یان لهو دههراگایه خۆم دههرازبکهم و ئەنجامهکی قهبول بکهم، ئەوهبوو دلم ههلبژاردنی دووهمی پهسهند کرد.

"هیی مانۆلیا، ئایا ههست دهکیت باش بویت؟"، ئاواته خوازبووم که بهدم پرسیارهکه مهوه دهنگم ههمن و سروشتی بیت:

رووی مانۆلیا گهشایهوه، لئ که سهرنجی جانتاکی دهستمی دا، یهکسهه چارهی تیکنا. بواری درۆکردنم نهبوو، چونکه دهیزانی که خاوهن سۆزانیخانهکه چوونه دهروهومی له ژورهکهم لئ قهدهغه کردبووم، چجای سۆزانیخانهکه جیبهیلیم.

"ئایا دهپویت؟"، مانۆلیا وهک ئەوهی بترسیت پرسیار بکات ههناسهیهکی ههلهکیشا.

وهلامیکم بۆ نههات، ئەمیستا شتهکه کهوتبووه دهست ئەو تا سههپشک بیت. ئیدی ئەو دهیتوانی ریگهه لئ بگریت و ههموان له پلانهکهم ئاگاداربکاتهوه، یان وازم لئ بیتیت و به ئاسانی برۆم. مانۆلیا دیقهتی دام. دهموچاوی گرژ و پر له کهسهه بوو.

وتی: "گولی بیابان، بۆ ژورهکهت بگهڕیوه، چونکه خاوهنی سۆزانیخانهکه سههچهقهل بهدواتدا دهئیریت. ئەی نازانیت چی به... کرد؟".

بهلام رستهکهی تهواونهکرد. ئەوه له سۆزانیخانهکهدا رینماییهک بوو له رینماییه تۆمارنهکراوهکان: باسی چیرۆکهکانی ئەو کچه کلۆلانه یان ئەوانهی

له ناوهختدا كۆتاييان هاتووه نهكەين كه لىتره كاريان كردوو، ههروهها له و
بۆنه دهگمەنانهى كه باسماڻ دهكردن، ههولمان دەدا ناويان نههينين، چونكه
پيويستى نهدهكرد لهناو گۆرهكانيان بىزاريان بكەين، ئاخىر ئەوان ژيانىكى
سهختيان بهسهربردبوو، باشتىر وا بوو وازيان لى بىنين تا له مردنهكهياندا
ئاسووده بن.

تهنانهت گهر توانيت راشبكهيت، ئەهى چۆن بژيووى خۆت پهيدا دهكەيت؟،
مانۆليا به پىداگرىيهوه ئەمەهى گوت و لهسەرى رۆيشت: ئاخىر له برسان
دهمريت.

ئەوهى له چاوهكانى مانۆليادا دەمبىنى ترس بوو - نهك له ترسى ئەوهى
كه سهركهوتوو نهيم و سزا بدرىم - ، بهلكو له ترسى ئەوهى كه سهركهوم.
گهر بۆى كرابا ئەويش ئەو شتهى دهكرد كه من خهونم پىوه دەدى، بهلام ههچ
زاتى نهدهكرد خهونهكهى بىنيته دى، بۆيه ئىستا بهواى بوپرىيهكهمهوه ريزى
دهگرم و هاوكات رقىشى لىم دەبووهوه. زوو كهوتمه دوودلى و گومانهوه،
خۆ ئەگهر دهنگى شهمسى تهوريزى له سهرمدا دهنگى نهدايهتهوه، لهگوين
بوو بگهپيمهوه.

گوتم: "مانۆليا، لىمگهپى با برۆم، ئىدى پۆژىكى تر لىتره نامىتمهوه."
دواى ئەوهى پىپرس لى دام و مهرگم به چاوى خۆم بىنى، ههستم دهكرد
شتىكم تىدا گۆراوه و ئىتر گهپانهوهى بۆ نىيه، ههستم دهكرد ترس له ناخمدا
پهويوهتهوه. به ههر جۆر ئىدى گويم پى نهدهدا و بريارم دا پاشماوهى ژيانم
بۆ خودا تهرخان بكەم. ئەوه گرینگ نىيه ئەو ماوهيه يهك پۆژيان چهندين
سالى تر دهخايهنىت. ئاخىر شهمسى تهوريزى وتى برۆا و عهشق بنيادهم
دهكەن به پالەوان، چونكه ترس و دلەپراوكى له دلیدا بنبر دهكەن. ئاوها
خهريك بوو له مهبهستهكهى تىدهگهيشتم.

سهير لهوهدابوو كه مانۆلياش لهوه تىگهيشتبوو، به نىگايهكى دوورودريژ
و پوون تهماشاي كردم و خۆى دايه لاوه و رىگهى پىدام تا دهربچم.

ئىتلا

نۇرتامبىتون، ۱۹ى حوزىران ۲۰۰۸

بەرىز ئىتلا،

سوپاس بۇ رېزىنلاندنەكەت. خۇشخالم كە تۇ رۇمانەكەمت بەدلە و زۇر بىرى لىدەكەيتەوہ. ھەرچەندە من رانەھاتووم باسى رابردوو بكام، پىم سەيرە كە باسكردنى رابردوو بۇ تۇ وای لىكردم ھەست بە بارسووكى بكام. ھاوینی ۱۹۷۷م لە مەغرىب لەگەل كۇمەلى سۇفى بەسەر برد. ژوورەكەم سادە و بچووك و سىپى بوو، لە كەلوپەلى پىويست زياترى تىدا نەبوو: ھەسىرىك بۇ نوستن، چرايەك، تەسىيىكى عەنبەر، چەند ئىنجانەيەكى گول بە تەنىشت پەنجەرەكەوہ، نوشتەيەكى چاوەزار، مېزىك لە دارى گویز دروستكراو كە ديوانىكى رۇمى لە يەكىك لە چاوەكانىدا بوو. ئىدى نە تەليفون و نە سەعات و نە كارەباى تىدا بوو. ھەر گويشم بەوہ نەدەدا. ئاخىر مېنىك چەندىن سال لە خانووكەلىكى مىللى و ساكاردا ژىابووم، ئىدى لە تەكىتەكى دەرويشەكاندا ژيانم لە لا قورس نەبوو. سەيد سامىد يەكەم ئىوارە لە تەكىتە بۇ ئەوہى لە دۇخم دلنيا بىت ھات بۇ ژوورەكەم و گوتى ئەوان زۇر خۇشخالن لەگەلىاندا بىمىنمەوہ تا ئەو دەمەى كاتى رۇيشتنم بۇ مەككەى پىرۇز دىت، بەلام بە مەرجى نابىت ھىچ جۆرە ھۆشبەرىك بەكار بەئىت. لە يادمە چون مندالىك دايىبابى بىيىنن وا دەستى خستووتە نىو پاكەتە پىسكويتىكەوہ، دەموچاوم سوورھەلگەرا. چۇن زانىيان؟ ئايا كاتى لە دەرەوہ بووم ناو جانتاكەمىان پىشكنيوہ؟ دواى ئەوہ تا لە ژياندا ماوم ئەوہم بىرناچىت كە سەيد پىنى گوتم: 'كاكە كرىگ، ئىمە پىويستمان بەوہ نىيە ناو كەلوپەلەكانت بېشكنىن تا بزائىن ئاخۇ ماددەھۆشبەرەكان بەكار دىئىت يان نا، بەلكو چاوەكانت گەواھى دەدەن كە تۇ خووپىتوہگرى.'

ئىلا ئەوئەي ماىەي پىكەننە، ئەوئەيە من تا ئەو رۆژە خۆم بە خووپتوئەگر-
مدمن دانەدەنا، بەلكو دلىيا بووم كە خۆم بەسەر شتەكەدا زال دەبم و
ماددەھۆشبەرەكان يارمەتيم دەدەن كىشەكانم چارەسەربكەم. ئەوئەبوو سەيد
ساميد گوتى: 'ھىوركدنەوئەي ئازار بە ماددەي ھۆشبەر بنېرناكرى، كاتى
كارىگەرىيەكەي نامىتت، ئازارەكە وەك خۆي دەمىتتەوئە.'

دەمزانى ئەو راست دەكات. بە شىوازىكى خۆنەشكاندەوئە ھەرچى
ماددەي ھۆشبەرم پى بوو رادەستم كردن، تەنانەت ئەو ھەبى
خەوليكەوتنانەشم دانى كە دەمخواردن. زوو بۆم دەركەوت كە پلانەكەم
ئەوئەندە بەھىز نەبووئە تا لەمەولا لەتەنگژە دەرم بەھىتت. لە ماوئەي ئەو چوار
مانگەي كە لەو تەكى بچووكە نىشتەجى بووم، بەلئىنەكەم نەبردەسەر. ئىتر بۆ
كەسىك كە پى باش بىت گىژوور بىت نەك بەئاگا، تەنانەت گەر لايدەش بىت
زەھمەت نىيە ماددەي ھۆشبەر بدۆزىتەوئە. شەويكىان بە سەرخۆشى بۆ
تەكىكە گەرماوئە، بىنيم ھەموو دەرگاكان لە ناوئە داخراون، ئىدى لىيرام لە
باخچەكە بنووم. رۆژى دوايى سەيد ساميد ھىچ شتىكى لى نەپرسىم و منىش
ھىچ تەوازۆيەكەم بۆي نەھىنايەوئە.

سەربارى ئەم رووداوئە شەرماوئەرانە، لەگەل سۆفییەكاندا گونجام و
ئىواران چىژم لەو ھىمىنيە وەردەگرت كە لە تەكىكەدا ھەبوو و ھەستم بە
ئارامىيەكى تايبەتى دەكرد، لى ئارامىيەكە سەير بوو، ھەرچەندە راھاتبووم كە
لەژىر يەك مېچدا لەگەل كەسانى تر بژىم، لەوئى شتىكى ترم دەستكەوتبوو كە
لەوئەبەر نەمىبىنبوو، ئەوئىش ئاشتى ناخ بوو.

لە روالەتدا ھەموومان ژيانىكى ھاوبەش دەژيان، پىكەوئە دەمانخوارد و
دەمانخواردوئە، ھەموومانىش ھەمان كارمان دەكرد، بەلام چاوئەروانى
ئەوئەمان لى دەكرا كە لە ناوئەوئەماندا بە تەنيا بمىتتەوئە و لە ناوئەوئەي خۆمان
رابمىتت، بۆ ئەمەش ھانىان دەداين: لە رىگەي سۆفىگەرىتتەوئە يەكەم شتى كە
دەيدۆزىتەوئە ھونەرىكە كە دەبىت لە ناوجەرگەي ھەموو خەلكىدا بە تەنيا بىت،
ئىنجا دەگەيتە ئەوئەي كە ھەموو خەلكى لەئىو تەنيايى تۇدا خۆيان ھەشارداوئە
و دەنگىشان لە ناوئەوئەي تۇدايە.

کاتی له مه غریب چاوه پتی یارمه تیی سؤفیه کان بووم تا به بی کتیشه بؤ مه ککه ی پیروز و مه دینه ی منه وهره برؤم، دهستم به خویندنه وه ی فلسه فه ی سؤفیتی و شیعری سؤفیه کان کرد. سهرتا ئەمه م بؤ په واندنه وه ی بیتاقه تی و بیزاری ده کرد و له وه باشتريشم دهست نه ده که وت بیکه م، دواچار به بایه خیکی زۆرتروه دهستم پیکرد، ئیتر وه ک که سیک تا یه که م قومی ئاو نه خواته وه نازانیت که تینوه، بینیم هه ره نه ونده سؤفیه گهریم ناسی، پتر ئەله ای که وته سه رم. له نیو هه موو ئەو کتیبانه ی که له و هاوینه درێژدا خویندمنه وه، شیعره کانی پۆمی بوون که کاریکی گه وریان لیکردم.

دوای سی مانگ، سه ید سامید له ناکاو وتی که من که سیکی دینمه وه یاد، ده رویشیکی گه پیده که ناوی شه مسی ته وریزییه. هه ندی که س شه مس به دوو پروویه کی بیچا وروو دانه نین، به لام گه ر پرسیار له پۆمی بکه یت، ئەو له وه لامدا پیت ده لیت که شه مس مانگ و خوړه. گیرۆده ی بووم، به لام شته که تنها خو تیه هه لقورتان دینیک بوو. که گویم له سه ید سامید ده گرت و ئەویش باسی شه مسی ده کرد، ته زوویه ک به بربره ی پشتما تیده په ری و ئەو هه سته سه یره م له لا دروست ده بوو که من له وه وپیش ئەوم بینوه.

ئهمیستا، ره نگه بلایت که من دینم، لی سویند به خودا ده خۆم، له و ساته دا له پشته وه گویم له ده نگیکی سووکی ورشه ی ئاوریشمیک بوو، سه ره تا له مه ودا یه کی دووره وه بوو، ئینجا ده نگه که تا ده هات زۆر و زۆرتتر نزیک ده بووه وه، ئینجا له نه بوو سیبه ری که سیکم بینی. له وه یه شنه ی ئیواره بووبیت که له نیو چله کانه وه ده بزوا. له ناکاو زانیم که من له مه ولا پئویستم به وه نییه بؤ هیچ شوینیک برؤم. له و ئاره زوو به رده وامه بیتاقه ت و بیزار بووم، که به بی دهستی خۆم و به ته کانی به رده وام بؤ شوینانی تر، بؤ شوینی دوور سه فه رم ده کرد.

هه ر شوینیکم ویستبا له وئ بووم، ئەوه ی ئاتاجی بووم مانه وه و رامان بوو له ناوه وه ی خۆم. ناوی ئەم به شه نو تیه ی ژیانم ده نیم دیدارم له گه ل پیتی (ف) له وشه ی سؤفی.

له گه ل خو شه ویستیم

عه زیز

شەمس

قۇنيا، شوباتى ۱۲۴۶

بەھيانىي ئەو پۇژە لە ھەموو پۇژانى تر خىراتر پۇيشت و ئاسمان نزم و خۆلەمىشى بوو. چاۋە پروان دەكرا رۇژىكى پر رووداو بىت. درەنگە عەسرىكى ئەو پۇژە، پۇمىم لە ژوورەكەى خۆى بىنى، لە نزيك پەنجەرەكە دانىشتىبوو، رامابوو و تەوئلى خاوبوو بوو، بە پەژارەو ئەنگوستەكانى بەسەر دەنكەكانى تەسسىحەكەيدا دەجولانئىد. ژوورەكەى بەواى پەردە مەخمەلى و قورس و نىمچە داخراۋەكانىيەو نىوہ تارىك بوو، لى لەو شوئىنەى كە پۇمى لى دانىشتىبوو گورزە تىشكىكى سەيرى خۆرەكەى دەكەوتە سەر و شتىكى لە شىئەى خەونى بە دىمەنەكە بەخشىبوو. لە خۆم پرسى ئاخۇ دەبى پۇمى ئەو نىازە راستەقىنەيە بىيىت كە لە پشت ئەو شتەوہيە من داواى لىدەكەم بىكات، يان تووشى شۆك دەبىت و بىزار دەبىت؟ لە كاتىكدا ۋەستابووم و لە بىگەردىيى چركەساتەكە تىدەگەيشتىم و جۆرە شلەژانىكىش داىگرتىبووم. بەرچاوم پرووناكبوو، كەچى پۇمىم لە تەمەنى خۆى گەرەتر و لاوازتر ھاتە بەرچاۋ. عەبايەكى سەوزى تىرى لە بەر بوو و لە ھەمان شوئىن دانىشتىبوو. لە ھەر كاتىكى تر بەسۆزتر و بەخشندەتر دىاربوو، بەلام نىشانەيەكى ھەمىشەيىم لە شىئەى خۇمدا لە دلېدا بىنى. دەسبەجى لە دوو شت تىگەيشتىم كە ئەمانەن: پۇمى سەردەمى پىرىتى ھەر لەم مالاۋا بەسەر دەبات، دووھىيان ئەو برىنەى داواى من جىدەمىنىت قەت سارىژ نابتەوہ. ئىدى چاۋەكانم فرمىسكىان تىزا.

"ئايا تو باشىت؟ تو پەنگت زەرد ھەلگەپاۋە" پۇمى وتى.

زۆرم له خۆم كرد زەردەم بیتی، بەلام قورسایى ئەوەی نیازم بوو بیلیم بارگرانییەکی خستە سەرم. دەنگم پەژارەئامیز و لەوە کەمپەرۆشتر بوو کە خۆم دەمەویست، هەرچۆنئى بێت وتم: ئەمە راست نییە. من یەكجار تینووم و لەم ماله‌دا شتى نییە تینووتیم بشکینیت.

پۆمى پرسى: ئایا دەتەهوى داوا له كیرا بکەم ئاخۆ دەتوانیت چى بکات تا گری تینووتییەکەت دابمرکیتەوه؟.

نەخیز، چونکە ئەوەی من پێویستمە له ناندین دەست ناکەویت، بەلكو له مەيخانه هەیه، وهك دەبینیت هەست دەکەم حەزم لێیە سەرخۆش بيم. وام پيشان دا که من سەرنجی نیشانهکانی ئەو تینگەيشتنەم ئەداوه که له دەموچاوی پۆمى نەخش بوون، لەسەر قسەکەم بەردەوام بووم: لەجیاتی ئەوەی بۆ ناندین بچیت تا ئاو بخۆیتەوه، ئایا دەتەوى بۆ مەيخانه بچیت تا شەراب بخۆیتەوه؟.

مەبەستت ئەوهیه که تۆ داوام لێدەکەیت شەرابت بۆ پەيدا بکەم؟. پۆمى بەدەم پرسىارکردنەوه، وشەکەى دواى به جۆره جهختىكى ئەوتۆ درکاند مینا نەویزیت بیلیت.

راسته. زۆر منەتبارت دەبم گەر تۆزى شەرابمان بۆ پەيدا بکەیت. دوو قاپ بەشمان دەکات، یەكئى بۆ تۆ و یەكئى بۆ من، بەلام تکایە چاکە یەکم لهگەلنا بکە. کاتى بۆ مەيخانه دەچیت، نەکەى تەنیا دوو قاپەکە بێتیت و بگەریتەوه، بەلكو کەمى بمینەوه و بۆ خەلکى قسە بکە. من لێره چاوه‌ریت دەکەم و پێویست ناکات پەله بکەیت.

پۆمى نیگایەکی نیمچە توورە و نیمچە سەرسورمانى کردم. دەموچاوی ئەو فەقینەم له بەغدا هاتەوه یاد، ئەوەى که دەیه‌ویست یاوه‌ریم بکات، بەلام لەوه دەترسا گەر شەراب بخواتەوه ئابرووی دەچیت، چونکە ئەوه‌نده له قسە و قسەلۆکى خەلکى دەترسا، وای لێهات ئەوه نەکات. ئەمىستا پرسیم: ئایا ناویانگى پۆمىش وای لێدەکات که ئەوه نەکات؟

بەلام کاتى پۆمى هەستایە سەر پى و سەرى له‌قاند، هەستم به ئاسوودەییەکی گەوره کرد.

قەت سەرم بە مەخانە یە کدا نە کردوو و لە ژيانمدا تامی شەرابم
نە کردوو، پێمیش وا نێیە کە شەرابخواردنەو ئەوەندە شتیکی لەبار بێت کە
دەبێ بیکەم، بەلام من برۆایەکی تەواوم بە تۆ هەیه، چونکە برۆام بەو
خۆشەویستییه هەیه کە پێکەوێ گرییداوین. بێگومان هۆیک هەیه تا ئەو
داوایەم لێ بکەیت. گەرە کە ئەو هۆیه بزانی. وا دەڕۆم تا شەرابە کە بێنم.

ئینجا دوواخواری لێکردم و ڕۆیشت.

کە ژوورە کە ی جێهێشت، لەسەر زەوییه کە ڕاکشام و کە وتمە دۆخیکی
کە یفسازی قوولەو.

تەسبیحە عەنبرە کە ی ڕۆمێم هەلگرت کە جێی هێشتبوو. سوپاسی خودام
کرد، چونکە هاوێکی ڕاستگۆی پێهەخشییم. لە خودا پارامەو کە ڕۆحە
جوانە کە ی لە سەر خۆشیی عەشقی خودایی بێهەش نە کات.

بهشی چوارهم

ئاگر

ئەو شتانەى كە پووختنەر و

تیکشکینەرن

سلیمان سەرخۆش

قونیا، شوباتی ۱۲۴۶

بە کاریگەری مە ی سەرخۆش دەبم و تووشی غایله ی زۆر دەبم، بەلام
رۆمی مەزن و بیته بەردەرگای مەیفروشه که! شتی بوو بپروانه کردەنی بوو.
هەرچەندە خۆم کوور کردەوه، دادی ئەدام و ئەوی لئ نەشاردمەوه.
هاوارم کرد: "خریستۆس، هۆ پیاو، ئەوه تۆ چیت داومەتی؟ بیگومان
قاپەکه ی دوایی شەرابیکی نایابی تیدا بوو. دلنیام قەت باوەر بەوه ناکەیت که
ئەوه ی ئیستا من دەبیینم."

"بێدەنگ بە هە ی گەژە"، یەکنی لە پشتمەوه بە چپە وای پینگۆتم.
دیقەتی دەوربەری خۆم دا تا بزانی ئەوه کتیە هەولی بێدەنگکردنم
دەدات. که بیینم هەموو پیاوکانی ناو مەیخانەکه بە خریستۆسیشەوه چاویان
بپوێتە دەرگاکه، ئاوهز لە مەژگمدا نەما. بێدەنگییەکی بەسام بالی بەسەر
شوینەکه دا کیشا، تەنانت ساکو، سەگی مەیخانەکه که وەرکه وتبوو و
گوئیەکانی بەسەر زەوییه که دا شۆر بوو بوونەوه، نیشانه ی سەرسورمانی پتووه
دیار بوو. بازارگانه فارسه فەرفروشه کهش لە ئاوازه ناخوشەکانی وەستا که
سترا نی دەچری، هەستایە سەری و بە ئەتواری سەرخۆشان چەنە ی
بەرز کردەوه و هەولی دا وا دەر بکه وئ که ئەو لەسەر خۆیه.

خریستۆس یەکه م کهس بوو که بێدەنگییەکه ی شکاند و گوئی: "هۆ
مەولانا، بەخیری بیت بۆ مەیخانەکه م، دەنگی بە دەم قەسەوه ریزی لیدەتکا:
"شانازییه کی گەوریه که لەژیر ئەم میچه دا دەتبینم. نازانم چۆن خزمەت
بکه م؟"

چەند جار ئى چاۋەكانىم پرووكاند و لە كۆتاييدا دۇنيا بوم كە ئەو رۆمى خۆيەتى لەوئى وەستاو.

رۆمى گوتى: 'سوپاس'، زەرەخەنەيەكى ئاشكرا، بەلام ساردوسر كەوتە سەر لىۋەكانى و لەسەرى رۆيشت، نەختى مەيم دەوى.

خريستوسى بەستەزمان كە ئەوئى بىست سەرى سوپا و دەمى بەشكردەو. كە دووبارە جوولەي تىگەر، رۆمى بەرەو يەكەم مېزى بەتال برد، رېكەوت وا بوو بە تەنيشت ئەو مېزەو دانيشت كە من لەسەرى دانيشتبوم.

'سلاوى خوداتان لى بيت، رۆمى دانيشت و سلاوى لىكردم. وەلامىم دايەو: سلاو لە توش، هەندى قسەي هەلقوبەلەقم كرد، لى دۇنيا نەبوم كە ئەو وشانەي لە دەم دەرچوون گونجاون يان نا. بە سىماي هېمنى و بە عەباگرانبەهاكەي و كراسە ئاودامانە سوورخەنە نايابەكەي دياربوو كە ئەم شوينە قەت بۆ رۆمى شايستە نىيە.

بەرەو پىشەو خۆم نوشتانەو و ئەوئەندە دەنگم نزم كردهو هەر ئەوئەتا دەبىسترا، وتم: 'ئايا بىنويلى نىيە بېرسم پياويكى وەك تۆ لىرە چى دەكات؟'

'من بە ئەزمونىكى سۆفيا ئەدا تىدەپەرم، رۆمى بە دەم قسەو وەك ئەوئەي دوو ھاوړىي كۆن بىن چاۋەكانى پرووكاند و لەسەرى رۆيشت: 'شەمس بۆ ئىرە ناردمى تا ناوبانگم لەكەدار بيت؟'

لېم پرسى: 'ئايا ئەمە شتىكى باشە؟'

رۆمى پىكەنى و گوتى: دەي باشە، ئەو دەوئەستىتە سەر شىۋازى تىروانىنت بۆ شتەكە. هەندى جار دەبى هەموو پەيوەندىيەكانت تىك بشكىنيت تا نەفسى خۆت سەربخەيت. تەنانەت گەر پەيوەندىيەكانمان بەخىزانەكانمانەو توندوتول بوو و لەناو كۆمەلدا پىگەمان بەرز بوو، گەر پەيوەندىمان بە سوختەخانەكەمان يان مزگەوتەكەمانەو ئەوئەندە باش بوو، بەلام كاتى دەبىتە رېگر لە بەردەم يەكبوونمان لەگەل خودادا، ئەو دەمە گەرەكە ئەو پەيوەندىيانە تىكبشكىنن.

دلنیا نه بووم که به باشی لئی تیگه یشتووم، به لام ئەم لیکدانه وهیه تا رادهیهک ئاوهزه شله ژاو و شتواوه که می ئاسووده کرد. ئاخو وام به خه یالدا دهات که ئەم سوڤییانه شیتن، کۆمه لئکی جیاوازن و هه موو شتیکی نامۆیان له دهست دیت.

ئهمیستا نۆرهی پۆمی هات تا بنوشتیته وه و به هه مان پیتی چپه دوو بپرستیت: "ئایا بیویلی نییه گهر لیت بپرسم هۆی ئەو شوینبرینهی سه ر ده موچاوت چیه؟".

گوتم: "ئهمه چیرۆکیکی سه یر نییه، له کاتیکی درهنگی شه ودا به ره و مال دهگه پامه وه، ئەو حه سه سه پئی لینگرتم و تیروپری لئ دام".
"ئاخو له بهر چی؟"، پۆمی به ده م پرسیا رکردنه وه نیشانهی نیگه رانی که و ته سه ر پوخساری.

"چونکه مه یم خوار دبووه وه"، به ده م وه لامدانه وه وه ئامازم بۆ ئەو قاپه کرد که ئیستا خریستۆس له به رده م پۆمی داینا.

پۆمی سه ری با دا. سه ره تا ته واو شله ژاو دیار بوو، وه ک ئە وه ی بروانه کات که رهنگه شتگه لی ئاوها رووده دن، به لام هه ر زوو به زه رده خه نه یه کی دۆستانه لئوه کانی کشان. ئاوها درێژه مان به قسه کانمان دا. له کاتیکی خه ریکی خوار دنی نان و په نیری بزنی بووین، ده رباره ی بروا و براده رایه تی قسه مان ده کرد، هه روه ها ده رباره ی شتگه لئکی دیکه ی ژیان که پیم وا بوو زۆر له میژبوو بیرم چوو بوونه وه، لئ ئەمیستا شادمان بووم که دووباره له دلمه وه ده ستیان به هه لقولین کرد.

که می دوا ی شتوان، پۆمی هه ستاو خۆی ئاماده ی پویشن کرد. هه موو ئەوانه ی له مه یخانه که بوون بۆ به ریخستنی هه ستانه سه رپن. دیمه نیکی کاریگه ر بوو، بۆیه وتم: "تا پیمان نه لئیت مه ی بۆچی حه رام کراوه، نابن برۆیت".

خريستوس به پوخساريكي گرژهوه به په له هاته تهنيشتمه وه، خه مې
ئوه وې بوو كه پرسياره كمه معميله به پريزه كه ي بيزار دهكات، گوتې: 'سليمان،
بيدهنگ به. بوجې دهر باره ي ئه م شتانه پرسيار ده كه يت؟'

'نه خير به پر استيمه'، به جه خته وه ئه مه م گوت و دهم پروانيه رومي، 'خو
ئيمهت بيني، ئيمه خراپه كار نيين، لي به رده وام وامان پيده لين. پيم بلي گه
رهفتارمان باش بيت و نازاري به كتر نه ده ين، مه خوار دنه وه زياني چيه؟'

هر چه نده په نجه ره كه ي لاي سووچه كه كرابووه وه، هه واي ناو مه يخانه كه
بوگن و پر بوو له دووكه ل و قورس بوو بوو به چاوهر واني و هه موان
په روشي بيستني وه لاهه كه بوون. رومي ليم نزيكبووه وه، ناسك و به ناگا،
بيري ده كرده وه و ئه مه ي خواره وه ي گوت:

'گه له مه يخوردا

ناسكي و نيانيه كي قول هه بوو،

له كاتي سه رخوشيدا پتیه وه ديار ده بيت

خو نه گه ر كينه و لووتبه رزي له خو حه شارد ابوو

ئه وه يشي هر پتیه ديار ده بيت

له بهر ئه وه ي زور به ي خهلكي وا ده كه ن

بويه مه ي له هه موو خهلكي حه رام كراوه.'

له كاتيكدا بيرمان له م وشانه ده كرده وه بو ماويه كي كه م خاموشيه ك
بالي كيشا.

'براده رانم، خوار دنه وه ي مه ي بيزيان نيه'، رومي به دهنگيكي ليتوانليو له
چالاکي و فه رماندارانه و سه نگين و توکمه رووي تيكردين، 'چونكه خراپترين
شتمان تيدا دهر ده هيتيت، بويه پيم وايه بو هه موومان باشتر وايه واز له
خوار دنه وه ي بهتيرين. له بهر ئه وه ئه و شته ي كه خو مان له كردني بهر پرسين
بو مان نيه گله بيه كه بخه ينه سه ر مه ي. له وهش گرينگتر ده بي خو به زلواني و
توره ييمان جله و بکه ين. له کوتاييدا ئه وه ي ده يه وي با بخواته وه، ئه وه يشي

نايههوي با نه خواته وه. بۆمان نييه شيتوازي خۆمان به سهر ئه واني تر دا
بسه پينين و له ئايينيشدا زۆر ليكر دن نييه.

به دواي قسه كانيدا نيشانه ي خوشي و گه شي له هه ندي له مەعميله كان
پهيدا بوو، به لام پيم باش بوو په رداخه كه م بهرز بكه مه وه، چونكه بپروام وايه
ناييت په ند و ئامۆژگاريه كه تپه پريت بي ئه وه ي به خوشيي ئه وه وه
نه خۆمه وه.

گوتم: 'دهرباره ي ئه وه ي ئه مرۆ كردت خهلكي هه رچيه كه بلين، تو
پياويكي باشيت و خاوه ن دلتي مەزنيت، چونكه دلنيام خهلكي ده رباره ي تو
زۆر ده لين. له بهر ئه وه ي وتارييژ بوويت، بي ئه وه ي هيجمان به سه ردا
بسه پينيت، قسه ت بۆ كردين، هاتنه كه تيش بۆ مه يخانه بۆ خۆي ئازايه تيه كي
كه وره يه.'

رۆمي نيگايه كي دۆستانه ي كردم، ئينجا ئه و دوو قاپه شه رابه ي هه لگرت
كه ده ستی بۆ نه بر دبوون، ئيدي چووه ده ره وه تا پيشوازي له شنه ي ئيواره
بكات.

عه لائەدین

قونیا، شوباتی ۱۲۴۶

بۆ ئەوێ بە باوکم بلیم داخوایی کیمیا بۆ بکات تا شووم پێ بکات، ئەو سێ هەفتە چاوەرێی ئەو ساتە گونجاوە دەکەم. چەندین سەعات لە خەیاڵی خۆمدا دەمدواند و هەمان ئەو پرستانەم چەندین جار دادەپرشتهو و دووبارەم دەکردنەو، بەدوای باشترین شتێزادا دەگەرێم تا نیازی خۆمی پێ دەربێرم. بۆ ئەگەری هەر پەتکردنەوێک وەلامیکی ئامادەم پێ بوو. گەر پێی گۆتم کە من و کیمیا برا و خوشکین، بیری دەخەمەو کە هیچ پەیوەندییەکی خۆین لە نێوانماندا نییە. لەبەر ئەوێ دەمزانی کە باوکم یەكجار کیمیای خۆش دەوێ، بۆیە بپارم دا ئەوێشی پێ بلیم گەر نێمە بووین بە ژن و مێرد، ئەوا بە درێژایی ژبانی لە ماله‌که‌دا لەگەڵماندا دەژی، ئیدی لە خەیاڵی خۆمدا بۆ هەر شتێک رێوشوینیکم دانابوو، بەلام نەتوانی بۆ چرکە یەکیش بە تەنها لەگەڵ باوکمدا قسەبکەم.

ئێوارەێ ئەمڕۆد باوکم لە خراپترین دۆخدا بینی. خەریکبووم لە مال دەردەچووم و بۆ دیدەنیی هەندێ لە برادەرەکانم خۆم ئامادە دەکرد، کاتی دەرگاکە کرایەو و باوکم هاتە ژوورەو و دوو شووشە (مەێ)ی بە دەستەو بوو.

بە بێدەنگی و واقورمانەو وەستام، ئینجا لێم پرسی: 'باوکە، ئەوێ بە دەستەوێ چییە؟'

'ئە، ئەمە!'، بەبێ هیچ بەخۆداشکانەوێک وەلامی دایەو و گۆتی: 'پۆلە، ئەو مەێ.'

"به‌راستیته؟" هاوارم کرد، "ئه‌ری مه‌ولانای مه‌زن وای لیتها؟ پیاویکی به‌ساله‌وه‌چوو و مه‌یخواردنه‌وه؟!"

"ناگات له قسه‌ی خۆت بیت"، له پشته‌وه‌م گویم له ده‌نگیکی توو‌په‌ بوو. شه‌مس بی ئه‌وه‌ی چاو پپروو‌کینیت چاوی له ده‌موچاوم ب‌ری و وتی: "تۆ بۆت نییه‌ به‌م شت‌وازه‌ باوکت بدوینیت. ئه‌وه‌ من بووم داوام لیتی کرد بۆ مه‌یخانه‌ بچیت".

"سه‌یر نییه‌"، ئه‌مه‌م گوت و زه‌رده‌خه‌نه‌یه‌کی ده‌ستکردم نواند. گه‌رچی قسه‌کانی من بۆ شه‌مس سووکایه‌تی بوو، به‌لام نه‌یبرده‌ سه‌ر خۆی و گوتی: "عه‌لا‌ئه‌دین، گه‌ر هه‌ول‌بده‌یت توو‌په‌یه‌یه‌که‌ت دووربینیت نه‌ش‌یوینیت، ئه‌وه‌ ده‌توانین ده‌رباره‌ی ئه‌وه‌ قسه‌بکه‌ین".

ئینجا سه‌ری لارکرده‌وه‌ و وتی که ده‌بیت دل‌ی خۆم نه‌رم بکه‌م. پاشان وتی: "ئه‌مه‌ یه‌کیکه‌ له چل ر‌یساکه‌ : ئه‌گه‌ر ویستت ب‌روات به‌ه‌یز بکه‌یت، ده‌بیت له ناوه‌وت نه‌رم بیت. بۆ ئه‌وه‌ی ب‌روات توندو‌تۆل بیت و وه‌ک به‌رد ر‌ه‌ق بیت، ده‌بیت دلت وه‌ک په‌ر سووک بیت. ئه‌گه‌ر تووشی نه‌خۆشیه‌ک بووین، یان کاره‌ساتیکمان به‌سه‌ر هات، یان تووشی زیانیک بووین، یان ترسیک دایگرتین، ئه‌وا هه‌ریه‌که‌مان به‌ شت‌وه‌یه‌ک پ‌ووبه‌پ‌ووی ئه‌و پ‌ووداوانه‌ ده‌بینه‌وه‌ و فیریشمان ده‌کات که چۆن که‌متر خۆپه‌رست بین و زۆرتر به‌ حیکمه‌ت بین و به‌سۆزتر و به‌خشنده‌تر بین. هه‌رچه‌نده‌ له‌مه‌دا هه‌ندی‌کمان په‌ند وه‌رده‌گریت و میان‌په‌وتر و ناسکتر ده‌بیت، هاوکات هه‌ندیکی تر دل‌په‌قتر ده‌بن. ئه‌و شت‌وازه‌ی که وات ل‌ئده‌کات له راستیه‌وه‌ نزیکتر بیت ئه‌وه‌یه‌ که دلت جیگه‌ی مرۆفایه‌تی تیدا ببیته‌وه‌ و شوینیکی زیاتری بۆ خۆشه‌ویستی تیدا به‌مینیته‌وه‌؟".

گوتم: "ببیره‌وه‌، جگه‌ له باوکم من فه‌رمان له ده‌رویشانی سه‌رخۆش وه‌رناگرم و هه‌موو شته‌که‌ش ئه‌مه‌یه‌".

باوکم هاته‌ نیوانه‌وه‌ و گوتی: "عه‌لا‌ئه‌دین، ئه‌وه‌ی تۆ ده‌یلت شووره‌یه‌یه‌". هه‌ستم به‌ تاوانیکی گه‌وره‌ کرد، به‌لام هه‌سته‌که‌ دره‌نگ که‌وت، هه‌ستیکی ب‌یزاری و توو‌په‌یه‌ی وا دایگرتم پ‌یم وا بوو ده‌می بوو شتی وام له خۆمدا نه‌بینی بوو.

شەمس وتی: 'بیگومان بەگۆیرەیی ئەوەی دەیلینیت و دەیکەیت تۆ رقت لە منە، بەلام لەو باوەردا نیم کە تۆ بۆ ساتیکیش باوکت خۆش نەوی. ئەی بۆ لە ناخووە برینداری دەکەیت؟'

وہلامیم دایەوہ: 'ئەی تۆش نابینیت کە ژیانمانت وێران کردووە؟'.
لەو ساتەدا باوکم داچەمایەوہ و زاری نوقاند و دەستی راستەیی بەرەو لای سەری بەرزکردەوہ، وامزانی زللەم لێدەدات، بەلام کە ئەوەی نەکرد، پتر شلەژام.

'تۆ ئابرووم دەبەیت، باوکم بێ ئەوەی تەماشای دەموچاوم بکات وای پیگۆتم.

چاوہکانم فرمیسکیان تیزا. دەموچاوی خۆم لێی شاردەوہ و لەپەر خۆم رووبەرووی کیمیا دیتەوہ. نەمزانی لەکەیەوہ لەوێ وەستاوہ و بە دووچاوی پەر لە ترس لە سووچتیکی ژوورەکە خۆی لێ داگرتووین؟ ئاخۆ دەبێ چەندی لە دەمەقالبیکەیی نێوانمان بیستبیت؟

شەرمەزاریبەکەم لەبەر ئەوہ بوو کە باوکم لە بەردەم ئەو کچەیی دەمەویست بیخووزم سووکایەتی پیکردم، ئەمەش لە ناخمدان ئازاریکی پەیداکرد و تامیکی ناخۆشی لە زارمدا جێهێشت. ئیدی هەستم کرد ژوورەکە بە دەورمدا دەخولیتەوہ و خەریکە دادەپمێم.

ئیدی لە توانامدا نەما چرکەیکە تر لەوێ بمینمەوہ، چاکەتەکەم هەلگرت و شەمس دایەلاوہ و دوور لە کیمیا و دوور لە هەموویان، لە مال دەرچوومە دەرەوہ.

شه مس

قونیا، شوباتی ۱۲۴۶

بؤنی شوشه مهیهکان که له نیوانماندا قیت دانرابون، بؤنی خاکی گهرم و گیای کتوی و تووی رهشیان لیده هات. دواي نه وهی عه لائه دین مالی به جی هیشته، رومی ماوهیه که خه میکی زور دایگرت و قسه یه کی نه کرد. پیکه وه بؤ ناوحه شه که چووینه دهره وه که به فر دایپوشیبوو. نه وه له ئیوارهی رۆژی له رۆژه غه مگینه کانی شوباتدا بو، بایه کی سارد هه لیکردبوو و کپییه کی سهیر بالی کیشابوو. وه ستابووین و چاومان بریبوو هه وره کان که ده جمان، گویمان بؤ دنیا یه که هه لخشتبوو جگه له بیده نگی هیچی دیکه ی پی نه ده به خشین. بایه که له دارستانه دووره کانه وه کزه یه کی بؤ هیناین، که بؤنی که لمه خاوی ماسی لیده هات. بؤ چرکه ساتیک ئاره زوومان کرد بؤ هه تاهه تایه نه م شاره جیبه ئلین.

ئینجا شوشه یه کم هه لگرت و به ته نیشته گوله باختکی پووته وه که به خوی و درکه کانییه وه له نیو به فره که دا قیت بو بووه وه، داچه مامه وه و شه رابه که م کرده سهر خولی ژیر گوله باخه که. ده موچاوی رومی له خوشییان که شایه وه، زه رده خه نه یه که گرتی که تیکه ل بوو له جوشو خرۆش و سه نگی. گوله باخه پووته که هیدی هیدی ژیانی که و ته وه بهر و توینگی قه ده که ی مینا پیستی بنیاده م نه رم بووه وه و به بهر چاومانه وه گولیکی گرت. که له سهر رژاندنی شه رابه به سهر خولی ژیر دره خته که به رده وام بووم، گوله که سیته ری ره نگیکی پرته قالیی هین و جوانی لیتیشته.

ئینجا شوشه ی دووه م هه لگرت و به هه مان شیوه لیم رژاند، ئیدی ره نکه پرته قالیه که ی گوله که گۆرا و بوو به سووریکی دره وشاوه و ژیانی

لیده چۆرا. که له بنی شووشه که پر پهرداخیک مایه وه، کردمه نیو پهرداخیکه وه و نیوهیم خوارده وه و نیوه که ی دیکه م به رۆمی دا.
به دوو دهستی لهرزۆکه وه، به زهرده خه نه یه کی گه شه وه که نیانی و سهنگینی لیده تگا، ئه و پیاوه ی که له ژیانیدا دهستی بۆ مه ی نه بردبوو، به پیر ناماژه که مه وه هات.

وتی: 'بیروباوه ر و کۆته ئاینیه کان گرینگن، لی ناییت بۆ حه رامکراوه کان بگۆرین. هه ر به م تیگه یشتنه وه ئه م مه یه دهخۆمه وه که ئه مرۆ پیمی دهدهیت. له هه موو دلمه وه بپروام وایه که دوا ی سه رخۆشی عه شق پاستی و سهنگینی کی عه قل هه یه.'

له و ده مه یدا که رۆمی پیکه که ی له لیوه کانی نزیک دهخسته وه، له دهستیم رارفاند و فریمدایه سه ر زهوییه که، ئیدی شه رابه که مینا دلۆپی خوین پزایه سه ر به فره که.

گوتم: 'مه ی مه خۆره وه. ئه مه گه ر له کاتیکدا خۆت مه به ستت نییه له سه ر ئه م ئه زمونه به رده وام بیت.'

'تۆیه ک که داوام لیده که ییت ئه م مه یه نه خۆمه وه، ئه ی له بنه رهدا بۆچی بۆ مه یخانه که ناردمت؟' رۆمی به ریتمیک ئه وهنده ی به سۆز بوو، لاقرتی نه بوو لئی پرسیم.

به زهرده خه نه وه وتم: 'تۆ خۆت هۆیه که ی ده زانیت، چونکه گه شه کردنی رۆحی له وشیاریماندا یه، نه ک به چاوگیزان له هه ندی شتی دیاریکراو. ئه مه ی خواره وه ریسای سیودوه مینه: پتویسته هه یج شتی نه که ویته نیوان نه فست و خودا، بپروات نه به رابه ریکی ئاینی و نه قه شه یه ک و نه زانایه کی ئاینی باش، نه به هه یج ده مراستیکی دیکه ی سه رکرده ی ئاکاری یان ئاینی، نه که وره پیاوانی رۆحی، نه نانه ت بپروات بپرواکه ی خۆتیش نه بیت، به لام به سه ر خه لکانی دیکه دا مه یانسه پینه. ئه گه ر دلی که سانی تر بشکیتیت، ئیدی ئه و پروا ئاینیه ی که بپروات پیتته ی، بپروایه کی باش نییه.'

'له هه موو جۆره کانی بته رستی خۆت بپاریزه، چونکه دیدگات ده شیوتیت. با هه ر خودا، خودا هه ر خۆی به ته نها ریتیشانده رت بیت. هۆ

هاورپم، فيري راستى ببه، به لام وريابه له و حقيقه تانهى كه له لات دروست دهبن، بت دروست نه كه يت.

هرچنده زور به كه سايه تى و سوزى رومي سهرسام بووم، كه چى له ژيانيدا بيده سولات بوو، بويه تا دهات پتر پنى سهرسام ده بووم. ئەم دنيايه پره له و كه سانهى چاويان بريوه ته سامان يان ناوبانگ يان ده سولات، تا زياتريان ده ست بكه ويت، هه ست ده كه ن هيشتا پيوستيان پييه تى. به چاوچنوكى و ته ما حكارى سامانى دنيايان كردووه ته پروگه ي خويان و ئيدى جگه له و ئاراسته يه، به ره و شوينيكى تر ناروانن و هه ست ناكه ن بوون به كويله ي ئەو شتانه ي كه به هه لپه وه بوى تيده كوشن. ئەمه شيوازيكى هاوبه شه و به رده وام رووده ات. به ده گمهن، به قه د ده گمهنى مروارى پياويك ده بينيت به ره و بالايى ريگه ي خوى بريبيت، يان پياويك بريكى زورى له زيږ و ناوبانگ و ده سولات هه بيت و له پر ده ست له هه مووى هه لبرگريت و ناوبانگى خوى بخاته مه ترسييه وه و به ره و سه فه ريكى ناوه وه ي خوى هه پياى لى بكات و كه س نه زانيت له كوئ يان چون كوتايى ديت. به لى رومي ئەو مروارپيه ده گمهنه يه.

وتم: "خودا داوامان ليده كات ميانرۆ و خاكه را بين".

رومي به ناسكى له سه رى رويشت: "ئەو ده يه وه ي بناسرى. ئەو داوامان ليده كات كه به هه موو گه رديله يه كى بوونمانه وه بيناسين، بويه گه ره كه وريا و به ئاگابين، نايبت سه رخوش بين و ئاوه زمان شه ژاو بيت".

قسه كانى به دلمه وه نووسان. له هه وشه كه دانيشتين، جگه له گوليكى سوور، هه چ شتيكى تر له نيوانماندا نه بوو، تا تاريكى داها ت و سه رماكه توندتر بوو. له ژير ئاسمانى رچيودا، هه ستت به ورده شتيكى ته ر و تازه و جوان ده كرد. ئيدى شه رابى عه شق واى له سه رمان كرد كه به ناسكى بخولپنه وه، به خوشى و پيزانينه وه زانيم كه ئيدى بايه كه به ناوميدى ناسروينيت.

ئىيلا

نورتامبوتون، ۲۴ى حوزيران ۲۰۰۸

”باوانم، چىشتخانە يەكى نوئى تايلاندى لەشارەكەدا كراوہتەوہ، دەيفيد وای گوت، ’دەلین گوایا چىشتخانە يەكى باشە، بۆچى ئەمشەو تەنھا ھەردووكمان بۆ ئەو چىشتخانە يە نەچىن؟’

لە پوژى سىشەمەدا ئىيلا دواشتى كە دەيەويست بيكات، ئەوہبوو لەگەل شووہكەيدا بۆ نانخواردنى شيوان دەرېچىت، بەلام دەيفيد پىي داگرت و ئىيلاش دەسەلاتى ئەوہى نەما رەتى بكاتەوہ.

چىشتخانە ي (مانگى زيويىن)، چىشتخانە يەكى بچووك بوو و بە گلوپى جوان پارابووہوہ، شوئى تايبەتى خىزانى تىدا بوو و بە كورسىي چەرمىن و سەرچەفى رەش پۇشتە كرابوو، چەندىن ئاويئە بە نزمى لەسەر ديوارەكانى ھەلواسرابوون تا مەمىلەكان ھەست بكن لەگەل رەنگدانەوہى خەيالەكانياندا لەناو ئاويئەكان و نان دەخۆن. ئىيلا زوو ھەستى بە دلئەنگى كرد، ئەم دلئەنگىيە بەوای چىشتخانەكەوہ نەبوو، بەلكو بەوای مىردەكەيەوہ بوو. ئەوہبوو لە چاوانى دەيفيدا درەوشانەوہ يەكى نااسايى بەدى كرد كە شتىكى نااسايان تىدا بوو. وا دياربوو بىر لە شتىك دەكاتەوہ، بەلكو تەنانەت پەژارەيشى پىوہ دياربوو. ئەوہى بە راستى بىزارى كرد ئەوہبوو چەند جارئ دەمى تىكئالا. ئاخىر دەيزانى دەيفيد ئەو كاتەى لە قسەكردندا دەمى تىك دەئاليت كە تووشى خەمىكى قورس دەبيت، ئەمەيشى لە مندالييەوہ لەگەلدا بوو.

كچە خزمەتگوزارىكى جھىل كە جلىكى كلاسيكى لە بەر بوو، ھات تا داواكارىيەكانيان جىبەجى بكات. دەيفيد داواى قرژالى دەرياي بە رىخانە و

بیبهری تیژوهه کرد، ئیلاش داوای سهوزه و توفوی به زهلاتهی گویزی هندیهوه کرد، چونکه له جهژنی له دایکبوونی چله مینییهوه به لینی به خوی دا بوو واز له خواردنی گوشت بینیت، ههروهها داوای دوو پهرداخ شهرا بیان کرد.

بق ماوهی چند خوله کیک باسی ریکوپیتی دیکوری چیشخانه که یان کرد، ئینجا باسی کاریگه ریی دهسماله ره شهکانیان به رانبهر دهسماله سپیهکان کرد، پاشان بیدهنگیهکی که رولال که وته نیوانیهوه. بیست سال ژن و میردایه تی، بیست سال نوستن له سهر یهک جیخه و پیکه وه خوشتن له هه مان گه رماو و هه مان خوراک خواردن و پهروه ده کردنی سی مندال... هه موو ئه مانه بیدهنگیان لیکه وته وه، یان ئیلا له دلی خویدا وای لیکدایه وه. ده یفید گوتی: 'ده بینم تو رومی ده خوینیته وه.'

ئیلا به هه ندی سهر سوپمانه وه سهری له قاند. نه یزانی که ئه وهی تووشی سهر سوپمانی کرد ئه وه یه که: بیستی ده یفید ده رباره ی رومی شتی ده زانیت، یان ئه وهی ئه م ده خوینیته وه ئه و بایه خی بیده دات.

'خه ریکم چامه کانی ده خوینمه وه، تا له نووسینی ئه و راپورته یی ده رباره ی (کفری شیرین) ده نیوسم، یارمه تیم بدات، به لام خه ریکه ئاره زوم ده که ویته سهر چامه کانی، خه ریکم بوخوم ده یان خوینمه وه، ئیلا بق پاساوه ی تانه وه ئه مانه ی گوت.

ده یفید به ده م خه یاله وه چاوی برپییه ئه و په له شه رابه ی سهر قوماشی بان میزه که، ئینجا نرکه یه کی لی هه ستا و گوتی: 'ئیلا من ده زانم چی روو ده دات. هه موو شتیک ده زانم.'

'ئه وه تو باسی چی ده که ییت؟'، ئیلا به ده م پرسیاره که یه وه دلنیا نه بوو که ده به وه ی گوینی لی بگریت.

'ده رباره ی... ده رباره ی په یوه ندیه ئه فینییه کانت...، ده یفید به ده می تیکئالاه وه ئه مه ی وت، 'من ده زانم.'

ئیلا به واقورمانه وه دیقه تی شووه که ی دا. ده موچاوی ده یفید له بهر رووناکیی ئه و مؤمه ی که که خزمه تگوزاره که بوی داگیرساندن، له باریکی زور ناؤمیدانه ده رکه وت.

‘په یوه نډی ئه فینې من؟’، ئیلا به په له و به دهنگی له وه بهرتر که خوی نیازی بوو هاته گۆ. سهرنجی ئه و ژن و پیاوهی دا که له دهوری میزه کهی ته نیشتیان دانیشتبوون، ئه وانیش ئاورپیان به لایاندا دایه وه. به خویدا شکایه وه و دهنگی به جوړی کزکرد تا بوو به چپه و پرسپاره کهی دووباره کرده وه: ‘کام په یوه نډی ئه فینې؟’.

‘من گیل نیم’، ده یقید له سهری رویشت، ‘پوسته ئه لیکترونیبه که تم کرده وه و ئه و نامانه تم له گهل ئه و پیاوه دا خوینده وه.’
‘چیت کرد؟’، ئیلا هاواری کرد.

روخساری ده یقید له ژیر قورسایي ئه و شتهی که خه ریکبوو بیلیت گرز بوو و خوی له پرسپاره که دزیبه وه: ‘ئیلا، گلهی له تو ناکه م. من شایانی ئه وه م. من تو م فراموش کرد و توش له شوینگی تر به دواي سوزدا ده گه پیتیت.’

ئیلا چاوه کانی داخست و تهماشای په رداخه کهی کرد. شه رابه که په نگی ئه فسوونوایی یاقووتی قول و تیری هه بوو. بو ماوه یه کی که م وای به خه یالدا هات که له سهر پووی شه رابه که چهند خالیک ده بیلیت په نگی کولکه زپینه یه کی دره وشاوه یان هیه و وهک دهوسی ئه و پووناکیانه یه که ئاراسته ی ده که ن. په نگی له وئی دهوسی کیان هه بیلیت. ئه مانه هه موو به شیوه یه کی سوریالی ده رکه وتن.

ئهمیستا ده یقید له قسه کردن وه ستابوو و بیری له باشترین ریگه چاره ده کرده وه، یان ده بوو ئه وه ی له خه یالی دایه ئاشکرای بکات. له کوتاییدا وتی: ‘من ناماده م بته خشم و ئه وه ی پووی داوه له بیری بکه ین.’

له وساته دا چهن دین شتی توند و ته وساوی و شله ژاو و دراماتیکی له دلی ئیلادا بوون و ده یه ویست بیانلیت، به لام سوو کترینیانی هه لېژارد، به دوو چاوی دره وشاوه وه لئی پرسی: ‘ئهی دربارهی په یوه نډیبه ئه فینیه کانی خوت چی ده لیلیت؟ ئایا توش له بیریان ده که ییت تا له دواي خومانه وه جیان به یلین؟’
کچه خزمه تگوزاره که خوار دنه که ی بو هیتان. ئیلا و ده یقید بیده نگ بوون و تهماشای کچه که یان ده کرد که خه ریکبوو قاپه کانی له سهر میزه که داده نا و به لیزانینیکی زیده پوویانه وه دووباره په رداخه کانی بو پر کرده وه. که جیی

هیشتن، ده یفید ته ماشایه کی ئیلا ی کرد و لیتی پرسى: 'که واته ئاوها؟ ئه مه تۆله سه ندنه وه یه؟'

'نه خیر، ئیلا به دهم قسه وه نائومیدانه سه ری راوه شانده، ئه مه تۆله سه ندنه وه نییه، قه تیش وا نه بووه.'

'ئه ی چییه؟'

ئیلا ده سه کانی تیکه پراند و ههستیکی وا دایگرت مینا هه موو شتیک و هه موو ئه وه ی له ناو چیشخانه که دایه - به مه عمیله کان و کارگوزاره کان و چیشتلینه ره کان و به لکو ته نانه ت به ماسیی ناو حه وزی که مه ری زه وه یشه وه - ئاماده ن گوئ له وه بگرن که ئه م ده یلیت.

'شته که په یوه ندیی به خۆشه ویستییه وه هه یه، ئاخریکه ی به ده میدا هات، من عه زیزم خۆش ده وئ.'

ئیلا پئی وا بوو که میرده که ی پیده که نیت، به لام له کۆتاییدا زاتی وه بهر خۆ نا تا ته ماشای چاوه کانی بکات. له ده موچاویدا جگه له ترسیک، هه یچ شتیکی دیکه ی نه بینی، هه ر زوو گۆرا و بوو به سیمای که سینک هه ولبدات تا کیشه یه ک به که مترین زیان چاره سه ر بکات. له ناکاو ساته وه ختیکی پوون و بی پیچوپه نا دایگرت. ئاخه ئافره تیک له مه وه بهر وا راهاتبوو زۆر به خراپی باسی خۆشه ویستی بکات، که چی ئیستا وشه ی خۆشه ویستی بو ئه و بووبوو به شتیکی راسته قینه و بارگاوی نه ک خواسایی.

ده یفید به ده نگیکی له رزۆکه وه گوئی: 'ئاخه سی مندالمان هه یه.'

'به لئى، زۆر خۆشم ده وین، ئیلا به دهم قسه وه شانى هه لته کاند، به لام عه زیزیشم خۆش ده وئ.'

'واز له وتنه وه ی ئه م وشه یه بیته، دیفید قسه که ی پئ بری و پئش ئه وه ی ده ست به قسه کردن بکاته وه، قومنیکی گه وره ی له په رداخه که دا، ئینجا وتی: 'هه له یه کی گه وره ت کردوه، به لام ئیلا من ده ست له خۆشه ویستی تۆ هه لئاگرم و له تۆ زیاتر که سینکی دیکه م خۆش ناوی. هه ردوو کمان ده توانین په ند له هه له کانمان وه ربگرین. له لای خۆمه وه په یمانت ده ده می که ئه م شته دووباره نابیته وه، تۆش ئیستا ئاتاجی ئه وه نییت بچیته ده ره وه و منه ی خۆشه ویستی بکه یت.'

من دهرنه چوم تا منهی خوشه ویستی بکه م، ئیلا وره ورئکی کرد که پتر خوی ده دواند نهک ئەو، رۆمی دەلێت ئیمه له دهره وهی خۆمان هه وهجهی ئەوه نیین منهی خوشه ویستی بکهین، به لکو ئەوهی له سه رمان پئویسته بیکهین، ئەوهیه بتوانین ئەو کۆسپانه لایبهین که له خوشه ویستی ناوه وهی خۆمان دوورمان ده خاته وه.

ده یقید گوتی: ئای خودایه! ئەوه تو چیت به سه ر هاتوه؟ ئەمه تو نییت! ئەری تو ده ست له م رۆمانسییه ته هه لئاگریت؟ بگه رپوه بۆ جارانی خۆت، ئەمه شی خسته سه ری: تکات لیده که م.

ئیلا برۆکانی تیک نا، وهک ئەوهی شتیک په ژاره ی کردییت، ته ماشای نینۆکهکانی خوی کرد. له رلستیدا چرکه ساتیکی تری رۆژگاری هاته وه یاد، ئەو کاته ی که خوی خوی بوو هه مان شتی به کچه که ی ده وت، ئیدی ههستی کرد بازنه که ته واو بوو. به هیواشی سه ری بادا و ده سماله که ی سه رمیزه که ی دایه لاوه.

ئینجا گوتی: به یارمه تیت، ئایا ده توانین ئیستا برۆین؟ من برسیم نییه. ئەو شه وه له سه ر دوو جیکه ی جیا نوستن. ئیلا به یانی زوو به که م شتی که کردی، ئەوه بوو نامه یه کی بۆ عه زیز نووسی.

ده مارگیر

قونیا، شوباتی ۱۲۴۶

"بۆ له وه خراپتر خۆت ئاماده بکه! هۆ شیخ یاسین! هۆ شیخ یاسین! ئایا ئابروو چوونه کهت بیستووه؟". عه بدوللای باوکی یه کئی له فه قیکانم لیم نزیکه ده بووه وه و بانگی ده کردم: "دوینئ پۆمی له که ره کی جووله که کان له مه یخانه یه ک بینراوه".

گوتم: "به لئ، ئه وه م بیستووه، به لام سه رم سوپنه ما. ئاخر هاوسه ره که ی ئه م پیاوه کریستیانه، نزیکترین براده ریشی خودانه ناسه، ئیدی چاوه پتی چینی لیده که یه ت؟".

عه بدوللا به په رۆشه وه سه ری له قاند و گوتی: "پیم وایه تو راست ده که یه ت. ده بوو پیشینی ئه وه مان کردبا".

ژماره یه ک خه لکی په وته نی له ده ورمان کۆبوونه وه و گوئیان بۆ قسه کانمان هه لخشبوو. یه کئیکیان پیشنیاری کرد، ته نانه ت ئه گهر پۆمی بۆ کاره که ی ته وازۆی له خه لکه که ش خواسته وه، نابیت ریگی پی بدرئ له مزگه وتی گه وره وتار بخوینیته وه. له بهر ئه وه ی بۆ لای فه قیکانم له سوخته خانه که دواکه وتبووم، بۆیه به په له دوورکه وتمه وه و جیم هیتستن و ئه وان هه ر قسه یان ده کرد.

زۆر جار گومانم ده کرد که لایه کی تاریکی له رۆمیدا هه یه و پۆژی هه ر دیت ئاشکرا ده بیت، به لام قه ت له و باوه رده نا نه بووم که مه ی بخواته وه، چونکه ئه وه کاری نه کرده نییه. خه لکی ده لئین که شه مس هۆی سه ره کیی پوو خانی پۆمییه، ئیستاش هه ر له گه لیدایه، خۆ ئه گهر وا نه بوایه، ئه وا پۆمی بۆ ژبانی ناسایی خۆی ده گه راپه وه، به لام من بۆ چوونیککی جیام هه یه، ئه ویش ئه وه یه

گومانم نىيە كە شەمس پىياۋىكى خراپەكارە - كە ئاۋھايە - يان گەر كارىگەرىي خراپى لەسەر رۆمى نىيە - كە ھەيەتى - بەلام شتەكە ئەۋەيە بۆچى شەمس زانايانى دىكەي ۋەك من لە رى دەرناكات؟ لە كۆتايى شتەكەدا، ئەم دوو پىياۋە لە زۆر پوۋەۋە لە يەكتر دەچن، بەلام خەلكى ددانى پىدا نانتىن.

ھەندى كەس گوئىيان لى بوۋە شەمس وتوۋيەتى: زاناي ئايىنى لەسەر ئامازەكانى قەلەم دەژى، بەلام سۆفى عاشق دەيىت و لەسەر دەۋسى شوئىنن دەژى. ئاخىر ئەۋە چى دەگەيەنيت؟ ئاشكرايە شەمس پىيى وايە كە زاناکان لە شوئىنە بەرزەكان خۇيان ھەشارداۋە، كەچى سۆفى نوقمى نىۋو ژيانى راستەقىنەيە، بەلام ئەي رۆمىش زاناي ئايىنى نىيە، يان ئەۋ خۆي بە يەككىك لە ئىمە دانانيت؟

ئەگەر شەمس يىتە ناۋ ئەۋ ھۆلەي كە تىيدا وانە بە فەقىكان دەلئىمەۋە، ئەۋا ۋەك مېشىكىدەرى دەكەم و رېگەي نادەم لە بەردەم منددا باسى ئەۋ توۋرەھاتانە بكات. ئەي بۆچى رۆمى ھەمان شت ناكات؟ بىگومان بىمەلامەت نىيە. ئەۋ پىياۋە ھەر زوو ئافرەتىكى كرىستىيانى خواست، ئىدى بە لامەۋە گرېنگ نىيە بوۋە بە موسلمان يان نا، چونكە ئايىنەكەي چوۋەتە ناۋ خويىنى خۆي و خويىنى مندالەكەيشى، بەلام بۆ بەدبەختىي خەلكى شارەكە، ئەۋ ھەرەشەيەي كە كرىستىيانى پىادەي دەكات بە ھەند ۋەرنىگرن و دەلئىن ئىمە دەتوانىن پىكەۋە بژىن. من بە وساۋىلكانەي كە ئاۋھا بىردەكەنەۋە دەلئىم: ئايا دەكرى ئاۋ و پۆن تىكەل بن؟ ئا ئەمە ئەۋ مەۋدايەيە كە موسلمانەكان و دىيانەكان دەتوانن لەسەرى بپۆن.

لەبەر ئەۋەي رۆمى ئافرەتىكى دىيانى خواستوۋە، ھەرۋەھا لەبەر ئەۋەي لەگەل كەمىنەكاندا زۆر باش و لىبوردەيە، كەۋاتە بە لاي مەۋە پىياۋىكە نايىت پىشتى پى بىبەستىرى، ھەرۋەھا لەۋ كاتەۋە شەمسى تەۋرئىزى لە مالىكەي نىشتەجى بوۋە، بە تەۋاۋى لە رېگەي راست لاي داۋە. ۋەك ھەمو پوژى بە فەقىكانم دەلئىم دەبىن لە ھەناس فىلەكانى شەيتان چاۋكراۋە بن، چونكە شەمس بۆخۆي شەيتانە. من دلئىام ھەر ئەۋ رۆمىي ھانداۋە تا بۆ مەيخانە بچىت، ئىدى مەگەر ھەر خودا خۆي بزانىت چۆن فرىۋى داۋە، بەلام ئايا فرىۋدانى

خوداناسان بهو رادهیهی وایان لی بکری سووکایه تی به پیروزییه کان بکن، له داهیتانی شهیتان نین؟

هر له سه ره تاوه له خراپه کاری شه مس تیگه یشتم، ئاخو چون زات دهکات پیغه مبه رمان محمه د سلاوی خودای لی بیت له گهل بوستامی، ئه و سو فییه خودانه ناسه به راورد بکات؟ ئه ی هر بوستامی نییه گوتوویه تی: 'ته ماشام بکن! شکوی من چند مه زنه!'، ئه ی هر ئه و نییه وتوویه تی: 'کابهم بینی به دورمدا ده سووراپه وه؟'، به لکو له وهش دوورتر رویشتووه تا ئه و رادهیهی بلیت "من ئافه رینه ری خودی خوم". گهر ئه مه کفر نه بیت، ئه ی ده بین کفر چی بیت؟ ئه مه ئاستی ئه و پیاوویه که شه مس به ریزه وه شتی لی وهرده گریت، هر وهک چون بوستامی زهن دیق، ئه میش (خودانه ناس - زهن دیق) ه.

ئیتا به وهی باشه خه لکی شاره که خه ریکه له ه ناس راستیه ک بیدارده بنه وه و ژماره ی ئه وانه ی ره خنه له شه مس ده گرن پوژ له دوا ی پوژ له زیاد بووندایه. هه ندی جار له و قسه و باسانه ده ترسم که له گهر ماوه کان و چایخانه کان و سه ره ریزی گنم و ناو بیستانه کان ده کرین، که گوایا ده یانه وی پاره پاره ی بکن.

* * *

زور له کاتی ئاسایی خوم درهنگتر گه یشتمه سوخته خانه که و به م بیرکردنه وانه سه رم قورس بو بوو. هر ئه وهنده ده رگای ژووری وانه وتنه وه م کرده وه، له پر هه ستیکم له لا دروستبوو که شتیکی نا ئاسایی پووده دات. ئه وه بوو فه قیکانم به ریزیکی راست دانیشتبوون، وهک ئه وهی مؤته که یه کیان دی بیت به شیوه یه کی سهیر رهنگیان هه لبرکابوو و بیدهنگ بوون.

دوا یی هویه که ی تیگه یشتم، که ئه و پیاوویه له نزیک په نجه ره کراوه که وه دانیشتووه و پشتی داوته دیواره که وه و ده موچاوه بیتووه که که ی به زهرده خه نه یه کی به فیزه وه ده ره وشیته وه، جگه له شه مسی ته وریزی که سی تر نییه.

'شینخ یاسین سلاوتان لی بیت، به دهم قسه وه تی ده روانیم.

دووڊل بووم، چونڪه نه مده زانی ٿاڻو ڊهبي وه لامي سلاوه ڪهي بدهمه وه
 يان نا، بڙيارم دا وه لامي نه مدهمه وه، به لڪو ٿاورم له فه قينڪان دايه وه و ليم
 پرسين: ٿم پياوه ليزه چي دهڪات؟ بوچي ريگه تان دا بيته ژوره وه؟
 فه قينڪان واقيان وڙما بوو و شله ژابوون، ڪه سيان ذاتي نه ڪرد وه لام
 بداته وه، به لام شمس بيته نكيه ڪهي شڪاند.
 به ريمه بيچا ورو وانه ڪهي و نيگا جيگيره ڪه يه وه وتي: شيخ ياسين،
 سه رڪونه يان مه ڪه. ٿه وه بيروڪه ي من بوو. ٿه وه بوو له م نزيڪه وه ٿينده په ريم،
 به خوم وت بوچي لاي سوخته خانه ڪه ه لوه سته يه ڪ نه ڪم و سه ردا نيڪي ٿه و
 ڪه سه نه ڪم ڪه له م شارهدا له هموان زياتر رقي ليمه؟.

فهقی حوسام

قزنیاء، شوباتی ۱۲۴۶

بہ ریز و بہ پال یہ کتره وه و بہ چاوه گه شه کانمانه وه هه موومان له ژووری وانه وتنه وه که له سهر زه و بییه که دانیشتبووین، کاتی شه مسی ته وریزی دهرگا که ی کرده وه و هاته ژوره وه. ئیمه شتی زور خراپ و سه یرمان دهرباره ی بیستبوو، زوربه شیمان له مامؤستا که مانه وه بیستبوو، توشی شوک بووین، کاتی منیش به زریوزیندوو بی له ژووری خویندنه که مان بینیم، گرژبوومه وه، که چی ئه و خاوو خلیچک و دؤستانه دیار بوو. دوا ی ئه وه ی سلای له هه موومان کرد، گوتی هاتوو له گهل شینخ یاسیندا قسه بکات.

”مامؤستا که مان حه زناکات که سانی نه ناس بین و له سوخته خانه که سهری لئیده ن، رهنگه باشتر وا بیت کاتیکی تر بیینیت، به و نیازه وه ئه مه م وت تا له دیداری نیتوانیاند شتیکی نه ویستراو روونه دات.

”لاوؤ، سوپاس بو به هؤله وه بوونت، به لام دیداره خراپه کان هه ندی جار نه ک هه ر کرده نی نین، به لکو پیوستیشن، شه مس وه ک ئه وه ی بیرکردنه وه کانی منی خویند بیته وه، وه لامی دامه وه، ئینجا وتی: له گهل ئه وه شدا نیگه ران مه به، دیداره که مان ئه وه نده ناخایه نیت.

ئیرشاد که له ته نیشتمه وه دانیشتبوو، له نیتوان ددانه قرمساوه کانیه وه ترمه ترمیکی کرد و وتی: ده ته ماشای ئه و حه وسه له یه ی بکه! ئه مه شه یتانیکه بوخوی!

سهرم بادا، له گهل ئه وه ی پیم و نه بوو که شه مش له شه یتان بچیت، زورم له خوم کرد و به قسه له رووییه که ی و بویرییه که ی سهرسام بووم.

دوای چەند خولەکیک، شیخ یاسین بە پوخساریکی گرز و تیزامانەو
هاتە ژوورەو. هەر ئەوەندە چەند هەنگاویکی نا، لە پڕ وەستا و چاوەکانی
بەرەو میوانە خۆتیئەلقورتینەرە کە وەتە پرتە پرت.

"ئەم پیاوێ لێرە چی دەکات؟ بۆچی رینگەتان دا بێتە ژوورەو؟"
من و هاوڕێکانم بە نیگای پڕ سەرسوڕمان و چەپە ترساوێ، تەماشای
یەکترمان دەکرد، بەلام پێش ئەوێ یەکیکمان زات بکات و شتی بلیت، شەمس
وتی کە ئەو لە نزیک سوختەخانەکەو تێپەرپوێ و ویستووێتە سەردانی
یەکیک بکات کە لە قۆنیادا لە هەموو کەس زیاتر رقی لێ دەبێتەو.
ژمارەیک لە فەقێکان نەرمەکوێکیان کرد، بێنیم ئیرشاد بە قوولی
هەناسەیکە هەلکیشا. گرزێ نیوان دوو پیاوێ بە رادەیک چر بووبوو،
چەقۆ هەوای دەبری.

"من نازانم تۆ لێرە چی دەکەیت، بەلام من کارم هەیه و لەوش گرینگترە
تا لەگەڵ تۆدا قسە بکەم"، شیخ یاسین بە تەوێسەوێ ئەمێ و ت و لەسەری
پویشت: "ئەمێستا، بۆچی نارۆیت تا لەسەر وانەکانمان بەردەوام بێن؟"
شەمس وتی: "تۆ دەلێت قسە لەگەڵ مندا ناکەیت، بەلام لە پاشملە
دەربارەم قسە دەکەیت. دەربارەمێ من و دەربارەمێ پۆمێ و هەموو
سۆفییەکان و رێبازی سۆفیگەری، لە وەتە خراپ دەمێ خۆت ناپارێزیت."
شیخ یاسین لە لووتە ئێسکن و گەورەکە یەوێ هەناسەیکە دا و وەک
ئەوێ شتیکی تال لەسەر زمانی بێت، دەمە داچەقاوێکێ گردکردو، "وەک
وتم، شتیکم نییە دەربارەم قسەت لەگەڵدا بکەم، من دەزانم دەمەوێ چی
بزانم، بۆچوونی تاییەتی خۆم هەیه."

شەمس بەرەو لای ئێمە ئاوێ دایەو و نیگایەکی تەوسامیزی خێرای
کردین و وتی: "پیاویک بۆچوونی زۆری هەبێت، بەلام پرسیاری پێ نەبێت!
لەوێ هەلەیک هەیه."

"بەرستیئە؟" شیخ یاسین بە دەم قسەوێ گورێکی هاتەو بەر، "کەواتە
بۆچی لە فەقێکان نەپرسین ئایا لەو دوو کامیان باشترن: ئەو پەندیارەمێ کە
وەلامی پنیە، یان ئەو پیاوێ سەرلێشیاوێ جگە لە پرسیارکردن هێچی تری
پێ نییە؟"

هموو برادره‌کانم تاي شيخ ياسينيان گرت، به لام هه‌ستم کرد زوربه‌يان له دله‌وه ئه‌وه‌يان نه‌کرد، به‌لکو له‌به‌ر دلي ماموستا‌که‌يان و له‌به‌ر خاتري ئه‌و بوو، بويه من بيده‌نگيم پي باشتر بوو.

”ئه‌و که‌سه‌ي که پي وايه هموو وه‌لاميکي پنيه، ئه‌وه له هموو که‌س نه‌زانتريه، شه‌مس به‌دهم قسه‌وه لاي به‌لای ماموستا‌که‌ماندا کرده‌وه، به‌لام مادام تو له وه‌لامدانه‌وه‌دا باشيت، ئايا بوم هه‌يه پرسيارکت لي بکه‌م؟“

ليزه‌دا خه‌مي ئه‌وه‌م لي نيشت که ئه‌م قسه‌و‌باسه به‌ره‌و شوينيکي خراب سه‌ربکيشيت، به‌لام هيچ ده‌سه‌لاتيکم نه‌بوو که نه‌يه‌لم گرزييه‌که ته‌شه‌نه بکات. له‌به‌ر ئه‌وه‌ي تو ناتوره‌ي ئه‌وه‌ت خستووته دووم که گوايا من خزمه‌تکاري شه‌يتانم، که‌واته ده‌فه‌رموویت پيمان بليت ده‌رباره‌ي شه‌يتان بيروکه‌ي تو چيه‌؟“ شه‌مس پرسيار ليکرد.

”بينگومان، شيخ ياسين که بۆ په‌ندادان هه‌لي له‌ده‌ست نه‌ده‌دا، وه‌لامي دايه‌وه، ئايينه‌که‌مان که دواه‌مين ئايينه‌کاني ئيبراهيمه و گرینگرينيانه، پيمان ده‌ليت که به‌واي شه‌يتانه‌وه ئاده‌م و حه‌وا له به‌ه‌شت وه‌ده‌رنران، جا له‌به‌ر ئه‌وه‌ي ئيمه نه‌وه‌ي دايبايکي ده‌رکراوين، گه‌ره‌که چاوکراوه بين، چونکه شه‌يتان به‌چندين شيوه خوي ده‌گوريت، هه‌ندي جار له شيوه‌ي قوماربازيکا ده‌رده‌که‌ويت و داوامان ليده‌کات قوماربه‌کين، بري جاري دي له شيوه‌ي کچيکي جوان و جليل خوي پيشان ده‌دات و هه‌ولده‌دات له‌خسته‌مان بيات، ره‌نگه شه‌يتان به‌جوري خوي پيشان بدات قه‌ت به‌خه‌ياليشماندا نه‌يه‌ت، وه‌ک ده‌رويشيکي گه‌ريده.“

شه‌مس وه‌ک ئه‌وه‌ي چاوهرپي ئه‌م قسه‌يه‌ي کردبیت، زه‌رده‌يه‌کي زانايانه‌ي هاتي و گوتي: ”مه‌به‌ستت تیده‌گه‌م. ده‌بي ئه‌و بيروکه‌يه‌ي که شه‌يتان له‌پواله‌تماندا خوي مه‌لاس ده‌دات، ئاسووده‌يه‌کي گه‌وره و ريگه‌ي رزگاربوونيکي ئاسانمان پي بيه‌خشيت.“

”مه‌به‌ستت چيه‌؟“، شيخ ياسين پرسيار لي کرد.

”باشه، وه‌ک تو ده‌ليت گه‌ر شه‌يتان ئاوها خراپه‌کار بيت و ده‌ره‌قه‌ت هاتني هه‌سته‌م بيت، ئيدي پيوست ناکات ئيمه‌ي بنياده‌م سه‌باره‌ت به‌و هه‌لانه‌ي که ده‌يانکه‌ين، خومان سه‌رکونه بکه‌ين، چونکه شته باشه‌کان که

پرووده‌دهن هموویان له دهستی خودادان و هموو شتیکی خراپیش له دهستی شه‌یتاندایه. له هه‌ردوو باره‌که‌دا ئیمه له په‌خه‌گرتن و پشکینیی نه‌فس به‌ده‌ر نین. له‌وه ئاسانتر هه‌یه؟.

شه‌مس له کاتی قسه‌کردندا به‌نیو ژووره‌که‌دا ده‌هات و ده‌چوو، له‌گه‌ل درکاندنی هه‌ر په‌یفیکدا ده‌نگی به‌رز ده‌بووه‌وه: 'به‌لام با بۆ ته‌نھا چرکه‌یه‌ک وای دابنیتین که شه‌یتان نییه و شه‌یتانگه‌لیکیش له پارێزماندا نین تا له‌نیو مه‌نجه‌لیکی کوله‌کولدا بمانسووتیتن. هه‌موو ئهم وینه ترسناکانه بۆ ئه‌وه دانراون تا شتیگمان پیشان بدن، به‌لام گوڤان و بوونه‌وار به‌ کلێشه‌گه‌لیکی دووباره‌وه بوو، په‌یامی راسته‌قینه‌ی خویان له‌ده‌ست داوه‌.

'ئهی ئهم په‌یامه ده‌بیت چی بیت؟، شیخ یاسین به‌ بیزاریی‌هه‌ پرسى و هه‌ردوو باسکی له‌سه‌ر سینگی‌تیک په‌راند.

شه‌مس وتی: 'که‌واته پرسى‌ارت هه‌یه، ئینجا له‌سه‌رى رۆیشت: 'په‌یامه‌که ئه‌وه‌یه ئه‌و ئازاره‌ی که مرۆف به‌خۆی ده‌گه‌یه‌نیت بیتکوتاییه. دۆزه‌خ له‌ ناخی خۆماندایه، هه‌روه‌ها به‌هه‌شتیش، چونکه قورئان ده‌لێت مرۆف له‌ هه‌موو بوونه‌وه‌ره‌کان پایه‌دارتره، گه‌ر توانیمان به‌ باشی له‌مه‌ بگه‌ین، ئیدی واز له‌و بیروکه‌یه‌ دینین که شه‌یتان له‌ رواله‌تماندا خۆی هه‌شارداوه، ددانیشمان به‌وه‌دا ده‌نا که شه‌یتان له‌ ناخی خۆماندایه. ئیدی ئه‌وه‌ی پێویستمانه‌ به‌ راستگویی له‌ نه‌فسی خۆماندا بگه‌رتین، نه‌ک چاوی بیری‌نه‌ خه‌وشه‌کانی خه‌لک و راویان بکه‌ین.

'برۆ نه‌فسی خۆت تا‌قی بکه‌وه، گه‌ر خودا بیه‌وی گونا‌هه‌کانت پاک ده‌بنه‌وه، شیخ یاسین با‌گۆی دایه‌وه، 'به‌لام پیاوی ئایینی راسته‌قینه‌ ئه‌وه‌یه که کۆمه‌لگه‌که‌ی خۆی ده‌پارێزیت.

'که‌واته رێگه‌م بده‌ با چیرۆکیکت بۆ بگێرمه‌وه، شه‌مس هه‌ر به‌و ناسکیه‌وه‌ که نه‌مانتوانی د‌ل‌نیا بین ئاخۆ چیرۆکیکی راسته‌قینه‌ بوو یان هه‌ر بۆ ته‌وس بوو، ئه‌مه‌ی خواره‌وه‌ی بۆ گێراینه‌وه:

چوار بازرگان له‌ مزگه‌وتیکدا نوێژیان ده‌کرد، بینیان وا بانگده‌ره‌که‌ دیته ژووره‌وه. بازرگانی یه‌که‌م نوێژه‌که‌ی بری و پرسى: 'هۆ بانگده‌ر، ئایا بانگی داوه؟ یان هیشتا ماوتی؟.

بازرگانی دووهم نوپژهکەى بېرى و ئاوپرى له برادرهکەى دایهوه و وتى: "هۆ پیاو، تۆ له کاتى نوپژکردندا قسهت کرد و نوپژهکەت بهتال بووهوه، دهبى سهرلهنوئ دهست پيیکهپتهوه". که بازرگانی سینهه گوتى لهوه بوو، هاته ناوهوه و گوتى: "ههئى گه مژه بۆچى سه رکۆنهئى دهکەیت؟ دهبى ئاگات له نوپژهکەت بیت. ئەوه نوپژهکەى تۆش بهتال بووهوه". بهلام بازرگانی چوارهم زهردهخه نه گرتى و به دهنگیکى بهرز وتى: "ده تۆ ته ماشایان بکه! ئەوه ههرسیکیان ههلهيان کرد، بهلام من سوپاسى خودا دهکەم که پریگهئى خۆم ون نه کرد".

شه مس دواى ئەوهئى ئەم چیرۆکەى گنپراههوه، بهرانبهر فهقیکان وهستا و پرسى: "کهواته پیتان چۆنه به بۆچوونى ئیوه نوپژى کام لهو بازرگانانه دروست نییه؟".

که لهئیو خۆماندا لهسهر وهلامهکه گفتوگومان کرد، ماوهیهکى کهم له هۆلهکهدا غهلبهغەلبیک پهیدا بوو، له کۆتاییدا یهکى له دواوه گوتى: "نوپژى بازرگانی دووهم و سینهه و چوارهم دروست نییه، بهلام نوپژى بازرگانی یهکهم دروسته، چونکه ههموو ئەوهئى ویستی بیکات ئەوهیه پرسىارى له بانگهههکه کرد".

"بهئى، بهلام نهدهبوو نوپژهکەى بېریت"، ئیرشاد قسهکەى رهتکردهوه، "ئاشکرايه که ههموو بازرگانهکان ههله بوون، جگه له بازرگانی چوارهم که تهنها نهفسى خۆى دواند".

نیگام کهلاخست و به هیچ یهکى له دوو وهلامهکه قایل نهبووم، بهلام بریارم دابوو که زار ههلههینم، چونکه پینم وا بوو بایهخ به بۆچوونهکهم نادهن، بهلام هاوکات ئەم بیروکهیهه به خهیاڵدا هات، شهمسى تهووریزى ئاوپرى لیدامهوه و پرسى: "ها تۆ لهوئ! چى دهئیت".

بهر لهوهئى گویم له دهنگى خۆم بیت، بههستهه تفهکهه بۆ قووتدرايهوه، ئینجا وتم: "ئهگەر ئەو بازرگانانه ههلهیهکیان کردبیت، ئەوه نییه له کاتى نوپژکردندا قسهیان کردوه، بهلکو لهبرى ئەوهئى نوقمى ئیو نوپژهکه ببن و پهيوهندیان به خواوه ههبت، مژوولى دهووروبهرى خویان بوون، بهلام ئەگەر ئیمه بریاریکیان لهسهر بدهین، ئەوه من دهترسم ههمان ههله بکهین".

“که واته وهلامه که ی تو کامه یه؟”، شیخ یاسین له پر پرسى و بايه خى به گفتوگو که دا.

“وهلامى من ئه وه يه که هر چوار بازرگانه که هه موویان به وای هوکاري له يه کتر چوو وه هه له یان کردو وه، به لام له گه ل ئه وه شدا ناکرئ بوتري که يه کى له وان هه له ی کردو وه، چونکه ئيمه له کوتاييدا بومان نييه برياريان له سه ر بده ين.”

شه مسى ته وريزي هه نگاوئیک به ره و لام هاته پيشه وه و دوستانه و به سوزه وه ته ماشای کردم. هه ستم کرد منى ميردمندال خوشه ويستيه کى باوکانه م پئ به خشراوه، له ناوى پرسيم، کاتئ ناوى خوم پئى گوت، گوتى: “حوسامى هاويرتآن دئیکى سوڤيانه ی هه يه.”

که ئه وه م ژنه وت، له شهرمان ده موچاوم سووره له گه را. پئيم وا بوو که شیخ یاسین دواى ته وا بوونى وانه که سه رزه نشتم ده کات و هاوپئیکانميش گالته م پئده که ن، به لام په ژاره که م زوو په وييه وه. شیوه ی دانيشتنه که م پئکخست و زه رده خه نه يه کم به پرووى شه مسدا پژاند، که هيشتا زه رده ی ده هاتى، چاوى لئ داگرتم و له سه ر لئکدانه وه که ی به رده وام بوو.

“سوڤى ده لئت: له برى ئه وه ی بريار له سه ر ئه وانى تر بده م، گه ره که به قولئ بیرم لای په يوه ندی ناوه وه م له گه ل خودادا بيټ، چونکه پياوى ئايينى ده مارگير به رده وام هه له ی ئه وانى تر به درؤ داده نيټ، به لام فه قئينه له بيرتان نه چئت ئه و که سه ی که زور جار له وانى تر دردؤنگ ده بيټ، ئه و خوى هه له يه.”

“ده ست له شيواندنئ بيرى فه قئکانم هه لگره”، شیخ یاسین ئه مه ی وت و قسه که ی پئ برى، “به لام ئيمه ی پياوانى ئايينى، گه ره که بايه خ به وه بده ين که خه لکى ده يکه ن، چونکه خه لکى پرسىارى زورمان لئده که ن و چاوه رپئ وه لاميان بده ينه وه تا بتوانن ئه رکه ئايينيه کانى خويان به ته وای و به دروستى جئبه جئ بکه ن. ئاخى ئه وان لئمان ده پرسن ئايا گه ر خوينيان به ربوو ده بئى دووباره ده ستنوئژ هه لبگرنه وه، يان له کاتى سه فه ردا رؤژوويان

لهسهره یان نا و زور شتی تر. پړوشوینهکانی مه زه بی شافیعی و حنه فی و حنه بی و مالیکی دهر باره ی ئه م شتانه بۆچوونیان جیا په. ئیدی هر مه زه بیگ له م مه زه بانه کومه ئی وه لامی ورد و تایبته به خو ی داناوه که ده بیته لئی بکۆلرته وه و فیری بین.

”ئه مه باشه، به لام خوت به جیاوازییه پوآله تییه کان مه به سته وه. شه مس به هه ناسه هه لکیشانیکه وه ئه مه ی گوت، وشه ی خودا ته واو و بیگه موکوورییه، له سهر حیسابی هه مووه کی له ورده کاری مه گه ری.”

”ورده کاری؟، شیخ یاسین به ریتمیکی تزی له گومان وه لامی دایه وه و له سهری پویشته، ”پرواداران ئه م ریسا و میتودانه به پهرۆشه وه وهرده گرن، ئیمه ی زانایانیش له هه وله کانیا ن ریتمایان ده که ی ن.”

شه مس وتی: ”واتا مادام بیتر ناچیت که ریتماییه که ت سنووردار بیت، که واته له سهر کاری ریتماییکردن به رده وام به، ئه گینا له سه رووی وشه ی خودا وه وشه ی تر نییه، ”ئینجا ئه مه ی خسته سهر، ”به لام هه ول مه ده نامۆژگاری ئه وانه بکه یته که گه یشتوونه ته قو ناغی پو شنگه ری، چونکه ئه وان چیژی جیا له ئایه ته کانی قورئان وهرده گرن و پو یستیان به ریتمایییان ریتیشاندانی شیخیک نییه.”

که شیخ یاسین ئه وه ی ژنه وت، به جو ری تووره بوو که هه ردوو پرومه ته داچوړاوه که ی به شه پو لی سوورباو ده ستیان به هه لله رزین کرد و سیوه که ی ئاده م —گریی قورقوړاگه ی به توندی دهرکه وت و گوتی: ”ئیمه ریتماییی ئیره تی پیشکه ش ناکه ی ن. شه ریه ته ئه وه یه که ئه و ریسا و ریتماییا نه پیشکه ش ده کات که ده بیته هه موو موسلمانیک له سهر پیشکه وه تا ناو گوړ په پره وی بکات و وابسته ی بیت.”

”شه ریه ته ته نها پاپوړیکه به ناو ئوقیانووسی حه قیقه تدا ده پوات. ئه وه ی به راستی له خودا ده گه ریت، درهنگ یا زوو پاپوړه که جیده هیلیت و خو ی نو قمی نیو ده ریا ده کات.”

"بۆ ئەوێ ماسیی قرش بیخۆن، شیخ یاسین بە پیکەنینیکی خنکاو
 وەلامی دایەو، ئەمە لەو کەسانە روودەدات کە پێنمایی رەت دەکەنەو.
 ژمارەیهکی کەم لە فەقیکان بەشداریی پیکەنینەکیان کرد، ئەوانی ترمان
 بە هێمنی و بیزارییەو دانیشتین. گفتوگۆکە لە تەواو بووندا بوو و نەمدەتوانی
 پیشبینی ئەو بکەم کە ئەم باسوخواسە چۆن بە باریکی باشدا دەشکیتەو.
 بیگومان شەمسێ تەوریزیش هەمان هەستی خەمینی هەبوو، چونکە
 دیاربوو لە فکرانراچوو بوو، بەلکو نا ئومێدیش دیاربوو. مینا لە پەرماندوو
 بووبیت، چاوەکانی لیک نا و بە ئاستەم جوولەیهکی کرد.

"لەمیانهی سەفەرەکانمەو شێخگەلیکی زۆرم ناسی، شەمس ئەمەیشی
 گوت "هەندیکیان پیاوانی دلسۆز بوون و بریکی دیکەیان لووت بەرز بوون و
 هیچیان دەربارەوی ئیسلام نەدەزانی. من ئامادە نیم گەردی سەر پیلایوکی
 کۆنی عاشقیکی راستەقینەیی خودا بە سەری شێخەکانی ئەمڕۆ بگۆرمەو. ئەو
 خەیاڵبازە سێبەرانیی کە لە پشت پەردەو و پێنەدەکەن لەوان باشترن، چونکە
 لانی کەم ددان بەویدا دەنێن کە ئەوێ ئەوان پیشکەشی دەکەن تەنها
 خەیاڵپلاو.

شیخ یاسین وتی: "ئیدی بەسە! پێم وایە بە زیادەو گۆیمان لە
 زماندرێژییەکەت گرت. دەی ئیستا برۆ دەرەو."

"نیگەرەن مەبە، من خۆم خەریکبووم برۆم، شەمس بە مەکرەو ئەمەیی
 گوت، ئینجا لای بە لای ئیمەدا کردەو و گوتی: "ئەوێ ئەمڕۆ لێرە بینیتان
 گفتوگۆیهکی کۆنە و دەگەریتەو بۆ سەردەمی محەمەدی پەيامبەر دروودی
 خودای لێ بیت، بەلام ئەم دەحکەیه پەيوەندیی بە میژووی ئیسلامەو نییە،
 بەلکو لە دلی هەموو ئایینە ئیبراهیمیەکاندا خۆی حەشارداو. ئەمە مەملانیی
 نیوان پیاوی ئایینی و سۆفییه، مەملانیی نیوان ئاوەز و دلە."

شەمس کەمەکیک بێدەنگ بوو تا بوارمان بدات بەتەواوی هەست بە
 کاریگەریی پەیفەکانی بکەن. هەستم کرد نیگای کەوتوووەتە سەر من، ئەوێش

ئالوگۆرپىكى شار راوه بوو، بۆ چوونە نىۋو برايه تىيەكى ئاشكرانه كراو و تۆمارنە كراوه وه.

ئىنجا لەسەرى پۇيشت: "لە كۆتاييدا، نە مامۆستا كەتان دەتوانىت و نە من دەتوانم لەو زياتر بزائىن كە خودا بۆى داناوين بىزانىن. ھەريەكى لە ئىمە پۆلى خۆى دەگىرپىت، بەلام گرینگ ئەو يە ئەو مروفەى كە نايەھوئى بىيىنىت تىشكى خۆر چاوى نادىدە و كويزو كە چىين نەكات".

بەم ئاواھايە، شەمسى تەوريزى دەستى راستەى خستە سەر دلى و دوعاخوازىي لە ھەموومان و تەنانت لە شىخ ياسىنىش كرد، كە خۆى دابووه لاوھ و دەموچاوى گرژكردبوو و وەلامسى دوعاخوازىيەكەى نەدايە وه. دەرويشەكە چووه دەرەوھ و دەرگا كەى لە پشت خۆيەوھ داخست و لە بىدەنگىيەكى قولدا جىي ھىشتىن و بۆ ماوھيەكى زۆر نەمانتوانى قسەيەك يان جوولەيەك بكەين.

ئىرشاد بوو كە لەو سەرەگىژكەيە دەريھىتام، ئەوھ بوو سەرنجم دا بە جۆرى تەماشاي دەكردم كە نىشانەى ئەوھ بوو خەوشىكم ھەيە. ئەوسا زانىم كە دەستى راستەم لەسەر دلم وەك سلاوئىك بۆ ئەو راستىيەى دۆزىبوومەوھ، خاوبووتەوھ.

پېرسى جهنگاوهر

قونیا، ئایاری ۱۲۴۶

باوه‌پرم به گوییه‌کانم نه‌کرد که بیستم شمس زاتی کردوه و له به‌ردهم فه‌قینکان به‌ره‌نگاری مامم بووه‌ته‌وه. ئه‌ری ئه‌م پیاوه نرخ بۆ هیچ که‌سیک دانانیت؟ ئای چهند چه‌زم ده‌کرد کاتئ چووه بۆ لای مامم، من له سوخته‌خانه‌که بوایه‌م پیش ئه‌وه‌ی بتوانیت زاره نه‌فرینه‌که‌ی بکاته‌و، ده‌رم بکردایه، به‌لام ئه‌فسوس له‌وئ نه‌بووم. دیاره باسوخواسیکی زۆر له‌نیوان ئه‌و و ماممدا رووی داوه، ئیدی فه‌قینکان له‌وساوه هر باسی ده‌کن، پیم وایه به‌ دروستی قسه‌کان ناگیرنه‌وه، چونکه به‌ ئاوه‌ژوو باسی ده‌کن و راستییه‌کی زۆر ده‌ده‌نه پال ئه‌و ده‌رویشه‌گه‌نده‌له.

وا دیاره ئه‌مشه‌و به‌وای ئه‌و له‌شفرۆشه‌وه، که ناوی گولی بیابانه زۆر شله‌ژاوم و له‌و زیاتر ناتوانم بیر له‌هیچی تر بکه‌مه‌وه. ئه‌و سندووقه‌لیکی خشل و مرواریم بیرده‌خاته‌وه که شتی نه‌ینی تیدا شاردرایته‌وه و وات به‌ خه‌یالدا بیت که هی تۆن، به‌لام گهر کلیله‌کانیت پین نه‌بیت، ئه‌وا ته‌نانه‌ت گهر له‌ باوه‌شیتیش بن هه‌روا به‌ داخراوی و دووره‌ده‌ستی ده‌میتنه‌وه.

ئه‌وه‌ی زۆرتتر ده‌هریم ده‌کات خۆ راده‌ستکردنه‌که‌یه‌تی، ئیستاش له‌ خۆم ده‌پرسم بۆچی به‌ره‌نگاری نۆره شیتایه‌تییه‌کانم نه‌بووه‌وه، چون له‌ ژیر پیتیه‌کانمدا به‌ خامۆشی و به‌بی جووله له‌سه‌ر رایه‌خیکی کۆن و پیس له‌سه‌ر زه‌وییه‌که پالکه‌وت؟ خۆزگه له‌ تۆله‌ی ئه‌و لیدانه‌ی من لیتیم دا، لیتی دابامه‌وه، یان کاشکی هاواری کردبا و داوای فریاکه‌وتنی کردبا، ئیدی ده‌ستم له‌ لیدانی هه‌له‌گرت، به‌لام به‌ کپی پالکه‌وتبوو و هیچ جووله‌یه‌کی نه‌ده‌کرد، چاوه‌کانی هه‌لاوس بوون و به‌قوولدا چووبوون. وه‌ک ئه‌وه‌ی بیه‌ه‌وی شته‌که به‌

شيوه يه كى ناله بار قه بوول بكات، ده مى نوقان دبوو، به هر حال هر چيه به بيت. ئه رى به راستى به لايه وه گرنگ نه بوو بمكوشتايه يان نه مكوشتايه؟
 هه موو هه وليكم دا كه جاريكى تر سهر به سوزانيخانه كه دا نه كه م، وه لى
 ئه مپو ئاره زوويه كى توند بو بينى زورى بو هينام، به دم پويشتنه وه بو
 سوزانيخانه كه پرسى يارم له خوم كرد ئاخو كه چاوى پيم ده كه ويت
 كاردانه وهى چون ده يت، ئه ي ئه گه ر شكاتى لى كرد بووم و شته كه خراپ
 شكابو وه، ئه وسا ده مى خاوه نه قه له وه كه ي سوزانيخانه كه چه ور ده كه م،
 يان هه ره شه ي ليده كه م. له مه زكى خومدا پلانم بو هه موو شتيك دانا، جگه له
 ئه گه رى ئه وه ي ره نگه هه لاتى يت. ئيدى بو هه موو ئه گه ريك خوم ئاماده
 كرد بوو.

ته قيمه وه و گوتم: 'مه ستت چيه، گولى بيا بان ليره نييه؟ ئه ي له كو ئيه؟'.
 'ئه و له شفرؤشه له بير خوت بيه وه، خاوه نى سوزانيخانه كه به دم قسه وه
 لوقمى كى خسته ده مييه وه و ده ستى به لسته وه ي شيله ي شيرى سهر
 په نجه كانى كرد. كه بينى زور توورهم، به ده نكيكى نه رمتر وتى: 'پتيرس،
 بو چى چاويك به كچه كانى ديكه دا ناگيريت؟'.

'هه ي پيره زنى قه له و و خه رفاو. له شفرؤشه هه رزانه كاتم ناوئ. گولى
 بيا بانم ده وئ، ده مه وئ هه ر ئىستا بيبينم.'

كه ئه وه م به نيره موو كه كه وت، بى ئه وه ي زات بكات ده حكه م له گه لدا
 بكات، هه ردوو برؤ تيژ و ره شه كه ي هه لبرى، وه ك ئه وه ي پى شه رم بيت
 قسه كه بكات، ده نكي نزمكرده وه و به چه وتى: 'ئيدى ئه و پويشتوو. دياره
 كاتى هه موان له پرخه ي خه ودا بوون ئه و هه لاتوو.'

شته كه توورده ات دياربوو، به لكو پيكه نيناوئش بوو. ليم پرسى: 'ئه مه
 له كه يه وه له شفرؤشه كان له سوزانيخانه كه ده رده چن؟ گه ره كه هه ر ئىستا
 بيدوزيته وه.'

خاوه ن سوزانيخانه كه وه ك ئه وه ي به كه م جارى بيت بمبينت، چاوى
 تيبريم و به وژه وژيک گوتى: 'تو كئيت تا فه رمانم به سه ردا بكه يت؟، چاوه
 نه ترسه كانى و بچووكه كانى به پيچه وانه ي چاوه كانى گولى بيا بان بروسكه يان
 دا و به تيژى تى روانيم.'

من حەسەسم و مامم پایەیهکی گرینگی هەیه، دەتوانم ئەم حەشارگەیه
دابخەم و هەمووتان توور دەمه سەر شەقام، بە دەم قسەوه دەستم بو ئەو
قاپە فەخفورییه درێژکرد که لە باوەشی داینابوو، لوقمیکم هەلگرت، لوقمەکه
تەپ و نەرم بوو.

پەنجە لقاویبوو هەکانم بە ملپنچە ئاوریشمەکهی سەریهوه. لە توورپیان
دەموچاوی سوور هەلگەرا، بەلام نەبووێرا رووبەرووم ببیتەوه.
وتی: 'بۆچی سەرکۆنەم دەکهیت؟ پێویستە ئەو دەرویشە سەرکۆنە بکهیت
که گولی بیابانی قایل کرد سۆزانیخانه که جیبهیلێت و لە خودا بگەرێت.'
' ساتەوهختیک تێنەگەیشتم دەربارە ی کێ قسە دەکات، بەلام زوو زانیم که
مەبهستی شەمسی تەوریزییه.

یه کهم جار لە بەردەم فەقێکان گالتهی بە مامم کرد، ئێستاش ئەمە ی
کردوو. بیگومان ئەم خودانەناس و زەندێقه سنووری خۆی نازانیت.

ئىيلا

نۇرتامبىتون، ۲۶ى حوزيران ۲۰۰۸

بەريز عەزىز

لەم كاتەدا بېرىارم دا، بە شىۋازىكى كۆن، بە قەلەمىكى پانسان و كاغەزىكى بۇندار زەرفىكى ھاوشىۋە بۇندار و پۈۈلىكى پۇست، نامەيەكت بۇ بنوسم. دۋاى نىۋەپۇى ئەمپۇ بۇ ئەمستردام دەينىرم. دەمەۋى دەسبەجى ئەۋە بكم، خۇ ئەگەر لەناردنى دۋابكەوم، پەنگە دۋاى ئەۋە نەتوانم بېينىرم.

سەرەتا چاۋت بە كەسىك دەكەۋىت - كەسىك لە ھەموو ئەۋە كەسانەى دەۋرۋبەرت جىايە. كەسىك ھەموو شتىك لە دىدىكى جىاۋە دەبىنىت و وات لىدەكات دىدكات بگۇرپىت و سەرلەنۋى سەرنجى ھەموو شتى لە ناۋەۋە و لەدەرەۋە بدەيت، وات بە خەيالدا دىت كە دەتوانىت ئەۋە مەۋدا ئارامەى نىۋان خۇت و ئەۋە بپارىزىت، ھەرۋەھا بە خەيالدا دىت كە دەتوانىت ملبىنىت و لە گەرمەى ئەم گەرداۋە جۋانەدا رىگەى خۇت بېرىت، تا لەناكاۋ تىدەگەيت فېردراۋىتە دەشتىكى چۆل و ناتوانىت بېرىار لەسەر ئەۋە بدەيت.

تەۋاۋ نازانم لەكەيەۋە پەيغەكانت دىليان كىرۋوم، بەلكو ھەموو ئەۋەى دەيزانم، ئەۋەيە ئەۋە نامانەى نىۋانمان ھەر لە سەرەتاۋە دەستيان بە گۇرپىم كىرد، پەنگە لەۋەى دەيلىم ژىۋان بېمەۋە، لى ھەموو ژيانم لەسەر ئەۋە شتانەى كە نەمتۋانى بىيانكەم بە پەشىمانى بردەسەر، بۇيە ئىستا بە خراپى نازانم بە مەبەستى گۇران شتى بكم.

لهوساوه كه لهميانه ی رۆمانهكەت و نامه ئەلیكترۆنیهكانتهوه (به تۆ گهیشتم)، دهسلالات بهسەر بیرکردنهوههدا کیشاوه. هەر که نامهیهکی ئەلیكترۆنیت بۆ دهناردم و دهمخویندهوه، له ناوهوههدا ههستم به شتی دهکرد و وای لیدهکردم که له ناکۆتاییدا بخولیمهوه و ههستم دهکرد زۆر دهمیکه ههستم به شتی وا نهکردوه. ئیدی به درێژایی پۆژ ئهم بیرکردنهوانه بهرۆکیان بهرنهدهدام. بهب یدهنگی قسهت بۆ دهکهم، له خۆم دهپرسم دهبن چون بیته نیو ژيانی پۆژانهوه. که پروو دهکهیته خواردنگهیهکی باش، دهمهوی لهگهلتدا بم، کاتی شتی دهبینم و به دلّمهوه دهنوسیت، خهمیک دامدهگریت، چونکه ناتوانم پیشانی تۆی بدهم. چند پۆژی لهمهوبەر کچه بچووکهکهم لئی پرسیم ئاخو چیم له پرچم کردوه، چونکه قهت دهقی پرچم ناگۆرم! چونکه وا دیاره بووم به ئافرهتییکی دیکه ی جیا و خهریکه ههست دهکهم که من جیام.

ئینجا دهگه پیمهوه و بیرى خۆمی دینمهوه که ئیمه هیشتا یهکترمان نهبینیوه، ئهمهش دهمگپرتیهوه سهر دۆخی راستهقینه. له راستیدا نازانم بهرانبهر به تۆ چی بکهم. له خویندنهوهی رۆمانهكەت بوومهوه و راپۆرتکهمم ئامادهکردوه. (ئاه، بهلئ، که راپۆرتم لهسهری دهنوسی، تا دههات کاتهکه دهپۆیشت و دهمهویست بۆچوونی خۆمت پی بلیم، یان لانی کهم ئهو راپۆرتت بۆ بنیرم که بۆ پهخشکاره ئهدهبییهکهم ناردوه، بهلام به خۆمم وت ئهمه شیاو نییه، ههرچهنده من ناتوانم وردهکاری راپۆرتکهمت پی بلیم. دهبن ئهوه بزانیتم من زۆر کتیبهکهم بهدلدا چوه، سوپاست دهکهم که ئهو چیژت بۆ رهخساندم. پهیقهکانت بهردهوام لهگهلمدا دهمیننهوه).

له ههموو باریکدا رۆمانی (کفری شیرین) پهیوهندی بهوهوه نییه تا بریار بدهم ئهم نامهیهت بۆ بنوسم، یان پهنگه پهیوهندی به ههموو شتیکهوه ههبیست. هەر ئهو بوو به مایه ی گهشهکردنی نۆوانمان و دهسلالاتی کاریگهرییهکه ی لهسهرم وام لیدهکات خۆم پی بهرزهوت نهکری، وای لیهاتوهوه

کاریگه ریبه که ی له وه زیاتر بیت که من بهرگه ی بگرم. سه ره تا خه یاله کانت و
چیرۆکه کانت به دلمه وه نووسان، ئینجا هه ستم کرد من ئه و پیاوهم خوش
دهوئ که له پشت ئه و چیرۆکه وه خوی هه شارداوه.

وهک وتم، گهره که دهسبه جئ ئه م نامه یه بنیرم، ئه گینا دهیدرینم و
وردوردی ده که م. ئاخر به شیوه یه ک پهفتار ده که م وهک ئه وه ی هیچ شتیکی
نوئ له ژیانمدا پرووی نه دابیت، شتیکی نا ئاسایی.

به لئ، ده کړئ ئه وه بکه م که هه میسه ده یکه م، خۆمیش وا نیشان بده م که
هه موو شتی خوا سایی و سرو شتییه.

ده توانم لافی ئه وه لیبده م گهر ئه وه له پای ئه م تازاره شیرینه ی دل م نه بیت،
ئهی ده بی له پای چی بیت.

له گه ل خوشه ویستیم

ئێلا

کیرا

قونیا، ئایاری ۱۲۴۶

بەرایی مهینه‌تییه‌که. نازانم چۆن بتوانم ئەم شته چاره‌سەر بکەم. ئەم بەیانیه، ئافره‌تیک بی ئەوهی بزانی له کوپوه هاتوو، هات و پرساری شه‌مسی ته‌وریزی کرد. داوام لێی کرد کاتیکی تر بینه‌وه، چونکه له مال نییه. وتی شوینیکی نییه رووی تیبکات، هه‌ز ده‌کات له هه‌وشه‌که چاوه‌ڕێی بکات. ئیدی چه‌ندین گومانم لا په‌یدا بوون و له خۆم پرسى ئەم ئافره‌ته کتیه و له کوپوه هاتوو. چۆکی دادا و په‌چه‌که‌ی لادا و ده‌موچاویکی هه‌لا هه‌لابووی برینداری ده‌رخست که له ئەنجامی لیدانیکی توند ئاوسابوو. له‌گه‌ڵ شینه‌ه‌لگه‌ران و برینه‌کانی په‌کجار جوان و باریکه‌له‌ بوو. ئەو که به‌کول ده‌گیا و فرمیسی ده‌رشت، به‌ شیوازیکی په‌کجار شاره‌زایانه‌ له‌ و گومانانه‌ دُنیا بووم که هه‌مبوون. ده‌رکه‌وت سۆزانییه‌که و له سۆزانیخانه‌وه هاتوو. گوتی: "به‌لام من ئەو شوینه‌ ئابرووبه‌رهم به‌جی هه‌شتوو و بۆ گه‌رماوی گشتی چووم و چل جار و سلّم کرد و چل نوێژم کرد، سویندم خوارد که ئیدی توخنی پیاوان نه‌که‌وم. له ئیستا به‌دواوه ژیانی خۆم بۆ خودا ته‌رخان ده‌که‌م."

نه‌زانی چیی پێ بلێم، ته‌ماشای چاوه برینداره‌کانیم کرد و پرسیم ئەو تیک که جحیل و کالفامه چۆن ئەو بویرییه‌ی هه‌بووه تا واز له‌ و تاقه شته بینه‌ت که له ژیایدا هه‌ر ئەوه ده‌زانیت. نه‌مه‌ده‌ویست ئافره‌تیک ببینم که له نزیک ماله‌که‌م بکه‌ویت، لێ شتیکی تیدا بوو به‌ندی دلی پساندم، که جوړی بوو له ساکاری و هه‌ندێ له بیتاوانی، که له‌وه‌و پینش له هه‌چ که‌سیکدا نه‌مدیبوو. چاوه کاله‌کانی چاوانی دایکه مارییان بیرخسته‌وه، بۆیه نه‌فسم ڕیگه‌ی نه‌دام ده‌ری بکەم.

ئیدی وازم لئی هینا تا له حهوشه که چاوه پئی بکات. ئه وهش هه موو شتی بوو که له دهستم هات. جیم هیشته و ئه ویش له ویی دانیشته و پشتی به دیواره که وه دا و وهک په یکه ری له بهردی گرانبه ها دروستکراو به بی جووله ته ماشای قالایی ده کرد.

دوای نزیکه ی سه عاتی، شه مس و رومی له گه شته که یان گه رانه وه، رام اکرد تا هه والی میوانیکی چاوه پروان انه کراویان پی رابگه یه نم. "ئه ری و تته له شفرۆشیک له حهوشه که مانه؟"، رومی به دهم پرسیار کردنه وه سه رسورمانیک له دهنگیدا ده رکه وت. "به لئی، ئه و ده لیت بۆیه وازی له سۆزانیخانه که هینا وه تا به دوای خودادا بگه ریت".

شه مس هاته دهنگ: "ناه، بیگومان ئه وه گولی بیابانه". له دهنگیدا ریتمیکی شادمانی دیار بوو، نهک سه رسورمان، ئینجا گوتی: "بۆ هیشته له ده ره وه بیت؟ با بیته ژووره وه".

"ئاخر دراوسیکانمان گه ر بزانه کچیکی به دپه وشته له ژیرمیچی ماله که مانه چی ده لئین؟"، به ناقایلییه وه وام گوت و دهنگم شله ژانیکی تیکه وت. "ئهی له هه موو باریکدا هه موومان له ژیر یهک میچدا ی؟"، شه مس به دهم قسه وه ئامازه ی بۆ به رزایی ئاسمان کرد، "پاشاکان و سوالکه ره کان و پاکیزه کان و له شفرۆشه کان، هه موویان له ژیر یهک ئاسماندا ده ژین". چون بتوانم له گه ل شه مسدا ده حکه بکه م، ئاخر به رده وام بۆ هه موو شتی، وه لامی ئاماده ی پیته.

بانگی گولی بیابانم کرد تا بیته ژووره وه، پارامه وه که چاوی دراوسی خۆتیته له قورتینه ره کان نه مانین. هه ر که هاته ژووره وه په لاماری دهستی شه مسی دا و ماچی کرد و دهستی به هه نسکدان کرد.

"به هاتنت شادمانم"، شه مس وهک ئه وه ی له گه ل هاو ریتیه کی کۆنیدا قسه بکات، به زه رده خه نه وه ده دوا، "ئیدی به ره و ئه و شوینه ناگه ریتیه وه و ئه و قوناغه له ژیانندا به ته واوی کوتایی هات، خودا سه فه ره که ت به ره و حه قیقه ت به ره مدار بکات".

گولی بیابان له کولی گریانی دا و وتی: 'بهلام خاوهنی سۆزانیخانه که لیم ناگه پیت به ئاسوودهیی بژیم، چونکه سه رچه قه ل به دوامدا ده نیریت. ئاخر تو نازانیت چون...'

شهمس قسه که ی پی بری و گوتی: 'کیژۆله کهم، ئاوهزی خوت پاک رابگره، ئینجا له سه ری پویشت، 'پرسیایه کی دیکه ت له بیر نیت: (له گه ل ئه وه ی له م دنیا یه دا بنیاده م هه ولده دات شتیک وه ده ست بیئت و بیته که سیتی گرینگ، که چی دوا ی مردنی هه موو شتیک جیده هیلت. تو که له عه ده مدا ئامانج ئه وه یه بگه یته قوناغه بالا که، له م ژیا نه دا وه ک ژماره سفر به سووکی و به تالی بژی. ئیمه له مرکانه یه کی گول جیا نیین. جوانی له ده ره وه نییه، به لکو له و بژشاییه ی ناوه وه ماندایه که وامان لیده کات راست له سه رپین بوه ستین. هه ستردن به عه دم ته واو وه ک ئه وه یه، نه ک ئه وه ی هه ولی به ده سته پتانی ده ده یین، هه ر ئه مه شه بۆ به رده وامی ژیا ن ده مانه پیته وه)'.
* * *

ئێواره درهنگ، ئه و جیخه وه م پیشانی گولی بیابان دا که له سه ری ده نوست، کاتی ده سه بجی خوی لیکه وت، بۆ ژوره سه ره کییه که گه رامه وه که له وئ پۆمی و شهمس قسه یان ده کرد.

'پتیوسته ئاماده ی ئه و سه مایه بیت که پیشکه شی ده که یین، شهمس که بینیمی وا دیم وای پتگوتم.

لیم پرسی: 'کام سه ما؟'

'کیرا، سه مایه کی پوچییه و له مه وپیش وینه یه نه دیوه.'

به دوو چاوی ئه بله قه وه ته ماشای شووه که مم کرد. ئه وه چی پووده دات، ده رباره ی کام سه ما قسه ده که ن؟

'مه ولانا، تو زانایه کی پایه داریت و که سیتی خواناسیت. خه لکی چیت پیده لیت؟' به دم پرسیا ره که وه هه ستم به گه رمییه ک کرد که ده موچارومی داگیرساند.

'نیگه ران مه به، پۆمی پی و تم، من و شهمس ماوه یه که ده رباره ی ئه م شته قسه مان کردووه. ده مانه وئ سه مای ده رویشان پیشکه ش بکه یین، هه ر

پتی دهوتری (سهما) و ئیمهش پیتشوازیی ئهوانه دهکین که دینه ناومانهوه و
ئهلههای عشقی خودابین:

سهرم به توندی هاته ژان، وهلی ژانهکهی بهچاو ژانی ناو دلم سووک
بوو.

"ئهی ئهگه خه لکی چه زیان لیتی نه بوو؟ خو هه موو خه لکی ریزی
سهماکردن ناگرن، بهو ئومیدهی ئهوهی وتم کاریگه ریی له سهه قسهکانی له
مهولانا هه بییت، به شه مسم وت، به لای که مه وه ئه م سهماکردنه بو ماوهیهک
دوابخری."

"ئاخر هه موو خه لکی وهک پتیویست ریزی خودا ناگرن، شه مس وتی، ئایا
له بهر ئه وه واز له بروای خو مان بهینین؟"

ئه م ده ربیرینه کۆتایی گفتوگو که بوو. ئیدی هیچ وشه یهکی تر نه ما و
ماله که پر بوو له (با) که له میانهی درزی دیواره کانه وه دزه ی ده کرد و له
گویماندا وژه ی ده هات.

سولتان وهلهد

قونیا، حوزیرانی ۱۲۴۶

ب'یگومان جوانی له چاوی بینهره که یدايه، شمس له سه ر وته که ی
رؤیشت، چونکه هه موان هه مان سه ما ده بینن، لی هه ر که سی به شیوازی جیا
ده بیینیت، که واته نیگه رانیی بو چیه؟ هه ندیک هه زی لیده که ن و هه ندیکی تر
هه زی لینا که ن.

له گه ل ئه وه شدا له ئیواره ی (سه ما کردنه که) دا به شه مسم وت من ده ترسم
که س ئاماده ی سه ما که نه بیت.

به جه خسته وه وه لامی دایه وه: نیگه ران مه به، په نگه خه لکی شاره که
خوشیان نه ویم، ته نانه ت ئیتر باوکتیشیان خوش ناوی، لی ناتوانن پشتگویمان
بخه ن، چونکه هه سستی خو هه لقورتانیا ن هانیا ن ده دات ئاماده بن.

به م ئاوه ایه، ئه و ئیواره یه ی که سه ما که ی تیدا به ریوه ده چوو، هه له که
په ربوو له خه لکی هه مه جو ر و هه مه کاره، ئیدی له بازرگانان و ئاسنگه ران و
دارتاشان و جوتیاران و سه نگتاشان و بو یا خچییا ن و گژو گیای پزیشکی
فرۆشان و سه رو کانی تایه فه پیشه ییه کان و نو سه ره کان و نانه واکان و
سه ردولکه داده ره کان و لیزانه کان و پاوکه ری رسقان و ورده و الهه فرۆشه کان و
ته نانه ت تا ده گاته شیخ یاسین که به خو ی و ژماره یه ک له فه قیکانی هاتبوو -
و ئافره تانیش له ریزی پشته وه دانیشتبوون.

کاتی بینیم شا که یخه سه ره و له گه ل راویژکاره کانیدا له ریزی پیشه وه
دانیشتووه، هه ستم به ئاسووده یی کرد. ئیدی پیاویک به م پایه به رزه ییه وه
پشتی باو کم بگریت، ئه وا هه موو زمانه کان لال ده کات.

ئامادەبوون بېرى كاتيان ويست تا جىگەى خۇيان بگرن، تەنانت تا دواى ئەوەى جىگەى خۇيان گرت، ژاۋەژاۋى نىۋو ھۆلەكە نەنىشتىبوۋەو ھىشتا منجەمنجى گفتوگۆى ئاگرين دەبيسترا. لەبەر ئەوەى دەمەويست بە تەنىشت كەسىكەوۋە دانىشم جنىۋو بە شەمس نەدا و بە خراپە باسى نەكات، ئەوۋەبوو لەتەك سلىمان سەرخۆشەوۋە دانىشتم، كە بۆنى (مەى)ى لىدەھات، بەلام گويم بە نۆنەكەى نەدا.

ھەردوۋ لاقم دەلەرزىن و ناو ھەردوۋ لەپم ئارەقەيان لى دەچۆراپەوۋە. ھەرچەندە ھەواكەى خۆش بوو و دەماتتوانى عەباكانمان داكەنن، چەقەى ددانەكانم دەستى پىكرد. ئاخىر ئەم سەماكرندە بۇ ناوبانگى باوكم يەكجار گرینگ بوو كە خەرىكبوو لىژدەبوۋەوۋە. لە خودا پارامەوۋە، بەلام لەبەر ئەوۋەى بەتەواۋى نەمدەزانى داۋاى چىى لى بكەم، جگە لەوۋەى شتەكە بە خۆشى تىپەرىت، بۆيە پارانەوۋەكانم لاواز دياربوون.

ئەوۋەندەى نەبىرد دەنگىك بەر گويم كەوت، سەرەتا دوور و ئىنجا تا دەھات نىزىك دەبوۋەوۋە. دەنگىكى دلگىر و كارىگەر بوو، بۆيە ھەموان ھەناسەيان لەبەرخۆ بېرى و گوپيان ھەلخست.

'جۆرى ئەم ئامىزە مۇسقىايە چىيە؟'، سلىمان بە شىۋەيەك تىكەل لە پىز و خۆشەويستى بە چپە گوتى.

'ئەوۋە پىى دەلئىن ناي' بە دەم و تەنەوۋە، قسەيەكى باوكم و شەمس ھاتەوۋە ياد دەنگى لە ھەناسەھەلكىشانى دلدار بەرانبەر دولبەرەكەى دەچىت.

كە دەنگى نايەكە خامۆش بوو، باوكم بە ھەنگاۋى سەنگىن و لەسەرخۆ و ناسكەوۋە بەرەو سەكۆكە پۆيشت، كە نىزىكبووۋەوۋە سلاۋى لە ئامادەبووان كرد. ئىنجا شەش دەرويش داۋىكەوتن كە ھەموويان مريدى باوكم بوون و جلى ئاودامان سېى و دامىن فراوانيان لە بەر بوو، دەستيان لەسەر سىنگيان تىكپەراندبوو. ئىنجا بۇ پىرۆزى و فەرۋەرگرتن بەرانبەر باوكم دانوشتانەوۋە. دواتر مۇزىك لىدرا و دەرويشەكان دەستيان پىكرد. يەك لەدواى يەك سەرەتا لەسەرخۆ بە دەورى خۇياندا دەستيان بە خولانەوۋە كرد، ئىنجا خىراتر و دامىنى كراسە ئاودامانەكانيان مىنا گولە لوتس كرانەوۋە.

دیمه نیکي نایاب بوو، ئیدی خۆم پښ نه گيړا و به شانازی و خوشحالییه وه زه رده خه نه م هاتی. به تیل چاو چاودیریی به پیره وه هاتی ناماده بووانم ده کرد، ته نانه ته وانه ی له هموان چه نه دریزتر بوون، بینیم به سه رسامییه کی ناشکراوه ته ماشای سه ماکه یان ده کرد.

ده رویشه کان بؤ پیشاندانی نه مری هر به دهوری خویاندا سورانه وه و سورانه وه، ئینجا دهنگی مؤسیقا به رزبووه وه، دهنگی ره بابیه که له پشت په رده وه هاوشانی دهنگی نای و ده، پاشان شه مسی ته وریزی وه که رده لولوی بیابان سه رکه وه سه سه کوکه. عه بایه کی له وه ی ته وانی له بهر بوو، به لام رهنگی تیرتر بوو و له هموان بالابه رزتر دیار بوو و له وان خیرتر ده خولایه وه. هر دوو ناوله پی رووه و ناسمان کرابوونه وه، ده موچاویشی وه که درهختی گوله به پوژه له خور ده گه پرا.

گویم لیبو وه ندی له ناماده بووان به ریزه وه هه ناسه برکتیان بوو، ته نانه ته وانه ی که رقیان له شه مسی ته وریزی بوو، وا دیار بوو که وتوونه ته ژیر ته فسوونی سه ما و مؤسیقا که وه. ته ماشای باو کم ده کرد، له و ساته دا شه مس زور به خیرایی ده خولایه وه، مریده کانی هه ریه که و له خولگه ی خویدا ده ستیان به خولانه وه یه کی زور هیواشتر کرد، که چی باو کم مینا پیره دار به پروویه که له جینگه ی خوی مایه وه، په ندیار و هیمن، لئوه کانی له جووله ی نزا و پارانه وه دا بوون.

مؤسیقا خاوبووه وه و له ناکاو ده رویشه کان له خولانه وه که وتن و هه ریه کی له گوله لوتسه کان به سه ر خویدا داخرا. باو کم له سه ر سه کوکه به سلاوئیکی ناسک هه موو سه ماکه ره کان و هه موو ناماده بووانی پیروز کرد. بؤ ساتیک هه ستم کرد که هه موومان له دؤخیکی ته بایی ته واودا پیکه وه گریدراوین، بیده نگییه کی چر و کتوپر به دوا ی ته وده هات. که سیک له و خه لکه نه یزانی چون رهفتار بکات، چونکه که س له وه پیش شتی وای نه دیبوو.

دهنگی باو کم کپییه که ی سمی و کوتی: 'هاورپیانم، نه مه پنی ده وتری سه ما، واتا سه مای ده رویشان. ئیدی له ئیستا به دواوه ده رویشه کان له هه موو پوژگاریکدا نه م زیکر و سه مایه ده کن. ده ستیک به ره و ناسمان و ده سته که ی

تر پووو خووار و بهرهو زهوی، هەر خالیکی خوشهویستی که له خوداوه
دهستمان دهکهویت، بهلین دهدهین بهسەر هه موو خه لکیدا دابهشی بکهین".
زه دههخه نه کهوته سەر لیوی ئامادهبووان و به قایلپوونهوه دهستیان به
ورهوور کرد. شلهژانیکی دۆستانه و فینک هۆلهکهی گرتوه. بینیم ئه م
به دهنگه وههاتنه باشه کاری تیکردم و چاوهکانم فرمیسکیان تیزا. له کوتاییدا
سلاوی خوشهویستی و ریز له باوکم و شه مس کرا که شایانی بوون.
دهکرا ئه و ئیواریه به و گهرموگورییه کوتایی بیت، ههروهها دهکرا به
سه رودلیکی خوشهوه بهرهو مال بگه پیمهوه و دلنیابم که شتهکان خه ریکه
باش دهبن، گهر ئه و شته پرووی نه دابا که له وهولا پرووی دا، ئه وهی که هه موو
شتیکی ویران کرد.

سلیمان سەرخۆش

قۇنيا، حوزیرانی ۱۲۴۶

بەروسكە و خوین! ئای لەو ئیوارەییە کە بیرناچیتەو! هیشتا کاریگەرییەكەیی بەری نەداوم، لەنتو ھەموو ئەو شتانەیی کە ئەمشەو بینیم، کۆتاییەكەیی لە ھەمووی کاریگەرتر بوو.

دوای تەواو بوونی سەماكە، كە یخەسەرەوی دووھەمی مەزن ھەستایە سەرپەن و بە لەخۆرازیبوون و شانازی بەخۆکردنەو چاوی بە ھەموو ھۆلەكەدا گێرا. بە فیزیکی زۆرەو دوای ئەوھەیی لە قاقای پێگەنینکی بەرزی دا، وتی: 'دەرویشینە، پیرۆزباییتان لێ دەكەم! سەماكەتان زۆر سەرسامی كردم.'

پۆمی زۆر بە ناسکی سوپاسی كرد، ھەرۆھا دەرویشە و ھەستاوھەكانی سەر سەكۆكەش بە ھەمان جۆر، ئینجا كۆزیکۆرەنەكان ھەستان و دوا ئیكلامیان بۆ پاشا كێشا، ئینجا كە یخەسەرەو كە ئاسوودەیی لە دەموچاوی دەتكا، ئاماژەیی بۆ یەكێك لە پاسەوانەكانی كرد كە كیسەییەكی مەخمەلی دایە دەستی. كە یخەسەرەو لەناو لەپیدا دەستی بە راوھشانندی كیسەكە كرد تا بزانیت چەند قورس و پڕە لە پارەیی زێر، پاشان بەرەو سەكۆكە فڕی دا. ئەو كەسانەیی لە دەوروبەرم بوون ھەناسەییەكیان ھەلكێشا و چەپلەیان لێدا. ئەو بوو بەخشنەیی دەسەلاتدارەكەمان کاری لە ھەموومان كرد.

كە یخەسەرەو كە لیوانلیو بوو لە رەزامەندی و دلنایی، وەرسواریەو تە پروات، بەلام ھەر كە بەرەو دەرگا ھەنگاوی نا، ئەو كیسەییەكی تیسەرەوینرا كە فڕی دابووو سەر سەكۆكە، ئیدی پارەكان لەژێر پێگەكانیدا پەرت بوون و ھەك زەرەیی بازنگی نۆبوو كێك زرينگەیان لێ ھەستا، شتەكان زۆر بە خێرايي

پرویان دا، به جۆری بۆ چه‌ند ساتی به‌ته‌واوی له شوین خۆمان وشک بووین و واقمان و پرما و نه‌مانتوانی له‌وه تیسبگه‌ین که له ده‌ورو به‌رمان چی پرووده‌دات. بیگومان ئه‌و که‌سه‌ی بووه هۆی ئه‌وه‌ی پرووی دا، که‌یخه‌سره‌و خۆی بوو که به‌راستی گری گرت. ئاخ‌ر سووکایه‌تیکردنه‌که له هه‌موانه‌وه دیاربوو و گومانی تیدا نه‌بوو ئاراسته‌ی ئه‌و کرا، ئه‌مه‌ش شتیک بوو لیخۆشبوونی بۆ نه‌بوو. به دوو چاوی باوه‌ر نه‌کرده‌نییه‌وه ته‌ماشای دواوه‌ی کرد تا بزانی‌ت ئه‌وه کیه‌ی زاتی کردوو ئه‌م په‌فتاره نابه‌جییه بکات.

ئه‌وه شه‌مسی ته‌وریزی بوو. هه‌موو سه‌ره‌کان پرووه‌و ئه‌و وه‌رسوپان. له کاتی‌کدا له ناوه‌ندی سه‌کۆکه وه‌ستابوو، هه‌ردوو ده‌ستی له‌سه‌ر که‌مه‌ری دانابوو و چاوه سووره‌له‌گه‌راوه‌کانی زه‌ق زه‌قه‌دیانه‌روانی.

به‌ده‌نگی‌کی قوول وتی: "ئیمه له‌پینا‌و پارهدا سه‌ما ناکه‌ین، سه‌ما زیکرکی پۆچییه و له‌پای خۆشه‌ویستیدا ده‌یکه‌ین، ته‌نها خۆشه‌ویستی. ئه‌ی خاوه‌نشکر، له‌به‌ر ئه‌وه زی‌په‌کانت وه‌ریگه‌وه! پاره‌کانت لی‌ره دادیک ناده‌ن."

بی‌ده‌نگییه‌کی سامناک بالی به‌سه‌ر هۆله‌که‌دا کیشا. کورپه‌که‌ی پۆمی وه‌ک ئه‌وه‌ی خوی‌ن له ده‌موچاوه بچووکه‌که‌ی وشک بوو‌بیت هه‌لده‌له‌رزی، که‌سیک زاتی نه‌کرد ده‌نگیک ده‌ربکات، هه‌موومان هه‌ناسه‌ی خۆمان قه‌تیس کردبوو. وه‌ک ئه‌وه‌ی ئاسمان چاوه‌پێی ئه‌م ئاماژه‌یه‌ی کردبیت، باران به‌ لیزمه‌ تیی کرد، ئیدی دلۆپه‌کانی بارانه‌که هه‌موو شتیک و هه‌موو که‌سیکی نو‌قم کرد. "ده‌ی با برۆین، به‌ده‌م قسه‌وه ده‌ی له‌ پیاوه‌کانی کرد.

پاشا پرووی کرده‌ ده‌رگا‌که و به‌و سووکایه‌تی پیکردنه‌ پروومه‌ته‌کانی ده‌له‌رانه‌وه و لی‌وه‌کانی ده‌له‌رزین و شان‌ه‌کانی دا‌که‌وتبوون.

پاسه‌وانه‌کانی و خوبزه‌کانی یه‌ک له‌دوای یه‌ک به‌دوایدا هه‌پیا‌یان لی‌کرد، به‌ پیلاره قورسه‌کانیان پینان له‌ پاره‌ کانزاییه‌ په‌رتبووه‌کانی سه‌ر زه‌وییه‌که ده‌نا، ئیدی خه‌لکه‌که بۆ هه‌لگرتنه‌وه‌یان ده‌ستیان به‌ پاله‌په‌ستۆ کرد.

هه‌ر که پاشا پۆیش‌ت، بۆله‌بۆلی نار‌ه‌زایی و نائومی‌دی له‌ پی‌زی ئاماده‌بووان به‌رزبووه‌وه.

"ئه‌وه خۆی به‌ کێ ده‌زانی‌ت، ئه‌مه بۆله‌بۆلی هه‌ندی بوو.

”چۆن دەویریت سووکایه تی به پاشاکه مان بکات، هه ندیکی تر هاواریان کرد، ئاخو بۆچی وا له که یخه سره و دهکات که ئیستا هه موو شاره که باجه که ی بده نه وه؟”

هه ندی که س وه ستابوون و سه ری باوه رنه کرده نییان باده دا، ئینجا به ره و ده رگا پۆیشن و نیشانه ی ناره زایی له سه ر ده موچاویان نه خش بوو بوو. له سه رووی ناره زییه کانه وه شیخ یاسین و مریده کانی بوون. ئه وه ی تووشی سه رسورمانی کردم، ئه وه بوو له نیتو ناره زییه کانه دا دوو مریدی پۆمی و عه لئه دینی کوریم دی.

عەلا ئەدین

قۇنیئا، حوزیرانی ۱۲۴۶

بە خودا سویند دەخۆم لە ژیاندا قەت وەک ئیستا هەستم بە شوورەیی و تیدامان نەکردوو. ئاخر دیمەنی باوکم و برادەرە زەندیقەکەیی ئابرووبەرانی بوو، کاتی بینیم ئەم سەمایە دەکات، هەستم بە سووکایەتی کرد. ئاخر چۆن توانیی بەرانبەر بە خەلکی شارەکە بەم شیوەیە ئابرووی خۆی بیات؟ ئەوەی لە هەموو شتێ زیاتر دایچلەکاندم ئەوە بوو بیستم کە لە شفرۆشیکی سۆزانیخانەکە لەنیو ئامادەبوواندایە. ئەو کاتەیی لەوئێ دانیشتبووم لە خۆم پرسیی کە خۆشەویستی باوکم بۆ شەمسی تەوریزی ئەو شیتایەتی و کاولکارییەمان بەسەردا دینیت. بۆیە کەم جار لە ژیاندا ئاواتەخوازبووم، کە کوپیی پیاویکی تر بوایەم.

من سەماکردن بە پیسکردنی پیروزییەکان دەزانم، بەلام ئەو شتەیی دوای ئەوە رووی دا لە عەقل بەدەر بوو. ئاخر ئەو پیاوێ بیچاوو پروو چۆن زاتی کرد گالته بە فرمانرەواکەمان بکات؟ ئەو بەختی یار بوو، چونکە کەیخەسرەو دەستگیری نەکرد و دەسبەجێ لەسێدارەیی نەدا.

ئەو دەمەیی بینیم شیخ یاسین بەدوای کەیخەسرەو دا دەرچوو، زانیم دەبێ منیش وەک ئەو بکەم. دوا شتێ کە مەبەستمە ئەوەیە خەلکی شارەکە وا تێنەگەن. من پشتی خوانەناسیک دەگرم، جگە لە براکەم، گەرەکە هەموان ئەوە بینن کە من گەمەیک نیم بە دەستی باوکمەو.

لەو شەو دا بۆ مالهۆ نەرۆیشتم، بەلکو لەگەڵ ژمارەیک لە برادەرەکان لە مالی ئیرشاد مامەو و بە جۆشەو بەسی پووداوەکانی ئەو پۆژەمان کرد و بەدریژی گفتوگۆمان لەسەر ئەوە کرد کە دەبێ چی بکەین.

"ئەم پىساوھ كارىگەرىيەكى گەورەى لەسەر باوكت ھەيە، ئىرشاد بە جەختەوھ پىنى وتم، ئەوھتا لەشفرۆشنىكىشى ھىناوھتە مالمەكەتان. عەلانىدەين گەرەكە ناوى خانەوادەكەت پاك بکەيتەوھ."

لە دۆخىكدا وھستابووم و گويم بۆ قسەكانيان گرتبوو، لە شەرمان دەموچاوم دايسابوو، تەنھا يەك شت لای من پروون بوو، ئەوئىش ئەوھ بوو كە شەمس جگە لە بەدبەختى، ھىچى دىكەى بۆ نەھىتاوين.

ھەموومان گەيشتىنە ئەو بېروايەى پىويستە شەمس ئەم شارە جى بھىلت، گەر بە خواىشتى خۆى نەپوات گەرەكە بەزۆر بېوات.

* * *

پۆزى دواتر بۆ مالمەوھ گەرامەوھ و بېيارم دا دووبەدوو لەگەل شەمسى تەوريزى قسە بکەم. بە تەنيا لە ھەوشەى مالمەوھ بوو و ناى دەژەنى. سەرى لارکردبووھوھ و چاوھکانى نوقاندبوون و پشتى لە من بوو. لەبەر ئەوھى نوقمى ئىو ئاوازەكەى بووبوو، ئاگای لە من نەبوو. وەك مشك بە ھىمنى نىكبوومەوھ و چاوھپىنى ھەلىك بووم تا چاودىزى بکەم و دوژمنەكەم باشتر بناسم.

دواى چەند خولەكىك شەمس لە ژەنين وھستا و كەمى سەرى ھەلبېرى. بى ئەوھى تەماشای لای من بکات، مينا خۆى بدوئىت، وھورىكى كرد و گوتى: "عەلانىدەين، سلاوت لى بيت. ئەوھ منەى من دەكەيت؟"

ھىچم نەوت. شارەزای تواناى بووم، ئەوئىك لەمىانەى دەرگاداخراوھكانەوھ شت ببىت، ئىدى سەرم سورنەما كە لە پشتى سەرىيەوھ چاوى ھەيە.

"چىژت لە بىنىنى دىمەنى سەماكەى دوئىنى وھرگرت؟"، شەمس بەدەم پرسىارەوھ دەموچاوى بەرەو لای من وھرسووران.

دەسبەجى وھلامىم داىەوھ "پىم واىە ئەوھ شەرمەزارى بوو. با بە ئاشكرا قسە بکەين. من تۆم خۆش ناوى و قەتىش خۆشم نەوئىستووت، رىگەت پى نادەم لەوھ زياتر ناوبانگ و ئابرووى باوكم وىران بکەيت."

گرېک له چاوه‌کانی شه‌مسدا بریسکه‌یان دا. نایه‌که‌ی له لاره‌ دانا و وتی:
 'که‌واته‌ ئاوها؟ نه‌گهر من به‌م جوړه‌ ئابرووی پومیم ویران کردیت، ئیدی
 خه‌لکی وه‌ک پیاویکی سه‌نگین ته‌ماشای توش ناکه‌ن. ئایا له‌مه‌ ده‌ترسیت؟'.
 بریارم دا بواری نه‌ده‌م سوژم بورووژنیت، بویه‌ سه‌رنجه
 بریندارکه‌ره‌کانیم پشتگوئ خست. پیش ئه‌وه‌ی بتوانم شتیک بلیم، زوری
 نه‌خایاند و وه‌لامیم دایه‌وه: 'بوچی نارویت و به‌ ئاسوده‌یی جیمان به‌ئیت؟
 ئاخ‌ر پیش هاتنی تو به‌ ئارامی ده‌ژیاين و له‌ باشترین دوخدا بووین. باوکم
 زانایه‌کی به‌پرز و سه‌روک خیزانیکي نایاب بوو. هیچ شتی له‌ نیوان ئیوه‌دا
 نییه‌ تا کوټانباته‌وه'.

شه‌مس به‌ره‌و پیشه‌وه‌ ملی دريژ کرد و به‌ توندی بروکانی تیک نا،
 هه‌ناسه‌یه‌کی قولی هه‌لکیتشا و له‌پر وه‌ک پیره‌میردیکي لاوز ده‌رکه‌وت. وام
 به‌ خه‌یالدا هات که‌ ده‌توانم لیتی بده‌م، ئیدی پیش ئه‌وه‌ی یه‌کس فریای
 پرگارکردنی بکه‌ویت، تیروپری لیده‌ده‌م. بیروکه‌که‌ ترسناک و قیزه‌ون بوو،
 به‌لام به‌ شیوه‌یه‌کی ترسناک هه‌زبزوین بوو، بویه‌ ده‌بوو پووی خوئی لئ
 بشارمه‌وه.

کاتی دووباره‌ ده‌ستم به‌ ته‌ماشاکردنی کرده‌وه، بینیم به‌ وردی تیم
 ده‌پوانیت و لیم وردده‌بیته‌وه. نیگای کونکه‌ر و به‌هه‌له‌په‌ بوو. ئایا پتی تیده‌چیت
 بیرکردنه‌وه‌کانم بخوینیته‌وه؟ هه‌ستیکي ترسناک دایگرتم و وه‌ک ئه‌وه‌ی هه‌زار
 ده‌رزم پیدا بچه‌قینری له‌ ده‌سته‌کانمه‌وه تا پنیه‌کانم ته‌زوی پیدا هات، هه‌ستم
 کرد ئه‌ژنوکانم به‌ جوړی شل بوون، توانای هه‌لگرتنمیان نییه‌. بیگومان ئه‌و
 جادووی ره‌ش ده‌کات، بچووکتیرین گومانم نه‌مابوو که‌ شه‌مس له‌ به‌هیزترین
 و تاریکترین شیوه‌کانی جادوودا داهینه‌ره.

دوای که‌می شه‌مس وتی: 'عه‌لائه‌دین، تو له‌ من ده‌ترسیت. ده‌زانیت تو
 کیم دینیته‌وه‌ یاد؟ شاگرده‌ خپله‌که'.

لیم پرسی: 'ده‌باره‌ی کئ قسه‌ ده‌که‌یت؟'.

'نه‌وه‌ چیروکیکه‌. ئایا هه‌زت له‌ بیستنی چیروک هه‌یه؟'.

شانم هه‌لته‌کاند و گوتم: 'کاتی بیستیم نییه'.

لیوه‌کانی شه‌مس له‌رزین، ئینجا گوتی: 'ئهو پیاوه‌ی که کاتی بیستی چیرۆکی نه‌بیته له‌پیتاوه‌شدا هه‌ر کاتی نییه'. ئینجا له‌سه‌ری پۆیشت: 'ئایا ده‌زانیت که خودا باشتترین گێره‌وه‌یه؟'.

بێ ئه‌وه‌ی چاوه‌ڕێی وه‌لامی من بکات، ئهم چیرۆکه‌ی گێرايه‌وه: پيشه‌گه‌ریک شاگردێکی هه‌بوو به‌رده‌ستی بۆ ده‌کرد، شاگردکه‌ زۆر خێل بوو، به‌رده‌وام شته‌کانی به‌ دوان ده‌بینی. پۆژیکیان پيشه‌گه‌ره‌که‌ داوای له‌ شاگردکه‌ کرد که گۆزه‌یه‌ک هه‌نگوینی له‌ کۆگا که‌ بۆ بینیت. شاگردکه‌ به‌ ده‌ستی به‌تاله‌وه‌ گه‌رايه‌وه‌ و به‌ بیزاریه‌وه‌ وتی: 'به‌لام گه‌وره‌م، دوو گۆزه‌ هه‌نگوینی لیه‌، ئینجا وتی، 'ده‌ته‌وئ کام گۆزه‌یانت بۆ بینم؟'. جا له‌به‌ر ئه‌وه‌ی پيشه‌گه‌ره‌که‌ باش شاره‌زای شاگردکه‌ی بوو، وتی: 'بۆچی یه‌کێ له‌ گۆزه‌کان ناشکینیت و گۆزه‌که‌ی دیکه‌م بۆ بینیت؟'.

ئه‌فسووس، شاگردکه‌ له‌ په‌ندی پشت ئهم وشانه‌ نه‌گه‌یشت، ئیدی وه‌ک پێی وترا‌بوو ئه‌وه‌ی کرد و یه‌کێ له‌ دوو گۆزه‌که‌ی شکاند. کاتی بینی گۆزه‌که‌ی تریش وا ده‌شکیت، سه‌ری سوپما.

'ده‌ته‌وئ چیم پێ بلینیت؟'، ئهم پرسیاره‌م لێی کرد، تا وا ده‌ریکه‌وم که به‌رانبه‌ر شه‌مس سه‌رودلم ته‌واو نییه، به‌لام ئه‌وه‌م بۆ نه‌کرا. 'نه‌فره‌ت له‌ خۆت و له‌ چیرۆکه‌کانت. ئه‌رێ ناتوانیت ئه‌وه‌ی ده‌ته‌وئ راسته‌وخۆ بلینیت؟'.

'به‌لام عه‌لائه‌دین، ئه‌وه‌ زۆر پوونه. من ده‌مه‌وئ پیت بیژم که تۆ وه‌ک شاگرده‌ خێله‌که‌یت، چونکه‌ له‌ هه‌موو شوینێ شته‌کان به‌ دوان ده‌بینیت، شه‌مس ئه‌مه‌ی وت و له‌سه‌ری پۆیشت، 'من و باوکت یه‌کیکین. گه‌ر منت شکاند، ئه‌ویش شکاندووه'.

به‌رپه‌رچیم دايه‌وه: 'هیچ شتیکی هاوبه‌ش له‌ نیوان تۆ و باوکمدا نییه. ئه‌گه‌ر گۆزه‌ی دووه‌م شکاند، ئه‌وا گۆزه‌ی یه‌که‌م ئازاد ده‌که‌م'.

له‌ راده‌ به‌ده‌ر توورپه‌ بووم و بیزاریه‌کی زۆر داگیرتم و ئیدی بیرم له‌ ئه‌نجامی قسه‌کانم نه‌ده‌کرده‌وه، نه‌ ئه‌و کاته و نه‌ دواتریش. هه‌تشنا کاته‌که‌ به‌ به‌رییه‌وه‌ ما‌بوو.

شەمس

قۇنيا، حوزىرانى ۱۲۴۶

پاچەوسەلە و توندېرەق و كەچىپىنەكان دەلەين سەما حەرامە.

كە خوداى (بەرز و مەزن) مۇسقىقاي پىق بەخشىويىن - نەك تەنھا ئەو مۇزىكەى بە دەنگى خۇمان و ئامىزەكانمان دروستى دەكەين، بەلكو ئەو مۇزىكەش كە ھەموو شىۋەكانى ژيان دەگرىتەو، پىم وا نىيە بىستىمان لى حەرام بكات. ئەى نابىنن تىكراى سروشت ستران دەچرېت؟ ھەموو شتىك لەم گەردوونەدا بە رېتم دەجوولېت: ترپەى دل، ورشەى بالەكانى پەلەوەر، ھەلگردنى با لە شەوى زرىاندا، زرىنگەزرىنگى ئاسنگەر كە ئاسن دەكوتىت، يان ئەو دەنگانەى لەناو مندالدا كە دەورى كۆرپەلەيان داوہ.. ھەموو شتىك بە جۆشوخروشەو و لەخۇرا، بە يەك رېتمى ناياب لە ھەلقولېندا بەشدارن. سەماى دەرويشانىش ھەر ھەلقەپەكە لەو زنجىرە بەدەوامە. ھەرەك چۆن دەريا لە ناوہەوى خۇيدا تىكراى ئاوى ئوقيانووس ھەلدەگرىت، سەماكەى ئىمەش نەپتىيەكانى گەردوون دەگرىتەو و پىشانى دەدات.

پىش دەست پىگردنى سەماكە بە چەند سەعاتى، من و رۆمى بۇ رامان چوويىنە ژوورىكى ھىمنەو، ئىنجا ئەو شەش دەرويشەى كە ئەم ئىوارەپە سەماكەيان دەكرد ھاقتە پالمان. ھەموومان دەستتوژمان شت و نوژمان كەرد، ئىنجا چلەكانمان لە بەر كەرد. بە وردى باسى ئەوہمان كەرد كە دەبىت درىژى كراسەكە چەند بىت، جۆرە قوماشىكى سادەمان ھەلبژارد كە رەنگەكانى زەوى لەخۇ بگرىت. ئەوہ تاس كلاوہ رەنگ ھەنگوېنىيەكە نىشانەى كىلى گۆر و كراسە ئاودامانە سېى و درىژەكە لەجىياتى كفن و عەبارەشەكەش

له جیاتی گۆر، سه ماكه مانیش هیمایه كه بۆ ئه وهی كه چۆن سۆفیه كان وهك
چۆن پیسته یه كی كۆن له خۆ دامالن، به ته واوی نه فرهت له نه فس ده كن.
به ر له وهی هۆله كه جی به یلین و روو بكهینه سه ر سه كۆكه، رۆمی
چامه یه كی خوینده وه كه ئه مه یه:

سۆفی هه ر پینج هه سته كه و
هه ر شه ش ئاراسته كه ی تیپه راندووه و
وای لیها توه

هه ست به شته متبووه كانی پشته وه یان بكات.

ئیمه به م هه ستانه وه خۆمان ئاماده كردبوو. سه ره تا دهنگی نایه كه
به رزیووه وه، ئینجا رۆمی وهك سه رده سته ی سه ماكه ره كان له سه ر ته خته ی
سه ماكه هاته پیشه وه، دوای ده رویشه كان یه ك له دوای یه ك دوایه كتن و به
خاكه راییه وه سه ریان به ردا بووه وه، شیخیش دواكه س بوو ده ركه وت.
هه رچه نده هه ولیكی زۆرم دا، به لام رۆمی پیسی داگرت كه ده بی له و
شه وه دا سه ما بكه م.

قورئان خوینه كه سووره تی قورئانی خوینده وه: (وفی الارض ایات للموقنین
وفی انفسكم افلا تبصرون - له سه ر زهوی و له ده روونی خۆتاندا نیشانه گه لی
بۆ به رواداران هه ن، ئه ی ئیوه نایانین).

ئینجا دهنگی دهف له گه ل دهنگی تیژی نای و ره باب به رزیووه وه.

گوئ بۆ قامیش و ئه و هه كایه ته هه لبخه كه ده یگێرپته وه

كه چۆن له تاو لیکدا بران ده نالیتیت:

له وساو هه كه له قامیشه لان هه لبروم

ئه میستاش زیهره م پیاوان و ئافره تان ده گریئین

ده رویشی یه كه م به موسلمانیتی خۆی راده سته خۆدا كرد و ده سته به
خولانه وه كرد، دامینی كراسه كه ی وهك ژیانگی جیاواز و تاییه ت به خۆی
ده سته به خشه خشیکی ناسك كرد، ئینجا هه موومان چوینه پال ئه و و به
ده وری خۆماندا ده ستمان به خولانه وه كرد تا جگه له (تاك و ته نیایی خۆی)
هیچ شتیکی دیکه به ده ورمانه وه نه ما. ئیدی ئه وهی له خودا وه له ئاسمانه وه
پیمان ده گه یشت، بۆ خه لکی بۆ سه ر زهوی ده مانگواسته وه. ئاوا هه ریه كه مان

بوو به حهلقه يه كى په يوه ندى نيوان دلخواز و دولبر. كه موسيقا كاش له
ژه نين كهوت، خو مان بو هيزه پي كهيته ره كانى گهردوون نوشتانده وه: ناگر و با
و خاك و ناو و توخمى پينجه مى قالا.

* * *

بوچى خه مى نه وه م بيت كه له دواى ته و ابوونى سه ماكه له نيوان من و
كه يخه سره و پروى دا، لى داخى نه وه م بوو كه روميم خسته هه لو يستيكي
ناخوشه وه. ناخر پياويكى خاوه ن پايه بوو و بهرده وام ده پاريزرا. هه موو
واليه كان و فه رمانره و اكان خو شيان ده ويست و گله بيان لى نه بوو، به لام
نه ميستا و اى ليها تووه ده رباره ي ژيانى خه لكى خوا ساى شتيكى كه م ده زانيت
- نه و بو شاييه هه راوه ي نيوان فه رمانره و اى ده سته بژير و خه لكى ره مه ك-
وام به خه يالدا ديت كه روژگارى من له قونيا خه ريكه به ره و كو تايى
ده پروات.

هه موو خو شه ويستى و دو ستايه تيبه كى راسته قينه چيروكى وه رچه رخانه
چاوه پروان نه كراوه كانن. گه ر ئيمه هه مان نه و كه سه ي پيش و دواى
عاشق بوونه كه مان بين، وا ده گه يه نيت كه عه شقه كه مان نه و تو نه بووه.
له سايه ي شيعر و موسيقا و سه ماوه، رومى له وه رچه رخانه كه يدا برى كى
زو ر پينگه يشتووه، ناخر نه و له وه و بهر زانايه كى توند بوو و شيعرى خو ش
نه ده ويست، و تاريژ بوو و له و كاته ي و تارى بو خه لكى ده خو ينده وه، چيرى
له دهنگى خو ي وه رده گرت، وه لى نها گو رپاوه و خه ريكه ده بيته هو زانقان و
دهنگى قالا ييه كى بيگه رد، به لام پيم وا نيبه هيشتا نه وه ي به ته واوى هينا بيته
دى. منيش بوخوم گو رپاوم و هيشتا هه ر له گو راندام، خه ريكه له
بوونه وه ريكه وه ده گو رپيم بو عه دم، له وه رزيكه وه بو وه رزيكى تر، له
قوناغيكه وه بو قوناغيكى تر، له ژيانه وه بو مردن.

هاوه ليتيبه كه مان به بيت و فه ر بوو، ده سته و تيك بوو خودا پنى به خشين.
كه شه مان كرد، گه شايينه وه و په رمان سه ند و له هاو رپيه تى به كتر چيرمان
وه رگرت، له زه تمان له پر بوون و خو شى په ها وه رگرت.

ئەو گوتەيەي باوەزەمانم کەوتەوہ یاد کە پوژتیکیان پێی گوتم، بۆ ئەوہی ئاوریشمان دەست بکەویت، گەرەکە کرمی ئاوریشمەکە بمریت. کاتێ لە ھۆلی سەماکردنی دەرویشەکان بە تەنیا دادەنیشتم، دوای ئەوہی ھەموان دەپویشتن، کپیەک بآلی دەکیشا، زانیم کە ئەو ماوہیەي لەگەل پۆمیدا ماومە خەریکە بەرەو کۆتایی دەروات. لەو ماوہیەي کە پیکەوہ بووین، من و پۆمی چەندین جوانی بیۆینەمان بینی، فیری ئەوہ بووم کە مرقۆف ببینیت چی دەگەيەنیت، مینا ریکەوتیکی بیکۆتایی، لەمیانہي دوو ئاوینەوہ کە شتیکی بیکۆتایی پیشان بەدەن، لێ پەندە دیرینەکە ھیشتا لەکاردايە: لە کوچ عەشق ھەبیت، خەمیش ھەيە.

ئىيلا

تۆرتامبىتون، ۲۹ى حوزيران ۲۰۰۸

بۇ پىشوازىي شتە ئاسايى و چاوه پرواننە كراوه كان مرؤف ئاماده نەبىت وەك عەزىز گوتى، ئەوا لە پشت جوانترىن خەونەو، شتەي نامۇ خۇ حەشاردەدەن. لە جەستەي ئىلاشدا هېچ ئامادەگىيەك نەبوو تا ئەو شتە سەيرە قەبوول بكات كە ئەم هەفتەيە ووى دا: ئەو بوو عەزىز . ز . زاھارا بۇ بۆستن ھات تا چاوى بى بگەوئىت.

لە ئىوارەي ئەو يەكشەممەيە دواي ئەوئەي ئەندامانى خىزانەكەي رۆبىشتاين بە دەورى مېزەكەدا جىي خۇيان گرت، ئىلا سەرنجى دا نامەيەك لەسەر مۇبايلەكەيەتى، پىيى وابوو كە رەنگە يەكئى لە خانمان لە يانەي خۇراكدروسىتكردەنەو بۇي ناردىت. بۇ خويىندەنەوئەي پەلەي نەكرد، بەلكو خواردىنكى تايىبەتى پىشكەشى خىزانەكەي كرد كە ئەم ئىوارەيە بۇي ئامادە كردبوون: مراويىەكى برژاو بە ھەنگوئىنەوئە لەگەل پەتاتە و پىيازى پىشاوى سەر برنجى بە رەھەنار لىتراو. كە مراويىەكەي لەسەر مېزەكە داننا، ھەموويان جۆرە شادمانىيەكەيان لى دەركەوت، تەناتە جانىتېش كە ھەستى بە خەمۇكى دەكرد، چونكە سىكۆتى لەگەل كچىكى تردا بىنيبوو و زانىي كە ھىشتا خۇشى دەوئى، ھەستى بە برسېتى كرد.

ئىوارەيەكى دوورودرىژ بوو، شەرايىكى باشيان خواردەوئە و باسوخواسى ئاسايىان لە نىو خۇياندا كرد. ئىلا لە ھەموو ئەو قسەوباسانەي كە لەسەر مېزەكە كران بەشدارىي كرد.

ئەوئەبوو لەگەل شووئەكەيدا باسى ئەوئەيان كرد دووبارە بالكونەكەيان بە بۆيەي شىنى درەوشاوه بۆيە بگەنەوئە. لەگەل جانىتېشدا باسى بەرنامەكانى لە

زانکودا کرد، ههروههها له گهل ههردوو منداله جمکه کهیدا باسی چهند فیلمیکی
فیدیویی کرد، بهکئی لهوانه بهناوی (دزانی ده‌ریای کاریبی) بوو. دواى ئه‌وهى
قاپه پيسه‌کانى خسته ناو پاکه‌ره‌وهى قاپ و کاتوى به شکولاته‌ى سپییه‌وه
پیشکەش کرد، به خه‌یالیدا هات که نامه تومارکراوه‌که‌ى سه‌ر مۆبايله‌که‌ى
بخوینتیه‌وه:

ئێلا سلوو. به کاریکی گۆفاری سمیتۆنیانه‌وه بۆ بوستن هاتووم. هه‌ر
ئێستا فرۆکه‌که‌ نیشه‌وه. ئایا چه‌زده‌که‌یت به‌کتر ببینن؟ له هۆتیلی ئۆنیکس
دابه‌زیوم و چه‌زده‌که‌م بتبینم.
عه‌زیز

ئێلا مۆبايله‌که‌ى له لاوه‌ دانا و له‌سه‌ر میزه‌که‌ له جیى خۆى دانیشه‌ت تا
شیرینی بخوات، هه‌ستی به‌ سه‌رگێژکه‌ کرد.

"ئایا نامه‌ت بۆ هاتووه؟" ده‌یفید دواى ئه‌وه‌ى سه‌رى له‌سه‌ر قاپه‌که‌
هه‌لبێرى، پرسىارى لێى کرد.

"به‌لێ، له‌ میثیله‌وه‌یه، به‌بێ هیچ دوودلییه‌ک وه‌لامى دایه‌وه.

ده‌یفید ده‌موچاوه‌ خه‌مباره‌که‌ى شارده‌وه و به‌ ده‌سته‌سه‌ره‌که‌ى ده‌مى
سه‌رپییه‌وه، ئینجا ده‌سته‌سه‌ره‌که‌ى له‌ شیوه‌ى چوارگۆشه‌یه‌که‌دا، به‌ هیواشی و
ورده‌کاریه‌کی سه‌یره‌وه‌ لوول کرد. که‌ لێبووه‌وه‌ وتی: "باشه".

ئێلا هه‌ستی کرد شووه‌که‌ى باوه‌رى پێ ناکات، لێ له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا
هه‌ستی کرد گه‌ره‌که‌ له‌سه‌ر قسه‌هه‌لبه‌سته‌که‌ى خۆى سوور بیت، ئه‌مه‌ش نه‌ک
بۆ قایلکردنى شووه‌که‌ى یان خه‌له‌تاندى منداله‌کانى، به‌لکو له‌به‌ر خۆى تا
بتوانیت رێوشوێتى بۆ ئه‌وه‌نگاوه‌ دابنێ که‌ له‌ ماله‌که‌ى خۆیه‌وه‌ ده‌بیات بۆ
ئه‌وه‌ هۆتيله‌ى عه‌زیز لێى دابه‌زیوه‌، بۆیه‌ له‌سه‌ر قسه‌که‌ى به‌رده‌وام بوو و له
هه‌موو وشه‌یه‌ک ورد ده‌بووه‌وه‌، ئینجا گوتی: "په‌یوه‌ندى پێوه‌کردم تا پێم
بلیت که‌ سه‌به‌ى به‌یانی له‌گه‌ل په‌خشکاره‌ ئه‌ده‌بییه‌که‌ کۆبوونه‌وه‌یه‌ک
سازده‌دری بۆ گفتوگۆکردن ده‌رباره‌ى به‌رنامه‌کانى سالى ئاینده‌، ده‌یه‌وی له
کۆبوونه‌وه‌که‌دا به‌شدارییان بکه‌م".

‘دهی باشه، که واته ده بی برۆیت’، ده یقید به دم قسه وه چاوه کانی پروو کاند، ئەمەش ئاماژە یەک بوو که بە شداری گەمە که ده کات، گوتی: ‘بۆچی به یانی به ئۆتۆمبیل نه تگه یەنم، ئەوسا ده توانین پیکه وه بۆ ئەوئ بچین؟ ده توانم هەندئ دیدار دوا بخرم’.

ئێلا به واقورمانه وه له مێرده که ی روانی. ده یهه وئ چی بکات؟ ئایا ده یه وئ له به رده م منداله کاند به شه ر بێن؟

‘ئەوه با شتریشه’، به دم قسه وه زۆری له خۆی کرد تا زه رده خه نه بیگرئ، ئینجا له سه ری رۆیشت: ‘به لام گه ره که پێش هه وتی به یانی له مال ده ر بچین، چونکه میتشیل گوتی که ده یه وئ پێش کۆبوونه وه که به ته نا قسه م له گه لدا بکات’.

‘که واته با به ته که له بیر خۆت ببه وه’، ئۆرلی که ده یزانی باوکی رقی له زوو هه ستانه، هاته نیوانه وه و گوتی: ‘باوکه ناتوانیت زوو له خه و رابیت’.

ئێلا و ده یقید ته ماشای یه کتریان کرد. ته ماشا کردنه که یان به به رچاوی منداله کانیانه وه بوو، هه ره که یان چاوه رپی ئەوی دیکه ی ده کرد که یه که م جووله بکات.

‘راسته’، له کۆتاییدا ده یقید ددانی پێدا نا.

ئێلا به ئاسوده یی سه ری له قاند و ده موچاوی سووراییه کی ته نک و شه رمیون دا پۆشی، چونکه هه ر له و ساته دا بیرۆکه یه کی بویرانه تری به خه یالدا هات.

‘ئوه بوو وتی: ‘به لئ، ئەوه کاتیکی زۆر زوو. ئەئ بۆچی ئیستا نه پۆم؟’، بیرۆکه ی رۆیشتنی سه به ی به یانی بۆ بۆستن و له گه ل عه زیزدا قاوه ل تیکردن وای لیکرد دلئ به خیرایی لئ بدات. هه ستی کرد ده یه وئ هه ر ئیستا عه زیز ببینیت و ئیدی نه یده توانی تا سه به ینی چاوه رپی بکات، چونکه له پڕ کاته که له به رچاوی بوو به ماوه یه کی زۆر، رۆیشتنیش له ماله که ی خۆیه وه بۆ بۆستن نزیکه ی دوو سه عاتیک ده خایه نیت، به لام گوئی به وه نه دا. ئاخه ر ئەو هه موو

ئەم رېڭەيەي لە ئەمستردامەوہ لەپیناۋ ئەمدا بېرۋە، بېگومان ئەمیش دەتوانیت
بۇ ماوہی دوو سەعات ئۆتۈمبیلەكەي بەاژویت.

دەتوانم ئەمشەو پېش سەعات دە بگەمە بۆستەن، بۇ ئەوہی بگەمە
كۆمپانیاكە و پېش كۆبوونەوہكە مېشیل بېنم.

توۋزە ئازاریك كەوتە سەر دەموچاوی دەیفید. وا دەردەكەت كە پېش
ئەوہی شتېك بلیت، كاتەكە سالیك بەردەوام بووہ. لەو چركەساتە
دوورودریژەدا، چاوەكانی ئەوہیان دەگەیاند كە ئیتر هیز و توانای ئەوہی تیدا
نەماوہ تا رېڭە لە رۆیشتی ژنەكەي بگریت بۇ بېنینی پیاویكی دیکە.

دەتوانم بۇ بۆستەن ئۆتۈمبیل لېخورم و ئەمشەو لە شوقەكەي خۆمان
دەمېنمەوہ، ئیلا بە روالەت ئەمەي بە مندالەكانی گوت، لە راستیدا پرووی
قسەكەي لە دەیفید بوو. ئەو شیۋازەي بۇ ئەوہ بوو كە مېردەكەي دلنیا
بكاتەوہ وەك ئەو پنی وایە ئەم هیچ پەيوەندییەكی جەستەي لە نیوان خوی و
هیچ كەسئیکي تر لەئارادا نییە.

دەیفید لەسەر كورسییەكەي هەستا و پەرداخی شەرابی بە دەستەوہ بوو.
تەماشای دەرگاكەي كرد و زەردەخەنەيەكی دلنیاي بە پرووی ئیلادا پژاند، بە
كەمى پەرۆشییەوہ وتی: 'باشە خۆشەویستم، گەر خۆت ئاوهات دەوی،
گەرەكە ئیستا برۆیت.'

ئافی گوتی: 'بەلام دایكە، پیم وا بوو كە ئەم ئیوارەيە لەوانەي بېركاریدا
یارمەتیم دەدەیت.'

ئیلا هەستی كرد دەموچاوی دایساوہ، وتی: 'ئازیزم دەزانم. بۆچی ئەوہ
نەخەینە سبەینی؟' ئۆرلی ئاوپری لە براكەي دایەوہ تا پەستی بكات، وتی: 'ئاه،
دە لېڭگەپری با بروت. خۆ نابیت هەموو كاتنی دایكە بەدیارتەوہ بیت. ئەوہ تۆ
كەي گەورە دەبیت؟' ئافی چارەي تېك نا، بەلام وەلامیكی نەدایەوہ. ئۆرلی
جیددی بوو، كەچی جانیت گۆینەدەرە بوو. بەم ئاوهایە ئیلا مۆبایلەكەي
هەلگرت و بەرەو نھۆمی سەرەوہ سەرکەوت. هەر ئەوہەندە دەرگای ژووری

نوستنه‌که‌ی داخست، خۆی به‌سه‌ر جی‌خه‌وه‌که‌یدا دا و نامه‌یه‌کی تۆمار‌کراوی
بۆ عه‌زیز نارد.

ناتوانم برۆابکه‌م که تۆ لی‌ره‌یت. دوا‌ی دوو سه‌عات له ئۆنیکس ده‌بم.
به‌ ترسیکی زۆره‌وه‌ چاوی بریبه‌ مۆبایله‌که‌ی و بینیی وا نامه‌که‌ی
ده‌پوات. چی بکات؟ به‌لام کات ئه‌وه‌نده‌ی به‌ده‌مه‌وه‌ نییه‌ بۆ بیر‌کردنه‌وه‌، خۆ
ئه‌گه‌ر ئه‌م ئی‌واره‌یه‌ تووشی په‌شیمانی بییت، ئه‌وا په‌نگه‌ له‌مه‌ولاش هه‌ر له
په‌شیمانیدا بییت. ده‌بێ ئیستا په‌له‌ بکات. تا خۆی شت، بیست خوله‌کی بێ چوو،
قژی وشک‌کرده‌وه‌ و ددانه‌کانی پاک‌کرده‌وه‌ و کراسیکی عه‌زینی هه‌لبژارد و له
به‌ری کرد و دوا‌یی دایکه‌نده‌وه‌، ئینجا عه‌زینی‌یه‌کی تری تاقی‌کرده‌وه‌، ئینجا به‌کیکی
تر و سه‌ری شانه‌کرد و که‌می ئارایشی کرد، ئینجا له‌ گواره‌ بچوکه‌کانی گه‌را،
که‌ (پۆت‌ی) داپیره‌ی له‌ هه‌ژده‌مین جه‌ژنی له‌ دایک‌بوونیدا پێشکه‌شی کرد‌بوو.
دووباره‌ عه‌زیکه‌ی گۆپ‌ی.

هه‌ناسه‌یه‌کی قوولی هه‌لکێشا و که‌می عه‌تری (ئیتیرنتی)ی کۆمپانیای
کالفین کلاینی له‌ خۆی دا. عه‌تره‌که‌ زۆر ده‌می بوو له‌ گه‌رماوه‌که‌ هه‌ر له‌ناو
قاوغه‌که‌ی خۆیدا بوو. ده‌یفید زۆر چه‌زی له‌ عه‌تر نه‌ده‌کرد و ده‌یگوت ده‌بێ
بۆنی ئافره‌ت هه‌مان بۆن و به‌رامی ئافره‌ت خۆی بییت، نه‌ک هه‌ندی بۆنی وه‌ک
ئانیا، یان توێکله‌هه‌ناری بۆگه‌نی لی بییت، به‌لام ئیلا به‌ خۆی گوت، په‌نگه
بۆچوونی پیاوی ئه‌وروپی له‌م شته‌دا جیا بییت، ئینجا پرسیی، ئایا له‌ئه‌وروپا
عه‌تر شتیکی گرینگ نییه‌؟

که‌ لی‌بووه‌وه‌، دیقه‌تی ئه‌و ئافره‌ته‌ی دا که‌ له‌ناو ئاویته‌که‌دا لی‌وه‌ی
دیار‌بوو. بۆچی زووتر پێی پانه‌گه‌یاند که‌ ئه‌و دیت؟ گه‌ر پێش ماوه‌یه‌ک
زانیبای ئه‌وا ده‌چووه‌ کن پرچرێک‌خه‌ر و نینۆکه‌کانی بۆیه‌ ده‌کرد و ده‌موچاوی
ئارایشت ده‌کرد و په‌نگه‌ لوولکر‌دنیکی نوێی پرچی تاقی بکر‌دایه‌ته‌وه‌. ئه‌ی
ئه‌گه‌ر به‌ دلی عه‌زیز نه‌بوو؟ ئه‌ی ئه‌گه‌هیچ سه‌رنج‌پراکتیشانی‌ک له‌ نیوانیاندا
پووی نه‌دا و له‌وه‌ ژێوانبووه‌وه‌ که‌ هه‌موو ئه‌م مه‌ودایه‌ی بۆ بوستن بریوه‌؟

له ناکاو وه ناگاهاته وه. ئه ری بۆچی ده یه ویست دیمه نی خۆی بگۆریت؟ جیاوازی چیه گه ر دلراکتیشان له نیوانیاندا پرووبدات یان نا؟ بیگومان هه ر سه رکیشیه ک له گه ل ئه م پیاوه دا په وته نی ده بیت. ئه میک خیزانداره و خاوه ن ژیا نی تایبه تی خۆیه تی. پابردوو و بانه پوژی شی هه ر لیره یه. له خۆی بیزار بوو، چونکه خه ریکبوو بیری له م سیناریویانه ده کرده وه که له گوین نه بوون، ئیدی ئاوه زی خۆی کلۆم کرد، ته نیا بیری له و شته ده کرده وه که بۆی سه لمابوو ئاسانه ترین شتی که بیگات.

له سه عات هه شت چاره ک که مدا، ئیلا مندا له کانی ماچ کرد و ئاواتی شه ویکی خۆشی بۆ خواستن و له مال ده رچوو، به لام ده یقیدی نه بینی. که به ره و لای ئۆتۆمبیه که ی رویشته، به کلپه کانی شوقه که ی بوستنیان که له ناو ده ستیدا بوون، زرینگه زرینگی ده کرد. هیشتا ئاوه زی توانای بیرکردنه وه ی نه بوو، دلی به توندی و به خیرایی لتی ده دا.

بهشی پیتجهم

عهدهم

ئهو شتانهی له میانهی

نادیارییانهوه ههن

سولتان وهلهد

قونیا، تهمموزی ۱۲۴۶

باوکم که بۆ ژووره کهم هات، بههسته م هه ناسه ی بۆ ده درا و هه ر
ئه وه تا ده ی توانی له سه ر پێیه کانی بووه ستیت. وهک ئه وه ی تارمایی ئه و پیاوه
بیت که من ده مناسی. وهک ئه وه ی به درێژایی شه و شه ونخوونی کرد بیت،
ژیر چاوه کانی هه لاوساوییه کی تاریکی پێوه دیار بوو، وه لئ ئه وه ی تووشی
سه رسورمانی کردم پێشی زۆر تر سپی بوو بوو.
"رۆله یارمه تیم بده"، به ده نگیک که له ده نگ ی خۆی نه ده چوو، ئه مه ی
گوت.

به په له به ره و لای چووم و قۆلیم گرت و وتم: "باوکه چیت ده وئ،
هه رچییه کت ده وئ داوا بکه". وهک ئه وه ی له ژیر قورسای ئه وه ی ده ی لیت
پلێشایه ته وه، ماوه یه ک بیده نگ بوو، ئینجا وتی: "ئه وه شه مس رۆیشت و جیی
هیشتم".

چرکه ساتیک شله ژام و هه ستم به ئاسووده ییه کی سه یر کرد، به لام هه چم
نه گوت. سه رباری خه م و شوکه که م، وای بۆ چووم که په نگه ئه وه به چاک
بگه ریت. ئه ی ئاوها ژیان ئاساتر و ئاسووده تر و هه متر ناییت؟ ئاخه به وای
شه مسه وه دوژمنیکی زۆر بۆ باوکم په یدا بوون. ئای هه زم ده کرد که شته کان
بۆ دۆخی پێش هاتنی شه مس بگه رینه وه. تو بلتیت عه لانه دین له سه ر هه ق
بیت؟ ئه ی پێش هاتنی شه مس هه موومان له دۆخیکی باشتردا نه بووین؟
"بیرت نه چیت شه مس بۆ من چی ده گه یه نیت"، باوکم وهک ئه وه ی
غایله کانی خویندبیته وه ئه مه ی وت، "ئاخر من و ئه و یه ک که سین. یه ک مانگ

دوو تهنیشتی ههیه، لایهکی پرووناک و لایهکی تاریک. شهس لایه دره وشاوه که مه.

سهرم بادا و شهرم دایگرتم. دلم له نیو سینگدا نوqm بوو. باوکم وشهیه کی له دم دهرنه چوو. له ژیاندا نازاریکی بهو جورهم له چاوانی هیچ پیاو یکدا نه دیبوو. ههستم کرد زمانم له نیو زارمدا قورسه. بۆ ماوهیه ک نه متوانی دم هه لینم.

دهمه وی له شهس بگه ریتیت -تهگه ر خوی مه بهستی بوو- بۆمی بگه رینه وه، پتی بلن که به کجار دلم بۆی خه مینه، دهنگی باوکم به رادهیه ک نزم بووه وه تا بوو به چپه: پتی بلن رۆیشتتی نهو ده مکوژیت.

به لینم پتی دا که شه مسی بۆ بگه رینمه وه. دهستی گرتم و به خۆشه ویستی و پیزانینه وه گوشیی، چاره کانم لی که لا خست، چونکه نه مده ویست شله ژانه که م بینیت.

* * *

بهو ئومیده ی شوینینی شهس هه لبرگم، هه مو هه فته که م له شه قامه کانی قونیا دا به سوورانه وه به سه ربرد. هه مو خه لکی شاره که هه والی ونبوونی شه مسیان ژنه وتبوو. واته واته که دهر باره ی نه وه ی بۆ کوئی چوو که وتبووه سه ر هه مو زاریک. پیاو یکی گه ر بووم بینی که زۆر شه مسی خۆش ده ویست، ناو نیشانی ژماره یه ک له که سانی به ده بخت و نه فره تلنکراوی دامی که دهر ویتشه گه ریده که یارمه تی دابوون. نه مده زانی که سانیکی ئاوها زۆر هه ن که خۆشیان ده وی، به لام له و دهسته خه لکه بوون که من نه مده بینین.

ئیاره یه ک به ماندوویتی و شله ژاوییه وه بۆ مال گه رامه وه. کیرا پری قاپله مه یه ک برنج به شیر ی بۆندار به ئاوی گولی بۆ هینام و به تهنیشتمه وه دانیشت و منیش خه ریکی خواردن بووم و نهو تماشای ده کردم، زه رده خه تیه کی خه مین گرتی. سه رنجم دا که نه مسال ته واوی به سالدا چوو. لی پرسیم: بیستومه که ده ته وه ی له شهس بگه ریتیت. ئایا ده زانیت بۆ کوئی چوو؟

هەندى دەلێن گوايا بۆ ديمەشق پوڤيشتوو، بەلام لە هەندى كەسم
بيستوو دەلێن گوايا بۆ ئەسفەهان يان بۆ قاهيرە پوڤيشتوو، بەلكو تەنانەت
باسى تەوريزى شويى لەدايكبوونيشى دەكەن. گەرەكە لە هەموو ئەم شاران
بگەرێين. من بۆ ديمەشق دەروم و هەندى لە مريدهكانى باوكم بۆ سى
شارەكەى ديكە دەپۆن.

دەموچاوى كيرا سيمای بەهۆلەوهبوونى لەخۆ گرت و مينا بە دەنگى بەرز
بيركاتەوه هەمەمەيهكى كرد: "مەولانا هۆزانى جوان دەنووسيت، پوڤيشتى
شەمس كردوو يەتى بە هۆزانقان".

ئینجا سەرى بەردايەوه و تەماشای فەرشە فارسىيهكەى كرد. گۆناكانى
تەپبوون و دەمى كرژ كرڤبووهوه و هەناسەيهكى هەلكيشا، ئینجا دەستى بە
خويندەنەوهى ئەم كۆپلەيه كرد:

"پاشام بە دەموچاوه پر شكۆكەيهوه بينى

ئەوه چاوى ئاسمان و خۆرهكەى بوو".

ئىستنا شتى پەيدا بوو كە پيش چەند چركەيهك نەبوو. كيرام بينى لە
ناخوه پسابوو، كە تەماشای دەموچاويت دەكرد، هەستت دەكرد ئازاريكى
توند بۆ ميتردهكەى دەكيشيت، ئامادەبوو هەرچى لە توانايداىه بيكات تا
زەرەخەنە بۆ سەر لێوهكانى ميتردهكەى بگيرێتەوه، بەلام ئاسوودەش بوو،
بەلكو هەستى بە شادمانى دەكرد، چونكە لە ئەنجامدا لە شەمس
پزگار بوو.

ئەى ئەگەر بەدوايدا نەگەرێم، گويم لە خۆم بوو پرسيارم لێى كرد.

ئەوسا شتىكى ئەوتۆ نامينيت كە بكرى، ئەوكاتە دەتوانين وەك جارى
جاران دريژە بە ژيانى خۆمان بدەين، واى گوت و چاوهكانى بە جۆره
ئوميدىك گەشايەوه.

لەو ساتەدا بە روونى و بەبى هيج گومانىك تيگەيشتم كە مەبەستى چييه،
ئەويش ئەويه ناييت لە شەمسى تەوريزى بگەرێم و ناييت بۆ ديمەشق پوڤم.
دەمتوانى سەبينى قونيا جى بهيلم و بۆ ماويهك بە ناوچەكەدا بسورپيمەوه
و لەسەر رېگە خانىكى باش بدۆزمەوه و تيدا بمينمەوه، ئینجا دواى چەند
هەفتەيهك بە رپى خۆمدا بگەرپيمەوه و بليم لە هەموو شويى بۆ شەمس

گه پام. جا له بهر ئه وهی باوكم بپروا به قسه كانم دهكات، ئیدی به یه كجاری شسته كهی بیرده چیتته وه. ئه وه نهك هه ر بۆ كیرا و عه لانه دین كه تنهها گوماننیکیان هه ر له شه مس بوو، به لكو بۆ فه قینکانی باوكم و مریده كانی و بۆ منیش پهنگه باشتترین شت بیت.

گوتم: "کیرا، چی بکهه؟"

کیرا به نیکایه کی ئازار اوییه وه ته ماشای کردم و ده می هه لنه هینا. ئاخه ئه م ئافره ته بوو به موسلمان تا شوو به باوكم بکات، ئافره تیکه تا بلیت بۆ من و بۆ براكه م باشه و شووه که ی ئه وهنده خو ش دهوئ، تا ئه و راده یه ی ئه و شیعرا نه ی له بهر کردبوو که بۆ که سیک ی تر نووسی بوونی نهك بۆ ئه و، ئیدی له پیر قسه كانی چکیان کرد.

ده بی خو م وه لامه که بدۆزمه وه.

پۇمى

قۇنيا، ئابى ۱۲۴۶

بە پۇيشتىنى شەمسى تەورىزى، دىنيا وشكوبرىنگ و پروتەن ديارە و ئىدى خۇرى تىدا ھەلئايات. شارەكە بوو بە شوپنىكى خەمگىن و ساردوسپ و پۇم بەتال بوو تەوہ. شەوانە خەو ناچىتە چاوم و بە پەرۇشەوہ بە شەقامەكانى شارددا دەسووپىمەوہ و ھىچى تر ناکەم. من لىزەم و لىزەش نىم - من تارمايىھىكى نىو خەلكم. من لە ھەموان توورەم. ئاخىر وەك ئەوہى ھىچ شتى نەگۇرايىت، چۇن دەتوانن لە ژيان بەردەوام بن؟ ئاخىر بەبى شەمسى تەورىزى چۇن دەكرى ژيان وەكو خۇى بمىئىتەوہ؟

وام لىھاتووہ ھەموو پۇژى ھەر لە خۇراو ابوونەوہ تا پۇژ ھەلدىت بە تەنيا لەنىو كىتبخانەكەم دادەنىشم و جگە لە شەمس بىر لە ھىچ شتىكى تر ناکەمەوہ. ئەوہم بىردەكەوئىتەوہ كە پۇژىكىان بە دەنگىكى ھەندى نووساوەوہ پىتى وتم: 'پۇژىك دادىت دەبىتە دەنگى عەشق.'

دەربارەى ئەوہ شتىك نازانم، بەلام خەرىكە لەنىو بىدەنگىدا تروسكايىھك دەدۇزمەوہ، پەيفەكانىش تارىكىكى ناو دلم دەسمن. ئەى ھەر لەم رىگەيەوہ نەبوو كە شەمس دەيەويست بمكات بە شاعىر؟

ژيان واتا بەركەمالى، ھەر پووداويك كە پوودەدات، گەورە بىت يان بچووك، ھەر دەردەسەرىيەك پووبەپووى دەبىنەوہ، لايەنىكە لە پلاننىكى خودايى و تا كۇتايى پوودەدات. بەرخۇدان لە دەروونى بىيادەمەوہ ھەلىتجراوہ، لەبەر ئەوہىە خودا لە كىتبه خۇشەويستەكەيدا دەلدىت: (سەنرىھم اياتنا فى الافاق وفى انفسهم حتى يتبين لهم انه الحق: 'لە ئاسمانەكان و لەسەر زەوى و لە نەفس و خودى خۇياندا نىشانەكانمانيان پىشان دەدەين تا بۇيان پوون بىتەوہ و بگەنە ئەو راستىيەى كە خودا ھەق و پەوايە'). لە ويستى خودادا ھىچ شتى نىيە پىتى بوترى رىكەوت، بۇيە رىكەوت نەبوو كە پىش

نزیکه‌ی دوو سال و پوژیک له پوژه‌کانی تشرینی یه‌که‌م شه‌مسی ته‌وریزی
پیم لی بگریت.

“من به‌دهم باوه بو لای تو نه‌هاتووم، شه‌مس ئەمه‌ی گوت و ئەم
حه‌کایه‌ته‌ی بو گێرامه‌وه:

پوژیک سوڤیه‌کی گه‌وره و له زانستدا مه‌له‌وان تا ئەوپه‌ری هه‌ناسه‌ی
مه‌سیحی تیندا بوو، به‌لام جگه له تاقه مریدیک، هیچی تری نه‌بوو و به‌وه‌ی
پیتی به‌خشرابوو خو‌شحال بوو، به‌لام مریده‌که‌ی بو‌چوونیک‌ی جیای هه‌بوو،
چونکه ده‌یه‌ویست خه‌لکی تر به‌ تواناکانی گه‌وره‌که‌ی سه‌رسام بن. ئیدی
زۆری لیکرد تا ژماره‌یه‌کی زۆرتر له مرید له خۆی گرد بکاته‌وه.

“باشه، گه‌وره‌که‌ی قایل بوو و گوتی: گهر ئەمه خو‌شحالت ده‌کات،
ئوه‌ی داوای ده‌که‌یت جییه‌جینی ده‌که‌م.”

هه‌ر ئەو پوژه، روویان کرده بازار و له دوکانیک‌ی شیرینی‌فرۆشدا پارچه
شیرینییه‌کیان بینی له شیوه‌ی بالنده دروست کرابوو. هه‌ر که گه‌وره‌که‌ی
فووی پینداکرد، ئیدی گیانی که‌وته‌به‌ر و به‌دهم باوه فری. خه‌لکی شاره‌که
ده‌سه‌بجی ده‌وریان لینی دا و سه‌ریان سوڤما و به‌وه‌ی کردی سه‌رسام بوون.
ئیدی له‌و پوژه‌وه خه‌لکی شاره‌که ده‌ستیان به‌ پیندا هه‌لگوتنی سوڤیه‌که کرد و
ئوه‌نده‌ی نه‌برد خه‌لک‌یک‌ی زۆر له مرید و هه‌واداران‌ی بو پیندا بوون و ئیتر
مریده کۆنه‌که‌ی ئوه‌نده نه‌یده‌بینی.

“ناه، گه‌وره‌م، من هه‌له بووم. جاران دۆخه‌که زۆر باشته‌ر بوو، فه‌قیکه
به‌نک نا‌ئومیدی ئەمه‌ی گوت، شتی بکه. تکات لینه‌که‌م ده‌ریان بکه.”
ده‌ی باشه، گهر ئەوه خو‌شحالت ده‌کات، ئەوا ده‌ریان ده‌که‌م.”

پوژی دواتر، له‌و ده‌مه‌دا که گه‌وره‌که‌ی وتاری ده‌خوینده‌وه، بایه‌کی لی
به‌ر‌بووه‌وه، ئیدی فه‌قیکانی یه‌ک له‌دوای یه‌ک ئاو‌ریان دایه‌وه و بی‌زارییان
ده‌رپری و هه‌موویان جیانه‌یشت و جگه له فه‌قی کۆنه‌که‌ی که‌س نه‌مایه‌وه.

گه‌وره‌که‌ی لینی پرسی: “بوچی له‌گه‌ل ئەوانی تردا نه‌پویشتیته‌؟”
فه‌قیکه وه‌لامی دایه‌وه: “به‌وای یه‌که‌م تره‌وه نه‌هاتم وانته له لا بخوینم،
به‌وای دوا تریشه‌وه جیت نا‌هێلم.”

* * *

شەمس ئەوہی لە دەستی هات کردی تا بگەمە پلە ی بەرکە مالی، بەلام خەلکی شار قەت لەوہ نہ گە یشتن. شەمس بەئەنقەست ئاگری زۆربلایی خۆش دەکرد و دەماری هەستەوہری دەورووژاند و هەندئ پەیقی لە دەم دەردەچوو کہ بۆ گوێچکە ی ئاسایی کفریکی تەواو بوو، تەنانەت ئەوانە ی خۆشیان دەویست بەگزیاندا دەچوو و رقی هەلدەستاندن. ئەوہبوو کتیبەکانمی تووپردایە ناو ئاوہوہ و ناچاری کردم هەموو ئەوانە ی دەمزانین لەبیر خۆم بردنەوہ. هەموان گوئیان لئی بوو رەخنە ی لە پیاوچاکان و زانیان دەگرت، جگە لە کہسانیکی کہم، کہس نہیدەزانی کہ ئەو پیاویکە لە زانستەکانی لیکدانەوہ ی قورئاندا مەلەوانە. شەمس لە کیمیا و ئەستیرەناسی و ئاسمانناسی و لاهووت و فەلسەفە و لۆژیکدا مەلەوان بوو، وەلئ زانیاری خۆی لە چاوہنەزانەکان دەشاردەوہ. لەگەل ئەوہ ی زانا بوو، کہچی وەک دەرویشیکی دەست لە دنیا هەلگرتوو رەفتاری دەکرد.

دەرگای مالەکہمانی لە پرووی لەشفرۆشیک والاگرد و وای لیکرد بەشداری نان و خوانمان بکات. داوای لیکردم یۆ مەخانە بچم وھانی دام لەگەل سەرخۆشەکاندا تیکەل بم. جاریکیان ئەو دەمە ی کہ وتاریبژبووم، وای لیکردم لە بەردەم مزگەوتەکە سوال بکەم و زۆری لیکردم لە جینگە ی سوالکەریکی گەپبوو دانیشم. سەرەتا لەو کہسانە دووری خستەوہ کہ پیم سەرسام بوون، ئینجا لە دەسەلاتدارانی دەستەبژیر دایبیریم و وای لیکردم تیکەلی خەلکی عەوام بم. لە سایە ی ئەوہوہ خەلکانیکم ناسی گەر ئەو نہبوا یە چاوم پێیان نہدەکەوت. بڕوای وا بوو کہ دەبیئت هەموو ئەو بتانە، تەنانەت بەناوبانگ و سامان و پایەشەوہ، بەلکو بە ئایینیشەوہ، تیک بشکێنرین کہ دەبنە کۆسپ لە نیوان خودا و بەندەدا. شەمس هەموو ئەو کۆتوبەندانە ی لئ دامالیم کہ بە ژیانەوہ بەندیان کردبووم. هەر کہ کۆسپیکی ہزری یان بەلاداتاشینیک یان دەمارگیرییەکی دیبا، رادەپەری و بە توندی رووبەرووی دەبووہوہ.

بەگوێرە ی بڕوای ئەو کہ گوایا من بە قوناغی تاقیکردنەوہ و هەلە و بە چەندین قوناغ و دۆخدا تیندەپەرم و ئەمانەش وام لیدەکەن کہ لە بەرچاوی شوینکەوتووہ دلسۆزەکانم بکەوم. ناخر منیک ژمارە یەکی زۆر لە خەلکی پیم سەرسام بوون، لئ ئەمیتستا ئەو هەستەم نہماوہ کہ ئاتاجی سەرسامبوونی

دهوروبه ږم بم و له وه ږزگار بووم. شه مس ورده ورده ناوبانگمی ټیکشکاند و له سایه ی ټه وه نه رخى شیتیم زانی، تامی ته نیایی و بیده سه لاتی و نه رمی و گوشه گیریم چه شت، له کوتا بيشدا تامی حه سره تم چه شت.

له هموو ټه و شتانه دوور بکه وه وه که وا ده زانی سوو دبه خشن

ژه هر و زوالترین ټاوی ژيان بنوشه

ده ست له ټارامی هه لېگره و له شوینه ترسناکه کان بمینه وه

ده ست له ناوبانگ هه لېگره و ده ست له ملی ټا پروو چوون و

نه فره تلېکراوی بکه

ټه ی له دواقوناغدا همومومان دادگایی ناکرینین؟ هموو ږوژیک و هموو خوله کیک خودا لیمان ده پرسیت که له و ږوژهدا چیمان کردووه. زور جار بو وه لامدانه وه ی ټه م پرسیاره ترسناکانه ټاماده نیین، به لام خودا به سه بره و له دووباره کردنه وه ی ټه م پرسیاره وه رس نایت. گه ټه م خه مه ش به شیک بیت له تاقیکردنه وه، ټه وا تاقه ټاواتم ټه وه یه که شه مس بدوژمه وه. من ټاماده م ده ست له کتیه کانم و وتاره کانم و خیزانه که م و سامانه که م هه لېگرم، ته نانه ت ده ست له ناوی خو میش هه لېگرم. من ټاماده م تا جاریکى تر روخساری شه مس بېنمه وه، واز له هر شتیک و له هموو شتیک به ینم.

چه ند ږوژى له مه و بهر کیرا وتی که من به بى ده ستی خو م بووم به شاعیر. هه رچه نده من زور ږیزی شاعیره کانم نه ده گرت، بو یه بیستنی ټه و قسه یه بو من کتوپر نه بوو. گه ټه وه له رابردوودا بوایه، به و قسه یه قایل نه ده بووم، به لام ټیستا لاریم لټی نییه.

شعیر خه ریک بوو هر له خو وه به رده وام له زارم سه ری ده کرد، شاعیرگه لى گه ر یه کى بیژنه و تنایه بو ی دهرده که وت که به راستی من بووم به شاعیر. سولتانی ږوژگار! لى له راستیدا ده توانم بلیم که ټه م چامانه هیچ په یوه نندیه کیان به من وه نییه. من بو گواستنه وه ی ټه و پیتانه ی که له سه ر زارمن له میانگیریک پتر نیم، من وه ک ټه و خامه یه م که په یقان ټومارده کات، چونکه فه رمانى پندراوه تا بیاننووسیت، یان ټه و نایه ی که به نوته ی مؤسیقا ده ژه نری، منیش ټه وه ده که م که پټویسته له سه رم بیکه م.

هو شه مسی ته وریزی بیوننه تو له کویت؟

شەمس

دیمەشق، نیسانی ۱۲۴۷

بەهار لە دیمەشق سەرلەنۆی خۆی ئارایشت کرد، دوای ئەوەی دە مانگ بوو قۆنیام بەجێهێشتبوو، سولتان وەلەد دۆزیمیەو. ئەوەبوو لەگەڵ رەبەنیکى کریستیانیدا که ناوی فرانسیس بوو لەژێر ئاسمانی شین و بیگەرددا شەترەنج دەکرد. رەبەنەکه پیاویک بوو زوو توورە نەدەبوو، بەلکو واتای خۆبەدەستەوهدانی دەزانی. لەبەر ئەوەی ئیسلام ئارامی ناوهره دهگهیهنیت و وشەکش لە پەیفی خۆراوەستکردنەو داریژراوه، بۆیه به بۆچوونی من فرانسیس گەلی لەوانه موسلمانتره که لافی موسلمانیتی لێدەدەن، چونکه یهکێ له چل ريساکه دهليت: خۆراوەستکردن ئەو ناکه یه نیت که بنیادهم لاواز یان خراب بیت، هەر وهها نابیته مایه ی پرواکردن به قهزاوقهدهر یان خۆ بەدەستەوهدان، بەلکو تهواو به پێچهوانه وهیه، چونکه هیزی راسته قینه له خۆراوەستکردن دایه — ئەو هیزی له ناخوه ههله قولیت — جا ئەوانه ی له ژياندا خۆ رادهستی گوههري خودایی دهکن، تهنانت گه هه موو دنیا ژیره و ژوور بیت، به دنیایی و ئارامیه وه دهژین.

وهزیره کهم بزواند، تا فرانسیس ناچار به کم شا بگوژیته وه، به بریاریکی به له ز و بویرانه قه لاکه ی گواسته وه، ئیدی گومانی ئەوهم لا پهیدا بوو که من ئەم یارییه دەدۆرێتم. که سهرم هه لبرى چاوى سولتان وەلەد ئامبازی چاوم بوو. پیم وت: "به بینیت شادمانم، که واته بریارت دا ئاوها به دوامدا بگه ریتیت." زهرده خه نهیه کی خه مینی به پرومدا نواند، ئینجا ده موچاوی کرژ بوو. سه ری سورما کاتی بیستی که من ناگام له و کیشمه کیشمه ی ناخیتی. له بهر ئەوهی پیاویکی راستگۆ بوو، نکوولی له راستیه که نه کرد.

پیش ئه وهی منهی تۆ بکه م ماوهیه کم به سوورانه وه به سهر برد، به لام
دوای ماوهیه ک ئیتر تاقه تم له وه چوو، نه مده توانی درۆ له گه ل باوکمدا بکه م،
بۆیه بۆ گه ران به دوای تۆدا بۆ دیمه شق هاتم و بۆ دۆزینه وهی تۆ ئاستهنگی
زۆرم دی.

پیم وت: "تۆ پیاویکی راستگۆ و کورپکی باشیت و ده بیته هاوه لئیکی
مه زنی باوکت".

سولتان وه له د به خه مبارییه وه سه ری بادا و گوئی: "تۆ تاقه هاوه لئیکیت
که باوکم ئاتاجی هاوه لئیتییه تی، بۆیه ده مه وئ له گه لمدا بۆ قونیا بگه رپیته وه.
باوکم ئاتاجی تویه".

کاتی ئه م داواکارییه م ژنه وت، بییری جۆراوجۆر به خه یالمدا هاتن، سه ره تا
هیچ شتیکم لئوه دیار نه بوو، به لام نه فسم ده ستی له گه رانه وه م بۆ ئه و شوینه
هه لگرتبوو که ئیدی تئیدا ئه وه نده ویستراو نه بووم.

گوئی لی مه گره. ئیدی ئه رکی تۆ کوتایی هات و نابن بۆ قونیا بگه رپیته وه.
ئه و ته یه ی باوه زه مان بیته وه یادت، ته یه که له وه په ری تر سنه کیدایه، ئه گه ر
بگه رپیته وه بۆ ئه و شاره، ئه و جاریکی تر لینی ده رناچیته وه.

ده مه وه ی له سه فه ره کاندما به رده وام بم و به هه موو دنیادا بگه رپیم و
چاوم به خه لکانی تر بکه ویت و شارانی دیکه بیینم. دیمه شقم لی خۆش
هاتوو و ده توانم تا زستانی ئاینده تئیدا بمینمه وه. به زۆری جیگۆرکی و
شوینی تازه هه ستی ترس و ته نیایی و خه م له رۆحی بنیاده مدا دروست
ده کات، به لام له بهر ئه وهی خودام له گه لدایه له خه لوه تی خۆمدا هه ست به
ره زامه ندی و به خته وه ری ده که م.

به لام باش ده زانم که دلم ئیستاش هه ر له قونیا یه و یه کجار ئه لهای رۆمی
ده که م، به جۆرئ هه ر به ناوه یسانی زۆر ئازارده کیشم. له دوای قوناغدا، مادام
رۆمیم به ته نیشته وه نه بیته، ئیدی له کام شار بم چ جیاوازییه کی هه یه؟ ئاخیر
ئه و له هه ر کوئییه ک بیته رۆوگی من ئه وینه.

شام له سه ر ته خته ی شه تره نجه که بزواند. فرانسیس که بۆی ده رکه وت
دۆراوه، چاوه کانی ئه بله ق بوون، به لام له شه تره نجدا هه ر وه کو له ژیانیشدا

وايه، بۆ ئهوهى سهرکهوتن به دهست بېتیت، هه ندی جووله ههیه دهکهیت، چونکه جووله گه لیکن که گهره که هر بیانکهیت.

"تکات لیده کهم له گه لمددا وهره وه، سولتان وه له د به پارانه وه وه وای گوت، ئیدی زنجیره ی بیرکردنه وه می پساند و له سه ری پویشت: "ئه وانهی ده رباره ی تو پروپاگه نده یان بلاوده کرده وه، ئه وانه ش که خراپه یان ده ره هقت کرد، په شیمانن. ئه م جاره شته که باشتر ده بیت، من به لینی ئه وه ت ده ده می."

ویستم پیتی بیژم کورکه م له توانای تودا نییه ئه م به لینه بدهیت، که سیش ئه وه ی بۆ ناکرئ! به لام سه رم له قاند و گوتم: "ده مه وه ی جاریکی دی له دیمه شق خورئاو ابوون ببینم. ده توانین سبه ی به یانی به ره و قونیا به ری بکه وین."

"به راستیته؟ سو پاس، سولتان وه له د به ده م قسه وه زه رده یه کی خوشنوودی هاتی، تو نازانیت باو کم به مه چه ند شادمان ده بیت."

ئینجا لام به لای فرانسیسدا کرده وه که بۆ درێزه پیدانی یارییه که به بینارامی چاوه ری ده کردم. که بیرى خۆم کو کرده وه، زه رده خه نه یه کی خوش له سه ر ده موچاوی نه خش بوو.

به ده نگیک که نیشانه وه ی بردنه وه بوو، وتی: "هاوریم، وریابه. کش مه لیک."

کیمیا

قونیا، ئایاری ۱۲۴۷

پینیم نیگایه کی ئالۆز له چاوه کانیدا و دوریهه ک له رهفتاریدایه که له وه وه بهر نه مبینی بوو. شه مسی ته وریزی گه رایه وه ناو ژیانم و وا دیار بوو گۆرانیکی گه وهی به سه ردا هاتبوو. پرچی دریزکردبوو و به سه ر چاوه کانیدا هاتبوو خوارئ، به خۆره تاوی دیمه شق پیستی ئه سمه ر بووبوو و گه نجت و قۆزتر دیار بوو، به لام شتیکی دیکه ی تیدا گۆرابوو که نه متوانی به وردی ده ستیشانی بکه م. له گه ل ئه و دره وشانه وه و سه رکیشیه ی له چاوه ره شه کانیه وه ده بریسکانه وه، دره وشانه وه و بریسکانه وه که یان زیاتر بووبوو. ئیدی زانیم که دوو چاوی پیاویکی هه یه، هه موو شتیکی بینیه و تا قیی کردووه ته وه.

پیم وایه گۆرانکارییه کی قوولتر به سه ر پۆمیدا هاتوو. وام بیرده کرده وه دوای گه رانه وه ی شه مس په ژاره و ترسه کانی سووک ده بن، به لام شته که وا ده رنه چوو. له پۆزی گه رانه وه که یدا، پۆمی له ده ره وه ی شوورا کانی شار به گول پیشوازی لیکرد، به لام هه ره وه نده خۆشیه کانی پۆزانی به که م که من هیتور بووه وه، ئیدی په ژاره ی پۆمی زیادی کرد و زۆر له فکران پۆده چوو. پیم وایه من هۆیه که ی ده زانم. ئاخه دوای ئه وه ی جاریک شه مسی له ده ست چوو، ئیدی ده ترسا که جاریکی تر له ده ستی بچیته وه. ده توانم له وه تیبگه م که که سی دیکه ناتوانیت لئی تیبگات، چونکه منیش ده ترسم له ده ستی بده م. گه وهه ر، ژنه مردووه که ی پۆمی تاکه که سینک بوو هه ستی خۆم له لای ده رده بپری. ده ی باشه، خۆ ئه و که سیکی راسته قینه نییه، به لام ناوی تارماییشی لئ نانیم، چونکه

ئافره تېكە له هه موو ئه و تارماييانه ي كه ديومن كه متر خهوبين و خه يال
رؤيشتووه، ئاخړ له وه ته ي هاتوومه ته ئه م ماله، وهك ده راوي ئاو له سه رخقو به
دهورمدا هه لده قوليت و به ئاساني ده بزويت. هه رچه نده ده باره ي هه موو
شتي قسه مان ده كرد، كه چي قسه كردنه كه ي نئوانمان به ده وري يه ك باب ته دا
ده خولايه وه، ئه و يش شه مس بوو.

ئهمرو به گه وه رم وت: رومي به دوختيكي خه موكي توندا تيده په ريت.
ئوميده وارم بتوانم يارمه تبي بدهم.

گه وه ر به جوړه ئالوژيبه ك وتي: رهنه گه ئه وه ت بو بكرئ، له م رورانه دا
شتيكي گرینگ بير كردنه وه ي مژوول كردووه و به هيچ كه سيكي نه وتووه.
ئيم پرسى: ئه و شته چيه؟

رومي پتي وايه ئه گه ر شه مس ژن بهيئيت و خيزان پيكه وه بنيت، ئه وا
خه لكى شار دوژمنايه تبي ناكه ن و قسه و قسه لوكه كانيان له سه ري سووك
ده بيت، ئيدي جاريكي تر ناروات.

دلم به توندي كه وته خورپه. شه مس و ژنه يئان؟! به لام كي ديتيت؟
گه وه ر تيل نيگايه كي كردم و وتي: رومي ده پرسيت ئاخو تو
حه زده كه يت شوو به شه مس كه يت؟

سه رم به گيژه وه هات. ئاخړ ئه وه يه كه م جار نه بوو بير له شوو كردن
بكه مه وه، به لام ئيستا، دواي ئه وه ي ته مه نم گه يشتووه ته پانزه سالي، زانيم كه
كاتي شوو كردنم هاتووه، هه رچه نده ئه وه ش ده زانم كه ئه و كچانه ي
شووده كه ن هه تاهه تايه ده گوړين، چونكه به چاويكي تازه وه ده روانن و
ئه تواريان شتوازيكي ديكه وه رده گريت و خه لكيش به جوړيكي تر مامه له يان
له گه لدا ده كه ن، ته نانه ت مندالاني بچووكيش ده توانن ئافره تي ميرددار و كچي
پاكيژه له يه كتر جيا بكه نه وه.

گه وه ر زه رده خه نه يه كي ناسك گرتي و ده ستي گرتم. ئيدي سه رنجم دا
ئه و شوو كردنه ي په ژاره ي كردووم، شوو كردنه به شه مس.

* * *

دواینیوه پړوی پوژنی دواتر، چووم پړومی بیبیم. سهیرم کرد نوقمی نیو
خویندنه وهی کتیبیک بووه به ناوونیشانی (تهافت التهافت)*.

"کیمیا، پیم بلئ، به سوزه وه پنی وتم، چیم له توانادایه تا بۆت بکه م؟".
"کاتی باوکم بۆ لای توئی هینام، تو پیت وت کچ وهک کور به که لکی
زانباری نایات، چونکه چاره نووسی کچ شووکردن و مندالخستنه وه و
په روه رده کردنی منداله، من نه وه م باش له یاده".

"بیگومان منیش له یادمه، به دهم وه لامدانه وه وه چاوه باده مییه کانی تژی
بوون له خو تیه له فور تاندن.

"له و پوژه وه به لاینم به خوم دا که قهت شوو نه که م، بۆ نه وهی هه تاهه تایه
هر فهقی تو بم، نه وه م گوت و له ژیر زه بری نه وهی نیازم بوو بیلیم دهنکم
کزیوو: "به لام ده کوی شوو بکه م، نه گینا نه م ماله جیده هیلیم. مه به ستم نه وه یه،
که شوو به که سیک بکه م هر لیره دهژی...".

پړومی لیبی پرسیم: "ایا ده ته هوئ بلیت که چه زده که ییت شوو به
عه لانه دین بکه ییت؟".

"عه لانه دین؟"، به سه رسورمانه وه به په رچیم دایه وه، به لام چی وای
لیکرووه که وا بزانیتم من چه زده که م شوو به عه لانه دین بکه م؟ ئاخر من به
برای خومی داده نیم.

بیگومان پړومی سه رسورمانه که می بۆ ده رکه وتوو، بویه گوتی: "ماوه یه ک
له مه وه بر عه لانه دین هات و داخوایی توئی لیکردم".

ده م داچه قاند، ئاخر ده مزانی له کچیک ناوه شیته وه که ده رباره یی نه م
شنانه پرسباری زور بکات، به لام من نه لهای زانینی زورتر بووم، "گه وره م،
نه ی چیت پنی گوت؟".

پړومی وتی: "پیم وت ده بی یه که م جار پرس به تو بکه م".
"گه وره م...، به دهم وه لامدانه وه وه دهنکم یه کجار کزیوو بوو، ئیستا بۆ
نه وه هاتووم تا پیت بلیم که من ده مه هوئ شوو به شه مسی ته وریزی بکه م".

*تهافت التهافت: له منجددا به واتای به سه ریه کدا که وتوو، یان زوریلینی، یان بابردوو هاتوو. (و.ک)

رۆمى به نىگايه كى باوه رنه كرده نى سه يرى كردم و وتى: "ئايا تۆ له وه
دلئايات؟".

وتم: "رهنگه ئه وه له زۆر پوووه باش بيت"، هه رچه نده ده مه ويست
زۆرتر بزاتم، كه چى هه ستم كرد زۆرم وتوو، ئينجا ئه مه شم گوت: "شه مس
ده بيته به شىك له خيزانه كه مان و پئويسته جاريكى تر جيمان نه هيليت".

رۆمى لى پرسیم: "كه واته بۆچى ده ته وى شووى بى بكه يت؟ تا يارمه تى
به يت كه له گه لماندا بمينته وه؟".

وتم: "نه خير، مه به ستم ئه وه به بلیم به لى، به لام ئه مه هه موو شتىك نيه...
پيم وايه كه ئه وه كه سهى له چاره م نووسراوه، شه مسه".

هه ر ئه وه نده م له ده ست هات ددانم به وه دا نا كه من شه مسم خوش ده وى.

* * *

كىرا يه كه م كه س بوو هه والى هاوسه رگيريه كهى ژنه وت و به
زه رده خه نه يه كى نابه دلبيه وه و به سه رسوپرمانه وه به پيرى هه واله كه وه هات،
به لام هه رئه وه نده به ته نيا له ماله وه ماینه وه، ئيدى ده ستى به پرسىار كردن
كرد و گوتى: "ئايا تۆ دلئايات له وهى كه به راستى ئه وه ت ده وى؟ تۆ بۆ
يارمه تيدانى رۆمى ئه وه ناكه يت، وا نيه؟ تۆ كچىكى جحيليت! ئايا بيت وا نيه
كه ده بى شوو به يه كىك بكه يت له ته مه نى خۆته وه نزيك بيت؟".

پيم وت: "ئاخر شه مس ده لىت هه موو سنووره كان له نيو عه شقدا تىكه ل
ده بن".

كىرا هه ناسه يه كى درىژى هه لكيشا و گوتى: "كىژۆله كه م، هيوادارم
شته كان ئاوها ئاسان بن"، ئينجا ته لى له قزه خۆله ميشيه كهى خسته ژير
سه رپۆشه كه يه وه و له سه رى روىشت: "ئاخر شه مس ده روىشيكى گه رپده يه،
پياوئىكى سه ركيشه، پياوانى وهك ئه وه له سه ر ژيانى ناو مال رانه هاتوون و
نابنه ميردىكى باش".

"قه يناكات، رهنگه بگورپيت"، گرده بر ئاوهام وت، "خۆشه ويستيه كى زورى
پنده به خشم و به خته وه رى ده كه م، بۆيه هه ر ده بى بگورپيت. فير ده بيت چۆن
بتوانيت بيته ميردىكى باش و باوكىكى باش".

قسه‌کانمان لیره کوتایان هات، ئیدی ئه و شته‌ی که کیرا له ده‌موچاومدا
خویندییه‌وه هه‌رچییه‌ک بووبیت، هیچ ناقایلییه‌کی پتوه دیارنه‌بوو که ده‌کرا
بیورووژینیت.

له و شه‌وه‌دا خه‌وینکی هینم کرد و هه‌ستینکی خوشی و به‌پلان دایگرتم.
نهمده‌زانی من هه‌مان ئه و هه‌لانه ده‌که‌م که ئافره‌تان به دریزایی سه‌رده‌مه‌کان
کردووینانه: له و بروا ساویلکانه‌یانه‌وه که گوایا به خوشه‌ویسی خویان
ده‌توانن ئه و پیاوانه بگۆرن که خوشیان ده‌وین.

کیرا

قونیا، ئایاری ۱۲۴۷

بآبه تیکی قول و ههستیاری وهک خوشه ویستی و قسه کردن له سه ری وهک ئه وهیه هه ولبدیهت گفتوگو له سه ر گرتنی گه رده لولول بکهیت. رهنگه به وای بایه که وه ئازارت پین بگات، به لام هیچ ریگه چاره یهک بق هیورکردنه وهی خیراییه که ی نییه. له وه ولا ئیدی پرسیاری زیاترم له کیمیا نه کرد، نهک له بهر ئه وهی به وه لامه کانی قایل بووم، به لکو له چاوه کانیدا ئافره تیکی عاشقم بینی. ئیدی دهرباره ی ئه م هاوسه رگرییه پرسیارم لیتی نه کرده وه و شته که م وا وه رگرت که ئه میش یه کیکه له و شته سهیرانه ی ژیان که دهسه لاتم به سه ریاندا ناشکیت. مانگی ره مه زان خیرا رۆیشت، له بهر ئه وهی به کارکردنه وه مژول بووم، کاتی ئه وه م نه بوو دووباره بیر له م شته بکه مه وه. رۆژی یه کشه ممه جه ژنی ره مه زان هات و دوا ی چوار رۆژ کیمیامان له شه مس ماره کرد.

شه وی پیش زه ماوه نده که، شتن رویی دا سه رودلمی تیک دا. ئه وه بوو به ته نیا له ناندینه که بووم و به رانه بر ده رخنه یه کی دارین دانیشتبووم که هه ویری له سه ر بوو و نانم بق میوانه کان ئاماده ده کرد، له پر به بی ئه وهی ئاگام له وه بیت چی ده که م، خه ریک بووم له گونکه هه ویره که وینه یه کی دایکه مریه ممانم دروست ده کرد، دایکم مریه م، ئینجا به چه قو عبا دریزه که یم دروست کرد، ئینجا ده موچاوه هیمن و میهره بانه که ی. له بهر ئه وهی سه رقالی ئه وه بووم، ئاگام لئ نه بوو که یه کئ له پشتمه وه وه ستاوه.

“کیرا، ئه وه چی ده که یته؟”

دلَم له نیتو سینگمدا رآچه نی. که ئاورم دایه وه بینیم شه مس به ته نیشته ده رگا که وه وه ستاوه و به دووچاوی خو خه لقورتانده وه ته ماشام ده کات. بیرم

کردهوه که ههویره که بشارمهوه، بهلام کاتی ئهوه نهمابوو. شهس له دهرخونه که نزیکبووهوه و تهماشای وینهکهی کرد که دروستم کردبوو. لیتی پرسیم: "ئایا ئهه مریهه؟"، که وهلامیم نه دایهوه، به پوخساریکی درهوشاوه و زهردهخه نهوه ناوړی لیدامهوه و وتی: "ئهه جوانه، ئایا ئهلهای مریهه دهکهیت؟".

"زور ده میکه بووم به موسلمان. من ئافره تیکی موسلمانم"، به پچرپچری وهلام دایهوه.

شهس وهک ئهوهی گویی له من نه بوو بیت، له سهه قسه کهی رویشته و وتی: "رهنگه بپرسیت بۆچی له ئیسلامدا هیمایه کی مینیهی وهک مریهه نییه. بیگومان ئایشه مان ههیه، بیگومان فاتیمه ش ههیه، بهلام رهنگه پیت وا بیت که ئه مانه شتیکی ترن".

ههستم به شله ژان کرد و نه مزانی چی بلیم.

شهس لیتی پرسیم: "ئایا بۆم ههیه چی روکتکت بۆ بگێرمهوه؟".

ئهه ئهه چی روکتکهیه که بۆی گێرامهوه:

چوار رپیواری یۆنانی و عهره بی و فارسی و تورکی که گهیشته شاروچکهیهک، بریاریان دا که شتی بخۆن. له بهر ئهوهی پارهی کهی زوریان پین نه بوو، بۆیه ته نههایهک ریگهیان به دهستهوه بوو. ئیدی ههریه کهیان گوتی ئهه خواردهنهی ئهه دهیخوات له هه موو خواردهنی دنیا نایابتره و له وه زیاتر ههچی تر ناخوات. که پرسیری ئهه خواردهنهیان لیکردن، ههریه کهیان به زمانی خۆی وهلامی دایهوه. فارسه که وتی (ترئ)، یونانییه که وتی: (ترئ)، عهره به که وتی: (ترئ)، تورکه که ش گوتی: (ترئ). ههچیان نهیتوانی له زمانی ئهوی دیکه تینگات، ئیدی له نێو خویاندا لینیان بوو به دهحکه.

ههه دهه ماقالیان بوو و تا دههات بیزارتر ده بوون، تا سوڤیهه که به لایاندا تینه پری و قسه کهی پین برین. بهه پارهییهی له نێو خویاندا کویان کردهوه، سوڤیهه که هیشووهرییه کی کری، ئینجا دههنگه تریکانی کرده ناو دهفریکهوه و گوشی، ئینجا داوای لیکردن خوشاوه کهی بخۆنهوه و تلپه کهی فرییدهن، چونکه دههین بایهخ به ناوه خنی میوه که بدن نهک تلپهه وتویکله کهی.

“کریستیانه کان و جووله که کان و موسلمانانه کان له م ریپوارانه ده چن. له کاتیکدا ئه وان له سهر شیوهی دهره وه دهمه قالییان بوو، که چی سو فییه که له گه وه هر و کرۆک ده گه را، شه مس به دهم قسه وه زه رده خه نه یه کی خو شی هاتی.

“ئه وهی دهمه وهی بیلیم ئه وه یه که هۆیه ک نییه وات لی بکات ئه لهای دایکه مریه م بکه یت، گه ره که به پله ی یه که م ده ست له وه لئه گریه ت. هه رچه نده تو ئافره تیکی موسلمانیت، بو تیش هه یه هه ر به وابه سته یی ئه و بمینیته وه.”
“نه خیر.. پیم وا نییه که ئه م شته گونجاو بیت”، به زمانیکی گیراوه وه ئه مه م وت.

“بۆ نا، ئاخو ئایینه کان وه ک روبرن: هه موویان ده رژینه نیو هه مان ده ریاوه، چونکه دایکه مریه م هیمایه بو سو ز و میهره بانی و خو شه ویستیه کی بیته رج. ئاخو ئه و هیمایه که بو هه مان. تو ش وه ک ئافره تیکی موسلمان ده توانیت به رده وام خو شت بو، به لکو ته نانه ت ده توانیت ناوی که چه کتیش به ناوی مریه مه وه بنیت.”

وتم: “ئاخر من کچم نییه.”

“کچیکت ده بیت.”

“ئایا بیت وایه؟”

“من ئه وه ده زانم.”

که ئه م قسانه م بیست، ختووکه م هات، لی ئه وه نده ی نه برد ختووکه که ره وییه وه و هه سته یکی دیکه جیی گرته وه: هاوکاری. ئه وه بوو ساتیکی نا ئاساییمان له پاکی و گونجان پیکه وه به سه ربرد و پیکه وه دیقه تی شیوه که ی دایکه مریه ممان دا. دلم له حه ناس شه مس نه رم بوو. ئاخو له وساوه هاتبووه ماله که مان یه که م جار بوو ئه و شته م تیدا ده بینی که رومیی تیدا ده بینی: پیاویکه خاوه نی دلکی گه وره یه.

به لام هیشتا گومانم هه یه که ئه و بو کیمیا بیته میزدیکی باش.

ئىيلا

بۆستىن، ۲۹ى حوزىران ۲۰۰۸

بە بىئارامى و شلە ژاويىيەو ئىيلا گەيشتە ئوتىلەكە. كۆمەلى گەشتىيارى ژاپۆنى لە ھۆلى پىنشوازىيى ھۆتىلەكە بوون كە ھەموويان لە تەمەنى ھەفتاكاندا بوون، تراشى قژيان ئەوئەندە لە يەكتر دەچوو، بە رادەيەك دەتوت يەك كەسن. ئىيلا بە شوئىنى پىنشوازىيەكەدا تىپەپرى و چاويكى بە تابلۇ ھەلواسراوھەكانى قەد ديوارەكاندا گىرا تا تەماشاي چاوى خەلكەكەى دەوروبەرى نەكات، بەلام ئەوئەندەى نەبرد ھەلپەكەى بەسەر شەرمەكەيدا زال بوو. ئىدى ھەر كە نىگاي بەرەو ھۆلى كۆبوونەوھەكان ئاراستەكرد، بىنىي وا تەماشاي دەكات.

كراسىكى رەنگ خاكى و پانتۆلىكى كورتى تارىكى لە بەر بوو. وا ھاتە بەرچاوى كە دوو رۆژە رىشى نەتاشىيوە، ئەمەش واى كەردبوو كە سەرنجراكىش بىت. قژە قاوھىيى سوورباوھ لوولەكەى بەسەر چاوھ سەوزەكانىدا ھاتبووھ خوارى و برى باوھپەخۆبوون و ھاوكات جۆرە مەكرىكى پى بەخشىبوو. لاواز و بالابەرز بوو، پۆحسووك و ناسك، بەتەواوى لە دەيفىد جىبابوو كە بەردەوام جلى گرانبەھى لەبەردەكرد كە بە تايبەتى بۆى دەروورا. بە زارى ئوسكۆتلەندى دەدا كە ئەفسوونىكى تىدا بىنى. بە ناسكى و ئاسانى زەردەخەنەى دەھاتى، دياربوو بە بىنىي شادمان بوو. ئىيلا بە خۆى گوت چى تىدايە قاوھىيەكى لەگەلدا بخواتەوھ.

دوايى بىرى چوو كە چۆن كوپىك قاوھ بوو بە چەندىن كوپ، يان چۆن قسەوباسى نىوانيان دەستى پىكرد و رىتمىكى خۆبىيانەى وەرگرت، يان چۆن لە ساتەوھختىكدا ماچىكى سەر پەنجەى كرد و نەيزانى بۆچى ھىچى نەكرد تا

نەيەلەيت ئەو بەكات. مادام ئەو قەسەدەكات، ئىدى ئەو گونى بە ھىچ شتى نەدەدا، مادام چاوەكانى دەتوانن ئەو لۆچە بچووكەى كە لە لالئوى مت بوو، بىين، لە خوى پرسی ئاخو دەبى ھەستى چۆن بىت گەر ماچىكى ئەو لۆچە بەكات. سەعات دەونىوى شەو بوو. لەگەل پياوئىكدا لە ھۆتلىكە و جگە لە ھەندى نامەى ئەلىكترونى و ئالوگۆرکردنى قەسى نىو تەلىفون و ئەو پۆمانەى نووسىوئى ھىچ شتى لەبارەىو نازانىت و ھىچ شتى كۆيان ناكاتەو.

ئىلا لى پرسی: 'كەواتە لەبەر گۆقارى سمىتونيان ھاتووت؟'

عەزىز وەلامى داىو: 'لە راستىدا لەبەر خاترى تۆ ھاتم. دواى ئەوەى نامەكەتم خويئندەو، وىستم بىم تا بىينم.'

چەندىن شىوازى كردهى بۆ دەربازبوون لەم رىگە پەلەى ھەبوون كە خىرا دەجوللا، تەنانەت تا ساتىكى ديارىكراو دەكرا وا پىشان بدرى كە ھەموو شتى بە شىوہىكى دۆستانە بەرئوہ دەچىت، نامە ئەلىكترونىيەكان، قەسەكرىن بە تەلىفون، بەلكو تەنانەت چاوبىركىش، پەنگە پۆچىكى ئەقىنى و جۆرە رابواردنىك لە خەيالدا بووبىت، لى لەو زياتر نەبوو. خۆ دەيتوانى سنوورىك دابنىت، ئىدى ئەو بوو لى پرسی: 'ئىلا، ئايا دەتەوى بۆ ژوورەكەى من بىيت؟'

گەر ئەو گەمەىك بووبىت كە ھەردووکیان دەيانكرد، ئەوئەندەى نەبرد شتەكە بوو بە راستى. ئاخىر ئەم پرسىارەى كارىكى واى كرد كە ھەموو شتىك بە شىوہ راستەقىنەكەى دەربكەووت. ئىدى وەك ئەوەى پەردەىك بىت و لادرابىت و راستىيەكە دەركەوتبىت، راستىيەكى پوون و ئاشكرا و ئەمىستا تەماشای چاوى ھەردووکیانى دەكرد. ئىلا ھەستى كرد شتى لە ھەناويدا دەجولەيت، ھەستىك لە شىوہى تەنگەتاوى و ترسئاسا، بەلام داواكەى رەت نەكردەو. ئەم برىارەى لە ھەموو ئەو برىارانەى كە لە ژياندا دابوونى ھەلەشانەتر بوو، لەگەل ئەوئەشدا ھەستى كرد وەك ئەوہى كە لەجىاتى ئەو برىارەكە درابىت. ئىدى ئەوەى لەسەر ئەو بوو پى قایل بىت.

* * *

ژووره که ژماره ۶۰۸ بوو، به شیوه‌یه‌کی جوان و به پهنگی رهش و سوور و بیجی رازابووه‌وه. گهرموگور و فراوان بوو. ئیلا ویستی ئه‌و دواجاره بینیته‌وه یادی خوی که له هۆتلیک دابه‌زی بوو، ئه‌و سه‌فه‌ره‌ی هاته‌وه یاد که ماوه‌یه‌کی زور له‌مه‌وپیش له‌گه‌ل میرده‌که‌ی و منداله‌کانیدا بو مۆنتریال چووبوو. پاشماوه‌ی پشووه‌که‌یان له ماله‌که‌ی خویان له رۆدئایلاند به‌سه‌ر برد، چونکه هیچ پاساویکی وای نه‌ده‌بینی تا له شوینیک بمینیته‌وه، خه‌لکانی تر سه‌رچه‌فه‌کان بگورن و رۆژانه قاوه‌لتی ئاماده‌ بکن، چونکه گهر له ژووری هۆتلیکدا بیت وهک ئه‌وه‌یه له ولاتیکی دیکه بیت، په‌نگه شته‌که وا بووبیت. خه‌ریکبوو وهک که‌سیک کاتی ده‌چینه شاریک، ته‌واو تیندا نامویه و چیژ وهرده‌گریت، هه‌ستی به‌و په‌هاییه ده‌کرد.

ههر که چوونه ناو ژووره‌که‌وه، دووباره شله‌ژا. هه‌رچه‌نده دیکۆری ژووره‌که جوان و فراوانیش بوو، له ناوه‌راستیدا جیخه‌ویکی فراوان دانرابوو، به‌لام که به‌ته‌نیشت جیخه‌وه‌که‌وه وهستا و هه‌ستی به‌ته‌نگه‌تاوی و گوناوه کرد، کۆمه‌له پرسیاریک له ناخیدا که‌وتنه شه‌ره‌شان، لی نه‌گه‌یشته وه‌لامیکی تیروته‌سه‌ل. ئایا ئیستا له‌گه‌ل په‌کتردا جووت ده‌بن؟ ئایا ههر ده‌بی ئه‌وه بکن؟ ئه‌ی ئه‌گه‌ر ئه‌وه‌یان کرد دوا‌یی چۆن بتوانیت ته‌ماشای چاوانی میرده‌که‌ی بکات؟ به‌لام ده‌یفید سه‌رباری په‌یوه‌ندییه سیکسییه زوره‌کانی، به لایه‌وه قورس نه‌بوو ته‌ماشای چاوه‌کانی ئه‌م بکات، ئی وا نییه؟ ئه‌ی ده‌بی به لای عه‌زیزه‌وه جه‌سته‌ی چۆن بیت؟ ئه‌ی ئه‌گه‌ر به‌دلی نه‌بوو؟ ئه‌ی پیویست نییه ئیستا بیر له منداله‌کانی بکاته‌وه؟ ئاخۆ له‌م کاته‌دا نوستوون یان بیدارن و ته‌ماشای ته‌له‌فزیۆن ده‌کن؟ ئه‌ی ئه‌گه‌ر زانیان ئیستا خه‌ریکی چیه، ئایا لی خۆش ده‌بن؟

عه‌زیز هه‌ستی به‌په‌ژاره‌که‌ی کرد، بویه ده‌ستی گرت و به‌ره‌و ئه‌و کورسییه قۆلداره بردی که دوور له جیخه‌وه‌که له سووچیکی ژووره‌که دانرابوو.

به‌چه‌گوتی: "بیده‌نگ به. ئاوه‌زت له بیرکردنه‌وه جمه‌ی دیت و ده‌نگیکی زۆری تیندا به‌رزده‌بیته‌وه."

"خۆزگه زووتر به‌یه‌ک گه‌یشتباین، ئیلا گوئی له خوی بوو وای ده‌گوت.

عەزیز وتی: "لە ژياندا شتێ نیه پێی بوتری زوو یان درەنگ، هەموو شتێ لە کاتی خۆیدا روودەدات".
"ئایا بەراستی پێت وایه؟"

عەزیز زەرەدەخەنە گرتی و تالی لە قژەکەیی لەسەر چاوی دوور خستەوه، ئینجا جانتاکەیی کردەوه و پرایەختیکی لێ دەرھینا که لە گواتیمالا کربووی، هەروەها قوتووێهەکی بچکۆلەیی دەرھینا که ملوانکەیهکی زیوی تیدا بوو و میرووی پیروزیی و مەرجانی سووری پێوه لکینرابوو و وینەیی دەرۆشینی لەسەر نەخش کرابوو که بە دەوری خۆیدا دەخولایهوه.
ئیلا ریگی پێدا که ملوانکە که بکاتە گەردنی، هەستی کرد ئەو شوینەیی پەنجەکانی بەری کهوتن، گەرمییەکی تیگەر، لێی پرسی: "ئایا وەک چاوەرێت دەکرد ئاوا دیارم؟"

عەزیز بە زەرەدەخەنەوه وتی: "خۆشم ویستیت".
"بەلام هێشتا نامناسیت".

"پێویست بەوه ناکات که دەبێ یەکی بناسم ئینجا خۆشم بوئ".
ئیلا پشووێهەکی خواردەوه و وتی: "ئەمە شیتایهتییه".

عەزیز دەستی درێژکرد و ئەو تەوقەیهی لای برد که پرچەکەیی لە شیوێه کێکێکدا گرتوو، پرچی کرایهوه و هەردوو شانی داپۆشی. ئینجا بە سۆزەوه بەرهو جێخەوه که بردی. بەکاوهخۆ و بە ناسکی بەسەر هەردوو پێیهوه تا هەردوو گۆزینی، لە نیوچەوانییەوه تا سینگی بە بازنەیی بەردەوام و یەک لەدوای یەک هەردوو ناولەپی جوولاند، لێوهکانیشی بە پەیفگەلێ که بو ئیلا لە کۆدییکی کۆن و نەینی دەچوو لە چپە نەدەکهوتن. لەناکاو تیگەیشت ئەوهی دەیکات چیه. ئاخر ئەو نزای دەکرد و دەستەکانی هەموو شوینییکی جەستەیان تەیی دەکرد و چاوهکانی نووقابوون و لێوهکانی لەپای ئەودا بە ورهەر دروودیان دەخویند. ئەوه مەزنترین تاقیکردنەوهی پۆحی بوو که لە ژیانیدا دەبیست. هەرچەندە هێشتا جلهکانی لە بەر بوو، هەروەها ئەویش، لەگەڵ ئەوهی هیچ شتیکی جەستەیی لە نیوانیاندا رووی نەدابوو، کهچی ئەوه بەجۆشترین هەستی جووتبوونیک بوو لە ژیانیدا.

کتوپر هستی کرد ختووکه یهک به ناوله پهکانی و شانهاکانیدا تیده په ریت،
ئینجا هه موو جهستهی گرتوه و وزه یهکی سهیری پین به خشی. ئاره زوویهکی
خوش دایگرت و هستی کرد که وتووته سهر ئاویکی شه پولاوی فینک و
ئیدی ئه وهی له توانایدا بوو بیکات خۆبه دهسته وه دان و زهرده خه نه بوو، وهک
ئه وهی شه پۆلی پروناکیهک به سه ریاندا پرژابیت و نو قمیان بکات، له دهوری
ئه و له دهوری خۆی هستی به شتیکی زیندوو کرد.

ئینا چاوهکانی لیک نا و بئ ئه وهی دهست به شتیکه وه بگریت، خۆی دایه
دهست شه پۆلهکانی پروباریکی تیژه وه. ئیدی پهنگه له کۆتاییدا تافگه یهک
هه بییت، به لام ته نانهت گهر توانیشی خۆی بگریته وه، ئه و دلنیا نه بوو که
به راستی خۆی ئه وهی ویستوه.

کاتی دهستهکانی گه یشتنه سهر زگی و بازنه یهکیان له سهر دروست کرد،
ئینا هستی کرد گرپک له نیوان لاقهکانیه وه ده ئایسیت. متمانهی به جهستهی
خۆی نه بوو، ئاخو دواي تیپه ربوونی ئه م هه موو ساله، دواي خسته وهی سن
مندا، هه ردوو که فهلی و رانهکانی و مه مکهکانی ئه و جوانی و ته رو پرپیه یان
نه ما بوو، بۆیه په ژاره کهی ده مئ سووک ده بوو وه مئ توند ده بوو. هستی به
پاریزراوی خۆی کرد و خوشیهکی تیگه را، ئینجا دۆخیک له به خته وه ری
رایمالی. ئه وسا زانیی که پهنگه ئه م پیاوهی خوش بوئ و بۆی هه یه
شه یدایشی بیت.

به م ههسته وه هه ردوو باسکی له عهزیز وه رینا و به ره و خۆی رایکیشا و
ههستی کرد که ئاماده یه له وه دوورتر بروات، به لام ئه و چاوهکانی کرده وه و
ماچیکی په ره کهی لووتی کرد و لئی دوورکه وته وه.

دیاره تو منت به دل نییه؟، ئینا به ده م پرسیاره وه له کزیی دهنگی خۆی
سهری سوپما.

نامه وی شتی بکه م وات لئ بکات له دوا ییدا پئی خه مبار بیت.

نیوهی جهستهی خه مین بوو و نیوه کهی تری شادمان. هستی به
بارسووکیهکی سهیر کرد. زور شله ژا بوو، به لام له ناکاو هستی به
ئاسووده یی کرد.

سه‌عات یه‌ک و نیوی به‌یانی، ئیلا له بوستن ده‌رگای شوقه‌که‌ی کرده‌وه. له‌سه‌ر قه‌نه‌فه‌یه‌کی به‌چهرم پۆشراو پراکشیا، چونکه‌حه‌زی لی نه‌بوو له‌سه‌ر سیسه‌مه‌که‌ بنویت، نه‌ک له‌به‌ر ئه‌وه‌ی که‌ ده‌یزانی می‌رده‌که‌ی له‌گه‌ل ئافره‌تانی دیکه‌دا له‌سه‌ری نوستوو، به‌لکو له‌به‌ر ئه‌وه‌ی هه‌ستی کرد باشت‌ر وایه‌ وای دابنیت که‌ ئه‌م ماله‌ هی ئه‌و نییه‌ و له‌ ژووری هۆتیلینک زیات‌ر نییه‌ و لیتره‌ وه‌ک میوانیکه‌. له‌ کاتیکدا نه‌فسی راسته‌قینه‌ی له‌ شوینیکی تر چاوه‌پرسی ده‌کرد.

شەمس

قۇنيا، ئايارى ۱۲۴۷

بۈۈكە جوانەكەم مەگرى
مالئاۋايى لە دايك و باوكت بكة
سبەينى گویت لە خویندنى بالندەكان دەبیت
لەگەل ئەوئەشدا ئەو خۇى، خۇى نايیت

لە شەۋى پەردەماندا، دزەم كرد و بۇ ناو حەوشەكە دەرچووم و كەمى
لەۋى دانىشتم و گویم بۇ گۇرانىيەكى ئەنادۆل ھەلخست كە لە نىو چەندىن
دەنگى ترى نىو مالەكە بەرز دەبووئە، دەنگى قاقاي پىكەنن و مۇزىك و
زۆربلىتى. ئافرەتە ژەنيارەكان لە بەشى حەرەمسەرا مۇزىكىان دەژەنى. لەۋى
ۋەستام و بىرم دەكردەۋە و سرودم دەچرى، ھەستم بە سربوونى جەستەم
كرد. ھەستم لە پەيغەكانى سترانەكە راگرت. بۇچى ئافرەتان ھەمىشە لە
شەۋى پەردەدا گۇرانىيە خەمناك دەچرن؟ چونكە سۇفییەكان مردن بە
ئاهەنگەكانى بووگواستتەۋە دەبەستتەۋە و ئاهەنگ بۇ ئەو پۇژە دەگىرن كە
تىیدا دەمرن و ئەو پۇژە بەۋە دادەننن كە لەگەل خودادا يەك دەگرن،
ھەرۋەھا ئافرەتانىش شەۋى پەردە بە مردنەۋە گرى دەدەن، بەلام بە چەندىن
ھۆكارى جياۋە، تەنانەت كاتى مارەبىرىنيان كە شادمان دەبن، جۆرە خەمىك
داياندەگریت. لە ھەموو ئاهەنگى بووگواستتەۋە يەكدا خەمىك بەسەر ئەو
كچەدا بال دەكىشىت كە ئەۋەندە نابات دەبیتە ھاسەر و دايك.

دۋاى ئەۋەى ھەموو داۋەتكراۋەكان پۇيشتنەۋە، بۇ مالەۋە گەرامەۋە و لە
سوۋچىكى ھىمەن دانىشتم و دەستم بە پامان كرد، ئىنجا رووم كرده ئەو

ژورره‌ی که له وی کیمیا چاوه‌پێ ده‌کردم. له‌سه‌ر جینگه‌که دانیشتبوو و عه‌بایه‌کی سپیی له به‌ر بوو که به سوورمه‌ی زیرین نه‌خشینرابوو. پرچی کردبوو به‌ چه‌ند په‌لکیکه‌وه و هه‌ر په‌لکه‌ی به‌ چه‌ند میروویه‌ک پازابوو‌وه. نه‌متوانی شیوه‌ی ده‌موچاوی ببینم، چونکه به‌ تارایه‌کی ئاو‌ریشمی سوور و ئه‌ستوور دا‌پۆش‌رابوو. مۆمیک به‌ ته‌نیشته‌ په‌نجه‌ره‌که‌وه دانرابوو که ژورره‌که‌ی ڕووناک ده‌کرده‌وه. ئه‌و ئاوینه‌یه‌ی که به‌قه‌د دیواره‌که‌وه هه‌لواسرابوو و به‌ قوماشیکه‌ی مه‌خمه‌لی ڕووه‌که‌ی دا‌پۆش‌رابوو، چونکه ب‌ڕوایه‌ک هه‌یه که ده‌لیته‌ گه‌ر تازه‌بووک له ئاوینه‌دا خۆی ببینیت به‌دویمه. به‌ ته‌نیشته‌ جیخه‌وه‌که‌مانه‌وه هه‌ناریک و چه‌قویه‌ک دانرابوون تا هه‌ناره‌که بخۆین و به‌قه‌د ژماره‌ی ده‌نکه هه‌ناره‌کان منداڵ بخه‌ینه‌وه. کیرا باسی هه‌موو دا‌بو‌نه‌ریته ناوخۆیه‌کانی بۆ کردبووم و بیرى هه‌ننامه‌وه که کاتى تارا‌که له‌سه‌ر ڕووی لاده‌بم، گه‌ردانه‌یه‌ک له‌ پاره‌ی زیر پێشکه‌ش به‌ بووکه‌ بکه‌م، به‌لام منیک که له‌ ژيانمدا پاره‌ی زیر نه‌بووه و نه‌شم ده‌ویست ئه‌و دراوه زیره‌ پێشکه‌شی بووکه‌که‌م بکه‌م که له‌ که‌سێکی تر قه‌رزى ده‌که‌م، بۆیه‌ کاتى تارا‌که‌م له‌ ڕووی کیمیا لادا، هه‌موو ئه‌وه‌ی که کردم شانیه‌که‌م پێشکه‌شی کرد که له‌ قه‌پیلکی کیسه‌ل دروست کرابوو و به‌ئاسته‌م ماچیکى لێوه‌کانیم کرد. به‌ زه‌رده‌خه‌نه‌یه‌ک لێوه‌کانى کشان و بۆ چرکه‌یه‌ک مینا لاویکی هه‌رزه‌کار و سه‌رده‌نه‌کردوو شه‌رمیک دا‌یگرتم.

پێم گوت: "تۆ جوانیت."

له‌ شه‌رمان ده‌موچاوی سووره‌لگه‌را، ئینجا شانیه‌کانى خا‌وکرده‌وه و تا له‌توانایدا بوو هه‌ولێ دا هه‌منتر و پێگه‌یشته‌وتر ده‌ربکه‌ویت.

وتی: "ئه‌مێستا من هاوسه‌ری تۆم."

پاشان ئاماژه‌ی بۆ ئه‌و فه‌رشه‌ جوان و پاخراوه‌ی سه‌ر زه‌وییه‌که‌ کرد که وه‌ک به‌شیک له‌ ماره‌بیه‌که‌ی به‌ وردی دروستی کردبوو. په‌نگه‌کانی هه‌ریه‌که‌و به‌ جۆری ده‌دره‌وشایه‌وه. هه‌ر ئه‌وه‌نده‌ چاوم پیتی که‌وت زانیم که هه‌ر شیوه و وینه‌یه‌کی سه‌ر قالیه‌که‌ ئاماژه‌یه‌ بۆ من. کیمیا خه‌ونه‌کانى خۆی ده‌چنی.

دوو‌باره‌ ماچم کرده‌وه. گه‌رمیی لێوه‌کانى شه‌پۆلیک له‌ ئاره‌زووی له هه‌موو جه‌سته‌مدا ورووژاند، بۆنى یاسه‌مین و گولی کتییی لیده‌هات. که به‌

ته نیشتییه وه ږاکشام بۆنه که یم هه لمژی و دهستم به سهر مه مکه بچوک و تونده کانیدا هینا. ده مه ویست بیوروژینم. وهک گولیکی تازه پشکتوو پیشوازی دلۆپه باران بکات، خۆی ږادهستم کرد.

خۆم لئی دوورخسته وه و وتم: "کیمیا، به داخه وهم ناتوانم ئه وه بکه م". به وږی و کاسییه وه ته ماشای کردم و وا دیار بوو که هه ناسه دانی بیروچه ته وه. نا ئومیدی له چاوه کانیدا ئه وه نده به ئاشکرا دیار بوو، نه متوانی بهرگهی بگرم. هه ستامه سهر پین و گوتم: "ده بئ من بږوم".

"ناکرئ ئیستا بږویت"، کیمیا به دهنگیک که بۆخویشی نامۆ بوو وای گوت، "تاخر ئه گهر ئیستا ژووره که جئ به ئیلت خه لکی چی ده لئین؟ وا ده زانن که ئه م هاوسه رگرییه هه لوه شاوه ته وه و وا زهن ده کهن که من هۆکاره که یم".

"مه به ستت چییه؟"، و ره وریکم کرد، چونکه له مه به ستی تیگه یشتم. نیگای خۆی که لا خست و ورته ورتیکی کرد که تیی نه گه یشتم، ئینجا به هیمنی وتی: "مه زنده ی ئه وه ده کهن که من کچینیم له ده ست داوه، ئیدی ده بئ ژیانم به ئابرووچوویی و چاوشۆږی به سهر ببه م".

ئهو بیروکه یه ی که کۆمه لگه ئه م یاسا تووره اتانه به سهر ږوله کانی خۆیدا ده سه پینیت، وای لیکردم خوینتم بینه کول، چونکه ئه و یاسا ئابروومه ندییه ی که خودا سه پاندوویه تی له گه ل ئه و یاسایانه دا یه ک ناگریته وه که مروڤ به سهر خۆیاندا سه پاندوویانه.

"ئه مه ژاوه ژاوه. گه ره که خه لکی خه ریکی کاری خۆیان بن"، به ناقابلییه وه ئه مه م وت، به لام ده مزانی که کیمیا ږاست ده کات.

به جووله یه کی خیرا، ئه و چه قۆیه م هه لگرت که به ته نیشته هه ناره که وه دانرابوو. جۆره ترسیکم له ده موچاوی کیمیادا به دی کرد، دوایی ورده ورده سیمای که سینک جینی ترسه که ی گرته وه که هه ست به شتیکی خه مین بکات و پیتی قابل بیت، به بئ دوودلی ناوله پی ده ستی چه په ی خۆم زامدارکرد، چه ند دلۆپیک له خوینته که م که وتنه سهر په ږوی ږووسووری سهر جینگه که و چه ند په له یه کی سووری تیریان دروست کرد.

تہم پہرؤی پوسووریبہیان پیشان بدہ - تہمہ دەمیان لیک دەنیت و ئیدی ناوت بہ بینگردی و پاکی دەمینتتہوہ، وەک چۆن لە راستیشدا ہەر وایہ.

تکات لیدہکەم چاوەرێ بکە! لیت دەپاریمەوہ مەرۆ، کیمیا بہ پارانہوہوہ تہمہی گوت و ہستایہ سەرپێ و نەیدەزانی کہ ئہو ہەنگاوہی دواتر دەنیت بەرہو کوئی دەبات، دووبارہی کردہوہ و وتی: "ناخر ئیستا بووم بہ ہاوسەری تو".

لەوساتەدا زانیم بہو ہاوسەرگیریبہی لەگەلیدا کردم چ ہەلەبەکی گەرہم کردوہ. سەرم بہ توندی ہاتەژان، ئیدی لە ژوورەکە دەرچووم و ملم نایہ تاریکەشەوہکەوہ. ناخر نەدەبوو پیاویکی وەک من ژن بہنیت، من بو ئہوہ نەخولقاوم تا ژیانیکی جیگیر بژیم. خو من ئہوہم زۆر بہ پوونی دەبینی، بەلام ئہوہی زۆر خەمباری دەکردم باجی ئہو زانینہم بوو.

ویستیکی بیقہوام دایگرتم کہ لە ہەموو شتی ہەلیم، نەک تەنہا ہەر لەم مالا و لەم ہاوسەرگیریبہ و لەم شارہ، بەلکو لەم جەستەبەش کہ پیم بەخشاوہ بەلام بہیانێ پوژی دواي ئہوہ کہ پۆم بینی وای لیکردم بمینمەوہ، چونکہ نەمدەتوانی جاریکی تر جی بہیلمەوہ. ئیدی بہ توپی تەلەکەوہ بووم.

عەلانیەدین

قونیا، ئایاری ۱۲۴۷

بەریاری لیبەرانیەم دا و سوور دەزمانی که لیبی ژۆیان دەبمەوه. بیدەنگ بووم و بە ئاشکرا بەرانبەر بەم هاوسەرگیریە نارەزاییم دەرنەبەری، بەلام لەو رۆژەوهی که کیمیا لە شەمس مارە بێدرا، بە جۆری سەرم دەئیشا لەوهپیش شتی وام تووش نەبووبوو. لەسەر جینگەکم دانیشتم و وەک ئەوهی بخنکیم بەهەستەم هەناسەم بۆ دەدرا. پڕومەتەکانی خۆم دەرنیسهوه و خۆم دەلاواندەوه. هەناسەیهکی خنکاو لە نیوان لیبوکانمەوه دزەمی کرد. هەر ئەو دەنگە بوو وای لیکردم هەست بەکم که ئیدی من کۆری باوکم نیم.

ئیدی من نە دایکم هەیه نە باوک و نە برا و تەنانەت نە کیمیاش. لەم دنیایدا بە تەنیا مامەوه، لە نیوان شەو و رۆژیکدا هەموو ئەو ریزەهی که مابوووه و لە باکم دەگرت، توایهوه. ئاخر کیمیا لەپایهی کچی ئەو بوو، پیم وا بوو تا ئەوپهڕی پارێزگاری دەکات و بایهخی پیدەدات، بەلام وا دیاره تاکه کهسێک که بایهخی پیدەدات هەر شەمسی تەوریزییه. ئاخر چۆن دلی هات کیمیا لە پیاویک مارە بکات که لە تەمەنی خۆیدا؟ ئاخر هەر کهسێک بگریت دەزانیت که شەمس بۆ ژن و میردایهتی ناشیت. هەرچەندە بیرم لە شتەکه دەکردەوه، بۆم دەردەکهوت که باوکم قوربانیی بە بەختەوهری کیمیا و بە بەختەوهری منیش دا، تا وا لە شەمس بکات هەست بە ئارامی بکات. هەموو رۆژەکم بە مەلانیی لەگەڵ ئەم بیرکردنەوانە بەسەربرد و بە ناچارێ تهماشای ئەو ئامادەکارییانەم دەکرد که بە بەرچاومهوه بەرپۆهچوون. ماله که بە جۆری پاککرایهوه، دەدرهوشایهوه، ئەو ژووری نوستنهی که بووک و زاوا

تییدا دهنوستن گولاورشین کرا، تا رۆحه شه رانگیزه کان دووربکه ونه وه، به لام شهیتانه گه وره که یان له بیرچوو! ئاخر چۆن بتوانن شه مس دهر بکه ن؟
دواینیوه رۆ، ئیدی نه متوانی بهرگه ی ئه وه بگرم، بۆیه بریارم دا نه بمه به شیک له م ئاههنگه که بۆ من ئازاریکی راسته قینه یه. ئه وه بوو به ره و دهرگا رۆیشتم.

"عه لئه دین راوهسته! ئه وه بۆ کوئ دهرۆیت؟"، له پشتمه وه دهنگی بهرز و تیژی براکه م بهرگویم که وت.

"ئه مشه و له مالی ئیرشاد ده مینمه وه"، به دم قسه وه رووی خۆم لینی وهرگیرا.

"ئایا شیت بوویت؟ ئه ی نامینیه وه تا له ئاههنگی بوو کواستنه وه که دا ئاماده بیت؟ گهر باوکت ئه وه بژنه ویت دلی پاره پاره ده بیت."

ههستم کرد تووریه یه کی بیقه وام له هه ناومدا گرده گریت، وتم: "ئه ی چی له و دلانه دهکات که خۆی پاره پاره یان دهکات؟".

"ئه وه توو باسی چی دهکیت؟".

"بۆچی نازانیت؟ ئاخر باوکمان بۆ دلراگرتنی شه مس ئه م هاوسه رگرییه ی ریکخست تا دووباره رانهکات! بۆیه کیمیای له سه ر قاپیکی زیو پینشکهش کرد."
براکه م لیوه کانی هه لقرچاند و دیار بوو ئه وه ههستی بریندار کردوه، گوتی: "دهزاتم بیر له چی دهکیته وه، به لام توو هه له ییت. توو پینت وایه که ئه م هاوسه رگرییه به زۆر کراوه، که چی له راستیدا ئه وه کیمیا خۆی بوو ده یه ویست شوو به شه مس بکات."

به تووریه یه وه وتم: "وهک ئه وه یه شته که به دهست کیمیا بیت."

"ئه ی خودایه! ئه وه بۆ تیناگه ییت؟"، براکه م وهک ئه وه ی داوای کۆمهک له خودا بکات، هاواری کرد و له په کانی به ره و ئاسمان بهرز کرده وه، ئینجا وتی: "ئاخر ئه و شه مسی خۆش دهوئ."

"جاریکی تر وا مه لئ، چونکه ئه مه راست نییه"، دهنگم وهک به فری هه ره سبردوو دارما.

ئینجا سولتان وه له د وتی: "براکه م، تکات لینه که م با ههسته کانت له حه ناس راستیه کان کویرت نه که ن. توو ئیره بیت پی دیت، ده توانین ئیره یی به

شیوازیکي بنیاتنه رانه بو ئامانجیکي پیروژ به کار بینین. ده شخ هندی جار باوه رنه کردن باش بیت. ئەمه یه کیکه له پرسیساکان، ئه ویش پرسیسی سیوپینجه مینه: له م دنیا به دا شته له یه کچوو هکان یان پیکخواوه کان و امان لئ ناکن ههنگاو یک به ره و پیتشه وه برۆین، ئەوه دژ به یه که کائن پیتشمان دهخن. له ناوه وهی هه ریه کیکماندا هه موو دژ به یه که کانی ئەم گهردوونه هه یه، بۆیه له سه ره هه ر برواداریک پیتوسته ته ماشای ئەو که سه پیتروا متبووهی ناوه وهی خۆی بکات، ههروه ها له سه ره ئەو بیتاوهره پیتوسته ئەو برواداره بناسیت که له ناوه وهی خۆیدا یه. جا بق ئەوهی بگهینه ئەو پرۆزه ی که مرقف تیتیدا دهگاته قوناغی بهر که مال، قوناغی مرقفی نمونه یی، ئەوا بهروا له کرده یه کی ریز بهندی یه که له دوای یه که پتر نییه و هه بوونی هاوشیوه که ی پیتوسته: بیتروایی.

"سه یرکه، له م وته سو فیکه ریه لووسانه بیتزار بووم. جگه له وهش چی وام لیده کات تا گوئ له تو بگرم؟ ئەوه هه له ی تو یه! ده بوو شه مس له دیمه شق جی بهیلت و وازی لئ بیتیت. ئاخه بوچی هیناته وه؟ گه ر شته کان به ره و خرابی برۆن، که من دلنیام خرابتر ده بن، ئەوه تو بهر پرس یاریت."

براکه م هه ناسه یه کی هه لکتشا و به تر سه وه ته ماشای کردم. له و ساته دا له ژیاندا بو یه که م جار بوو زانیم که ئەو لیم ده ترسیت و له و شتانه ش ده ترسیت که لیم ده وه شیته وه بیانکه م. هه ستیکی نامۆ بوو، به لام به شیوه یه کی سه یر خۆشیش بوو.

به ره و مالی ئیرشاد پرۆیستم و تا که س نه مینیت و ده گریم، ئەو کۆلانه لاوه کییا نه م گرت بهر که بوئی ناخۆشیان لیده هات. تاقه شتیک که له مه ژگمدا ده خولایه وه، ئەوه بوو که شه مس و کیمیا له سه ره یه که جیگه نوستوون. بیرم له وه ده کرده وه که وا خه ریکه کراسه که ی له بهر داده که نیت و دهسته زبر و ناشیرینه کانی به سه ره پیتسه شیریه که یدا دینیت، به م غایلانه رقم هه ستا و دلم گوشرا.

ده مزانی که هیل و سنووریک به زینراوه و ده بی یه کیک شتی بکات.

کیمیا

قونیا، کانوونی یه که م ۱۲۴۷

ببوک و زاوا - دهبوو ئیمه ببوک و زاوا بین. حهوت مانگ بهسه ر
هاوسه رگریبه که ماندا تپه ری و تاقه جاریک وه کو میزدیک له که لمدنا نه نوست.
هرچه نده هه ولم دهدا که راستیه که له وانی دیکه بشارمه وه، به لام پیم وا بوو
که نه وان شته که ده زانن. بری جار وهک نه وهی هه ست بکه م که
شهرمه زاریبه که م له نیوچه وانم نووسرابیت، دهرسام به دهموچاومه وه دیار
بیت، چونکه بیگومان که مروف ته ماشات دهکات، یه که م جار سه رنجی نه وه
دهدات. که له گهل دراوسیکاندا قسم ده کرد، یان له ناو باخه که دا کارم ده کرد،
یان له بازار له گهل فروشیاره کاندای کالام ئالوگور ده کرد، خه لکانی دیکه،
ته نانه ت به نه ناسه کانیسه وه به تاقه نیگایه ک ده یانزانی که من ئافره تیکی
میرددارم، به لام من هیتستا هه ر کچ بووم.

راست نییه که بلیم شه مس له ژووره که مدا سه ری لی نه دهدام. ئاخر
هه موو جاریک گهر ئیواران ویستبای سه رم لیتدات، داوای مؤله تی لیده کردم
تا بزانتیت ئاخو لاریم هه یه یان نا، منیش هه موو جارچ هه مان وه لامیم
دهدایه وه، 'بیگومان ده توانیت، تو میزدی منیت'.

به دریزایی پوژده که به وپه ری بیئارامیه وه چاوه پیم ده کرد و له خودا
ده پارامه وه که له م سه ردانه یدا ژن و میزدایه تیه که مان بیته راستی، به لام که
له دهرگای ژووره که می دهدا، بوم دهرده که وت هه موو نه وهی ده یه وهی بیکات،
نه وه یه قسم بو بکات. که پیکه وه ده مانخوینده وه چیژیکی زوری وهرده گرت.
پیکه وه قه یس و له یلا، شیرین و فهرهاد، یوسف و زولتخا، گول و بولبولمان
خوینده وه که عه شقی یه کتر بوون و ئاسته نگی زوریان بینیه. هه رچه نده هیز

و توانای شاکه سه کانی ئەم چیرۆکانە وای لێدەکردم خەمبار بێم، ڕەنگە هەر لەبەر ئەوەش بووبیت لە ناخەوێ دەمزانێ وەک ئەوان قەت تامی عەشق ناکەم. ئەو کاتانە ی چیرۆکمان نەدەخویندەو، شەمس دەربارە ی چل ڕێساکی سۆفییە گەڕیدە موسلمانەکان قسە ی دەکرد - میتۆدە بنچینەییەکانی ئایینی عەشق.

جاری لەو جارانه سەری خستە باوێ شەمەو و یەکی لەو بنەمایانە ی بۆ لێکدەدامەو. لەسەر خۆ چاوەکانی خستە سەر یەک و دەنگی ئەوەندە کپ بوو، تا بوو بە چپە و خەوی لێکەوت. پەنجەکانم بەنیو قژە درێژەکیدە دەهینا و لێوێکانم خستە سەر تەوێلی و ماچم کرد. وا دیار بوو پێش ئەوێ چاوەکانی هەلێنیت ڕۆژگاریک بەسەرچوو، ئیدی بەرەو خۆی ڕایکێشام و بە ناسکی ماچی کردم. ئەو نایابترین و خۆشترین سات بوو کە پێکەوێ بەسەرمان برد، بەلام ئەمە هەموو شتەکە بوو و تا ڕۆژی ئەمڕۆمان هێشتا جەستە ی ئەو بۆ من کیشوهریکی نەدۆزراوێ، هەر و هەر جەستە ی منیش بۆ ئەو بە هەمان شیوێ.

لە ماوێ ئەو حەوت مانگەدا، منیش چەند جاری بۆ ژوورەکە ی چووم و هەموو جاری لە ناخاقلی سەردانیم دەکرد و دلێم لە پەژارەدا دەگوێشا، لەبەر ئەوێ نەمدەزانی چۆن پێشوازیم دەکات، چونکە مەحاله تەبیاتی دەمدەمی شەمس پێشینی بکری. وا دەبوو هەندێ جار گەرموگۆر و خۆشە شەرب بوو و هەموو خەمەکانم بێردەچوونەو، هەندێ جاریش گەرژومۆن بوو. جاری لەو جارانه دەرگای ژوورەکە ی بە ڕوومدا داخست و هاواری کرد کە دەیهوێ بە تەنیا بیت. ئیدی منیش ڕاهاتم کە هەست بە سووکایەتی نەکەم، هەر و هەر فێر بووم کاتی نۆمی نیو بێرکردنەو دەبیت، تەنگەتاوی نەکەم.

دوای تێپەر بوونی چەند مانگیک بەسەر زەماوێدەماندا، خەریک بووم وا خۆم پێشان دەدا کە من بە دۆخی خۆم قایلیم، ڕەنگە ئەمەم بەرانبەر بە خۆم زیاتر پێشان دابیت وەک لە گەل کەسانی تردا. ئیدی خۆم ناچار کرد کە شەمس بە میردیک دانەنیم، بەلکو بە هاوڕێیک، دۆستیک، گەورەیک، هاوڕێیک، بەلکو تەنانەت بە کۆریکی خۆمی دابنیم. دیدگای من بۆ شەمس بە

جۆرى سهرودلى و به دۆخى ئەو رۆژەو بەند بوو كه تىيدا يەكترمان دەبىنى، بۆيه بەردەوام لە خەيالى خۆمدا جليكى جيام لە بەر دەکرد.

بۆ ماوە يەك لەم شتەدا سەرکەوتم و بەبى ئەوەى چاوەرپى شتى زۆر بکەم، لەو قسانەى كه لە نىوانماندا دەکران ورد دەبوومهو. كه بىرکردنەو هەکانمى بە هەند وەردەگرت و هانى دەدام بىرکردنەو هەم فراوان بکەم، هەستم بە بەختەو هەرى دەکرد. زۆر شتى لىو هە فىر بووم و وردەورده تىگەيشتم كه من دەتوانم شتى دىكەى فىر بکەم، وەك لەزەتى ژيانى ناو خىزان كه لەو هەو پىش و تا رۆژى ئەمرومان نەبچەشتبوو. دەمتوانى بيهىنمە پىكەنىن لە كاتىدا كهس نەيدەتوانى ئەو بەكات.

بەلام ئەو هەس نەبوو، چەند هەولم دا نەمتوانى لەو بىرکردنەو هەيه رىزگار بکەم ئەو خۆشى ناویم. لەگەل ئەو هەى دلنيا بووم كه ئەو خۆشى ناویم و مەبەستىشى نىيه خراپەم لەگەلدا بەكات، بەلام ئەو شتىك نەبوو لە خۆشەويستىيەو نىزىك بىت. ئەو بىرکردنەو هەيه ئەو نەندە ترسناك بوو تا ئەو رادەيهى خەرىك بوو لە ناو هەهەلى دەكۆلیم و لە جەستە و رۆحمى دەخوار دەو. ئىدى لە هەموو ئەوانەى دەور و بەرم دەور كەوتمەو، دەستەخوشكەكانم و ژنە دراوسىكان. حەزم دەکرد لە ژوورەكەمدا بىنمەو و لەگەل مردوو هەكاندا قسە بکەم، چونكە مردوو هەكان بە پىچەوانەى زىندوو هەكان، بىرپارت بەسەردا ناسەپىتن.

جگە لە مردوو هەكان، گولى بىابان تاكە دەستەخوشكم بوو. تا قە وىستىك يەكى خستبووین ئەو پىش ئەو بوو كه لە چاوى خەلكى دەور دەور بکەوینەو. ئەو هەبوو دواى ئەو هەى بوو بە سوڤى و ژيانى گۆشەگىرى هەلبژارد، دواى ئەو هەى سوڤانخانەكەى بەجى هىشت، بووین بە دوو دەستەخوشكى گىانى بەگىانى. رۆژىكىان پىم وت كه من ئىرەيهى بە بوىرپىهەى و بەو پلانەى دەبەم كه ئاوها ژيانىكى نوڤى دەست پىكردوو هەو.

سەرى بادا و گوتى: 'بەلام من ژيانىكى نوڤم دەست پى نەكردوو. تاكە شتىك كه كىر دوومه ئەو هەيه پىش ئەو هەى مردن يەخەم بگىرت، من مردووم.'

* * *

ئەمرو بە بۆنەيەكى تەواو جياوازەوہ بۆ سەردانى گولى بيايان چووم.
ئەوہ بوو بريايم دا خۆم بەرزەوت بکەم و بە ھىمنى قسەى لەگەلدا بکەم،
بەلام ھەرئەوہندە چوومە ژورەکەيەوہ، لە سەلاى گريانم دا.
لەى پرسيم: 'کيميا، خۆ ھىچ نەبووہ؟'
گوتم: 'ھەست بە جۆرە شەکەتییەک دەکەم، پىم وایە کە من پىويستم بە
يارمەتیی تۆيە.'

گوتى: 'دەليابە. لە چ روويەکەوہ دەتوانم يارمەتیت بدەم؟'.
'شەتەکە پەيوەندى بە شەمسەوہيە، ئاخەر ئەو توخمن ناکەویت، مەبەستم
ئەوہيە بەو شتوہيە نييە، قسەکانم بە پچرپچرى کرد، بەلام بەمە کوتاييم پى
ھيئا: 'دەمەوئى خۆم بۆى سەرنجراکيش بکەم، دەمەوئى فيرم بکەیت کە چۆن
ئەوہ بکەم.'

گولى بيايان ھەناسەيەكى ھەلکيشا و وتى: 'کيميا، سویندم خواردووە، لە
دەنگيدا ريتمىكى ماندوويى دياربوو، 'بەلینم بە خودا داوہ کە بە پاکی
بمىنمەوہ و بىر لەو رینگەيانە نەکەمەوہ کە ئافرەت تىیدا لەزەت بە پياو
دەبەخشیت.'

'بەلام سویندەکەت ناشکیت، چونکە تۆ تەنھا يارمەتيم دەدەیت، بە
پارانەوہوہ پىم وت، 'دەبى فيرى ئەوہ بىم چۆن دلى شەمس خۆش بکەم'.
گولى بيايان وتى: 'ئاخەر شەمس پياويكى رۆشنفکرە، وەک ئەوہى
بترسیت کە يەکیک گوئى لى بيت، دەنگى کپ کردەوہ و لەسەرى رۆشیت: 'پىم
وا نييە بۆ خۆ نزيکخستەوہ ئەمە شتوازيكى دروست بيت.'

پىم وت: 'ئاخەر ئەو پياوہ، وا نييە؟ ئەى ھەموو پياوانيش کورانى ئادەم
نين و پمۆدەى جەستە نين؟ ئیدی رۆشنفکرين يان نا، بە ھەموانيش جەستە
بەخشاوہ، تەنانەت شەمسيش جەستەى ھەيە، ئى وا نييە؟'

'بەلن، بەلام...، گولى بيايان بەدەم قسەوہ تەسبيحەکەى بە دەستەوہ گرت
و دەنگ دەنگ تەسبيحاتی پىدەکرد و سەرى بەردايەوہ و کەوتە
بىرکردنەوہوہ.

'تکات لیدەکەم، بە پارانەوہوہ پىم وت، 'تۆ تاقە کەسيکيت کە دەتوانم
نەيتىي خۆمت لە لا بدرکينم و دەردى دلى خۆمت بۆ ھەلبەريژم. ئەوہ ھەوت

مانگ به سەر هاوسه رگيريه كه ماندا تته پيوه، هه موو به يانبيه ك كه له خه و راده بم هه ست به هه مان قورسي سهر سينگم ده كه م و هه موو شه ويكيش به ده م گريان هه وه خه وم لیده كه ویت. ئاخړ ناكړئ شته كان ئاوها به رده وام بن، گه ره كه فیری ئه وه بيم كه چون بتوانم مي رده كه م له خسته ببه م".

گولی بیابان هیچ شتیکی نه وت. په چه كه م لادا و سه ریم گرت و ناچارم كرد ته ماشام بكات، پيموت: "به راستی پيم بلئ، ئايا من به و راده يه ناشيرينم؟

"کيميا، بينگومان نه خير، تو کچتيکی جوانیت".

"که واته يارمه تيم بده. فیرم بکه چون بتوانم دلئ شووه كه م بهينمه جوش"، به جه خته وه ئه مه م وت.

"ئازيزم، ريگه ي به ره و دلئ پياو رهنگه هه ندئ جار ئافره ت به ره و دوور له خودی خوی رابمالیت"، گولی بیابان به نائوميدييه وه ئه مه ی وت.

وتم: "به لامه وه گرینگ نييه، من ئاماده م تا ئه وپه ری دوور برؤم".

گوئی بیابان

قونیا، کانوونی یه کهم ۱۲۴۷

بهدهم گریانه وه هر لیم دهپارایه وه تا یارمه تی بدهم. دهموچاوی
ههلاوسابوو و به توندی سینگی دهههژی، تا له کوتاییدا قایل بووم یارمه تی
بدهم. هرچهنده توانیم هیئوری بکه مه وه، بهلام له ناخه وه دهمزانی که هه موو
ئهوانه دادیک نادهن و دهمزانی ده بیئت خوم رادهستی ئاره زووی ئه و بکه م.
له خوم پرسى چۆن پیشبینی ئه م کاره ساتانه م نه کردبوو؟ ههستکردن به
گونه ههلاهه لای دهکردم و پرسیم چه ند ساویلکه بووم و ئه وه م له بهرچاو
نه بوو که شته کان ئه م ریچکه پیچاوپیچه ترسناکه دهگرن؟
بهلام کاتی بۆ لام هات و داوای کۆمه کی لیکردم، نه متوانی داواکه ی رته
بکه مه وه.

'فیرم بکه، لیت دهپاریمه وه'، بهدم قسه وه دهپارایه وه، وهک کچیکی
ئابروومه ند به سه لاری و سه نگینی دهسته کانی له کوشیدا تیک په راندبوو،
ریتی دهنگی ئه وه ی دهگه یاند که ئیدی هیچ ئومیدیکی نه ماوه.

قهیدی چیه؟ له خوم پرسى و ئه وهنده به زه بیم پیتدا هاته وه دلم پیی
سووتا، چونکه دهیه ویست له بهرچاوی میزده که ی خوی شیرین بکات، نهک له
بهرچاوی پیای نهاس! تاقه بیانوویشی خوشه ویستی بوو، بویه له و کاره دا
نهنگیهک نییه، رهنگه سۆزه که ی بهجۆش بیئت، بهلام به حه لالی نهک به
هرامی، ئی وا نییه؟ ههستی خوشه ویستی به حه لالی.

شتیک له ناوه وه مدا له ته له یهک ئاگاداری کردمه وه، بهلام له بهر ئه وه ی که
خودا هر خوی ئه م سۆزه ی تیدا دروست کردووین، ئیدی به خراپ نه زانی

يارمه تى كيميا بدهم، ئەم كچه لادىيە ساكاره كه خه يالى هەر لاي خۇرازانده نوو و دەست له خه نه گرتته.

فېرم كرد چۆن وا له خۆى بكات سه رنجرا كيش و جوان بيت. شاگردىكى گويرايه ل بوو و په رۆشى فيربوون بوو. پيشانم دا چۆن گه رماويكى بۆندار و دوورودريژ بكات و چۆن ده توانيت به رۆن و مەرهمى بۆندار پىستى خۆى ته روبر بكات، چۆن به شير و ههنگوين ماسكيت دروست بكات. چه ند ده نكيت قه نه فلم پيدا تا له په لكه كانى پرچى بدات بۆ ئەوهى به رده وام بۆنىكى خۆشى لى بيت: لووته وان، بۆنخۆشكه، چه پكه گولى چيا، زه نه جفيل، گوله زه نه بق و گوله ياسه مين و رۆنى زه يتوون - فېرم كرد كه چۆن هەر يه كى له مانه به كار بينيت و ده بى له شه ودا كام جۆره بخورر بسوتينيت، ئينجا پيشانيم دا چۆن ددانه كانى سى بكات و نينۆكه كانى هه ردوو ده ستى و هه ردوو پى به خه نه رهنگ بكات، چۆن چاوه كانى به كل بريژيت و بروكانى هه لبريت، چۆن ليوه كانى و گوئناكانى سووراو بكات، چۆن وا له پرچى بكات جوان و وهك ئاوريشم دياربيت، چۆن وا له مه كه كانى بكات گه وره تر و خرتر ده ربه كون. ئيدى پىكه وه بۆ بازار بۆ دوكانىك رۆيشتين كه له وه و پيش هاتوچويم ده كرد. چه ند جليكى ئاوريشمان بۆى كرى، هه روه ها جلى ئاوريشمى ژيره وشمان بۆى كرى، شته ايهك كه له ژيانيدا نه بينى بووى و نه ده ستى به ريان كه وتبوو.

ئينجا فېرم كرد كه چۆن له به رده م مي رده كهيدا سه ما بكات و چۆن ئەم جهسته يه به كار بيتيت كه خودا له لاي خۆشه ويستى كردوو. دواى دوو هه فته فيركردن، ئيدى ئاماده بوو.

له عه سرى ئەو رۆژده، وهك چۆن شوان به رختىك بۆ سه ربرين ئاماده ده كات، ئاوها كيميا م بۆ شه مسى ته وريزى ئاماده كرد. سه ره تا له گه رماو خۆى شت و به پارچه قوماشيك به سابوون پىستى خۆى هه لگوفى و پرچى به رۆن چه ورکرد، ئينجا يارمه تيم دا جليك له بهر بكات كه ئافرهت ته نها بۆ مي ردى خۆى له بهرى ده كات. دوايى ملوانكه يه كم له رهنگى گيلاس

بۆی ههلبژارد له گهڵ عهبايه کي گولگولئى که به گولئى ياقووت زيرک هفت کرابوو، له وجۆرهى که مه مکه کانی به خېرى و قوتى ده رده خات. له کو تاييدا دهموچاوى به تووژنیک بۆيه جوان کرد، سه ربارى ئه وهش وهک دوا رازاننده وه رستیک مروارې به دهورى ته ويليدا دانا. ئيدى ئه وهنده جوان ده هاته به رچا، ته نانهت من بۆخۆم نه متوانى چاوى له سه ره له بگرم.

که ته وا بوو، ئيدى کيميا ئه و کچه شه رمن و بيته زموونه نه بوو، به لکو ئافره تیک بوو له عه شق و ئه لهادا گرى گرتبوو، ئافره تیک بوو ئاماده بوو بۆ ئه و پياوهى که خو شى ده ويست هه رچى کارىکى بويرانه يه بيکات و گه ر پتويستى کرد باجه که يشى بدات. وه ستابووم و ديقه تيم دها، ئه و سووره ته م هاته وه ياد که له قورئانى پيرو زدا باسى يوسف و زولخا ده کات.

هه رهک کيميا، زولخاش ئاره زوويه کى سه رکيشانهى بۆ ئه و پياوه هه بوو که به پير عه شقه که يه وه نه ده چوو. (وقال نسوة فى المدينة امرات العزيز تراود فتها عن نفسه قد شغفها حبا انا لنرىها فى ضلل مبين* قلما سمعت بمكرهن ارسلت اليهن واعتدت لهن متكئا واتت كل واحدة منهن سكيناً وقالت اخرج عليهن فلما راينه اكبرنه وقطعن ايديهن وقلن حاش لله ما هذا الا ملك كريم)**.

کى گازانده له زولخا ده کات که به و راده يه عاشقى يوسف بووه؟ "چۆن ده رده که وم؟"، کيميا پيش ئه وهى په چه که ي بپوشيت و پيش ئه وهى بروات، به په ژاره وه لئى پرسيم.

وتم: "نازداريت. ئيدى ته نها هه ر ئه مشه و نايه ته لات، به لکو سبه ينيش ئه وه ده کات و داواى زياترت لئده کات".

* ژنانى شار قاويان داخست: ژنه کى عزيز حه ز له خزمه تکاره کى خۆى ده کات، له دلداريدا سووتاو، وا دياره ته واو له پچ ده رچوو.

** دواى ئه وهى تانه ته شه رى ئه وانى بيست، له دووى ناردين، بالگه و خوارده مه نى لا دانان و هه ريه که يان چه قويه کى پيدان. وتى: بۆيان وه ره ده رى. که ديتيان هه په سان و ده ستى خو يان برى و وتيان: ئه ي نامه خوا! ئه مه بنياده م نيه و بينگومان فرشته يه کى خو شه ويسته.

له ليکدانه وهى ئه م سووره ته دا سوووم له وه رگيرانه کى هه ژارى موکريانى وه رگرتوو. (و. ک).

دهموچاوی کیمیا له شهرمان سوور هه لگه را و گوناکانی گه شانیه وه. پیکه نیم و ئه ویش له گه لمدا پیکه نی و وهک خۆریکی تازه هه لاتوو گه رمی کردمه وه.

ئه وهی ده موت به راستیم بوو، چونکه دنیای بووم وهک چون گولیکی پر له هه لاله ههنگ راده کیشیت، ئاوها شه مس بوخوی په لکیش دهکات. پیش ئه وهی ده رگاکه بکاته وه، چاوه کانمان نامبازی په کتر بوون و گومانیکم له نیگایدا به دی کرد، له ناکاو هه ستم کرد دلم هه لده شیویت، په ننگه مه زهندهی روودانی شتیکی ناله بار بوو بیت.

به لام پام نه گرت. ئاخیر ده بوو بزانه چی رووده دات. ده بوو چاوه پیتی روودانی ئه وه بم. ئیدی به دریزی ژیانم له خۆم خۆش نابم.

کیمیا

قونیا، کانونی یه که م ۱۲۴۷

بوییر و زیره کیککی وهک شه مسی ته وریزی لیوانلیوبوو له چالاککی،
دهرباره ی خۆشه ویستی زۆری ده زانی، به لام ئه و شته ی که نه یده زانی:
ئازاری خۆشه ویستی یه کلایه نه بوو. له ئیواره ی ئه و رۆژه ی که گولی بیابان
پازاندمییه وه، له و باوه رده نه بووم که ئاوها تژی بم له وروژاندن و بوییری،
ئاخر ورشه ی جله ئاوریشم و نهرمه که ی بهرم و به و بۆنی عه تره ی که لیم
دههات و به و تامی په ره ی گوله ی سه ر زمانم، وهک ئافره تیککی گیل
دهرده که وتم، به لام وایشیان لی کردبووم هه ست به ئازایه تییه کی نائاسایی
بکه م. که بۆ ماله وه گه رامه وه وینه ی خۆم له پارچه شووشه که دا بینی.
جه سته م نه کوور بوو و نه شیریی، مه مکه کانمیش وهک خۆم چه زم ده کرد پی
نه گه یشتبوون، به لام له گه ل ئه وه شدا جوان دیار بووم.

چاوه ریم کرد تا دلنیا بووم که هه موو ئه وانه ی له ماله که دان خه ویان
لیکه وتوو، ئینجا شالیکی دریژ و ئه ستوورم به سه ر شانمدا دا و له سه ر
نووکی په نجه کانم به ره و ژووره که ی شه مس رۆیشتم.
"کیمیا چاوه رپی هانتتم نه ده کرد"، شه مس ئه وه ی به ده م ده رگا کردنه وه وه
گوت.

"ده مه وه ی بتیینم، پیش ئه وه ی فه رمووی هاتنه ژووره وه م لی بکات،
چوومه ژووره وه، له سه ری رۆیشتم،" به یارمه تیت ده رگا که دابخه."
شله ژانیک که وته سه ر ده موچاوی شه مس، به لام داواکه می جیبه جی کرد.

که له ژورره که دا ههردوو کمان به تهنیا بووین، ئاتاجی چهند چرکه یهک بووم تا زات وه به رخۆ بنیم. پشتم تیکرد و هه ناسه یهکی قوولم هه لکیشا، به جووله یهکی خیرا شاله کهم و ملوانکه کهم دا کهند. له سهه پشتم هه ره له ملمه وه تا پاژنه ی پینه کانم ههستم به قورسای چاوه ئه بله قبوه کانی شووه کهم کرد. ههستم کرد گه رمیهک به و شوینانه دا تیده په پیت که ئه و ته ماشای ده کردن، به لام ئه وهنده ی نه برد له جیگه ی ئه و ههست به گه رمیکردنه، ئیدی به راستی بوو یان خه یال کرده بیده نگیه کی ساردوسر بالی به سهه ژورره که دا کیشا. له پرکاتیکدا له چاوه پروانیدا سینگم دهه ژی، به روو توقووتی وهک ئه و په رییانه ی به ههشت که باسیان دهکن، به رانبه ره شهس وهستام. له سینه ری ئه و بیده نگیه دا، وهستاین و گویمان بو لووره و گفهی بایه که هه لخت که له ناو شاره که وه هه لدهستا.

ئوه تو خه ریکی چی بکهیت؟، به ساردیه که وه لئی پرسیم.

هه ولکی زۆرم دا تا دهنگی ونبووی خووم بدۆزمه وه، لی له کوتاییدا توانیم بلیم: "من تووم دهوی".

شهس به شیوه ی نیوه بازنه به دهورمدا سوورایه وه، ئینجا رووبه روو به رانبه رم وهستا و وای لیکردم راسته وخۆ ته ماشای چاوه کانی بکه. ههستم کرد چۆکه کانم شل بوون، به لام دانه رام، به لکو به ره و لای ههنگاوم نا و فشاری جهسته م سهه جهسته ی و ههروهک گولی بیابان فیری کرد بووم که مه کیک پیچم خوارد، تا گه رمی جهسته می بی بیهخشم. دهستم به سینگیدا هینا و چهند په ییقی عاشقانه ی ناسکم به گوئیدا چپاند و په نهجه کانم به سهه روخواری پشته به هیزه کهیدا هینا و برد و بونی عهترئاسایم هه لمژی. ئیدی شهس وهک ئه وه ی گری ئاگری کوانوویه کی بهرکه وتبیت، له پر کشایه وه و گوئی: "وا تیده گم که تو ئاره زووت له منه، به لام ئه وه ی دهته وی رازیکردنی له خو بایبوونته".

هەردوو باسکەم لە گەردنی وەرینا و ماچئیکی گەرموگوپم کرد. هەر وەک گولی بیابان پیتی وتبووم، زمانم خستە ناو دەمی و جار لەدوای جار پالم پێوه دەنا: 'کیمیا، پیاوان حەز دەکەن زمانی ژنەکانیان بمژن، هەموو پیاوان ئەوه دەکەن'.

لێوه کانی تامی توویان لێدەهات، مزر بوون، بەلام هەرئەوه نەندە هەستم کرد که گێژە لووکهی چیژ خەریکه له یه کتر توندمان دهکات، شه مس وهستاندمی و خستمییه لاوه، ئینجا وتی: 'کیمیا، لیت نائومیدبووم'، ئینجا له سه ری پرۆیشت: 'تکات لێدەکەم هەر ئیستا به تەنیا جیم بهیله'.

هەرچە نەندە قسەکانی رەق بوون، بەلام هیچ توورە بوونیک بە دەموچاوییه وه دەر نەکەت. جا نەمزانی کامیان زۆرتر هەستمی بریندار کرد: قسە ناخۆشەکانی، یان نەبوونی هیچ جۆرە دەر برینیک له دەموچاویدا.

ئەوه له ژیانمدا ناخۆشترین سووکایه تییەک بوو که تووشی بووم. داچەمامه وه تا ملوانکه کهم هەلبگرم، لی دەسته کانم ده له رزین و نەمتوانی دەستم لیتی گیربیت، شالە کهم هەلگرت و خۆم پیتی داپۆشی. له کاتی کدا هیشتا هەنسکم دەدا و هەناسه برکیم پینکه وتبوو و هیشتا نیمچه پووت بووم، بەرهو دەر وهی ژووره که پامکرد و لهو عەشقه دوورکه وتمه وه که ئیستا زانیم له خەیاالی خۆم زیاتر هیچ بوونیک نییه.

* * *

دوای ئەوهی هەرگیزاوه رگیز شه مسم نەدیتە وه، ئیدی لهو پۆژه به دواوه له ژووره کهم نەچوومه دەر وه و هەموو کاتی خۆم به پراکشایی له سه ر جینگه کهم به سه ر دهبرد. ناخر توانا و ویستیکی ده ویست تا له ژووره کهم بێمه دەر وه. هەفته یه ک رابرد، ئینجا هەفته یه کی تر و دوای ئەوه وازم له ژماردنی پۆژه کان هینا. هەموو هیژ و توانایه کم له بهر برابوو و ورده ورده گلۆرده بوومه وه، جگه له ناوله پی ده سه ته کانم که هیشتا یادی بهرکه وتنی ده ست و پیستی گەرمی شه مسیان تیدا مابوو، ژیان هیچ بوونیک نەما بوو.

نەمدە زانی مردن بۆنی هەیه، بۆنیک توند وهک بۆنی زەنجە فیلی سویرکراو و بۆنی دارسه روویه کی شکاو، بۆنی تیژوتاله، بەلام ئەوه نەندەش

خراپ نيبه. تا ئەو دەمەى لەناو ژوورەكەمدا بۆنى دەر نەچوو و وەك تەمىكى چروشىدار دای انە پۆشيم، نەمدە ناسى. تايەكى گەرم دايگرتەم و خەريكبوو بەرەو هەلدیری و پینه كردن دەخزام، خەلكى دەهاتن سەريان لیدەدام، دراوسىكان و دەستەخوشكەكانم. كيرا لە لايەكى جینگەكەم دەوہستا و چاوہكانى هەلاوسابوون و پەنگى زەرد هەلگەرابوو، گەوہەر لە لايەكەى ترەوہ وەستابوو و وەك جارەن بە لۆچە جوانەكەى لاينوويەوہ زەردەى دەهاتى.

سەفییە گوتى: "نەفرەت لەو خوانەناسە. ئاخىر ئەم كچە بەستە زمانە لە حەسرەت و داخدا لەدلى دا و نەخۆش كەوت. هەمووى بەواى ئەوہوہیە".

هەولم دەدا زۆر لە خۆم بكەم تا قسەبكەم، بەلام دەنگم هەر ئەوہتا لە گەرووم دەر دەچوو.

"چۆن دەتوانیت وا بلیت؟ بۆچى ئەو خودایە؟"، كيرا واى پتگوت، ئاخىر چۆن دەتوانیت ئەم توانايە بەدەیتە پال مروفتىك كە خۆى لەناو دەچیت؟".

ئافەرەتەكان گوييان لە كيرا نەدەگرت و منیش لە دۆخىكدا نەبووم بتوانم وەلامى هەموو شتىكى ئەوان بەدەمەوہ. ئەوہندەى نەبرد ئىدى زانيم من قسەبكەم يان نەيكەم، هېچ شتى ناگۆریت، چونكە ئەو كەسانەى كە خۆشيان بە شەمسدا نايات هۆكارىكى تر بۆ نەخۆشییەكەم دەدۆزنەوہ تا رقى خويان پى دەربەكەن، بەلام من گەر ئەو شتەشم بوى، ناتوانم رقى لى بىتەوہ.

ئەوہندەى نەبرد بەرەو عەدەم پامالرام، بە جۆرى هەموو پەنگەكان ون بوون و سپی هەلگەران، هەموو دەنگەكان كپ بوون و بوون بە دەنگىكى ویزەويزاساى بەردەوام، ئيتەر دەموچاوى خەلكەكەم بۆ جيانەدەكرایەوہ و ئەو دەنگانەم نەدەژنەوت كە دەوتران، تەنها ورتەورتىك بوون و لە دوورەوہ دەهاتن.

نازانم ئاخۆ شەمس بۆ ژوورەكەم هات تا سەرم لى بدات يان نا، پەنگە قەت بۆ سەردانم نەهاتبیت. پەنگە وىستىتى بمىبىت، بەلام ئافەرەتەكانى نىو ژوورەكە رینگەيان نەداوہ بىتە ژوورەوہ تا بمىبىت، پەنگە هاتبیت و بە

تەنیشت جیگەكە مەۋە دانىشتىيىت و چەندىن سەعات نای بۇ ژەنىبىم و دەستى گرتىم و دروودى بۇ رۆحم خويندىيىت. دەمەھەۋى بىرۋا بەۋە بىكەم، بەلام ئىدى ھىچ شتى گرىنگ نىيە، ئىدى نە لىنى توورەم و نە رقم لىيەتى. ئاخىر منىك لە جۇگەلەيەكى بەئاگايى تەۋاۋدا ھەلبقولىم، چۇن دەتوانم ئاۋھا بىم؟

خودا دەھەندە و دلۇقانى، بۇ ھەر شتى لىكدانەۋەيەك ھەيە، لە پشت ھەموو ئەۋانەۋە سىستەمىكى نمونەيى ھەيە. دۋاى دە پۇژ لە و سەردانەى كە بۇ ژوورەكەى شەمس كردم و ملوانكەيەكى ئاورىشىمى بۇن عەترم لە مل بوو، نەخۇشكەۋتم و لەنىۋ رۋبارى عەدەم و نەبوۋيەكى تەۋاۋدا نوقم بووم و بە ئارەزوۋى خۇم مەلەم دەكرد. لە كۇتايىدا زانىم كە ئەم ھەستە لە قوۋلىيى خويندەنەۋەى قورئاندا بىيادەم دادەگرىت – نوقمبوون لە ناكۇتايىدا.

ئاخىر ئاۋە ھەلقۇلاۋەكان بوون كە منيان لە ژيانەۋە بەرەو مردن گواستەۋە.

ئىيلا

بۆستىن، ۳ى تەمموز ۲۰۰۸

بۆستىن وەك ئىيلا بە خۇي گوت جاران وەك ئەمرو بە پەنگوپو و نەبوو و ژيانى لى ھەلنەدە قوللا. ئايا ئەم ھەموو ماو ھەيە من كويز بووم كە جوانىي شارەكەم نەدەبىنى؟ عەزىز پىنج رۆژى لە بۆستىن بەسەربرد. ئىيلا ھەموو رۆژى لە نۆرتامبۆنەو ھە بۆ بىنىنى بۆ بۆستىن دەپۆيشت. نيو پۆژەيەكى سادە و بەلەزەتيان لە گەرەكى (ئىتالياي بچووك) دەكرد و سەردانى مۆزەخانەي ھونەرە جوانەكانيان دەكرد، ئىنجا لە باخى گشتىي بۆستىن لە كەنارى پوبارەكە پياسەيان دەكرد و تەماشاي نەھەنگى نيو ھەوزى ماسىيان دەكرد و لە قاوھخانە بچووكەكان لە گۆرەپانى ھارفرد كە لە خەلكى جمەي دەھات كوپ لەدوای كوپ قاوھيان دەخواردەو ھە دەربارەي بابەتى ھەمەجۆر قسەيان دەكرد، وەك خواردنە ناوخۆييەكان و شىوازە جياكانى رامان و ھونەرەكان لاي تيرەكانى ھندۆكە سوورەكان و ھەكايەتەكانى قوتىيەكان و تەماشاكردنى بالندە و باخدارى و چاندنى تەماتە و لىكدانەو ھەي خەونەكان.

ئىدى ھەريەكەيان قسەي ئەوى ترى دەبىرى و ئەوى تر لەكوئو ھەستى پىكردبوو، ئەم بۆي تەواودەكرد. ئىيلا لە يادى نىيە بە درىژايى ژيانى لەگەل ھىچ كەسنىكدا ئەو ھەندە قسەي كرىيەت.

كاتى بەرەو شەقامەكە دەردەچوون، ئاگايان لەو ھەبوو كە يەككىيان بەر ئەوى تر نەكەوئىت، بەلام بۆ ھەردووكيان دەركەوت كە ئەو ھەريەكە زياد لە پىويست قورس دەبىت و ئەو كەلەبەرە بچووكانەش ورووژىنەر بوون. ئەو ھەبوو ئىيلا ئەلھاي ئەو ھەي دەكرد كە دەستيان بەريەك بەكەوئىت. بوئىريەكى سەيرى پەيدا كرىدبوو و نەيدەزاني بۆ گرتنى دەستى عەزىز و ماچكردنى

لیوہکانی ئو زاتہی ھہیہ، جا له چیشخانہ بوونایہ یان لہسەر شهقام، گویی بهوہ نهدهدا که یهکن بیینیت، بگره خهریک بوو ههست بکات ههندی حهزیشی دهکرد که بیینری. چهندين جار پیکهوه بو هۆتیل دهگهپانهوه و له ههموو جاریکدا لهوه نزیک دهبوونهوه که کاری سینکسی بکن، بهلام قهت ئهوهیان نهکرد.

بهیاننی ئو رۆژهی که عهزیز به فرۆکه بو ئه مستردام سهفهری دهکرد، ههردووکیان له ژورهکهی عهزیز بوون و جانتاکهی له نیوان ههردووکیان دانابوو و وهک نوقلانهیهکی شووم که نزیکبوونهوهی لیکدابرانیان بیربختهوه، قیت بووبوووه.

ئیلا پینی وت: 'دهمهی شتیکت پی بلیم که ماوهیهکی زوره بییری لیدهکهمهوه.'

عهزیز دواي ئهوهی زانیی گۆرانیکی کتوپر له دهنگی ئیلا دهركهوت، یهکن له برۆکانی ههلبری و به هۆلهوهبوونهوه وتی: 'منیش دهمهی شتیکت پی بیژم.'

'دهی باشه یهکه م جار تو بیلن.'

'نهخیر، تو یهکه م جار بیلن.'

ئیلا به بیدهنگی سهری بهردایهوه و هیشتا نیمچه زهردهخهنهیهک به لا لیوییهوه بوو، بییری لهوه دهکردهوه که چی بلیت و چون بیلیت، له کۆتاییدا دهستی به قسهکه کرد: 'پیش هاتنهکات بو بوستن، ئیوارهیهکیان من و دهیقید پیکهوه دهچووین و به دووردریژی قسهمان کرد. ئهوه بوو پرساری توی لیکردم، چونکه دیاربوو بی ئهوهی ئاگام لی بیت نامهکانمانی خویندبووهوه، بهوای ئهوه کارهیهوه زور لینی تووره بووم، لی من نکوولیم له راستیهکه نهکرد، مهبهستم دهبارهی خۆمانه.'

ئهمیستا ئیلا چاوهکانی ههلبری تا کاردانهوهی عهزیز سهبارهت بهوهی بۆی درکاند بیینیت، وتی: 'بهکورتی، به میردهکه م وت که من پیاویکی دیکه م خوش دهوی.'

له دهروهه شووتی چهندين ئۆتۆمبیلی ئاگرکوژینهوه له ههموو لایهکی شارهکهوه دهقی بیدهنگیهکهیان شکاند. ئیلا کهمی خهیاڵ بریدییهوه، بهلام

ئەوھى كە بەتەمابوو بىلەيت تەواوى كرد: 'دەزانم رەنگە شتەكە شىتانه بىتە بەرچاۋ، لى بە وردى بىرم لە شتەكە كەردەوھ. دەمھەوى بۆ ئەمستردام لەگەلتدا بىم.'

عەزىز بەرھو پەنجەرەكە ھەنگاۋى نا و دەستى بە تەماشاكردنى ئەو جوولە بزۆز و خىرايەى سەر شەقامەكە كرد. دووكەلىكى بىنى كە لە يەكە لە تەلارە دوورەكانەوھ ھەلدەستا - ھەورىكى رەش و چر لە ھەوادا چى بووبوو، ئىدى خەرىك بوو بە بىدەنگى نزاى بۆ دانىشتوانى ئەو تەلارە دەكرد. كە ھاتەوھ قسە وەك ئەوھوو تىكرای شارەكە بدوئىت.

'دەمھەوى بۆ ئەمستردام لەگەلتدابم، لى ناتوانم بەلىنى بانەپۆزى ئەوئىت پى بدەم.'

'مەبەستت چىيە؟'، ئىلا بە دەمارگرژىيەوھ پرسى.

ئەوسا عەزىز گەرايەوھ شوئىنەكەى خۆى و بە تەنىشتىيەوھ دانىشت و بە خاۋى دەستى خستە سەردەستى. لەو ساتەدا ختووكەى دەدا و بىرى پۆشتبوو، وتى: 'سەرەتا كە بۆت دەنوسىم، يەكەم جار بوو لە ژياندا بە ھەندى كاتى سەيردا تىدەپەرىم.'

'ئايا مەبەستت ئەوھى كە كەسىكى تر لە ژياندا ھەيە...؟'

'نەخىر خۆشەويىستم، نەخىر، كەمى زەردەخەنە گرتى، ئىنجا زەردەخەنەكە رەويىيەوھ و لەسەرى پۆشت: 'ھىچ شتىك لەو بابەتە نىيە. ئەوھوو پۆزىكىان دەربارەى ھەرسى قۇناغەكەى ژيانم بۆم نوسىت، لە يادتە؟ ئەوھش ھەرسى پىتى يەكەمى پەيى (سۆفى) بوو و دەربارەى قۇناغى چوارەم لىت نەپرسىم، ھەرچەند ھەولەش بەدى، ھەر پىت نالىم. كەيشتمە پىتى(ى). ئايا دەتەوى ئىستا گوئى لى بىت؟'

'بەلى، ئىلا وەلامى دايەوھ، لەگەل ئەوھشدا لە ھەر شتى دەترسا كە لەگوئىن بوو خۆشىى ئەم ساتە تىك بەدات. بەلى، دەمھەوى.'

* * *

له ژووریکي به کښ له هۆتيله کان له رۆژیکي مانگي ته ممووزدا، عهزیز چه ند سعاتي پيش نه وهی به فرۆکه بۆ نه مستردام بگه رپته وه، بۆ ئیلاي گيرايه وه که چۆن له سالی ۱۹۷۷دا بووه به سوڤي و ناویکی تازهی له خوی ناوه و وهک خوی ئاواتی بووه چاره نووسیکی تازهی بۆ خوی دیاری کردووه. ئیدی له وساوه وهک وینه گریکی پيشه کار و له ناخدا دهر ویشیکی گه پریده به دريژایی و پانایی ولاته که دا گه راوه. له شهس کيشوهردا براده رایه تیی گیانی به گیانی له گهل که سانیکا گرتووه که به نه دمايک له نه دمايی خیزانه کانی خویانیان داناووه. له گهل نه وهی دووباره ژنی نه هیتاوه ته وه، به لام دوو مندالی بی دایک و باوکی له نه وروپای رۆژه لات هه لگرتووه ته وه. عهزیز بۆ نه وهی هه میشه شه مسی ته ورزیی له یاد بیت، له ژیانیدا نه و ملوانکه یه ی له ملی دانه که نیوه که وینه ی خوری له سه ر هه لکه نراوه، ژیانیکی پر له سه فهر و خویندنه وهی به سه ر بردووه و په یره وی رپیازی دهر ویشه سوڤیه کانی کردووه تا بگاته نه و ئاماژه و نیشانانه ی که له هه موو شوینیک و له هه موو شتیکا ئاماژه به خودا دهنه.

نه وه دووساله به نه خوښیه که ی خوی زانیوه. نه وه بوو نه خوښیه که به لویه ی که له بنه نگلی دهر که وت، دیاره درهنگ هه سستی پیکردبوو، دوايی پشکینه کان دهر یانخست که لوه که میلانوما ی پیسه و شیوه یه کی کوشنده یه له شیر په نجه ی پیست. پزیشکه کان وتیان پیناچیت دۆخه که ی باش بیت، به لام به رله وهی له ده ستنی شانکردنی کوتایی ئاگاداری بکه نه وه، ده بی پشکینی زیاتری بۆ بکری. دواي هه فته یه ک هه والی ناخوښیان پی راگه یاند: په نگه نه خوښیه که به نه دماه کانی هه ناویدا بلا بوو بیته وه و سییه کانی گرتیته وه.

که ته مه نی گه یشته په نجاودوو سال، پینان راگه یاند که ناگاته ته مه نی په نجاو پینج سالی.

ئیلا لیوه کانی بزواند تا شتی بلیت، به لام وشه کان له زاریدا قه تیس بوون و هه سستی کرد ده می وشکه. دوو دلۆپه عه سر که وخته سه ر گۆناکانی و خیرا سر پینییه وه.

عهزیز به ریتمیکی به هیز و باوه په خۆبوونه وه له سه ر قسه کانی رۆیشت و وتی که ده سستی به قوناغیکی نوی ژیا نی کردووه و هه رچۆنیک بیت

بەرھەمدارترە. ھیشتا ھەندئ شوین ھەن کە دەبھەوئ بیانینیت و لە ڕینگەیک دەگەریت کە سەر لە ھەموویان بدات. دەزگایەکی سۆفیگەری لە ئەمستردام دامەزراند کە لق و پەپوھندی نیو دەولەتی ھەیە. جا لەبەر ئەو ھەوێ حەزی لە ژەنینی نایە، ئەو ھەبوو لەگەڵ مۆزیکژەنە سۆفیەکاندا چەندین ئاھەنگی مۆسیقای لە ئەندونسیا و پاکستان و میسر ساز دا و ئەلبوومیکی بۆ کۆمەڵی سۆفی جوولەکە و موسلمانانی لە قورتوبە لە ئیسپانیا ئامادەکرد.

ئینجا عەزیز بۆ مەغریب گەراپەو و سەردانی ئەو تەکتییە کرد کە لە ژیانیدا بۆ یەکەم جار چاوی بە ژمارەیک لە سۆفیە راستەقینەکان کەوت. ئەو کاتە ماوھەیکە زۆر بەسەر مردنی سەید سامیددا تێپەری بوو، بە تەنیشت گۆرەیکە ھەو نوێژی کرد و سرووتی رامانی جێبەجێ کرد و لەو ڕەوتە سەید سامید وردبوو ھەو کە لە ژیانیدا پەپەرھوی کردبوو.

"بۆ نووسینی ڕۆمانەکە کە خەونم بە نووسنییەو دەبینی، خۆم پەناگیر کرد، کە بەزۆری بەوای تەمەلی یان زاتنەکردن نووسینیم داو دەخست، عەزیز بە چاوداگرتنەو گوتی: "وێک دەزانیت زۆر دەمێ بوو ئەو یەکیک بوو لەو شتانەیکە کە دەمەویست بیکەم. ئیدی ناو نیشانی (کفری شیرین)م بۆ ڕۆمانەکە دانا و لە ئەمریکا بۆ پەخشکاریکی ئەدەبیم نارد. چاوەڕینی زۆرم نەدەکرد و خۆمیش بۆ ھەموو ئەگەرێک ئامادە کردبوو. دوای ھەفتەیکە، لە بۆستەنەو بە پۆست نامەیکە ئەلیکترۆنیکی کاریگەرم لە ئافەرەتیکەو پێگەیشت کە نەمدەناسی."

ئیلا سووکە زەردەخەنەیکە ھاتی کە نیشانەیک سۆز و ڕیزگرتن و ناسکی و ئازارێش بوو.

عەزیز وتی لەو چرکەساتەو ھەموو شتەکان گۆران. ئیدی ئەو لە پیاویکەو کە خۆی بۆ مردن ئامادەکردبوو، بۆ پیاویک گۆرا کە لە کاتیکی چاوەڕواننەکرادا نوومی نیو عەشق بوو. لەناکاو وای لیتات کە دەبوو ھەموو ئەو پارچانە بجوولینیت کە وای دەزانی زۆر دەمیکە ھەریەکیانی لە شوینی گونجاوی خۆیان داناو: ڕەوانگەراییی و ژیان و خیزان و خۆلەنیو بردن و ڕوا و عەشق. پێی وا بوو کە دەبێ سەرلەنوێ بیر لە واتاکانیان بکاتەو. ئیدی بەم جۆرە ویستی مردنی لە لا نەما.

ئەم قۇناغە نوخ و كۆتاييەى ناو ناوہ گەيشتن بە پیتی (ى)ى لە پەيفى (سۆفى) و گوتى ئەم قۇناغەى لە ھەموو قۇناغەکانى پيشوو بە سەختەر زانيوہ، چونکہ لە کاتیکدا ھاتووہ، پیتی وا بووہ گەر بەسەر ھەمووياندا زال نەبوو، بەسەر زۆربەياندا زال بووہ، ئەمەش وەک مەملانتي ناوہوہ وای بۆ دەچوو کہ گەيشتووہتە قۇناغى پيگەيشتنى رۆحى.

لە سۆفيگەریدا فيرى ئەوہ دەبیت چۆن پيش مردن بمریت. ئاخەر من ھەنگاوبەھەنگاوە ئەو قۇناغانەم تاقیکردوہ. کاتى خەريکبووم بمر لەوہ دەکردوہ کہ من توانيومە بە شارەزاييەوہ ھەموو شتن چارەسەر بکەم، لە ناخافلدا ئەم ئافرەتەم لى پەيدا بوو. ئەوہ بوو بۆى دەنووسيم و وەلاميم دەدايوہ. دواى ھەر نامەيەک بە پەرۆشەوہ چاوەرپى وەلاميم دەکرد، پەيفەکان تا دەھات سەنگيتەر دەبوون. ئیدی ھەموو دنيا بوو بە شاشەيەكى سپی و بەتال و چاوەرپى بوو لەسەرى بنووسرى. وام لىھات ئارەزووى ناسينى ئەم ئافرەتە بکەم و کاتیکى زۆرتى لەگەلدا بەسەرببەم. لەپر ئیدی ژيانم بەشى نەدەکردم و ھەستم کرد کہ من لە مردن دەترسم، بەشیکم ئامادەبوو لەو خودايە ياخى بىت کہ بە گەرەم دەزانى و خۆم رادەستى کردبوو.

کاتمان بەدەستەوہ دەبیت...، ئیلا بەدەم قسەکردنەوہ دەنگى خۆى دۆزيبەوہ.

پزیشکەکان پييان راگەياندم گوايا شانزە مانگ ماوہ، عەزیز بە دەنگیکى کپ، بەلام بە برەوہ ئەمەى وت، رەنگە بەھەلەدا چووبن، يان رەنگە راستيان وتبیت. ناتوانم ئەوہ بزەنم، ھۆ ئیلا وەک دەببیت ھەموو ئەوہى پيم دەکرى پیتی ببەخشم ئەم چرکەساتەى ئیستايە، لە راستیدا کەس لەوہ زیاتر شک نابات. خۆ ھەزەدەکەين لافى ئەوہ لى بدەين کہ ئیمە لەوہى بەراستى ھەمانە زیاترمان ھەيە.

ئیلا تەماشای پتيەکانى خۆى کرد و وەک ئەوہى ھاکا لايەكى ھەرەس بىتیت و لايەكى دیکەى خۆى رابگریت، بەلادا لاربووہ و لە سەلای گريانى دا.

"نا، تکات لیده کهم. دهمههوی بۆ ئەمستردام له گه‌لمدا بییت، دهمههوی پیکه‌وه به هه‌موو دنیا‌دا سه‌فه‌ریکه‌ین تا ولاتانی دوور ببینین و گهلانی دیکه بناسین و ڕیزی خه‌لقه‌نده‌کانی خودا بگرین".

"ئه‌وه دێ نایاب بییت، ئیلا مینا کیژۆله‌یه‌ک بووکه‌له‌ی ڕه‌نگا‌وره‌نگی پی درایی، به‌ده‌م قسه‌وه ده‌ستی به‌ گریان کرد.

ده‌موچاوی عه‌زیز گرزبوو و چاوه‌کانی لێ که‌لاخست و به‌ره‌و په‌نجه‌ره‌که هه‌لپروانی.

"به‌لام من ده‌ترسام ئه‌و داوایه‌ت لێ بکه‌م، ته‌نانه‌ت ده‌ترسام ده‌ستیشم به‌رت بکه‌ویت، چجای ئه‌وه‌ی ده‌ستبازیت له‌گه‌لدا بکه‌م. ئاخ‌ر چۆن بتوانم داوات لێ بکه‌م له‌گه‌لمدا بییت و خیزانه‌که‌ت به‌جی به‌ییت، له‌ کاتیکدا من بانه‌پوژیکی وام نه‌بییت که پیشکه‌شتی بکه‌م؟".

ئیلا به‌ره‌په‌رچی په‌رسیاره‌که‌ی دایه‌وه و گوتی: "ئه‌م ره‌شبینیه‌ له‌پای چی؟ تۆیه‌ک بتوانیت به‌ره‌نگاری نه‌خۆشی ببیته‌وه، ده‌شتوانی له‌پیناو مندا دژی بجه‌نگیت".

"بۆچی له‌سه‌رمان پوویست بییت که دژی هه‌موو شتی بجه‌نگین؟"، عه‌زیز په‌رسی، "چونکه به‌رده‌وام باسی به‌ره‌نگابوونه‌وه‌ی هه‌لاوسان و له‌ناوبردنی ئایدز و له‌ناوبردنی شێرپه‌نجه و له‌ناوبردنی گه‌نده‌لی و تیرۆر ده‌که‌ین، ته‌نانه‌ت باسی له‌نێوبردنی کیشی زیاده‌ش ده‌که‌ین.. ئه‌رێ ڕیگه‌یه‌کی دیکه‌مان بۆ تاوتوێکردنی شته‌کان به‌ده‌سته‌وه نییه‌؟".

"من سو‌فی نیم، ئیلا به‌ده‌م قسه‌کردنه‌وه سه‌بری سووا. ده‌نگی له‌ ده‌نگی که‌سینکی تر ده‌چوو، ده‌نگی که‌سینک له‌ خۆی به‌ته‌مه‌نتر.

له‌وساته‌دا چهند یاده‌وه‌رییه‌ک له‌سه‌ری بلاچه‌یان دا: مردنی باوکی، له‌ده‌ستدانی خۆشه‌ویستیکی خۆکوژ، بۆ چه‌ندین سال خۆخواردنه‌وه و ژێوانی به‌دوای ئه‌مانه‌دا هات. له‌ هه‌موو پاژیکی یادگه‌یدا به‌ وردی له‌ هه‌ر یه‌کێ له‌ که‌سه‌ مردووه‌کان راما و په‌رسی ئه‌گه‌ر له‌ شوینیکا به‌ شیوه‌ی جیا ورده‌کاریه‌کان تیکه‌ل بکرین، ئایا شته‌کان جیاواز ده‌بن؟

عەزیز زەرەدەخەنە گرتی و وتی: "دەزانم تۆ سۆفی نیت، پێویستیش
ناکات ببیت بە سۆفی. تەنھا ببە بەهەواداری پۆمی، ئەمە هەموو داواوەکی منە
لێتی دەکەم".

لێی پرسى: "مەبەستت چیه؟".

"ماوەیهک لەمەوبەر پیت گۆتم گوايا من لە شەمسی تەوریزی دەچم، ئایا
لەبیرتە؟ وتت کە من ئەوت دینمەووە یاد، بەقەد ئەوەی بیستم خۆشحال بووم،
چونکە من ناتوانم بێم بە شەمس، لەبەر ئەوەی پیم وایە یەكجار لەسەرۆوی
منەووە، بەلام تۆ دەتوانیت ببیت بە پۆمیزم، بە مەرجی بەیلت لەنێو
خۆشەویستی نوقم ببیت و بگۆریت، ئەمەش سەرەتا لەمیانەى بوونی ئەو و
ئینجا لەمیانەى ناديارى ئەودا بەدەست دیت".

ئایا وتی: "بەلام من شاعیر نیم".

"پۆمیش شاعیر نەبوو، بەلام بوو بە شاعیر".

"ئەرى تۆ تیناگەیت؟ ئاخىر من لە کابانى مالىک زیاتر نیم، بۆ خاترى خودا،
دايکى سى منداڵم، ئایا هاواری کرد و هەناسەیهکی قوولى هەلکێشا.

"ئیمە هەموومان ئەوەین کە هەین، عەزیز ورتەورتیکی کرد، هەروەها
هەموومان بۆمان هەیه بگۆرین. ئەو سەفەرێکە لێرەووە بۆ ئەو و دەتوانیت
ئەم سەفەرە بکەیت، بە مەرجی تەواو بویر بیت و تەواو بویر بێم و لە کۆتاییدا
پیکەووە بۆ قونیا دەپۆین، چونکە دەمەهوی لەو بمرم".

ئایا وتی: "وا مەلێ".

عەزیز بۆ ساتیک تینی روانی، ئینجا چاوەکانی داخست. ئەمبەستا وەک
گەلایەکی وشک کە بە خێرایى با بیبات، دەربرینیکی نوچ لە دەموچاویدا زەق
بوووەو و لە پیتى دەنگیدا رەهەندیک دەرکەوت.

لەسەرخۆ وتی: "ئایا، ئەگینا بۆ مالهەکی خۆت بگەرێووە. بۆ لای
منداڵەکان و بۆ مالهەکی خۆت بگەرێووە. ئازیزم بریار بدە. هەلبژاردنەکەت
هەرچیهک بیت، من ریز لە بریارەکەت دەگرم".

سليمان سهرخوش

قونيا، ئادارى ۱۲۴۸

بادەى مەى و خوین و فرمیسک. لایدەکان وا دەزانن ئەوانەى مەى دەخۆنەوہ کەسانیکى تەمەل و دەستبەتال و بیکارن، بەلام نازانن پوژانە خواردنەوہى مەى ماندوو بوونیکى زۆرى گەرەکە. ئیمەومانان قورسایى دنیامان لەسەر شانى خومان هەلگرتوہ.

ماندوو بووم و سەرم خستە سەر مێزەکە و چاویکم گەرم کرد و خەونیکى ناخۆشم دى. لە خەونەکەدا گایەکی رەش و گەورەم بینى، مینا دۆزەخ ھار و دین بووبوو، بە چەندین شەقامى نامۇدا پاوہ دووى دەنام. لە دەست گایەکە ھەلدەھاتم و بى ئەوہى بزائم چ ھەلەيەکم کردووہ تا ئاوا بەریتە گیانم و دوکانەکان تیکوپتیک بدات و ھەموو شتیک بپلێشینیتەوہ، کە بوو بەوای توورەيى ھەموو فرۆشیاری بازارەکە. ھەر رامدەکرد، ئینجا بەرەو کۆلانیک پیچم کردوہ و بۆم دەرکەوت کە کۆلانیکى داخراوہ، ئەوہ بوو بەسەر ھیلکەيەکى زەبەللاھدا کە وتم کە قەوارەکەى لە قەوارەى خانوويەک گەرەتر بوو. لەناکاو ھیلکەکە تروکاو پەلەوہریکى زۆر بچووک و یەكجار ناشیرینی لى ھاتەدەرەوہ. ژاوەژاویکى شەپانگیزانەى لى بەرزدەبووہوہ. کە ھەولم دا لە کۆلانەکە دەر بچم، بالندە دایکانەکە لە ھەوادا دەرکەوت. وەک ئەوہى من لە ناشیرینی بەچکەکەى بەرپرسیاربم، پووہو خوارەوہ تىى دەپوانیم. کاتى لە ھەواوہ داکش، دەنووکە تىژ و چرنۆکە تىژەکانى پوو لە من بوون و بەئاگاھاتمەوہ.

چاوم کردوہوہو زانیم لەسەر مێزى نزیک پەنجەرەکە خەوم لیکەوتوہوہ. لەگەل ئەوہى تامى دەمم لە تامى بزمارى ژەنگن دەچوو، ھەستم کرد زۆر

ئاتاجى خواردنەۋەى شىتىكم. يەكجار ماندوۋوبووم و تواناى جوۋلەم نەبوو، بۆيە سەرى قورسەم لەسەر مېزەكە خاۋكردهۋە و نوقمى نىۋ سېرپوونىك بووم و چىژم لەو دەنگانە وەردهگرت كە لەگەلئاندا راھاتبووم. ئىنجا دەنگەدەنگ و دەحكەيەك بەرگويم كەوت كە چەشنى ويزەۋىزى كوورەھەنگ بەرزونزم دەبوو. دەنگەكە لاي ئەو پياۋانەۋە دەھات كە لە دەورى ئەو مېزەى تەنىشت مېزەكەى من دانىشتبوون. ھەرچەندە بۆ ساتىك بە خەيالمدا ھات كەمى ئاورپىدەمەۋە تا بزانم ئەم پياۋانە كىن، بەلام دوايى گويم لەو وشە شوومە بوو، ئىنجا جوۋلامەۋە: تاوانى كوشتن.

سەرەتا خۆم لە قسەكانيان نەبان كرد و بە وپىنەى سەرخۆشانم دانا، ئاخىر بىنايەم لە مەيخانەدا زۆر شت دەژنەۋىت و لەگەل پوژگاردا فېزىدەبىت كە ھەر شىتىك وترا بەھەندى وەرئەگرىت، بەلام رېتىمى قسەكانيان بۆنى ھەرەشەى لىدەھات، ئىدى لە توانامدا نەما خۆمى لى نەبان بكام، بۆيە گويم سووك كرد و بە وردى گويم ھەلخست. كە بۆم دەر كەوت ئەۋەى دەيلىن بەراستىيانە، مەلاشووم خاۋبوو، بەلام ئەۋەى زۆر تووشى شوكى كردم، زانىم كە ئەو كەسەى دەيانەۋى بىكوژن، شەمسى تەورىزىيە.

ھەر كە رۆيشتن، وازم لەۋە ھىئا كە خۆم بە نوستوو پىشان بەدم، ئىدى ھەستامە سەرىن، "خرىستۆس، خىزا ۋەرە"، بە ترسەۋە ھاوارم كرد. "ئەمجارە چى روى داۋە؟"، خرىستۆس بەدم قسەۋە بە راكردن بۆ لام ھات، "ئەۋە بۆ ئاۋھا خەمبارىت؟".

بەلام نەمتوانى شتەكە بە كەس بلىم، تەنانەت بە خرىستۆسىش. لەپەر ھەموان كەۋتتە گومانەۋە. ئەى ئەگەر خەلكىكى زۆرتر لەم پىلانەى بۆ شمس دانراۋە بەشدارىن؟ بۆيە دەبوو بىدەنگ بم و وريابم.

گوتم: "ھىچ نىيە! تەنھا ئەۋەيە كە برسىمە، تكايە شوڤبام بۆ بىنە و بېرىكى زۆر سىرى تىپكە، گەرەكە بەئاگاۋە بمىنمەۋە".

خرىستۆس بە سەرسورمانەۋە تەماشاي كردم، بەلام پرسىيارى ترى لى نەكردم، چونكە لەگەل سەرودىلى دەمدەمىمدا راھاتبوو. دواى چەند چركەيەك پەر قاپى فەخفوورى گوشتاۋى رىخۆلەى بزنى بۆ ھىتام كە بەھاراتى تىزى

تیکرابوو. به پهله خواردم و زمانمی سووتاندهوه. دواى ئهوهى بايى ئهوه هاتمهوه سهرخۆم، بهرهو شهقامهکه تهکانم دا تا شمس ئاگادار بکه مهوه.

سه رهتا پروم کرده مالى پۆمى و لهوئ شه مسم نه بىنى، ئىنجا له مزگه وته که منهيم کرد، ئىنجا له سوخته خانه که و قاوه خانه که و نانه واخانه که و گه رماوه که لى گه پام... له هه موو کوگاکان و ژىرزه مینه کانی شه قامى پيشه وه رهکان بۆى گه پام، ته نانه ت له خپوه تى پيره ژنه قهره جه کهى نيو که لاهه کانىش منهيم کرد، به لکو ئى بۆ هه لکيشانى کاکيله يه کى ئيشاو بۆ ئه وئ چوو بىت تا له ئازارى ناخوشى رزگار بىت. له هه موو شوينىک بۆى گه پام، خوله ک دواى خوله ک پتر په ژاره ده بووم. خه رىک بوو ترسم لى ده نىشت. نه کا کار له کار ترزايىت؟ ئه ئى ئه گه ر کوشتييتيان؟

دواى چه ند سه عاتى، ئىدى نه مده زانى له کوئ بۆى بگه پريم، به خه مبارى و شه که تيه وه بۆ مه يخانه که گه رامه وه، لى وه ک ئه فسوونىک، بىنىم به دوورى چه ند هه نگاوئىک له به رده رگای مه يخانه که وه ستاوه.

"سليمان سلوو. تو خه يالىت مژووله"، شه مس به زه رده خه نه وه واى پىوتم. "ئه ئى خودايه! تو هيشتا له ژياندا ماويت"، هاوارم کرد و پام کرد تا له ئاميزى بگرم.

که باوه شم له شه مس دا، ته ماشاى کردم و خزشحال دياربوو، ئىنجا وتى: "يىگومان من زيندووم! ئايا له به رچاوت وه ک شه به نگ ديارم؟". زه رده م هاتى، به لام زۆر نا. سه رم زۆر ژانى ده کرد و به خواردنه وهى چه ند قاپىک هيووم کرده وه تا خيرا سه رخۆش بم و خه وم لى بکه وىت. "هاوپريم، چى بووه؟ ئايا هه موو شتى له شوينى خويدايه؟"، شه مس به گومانه وه پرسى.

به زه حمه ت تفه که م بۆ قووت درايه وه. ئه ئى ئه گه ر باسى پىلان ه کهى بۆ بکه م و باوه رنه کات؟ ئه ئى ئه گه ر واى بۆچوو که من به واى مه يه که وه هه لده بزپکينم؟ په نگه هه ر واش بووم، ناتوانم له وه دلنابم.

پىم وت: "ئه وان ده يانه وئى بتکوژن. نازانم کين. نه متوانى ده موچاويان بىنىم. ئاخه ر من خه وتبووم، به لام خه ونم نه ده بىنى. مه به ستم ئه وه يه بلىم

خه ونم ده بینی، به لام نهک خه ونیکی ئاوها. زورم نه خوار دبووه وه. به هر حال،
 چند په رداختیکم خوار دبووه وه، به لام سه رخوش نه بووم.
 شه مس دهستی خسته سه رشانم و گوتی: 'هاورپیم خوت هیور بکه وه.
 تیگه یشتم.'
 'به راستیته؟'

'به لئ. ئیستا بؤ مه یخانه که بگه پړیوه و بؤ من نیگه ران مه به.'
 'نا، نا! بؤ هیچ شوینئ ناروم، هه روه ها توش، به ناقایلییه وه وتم، 'نه و
 که سانه نه وه ده کن و به راستیانه. ده بی وریابیت، ناییت بؤ مالی پومی
 بگه پړیته وه، چونکه یه که م شوین له وی لیت ده گه پړین.'
 شه مس بیده نگ بوو و گویی به ترسه که م نه دا.
 'ده رویش، گوی بگره، ماله که ی من هه رچه نده بچوکه، لی شتی زوری
 تیدایه. خؤ نه گه ر نه وهت به لاره گرینگ نه بیت، نه وه ده توانیت به ئاره زوی
 خوت له ماله که مدا بمینیته وه.'

'سو پاست ده که م که بؤ من په روشیت، شه مس وره وریکی کرد، 'به لام
 نه وه ی خودا له چاره منی نه نووسی بیت تووشمان ناییت، نه مهش پرسیایه کی
 دیکه یه: 'هم دنیا یه له سه ر میتودی ئالوگور دروست بووه، هه ر مرقئیک
 به رانبه ر هه ر گه ر یله یه کی نه و چاکه یه ی که ده یکات پاداشتی ده دریتی،
 به رانبه ر هه ر گه ر دیله یه کی خراپه ش که ده یکات سزاده درئ. له و پیلان و مه کر
 و ته لانه مه ترسه که که سانی تر ده ییننه وه، له یادت بیت گه ر یه کیک ته له ی بؤ
 نایته وه، په ننگه نه وه ویستی خودا بیت. ئاخه ر نه و خوی پلاندانه ری
 هه ر هه گه وره یه، چونکه به بی ئاگاداری نه و گه لای دره ختیک نابزویت. به
 ساده یی و به شیوه یه کی ته واو بره و به وه به یته. ئاخه ر هه ر شتی خودا بیکات
 به شیوه یه کی جوان ده یکات.'

شه مس که نه مه ی وت، زه رده خه نه یه کی به پوومدا دا و دوعاخوایی
 لیکردم. هه رچه نده ئاگادارم کردبووه وه، چاوم لئی بوو به په له به کولانه
 قوراوییه کاندایه ره و مالی پومی پئی گرت به ر.

بکوژه که

قونیا، ئاداری ۱۲۴۸

بیمیشکینه! گیلینه! ئاخیر داوام لیکردن له گه لمدا نهین. بۆم روونکردنه وه که من بهردهوام خۆم به تهنیا کارده کهم و رقم له چاره ی ئه و به کریگیراوانه یه که دهست دهخه نه کاره کانمه وه، به لام پیتیان داگرت، چونکه پیتیان وا بوو که دهرویشه که هیزیکی له راده به دهری ههیه و دهبی به چاوی خۆیان به مردویی بیینن.

به هه حال، له کۆتاییدا بۆ داواکه یان ملم دا، به لام تا هه موو شتی کۆتایی دیت، لیم نزیك مه که ونه وه.

قایل بوون. ئیستا سێ پیاو هاتیوون. ئه و دوو پیاوه ی که پیشتر بینیبوو من، پیاویکی تریشیان له گه لدا بوو وا ده رده که وت وه ک دوانه که ی تر لاویکی شله ژاویت، وه ک ئه وه ی من به راستی گوێ بده مه ئه وه ی بزانه که ئه وان کین، هه موویان ده موچاوی خۆیان به په رۆیه کی ره ش هه لپێچابوو.

دوای نیوه شه و، من له ده ره وه ی مالی رۆمی وه ستابووم. به سه ر دیواره وشکه که له که که دا بۆ ناو هه وشه که بازه دا و له پشت بیریکه وه خۆم شارده وه، ئه وه بوو کریگرته کان دله یان کردبوومه وه که شه مسی ته وریزی هه موو شه ویک پیش یان دوای ده ستنویژه لگرتن ماوه یه ک له هه وشه که به سه ر ده بات و راده مینیت. ئیتر هه موو ئه وه ی له سه ر من بوو چاوه ریکردن بوو.

شه ویکی تۆف و زریان بوو، به چا و ئه م کاته ی سه له وه به شیوه یه کی نااسایی دنیا ساردبوو. شمشیره که له ناو له پمدا قورس و سارد بوو، له ژیر په نجه کانمدا هه ستم به دوو میرووه مه رجانییه که ی کرد که ده سه که

قورسه که یان پازاند بووه وه. خۆزگهی ئه وه م خواست که خه نجه ریکی بچووکم به کێلانه وه له گه ل خۆمدا هینابا.

خه رمانه یه کی شینی زه ردباو ده وری مانگی دابوو، له دوور گویم له لووره یه کی زۆری گیاندارانی شه و بوو، هه ناسه یه کی خۆشی بۆنی گول به سه رمدا هات که بایه که له نێو دره خته کانه وه ده یهینا. بۆنه که به شیوه یه کی سه یر وای لیکردم هه ست به شله ژان بکه م، پیتش ئه وه ی بگه مه ئه م شوینه ش سه رودلم خۆش نه بوو، به لام ئیستا خراپتر بووم. که له وئ وه ستابووم و ئه و بۆنه خۆشه پری کردبووم، ویستیکی به هیتز هانی دام ده ست له پیلانه که هه لبگرم و ده سه بجئ ئه م شوینه ترسناکه جئ به یتم.

به لام ئه و به لینه ی دابووم لینی پاشگه ز نه بوومه وه. نه مزانی کات چه ند تیه پریوه، هه ستم ده کرد پیلووه کانم قورسن و به بی ده ستی خۆم باویشکم ده دا. که تووره یی بایه که تاوی سه ند، به وای شتیکه وه که نه مزانی چییه، ده رباره ی ئه و که سانه ی که کوشتبوومن خه یالم بیروه وری ته لخ و پووکتینه ری زیندوو ده کرده وه. سه رم سوورما که ده ترسیم. ئاخه هر جارئ رابردووم ده هاته وه یاد، ده شله ژام. ره نگه له بیرکردنه وه دا زۆر پوچوویم و دۆشدامبم، به لکو ناوبه ناو ئالۆزیش ده بووم، به لام نه ده له رزیم.

بۆ به رزکردنه وه ی وره م، له سه ر پیتمی چه ند سترانیک ده ستم به فیکه فیک کرد. که ئه وه ش دادی نه دام، چاو م برییه ده رگای پشته وه ی ماله که و به چیه وتم، ده ی شه مس، وام لئ مه که زۆر چاوه ری بکه م، ده ی بۆ چه وشه که وه ره ده ره وه.

نه ده نگیک، نه جووله یه ک، نه هیچ شتیکی.

له ناکاو باران تیی کرد، له و شوینه ی که لئی وه ستابووم، ده متوانی له سه ر دیواره لاره وه بووه که ی چه وشه که وه شت بیینم. زۆری نه برد بوو به شه سته باران و له شه قامه کان لافاو هه ستا و تا سه ر ئیسقان ته ری بووم.

گوتم: نه فره تی خودای لئ بیت. نه فره ت! نه فره ت!

خه ریک بووم بیرم له وه ده کرده وه که ئه مشه و واز له پیلانه که به یتم. ئه وه بوو گویم له ده نگیکی تیژبوو، بارانیش به سه ر سه ربانه کان و کولانه کاندای هه ر ده باری. یه کئ له ناو چه وشه که بوو.

ئەو شەمسى تەوریزی بوو. فانوسیکی بە دەستەوہ بوو و بەرەو لای
من دەهات، لە دووری چەند ھەنگاویک لەولای ئەو بارستە خۆلەوہ کہ من لە
پشتەوہی خۆم ھەشاردابوو، وەستا.

"شەویکی لەبارە، وا نییە؟"، پرسیی.

نەتوانی شلەژانەکەم بەرزەوت بکەم و دەستم بە ھەناسەپرکی کرد. ئایا
کەسی دیکە لەگەڵدا، یان لەبەرخۆوہ قسان دەکات؟ ئایا دەزانیت کہ من
لێرەم؟ تۆ بلتیت ھەستی پیکردبم؟ سەرم لە پرسیار جمەى دەهات.

بیرۆکەیکە دیکەم بە خەیاڵدا ھات، چۆن دەکرێ بەم پەشەبا و
شەستەبارانە فانۆسەکە ھەر وا بە دایساوی بە دەستیوہە بمینیتەوہ؟ ھەر کہ
ئەم پرسیارەم بە خەیاڵدا ھات تەزوویەکی سارد بە جەستەمدا ھات.

ئەو قسەوہ باسانەم ھاتنەوہ یاد کہ دەربارەى شەمس بلابوو بوونەوہ.
دەلێن گوايا جادووی رەش دەکات، تەنانەت دەتوانیت ھەر کەسێک بکات بە
نێرەکەرێک و بزەریت، یان بیکات بە شەمشەمەکوێرەیک، ھەر وەھا
لەتوانایدا بە دەم خۆتندنەوہى دوعاى چاوەزارەوہ دەزوویەک بە جلو بەرگی
ھەر کەسێکەوہ ببەستیت. ھەرچەندە بڕوام بەم شتە توورەھاتانە نەبوو و
ئێستاش نامەوێ بڕوای پێ بکەم، کەچی وەستا بووم و چاوم لە فانۆسەکەى
دەستی شەمس بوو کہ لەبەر ئەو شەستەبارانەدا گرەکەى پرتەپرتى بوو،
موچرکێکم پێدا ھات.

"چەند سالی لەمەبەر لە تەوریز مامۆستایەکم ھەبوو، شەمس بە دەم
قسەوہ فانۆسەکەى لەسەر زەویبەکە دانا، ئیدی ئەوم نەدەبینی، فێری کردم
کہ ھەموو شتی کاتی خۆى ھەبە. ئەمە بنەمایەکہ لە بنەماکان."

باسی کام بنەما دەکات؟ ئەم قسە ئالۆزە چیبە؟ گەر پتویستە ھەر ئێستا
لە پشت ئەم بارستە خۆلەوہ دەرچم، گەرەکە بپاریکی بەلەز بە دەم، یان
چاوەرێ بکەم تا پشتم تێدەکات، بەلام ئەوہى ھەر نەکرد. ئەگەر زانیبیتی من
لێرەم، ئیتر پتویست بە خۆشاردنەوہ ناکات، خۆ ئەگەر نەیشی زانیبیت، ئەوہ
کاتی دەر دەچم دەبێ زات وەبەرخۆ بنیم.

پاشان وهك ئه وهى پتر شله ژابم، ته ماشاى سى پياوه كه م كرد كه له پشت ديوارى حه وشه كه خويان مت كردبوو. بنگومان ده پرسن بوچى بو كوشتنى ده رويشه كه ناجووليم.

ئينجا شه مس له سهر قسه كهى رويشت: "پيساى سيو حه وته مين ده لئيت: خودا كاتگره وه په كى ورده. به راده يهك ورده كه پريزه ندى و پريخسته كهى له سهر زهويدا وا له هه موو شتيك ده كن كه له كاتى خويدا پرويدات، ئيدى نه خوله كييك پيش ده كه ويت و نه خوله كييك دوا ده كه ويت. سه عاته كه بو هه مان به بى جياوازى به كجار به وردى ده پروات. هه ر كه سيك كاتيكي بو عه شق هه به و كاتيكيش بو مردن."

له وساته دا تيگه يشتم كه له گه ل مندا قسه ده كات. ئاخه ده يزانى كه من ليرهم، ته نانه ت به رله وهى بو ناو حه وشه كه ده ريجيت، ئه وهى زانى بوو. دلّم خه ريكيوو به توندى لئى دها، هه ستم كرد كه هه وا له ده ورو به رما نه ما، ئيدى خو حه شاردان دادى نه ده دام، هه ستم و له پشت بارسته خو لى چاله كه ده رچووم. له پر بارانه كه وهك چون تئى كردبوو، لئى كرده وه و بيدنه نكيه كى لال بالى كيشا. روو به رووى به كتر وه ستاين، بكوژ و قوربانى. سه ربارى دوخه سه يره كه، هه موو شتى ئاساى دياربوو، بگره هيمنيش بوو.

شمشيره كه م هه لكيشا و بويم داوه شاندا. ده رويش زور به خيزاى خوئى لئى لادا، له و باوه ردا نه بووم پياويكى وا ئه مهى لئى بوه شيته وه. له وه دا بوو بو جارى دووم بوئى داوه شينمه وه، له پر له نئو تاريكيه كه وه جو له يه كى خيرا پهيدا بوو و شهش پياو ده ركه وتن و به دار و پر مه وه هيزرشيان كرده سهر ده رويش. دياربوو سى پياوه كه براده ره كانى خويان هينابوو. شه ره كه گه رم بوو و هه موو پياوه كان كه وتنه سهر زهوى. گلورده بوونه وه و هه لده ستانه وه و دووباره ده كه وتنه وه، ئيدى رم له دواى رم ده شان و پارچه پارچه ده بوون. وه ستم و به سهر سورمان و تووره ييه وه ته ماشاى شه ره كه م ده كرد. ئاخه قهت پرووى نه دا بوو كه بو تاوانيكي كوشتن راسپيردرايتم و ته نيا ته ماشا كه ر بم. له بيچاو و پرووى سى لاوه كه ده هرى بووم، ته نانه ت ويستم واز له ده رويشه كه به ينم و به گز ئه واندا بچم.

به لّام ئه وهندهی نه برد، یه کئی له پیاوه کان شیتانه دهستی به هاوارکردن کرد، هّوو سه رچه قل، هاواره فریامان بکه وه! خه ریکه ده مانکوژیت*.

وهک بروسکه، شمشیره کهم فری دا و خه نجه ره کهی* به رپشتینه کهم هه لکیشا و به ره و پیشه وه ته کانم دا. ئیدی به هه رچه وتمان ده رویشه که مان به زه ویدا دا و به جووله یه کی خیرا له سه ر دلیم دا. هاواریکی گر له ده مییه وه ده رچوو. ئیدی له جووله که وت و هه ناسهی له بهر برا.

لاشه که یمان هه لگرت که به شیوه یه کی سهیر سووک بوو، ئه وه بوو فریمان دایه نیو بیره که وه. هه موومان هه ناسه برکیمان بوو و خواخوای هه وای زیاترمان بوو. کشاینه دواوه و چاوه ریمان کرد تا شلپهی لاشه کهی له ناو ئاوه که بیستین.

به لّام گویمان له شلپهی که وتنه کهی نه بوو.

"تویی دۆزهخ، ئه وه لیره چی رووده دات؟!، یه کئی له پیاوه کان ئه مهی وت، ئایا هیشتا نه که وتووته خواره وه؟".

"بیگومان که وتووته خواره وه، یه کئیکی تریان وه لامی دایه وه، چۆن ناکه ویته خواره وه؟".

ترسیک له وان و له منیش نیشته.

"رهنگه له سنگیکی قه د دیواری بیره که گیربوو بیت"، سیتیم پیاو وای وت و بۆچوونیکی له گوین بوو.

ئیدی له چه ندوچوون و ده حکه هه ساندینییه وه و باوه رمان پیتی کرد، هه رچه نده ده مانیشزانی له سه ر دیواری بیر سنگ نییه.

نازانم له وئ چه ندئ چاوه ریمان کرد، هه ریه که مان خۆی له نیگای ئه وی تر لاده دا. له هه وشه که دا شنه یه کی فینک هه لیکرد و هه ندئ گه لای زه ردباوی دارقه له متۆزه که به ده ور به ری پیماندا په رت بوون، به لّام له ئاسۆوه به یانیی شین و تاریک خه ریکبوو سوور هه لده گه را. خۆ ئه گه ر ده رگای پشته وهی

* هه ر له م به شه دا بکوژه که پیتی ده لین (سه رچه قل) له وکاته دا بۆ کوشتنی شه مسی ته وریزی له بۆسه دایه و شمشیری پییه و ئاواته خواز بووه که خه نجه ریکی بچووکیشی پی بوایه، که چی لیره دا ده لیت: (خه نجه ره کهی بهر پشنتینه کهم هه لکیشا). هه ست ده کهم غافلبوونیک دروست بووه، چونکه سه رته خه نجه ری پی نییه و له کاتی کوشتنه کدا پینه تی، بۆیه لیره دا غافلبوونیک دروست بووه. (و. کوردی)

ماله که نه کرایه ته وه و پیاویک نه هاتایه ته دهره وه، په نگه زورتر بماینايه ته وه. د سبه جی ناسیمه وه. ئه وه مه ولانایه.

تو له کویت؟، به دهنگیکی بارگاوی به په ژاره هاواری کرد، شه مس، ئه ری تو لیره ییت؟.

هه رئه وه نده ناوی هینا، هه رحه وتمان پشتمان تیی کرد. شه ش پیاوه که به سهر دیواری هه وشه که دا هه لگژان و له نیو تاریکی شه وه که دا ون بوون. هه روا وه ستابووم و له خه نجه ره که م ده که پام که له دوا ییدا دوزیمه وه و قورپاوی بوو بوو. ده مزانی ده بی چرکه به کیش لیره نه مینمه وه، به لام نه متوانی هه زی ئاورپانه وه به رزهوت بکه م و بو دواوهم ئاورپنه ده مه وه، که ئاورپم دایه وه، پومیم بینی به لاره لار به ره وه هه وشه که ده هات، ئینجا وه ک ئه وه ی پی و ترابیت به ره وه چه پ رووه و بیره که به لاره لار پویشت.

به ره وه پیشه وه نوشتایه وه و سهیری خواره وه ی کرد و ئاوها ساتیک وه ستا تا بهر چاوی له نیمچه تاریکی ناو بیره که پوون بیته وه. ئینجا که رایه وه و چوکی دادا و سینگى خوی کوتا و هاواریکی ترسناکی کرد. "کوشتیان! شه مسیان کوشت".

به قه له مباریک به سهر دیواره که دا سه ره که وتم، خه نجه ره که م جیهیشت که به خوینی ده رویشه که خویناوی بوو بوو، به جوړی پامکرد، له وه پیش قهت ئاوها پام نه کرد بوو.

ئىيلا

نۆرتامبىتون، ۱۲ ئاينى ۲۰۰۸

بەھيەنى زوو ئىيلا لە خەو ھەستا و قاوھلتىيى بۇ شووھكەي و مندالەكانى ئامادەكرد. رۆژىك بوو ھەك ھەموو پۆژەكانى تر. ئىيلا بەھيەنى زوو لە خەو ھەستا و قاوھلتىيى بۇ شووھكەي و مندالەكانى ئامادە كرد، چاوى لى بوو بۇ كار و يانەي يارىي تەنس و شەترەنج دەرويشتن، ئىنجا بەرەو ناندىنەكەي گەپرايەوھ و كىتتىي ئامادەكردنى خواردنى كردهوھ و بۇ ئەمپوق خواردنىكى ھەلبىزارد:

شۆرباي سىپىناخ بە قارچكى ھەنجراوھوھ.
گوپچكە ماسى لەگەل پەشكە و مايۇنىز.
گوپچكە ماسى برژاو لەگەل تەرخوون.
زەلاتە بە تووى كىتويىوھ.
شلەي كولهكە لەگەل برنج.
كولتيرە بە كرئىمى قانىلا.

دواینیوھ پۆكەي بە تەواوى بۇ ئامادەكردنى ئەم خواردنانه تەرخان كرد. كە كارەكەي تەواوكرد، باشترین قاپى فەخفوورىي دەرهینا و خوانەكەي پىنكخست و سەرکۆشەكانى لوول كرد و گولەكانى لە شوپتى خویان دانا، ئىنجا فەرنەكەي بۇ ماوھى چل خولەك نایەوھ، تا شلەي كولهكەكە بۇ سەعات ھەوت بە گەرمى بىنئیتتەوھ، ھەرۆھەا چەند پارچە نانكى ئامادەكرد و گىراوھى تەماتە و بەھاراتى بە تىروتەسەلى بەسەر زەلاتەكەدا كرد، چونكە ئافى ھەزى لىدەكرد. بە خەيالیدا ھات مۆمەكان دابگىرسىتتیت، لى

بۆچۈنەكەي گۆرى. پىنى باش بوو خوانەكە وەك وئىنەيەكى بىگەرد و بىن ھىچ
زىادە دەستكارىيەك وەك خۆى جىن بهيلىت.

ئىنجا ئەو جانتايەي ھەلگرت كە پىشتر ئامادەي كىردبوو، ئاوها مالاكەي
جىھىشت. كە چووه دەرەوہ رىسايەك لە رىساكانى شەمسى لەبەر خۆيەوہ
گوتەوہ: ھىچ دەرەنگ نىيە تا لە خۆت بېرسىت، ئايا من ئامادەم ژيانى ئىستام
بگۆرم؟ ئايا من ئامادەم لە ناوہوہ خۆم بگۆرم؟

'تەنانت كەر تاقە رۆژىك لە ژيانندا مايت ھەر وەك دوئىنيە و مايەي
شىنگىرانە. لە ھەر چركەيەكدا و لەگەل ھەر ھەناسەيەكى تازەدا گەرەكە نوئ
بىتەوہ و دووبارە نوئ بىتەوہ. لەوہ زياتر ھىچ رىگەيەك نىيە بۆ ئەوہي
مرؤف لە ژيانىكى تازەدا لەدايك بىتەوہ، ئەويش ئەوہيە كە پىش مردن
بمرىت.'

عه لائەدین

قونیا، نیسانی ۱۲۴۸

بەسەر مردنی شەمسدا سێ هەفتە تێپەری بوو، تا دەهات نەمدەزانی چۆن لەگەڵ کەسانی تردا رەفتار بکەم، ئینجا زاتم وەبەر خۆم نا تا لەگەڵ باوکمدا قسە بکەم، کە بە تەنیا و وەک پەیکەریکی بەردین لە ژووری کتێبخانەدا لە شوێنەکە ی خۆی وشک دانیشتیوو و سێپەریک بەسەر دەموچاویدا بازرەقی دەدا.

لێم پرسى: "باوکە، ئایا دەتوانم قسەت لەگەڵدا بکەم؟"

وەک ئەوەی لە دەریای زیندەخەوندا بە مەلە بەرەو کەنار گەرایتەو، لەسەر خۆ و بە ئالۆزی تەماشای کردم و ورتە ی لێو نەهات.

"باوکە، دەزانم تۆ پیت وایە کە من لە کوشتنی شەمسدا تیۆه گلاوم، بەلام رینگەم بدە با دلنیات بکەمەو."

لەپر باوکم پەنجە ی بەرزکردەو و قسەکە ی پێ بریم و گوتی: "کۆرەکەم، لە نیوان من و تۆدا وشە چکی کرد، بۆیە نامەهوی هیچ شتیکت لێ بژنەوم، بۆ وەلامی ئەوێش هیچم پێ نییە پیتی بلێم."

"تکات لێدەکەم وا مەلێ. رینگەم بدە با بۆت پوون بکەمەو، بە پارانەو، پێم وت و دەنگم دەلەرزى، سویند بە خودا. من نەبووم. دەزانم کێ ئەوێ کرد، بەلام من نیم."

"کۆرەم، دووبارە قسەکە ی پێ بریم و خەمی لێ دەچۆرایەو، ئینجا بە هێمنییەکی ترسناکی کەسێک کە لە کۆتاییدا راستییە تالەکە قەبوول بکات، ئارامییەکی لێ دەرکەوت، تۆ دەلێیت کە ئەوێ نەکردوو، کەچی پەلە ی خوی بە دامینی کراسەکە تەوێه."

بی‌دهنگ بووم و یه کسه‌ر ته‌ماشای دامینی کراسه‌که‌م کرد و لینی وردبوومه‌وه. تو بلینیت ئەمه راست بیت؟ ئایا هیتشتا خوینی ئەو ئیواره‌یه‌ی پیوه ماوه؟ به وردی ته‌ماشای داوینی کراسه‌که‌م کرد، ئینجا سه‌رقولی کراسه‌که‌م پشکنی، ئینجا ده‌سته‌کانم و نینۆکه‌کانم. هه‌مووی پاک بوون. دواي ئەوه‌ی دووباره سه‌رم هه‌لبه‌ری، چاوه‌کانم له‌گه‌ل چاوانی باوکمدا یه‌کانگیر بوون، ئیدی تینگه‌یشتم چی ته‌له‌یه‌کی بو ناومه‌ته‌وه.

کاتی داوینی کراسه‌که‌م ده‌پشکنی، ددانم به تاوانه‌که‌مدا نابوو.

* * *

به‌لێ، ئەو ئیواره‌یه له مه‌یخانه‌که ده‌ستم له‌گه‌لیاندا تیکه‌ل کرد، ئەوه من بووم به بکوژه‌که‌م وت که شه‌مس هه‌موو شه‌ویک له‌حه‌وشه‌که داده‌نیشیت و راده‌مینیت. هه‌ر له‌و شه‌وه‌دا کاتی شه‌مس له‌به‌ر ریژنه‌ی بارانه‌که له‌گه‌ل بکوژه‌که‌ی قسه‌ی ده‌کرد، من یه‌کیک بووم له‌و شه‌ش پیاره‌ی که له‌بن دیواری باخه‌که گویمان بۆی هه‌لخستبوو. که بکوژه کریگه‌رته‌که له جیبه‌جیکردنی ئەوه‌ی له‌سه‌ری ریکه‌وتبووین، ده‌ستی به‌خاوه‌خاو کرد، به‌پارمان دا هه‌رش بکه‌ینه سه‌ری، چونکه ئیدی نه‌ده‌کرا پاشه‌کشه بکه‌ین. ئەوه بوو ریگه‌ی حه‌وشه‌ی ماله‌که‌مانم پیشان دان، به‌لام هه‌موو شته‌که ئەوه بوو من له‌وئ وه‌ستام و به‌شداریی شه‌ره‌که‌یان نه‌بووم. پیتیرس په‌لاماری دا و ئیرشاد و ئەوانی دیکه یارمه‌تیان دا، کاتیکیش ترسیان لێ نیشته، سه‌رچه‌قه‌ل پاشماوه‌ی ئەره‌که‌ی جیبه‌جی کرد.

له‌و ساته‌دا چه‌ندین جار له‌گه‌ل خۆمدا راویژم کرد و نه‌مه‌ده‌زانی کامه راستیه‌ی و کامه خه‌یاله. جارێ یان دوو جار دیمه‌نی شه‌مس هه‌تایه به‌رچاوم که له‌بن ده‌ستماندا هه‌لده‌پلکا، ئینجا هه‌لده‌هات تا له‌نیۆ تاریکه‌شه‌وه‌که‌دا خۆی ون بکات. دیمه‌نه‌که به‌جۆری روون بوو، هه‌ر ئەوه‌تا باوه‌رم پیده‌کرد.

هه‌رچه‌نده‌ خۆی نه‌ماوه، به‌لام ده‌وسی له‌هه‌موو شوینی به‌ئاشکرا دیاره. ئەوه‌تا سه‌ما و شه‌یر و مؤسیقا و هه‌موو ئەو شتانه‌ی که پیم وا بوو به‌نه‌مانی ئەو ده‌توینه‌وه، که‌چی هه‌ره‌موویان به‌مه‌حکه‌می له‌ژیانماندا

ماونته توره و باوكميش بوو به شاعير. شهمس راستى ده كرد، ههركاتى يه كنى
له دوو گۆزه كه شك، ئەوا گۆزه كهى ديكهش ده شكيت.

باوكم پياويك بوو ليوانليو له خوشه ويستى، له هه موو مه زهب و
ثايينه كان خه لكى له خو ده گرت. خو هه به رانبه ر موسلمانان دلنه رم نه بوو،
به لكو به رانبه ر كريستيانه كان و جووله كه كان و بگره به رانبه ر بته رسته كانيش
هه ر وا بوو. دواى ئەوهى شهمس هاته نيو ژيانيه وه، بازنهى خوشه ويستى
لاى ئەو فراوانتر بووه وه و ئەو كه سانه يشى گرته وه كه سووك و پيسواترين
كه سانى نيو كو مه ل بوون، له شفرۆشان و مه يخوران و سوالكه ران، واتا
خلتهى خلته كان.

وام به خه يالدا ديت كه له گوينه ئەو كه سانه يشى خوش بوئ كه
شهمسيان كوشت، به لام ئەو كه سهى كه ناشى خوشى بوئ: ئەوه كوپه كهى
خويه تى.

سولتان وهلهد

قونیا، ئەیلوولی ۱۲۴۸

باوکم هەرچی زیروزیوی ههیه بهسەر تاوانبارهکاندا دابهشی دهکات، دهروزهکه رهکان و سهرخۆشهکان و بی دایک و باوکهکان و دزهکان و.. لهو شهوه شوومهوه ئیدی باوکم وهک جاران نهما. ههموو خهلکی دهلێن که خهم بالی بهسهردا کیشاوه. که یهکی لێی دهپرسیت خهریکی چیه، ئهویش چیرۆکی ئیمروئولقهیسی پاشای عهرهبی بو دهگێرپتهوه، که پیاویکی خۆشهویست و دهولهمند و قوز بووه، بهلام رۆژیکیان کتوپر و به شیوهیهکی چاوهرواننهکراو دهستی لهو ژیانه نموونهیهی خوی ههگرت و جلی دهرویشی پۆشی و دهستی له ههموو سامانهکی ههگرت و لهم شوینهوه بو ئه و شوین دهستی به گهپیدهیی کرد.

'لهدهستدانی خۆشهویست ئهوهت بهسەر دینیت، باوکم وا دهلێت، ئاخ تویهک مینا پاشایهک نهفسی خۆت بخهیته ژیر پیوه تا ببیته خۆل و خاشاک و خۆت وهک دهرویشیک پیشان بدهیت، بهلام دواي ئهوهی شهمس بو ههتا ههتایه کۆچی کرد، منیش کۆچم کرد، ئیدی نه زانام و نه وتاریبێژ. من به نرخێ نهبووم . ئیره نهمانمه.. ئیره مانه وهمه.'

چهند رۆژی لهمهوبهر، بازرگانیکێ قژسور لهدهرگای مالهکهمانی دا، دیابوو درۆزنترین کهسی سهر زهمین بوو. ئهوه بوو گوتی گوايا سالانیک لهمهوبهر له بهغدا شهمسی تهوڕیزی ناسیوه، ئینجا دهنگی نزم کردهوه تا بوو به چیهکی پازئاسا و سویندی خوارد که شهمسی دیوه و تهندروستی باشه، ههروهها وتی له شوینیک دوور له چاوی خهلک له ئهشرهم له هندستان نیشتهجێ بووه و چاوهپێی کاتیکێ گونجاوه تا دهربکهوێتهوه.

که ئه‌وه‌ی وت هیچ نیشانه‌یه‌کی راستگویی به روخسارییه‌وه دیار نه‌بوو، به‌لام باوكم دهستی به ورینه کرد و له پیاوه‌که‌ی پرسى به‌رانبه‌ر ئه‌م هه‌واله مه‌زنه چیی ده‌وئ. بازرگانه‌که بی هیچ شه‌رمکردنیک وتی گویا که مندال بووه ویستوو‌یه‌تی ببیته ده‌رویش، لی له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ژیان به‌ره‌و ئاراسته‌یه‌کی دیکه بردی، بۆیه به‌لانی که‌مه‌وه ده‌یه‌ه‌وئ کراسیکی ئاودامانی پیاویکی ئاینیی به‌ناوبانگی وه‌ک رۆمیی ده‌ست بکه‌وئیت. ئیدی رۆمی کراسه ئاودامانه مه‌خمه‌لییه‌که‌ی له به‌ر خۆی دا‌که‌ند و پیشکه‌شی کرد.

”به‌لام باوکه، بۆچی کراسه به‌نرخه‌که‌ی خۆت به‌و پیاوه دا، که‌چی ده‌تزانى درۆده‌کات؟، که پیاوه‌ک رۆیشت ئه‌مه‌م لئی پرسى.

باوكم وتی: ”پیت وایه که نرخی کراسه‌که یه‌کسانه به نرخی درۆکه‌ی؟ به‌لام رۆله‌ی ئازیزم، ئه‌وه بیتنه به‌رچاوت، گه‌ر ئه‌و راست بکات که شه‌مس هیتشتا زیندووه، ئاماده‌بووم له‌پای ئه‌ودا ژیانى خۆمى پیشکه‌ش بکه‌م.”

پۆمى

قۇنيا، ۲۱ ئىشرىنى يەكەم ۱۲۶۰

بە تىپەپىنى پۇژگار ئازار بۇ خەم دەگۈپىت و خەم دەپىتە بىدەنگى و بىدەنگىش دەگۈپىت و دەپىتە يەكەيەكى گەورە و فراوانى وەك ئۇقىانوسە تارىكەكان. ئەمپۇ رىكەوتى شانزەھەمىن بىرەوهرى دىدارمە لەگەل شەمسدا لە بەردەم خانى بازىرگانانى شەكر. وام لىھاتووہ لەگەل نەفسى خۇمدا دەكەومە خەلوہتەوہ كە پۇژبەپۇژ قورستىر دەپىت، لە دواھەمىن پۇژەكانى مانكى تشرىنى يەكەمى ھەموو سالىكدا بۇ ماوہى چل پۇژ لەگەلىدا خەلوہت دەگرم و لە ھەر چل رىساكە ورد دەبمەوہ. ھەريەكى لە رىساكان بىر خۇم دەخەمەوہ و پىندا دەچمەوہ، بەلام لە ھىچ لىوارىكى دوورى ئاوەزىدا جگە لە درەوشانەوہى شەمسى تەورىزى، ھىچ شتىكى دىكە نىيە.

وات بە خەيالىدا دىت كە ئىدى لە تواناتدا نىيە لە ژياندا بەردەوام بىت، بە خەيالىدا دىت كە ئىدى پووناكى رۇحت كوزاوەتەوہ و ھەتاھەتايە لە تارىكىدا دەژىت، بەلام كاتى ئەم تارىكىيە ئەنگوستەچاوە قووتت دەدات، كاتى چاوەكانت بەسەر دىنادا دادەخەيت، لە دلتدا چاوى سىيەم دەپشكوتت. ئەوسا تىدەگەيت كە بىنىن لەگەل زانىارىى ناوہوہ دژىكە، ئاخىر لەتواناي ھىچ چاويكدا نىيە وەك چاوى عەشق بە پوونى و بە تىژى بىيىت. لە دواى خەم وەرزىكى تر و دۆلىكى تر و تۆيەكى تر دىن. دەست بە بىنىنى ئەو خۇشەويستە دەكەيت كە مەحالە لە ھىچ شوئىنك بىدۆزىتەوہ، لى لە ھەموو شوئىنك دەبىيىت.

ئىدى لەو دلۆپە ئاوەدا دەبىيىت كە دەكەويتە ناو ئۇقىانوسەوہ، لە ھەلچوونى ئاوى دەريا دەبىيىت كە دواى دەرکەتنى مانگ روودەدات، يان لە

شنه‌ی به‌یانیدا ده‌بیینیت که بۆنه بیگهرد و تازه‌که‌ی بلاوده‌کاته‌وه، له‌وه هیتما و شیوانه‌دا ده‌بیینیت که له‌سه‌ر لم دروست ده‌بن، له‌گه‌ردیله بچوکه‌کانی تاشه‌به‌ردیکدا ده‌بیینیت که له‌ژیر تیشکی رۆژدا ده‌دره‌وشینه‌وه، له‌زه‌رده‌خه‌نه‌ی شیره‌خۆره‌یه‌کی تازه له‌دایکبوو، یان له‌یه‌کی له‌ده‌ماره‌ خوینبه‌ره‌کانتدا ده‌بیینیت. ئاخ‌ر چۆن ده‌کرئ بوتری که شه‌مس رۆیشتووه و نه‌ماوه، له‌کاتیکدا له‌هه‌موو شوینیک و له‌هه‌موو شتیکیدا هه‌یه.

له‌هه‌موو رۆژیک و هه‌موو خوله‌کیکیدا له‌گه‌ل شه‌مس‌دام. سینگم ئه‌شکه‌وتیکه و شه‌مس له‌ناویدا به‌ئاسووده‌یی خۆی حه‌شارداوه. هه‌روه‌ک چۆن چیاکان له‌ناو خۆیاندا ده‌نگدانه‌وه ده‌پاریزن، ده‌نگی شه‌مس‌یش له‌ناوه‌وه‌ی مندا پاریزراوه. ئه‌و زانا و وتارییژه‌ی جاران له‌مندا نه‌ماون، ته‌نانه‌ت بچوکه‌ترین خالی‌ش نه‌ماوه. ئیدی عه‌شق هه‌موو هه‌لسوکه‌وت و ره‌فتاره‌کانمی رامالی و له‌بری ئه‌وه لیوانلیوی کردم له‌شیر. له‌گه‌ل ئه‌وه‌ی هه‌یج په‌یفیک نییه تا ئه‌و گه‌شته‌ی ناوه‌وه‌م ده‌ربهرن، لی من بروام به‌په‌یفان هه‌یه و من برواداری په‌یفانم.

له‌رۆژه سه‌خته‌کانمدا دوو که‌س کۆمه‌کیان کرم: کوره‌نۆبه‌ره‌که‌م و کارسازه‌که‌م که ناوی سه‌لاحه‌دینه و زیرنگه‌ره. کاتی له‌دوکانه بچوکه‌که‌ی کاری ده‌کرد و گویم لیده‌گرت، پارچه‌ زیری ده‌کوتایه‌وه و ده‌یگه‌یانده‌ پله‌ی به‌ره‌که‌مالی، له‌دواپروقه‌ی سه‌مای ده‌رویشه‌کاندا نایابترین سرووشی پی به‌خشیم، چونکه ئه‌و ریتمه‌ی که له‌دوکانه‌که‌ی سه‌لاحه‌دینه‌وه هه‌لده‌قولا له‌لیدانی دلی گه‌ردوون ده‌چوو، ئه‌و ریتمه‌ خوداییه‌ی که شه‌مس باسی ده‌کرد و زۆر بایه‌خم پیی ده‌دا.

دوای ماوه‌یه‌ک، کوره‌گه‌وره‌که‌م فاته‌می کچی سه‌لاحه‌دینی خواست، که له‌زیره‌کی و زانیاری و دۆستایه‌تیدا کیمیای بیرده‌خسته‌مه‌وه. فیری خویندنه‌وه‌ی قورئانم کرد، ئه‌وه‌نده له‌لام ئازیز بوو به‌چاوی راسته‌ی خۆم داده‌نا و هه‌دییه‌ی خوشکی‌شی به‌چاوی چه‌په‌م، ئه‌مه‌ش کیمیای زیده‌به‌ه‌ادارم سه‌لماندبووی: که کچان گه‌ر باشتر نه‌بن مینا کوران ده‌بنه‌ فه‌قیی سه‌نگین، بۆ ئافره‌تان ده‌ستم به‌ریک‌خستنی سه‌مای سو‌فییانه‌ کرد و ئامۆژگاریی خوشکه‌ سو‌فیه‌کانم ده‌کرد له‌په‌یره‌وه‌کردنیدا به‌رده‌وام بن.

پیش چوار سال دەستم بە دانانی (مەسنەوی) کرد. ئەوەبوو لە بەرەبەیانى پوژیکدا لە هیچەوہ دیری یەکەمى بە خەیاڵمدا هات. لە کاتیکدا چاوم بریبووہ پروناکیی خۆر کہ تاریکی لەتلەت دەکرد. ئیدی لەوساوہ چامەکان لە نێوان لێوہکانمەوہ لەخۆرا هەلەدەقولان. نەم دەنیوسینەوہ، سەلاحەدین ھەر زوو ئەرکی نووسینەوہی ئەو چامانەى گرتە ئەستۆی خۆی و کورەکەم ھەموویانی کۆبی دەکرد. لەسایەى ئەوہوہ ئەم چامانە ژیان، چونکہ ئەمروگەر داوام لى بکرایە ھەر چامە یەکیانم بێر بیتەوہ، نەمدەتوانی بیری خۆمیان بینمەوہ. ئیدی پەیفەکان بە پەخشان یان بە شیعەر بوونایە، بە پۆل بەسەرمدا کہ پوژیکەیان دەکرد، ئینجا وەک بالندەى کۆچەرى بە ھەمان ئەو خیراییەى کہ بۆم دەھاتن، ئاواش جییان دەھیشتم. من لەو بەرەبەستە ئاوہ پتر نەیم کہ لە رینگەى پەوتى بەرەو ناوچە ھەرەگەر مەکان ئاوہکە رادەگریت و پشوویەک دەدات.

کاتی دەستم بە چامە یەک دەکرد، پیشتر نەمدەزانى چی دەلیم، پلانى ئەوہشم دانەدەنا ئایا چامەکە درێژ دەبیت یان کورت. کہ چامەکە تەواودەبوو، جاریکى دى ھىمنى بالى بەسەرمدا دەکیشا و ئیدی لەگەل بیدەنگیدا دەژيام. وشەى بیدەنگ، یان (خاموش)، یەکى لەو دوو واژۆیە بوون کہ لەسەر غەزەلەکانم واژۆم دەکردن، بەلام واژۆى دووہم ناوی شەمسى تەوریزی بوو.

دنیا بە خیراییەک دەبزویت و دەگوریت، ئیمەى بنیادەم ناتوانین دەسەلاتمان بەسەریدا ھەبیت، یان لى تیبگەین. ئەوەبوو سالی ۱۲۵۸ مەغولەکان بەغدايان داگیرکرد. ئیدی ئەو شارەى شانازى بە خۆراگری و ئازایەتى و جوانى و نایابى خۆیەوہ دەکرد، تووشى تیکشکان بوو. ھەر لەو سالەدا سەلاحەدین مرد و من و دەرویشەکانم ئاھەنگىكى مەزنان بۆ گپرا، بە دەفلیدان و دووزەلەژەننەوہ بە شەقامەکاندا گەراين و بە خوشییەوہ سەمامان دەکرد و گورانیمان دەچرى تا پیشانى بەدین کہ پیاوچاکان ئاواھا دەنێژین.

سالی ۱۲۶۰ مەغولەکان بەدەستى مەمالیکە میسرییەکان تیکشکان و سەرکەوتوانى دوینی بوون بە تیکشکاوی ئەمروگەر، ئیدی ھەموو

سه‌رکه‌وتوویه‌ک پی‌ی وایه که هه‌تاهه‌تایه هه‌ر سه‌رکه‌وتوو ده‌بیت و هه‌موو تیک‌شکاوینکیش پی‌ی وایه که هه‌تاهه‌تایه هه‌ر تیک‌شکاو ده‌بیت، به‌لام هه‌ردووکیان له‌به‌ر هه‌مان هۆ هه‌له‌ن: هه‌موو شتیک ده‌گۆریت ته‌نها خودا ناگۆریت.

دوای مردنی سه‌لاحه‌دین، حوسامه‌دین یارمه‌تیی ده‌دام، ئه‌و مریده‌ی به‌خیرایی و له‌سه‌ر ریچکه‌ی رۆحی پیگه‌یشت، که هه‌موان له‌تۆمارکردنی شیعره‌کاندا به‌حوسام چه‌له‌بی ناویان ده‌برد، ئه‌و بوو که هه‌موو کتیبی (مه‌سنه‌وی)م بۆ خوینده‌وه. خاکه‌را و به‌خشنده‌ بوو، گه‌ر پرسپاری لی بکرایه که ئه‌و کتیه‌ یان چ کاره‌یه، به‌بی دوودلی وه‌لامی ده‌دایه‌وه: "من مریدیکم له‌ مریده‌خاکه‌راکانی شه‌مسی ته‌وریزی. من ته‌نها ئه‌مه‌م".

ورده‌ورده‌ ته‌مه‌نی مرۆف ده‌گاته‌ چل، ئینجا په‌نجا، ئینجا شه‌ست سالی، له‌گه‌ل تێپه‌ربوونی هه‌ر ده‌یه‌یه‌کدا، وا درده‌که‌ویت که زیاتر کامل بووه و گه‌ره‌که له‌ په‌وته‌که به‌رده‌وام بیت. هه‌رچه‌نده‌ خالیکی دیاریکراو نییه‌ که بتوانیت پی‌ی بگه‌یت. گه‌ردوون به‌جیگیری و به‌رده‌وامی ده‌سووریته‌وه، هه‌روه‌ها زه‌وی و مانگیش به‌هه‌مان جۆر، وه‌لی ئه‌وه‌ی وای لێده‌کات که بجوولیت، ئه‌و نه‌ینیه‌یه‌ که له‌ ناوه‌وه‌ی ئیمه‌ی بنیاده‌مدایه. به‌م تیکه‌یشتنه‌وه ئیمه‌ی ده‌رویش به‌شێوازی خۆمان له‌میان‌ه‌ی خۆشه‌ویستی و خه‌مه‌وه سه‌ماده‌که‌ین، جا با که‌سیش تێنه‌گات که ئیمه‌ چی ده‌که‌ین. له‌ گه‌رمه‌ی کێشه‌کاندا یان له‌ ناوجه‌رگه‌ی جه‌نگدا به‌ته‌نیا و پیکه‌وه، به‌هیواشی و خیراییه‌وه، وه‌ک هه‌لقولینی ئاو به‌خۆشی و شادییه‌وه به‌سه‌ر برینه‌کانمان و خه‌مه‌کانماندا سه‌ماده‌که‌ین، به‌سه‌ر خوینماندا سه‌ماده‌که‌ین. هه‌موو ئه‌و شتانه‌ی له‌ گه‌ردووندا هه‌ن و هه‌موو ئه‌وه‌ی تێدایه، گونجانیکی ته‌واو و هاوسه‌نگیه‌کی ورد هه‌یه. خاله‌کان به‌رده‌وام ده‌گۆرین و یه‌کیکیان جینگه‌ی ئه‌وی تر ده‌گریته‌وه، به‌لام بازنه‌که هه‌ر وه‌ک خۆی ده‌مێنیته‌وه، ئه‌مه‌ش ریسای سیونۆه‌مینه: له‌گه‌ل ئه‌وه‌ی پاژه‌کان ده‌گۆرین، لی گشته‌که هه‌ر وه‌ک خۆی ده‌مێنیته‌وه، چونکه‌ کاتی دزیک ئه‌م دنیا به‌جیده‌میلیت، دزیکی تازه له‌دایک ده‌بیت، کاتی که‌سیکی ئابروومه‌ند ده‌مریت، که‌سیکی ئابروومه‌ندی

دیکه جتی دهگرتته وه. بهم ناوهایه هیج شتیک به بن گوران نامینتته وه، به لکو
تهنها شتیک هه یه قهت ناگورتت.

نایینه که مان نایینی عه شقه، تیکرای مروّف به زنجیره دلّیک پیکه وه
به ستراون. نه گه ره لقه یه کی لی ترازا، حه لقه یه کی دیکه له شویتنیک دیکه
جیکه ی دهگرتته وه، له گه ل مهرگی هه ره شه مسی ته ورزییه کدا، شه مسیکی نوئ
له سه رده میکی جیا و به ناویکی جیا وه ده رده که ویت.

ناوه کان دهگورین، دین و دهرون، به لام گه وه ره وهک خوی دهمینتته وه.

ئىيلا

قۇنيا، ۷ ئىيولۇ ۲۰۰۹

بە تەنىشت جىخەۋەكە يەۋە لەسەر كوربىيەكى ناپلۇن ئىيلا نوستىبوو. كاتى لەناكاۋ چاۋەكانى كوردەۋە دەنگىكى چاۋەرواننە كراۋى ژنەوت. يەككىك وشەگەلىكى لە تارىكىدا دەوت پىشتەر لە تارىكىدا نەبىستىبوو، ئىنجا زانىي كە ئەۋە دەنگى بانگە و لە دەرەۋە دىت و بۆ نوپۇزى بەيانى بانگى خەلك دەكات. خەرىك بوو رۇژىكى نوپۇ دەست پىيكات، ۋەلى ھەستىكى واش داىگرت كە كۆتايى شتىكە.

لە ھەر كەسىك بېرسىت كە بۆ يەكەم جار گوپى لە دەنگى بانگ بووبىت كە داۋاي نوپۇزى بەيانى دەكات، ھەر ھەمان شتت پىندەلىت: ئاي لە ۋە ھەستە ئالۇز و دەۋلەمەند و جوانە، ھاۋكات ھەستىكى سەىرت لا دروست دەبىت كە لە ترسەۋە نىكە. ئەۋە تەۋاۋ ۋەك عەشقە.

لە كىپى شەۋەكەدا، ئىيلا بەۋ دەنگە ۋەئاگاھات. لەۋ تارىكىيەدا چەند جارئ چاۋەكانى ھەلگۇفى تا تۋانى ھەست بەۋ دەنگە نىرىنە يە بكات كە لە پەنجەرە كراۋەكانەۋە ژوورەكەى پركرد. خولەكىكى تەۋاۋى خاياند تا بىرى ھاتەۋە كە ئەۋ لە ماساشۇستس نىيە، ئىرەش ئەۋ مالا فراۋانە نىيە كە لەگەل شوۋەكەى و سى مندالەكەيدا تىيدا دەژى. ھەموو ئەۋانە ھى رۇژگارنىكى تر بوون – رۇژگارنىكى دوور و زۆر ئالۇز، تا ئەۋ رادەيەى ھەستى كرد كە لەنىۋ يەكى لە چىرۆكەكانى جتۇكاندا دەژى كە لە رابردوۋى خۇى ناچىت.

نەخىر، ئەۋ لە ماساشۇستس نىيە، بەلكو لە شوپىنىكى ترى شوپىنەكانى دىنبايە، لە نەخۇشخانەيەكە لە شارى قۇنيا لە توركىيا، ئەۋ پىاۋەش كە ئىستا گوپى لىنى بوو بە نەفەسىكى رىك و قوول، بە دەنگىكى نزم و ناسك بانگى

به یانیی ددها، میرده کهی خوی نییه که بیست سال له مه و بهر شوی پی کردوه، به لکو دوسته که یه تی که له پیناویدا له پوژیککی خوره تاوی هاوینی رابردوو وازی له میرده کهی خوی هیتا.

"ئایا له پیناو پیاویکی بی بانه پوژ دهست له میرده کهت هله ده گریته؟"، هاوړیکانی و دراوسینکانی به رده وام ئه م پرسسارهیان لیده کرد، "ئهی منداله کانت؟ تو پیت وایه لیت خوش دهبین؟".

ئایا وایه تیکه یشتبوو که له گوشه نیگای کومه له وه گهر ئافره تیک له پیناو پیاویکی تردا شتیکی له وه خراپتر هه بیته وازهینه له میرده کهی خوی و له پای ئیستایدا واز له بانه پوژ بهیته.

گلویی سهرمیزه کهی هه لکرد و دیقه تی تیشکه عه نبریه هیمنه کهی دا و وهک ئه وهی بیه وی دلیا بیت که له و چند سعاته که مهی خوی لیکه و تبوو هیچ شتی نه گوراوه. هه رچهنده له ژیانیدا زور نه خوشخانهی نه دی بوو، به لام له ژیانیدا ئه وه بچوو کترین ژووری نه خوشخانه بوو که بینیبوو. قهره ویله که پووبه ریکی زوری ژووره کهی داگیر کردبوو، ئیدی هه موو شته کانی تر به گویره ی شوینی قهره ویله که دانرابوون، دۆلابیکی دار، میزیککی چوارگوشه ی بچووک، کورسیه کی زیاد، گولدانیکی به تال، سینیه ک که جوره ها حبه ی رهنگ جیاوازی تیدا بوو، به تهنیشتیه وه کتیبی (من و پومی) بوو، که عه زیز له سهره تای ئه م گه شته وه دهیخوینده وه.

حهوت پوژ بوو گه یشتبوونه قونیا، سهره تا وهک هه موو ئه و گه شتیارانه ی که سهردانی شاره که دهکن، چند پوژیکیان به سهردانی - شوینه وارکان و مؤزه خانه کان و ئه و شوینه انه ی شوینه واریان تیدایه - به سه ربرد و خواردنی خومالییان خوارد و هه ر شتیکی نوینیان به رچاو که و تبا وینه یان دهگرت، جا شته که ئاسایی بوایه یان تووره ات. هه موو شتی به ریکی ده پویشته، تا دوینی که له یه کی له چیشته خانه کان فراوینیان ده خوارد، عه زیز به لادا هات و که و ته سه ر زه وی، ئه وه بوو بۆ نزیکترین نه خوشخانه بردرا. ئیدی له وساره به تهنیشت قهره ویله که یه وه چاوه ری دهکات و نازانیت چی رووده ات. سهیری کرد ئه مه پیچه وانه ی ئاواته که یه تی و له هه مان کاتا

به بیدهنگی له گهل خودادا به شهر دیت، چونکه زوو ئه و دوسته ی لی سهنده وه که له کاتیکي درهنگی ژیانیدا پئی به خشی بوو.

"نازیزم، ئایا تو نوستوویت"، ئیلا لئی پرسی. خو نهیده ویست بیزاری بکات، به لام دهیه ویست به ئاگا بیت.

جگه له گافوکه یه کی رهوته نی و هینمی ریتی هه ناسه ی، که بریتی بوو له زنجیره یه ک ریتی ونبوو، هیچی تری نه بیست.

"ئایا تو به ئاگایت؟"، به چه پرسی، ئینجا دهنگی هه لبری، "ده ی ئیستا بیدار به ره وه".

عه زیز به هیواشی وتی: "چی بووه، ئه وه نه نوستوویت؟".

"نوژی به یانی..."، وهک ئه وه ی ئه مه هه موو شتیک شی بکاته وه، ئیلا وای وت و وهستا: تیگچوونی باری ته ندروستی، زیده ترسی له وه ی که له دهستی بدات، ئه و گه مژه ییه له راده به ده ره ی که عه شق له خو ی ده گریت - هه موو شتیک ئه م سی په یفه ده پینچیته وه.

عه زیز خو ی راستکرده وه و دانیشت، بی ئه وه ی چاوه سه وزه کانی بپروو کینیت، له بهر تیشکی گلۆپه که به سه رچه فی سبی ده وره درابوو، به شیوه یه کی خه مین ده موچاوه جوانه که ی زهرد هه لگه رابوو، به لام شتیکي به هیزیشی تیدا بوو که بریتی بوو له نه مری.

"نوژی به یانی تایبه تمه ندی خو ی هه یه"، وه ورکی کرد و وتی، "ئایا ده زانیت له نیو هه ر پینچ نوژه که دا که هه موو رۆژی له سه ر موسلمانان بووه به ئه رک، ده وتری نوژی به یانی پیرۆزتره، به لام له هه موویان زیاتر بو تاقیردنه وه یه".

"بۆچی وایه؟".

"پیم وایه له بهر ئه وه یه که له خه ونه کانمان بیدارمان ده کاته وه، ئیمه ش چه زمان له وه نییه، به لکو پیمان خوشه هه ر بنوین، بۆیه له بانگی به یانیدا رسته یه ک هه یه که له بانگی نوژه کانی تر دا نییه که ئه مه یه: نوژکردن له نوستن باشتره".

ئیلا به خو ی وت، به لام ره نگه نوستن بو هه ردوو کمان باشتر بوو بیت. ئای چه ند چه زم ده کرد پینکه وه بنوین. تامه زرو ی خه ویکی هینم و ئاسان بوو

که له ئەفسوونی خەوی جوانیکی نوستوو که متر نه بیت، خەویکی هیمنی سەد
ساله تا تاوی ئەم ئازاره سووک بکات.

دوای که مینک بانگه که ته واو بوو و دەنگدانه وه که مینا شه پۆل
دوورکه و ته وه. که دوادهنگ توایه وه، به شتیویه کی سەیر دنیا کپ بوو، به لام
تاقه تپروو کین بوو. سالیگ به سەر به یه کگه یشتنه که یاندا رابردبوو، سالیگ له
عەشق و وشیاربوونه وه. زۆربهی ئەو کاتانه ته ندروستی باشی عەزیز
یارمه تیدەر بوو تا له گەل ئیلادا درێژه به سەفه ره که بدات، به لام له دوو
هەفتهی رابردوودا، ته ندروستی تا ده هات تیکده چوو.

که دووباره نوسته وه، ئیلا چاوی به سەریه وه بوو. دەموچاوی هیمن و
ئازیز بوو. ئاوهزی لیوانلیو بوو له غایله، به قوولی هەناسه یه کی هەلکیشا و له
ژووره که دەرچوو. به راره وه کاندایه رۆیشت که دیواره کانی به رهنگی سهوزی
سیتیهرئاسا بۆیه کرابوون، سەری له چەند به شیک دا که نهخۆشی ژن و
پیاوی به سالدوو و گەنجیان تیدا بوو، هەندیکیان له چاکبوونه و هدا بوون و
هەندیکی دیکه یان نهخۆشی پرزه ی لی بری بوون. هەولی دا گوئی به
ته ماشا کردنی که سانی خۆتیته له قورتینەر نه دات، به لام قژه زه رده که ی و چاوه
شینه کانی به ئاشکرا لایه بی ئه وه یان دەرده خست، ئیدی هەستی نه کرد که له
شوینیکی نه گونجاوه، چونکه ئیلا ئەوهنده گهشت و سەفه ری نه کردبوو.

دوای چەند چرکه یه ک بینیی وا له نزیک حەوزیک له ناو باخچه بچووک و
قنجه که ی نهخۆشخانه که دانیشتوو. له ناوه راستی حەوزه که دا په یکه ری
فریشته یه کی بچووک قیت کرابوو وه و له بنی حەوزه که ش چەند پارچه
دراویکی زیو دەرده وشانه وه و هەریه که یان رازی که سینی هەلگرتبوو. له
گیرفانه کانی دهستی گپرا و له پارچه دراویکی کائزا گه راء، به لام جگه له چەند
پارچه کاغەزیک که هەندئ وشه و هەندئ هیللی خوار و خپچی له سەر بوو،
هیچ شتیکی تری نه دۆزیه وه، هەرئه وهنده چاوه کانی که وتنه سەر باخچه که،
هەندئ ورده به ردی رهش و دره وشاوه ی بینیی. دانه یه کی هەلگرت و
چاوه کانی نوقاند و فریسی دایه نیو حەوزه که وه، له نیوان لیوه کانییه وه
ورته ورتیکی نیازمه ندانه ی کرد و دهیزانی نایه ته دی. به رده که بهر دیواری

حهوزه که کهوت و ههلبهزایه وه، ئینجا کهوته ئامیزی فریشته له بهرد دروستکراوه که وه.

ئیتلا به خۆی گوت، گهر عهزیز لیتره بوایه، نیشانه یه کی تیدا ده بیینی. دواى نزیکه ی نیوسه عات گه رایه وه، له ژووره که دا پزیشکیک و کچه په رستاریکی گهنجی بیینی که کاپتیکی له سهر بوو، به سه رچه فی قه ره ویلکه ده موچاوی عهزیز دا پو شرابوو. مرد.

* * *

عهزیز وهک شوینکه وتوو یه کی رۆمی خۆشه ویستی، له قونیا نیژرا. ئیتلا هه موو ئاماده کارییه کی کرد و هه ولای دا هه موو ورده کارییه کان جیه جی بکات، به لام بره وایشی به وه هه بوو که ئه و شتانه ی ناتوانیت بیانکات، خودا یارمه تیی ده دات. سه ره تا پارچه یه ک زه وی له ژیر دره ختیکی ماتولیای گه وه له گۆرستانیکی کۆنی موسلمانان ئاماده کرد، ئینجا دوو ژه نیاری سو فیی په یدا کرد و قایل بوون که له ماوه ی رپوره سمی ناشتته که دا نای بژهن، هه روه ها نامه ی ئه لیکترۆنی بو هه موو شوینیک بو هاوړتیانی عهزیز نارد و داوا ی لیکردن تا له ناشتته که یدا ئاماده بن. زۆر شادمان بوو، چونکه ژماره یه کی زۆریان له شویتانی دووره وه هاتن، له کیپ تاون، له سان پترسبۆرگه وه، له مورشیدنا باده وه، له ساوباولووه. له نیویاندا وینه گرانى وهک خۆی و زانایان و پۆژنامه نووسان و نووسهران و سه ما که ران و په یکه رتاش و پیاوانی کارگوزار و جوتیار و کابانی مالیان تیدا بوو، هه روه ها ئه و مندالانه ش که عهزیز هه لیگرتبوونه وه.

رپوره سمی ناشتته که به گه رموگورپی به رپۆه چوو و خه لکانی سه ر به هه موو بیروباوه رپه کان ئاماده ی بوون و وهک خۆی ده ویست بو مردنه که ی ئاهه نگیان گیزا، مندالان به شادمانییه وه وازیان کرد و شاعیریکی مه کسیکی (نانی مردووان) ی دابه ش کرد. یه کئ له براده ره دیرینه کانی عهزیز که که سیتیکی ئوسکوتله ندی بوو، ته له گولی دریزی به سه ر هه مواندا په خش کرد و

به سهر همواندا بلاوبوونه وه، هر ته له گولیک له رهنګیک و گه واهیدهری نه وه بوون که مردن شتیکه ده بیت مروث لئی نه ترسیت. یه کئی له دانیشتونانی قونیا، که پیره میردیکئی موسلمانانی پشتچه ماوه بوو، به زهرده خنه و دوو چاوی تیزه وه دیقته تی دیمه نه که ی دها، وتی له میژووی قونیا دا ریوره سمی ناشتنی مه ولانای پیش چند سده یه کی لئی بترازی، ریوره سمی ناشتنی وه که نه مه به ریوره نه چووه.

دوای دوو روژ له ریوره سمی ناشتنه که، دوای نه وه ی له کوتاییدا نیلا گه راپه وه سهر ته نه پاییه که ی خوی، به هه موو شاره که دا دهستی به سوورپانه وه کرد، دیقته تی نه و خیزانانهای دها که به لایدا تیده په پین، سهیری بازارگانه کانی ده کرد که له ناو دوکانه کانیان بوون، سهیری نه و فروشیاره ده ستگیرانه ی ده کرد که زوریان لیده کرد تا شتیکیان لئی بکریت. خه لکه که ته ماشای نه م ئافره ته نه امریکاییه یان ده کرد که به دوو چاوی گریانووی و ئاوساوه وه به ناویاندا تیده په پری. لیره ته واو ناموبوو، بگره له هه موو شوینیک ناموبوو.

نیلا به ره و هتیل گه راپه وه، پیش نه وه ی پاره ی ئوتیله که بدات و به ره و فرۆکه خانه بروت، چاکه ته که ی داکه ند و بلووزیکئی رهنګ قوخی خوری نه نقه ره ی له بهر کرد. به خوی گوت بو ئافره تیک هه ولبدات ئاوا نه بیت، نه مه رهنګیکئی سه لارانه و ناسکه، ئینجا په یوه ندیی به جائیته وه کرد، ئاخر که نه و بریاری دا دوای ئاره زووی دلی بکه ویت، له نیو هه رسن منداله که یدا ته نها جائیت پشتی گرت، ئورلی و ئافی سووربوون له سهر نه وه ی که قسه له گه ل دایکیاندا نه کن.

دایکه! چوینت؟، جائیت به دهنګه گه موگوره که ی لئی پرسی.

نیلا زهرده خنه ی هاتی و وه که نه وه ی کچه که ی به رانبه ری وه ستابیت، خوی به ره و پیش لارکرده وه، ئینجا به دهنګیک هر نه وه تا ده بیسترا وتی، عه زیز مرد.

وای دایکه! ته مه نی دريژ بو تو بمینیتته وه.

کاتی بیریان کردهوه که دواى ئهوه چى بلین، چند ساتى خاموشى بالی کیشا. به کهم جار جانیت بیدهنگیه کهى شله قاند و وتی: 'دایکه، ئایا ئیستا به ره و مال دهگه پریته وه؟'

ئایلا سه ری بهردایه وه و دهستی به بیرکردنه وه کرد. له پرسىاری کچه کهیدا پرسىاریکی دیکه ی بیست که به خه یالیدا نه هاتبوو. ئایا بۆ نورتامبتون بۆ لای شووه کهى بگه پریته وه و مه سه له ی له یه کتر جیابوونه وه که یان رابگریت که ناخوشی نیوانیان و به کتر تومه تبارکردنه که یان گه یشتبووه بنبه ست؟ ئه ی ئیستا چى بکات؟ ئاخو ئه و نه پارهی هه یه و نه کاریکیشی به دهسته وه یه، به لام ده توانیت وانه ی تایبه تی زمانى ئینگلیزى بلیته وه، یان له یه کیک له گو فاره کان کار بکات، یان کى ده زانیت، په نگه رۆژیک بیت بیته نووسه ریکی باشی کاروباری ئه ده بیی گرینگ.

ئایلا بۆ چند چرکه یه ک چاوه کانی لیکننا و به له خو رادیتن و شادمانییه وه بۆ خو ی پیشینی ئه و شتانه ی ده کرد که رۆژانى داهاتوو ده یانه ینایه ریگه ی. هه رچهنده جارن به م جو ره ی ئیستای ته نها نه بوو، له راستیشدا هه ستی به ته نیایى نه ده کرد.

وتی: 'خۆشه و یستم بیرت ده که م، بیرى برا و خوشکه که تیش ده که م. ئایا دین سه رم لى بدن؟'

'دایکه بیگومان - دین - به لام ئیستا چى ده که یته؟ ئایا تۆ دنیایته که ناگه پریته وه؟'

ئایلا گوتی: 'بۆ ئه مستردام ده رۆم، له وى شوقه ی بچوک و جوان هه ن و به سه ر جو گه له کانددا ده روان. خۆشه و یستم.. نازانم، پلانم دانه ناوه. هه ولده دم بژیم و بزانه م رۆژیک دلم چیم پیده لیت، ئه مه ریسه یه که له ریساکان، ئى وا نییه؟'

'دایکه، کام ریسا؟ تۆ باسی چى ده که یته؟'

ئایلا چووه نزیک په نجه ره که و به هه موو لایه کی ئاسمانى شیندا هه لپروانى و هه ر له خو وه وه ک ده رویشیک به ده وری خویدا بخولیته وه، به

خترایی خولایه وه و پروبه پرووی گریمانیه کی زور بوو و له عده مددا ون بوو
و توایه وه.

ئینجا له سه رخو گوتی: "پرسیای چله مین ده لیت: به بین عه شق ژیان نرخیکی
نییه. له خوت مه پرسه چ جوره عه شقیکت ده وی، پوچی یان ماددی، خودایی
یان دنیایی، پروژناوایی یان پروژه لاتی، چونکه دابه شبوونه کان چکه له
دابه شبوونی زیاتر چ نه جامیکیان نابیت. عه شق نه ناویکی هیه و نه نیشانه
و نه پیناسه یه ک. نه و هر نه وه یه که هیه، بیگه رد و ساده یه."

"عه شق ناوی ژیانه. دولبه ریش رو حیکه له ناگر!

کاتی ناگر عه شقی ناو ده بیت، گه ردوونیش ده بیته گه ردوونیتی تر.

وه رگیزانی ئەم رۆمانه:

له ۶- ۵- ۲۰۱۴هـ

تا یه کهم رۆژی پایزی ۲۰۱۴ی خایاندوو.

ئەلىف شەفەق

نووسەرى ئەم رۇمانە ئەلىف شەفەق بە رەگەز تورکە و سالى ۱۹۷۱ لە ستراسبۇرگ لە فەرەنسا لەدايک بوو. چەندىن خەلاتى ئەدەبى وەرگرتوو و بە يەکیک لەو رۇماننووسانە دادەنرى کە لە تورکیا زۇرترىن خوینەرى هەیه. يەکی لە رەخنەگرەکان ناوی ناوہ (يەکیکە لە دەنگە هەرەجیاوازەکانى ئەدەبى تورکی و ئەدەبى هاوچەرخى جیہانى). بەرھەمەکانى بۇ زیاتر لە سى زمان وەرگىرداوان، نیشانەى فەخرى شۆرەسواری هەلکەتووی هونەر و ئەدەبىياتى پى بەخشاوہ.

ئەلىف شەفەق یانزە کتیبى داناوہ و هەشتیان رۇمانن. رۇمانى بە هەردوو زمانى تورکی و ئینگلیزى نووسیوہ و دابونەرىتە رۇزاواى و رۇژھەلاتیەکان تیکەل دەکات، باسى ئافرەت و کەمىنەکان و ئاوارەکان دەکات، هەرەها باسى رۇشنىبرى و کولتورە لاوہکیەکان و لاوان و رۇحە جیہانىیەکان دەکات. لە رۇمانەکانیدا سوود لە رۇشنىبرى و دابە ئەدەبىیە جیاوازەکان وەردەگریت. بە ئارەزوویەکی قوولەوہ دەروانىتە مېژوو و فەلسەفە و سۆفیگەرى و رۇشنىبرى مىللى و سیاسەتى رۇشنىبرى. شەفەق بەوہش بەناویانگە بە چاویکی تیژەوہ دەروانىتە کۆمىدیای رەش.

رۇمانى (چل رېساکەى عەشق) باسى عەشق و خۇشەویستی نىوان رۇزاوا و رۇژھەلات و رابردوو و ئیستا و عەشقى رۇحى و دنیایى دەکات. هەموو ئەمانەش لە میانەى چىروکی نىوان جەلالەدینى رۇمى و شەمسى تەوریزی دەگىریتەوہ. ئەم رۇمانە زیاتر لە ۶۰۰۰۰۰ دانەى لى فرۇشراوہ. خالىد الجبیلی ئەم رۇمانەى لە ئینگلیزییەوہ بۇ عەرەبى وەرگىراوہ.

زنجیره‌ی کتنبه چاپکراوه‌کانی ده‌زگای چاپ و په‌خشی سهردهم ۲۰۱۵

وهرگنژانی	نوسینی	ناوی کتنب	
جه‌لیل کاکه‌وه‌یس	ئه‌لیف شه‌فه‌ق	چل رنساکه‌ی عه‌شق	۲۳۲
	کاوه‌ محمد	نوسینه‌ره‌ی ناسمان	۲۳۲

Elif Şafak
THE FORTY
RULES OF
LOVE

T: Jalil Kakaways

ئەم رۆمانە...

پینکەو ھەرگرتانی کولتورە جیاوازەکانە، بە تاییەت کولتوری رۆژئاوایی و رۆژھەلاتی، بەلام ھەریەکەو لە دیدگا و کەشی خۆیەو ھەگەریتەو ھە سەر بنەوانی رۆجی مرۆف و پاکبوونەو ھە لەو خلتەئە مەتریالییەئە کە لە ھەموو سەردەمەکاندا مرۆفئە شەکت و ماندوو کردوو. خەئالی داھینەرانی (ئەئلیف شەفەق) رۆوداوەکانی دوو سەدەئە لەیەکتەر دوورمان بۆ ھاوشان دەکات، سەدەئە دوانزەھەم و سەدەئە بیستویەکەئە ئیستامان کە بە دوو سەدەئە مەملانی ئایینی و توندوتیژی مەزھەبگەرائی دەناسرین، ئەمیش لە میانئە رۆمانیکەو ھە دەربارەئە پەئیوەندی رۆجی ئیوان دوو سۆفیی ھەک (چەئالەدینی رۆمی و شەمسئە تەوریزی) کە کاریگەرییان دوائە نزیکەئە ھەشتەئە سال کەوتووئە سەر رۆمانئوسئیکی رۆژئاوایی بە ناوی عەزیز. ز. زاھارا...

دەزگای چاپ و پەخشئە سەردەم

Sardam Printing & Publishing House

2015